

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

VITA
VIRORUM
ILLUSTRUM
FOROLIVI-
ENSIS

GEORGII VIVIANI
MARCHESII

Equitis Ordinis S. Stephani

VITÆ

Virorum Illustrium

FOROLIVIENSIVM

AD REGIAM CELSITVDINEM

IO: GASTONIS
MEDICES

Magni Hetruriæ Ducis.

Foroliuij ex Typographia Pauli Syluæ ,
Impressoris sumptibus , & Superiorum permisso .
Anno MDCCXXVI.

Inuictissimo
ET POTENTISSIMO PRINCIPI
IOANNI GASTONI
MEDICEO
Magno Hetrurię Duci VII.
GEORGIUS VIVIANVS MARCHESIUS
FELICITATEM .

A Typis prodit , inuictissime Princeps , Opus
lucę , ac perennitate dignum , si argumenti no-
bilitas , tenebris verò , & interitu , si rude scri-
bendi genus consideretur . Vt autem in Æuum vi-
uat , & splendorem , quo caret , consequatur , ad
V. R. C. patrocinium confugere , & Operis fron-
tem ornare Serenissimi vestri nominis claritate au-
sus sum . Patrię enim Charitas , quę vehemens est ,
& cuncta superat impedimenta , vltimo animo , cor-
porique dedit , vt despecta virium mearum imbe-
cillitate

cillitate, celebrium Scriptorum vestigia sectari minime dubitauerim: prisca quoque Maiorum, & in eius ipsius recentia erga vos, & Regiam Domum vestram obsequia, me ad exerendum sub immortalibus auspicijs vestris hunc qualemcumque laborem incitarunt, ea potissimum fiducia suffultum, non fore magnitudinis vestrae praesidium, & Operi, & Auctori defuturum. Siquidem haud obsoleuit memoria Georgij Aui mei inter Nobiles Medices Aule à Cosmo II. felicitis recordationis descripti, & varijs benevolentiae, & honorum incrementis à regijs Decessoribus vestris exornati. Hic optabilis seruitutis nexus, eo à viuis sublato, nequaquam solutus est, sed Sigismundum Patrem, qui Cosmo III. magnanimo, & potentissimo Genitori vestro Supplementum Historiae Foroluiensis obtulit, & tandem Andream, & me Germanos, Inclyti vestri Ordinis S. Stephani (cui Summus Magister gloriose praesidetis) Cruce insignitos mancipauit. Tot sane incitamenta sicut vincere tarditatem ingenij mei, & ad exhibendum Vobis, hoc venerabundi animi vestralis vrgere potuerunt, ita & munificentiam Vestram commouebunt, vt me de hoc instituto meo iure metuentem, vnà cum opere sub tutela excipiatis, quemadmodum enixe rogo, & spero futurum. Interea Deum Optimum Maximum precari non desinam, vt V. R. C. ad Hetruriae felicitatem, quam sicut Principum nostri temporis exemplar, & typus summa aequitate, & clementia gubernatis, ad Italiae decus, & Literarum gloriam, quas velut Mæcenas, & Parens amatis, fouetis, ac effertis, diu sospitet, atque fortunet.

PRÆFA-

PRAEFATIO AD LECTOREM.

ME ad scribendum vrgent, Amice Lector, & recordatio sponsionis iam pridem factae in Epitome impressa Historiarum Foroliuij apud Fabrum, & Lugduni Batauorum apud Vuander Aa, & incompertae Scriptoribus nostris Paulo Bonolo, ac Sigismundo Marchesio, & forsàn periturae Reliquiae Antiquitatis, quae secretiora monumenta concenteri feliciùs patuerunt. Opus in tres libros, & in viginti Sectiones partiar, nè genera disciplinarum misceantur, ac tot, & tam varia Virorum gesta in lucem, ordine incondito, & vehùt tumultuario emergant. Primus liber exponet Liuiensis Imperij Simulacrum, & posterioris aetatis casus, in qua mutatis vicibus humanatum rerum, potentia defeoit; sed Heroum Foroliuiensium gloria nouis honorum splendoribus inualuit: Mòx aliorum virtutes, qui vitæ innocentis norma; aliorum gradus, & laudanda facta, qui amplissima Sacerdotia, & Ecclesiasticas Dignitates obiere. Alter doctorum Hominum memoriam suscitabit, & Operum argumenta pandet, quae aut prelis excusa prodierunt, aut in arcanis pluteis relictæ, vnanimi Sapientum desiderio, & miseratione tumulantur. Postremus tandem liber Viros recensabit, qui Praefecturis, & Imperijs belli, ac facinoribus inter ancipites conflictus actis, nomen nunquam interituum meruerunt. Nè tamèn in ambigua labores fide, omnia Scriptorum testimonijs, authenticis tabulis, & priscais M. SS. confirmare studui. Ea autèm tantùm nullis comprobationibus suffulciam, quae ab Historia Foroliuiana Bonoli, & à Supplemento ad Historiam Marchesij

chesij perhibentur, nè te molestis, & iugiter repeti-
 tis auctoritatibus fatigem. De multis arctius fortè
 scribam, quàm oporteret non ob inopiam merito-
 rum, sed ob difficultatem rerum, quæ seù vete-
 rum desidia perierunt, seù recentium delitescunt;
 nec de illis, qui in mortalium consortio versan-
 tur, proluxa Oratione fungar, cum non ignorem,
 eorum modestiam laudibus quamvis iustis aduersa-
 ri. Ceterùm si haud pauca Patriæ, & nobilium
 Stirpium monumenta, quæ me latuerunt, silebun-
 tur; non hæc inuenda est nota votis meis,
 sed ijs potius, qui à domesticis parietibus
 abditas membranas elicere, & cæpta
 Scriptoris fortunare neglexerunt.
 Interim lege, & errata, in
 quæ passim offendes,
 benignè excusa.

PROTESTA-

PROTESTATIO AVCTORIS.

Cum glor. recor. Urbanus VIII. Pont. Max. Decretum promulgauerit in Sac. Congregatione vniuersalis Inquisitionis coràm se habita die 13. Martij an. 1625. , approbatum deinde in altera die 5. Iulij an. 1634., quo varia circa impressiones Vitarum, aut Sanctorum Hominum, aut Venerabilium præscribuntur; Cùm insupèr idem Pont. Maximus die 5. Iunij anno 1631. ampliori declaratione ipsum Decretum exposuerit, nè scilicèt à typis egredi permitterentur Elogia Sanctorum, & Beatorum absolutè, quæ supèr hominem caderent, ea verò quæ supèr mores, & opinionem sanctitatis in terrarum Orbe passim relictam, excudi minimè vetarentur dumodò in frontibus Operum Scriptor solemnè protestatione aucteretur, & profiteretur nullum robur à S. R. Ecclesiæ auctoritate consequi, sed fidem eorum omnium penès Auctorem remanere: Huic propterea Decreto, Confirmationi, & Declarationi, ea qua decet obsequentissimum filium, & subditum S. Sedis reuerentia obtemperans, ex animo protestor omnia in his Vitis descripta, nè secùs accipere, nè vt à legentibus accipiantur velle, quàm illa, qua solent historicæ narrationes forma, humana dumtaxat fide suffultæ, non autèm infallibili, ac suprema Romanæ Ecclesiæ auctoritate. Hanc demùm Protestationem totiès repetitam intelligo, & in quacumque Operis parte, quotiès signa, & res ordinem naturæ superantes memorari contigerit.

Paren-

Parende mandatis Illustrissimi, & Reuerendissimi
mi Domini, D. Thomæ Torelli, Episcopi Foroliuensis, & Assistentis Solio Pontificio, euolui, & sedulo perferutatus sum Librum, cui titulus - Vita Virorum Illustrium Foroliuensium -, acri ingenio, & multimoda rerum notitia elaboratum a Nobili Viro, Domino Georgio Viuiano de Marcheliji, Patrio Foroliuensi, & Equite Militaris Ordinis S. Stephani: Cumque in eo euoluendo, & perscrutando nihil deprehenderim, quod bonos mores offendat; aut Orthodoxæ Fidei nostræ, Sacris Canonibus, Apostolicis Constitutionibus, Sacrarumque Decretis Congregationum aduersetur: Quinimò suspexerim optimi Ciuis pietatem egregiam in Patriam, mirumque studium in Concives Illustris; quorum Imaginibus vehementissimè sibi animum ad virtutem accendi, Q. Maximus, P. Scipio; alijque Romana Urbis præclari Viri dicere solebant, teste Salustio in Iugurthino; hinc proinde existimo quamlibentè posse concedi, ut pro bono publico in publicam lucem edatur, si ad quos spectat ita visum fuerit: In quorum &c.

Foroliuij hac die 15. Maij 1725.

Marcus Antonius Albicini I. V. D., & Patritius Forol. scripsi, & subscripsi manu propria.

Attenta Attestatione prædicta Imprimatus

THOMAS EPISCOPVS FOROLIVIEN.

De Man-

DE Mandato Admodum Rev. Patris Magistri
Fr. Vberti Vialis Vicarij Generalis S. Offi-
cij Pron. Romandiola attentè perlegi Opus inscri-
ptum Vitæ Virorum Illustrium Foroliuientium, Au-
ctore Georgio Viuiano Marchese Patritio Foroli-
uien. & Equite Ordinis S. Stephani, & in eo ni-
hil inueni contra Fidem, & bonos mores, claram
autem elocutionem, ac summam eruditissimam animad-
uertit: & quod præstantius est, multa Heroum No-
mina, eorumque præclara gesta, quæ in tenebris
obscurissimæ obliuionis latebant, deprompta, atque
pluribus auctoritatibus confirmata esse perspexit;
unde magis elucet Auctoris Illustrissimi Labor, &
Ingenium. Itaque ut Typis mandetur, dignum
censeo; si ita videbitur &c. Ex Ædibus Congre-
gationis S. Philippi Nerij Foroliuij hac die vige-
sima octaua Marisj 1725.

Ioannes Baptista Zampiga eiusdem Congregatio-
nis Sacerdos manu propria.

Attenta Supradicta attestatone Imprimatur

F. Io: Baptista Petrucci Prouicarius S. Officij
Foroliuij.

DE FORO-

LIBER PRIMVS
DE FOROLIVIO
CAPVT I.

Hæc Vrbs à strenuis magnanimitque
Viris M. Liuiio Salinatore initium,
C. Liuiio incrementum sumpsit, vt
præter Scriptorum testimonia, ipse
sonitus nominis, operis, & Au-
ctoris memoriam exprimentis, satis
docet. (1) Marcus post victas apud Metaurum
Flumen Penorum acies, ad imperium Orbis Ter-
rarum aspirantes, cum Gallia Togata Prætura,
neque tumultibus, neque bellorum curis agitata
frueretur, anno Almæ Urbis 545. Forum, & Ba-
silicam ad Montoni ripas excitauit, in qua ius di-
ceret, & Populorum, ac Militum dissidia termi-
naret. Caius, cum M. Valerio Messala Consul, cui
hæc Prouincia obuēnit, constructis domibus, ad
instar Vici, & Incolis ex forti Quiritum sobole ac-
cerfisis, ac selectis, Forum intèr angustos limites
erectum, valde amplificauit. Sic à duobus Liuijs
Marco conditum, & Caio auctum, breui ad ni-
torem, atque frequentiam insignis oppidi peruenit;
cum præsertim finitimorum complures antiqua do-
micilia destituerent, vt huc sedes suas cum libe-
ris, & fortunis asportarent. At felicitatem recen-
tis municipij flebile infortunium interruptit; etenim
cum istud, cæteras Regionis Ciuitates imitatum,
partes Marij sequeretur, illarum consors sicut per-

(1) *Plinius in Regione 8. - Valerius Probus in
Tract. de Notis Rom. - Antoninus in Itinerario -
Ptolomæus in Geographia lib. 3.*

A

tinacæ,

tinaciæ, ita & calamitatis fuit. Quare miserandum in modum à Syllanarum rabie desolatum, per posteras ætates iacuit, ædibus partim igne absumptis, partim solo æquatis; vt pauca primæ ædificationis vestigia superfuerint. His tandem Domibus restitutis longè meliori structura, & arte, optimi Ciuis Gn: Cornelij Galli industria, qui in summum locum Cæsarei fauoris ascenderat; & etiam Liuix Drusillæ studijs, quæ ortum & sanguinis claritatem se traxisse à generosa Salinatoris stirpe meminerat; vt Octavianus propterea Vxoris votis, & Amici precibus indulgens instaurari, ampliarique Forum iusserit; negociumque enixè procurandum Clodio demandauerit. Quamobrem iste euersis vicinis Castris Liuix, Castelli, & Merlonix, ex eorum ruinis, & cæmentis Forum in grandioris, & ornatisimæ Ciuitatis formam redegit, ac conclusit. Ibi quatuor Populi sub iisdem mœnibus, & institutis municipalium legum conuenerunt, perennis concordix, & vnanimittatis nexus mutuis connubijs confirmantes. [1] Paruit Forum Reipublicæ, & Romano Imperio, donèc potentia principis Italix Populi in obsequio continuit nationes cunctas; sed postquam decidere, & infirmari cepit, Liuientes Cæsarem permissu se in libertatem extulerunt, certam pecuniæ vim, & subsidiarios milites in annum vectigal, & insurgentibus bellis persoluentes. Sui iuris facti, felices dies traduxerunt vsque ad ætates Herulorum, &

[1] *Leander Albertus in Descrip. Ital. Reg. 14.* - *Franciscus Scottus in Itiner. Part. 1.* - *Alexander Paduanus in Chron. Forol. p. 2. n. 5. M. S.*

Ostrogothorum, quorum alij Reges privilegia senioribus edictis coarctare, alij in duram servitutem redigere Ciues, licet alieno iugo insuetos decreuerunt. Mox imperia coluere Exarchorum, & Longobardorum Regum inter vicissitudines ferè æterni belli, quibus obnoxia Flaminia fuit; sed tandem deleto ferocis, & potentissimæ Gentis Regno, dum Carolus Magnus imperauit, & qui proximè secuti sunt, periculorum expers conuenit. Anno demùm 889. à mortalibus migrante Carolo Crasso, cum ità gallicum nomen in Italia declinasset, vt à Populis contemneretur; Forolium, aliarum Urbium exemplo, veteris libertatis memoriam reuocauit. Tunc accensis animis Foroluijani, qui sub prioribus ærumnis obsorpuerant, agri confinia protulerunt, quotiès fauentem suis rebus sortem nacti sunt; qua simul, & virtute dilatatis finibus, à sublimi cacumine Apenninorum Montium ditionem propagarunt vsque ad Adriaci Maris littora; Ciuitatibus, Opidis, & Castris omnibus subactis, quæ inter Alpes, superum Pelagus, Maticlam flumen, & viam Flaminiam, continentur. [1] Hæc præsertim incrementa sub tutela Friderici II. contigisse memorantur, qui inconcussam amici Populi fidelitatem purpurea Senatorum veste, cudendæ pecuniæ facultate, & Aquilæ nigre insignibus pensauit. [2] Tanta prosperitate rerum adeò robor animorum in Liuensibus confirmatum

[1] *Flavius Blondus Decad. 2. lib. 7. - Leand. Albert. Reg. 14. - Hieron. Rubens in Hist. Rau. lib. 6.*

[2] *Angelus Aretinus Conf. 133. n. 21. - Card. Tuschus Tom. III. Concl. 412.*

est, vt sustinere ingentium bellorum discrimina non dubitauerint. Anno igitur 1243. Venetos, dominio vniuersæ Ditionis inhiantes, commissa pugna dissipauerunt, quamuis funesto victoriæ sine; nam Ceruiam cum diuitibus Salinis perdiderunt; & anno 1275. Bononienſes, terribili apparatu, ipsis vel feruitutem, vel excidium minitantes, cruentissima clade (octo siquidem millia obruncati referuntur) profligarunt. [2] Tunc istorum Respublica tantum potentia amittit, quantum victrix acquisierat; & subditæ, ac fœderatæ Ciuitates, perterritæ Dominantis infortunio, ab illius fide, & obsequio defecerunt. Hanc felicitatem ægrè admodum cerentes Florentini, tumultuario delectu habito, Foroliuensium dominium adorti sunt; qui nec iniuriam ferentes, nec despondentes animos, non solum abalienata castra, feliciter collatis signis, domuerunt; sed hostibus trans Alpes deturbatis, Cisapenninam illis ditionem abstulerunt. [3] His faustis successibus alacriores, & in consilio defendendæ libertatis obdurati, Martini IV. imperata contemnere, & præliari cum Pontificijs ausi sunt; Duorum propterea Guidonum, Feretrani summi Ducis peritia, & astu, Bonatti Astronomi promissis felicem stellarum aspectum ostendentis, introductos in Ciuitatem Gallos, & exinopinatò circumuentos, vbique trucidarunt, vt pauci ex illis atrocis conflictus, & occidionis testes esse potuerint.

(2) *Iacob. Philisp. Bergomen. in Supplem. lib. 6. - Bartholomæus Platina in Vita Gregorij X. - Ioan. Tracagnotta in Hist. Mundi part. 2. lib. 14. -*

(3) *Hieronymus Rubens lib. 6.*

rint.

rint. (1) At cum se impares tam graui bello in-
 zuerentur, ausus pēnitentia tacti, ad Martini cle-
 mentiam confugerunt. Verū Pontifex, qui de
 inconstanti, & studiosissimo libertatis Populo per-
 timescebat, illum perpetuis velut frēnis cohibere,
 euerso murorum ambitu decreuit, ne iterum sedi-
 ziosos spiritus resumens à S. Sedis obedientia re-
 fugere, & novos conflare tumultus posset. At
 sensū recedentibus Flaminijs ab Ecclesiæ Romane
 dominatu, & Rectorum auctoritate comminuta,
 Marchesius Arguliosus an: 1313. Pontificiorum au-
 xilijs fretus, sibi asseruit Ciuitatis Regnum, sed
 parum duratura sorte; etenim non diū post ab Or-
 delaphis eiectus; infelix specimen humanæ instabili-
 tatis, dies suos clausit. Hi per sequentes ætates
 intèr euentus modò prosperos, modò aduersos, vt
 res mortalium solent, laborantes, Patriam Imperio
 ferè non intermisso tenuerunt; Quibus post Ria-
 rios, & Borgiam, à naturali subditorum amore
 ad Principatum reuocatis, & rursus ab Ecclesia
 pulsus, ac tandē Rauennæ extinctis; an: 1504.
 Foroliuium ad priscam fidem Summorum Pontifi-
 cum accessit, in qua posterioribus æuis, singulari
 constantia perseverans, diuitijs, & nouarum ædi-
 um ornamentis, que sunt longę pacis fructus,
 nitet in dies magis, ac florescit. Iacet Ciuitas in
 amena planicie, à montibus ad meridiem, & à

(1) *Dantes in Inferno cant. 27. - Fatius Vbertus
 in Ditamundo - Ioan. Villanus in Chron. lib. 7.
 cap. 81. - Platina in Vita Martini IV. - Vldericus
 Rasmaldus in Continuat. Anual. Barontj ad annum
 1281.*

Mari ad Septentriones interrupta. Salubris aer; secundum solum, & illimes aquæ ità Regionem beant, vt res nulla Incolarum necessitati, & felicitàti desiderari videatur. Totus ferè ager in equor latæ telluris aperitur, & in paucos affurgit colles, antequam isti lenitèr succrescentes, in confragosas, & Alpibus propinquas cautes asperentur. In eo sicut segetes, & mira rerum cunctarum copia; ità in his, & descendantibus in planiciem cliuis generosa vina, & suauissima poma generantur. Agro Districtus confinis est, qui montanam, & minùs vberem tellurem claudit, magis frugibus, quàm triticis gignendis aptam; vbi castra Petre Appiæ, Flumanæ, & Arcis Elmici Senatui Foroluiano obtemperant, à quo Prætores, & iura accipiunt. Rigant, & feraciores reddunt Districtum, & Agrum Montonus, & Ronchus, antiquitùs Vitis, Amnes, qui à lateribus Apenninorum Tiberi, & Arno oppositis scatentes, mixtis riuorum, & torrentum aquis, alter ad occidentem Solem mœnia Ciuitatis lambit, alter præterfluit ad Orientem; & demùm prætergressa Rauenna iunctis alueis, vno ostio in Adriacum labuntur. Foroluium modò vallis, & muris antiquæ structuræ obseptum, interiùs circuit milliaria Italica tria, & ampliùs, exteriùs verò quatuor; Totidem portas habet, & olim octo, munitionis causa oclusas, numerabat. Arces iam ad eius securitatem excitatæ, Raualdina ad montes à Pino Ordelapho egregijs sæptis, & propugnaculis munita; Sclauonica ad litus Montoni fluminis erecta à Cardinali Balthasare Costa, quiescentibus ob diuinam pacem armis, in se cadentes, tumulantur. Vrbs erat admodùm frequens, cum

cum libertate frueretur, & Ghibellinæ sectæ studiosos exciperet, ac confoueret; sed alienæ potestatis facta, decrecente paulatim Ciuium numero, & deniquè ob horrendam lucem penè deleta, multam veteris frequentiam amisit; vt nunc dilapsis artibus, & nimis aucto luxu, quindecim millia non excedat. Ædificijs publicis, & priuatis fulget, iucundis, latisque vijs, quæ dant aditum ad maius Forum, ex maximis Italiæ, ob vastitatem sinus iudicandum. Hic Magistratum duorum sedes, Alter dicendæ Iustitiæ, Alter seruandæ Ciuilibus Pacis. Primum enim constant centum, & octo Consiliarij, è quorum cætu Conservatores, bimensis imperium sortiti, sub præscriptis legibus Ciuitatem moderantur. Alter constat Nonaginta Viris, qui similitudines, & odia extinguunt, priusquam inualescant; nè Maiorum dissidia, quæ tandiù infelicitis Patriæ aspectum cruentarunt, in animis Iuuentutis renascantur. Hi sæpè communem maiestatem copulantes, ab ædibus Senatorijs prodeunt, inter Cateruam Hastiliferorum; anteuntibus timpanistis, tibicinibus, famulis, & clauarijs, qui argenteas clauas cum glorioso Aquilarum Insigni gestant. Episcopatus vsque ab Ecclesiæ primordijs institutus, fama SS. Antistiti Mercurialis Senioris, & Iunioris celeberrimus euasit; & sequentibus etiam sæculis eluxit, à munificentiæ Cæsarium ornatus dominio oppidorum Culmani, & Castri Leonis, Massarum Domezani, Saturani, Patergnuni, S. Laurentij in Nuceto, & Auerni; (1) quod tandem inter gru-

[1] - Ex Diplom. Friderici II. Dat. Cefenæ sub. an: 1177.

mnofas

mnos antiquorum temporum vicissitudines amisse. Hæc Vrbs interdum Flaminie vniversq̃ iura dedit; etenim in illa Neapoleo Vrſinus, ac Ægidius Albornotius, Cardinales Amplissimi, & Pontificij Legati; Dominicus Capranica, & alij Præsides, Sedem, & Tribunal posuerunt. His satis exposita prisca, & recenti gloria nobilissimæ Patrię, ad Vitas Virorum Illustrium procedam.

DE SANCTIS, ET BEATIS

CAP. II.

DIVI GRATVS, ET MARCELLVS.

Xordiar Sanctorum Vitas à Leuitiis Foroliuensis Ecclesiæ GRATO, & MARCELLO, qui D. Mercurialis documenta sequi, & Christianas virtutes æmulari contenderunt. Alios enim concionibus, alios signis à cultu mendacium Deorum suauiter abducos, Sacra baptismatis lympha, à superstitionis inquinamentis expiarunt. Siquidem aut super ægros manus imponebant, vitia corruptę naturę medebantur; aut super obseſos, à cruciatis membris Dęmones exterminabant. Erat Gratus Episcopij Pręfectus, sed pecunias pia oblatione Fidelium in Arcam numariam congregatas, tam effusè egenis largiebatur, vt non semel Familia Episcopalis caritate omnium rerum laboraret, cui tamen in summis angustijs (vt solet) consulebat Dens. Inter hæc exercitia perfectionis ambo, humiles, sobrij, & misericordes innocen-

tem

eam vitam traduxerunt; sed antequam eam clauderent, maioribus prodigijs claruerunt. Hic latebat in ripis Vitis fluuij, apud recentes Ronchi, terribilis, & magnus Draeo, anno Reparationis nostræ 364., in palustribus agris Pozzecli ruris ortus, vnde erumpens sæpè habitatores, & prætereuntes flumen aggrediebatur, & virulento halitu enecabat. Cum fama funestiarum cædium Liuienses, & Pompilianos Pagos comoueret; DD. Mercurialis, & Ruppillus Episcopi constituerunt Populos à præsentis periculo, & ab assultu ferocis Belluæ vindicare; Deique omnipotentis auxilio freti eam adoriri. Certa dies, & hora inauditæ pugnæ dicta est; ad quam supplices, nullis muniti armis, propinqui Cleri conuenirent. At Mercurialis suorum stimulo excitatus, antè præscriptum tempus maturauit; nec expectato Ruppilli aduentu, (nam moras haud tulerunt communia Vota) cum sacratis Viris genuflexit. Tunc Serpens à latebris emerit, sibilis horrentibus, & exerta lingua in Præsulem, & multitudinem circumstantem fremens; sed ex inopinatò in suum guttur præcidit, mirabiliter extinctus. Quo portento Gratus fiducia plenus, stola deuinxit squamosum caput; & Draconem in puteum præiecit. Verùm tanta vis fuit fluentis in terram ab ore Belluæ, & ærem inficientis tabi, vt Gratus amissa oculorum luce, se statim carere visu conelamauerit. Marcellus, qui non longè aberat, commiseratus sodalis infortunium, ei tenebrosa lumina deterisit spato, & restituit videndi facultatem. (1) Hanc tamèn Liuiensis Cleri, Populique hilaritatem in-

(1) *Petrus Damianus in Vita S. Mercurialis.*

terrupit ferus Ruphilli accessus, qui cum ex condito confors esse gloriosi in Domino confictus exoptaret, parùm abfuit quin cum Mercuriali quereretur, nisi Liuiensium impatiens festinatio culpanda venisset; cui prouidentiae Ruphillus non egrè acquieuit, & Mercurialem complexatus, coniunctissimæ charitatis argumenta dedit, & accepit. Ille autem cum affinem Episcopum, iam diù cupientem addere Ecclesias S. Martini in Lauacro, & S. Cassiani in Cassidico, suæ Diœcesi deprehendisset; eas à Foroliuensi regimine distractas, Pompiliano copulauit. Quarè amicitiae nexu nouis amplexibus, & osculis arctius firmato; Præfules ad ostium putei, in quo Draco præcipitatus fuerat progressi, ibi ad æternam memoriam rei, lapidem cum inscriptione miræ victoriæ posuerunt. [1] Post hæc portenta SS. Leuitæ non diù in hac caduca vita conlitterunt, præcoci exitu ad iæmortalem accersiti. Mercurialis eorum corpora in D. Stephani extrà muros, intrà arculas ex ære conditas conclusit, & piè collocauit. Huic Templo posterioribus sæculis SS. Mercurialis, & Grati nomina indita sunt, sed alterum, primo tantùm superstite obsoleuit. Cum verò Alexander Foroliuensis Antistes opimis prædijs, & Sacerdotijs Abbatiale Cœnobium ditauisset, vt pagina Concessionis narrat, *Amore Dei, ac BB. Mercurialis, & Grati Confessorum Christi*, (2) non abs se creditur Gerualdum Abbatem sacris reliquijs Alexandrum donauisse, quæ in S. Crucis repertæ sunt, Richelmo Liuianam se-

[1] *Ex Chron. latina Anonymi M. S.*

(2) *Ex Priuil. Episcop. Dat. 9. August. an: 1160.*
dem

dem obtinente, anno 1263., in Arca D. Valeriani, cum Epitaphio super lamellam plumbeam inciso, ubi legebatur- HIC REQUIESCUNT IN PACE CORPORA BEATORVM CONFESSORVM GRATI, ET MARCELLI QUI DOMINI VESTIGIA SVNT SECVTI. - A tergo autem- BEATI MERCVRIALIS HVIVS CIVITATIS EPISCOPI FVERVNT DISCIPVLI, DVMOQVE VIXERVNT EIVS SANCTAM VITAM SECVTI SVNT. - (1) Festa vtriusque dies in XIII. Cal. Martij indicta est, qua aut Gratus, aut Marcellus in supernam Patriam migravit.

DIIVS VALERIANVS

IV. VALERIANVS Foroliuij inter auita Maiorum ornamenta, & opulentam Domus fortunam natus est. Puer adhuc cepit sancte, integerrimèque viuere, ac socios literarij ludi, velut Præceptor, magis exemplis, quàm verbis erudire. Adolefcens factus, cum iam ab humanis Parentes abiissent, præstantiam Christianæ perfectionis quæsiturus, familiares opes in alendis pauperibus profudit. Hac pia liberalitate, & meritis virtutum aded Spiritus mundos terruit, vt nè aspectum quidem eius ferentes, & ad vocis imperia trepidantes, quàm sæpissimè ab obsessis miserorum mortalium corporibus euaderent. Inualefcente rerum mirabilium fama, ob quam à multis laborantibus morbo, &

(1) *Ex rogat. Friderici de Podio 4. Maij an. 1263.*

energumens Valerianus certatim petebatur , ad Vxorem Magistri militum , truculenter à Dæmone cruciatam , fatigatus Viri precibus accessit . Nonnulli hæresim fouentes , Iuuenem secuti sunt , vt viderent prodigium ; & illum deindè , tamquam magicæ artis reum , apud Patritios , & Populum criminarentur . Vbi Mulier accessum adolescentis nouit , extemplò in tellurem supina corruit , & crudeliùs ab Inuafore vexata est : sed ille porrecta manu iacentem extulit , & signo Crucis Spiritum fugauit . Hoc portentum in eum inuidiam , & odium improborum concitauit , qui de Catholicæ Religionis gloria , & incremento , pleni dedecore fremebant . Cùm itaque hæc calumnia , qua Valerianus impetitus fuerat , nimis credulos Ciues decepisset , publico decreto pulsus est . Ille nec exilij pœna , nec fortunarum iactura fractus , iniuit iter , comite , ac duce de Cœlis Angelo , & varias Regiones peruagatus , in erêmo constitit ad radices montis , à quibus præterfluens scatebat amnis ; nèc procùl indè senem , agellum sarculantem nactus ; se illi comitem laboris dedit , vt secum in sudore vultus sui vesceretur . Hic quod superfuit Valeriano tempus à cultura soli , in recogitandis supernis bonis , & diuexanda carne collocauit ; quæ vitæ austeritas , & inauditum genus morum tantam admirationem finitimis Incolis incussit , vt alij rudimenta Christianæ disciplinæ , alij salutem in difficilibus morbis recepturi ad eum confugerent . A Pagis ad Vrbes fama prodigiorum delata est ; & opportunè ad Olybrium Senatus Principem deuenit , qui Filiæ cruciatus deplorabat ,

siam ab

iam ab annis decem sub dirâ potestate Satanz degentis . Ea antè Valerianum adducta , cû Dæmon ab ipso interrogaretur , cû tanta sæuitie Puellam agitaret ; respondit ob vim effrænati amoris , qua impotentèr deperibat : sed ad nutum iubentis fremens abiit . Haud diù post , Dei permisso , inter silentes tenebras in specu delitentem , & effudentem preces horribili visu torritauit . Erupit scilicèt immanis Brutorum acies à sinu amnis , ad insulas Thraciæ dilabentis ; dùm alia aduerso flumine , truces , & inconditos emittens vlulatus , ad conflictum conuolabat . Per tres horas exarsit ferox prælium ; tandèm primæ , secundis efferè dilaceratis , velût ouantes , in insulas natatu traicèere . Hæc quæ nec esse poterant terribiora oculis , nec ingratoria auribus , Valerianum pauore affectum penè exanimarunt . Adfuit tamèn summo mane Angelus confirmans deiectum eius animum , interpretatione nocturni visus ; Dæmones nempe sub belluarum aspectu , non belluas atrocem pugnam habuisse ; spectraque illa , irruptiones barbararum Gentium in eas oras præmonstrare : Diuinum consilium esse , vt absquè morâ aliò demigraret . Sedatis illius trepidationis motibus , cælestem Nuntium affectatus , & longum tramitem emensus , se rediisse nouit in Liuiensem agrum . Nè tamen ex lineamenti vultus , licèt macie consumpti , & torridi dignosceretur ; declinatis mēibus Ciuitatis , in nemorosum locum se recepit . Ibi ex ramis , folijsque arborum tugurio condito , & ceno vndique illinito , domicilium posuit , & nihil à rigidis vitæ legibus remisit . At breui patuit Sanctimonia Viri finitimis Colonis , qui ad eum sæpè accedebant

cedebant, vt vel fanitatem in annofis morbis, vel in pellendis Dæmonibus, cum ab illis angerentur, impetrarent. Hæc vbi refciuit Magifter belli, ad nemus progreflus eft, vt proprijs luminibus inquireret, an fides narratis eſſet habenda. Tum illic fortè conuenerat Energumenorum turba, quæ inftar auium ad verticem arborum conuolare videbatur, non quidè humanæ agilitatis viribus, fed intùs debacchantium ſpirituum impulſu. Commiſeratus periculum Magifter, & timens nè illi, inſelicitè præcipitantes necarentur, Valerianum obteſtari cepit, vt Dæmonum licentiam coerceret. Ipſe autèm fiducia plenus, in nomine Ieſu obſeſſis imperauit, vt eà, quæ ad culmen arborum ſe tulerant pernecitate, incolumes ſtatim deſilirent: Quod omnibus fauſtè, & iuxtà votum contigit, præterquàm femina in ſtagnum aquarum delapſæ; à quo extracta, cum ab illis, qui caſum viderant, deferretur ad tumulum, à Valeriano ad vitam reuocata eſt. Obſtupuit vehementèr Ductor tot, & tantarum rerum magnitudine; & certiozem Leonem Cæſarem Orientis fecit; quem deindè magna inceſſit cupido videndi hominem, & alloquendi. Erat Leonis filius, olim optimæ indolis, & magnæ expectationis, vt neque contingere ſibi melior natus, nec Populis optabilior Princeps poſſe videretur. Hic dum acri ingenio Philoſophiæ rudimenta perpenderet, & ſpecularetur Theſes, in lacrymabilem dementiã incidit, ac deperdito proſùs rationis uſu, velût brutum ab Aula perſæpè fugiens, in antris ferarum latitabat; atque non humanis, verùm ſylueſtribus cibus alebatur. Anxius, meſtusque Pater, nihil intentatum prætermiſit,

remisit, vt in Filio principem animi facultatem, infania mancipatam liberaret. Cum verò irritos esse omnes conatus, etiam eorum qui exorcismis Ecclesiæ vtuntur, deprehendisset; desperatis rebus, inconsolabili mœstitia cruciabatur. At postquàm audiuit, quæ de virtutibus, & signis Valeriani narabantur, erexit animum, & ingenti spe refertus, tres delegit Viros spectatæ fidei, & auctoritatis multæ, vt illum inuenirent, & duces in Regiam comitarentur. In Flaminiam igitur festinantes, impigrè lustrauerunt solitaria loca, & ex aspectus macie, ac villosis indumentis, quibus opere corpus intellexerant, Valerianum dignouerunt. Expositis, auditisque mandatis, ac desiderio Cæsaris, ille cogitabundus paulispèr stetit; sed Dei gloriam animaduertens, occultis cordis motibus acquieuit; & cum nuncijs conscensa nauì, per Ægeum mare littoribus Byzantinis appulit. Obuiam aduentanti Eremicolæ processit Leo ad scalas augustalis ædis; ac post salutationem, & amplexus, luctu magis, quàm verbis miserabilis filij respiscentiam flagitauit. Valerianus econtrà Leonem monuit, vt erigeret prostratum animum, nam qui sæpè infirma Mundi eligit, vt confundat fortia, quemadmodùm sperabat, supplicationibus annuisset. Mòx Iuueni, statim magno omnium, & præsertim Patris tremore ad solum concidenti, suppeditauit micam panis; quæ fatuus gustata, à pauimento incolumis surrexit, abeunte inuasore Spiritu; statimque sensibus ad officium restitutis, præstantèr meminuit, quæ antedementiam in tenaci memoria reposuerat. Obmutuit, & stetit herens Leonis lingua, quam commotus retardabat animus: sed illo non diù post sedato,

dato, (quamvis oculi satis loquerentur), collatum beneficium milliès facta est. Cùm autèm Cæsar liberatorem Filij obtestaretur, vt aurum, & donâ quæcumque postularet; ille verò non terrestrium, sed supernarum opum auidus, cuncta detrectaret; miratus virtutem à communi appetitu mortalium abhorrentē, hoc heroicū repudiū coràm Aulicis suis prædicauit. Nec solùm in eo irreprehensibilitatem vitæ miratus est, sed raras prudentiæ, solertiæ, & strenuitatis dotes; adedūt illum equestri baltheo insignire, & cornu orientalis exercitus præficere decreuerit, vt hostes Romani Imperij, tunc varias regiones invadentes, hoc Duce compesceret, & profligaret. Valerianus, suscepto munere, & magis quàm armis, fretus orationibus, quibus nequeunt humanæ vires reluctari, Deo adiutore clarâ victorias adeptus est, & hostes feliciter exterminavit. Quod intuentes plerique ex minoribus ducibus, & Christianæ perfectionis tyrocinia audientes, sancta æmulatione eius virtutum conflagrarent. Varijs Regionibus Europæ, à Iugo Barbarorum vindicatis, in Flaminiam redijt, sub Gothorum tyrannide gementem. Erat Proconsul efferæ nationis Eo Baucius, Vir iuxtâ crudelis atquè impius; nam sui iuris Civitates, & potissimùm Forumliuj, vbi habebat sedem, Arriana perfidia vitiaverat. Valerianus Patriam liberaturus, in eum cohortes explicauit; Gothos obuiam venientes strenuè retudit; & Urbis obsidionem propè Montoni alueum instituit. Dùm vtrinque apparatus Defensionis, & oppugnationis agerentur, Dei famulus in finitimum Liuiæ Pagum cùm Ducibus octoginta, silentibus tenebris secessit; vt more solito supernam operam implo-

impleretur. Res per fidissimos exploratores Leoni innotuit; qui in certam elatus spem victoriæ, si incermes, & incautos Duces oppressisset; in eos selectam militum turmam, ab opposita Civitatis Porta emisit. Isti cum in mentis excessu Valerianum, & Socios nacti essent, illos adoriri, & interficere constituerunt; sed iniquæ manus, quæ gladiatorum ictus iam vibrabant, in ipso ausu exaruerunt. Quod postquam intellexit furens Baucius, cum alia cohorte perditorum hominum ad designatum ab exploratoribus locum properavit; & scelus, Deo permittente, absolvit. Etenim fortes Athletas orthodoxi cultus, in genua prostratos, & sensibus abalienatos decollavit. [1] Nonnulli ex fidelibus perfectioris vitæ, quitunc preces ad Deum effundebant, per mirabilem visum illorum animas martyrij corona decoratas, & velut fulgenti agmine ad Cælum euolantes suspexerunt. Nè tamèn corpora vel superessent insepulta, & avibus exposita, vel fierent belluarum pabula, vel ab Artianis vrentur; ea in puteum miserunt; quem demùm nostra ætas eleganti Sacello circumseptum videt, propè voluptatis ædes eruditissimi, & Patricij Viri Titi Taurelli, pio eius maiorum studio. Nihilominus haud defuerunt, qui euentus belli, mortisque casus variè scriberent, & posteritati demandarent. Nec multò post ossa ab aquis, sub quibus latebant, eruta, & in rurali Fano à fidelibus erecto locata

[1] *Leander Albertus in Descrip. Ital.*, Reg. 14. - *Ioannes Nadassi in An. cælesti pag. 81.* - *Ex Chron. Antiquiss. M. SS. Anonymi.* - *Ex Chron. M. S. Alexandr. Padvani, sub an: 458.*

C

sunt.

sunt. Verùm cum Patria anno 572. à Clephi Longobardorum Rege acriter oppugnaretur, ad tutelam Ciuitatis (vt fama in vulgus excitata est) Valerianus à Superis descendit, & fulgida Sociorum turma, menia circum discurrit: quo spectaculo Liuiani alacritatem animorum colligentes, eruptione facta, hostes metu occidionis iam prostratos, in fugam præcipitem egerunt. Qua Sancti Ciuis defensione, ab imminente periculo Foroliuenses liberati, solempni ritu gloriosos cineres, rure in Urbem comportarunt; & in Arca marmorea, his quatuor carminibus super stanni bractea impressis, venerabundi collocarunt.

NOMINE PRO REGIS CÆSA CERVICÈ
 SVPERNI --- HIC MARTYR RECUBO VA-
 LERIANVS EGO.--- ROMANIA SVIS CLA-
 RVM ME FOVIT IN ANTRIS: --- LIVIA
 CVM SOCIJS OCTVAGINTA TENET.

Hanc præterea insignis beneficij memoriam ad futuras ætates transmissuri, communibus non solum suffragijs, sed studijs decreuerunt, vt imposterum Respublica Sigillis cū Valeriani Imagine vteretur, & annua argumenta publicæ exultationis daret; Professores verò Illiberalium Artium, ei velut Patrono quotannis dona afferrent. (1) Mox festa dies in IV. nonas Maij indicta est, qua aut salus Patriæ, aut Translatio sacrati corporis, aut Martij triumphus contigisse iudicatur.

(1) *Ex Statuto antiquo manuscripto Ciuit. Ferol. lib. 1., rubr. 56. 59. & 60.- Ex Statut. nouo lib. 1. rubr. 13.*

BEA-

BEATVS PEREGRINVS

BEAT. PEREGRINVS natus est anno 1265., Parentibus inelytæ nobilitatis Berengario Latioso, & Flora Alpina. Sumpfit adhuc puer à paterna stirpe, quæ factionis princeps, odia, & simulates Civium consouebat, ad eas quoddam, velut hereditatis iure, incitamentum. Inter has curas miserè adolescentiam traduxit, non iuuentutem, meliori vsui vitæ reservatam; etenim Martini IV. exercitu à Livianis cruentissima elade profligato, cum Pontifex Maximus emollire obduratum Populum in proposito tuendæ libertatis ferè desperaret; D. Philippo Benitio æquandam rem commisit. Hic Foroliuium petens, atque in concionem adscendens, Ciues auertere à damnando consilio nisus est. Sed cum nihil proficere verba comperisset, territare diris Ecclesiæ reluctantes cepit. At potiùs minarum contumelia laceffit, quàm prostratis ferocissimæ Plebis, & Nobilium animis; ipse conuicijs oneratus, & verberibus, Ciuitate excessit. Nihilominus licèt tam malè habitus, Vir Sanctus Deum precari haud prætermisit, vt fontibus salutarem veniam, & Peregrino seditionis Auctori supernum lumen largiretur. Hac illustratus luce, nouit, & fleuit superbus Iuuenis errorem; & ad pedes Philippi prouolutus, non priùs surgere voluit, quàm ab eo describi in cætum tertij Ordinis impetrauisset. Hunc Penitentia spiritum Benitius in adolescente, duodeuiginti annos nato animaduertens, diuino lumine quod futurum erat præuidit, & iam vergentes ad perfe-

C. 2.

tionem

tionem internos sensus, propositis Cęlibonis incitauit: Quam quidẽm iacturam cum egrè Dęmon ferret, grauitatem criminis illius menti obiecit, vt eum ab incepto reuocaret, & desperatione salutis irretiret. Dum Peregrinus stimulis conscientię vexaretur, & intèr funestas cogitationes fluctuaret, ante Imaginem Virginis Gratiarum, quę in S. Crucis colitur, prostratus; magis suspirijs, quàm precibus agitato spiritui tranquillitatem expetiuit. Miserata Virgo lugentis Iuuenis, gemitus leuauit; & vt tutiorem vitam amplecteretur inter Seruos suos, hortata est. Paruit Marię Peregrinus, & Angelo, sub corporeo aspectu, monstrante viam, Senas properauit; vbi cęnobij Pręfesto patefecit, qua ex Patria, Genteque esset; in quod delictum ob naturę fragilitatem incidisset; quam penitentiam, & institutum cęlesti voce eruditus accepisset: suppliciter idcirco orare, nè illius consortium in disciplina regulari detrectaret. Hęc vt audiuit mirabundus Prior, animo primùm incertus hæsit; sed tandẽm occulto instinctu, & Collegarum suffragijs examinatum, ad obsequia Almę Virginis admisit. Dũ ritus tradendę sacrę Vestis ageretur, ignotę lucis nitor, ex inopinato aduenientis, stupentibus illis, qui aderant, Iuuenis cervici circumfulsit. In famulatu Genitricis Dei multa specimina virtutum dedit; assidue orationi, profundę humilitati, & perfectę obedientię deditus; tanquàm Exemplar, & Magister etiã illis, qui consenuerant, deinceps extiturus. Sacris initiatus, cum iam exactę perfectionis haberetur, Foroliuium misus est, vt ibi noui cęnobij ædificationem procuraret. Sic postquam castigatissimè vixisset Senis annos duodecim, tricena-

tricensis aetate ad Patriam rediit. Statim à liberalitate consanguineorum, & ciuium donatus situ, pecunijs, & lateribus Templum, & regularem aedem inchoauit. Nec ut bonus Familiae, & Animarum Pater defuit muneri suo, & proximorum charitati; alios nimirum à nefaria vita auertebat; alios exemplo, ac monitis ad castigatissimam impellebat. Pauperes interdum pauxillo panis, per signum Crucis aucto, non solum aluit, sed saturauit; ita ut concurrenti ad ostium turbæ mirabile nutrimentum superesset. Huiusce generis prodigijs Cenobitarum cibo, potuique consuluit; quippe frumentum in horreo, & vinum in dolijs Cellæ Vinarie celsitudo multiplicauit. Ista, & similia portenta Dei viribus, eius preces benignè exaudientis, sepius perfecit: ipse autem maximum omnium portentorum fuit. Per annos etenim triginta nunquam in cubile recubuit; sed requiem lassò corpori concessit, vel in genua innixus dormitaret, vel somno sopitus in faciem caderet, vel muro, saxo-ue incumbens, infirmam carnem hoc restorationis, seu magis supplicij commento recrearet. Tantæ austeritati fetens vlcus accessit, quod illi scatu- it in crure. Cùm autem dubitaretur, ne sensim infecto per meatus venarum sanguine Peregrinus tabesceret, & mox etiàm interiret; Paulo Salatio iam de salute desperante, cruris incisio statuta est. Non expalluit ad atrox nuncium Vir caducæ, & fragilis contemptor vitæ, ad perennem omnino aspirans; sed in Sacellum Capituli, concubijs tenebris pedetentim reptans antè Salvatoris effigiem, ab ea aut opem in ferendo languore, aut robur in incisione sustinenda postulauit. Ita, æquidè, fer- uentes

uentes valere preces, vt Christus pigmentis supèr parietem expressus, porrecta manu lethalem plagam diuinitus sanauerit. Cùm verò id supplex oculis ipsius conspexisset, & prorsùs lenitas sentiret penas, an daret luminibus, sensibusque fidem ambigebat. Postquàm exorto sole Salatus, & alij chirurgicam artem profitentes, auulsis, quæ putridum vicus obligabant vittis, stupidi prodigium agnouerunt, vno ore conclamantes; non esse hominis, sed Dei hoc opus. Populo istius potentiam, & Peregrini merita extollenti, rei admirandæ seriem pandiderunt. Tandem non morbo absumptus, sed defectu naturæ, quæ ad caducitatem tendit, octogenarius ad Cælum euolauit, eò accersitus à Beatissima Virgine, & deductus à Diuis Francisco Assisensi, & Philippo Benitio, Calendis Maij, anno Sal. 1345. Statim ac spiritus migravit ad Christum, tam suauem fragrantiam insepultum corpus exhalauit, vt adstantes, qui eam stupentes excipiebant, obliti terrestris domicilij viderentur. Nec mirus, & celestis odor, post tot ætates ab exitu Peregrini euauit, sed adhuc ab incorruptis membris, potissimum à crure profilit, ac spirat. Dùm illi Cœnobitæ parentarent, & in Templum irrumperent venerabundi Ciues, vt intuerentur beatam faciem non amplius videndam; ad feretrum cæcus à natiuitate accessit, humiliter, & enixè petens Iacentis meritis, quam nunquam habuerat oculorum lucem. Vix adhibitis precibus duplex portentum circumstans multitudo admirata est: Corpus scilicet Peregrini surgens, sedensque supèr feretrum, ac manum admouens oculis supplicantis, illum extemplo à cæcitate liberauit, iterumque requieuit. Tàm grandium Signo-
rum

rum rumor per vicina loca increbuit , & sensim sparsus , Peregrini cultum , etiã in remotas Regiones , & Vrbes inuexit , in quibus , sicũt in Patria , salutem incurabiliũ morborum vitio affectis ; loquelam , & visum carentibus vsu eloquij , & lucis impetrauit . Quarẽ certatim Itali , ac Hispani , inter quos potissimũ Barchinonenses , ad Peregrinum in dies suppliciter confugiunt , quoties vel morbis premuntur , vel infortunijs agitantur . (1) Paulus V . , & Urbanus VIII . Pontifices Maximi sauerunt , ille anno 1605 . vt celebrari officium , & in noua excursionẽ Martyrologij describi eius gloriosum nomen ; hic anno 1635 . , vt Sacrum Corpus in Altari recens erecto , solemni ritu exponi publicis Populorum obsequijs posset . Clemens XI . an : 1715 . Ioanni Fontanæ Cæsena , Ioanni Baptistæ Missirolo Brittinorij , & Camillo Spreto Ceruicæ Antistitibus , Instructionem Processus demandauit , tam supèr recognitione Incorruptionis Sacri Cadaueris , quàm supèr virtutibus , & mirandis rebus olim , & nupèr actis . Hoc Processu , quemadmodũ & alio in Ciuitate Typherni absoluto , vbi Peregrinũ

(1) *Ex Vita B. Peregrini , Auctore Equit. Nicolao Burgbesio , impress. Antuerpiæ an. 1675 . - Ex Vita S. Philippi Benitij , Auct. Francisco Malauale , impress. Massilia . - Abraam Bzouius in Contin. Añal. Eccles. , impress. Colonia , an : 1625 . - Archango Giancus , Aloysius Maria Garbius , & alij Scriptores Ordinis Seruorum . - Ex Vita B. Peregrini , Auct. Bernardino Albicino Forol . , impress. Casena an : 1648 . - Ex Processu B. Peregrini , Romæ Typis Reu. Cam. an : 1719 .*

nomen

nomen magnis portentis inclarescit ; & a Sacra R^m tuum Congregatione habita IV. Cal. Nouembriis an: 1724. summa diligentia utroque trutinato ; Regnans Pontifex, Benedictus XIII., post acceptum diuini afflatus oraculum, tria signa tertij generis, quæ nostris diebus contigerunt, instantaneas nempe sanationes Alexandri Boccadori à paralyfi, Francisci Armignoni, & Mariæ Gertrudis Valentiniæ Typhernatum ab vlceribus annosis approbavit. Tandem Nonis Februarij præsentis anni 1725. Decreto condito & euulgato, *Tand scilicet posse deueniri ad Canonizationem*, honorem daturus Deo qui in Sanctis suis glorificatur, B. Peregrinum in Album Diuorum referre constituit ; quem insignem & optatissimum certè diem, incessantibus votis vniuersa Ecclesia prækolatur .

BEATVS MARCOLINVS

BEATVS MARCOLINVS AMAN-
NVS non familiaribus, sed proprijs
illuxit meritis, in obscura licet, &
tenui fortuna natus. Decennis adhuc
in claustra Prædicatorum se recepit,
vbi superata pubertate, suscepta
veste, & probatione emissa, enixius, & totis viri-
bus inseruiuit Deo. Ad perfectionem omnium Viri-
tutum, accessione ætatis, ad eum processit, vt in
qua magis emineret, difficile ad iudicandum effet.
Ipsas cum Generalis Gusmanæ Familiæ Raymundus
à Capua nouisset, sæpè Marcolini exemplo, &
opera vsus est, vt propè labentem varijs in Cœ-
nobijs primæuam disciplinam restitueret. Plurimæ
oblatus

oblatus Prefectoras, tē duntaxāt obedientiā coactus
 p̄ffit, cum ob altissimum suimet contemptum se illis
 imparem, ac ineptum iudicaret. Usquē ad præcipi-
 taros senectutis annos vixit; totamque vitam, si in-
 fantilis ætas detrahatur, in p̄nitentijs, & assiduis præ-
 cibus impendit; quippē nec leuare animum licitis
 etiā solatijs voluit, nec salutis causa spatium ex-
 trā c̄nobij septa, sed tantū à cella ad Chorum,
 obseruantiz lege. Dum in triclinio vescebat, in-
 simul animum meditationibus supernis recreabat,
 in quibus quā s̄pissimē defixus, ad eū mente ste-
 nabatur, vt quandoque excitari a socijs oportet-
 set, ne per iocundiam, ac nimias abstinentias à vita
 discederet. Lassa ieiunijs membra non in lectulo
 restaurare, sed humi, vel in scamno consuevit, ac
 maximam noctis partem necessarię quieti ereptam
 antē Virginis simulacrū ducere, cum domestico
 colloquio, vt plurimū, dignastis. Hic Marcolini
 mores, hæ virtutes; quem prætorē int̄ ho-
 mines degentē, Auctor signorū Deus rebus mirandis
 illustrauit. Cū igitur Agrestes duo iurgijs, & fa-
 ctis diū contendissent, & alter alterius capiti le-
 thiferum vulnus infixisset; Confessarius, & Chirur-
 gus, ad curandum illo spiritum, hic corpus sum-
 ma festinatione vocati sunt. Nobilior cura Marco-
 lino obuēnit, qui postquā saucium de tribuendā
 venia hosti suo monuit, cum tantū impotentia
 vltionis debacchantem, minis flexit. D'mitte, ait, in-
 juriam Filij, nām scelera tibi dimittentur, & in-
 speratam sanitatem consequeris; nisi autēm peper-
 eeris nec veniam, nec vitam impetrabis. His di-
 ctis cessit peruicacia obdurati Iuuenis; nām non so-
 lūm pepercit inimico, sed in sacramentali p̄nitentia dolo-

D

tia dolorem cordis extrinsecus ostendit, & lacry-
 mantibus oculis exeruit. Haud multò post eum
 grauis sopor occupauit, quo dum sepultus recuba-
 ret, Virum Marcolino simillimum inspexit, qui ca-
 pitis soluebat vittas, & tactu hiatum vulneris sana-
 bat. Diluculò excitatus, Chirurgus exposuit noctur-
 num visum, nec amplius sentire immanis icus do-
 lores affirmavit. Irrisit delirium, vt credebat,
 dormientis medens, & auulsis fasciis diù stupidus
 obmutuit; deindè opus non humanæ artis, sed diuinæ
 potentiæ celebrauit. Sæpè etiam prophético instin-
 ctu Marcolinus futura patefecit, nam similitudo
 inter affines Rusticos recrudescente, alius alium ab
 insidijs erumpens interfecit, & effossa tellure ca-
 dauer hostis tumulauit. Mater inscia crudelis ca-
 sus, spe, & metu agitabatur; modò enim expecta-
 bat reditum, modò in funestam diuinationem in-
 cidebat. Deniquè ad Marcolinum festinauit, spe-
 rans eius precibus, nè sibi requiem defuturam,
 nec optatissimum regressum Filij. Ille autèm agnita
 interno afflatu proditiõnis serie, cor femine con-
 firmare cepit, & eam hortari, vt diuina iudicia,
 quorum imperscrutabiles viæ sunt, humili, ac tole-
 ranti animo veneraretur. Perge, inquit, sub du-
 meto, quod in via est, humum fode, & transfixi
 filij corpus intueberis: nè quæ eras homicidam, sed
 in vitore scelerum Deo causam pone. Hoc fatali
 nuncio Mulier ad solum corruit ferè examinata:
 postquam verò collegit animum, accessit ad hor-
 rendum locum, nec prius indè abiit, quàm dolo-
 rem effulis lacrymis, & manu dilaceratis comis
 extinxisset. Simili Marcolinus dono sui interitus
 diem prophetauit. Cum etenim ad Aram, Sacrum
 celebra-

aspectu interna species animi eluceret. Pingue à natalibus corpus nunquam macruit, quo obesitatis velamine Marcolinus inedia, & penitentias suas prætegebat. (1) Diu sub Ara maxima requieuit, donèc à Nicolao Hasteo, Episcopo Recinetensi, in Arcam selecti marmoris elegantè cęlatam translatum est, quæ nunc in magnifico sacello nobilis Viri Petrucci Floreni, Petrellæ Comititæ eminent, & nitet. Iste Amicus Dei propè innumeris portentis claruit; illorum tamèn memoria viget, quæ intrà biennium post felicem à terris excessum, contigerunt. Cętera licèt nostræ ætati proximiora, aut amissis monumentis, aut nullo ea posteris tradente, desiderantur. Ad cumulum nempe centum octoginta octo ascendunt, vt ex tabulis obsignatis liquet, sedente in Solio B. Petri Bonifacio IX., & in Foroliuensi Sede Scarpetta Ordolpho; quæ tandèm dispersa Ioannes Zanzfuschus an: 1571. accuratissimè collegit, & exscripsit. (2) Inter hæc signa, quatuor Infantes ad vitam accersiti memorantur. Cùm etenim Vxores Lombardini de Foroliuio, Bonoli de Castrocario, & Bonamenti de Monsignano enixæ essent natos, testimonio obstetricum spiritu carentes; Marcolinus auditis puerperarum precibus, illos à morte suscitauit. Cùm paritèr biennis puer, Ioannis Ghetti Agricolę Imolensis filius, in stagnum casæ proximum delapsus perijisset,

(1) *Ex Vita Beati M. S., Auctore Fr. Andrea de Pisis. - Michael Angelus Pius in Vst. Vir. Illustr. Ord. Prædicat. lib. 1. pag. 160.*

[2] *Ex rog. Ioannis Zanzfusch die 12. Septembr. an: 1571.*

set, &

set., & post horam extractus, à misera Matre elatis ad Cælum palmis lugeretur, Beati auxilio, quod Mulier supplex implorauit, vitam, motumque obtinuit. (1) Hic felix Cælorum Ciuis alijs fatiscen-
tibus morbo sanitatem, nutantibus pede crurum stabilitatem, gibbis complanationem humerorum, surdis auditum, mutis eloquium, & Cæcis vsum diurnæ lucis largitus est; vt nequè illi desint accidentalis gloriæ testimonia in Terris, nequè sempiternæ in Cælis argumenta.

BEATVS BONAVENTVRA

BEAT. BONAVENTVRA TOR-
NIELLVS, summo loco apud Fo-
roliuenses natus est ex clarissima &
vetustissima progenie, quam Opizo,
Nouaria Foroliuiû asportauerat an-
no 1254. Hic cum famulari Deo
in obsequio Sanctissimæ eius Genitricis decreuisset,
adulescentibus adhuc annis Familiam Seruorum inijt,
vbi pietate, ac doctrina, antè ipsam maturitatem
confortes regularis disciplinæ superauit. His meri-
tis virtutum, nec non prudentiæ, & affabilitatis,
ad varios gradus Ordinis sui ascendit; licèt ab
imperijs refugeret animus contemptor dignitatum.

(1) *Ex rog. Ioan. Thomæ de Balneocaballo 30. Octobris 1397. - Ex rog. Io. Andrea de Dalfinis de Forol. 3. Aprilis 1397. - Ex rog. Ioan. Tausani de Balneocaballo 17. Iulij anno 1397. - Ex rog. Petri Fran. de Alestis de Forol. 25. Martij an: 1398.*

D ?

Dùm

Dùm Præfectus effet D. Marcelli Almæ Urbis, deseruit strepitum Romanæ Aulæ ; & cùm sex Socijs solitarię vitę in Eremum latinam abiit, permittu Christophori Generalis ; vt procùl à cogitationibus humanis , quæ spiritui sunt impedimento , nè Deo copuletur , ad meditationem cęlestis Patrię eum eleuaret . Quod vt intellexit Xystus IV. Pontifex Maximus , Bonauenturæ propositum laudauit ; ac satis conscius ingentis illius sapientiæ , & zeli , illum caractere Pontificij Concionatoris insigniuit . Annus secessus fuit , à quo demùm tanta sanctimonię fama emerit , vt omnes videre , & audire Virum , tanquàm à Cęlis missum certatim niterentur . Per Hetruriam aggressus iter nudis plantis , & lacro vestitu , antequàm Florentiam perueniret , eum præcedente Fama , tota Ciuitas commota est ; nobilissimique Ciues obuiam prodeuntes , ipsum Senatus nomine precati sunt , vt explere cupiditatem Populi diuinum verbum sitientis , ne recusaret . Tèr in Cathedrali Basilica conciones habuit , tanta Auditorum frequentia , ac fructu , vt omnes præ contritione cordis profusè lacrymarentur . Anno 1485. Cętui Vetrallæ interfuit , in quo Prouincialis Flaminie dictus est ; quamuis eius humilitas reluctaretur , & gradus quoscumque detrectaret . Hęc Virtus aded cęterorum admirationem excitauit , vt illi in Generalibus Bononię Comitijs an. 1488. totius Ordinis regimen , sub Vicarij Generalis dignitate , Cęnobitæ concederint . At cum Bonauentura mentes , & vota Suffragantium agnouisset , & de imbecillitate suarum virium formidaret , se subducere sollicito animo voluebat : verùm in limine ianuę interceptus , gestare onus , & sumere imperium .

riūm coactus est. Postridiē suggestum scandit in D. Petronij allocuturus Populum, qui illuc confluerat, vt cum audiret ad purgandas corruptelas seculi supernè electum; cum tamèn sinus prægrandis Templi immensam ferè multitudinem, ingredi fores contendentem, excipere non satis pollet. Hoc miniterium, nè dissentus officij curis, nè inflatus dignitatibus, vsque ad interitum vnquam prætermisit. Eo Venetijs concionante, Viri quadraginta, insidias Mundi declinantes, se in familiam Seruorum receperunt; cum alij illum ob Apostolicum feruorem D. Paulo assimilarent; alij transfuentem tangere, & vestem lacerare niterentur. Dùm tandèm Vtini intèr Carnos, Quadragesimæ ieiunia, non solum lingua, sed operibus sanctificaret; & torpentes mortalium animos in his caducis bonis, ad possessionem æternorum vrgeret; longæ etati, nam octogesium annum superabat, finem dedit. Hoc, antequàm obiret, præmonstrato, & varijs portentis actis, Pridiè Cal. Martij anno 1491. ad cælestem requiem emigravit. Expositum est corpus in Fano Seruorum, communi Iulienſium Iuſtu, qui circa feretrum, velut inconsolabiles filij, spiritualis Patris iacturam plorauerunt. Ibi sacratum Cadaver iacuit, quousque Andreas Lauredanus Senator Venetus, & Foroiulij Præfatus, à præſenti mortis periculo liberatus, illud Venetias vexit, vt augeret Deo gloriam, & Liberatori cultum. Erat Bonauentura corpore paruo, & respondentibus staturæ membris, prolixam; & incultam barbam, ac contemnendum habitum ferebat; sine tibialibus, ac calceis per calles glacie, & niue rigentes gradiebatur, vt sepe ab ipsis rimulis pedum

pedum cruor emanaret. Durum etiã vitæ institutum professus est; nam à carnibus, & à vino abstinuit, contentus aqua, pane, & herbis; vel in humo; vel in tabulis semper requieuit; catenis, & flagris sese inclementer cruciauit; nè corpori deficeret vllum pœnarum genus, & spiritui meritorum incrementum. (1.) Eius Imago extabat ad vnguam expressa in Columna S. Mariæ Montis Berici Vincentiæ, tanquàm hominis macie confecti, pannosi, & flagellum contrectantis, cum hac Epigraphæ. - A PENITENZA - Eum Gasparinus Venetus, & Mathias Myolius elegiacis Nænijs persecuti sunt, & alij Scriptores condignis laudibus, inter multas Bonauenturæ virtutes, rigidum viuendæ modum celebrarunt.

BEATVS NICOLAVS

BEAT. NICOLAVS SOLVMBERTIVS honestissima progenie natus, cum à Deo ad profitendas regulares leges vocaretur, Familiam Minorum Observantium introiuit, vt reuerà impleret, quæ iam interno apparatus cordis destinabat. In hoc tyrocinio perfectionis, varia & magna specimina virtutum dedit, non solum illis, quos socios habuit, sed ipsi Præceptorii, qui didicisse à tyrone documenta christianæ, & obstrictæ votis vitæ fatebatur. Po-

[1] *Simon Pellatus in Chron. Mi. Si. Centi. 3. lib. 4. - Archangelus Gianens in Annal. Ord. Seruor. - Aloysius Garbus in Addit. Cent. 3. lib. 3. & 4. itaquàm*

Nequàm à Probatione exiit, dux, & magister fo-
 dalibus austeritatis, in plerisque cœnobijs moratus est,
 inter laudanda, sed quæ admodum pauci seque-
 rentur, exempla penitentis; cunctosque dies, vel in
 assiduis precibus, vel in crucianda carne, absti-
 nentis, flagris, & similis generis penis collocavit.
 Cingulum postea, inter Picentes, missus terrestris
 exilij locus, & tandem domus quietis, nihil re-
 misit à severitate assumpta, & salutis animarum
 zelo accensus, alios avertit à præcipiti damnatio-
 nis via, alios ad celestem incundam monitis, &
 factis incitavit. In cœtu Virtutum, quæ eum or-
 nabant, & Virum decent supernis bonis inhiantem,
 in illo obedientia, & humilitas principatum tenuerunt.
 Fuit enim semper alienæ voluntati obstrictus,
 nam non expectabat Custodum vocem, sed vix in-
 spectro nutu imperia: exequabatur; profunda etiam
 humilitate claruit, cum nunquàm extolli ad Or-
 dinis Præfecturas passus sit, imò postponi infimis
 cœnobitis nitebatur, & incredibili arte sanctorum
 operum præstantiam prætegebat. Quæ illi tantam
 famam Sanctitatis pepererunt, ut quotiescumque
 in publicum prodiret, oculos, & obsequia populi
 mirantis irreprehensibilitatem morum, & penè an-
 gelicam vivendi normam attraheret, & accerseret.
 Verùm hæc aura inanis laudis, & existimationis,
 quæ sæpè miseros mortales inflat, & ad ingentem
 superbiam ducit, eum ab humano consortio eli-
 minavit, à quo iugiter, & constanter cavit, nisi
 impellente charitate proximi, aut ægros inuisere,
 aut morientes Confessionibus expiare cogere-
 tur. Cæterum inedijs, & duro instituto regularis disci-
 plinæ eneruata, & confecta vita, ad sumendum

E.

labo-

laborum , & penitentiarum præmium ad Cælum euolauit . Sic anno quadragesimoquinto ætatis , Reparationis nostræ 1444. imposuit suis diebus , & voluntarijs supplicijs finem . Cingulani velût Parente orbatî eius iacturam communi mærore defleuerunt , & ad Templum se ferentes , vbi cadaueri iusta soluebantur , nèc factis intueri , nèc factis colere tradendum humo corpus valuerunt . [1] Erat Nicolaus statura exigua ac demissa , vultu macie ex inedijs contracta torrido , pallenti cute , naso oblongo , rubris tam barbæ , quàm ceruicis pilis , & luminibus adedè modestis , vt temperantiam , & innocentiam animi , ipsa humilitate obtutus demonstrarent . Hæc Effigies patebat in muro Sacelli D. Valeriani dextrorsum picta , & ornamento deaurato obsepta . At tandèm in Liuiò extincta nobilè Solumbrina stirpe anno 1664. , qui Maiorum exemplo gloriosi Agnati memoriam quotannis celebrabat , hæc Imago improvidè deleta est ; nam cum nullius interesset cémentarios ausu prohibere , picturæ pretium , & significationem ignorantes ; cumque illi incomptum Sacellum circumducto suprâ medianos parietes tectorio opere , decorare opinarentur , albarij velamine clarum monumentum posteris æuis abstulerunt . Duæ tamèn Effigies à naturali excerptæ vigent , & seruantur in cénobijs , Forliuienti vbi Nicolaus penitentem vestem Minorum Obseruantie assumpsit , & in Cingulano , vbi à terris abiturus deposuit mortalem carnem .

[1] *Julianus Beccius in Igne Triumph. pag. 56. - Paulus Bonolus lib. 9. pag. 229. - Ferdinand. à Bononia in Mem. Hist. Min. Obser. pag. 183.*

Ab

Argumento non excedam, si post Sanctorum Vitas, opera, & portenta, quæ D. ANTONIVS PATAVINVS inter nos egit, memorabo. Hic gloriosus Signorum Actor, ab Assisij comitijs expeditus, in solitudinem Montis Pauli aduenit, quæ septem lapides à Foroliuio distat, & ibi extrà humanum commercium viuens, cum cælitibus animo, licet adhuc mortali carne obductus, versabatur. Erat in vertice confragose cauitis Cella, & sub dorso nemorosus clius, in quibus die nocteque meditari Cæli bona, & Creatoris magnitudinem solebat. In inferiori situ posteris sæculis Fanum fideles crexerunt, quod non intermissa pietate inuisunt, vt à tanto Patrono petant, & accipiant præsentaneam quibuscumque malis opem. Sæpè ab Eremita Antonius, non absque molestia, & defatigatione, ob attenuatas incedijs, & penitentijs vires, ad Communientem Domum, in Pago S. Petri in Arcu collocatam, gradiebatur; vbi cum socijs instituta regularis obedientiæ, & humilitatis exercebat. Semel vel instantibus tenebris, vel cadentibus pluuijs impeditus, Castrocarij hospitatus est, sub Corbiceorum tecto. Dum verò non cubaret in stratis, sed accensas effunderet ad Deum preces, vidit Iesum sub puerili effigie splendoris supernæ lucis emittentem. Seruus insolita coruscatione territus, quæ à rimis ianæ prodibat, cum de incendio dubitaret, per foramen seriem prodigij inspexit, & anxius ad Herum in lectulo iacentem, & sopitum properauit, vt illum rei tam grandis admoneret. Herus summo mane surgens, Antonium priusquam abiret,

E 2

interce-

intercepit , & importunis precibus coegit, vt sat-
tèr Bibliam , quam in sarcinula gestabat hospiti
suo, beneficij memor, dono daret. Est liber in mem-
brana scriptus antiquo caractere , cùm scholijs ,
quemadmodùm fama est, à Sancti Viri calamo exa-
ratis ; qui tanquàm incomparabilis thesaurus à Io-
sepho Corbiceo Archipresbytero Ecclesiæ Foroli-
uiensis custoditur . Nèc multò post mirificam visio-
nem , Antonius seu comes , seu ductor Iuuenum,
qui ad sumendum Sacerdotalem gradum consue-
bant (cùm omnes antè manuum impositionem lo-
qui coràm Alberto Episcopo Liuiensi detrectarent,
& se imperatos habendæ concioni faterentur), ius-
sis Prælati obtemperauit ; & tam beata doctrinæ
copia , verba fecit , vt non hominis , sed Angeli
sermo , illis qui audiebant , videretur . Suggestum
verò quod ipse locuturus ascendit , quamuis carie
absumptum deperiret , deplorando casu , Pa-
trum nostrorum memoria exustum est . Sunt etiàm
qui perhibent , eum Superiorum mandato obstri-
ctum priùs in Triclinio , quàm in Templo arcanam
facundiam pandidisse . Seraphicus , certior ignotæ
scientiæ factus , Antonio iussit , vt iam ad finem
accedente tertio solitariæ vitæ anno , Vercellas se
conferret ; vbi seù studia perficeret , seù quæ ex-
ciderant animo scientiarum præcepta ad mentem
reuocaret . Paruit sine mora Francisci imperio , sed
eius permissu breui in Gallias transgressus est , inter
quos Populos tùm lingua , tùm signis hereses re-
tudit , ac deleuit . Verùm cum à Deo in Italiam vo-
cicaretur , ad Communis domiciliùm redijt , cui am-
plificando , dùm Præfeti iussu præsideret , Rusti-
cum inani vehiculo prætereuntem iterùm atque ite-
rùm ora-

edum oravit, ut charitatis christianæ instinctu paratos lateres ad locum ædificij comportaret. Ille autem ingenita calliditate (ut solet id genus hominum) respondit se æquo animo omnes labores subiturum, nisi demortuum in plastro ad sepeliendum veheret. Vix ab Antonij conspectu evasit, cum voce, & stimulo excitare, quem sopitum credebat, niteretur, ut de simplicitate viri rident, & simul locarentur, terrore correptus repente extinctum deprehendit. Itaque ad Dei famulum in flebiles prorumpens eiulatus festinauit, ac manu tundens pectus, magis luminibus quam ore veniam mendacis errati petijt. Postquam Antonius abominantem crimen paterna obiurgatione admonuit, ut à similibus mendis temperaret, stricto defuncti brachio, tanquam dominaretur morti, & vitæ, cum suscitavit. His satis innotescet celeberrimum Christianæ Ecclesiæ Heroem, Forolivi cælestem doctrinam detexisse, in Eremito olim nostratis Agri sanctimoniam perfecisse, & illam magis prodigijs confirmasse. (1) Eum propterea Forolivienses, se inter cæteros Italiæ Populos, primis concionibus, & portentis Sanctissimi Viri decoratos, reminiscentes, & perpetuum præsidium in publicis, & privatis calamitatibus sperantes, Patronum delegerunt; mox Fano, & Aris eius glorioso nomini vel erectis, vel dicatis, annuis supplicationibus, & maiori in dies cultu certatim prosequuntur.

(1) *Ex Epitome Vitæ S. Antonij, Viennæ imp. Typis Mathæi Cosmorovij an: 1660. p. 132. & 134. - Petrus Rodulphius in Hist. Seraphica lib. 1. p. 78. - Ioan. de la Haye in Vit. & Elog. S. Antonij cap. 6. Zaul. ad Stat. Fau. Rubr. 21. lib. 2. n. 51.*

DE VENERABILIBVS. ET SERVIS DEI.

CAP. III.

HIERONYMVS TAVRELLVS

HIERONYMVS TAVRELLVS ex clarissima, & celebri intè Foroliuenses stirpe, [1] Thomæ, & Catharinæ Terdocia filius, ad sacrum fontem renatus est anno Reparationis nostræ 1537. Plurimis eluxit supernæ Gratia Donis: quibus verò à fortuna, & sanguinis claritate potuisset eminere ceteris, omninò despexit. Quinquennis adhuc fundamenta virtutum posuit, in assiduis precibus locando tempus, quod infantes in nugis terunt, & ieiunijs tenerum angendo corpus, relictis, quæ opulenta mensa dabat epulis, cum sæpè pane, & aqua dumtaxat nutriretur. Creuit in illo cum incremento ætatis Sanctimonie desiderium; etenim iam tàm prospexit, quod vnusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem; nam qui parca seminat parca & metet. Quamobrèm statim ac adoleuit, tundere incæpie funiculis, & flagris corpus, cui deindè super storea pauimento aptata requiem permittebat; & his, ac similibus inuentis plectere carnem consueuerat, vt rebellantem sub spiritus imperio contineret. Cum esset annorum quindecim, iam cognita vanitate humanarum rerum, quæ apparent ad instar fulguris, & euanescent, seculo

[1] M. A. Paulus. *dissert. legal.*, *dissert.* 16. abire

abire constituit, & in Capuccinorum Familia tutiores dies terminare. Hanc insalutato Patre, qui eius precibus aduersabatur, iniit, & Probationis annum Fauentiæ fecit, vbi non discipulus, vt alij in huiusmodi primordijs esse solent, sed Præceptor sodalium videbatur; cum satis, & egregiè didicisset Sanctitatis, & perfectionis leges, etiam ab ipsis puerilibus annis. Quadriennio in abstinentijs, precibus, flagellisque exacto, cum memoria paternæ indignationis angeretur, eam si posset sedaturus, Superiorum permisso Forolium redijt. Ibi in auitas ædes clam intrauit, & nullo famulorum inueniente, ad remotius cubiculum penetrauit, quo Thomas interdum à domesticis curis secedebat, & illum scribentem fortè inuenit. Is audita pressura pedum, toruos oculos conuertit, & *Quis es tu*, ait, seuero vultu, ac mimitanti voce, *qui in arcanam meam domus partem temerè gressus intulisti?* Tunc Hieronymus cadens in genua respondit. *Amantissime Pater, tuam non noscis in tuo filio imaginem? Ille quidem est, qui te destituit, sed vt celestem Patrem sequeretur.* Nec plura; nam interrupit verba iratus Parens, qui eum non solum affecit contumelijs, sed ingenti alapa percussit. Hieronymus verò tanquam osculum pacis accepisset, obtulit aliam cædenti genam; quo mansuetudinis, & heroicæ virtutis actu Thomas victus, in tenerum complexum filij, impotentia iræ flebili eiulatu detestata, corruit. Sic conciliato Genitoris animo, Hieronymus perfusus gaudio benè gestæ rei, ad cœnobium reuersus est, vbi diuinis scientijs impigrè vacauit; & sacerdotio initiatus, Concionatoris munus, ad quod feruore zeli, & vbertate

vbertate eruditionis ferebatur, alacriter suscepit. Magni Oratoris nomen breui in celebribus suggestis adeptus est, & maius etiã meruisset, nisi laudatos labores diuturnus morbus intercepisset. Hanc malam affectionem corporis tanta longanimitate sustinuit per annos duos, vt nullam ab ore querimoniam fuderit; imò magis lætabatur, cùm meminisset paternarum opum, & illas incommodis austeræ vitæ compararet; qua præsentium malorum cum futuris bonis collatione, pœnæ in deliciis vertebantur. Erat tunc extrâ muros Ciuitatis Capuccinorum Domus, Medicis ob hyemis rigores, & cœnosam viam perdifficilis. Propter eam Thomas miseratus erumnarum filij, permissione Vicarij Provincialis impetrata, eum apud se in Urbem deferri mandauerat, vt molestissime ægritudinis pericula Medicorum ope præcaueret. Cum autem Hieronymus ab affluentia paternæ domus abhorreret, & vnicè Regularem paupertatem diligeret, voluntati Parentis constanter obstitit, nec in alias eedes, quàm in Orphanotrophium comportari passus est. Huc ad languentem inuisendum sapiens optimates conueniebant; alij vt illum in mœstia annessi, & incurabilis morbi recrearent; alij vt ab eius ore perfectionis documenta acciperent; & plerique vt illius tolerantiam in diuturna fatiscentis naturæ luctatione mirarentur. Sic verbis, & exemplis, institutis conciuibus quotquot ad eum confluabant, postquàm superasset nouissimos conatus Tentatoris, dùm sereno vultu concineret hymnum -- *Laudate Dominum de Cœlis* -- in finali versiculo -- *Omnis Spiritus laudet Dominum*, VIII. Idus Maij anno 1571., vt piè creditur, ad æterna Gaudia transiuit.

Multa

Multa de præstantia virtutum Hieronymi, quin etiam non pauca miranda referuntur (1) in Annalibus Ordinis apud Zachariam Boverium, in Compilationibus latinis, & in Vita typis Cimattiorum impressa, auctore Iulio Loranico è Societate Iesu, quæ propterea silentur.

FRANCISCVS VRSELLVS.

FRANCISCVS VRSELLVS, Francisci filius, genere illustri, quod in illa ætate dynastiæ decus auitis honoribus coniunxit. Ex hoc quippè Antonius eques clarissimus à Senatu Liniensî obtinuit anno 1557. Ditionem Petræ Appiæ, Arcis Elmiciæ, & Flumanæ; (2) ac post eum Guido, eques Ordinis S. Stephani, qui tandem restitutus Patriæ dominium, se castris abdicavit anno 1593. (3) Ex hac stirpe Franciscus vitam inijs IV. Nonas Octobris anno 1540, assumpto ad Baptismatis aquas Bernardini nomine, quod in paternum, Prædicatorum Familiæ adscriptus immutavit. Haussit à natiuitate doctes paucis datas sublimis ingenij, raræ mansuetudinis, & comitatis, quas ornamentis angelici

(1) Zachar. Boverius in Annalibus Capucc. tom. 1. pag. 649. - Ex Complut. latin. MSS. in Biblioth. Capucc. Bononiæ tom. 2. pag. 62. - Iulius Loranicus in Vita Hieronymi, impr. Typis Cimattior. an. 1654

(2) Ex rogat: Silvij à Naus 17. Martij an: 1557.

(3) Ex rogat: Fabij Marcianesij 29. Nouembri: an: 1593.

F

candoris,

candoris, & summæ humilitatis sociavit. Ità suavissimis moribus, & magnitudine Virtutum sibi conciliauit benevolentiam hominum, & multò magis Dei, postquam Claustra ingressus, ad Christianam perfectionem totis animi studijs aspirauit. Erat enim primus omnium cum ad chorum grade-retur, postremus cum ad cellam remearet, ac in-somnem vt plurimum ducebat noctem in psalmis, & contemplatione diuinarum rerum. Tàm miras vi- uiuendi leges diutissimè adimpleuit vigil, & orans antè Saluatoris effigiem (quam nunc Guido Ve- fellus Archidiaconus, & Vicarius Generalis Foro- liuij venerabundus seruat), vt multi tradiderunt cum eo sermocinantem humanis accentibus. Cete- rum varijs pennis in semetipsum seuerè animaduertit, & plectendo funiculis, & ieiunijs coercendo mortalis naturæ instinctum pronum ad mala. Die- bus festis lautius epulabatur, quamuis modicis, & sine condimento cibus, vt necessarium vitæ alimentum traderet, & debilitatas vires ad pēnas ferendas instauraret. Sub indusio lanæ, cilicia ge- stabat, quibus velut stimulis ad laceffendum cor- poris torporem fungebatur, spiritus velocitatem remorantis. Hæc fuerunt rigidæ vitæ exercitia; mitiora autem per diem, & noctem preces, & studia, quibus sic horas distribuerat, vt ferè nullæ cibo somnoque superessent. Sæpè etiàm meditando exibat à sensibus, & humanam despectans, totus diuina sapientia imbuebatur. At licet sacram Theo- logiam, in qua præstantissimus erat, edoceret; viliora tamèn exercere ministeria, & in coquina infimis famulari non erubuit. Post erectam ab Ale- xandro de Francis, Episcopo Foroliuij, Theolo- galem

galem Cathedram [in qua nunc Doctor ex Canonico-
 rum cœtu Genesim exponit] ipse etſi Regularis,
 nouum & vetus testamentum magna eruditione,
 & animarum progrefſu interpretatus eſt. Tandem
 inſonti traducta vita, quæ illi perennis eſſe ob
 vehemens deſiderium cœleſtis Gloriæ videbatur,
 anno ætatis ſuæ ſexageſimo quinto, XI. Cal. Octo-
 bris anno 1605. ad Deum euolauit. (1) Erat
 ſtatura parua, facie exili, fronte alta, & ſerena,
 oculis exiguis, è quibus ſincerus quidam ſplendor
 circum irradiabat: fulgetra ſanctitatis, barba rara,
 & corona capitis, quæ tempora vergunt in ſinciput
 à caluitie interrupta. Audita morte populus ad
 Templum properauit, vt in obtutu venerabilis vultus
 ſatiaretur, & ſanctimoniam vitæ prædicaret. Peractis
 iuſtis in ſepulcro communi Cadauer conditum eſt;
 ſed haud diu poſt erutum, cum plerique ſide
 digniſſimi iureiurando teſtimonium perhibuerint,
 ſe eo Patrono, ac Tutelaſi à grauiſſis morbis
 conualuiſſe. [2]. His prodigijs, ea qua ſolet
 diligenter ponderari, Sacra Rituum Congregatio
 demandauit, vt tumultatum Corpus Venerabilis
 Franciſci exhumaretur; nec corruptum ex vitio
 miſeræ mortalitatis, ſed cœleſtem odorem exhalare
 compertum eſt, ſenſus, & animos cunctorum re-
 creantem. In Sacello B. Iacobi de Salomonijs Veneti
 ad leuam latus, diu requieuit. At cum IV.

(1) *Ferdinand. Vgbeſtus in Ital. Sacr. tom. 2. in Episcop. Forol. - Hieronymus Ghillinus in Theatr. Viſtor. Liter. pag. 295.*

[2] *Ex rogat: Tiberijs Blondius. 2. Nouemb. anno 1617.*

Idus Martij an: 1625. Urbanus VIII. Pontifex Maximus celebri sanctiōe interdixisset eorum cultum, qui in Domino antè lapsum sæculi obdormierunt, pictura deleta est, & Vota argentea, quæ à parietibus circum pendeabant in firmissima capsâ sub tribus seris clausa sunt, vbi adhuc afferuantur. Facto enim Votorum censu, capita biscentum quinquaginta septem, manus vnâ & nonaginta, crura vnum & quadraginta, oculos vnum & septuaginta, vbera quatuordecim, pectora decem, dentes sexdecim, corda vnum & triginta, 20 totidè ferè cereos, ac tabellas Paulus Camillus Romanellus Scriba supputauit. (1) Demùm veteri demolito Templo, & in hanc, quam videmus molem reedificato, Thomas Taurellus Patriæ Antistes colendos cineres, & ossa inuisit anno 1720., & sub B. Iacobi monumento intrâ Arcam cupressinam deponi iussit. Ibi venerandum corpus diem nouissimum expectat, vt ad consortium eternæ felicitatis euocetur, qua fruitur spiritus sodalis meritorum.

HIERONYMVS PAVLVCCIVS

HIERONYMVS PAVLVCCIVS ex nobilissimis Comitibus Calbuli, Francisci, & Ludouicæ Pungettæ filius, anno 1552. ad Sanctimoniam natus est. Is egregiam Indolem, & quibuscumque exercitijs aptam, ad studia liberalium artium, & equestrium conuertit;

(1) *Ecce rogat: Pauli Camilli Romanelli 12. Martij anno 1725.*

sed

Sed aut moderaretur equos, aut ense luderet, ir-
 quietus semper exæstuabat animus, præfixa nondum
 electione status. Satis literis politioribus, & amæn-
 institutus, seuerioribus philosophiæ, & legum
 studijs indefessam operam nauauit, laureamque Bo-
 noniæ accepit; sed strenuis, & eruditis disciplinis,
 pia integritatis munera, & misericordiæ erga ege-
 nos intermiscuit. His meritis plenus salutis callem
 ingressus est XIV. Cal. Martij año 1571.; nam sæcu-
 lares abiecit curas, & in claustris Capuccinorum,
 etiã tùm quæsitam, sed nunquã agnitã, ve-
 ram pacem adinuenit. Ibi diuinis rebus adẽ se
 mancipauit, & ad accuratissimã virtutis nor-
 mam sic omne tempus exigebat, vt non imitabile
 exemplar sodales admirarentur. Ipse summus Præ-
 fectus Ordinis Iacobus à Foro Saraceno, ingenti-
 um virtutum Vir, non habita quidẽ annorum ra-
 tione, sed maturitate prudentiæ, & religionis,
 quibus iam senex videbatur, cum sibi socium, inter
 alios licet prouectos ætate, & gestarum rerum ex-
 pertissimos delegit. Haud diũ tamẽ Generalem
 factus est, occulto spiritu vocatus ad obeundum
 Concionatoris ministerium. Vix ascendente sacra
 suggesta viderunt populi, cum plurimã eruditio-
 nem, & maximum Dei Zelum admirati sunt; quip-
 pẽ inter illius æui Oratores alter fortassè non fuit,
 qui & dicendi copia, & rationum pondere, ac ia
 flectendis quod vellet Auditorum animis illi æquare-
 tur. Itaque verbis, & operibus commoti alij de-
 terrimos mores immutarunt; alij ad obsequium
 Deiparæ succensi, eam toto animi nisu coluerunt.
 Quamobrẽm inter Populos, in quibus Virginis cul-
 tum propagauit, Mariæ Apostolus vocatus est; &

hac quidem appellitatione, magis quàm nomine suo innotuit. Quantæ facundiæ, & auctoritatis fuerit, ex rebus feliciter perfectis in varijs Italia Urbibus iam satis constat. Dùm conciones Cremonæ haberet anno 1596. in summam populi, & procerum opinionem devenit, vt tanquàm à celo missus ab omnibus respiceretur. Ibi Sodalitium instituit S. Mariæ Populi, cui Optimates civitatis dederunt nomen, & ad comprimendos, qui inualescebant, eius virtutum plausus, clam excessit. Cum Venetijs magno conatu oratoriæ artis celebrasset immensam Dei Genitricis dignitatem, & audientes panegyricum, ad pium opus illius gloriæ destinatum impulisset, facta quæstionis censu sex millia ducatorum collegisse in crumenis nactus est. Parmæ autem vbi corona præcingere caput S. Mariæ Steccatæ constituerat, tanta vi eloquentiæ eorum qui adstabant animos accendit, vt omnes offerre argenti, auri, & gemmarum pondera Dei paræ certarent. Ipse in primis Raynutius Farnesius Dux Parmensis, vt verè subditis esset ad pietatem dux, & exemplar torquem adamantibus viginti, & totidem margaritis ingentis pretij ornamentum supplex obtulit, quo Sacra Imago æterno monumento religiosi sui cordis corruscasset. Diù in oppido Finalis Mutinensis agrî moratus est, in quo vastissimus Monasterium condidit, mirandis potius [vt Marcellinus à Mascon in Annalibus Ordinis enarrat.] rebus, quàm numeris excitatum, vbi sexaginta Virgines initiatur. At quamvis Hieronymus irreprehensibilem vitam inter Finalenses traduxisset, obtrecciones malorum hominum nequaquam declinavit, ab illis nefariè insinulatus, quòd.

quòd eleemosynas, avaritia Religionis prætextu
 fucata, ab Oppidanis extorqueret. Hac licèt im-
 petitus contumelia obmutuit, Christique, & plu-
 rimorum Sanctorum exempla secutus, nihil attulit
 in defensionem sui. Hinc cum singularis eius Integri-
 tatis fama, nonnihil detrimenti apud Incolas loci
 passa esset, Generalis iussu Finali excessit, & Cy-
 maclum petijt, vbi anno 1619., eius morti pro-
 ximo, solemnem Coronationem Beatissimæ Virgi-
 nis indixit. Hanc celebritatem pompa, & ritus
 inibi non antè visus decoraui, in qua contigit
 mirabilia ab iisdem Chronicis præfati Auctoris me-
 morantur. Sic cunctos ferè dies in extollenda Di-
 vine Matris potentia, & sanctitate impendit. Dùm
 itaque per horrendum nemus iter faceret, in tur-
 bam grassatorum inopinatò offendit, & ex illis
 æquiori, blasphemiam in puritatem Mariæ impro-
 bis labijs euolenti, alapham zelo percitus infli-
 xit, nec defuturas per eternitatem penas denun-
 ciavit. Ad istum percutientis manus, terribilesque
 minas latro respuit & flagitium nouit. Tum Hie-
 ronymus, ex vultu, qui sermo quidam tacitus
 mentis est, illum sceleris penituisse certior factus,
 humi prostratus in genua, & arrepto fune, quo
 lumbos præcinctos habebat, ac ad collum imposito,
 veniam iniuriæ à grassatore flagitavit; & vt su-
 meret debitam, & quam de se mallet, vltionem
 obtestatus est. Hoc christianæ virtutis argumento
 contriti Latrones, profusis lacrymis se reliquum vitæ
 in præterita iniquitate purganda collocaturos pro-
 miserunt. Alia alibi Vir probitate insignis gessit.
 A Cardinali Friderico Borromeo Mediolanum ac-
 cersitus, exorcismis Ecclesiæ, demones, qui dissi-
 dia in

dia in Cenobio Sanctimonialiū. sparserant, & confouebant, deturbauit. Cū demū Diuo Iosepho se ab ineunte adolescentia in clientelam tradidisset, in cuius festa die Capuccinam Familiam introiuerat, in eadem celebritate moriens ad Cælum, vt piè credendum, emigravit XIV. Calendas Martij anno 1620., ætatis suæ sexagesimo octauo. Postquàm igitur Parmæ lethalis morbi angores miræ constantia tolerasset, intèr dulcissima colloquia Iesus, Mariæ, Ioseph in Domino requieuit. Huic mortui interfuit ipse Raynutius Farnesius, qui prius Filio in mandatis dederat, vt antè lectulum in extremis laborantis Serui Dei humiliter procumbens, benedictionem tanquàm ab infortunijs munimentum, & futuræ felicitatis pignus impetraret; eumque extinctum effusis lacrymis plorauit. [1]

Lij in Domino diem obierunt, relicta inter mortales, quorum consortium habuerant in terris, magna castigatissimæ, & innocentis vitæ fama.

LEONARDA ORDELAPHA fuit integritate morum splendidior, quàm genere, licet ex Principibus Foroliuij nata. Cenobium Corporis Christi Ferrariæ rexit anno 1456., & velut conscia futurarum rerum, S. Catharinæ de Nigris, nunc de Bononia appellatæ Sanctimonialiam prænouit. Hæc autem illam religiosa viuendi norma. ce-

[1] *Marcellinæ à Mascon in Annal. Capucc. tom. 3. à pag. 624. vsque ad p. 650. - Benedictus Mazzara in Legendario Franciscano tom. 12. pag. 184. lebre.*

lebrem , Regularis perfectionis institutis erudita semper respexit vt Matrem ; & vt Magistram quamuis disiuncta corpore , cum Bononiam incoletet , venerata est . [1]

LAVINIA DE ALICORNIS, Forolüiensis stirpe, sed à Medioloano oriundà , ex sanguine Triuultio . Hæc anniuersaria nocte , qua Mundi Saluator inter nos prodijt , natale suum sortita est , vitamque omnem in Dominicæ Passionis meditatione collocavit . Tandem post molestam , & diuturnam ægritudinem , summa longanimitate , & miris exemplis christianæ virtutis toleratam , dies octo antequàm ab hominibus digrederetur , velo Monialium Ordinis Benedictini initiata , sedens purissimum spiritum emisit . (2)

SAMVEL VALERIVS, terrestribus abiectis curis , in Saltum Camaldulensem abiit , vt animum à sæculi vanitatibus abductum , inter nemorum silentia , ac solitudines , Domini voces ad cor loquentis liberius audiret . Ter Maioris gradu Eremum gubernauit , anno præsertim 1571. , quo res miranda contigit in conspectu sacratę edis ; nam cum agrestis Florentiam proficiscens , spretis dirarum ecclesiasticarum minis , & Ostiarij increpationibus , suillam carnẽ comedisset , internis penis agitatus , haud prius amissam pacem nactus est , quàm à Samuele expiaretur . [3]

[1] *Iacobus Grassettus in Vita B. Catharine lib. 2. p. 54.*

[2] *Isidorus Moratinus in Miscellan. Carmin. pag. 399. & sequen.*

[3] *August. Florentinus in Hist. Camald. lib. 5. cap. 21. p. 233.*

G

Is tandèm

Is tandem vitam pijsimè traductam , præcipitatis annis clausit .

MODESTVS A FOROLIVIO , cum optatissimis puellæ nuptijs inhiaret , interrumpente coniugium morte , quæ feminam è medio sustulit , in claustra Capuccinorum se recepit , vbi tam rigidas & tam feruentes seruauit vitæ leges , vt nedùm deperditum tempus velle redimere , sed eiusdem terminum , horamque instare , ac propè esse certè dignoscere videretur . Reipsa intrà annum occubuit , & consumatus in breui expleuit tempora multa . Mira perfecti Iuuenis exitum gloriosum reddidisse an: 1568. Añales Ordinis testantur . (1)

IOANNES A FOROLIVIO Sacerdos , & Magister Tyronum eiusdem Familiæ , cum moram Fautentiæ traheret , ab hac vita demigravit anno 1580. , postquam multa specimina virtutum inter sodales suos edidisset . Scribit Bouerius eum fuisse supernis donis illustratum . [2]

ANGELVS A FOROLIVIO , eo verè nomine ob irreprehensibiles mores dignus . Hic in Mauritaniam Cæsariensem , vbi captiuos à Turcarum seruitute redimeret profectus , innumera conuicia tulit , quibus afficere Infideles solent id genus hominum , christianæ paupertati , & tolerantæ , contemptu barbaro illudentes . A Turcarum Regionibus in Italiam redux , dum vacaret quæstuarie rei , quam inter Capuccinos exercent , sinè discrimine gradus ,

(1) *Zacharias Bouerius in Annal. Capucc. tom. 1. pag. 677.*

[2] *Idem. tom. 1. pag. 860. - Ex Compilat. latin. tom. 2. pag. 63.*

maiores ,

maiores, & minimi, in periculum offendit virginitatis amittendæ; quippè cum angelus non solum vitæ disciplina, sed venustate oris videretur, à lasciuia muliere ad obscenos amplexus prouocatus, eam turpi amore exstuantem Inferni penis terrefecit, & ad dolendum lacrymis conceptum scelus incitauit. Tandem animam Creatori restituit anno 1585. (1)

BASILIVS A FOROLIVIO, Ordinis Capucinorum decus, inter inedias, & flagella vixit: infelix quidem vitæ genus apud sæculi filios habitum; sed illi apparatus æternæ pacis visum. De hoc miranda in Compilationibus exarantur. [2]

THOMAS MARCHESIUS in Congregatione Somaſcha traduxit dies magna integritate vitæ, & suauitate morum. Contemptor opum, & amator incommodorum fuit, ac obedientiæ imprimis, ut præcurreret non solum vocem, sed ipsos nutus imperantis. Nondum trienarius occubuit, maturus virtutibus, non annis. Extant eius Imagines Romæ, & Ianuæ, ubi hæc exempla viuens dedit; & Neapoli, ubi moriens confirmavit anno 1616, in Templo Pietatis ingenti Procerum, & Populi concursu tumultus.

IULIANVS MAGGAEVFFVS ex Congregatione Oratorij, de cuius excellentia virtutum multa possent dici. Hic quantum natalibus obscurus fuit, tantum christianis ornamentis claruit. Infimis quamuis ministerijs Cænobij destinatus, tria vota emisit, & cumulatissime seruauit. In eo ingitèr

(1) Boverius tom. 1. pag. 171. & 172.

[2] Ex. dd. Compil. latin. tom. 2. pag. 25.

pacatus, & imperturbabilis animus fulgebat, qui reddit vniformem voluntatem hominis consilij Dei. Tandem humilitate, & obedientia à D. Philippo rigidis iussis comprobata, refertus meritis, anno nonagesimo tertio ætatis, à partu Virginis 1647. hanc vitam terminauit. [1]

FABRITIUS HASTEVS Institutum Oratorij non solum professus est, sed primus omnium Foroliuum inuexit. Anno 1642. Cœnobium, & Templum excitauit, in quibus erigendis lateres, & calcem, posthabita generis nobilitate, ac victa corporis imbecillitate baiulauit, vt ceteris ad perfectionis gradus exemplo præluceret. Exarsit Dei amore, & charitate Proximi; nam ad omne facinus audaces, proiectosque homines quamplurimos ad moratæ vitæ rationem reuocauit, discordes animos ad amorem conciliauit, Virgines à libidinosis quam sæpissimè tutatus est, ac alia perfectionis opera vsque ad felicem exitum expleuit. Mortuus est anno 1655. anno ætatis vndequingagesimo: (2) quæ tamèn mors credi potuit initium immortalitatis.

TIBERIUS AVGVSTINVS, ex Canonico Foroliuij Familiæ Missionis nomen dedit. Neapoli-vixit magis alieno commodo, quàm sibi. Eum nimirum populi velut parentem colebant, ipse omnes amabat vt filios. Duo Cardinales, qui Neapolitanam Ecclesiam moderati sunt, Innocius Caracciolus, & Iacobus Cantelmus ad eius consilium

(1) *Iacobus Riccius in Addit: ad Vitam S. Philippi Nerij pag. 162.*

(2) *Ex Vita Fabritij Auctore Octauian. Petri-guano, Forel. impress. apud Ioseph Syluam an: 1674. sempèr*

semper grauiora spiritualis Regiminis negotia referabant. Cum itaque vixisset tanquam exemplar zeli, & probitatis apud quoscumque, præsertim verò apud optimates, in Domino requieuit Pridie Idus Augusti an: 1694. Ioannes Grossus, qui consortium viuientis habuit, & placidissimæ morti interfuit, hæc, & alia admirationis digna, mortalium memoriæ commendauit. (1)

IOANNES BAPTISTA ALBICINVS Luderiani Marchio, acri, & viuido ingenio non solum humanas literas, sed vtramque philosophiam caluit; sicut quàm sæpissimè vocatus, in Accademijs, & publicis certaminibus plaudente eruditorum cætu professus est. Præcipuum illi studium fuit abscondere virtutes, quibus mirè animus intus efformabatur: nam tuta merendi arte, sub sericis vestibus hirsuta cilicia, & alia penarum inuenta prætegebat; profundamque humilitatem, & socias christianæ perfectionis dotes, licitis secularis vitæ solatijs vtens, occultabat. Laudes, & plausus vehementer odit; obrektionem verò super huiusmodi morum ratione, hilari, & propè immutabili corde sustinuit. Flagrabat diuina gloria, & proximi salute; nam sæpè impransus delubrum perijt, vt opportuniùs pueros præceptis christianæ legis erudirèt; ac familiares opes in pauperum alimoniam, Virginumque, & Viduarum subsidium, nec non Templorum ornatum effusissimè profudit. Enim verò prædiues palàm, in abscondito pauperrimus, ornato cubili utebatur, cum interim sub stragulis, & linteaminibus aspera

(1) *Ex Testim. Ioannis Grossi sub die 13. Ianuarij anno 1721.*

farmenta laterent: mensē quidē opiparē instructā
 affidebat cū ceteris, clam autē nunc insulas, nunc
 corruptas dapes comedebat, ac vinum pendulum à
 vilioribus rusticorum pateris potabat. Ter in heb-
 domada nihil præterquàm panem, & aquam gustare
 consueverat., & dies noctesque in pijs operibus, &
 assiduis precibus locare. Sæpè menduculos, & ve-
 spillones conuiuas habuit, vt abhorrentem à teter-
 rimo odore, & pannosa eorum seditate olfactum
 suum cruciaret. Antè tuguria pauperum, lignorum
 strues nocturnis tenebris congeribat, vt opportuno
 igne trementes miseros resciceret, quo ipse etiàm
 rigidiori bruma abstinuit. At quod toto animo ap-
 petebat ab humanis excessit, antequàm seniles
 videret annos, ætatis vndequingagesimo, Salutis
 1697. XV. Cal. Octobris, magno ploratu paupe-
 rum, bonorum, & Ciuum. (1)

DE PASCHALI II. PONT. MAXIMO.

CAPVT IV.

In oppidulo Bledā natus est PAS-
 CHALIS II. ex nobilissima Raijne-
 ria stirpe, (2) Parentibus Crescen-
 tio, & Alfacia. Placuit Patri, vt
 è sacro fonte renascens, ab auito
 cognomine Rainerij nomen referret.
 Erat Bledæ Castrum Forolinienſis Reipublicæ,

(1) Theodorus Rugerius è Soc. Iesu in Oratione
 funebri, Forol. Typis Ioanni Zampæ an. 1697.

[2] Augustinus Oldoinus in Addst. ad Ciaconium
 in Vita Paschal. H.

quæ tunc usque ad Alpes prostrabat imperium ; 71) sed Rayneriæ Domui iure beneficiario commendatum. Ibi Raynerius moribus institutus fuit , qui sanguinis nobilitati, optimæ indoli , & futuræ spei responderent : pari enim alacritate, ab adolescentiâ literis , & religioni studuit . Intèr Canonicos Regulares à floridioribus annis adscriptus est, parvamque moram in Cenobiolo Flumanæ duxit, sed diuturniorem in Cluniacensi monasterio ; vbi sub D. Vgonis Abbatis disciplina totis conatibus ad perfectionem aspiravit . Nec multò post innotuit , quantum inter alios in omni genere virtutum eminceret, & præsertim prudentia , quæ licèt senectutis esse videatur , in eo ætatis ordinem anteuertebat . Itaque à Monachis , quos ab hoc consilio non retardauit immatura Oratoris ætas , ad Alexandrum II. grauium negotiorum causa missus est . In Alma Vrbe se tam sapientèr sanctèque gessit apud Alexandrum , & Successorem eius Gregorium VII. , vt in arcta vtriusque Pontificis familiaritate versatus sit . A postremo priùs Abbas S. Laurentij extrà muros , & postea Presbyter Cardinalis S. Clementis renunciatus fuit . Magnam utilitatem Ecclesiæ peperit in Vuibertino Schismate, sed longè maiorem, postquam ipse Urbani II. locum occupauit ; nam quòd potuerat agere Antecessorum nemo, illam ab adulterini Pontificis contumelijs liberauit . Quarè in Comitijs, apud S. Clementem actis an: 1100. , Raynerium vna voce Clerus Pontificem Maximum salutauit Idibus Augusti, eo serè temporis , quo Christiani Syria potiti , & sa-

[1] *Flavius Blondus Decad. 2. lib. 7.*

cro Christi tumulo à manibus infidelium vindicato, Gottifredum Bullionem Hierosolymę Regem proclamaverunt. Verum ille ingenti humilitate pastorem sarcinam declinans, diu cum suffragantium precibus colluctatus est, quibus tandem cessit, ut publicum merorem abstergeret, & alienis votis inferuaret. Raynerij proprio nomine deposito, assumptoque altero Paschalis, prout Romani Pontifices, Sergij II. exemplo consuescunt, (1) pontificijs vestibus indutus, atque albo insidens equo ad Lateranensem ædem, possessionem initurus, profectus est. Postridie in Vaticano Templo inauguratus, suscepto de more Pallio, utroque Regimini exordium felix, faustumque dedit. Iam Quirites sibi ad inuicem gratulabantur speratam pacem, cum non ignorarent quanta constantia, & virtute polleret Paschalis animus. Ferunt Albertum Episcopum Alatrinum eius exaltationem prænouisse; nam cum ab amico interrogaretur, quem crederet Urbani sedem, & dignitatem habiturum; haud ancipiti responso, Raynerium affirmavit, inter Patres conscriptos, quotquot aderant, virtutibus, & meritis principem. Neque Populi Romani spem primordia feliciter gestarum rerum deceperunt, quæ ad opprimendum Pseudopontificem, unitatem Ecclesiæ perniciosis dissidijs euerterent dirigebantur. Paschalis siquidem delectu copiarum facto, auxilijs eorum roboratus, qui in orthodoxa communione versabantur, & potissimum Rogerij Sici-

(1) *Platina in Vita Sergij II. - Panvin. in Epit. Rom. Pontific. in eod. Sergio - Augustin. Barbos. lur. Eccles. vniuers. lib. 1. cap. 1. num. 115.*

Hic Comitis, mille vacias auri in pontificium gra-
 rium exhaustum referentis, sub Alba Marforum,
 in qua se receperat Vuibertus, castrametatus est.
 Verum cum obduratus in pertinaci usurpatione se-
 nex, conscientia sua premeretur, & accessione ho-
 ris trepidaret, clam elapsus, vt inter Furconen-
 sium saltus delitesceret, subita correptus morte,
 Romanæ Ecclesiæ tandiu optatam pacem, & con-
 cordiâ reliquit. Eo tamen extincto non statim tran-
 quillitas exorta est, cum illam Hemicus Cæsar, &
 Riccardus Capuæ Comes perturbarent, quibus im-
 pellentibus ad seditionem homines malæ volun-
 tatis, Albertus Anuersanus, deindè quidam Theo-
 doricus, & Maghinulphus D. Petri sedem per sce-
 lus ascendere ausi sunt. Primus tamen tiaram, &
 paludamentum abijcere à sequacibus suis compul-
 sus; alter à Cauensibus, & Prænestinis renuntia-
 nus, & ab iisdem non multo post penitentibus illi-
 citæ electionis in solitudinem abactus; ac tandè
 alter qui sedem Rauennæ collocauerat, in con-
 temptum suorum veniens, à Rauennatibus extermi-
 natus est. His idè vel pulsus, vel populorum ob-
 sequio destitutus, requiem Ecclesia inuenit; qua
 dum ingentium curarum expersfrueretur Pâschalis,
 Ciuitatem Castellanam, & Beneuentum prosperè
 recuperauit, ac Petrum Columnam optimatem
 Romanum, qui ope Riccardi Campaniæ Comitis,
 Cauas vsurpauerat, non solùm collatis signis pro-
 fligauit, verùm recepto eodem oppido, Castris
 quoque Columnæ, & Zagaroli Columnensis Familiæ,
 potitus est. Hæc fuere primordia turbulentissimi
 Pontificatus, quibus non minoris momenti curæ suc-
 cesserunt, nam Philippum Galliarum Regem, qui

H

repudiata

repudiata Vxore , in obscenos pellicis complexus deuenerat , iam ab Urbano à fidelium cætu eliminatum , & postea penitentiam agentem absolutum , & iterum relapsum , ac interdicti penas sustinentem , in Pictauiensi Synodo , per Legatos suos , nouo anathematis vinculo innodauit . Postquam ad sacrorum canonum normam in grauis scandali auctorem animaduertisset , anno 1102. in Laterano Concilium habuit , vt Henrici III. Imperatoris animum abalienatum mitigaret ; verum vbi nouit eum pollicitationes infringere , & nefariam pestem in Ecclesiam subdititij Pontificis electione machinari , christianæ cõmunionis expertem renuntiauit . His exemplis in Regem , & Imperatorem editis , parumpèr requiescere à sollicitudinibus visus est ; cum præsertim Henricus filij defectione territus respiscere , & in fide Paschalis esse ab aduersis casibus , & ærumnis cogere . Ille autem anno 1105. graui inter Boios tumultu concitato , quamplurimum Norici , & Franconia Regulorum armis fretus , Saxoniam sui Iuris fecit . Senior Henricus desperatione captus , in Maguntino Conuentu se abdicauit Regno , & Iuniori sedem augustalem cessit . Cum nihilominus insuetus sperni , iacturam dominatus , & Legatorum Pontificis constantiam , qui eum soluere à censuris recusabant , animo iniquo pateretur , Coloniam Agrippinam , & Leodium profugiens odia fouere in Romanam Ecclesiam , & instruere seditiones in ingratum filium nisus est . His feruentibus dissidijs Schismaticorum audacia confirmata est , qui sub patrocinio Vernerij , Piceni Rectoris , apud Aquinum congregati , Farsensem Abbatem superbè Pontificatum affectantem , Siluestri II. nomine , in Solio

D. Petri

D. Petri posuerunt . At cum populi ab usurpatoris tyrannide abhorrenterent , & sanctimoniam Paschalis venerarentur , haud multò post illum turpi contemptu cictum dereliquerunt . Pontifex molesta competitoris liberatus , in instauranda Cleri disciplina studium collocavit , & duo Concilia in Gallijs habuit , alterum anno 1106. Guardastalli in Cisalpinga , vbi Rauennatum Antistitum potentiam , qui de Primatu contendere cum Romanis Pontificibus ausi fuerant , depressit ; alterum apud Treacas in Transalpinga . Annus 1107. Henricum III. è viuis abstulit , quem spectus Romanæ Ecclesiæ à summa magnitudine , in summam calamitatem demerferat . Paschalis ab vtraque Gallia rediit , Romanam intestinis odijs fluctuantem , & pontificiam ditionem tumultibus exagitata[m] nactus est : Stephanus enim Corvus , potentissimus Almæ Urbis Ciuis , non solùm oppida Montis Alti , & Ponticelli sui Iuris fecerat , sed infestum indè latinum Agrum , prædis , & excursionibus reddebat . His feliciter receptis in Apuliam disortis , cuius absentia fretæ ciuitates Prænestis , Tusculi , & Sabinensis Regionis , Ptolomæo Comite Tusculanensi , & Petro Columna auctoribus , ab Ecclesia defecerunt ; dum in Alma Vrbe dignitatem , atque imperium Pontificis Vualfridus de Raynerijs , eius ex fratre natus , Vexillifer Romanæ Ecclesiæ , & stirps Frangipania acrius tuerentur . Paschalis perasta apud Beneuentanos Synodo , subsidiarijs cohortibus suffultus Riccardi Comitis Caietæ , inuiso animo in peruelles iuit . Illis primo congressu profigatis , seductis populi , vel metu cladis propositum desituentes , veneratione ergà Pontificem optimum peruersi , ad

illius obsequium redierunt, exceptis Tiburtinis in pertinacia permanentibus, qui vim experiri, quam clementiæ fructus maluerunt. Anno, qui infecutus est 1109. Pontifex incestuosi coniugij certior factus inter Alphonsum Aragoniæ Regem, & Vracam Alphonſi Castellæ filiam, nisi torum dirimerent, ecclesiasticæ detestationis penas, & abdicationis Regni minitatus est. Verùm cum in scelere perseuerarent, & Paschalis mandata aspernarentur, Vraca repentina morte interiit, & Alphonſus aduersus Saracenos pugnans necatus est. His rebus optata tandiù tranquillitas successit, quam tamèn rerum humanarum vices perturbarunt. Siquidem cum Henricus IV. se tam superbum, & sæuum in felicità fortuna præbuisse, vt mutatis moribus, Patre deterior videretur, ad cæsaream coronam adspirans, cum ferocissimo exercitu Italiam introiuit. Nullum passim crudelitatis genus prætermisit, vt populis terrorem incuteret; quippe in alios cædibus, in alios igne animaduertit. Paschalis, fama aduentantis Henrici percitus, ei obuios Caduceatores misit, qui tabulas fœderis obſignarent, antequàm in Latium inferret pedem, & cum armatis agminibus progredederetur. Leges mutæ fuerunt, vt Pontifex Henricum Imperatorem diceret; iste autèm nullam vim S. Sedi, & Romanorum libertati faceret, nec iura Ecclesiarum vsurparet. His firmatis, an: Salut. 1111., Henrico Vrbs tota ad excipiendum eum, more triumphantis venientem, obuiâ procedere visa est, qui inter Proceres Populi Romani pergens, in conspectu Vaticani Templi constitit. Ibi & ab equo desiluit, & antè Paschalem prouolutus, sub Atrio in Pontificia sella confidentem, magna sacratio-

sacratorum virorum corona obseptum, ad osculum
 pedum procubuit; indè ad amplexum, & osculum
 oris surgens à Pontifice Augustus dictus est. Verùm
 cum sub externa christiani obsequij significatione
 dolum occultaret, ad lævam Pontificis ingressus
 Basilicam, antè Aram maximam eum impudentèr
 patefecit; nàm iureiurando confirmare pacta per
 Legatos iam ista recusavit. Ita magna contentio
 intèr Germanos, & Clerum fuit. Vbi Pontifex
 cognouit per summam malitiam eò Regem pro-
 cessisse, nè remaneret effugio locus, Apostolica
 verè constantia roboratus, licèt frementes milites,
 & obsidentes Templum conspiceret, in suscepto
 consilio non illi tradendæ cæsareæ coronæ per-
 mansit: quam postquam flectere propositi stabili-
 tatem Henricus desperavit, nutu dato, armatæ
 acies in Paschalem, & Præsules confestim irrue-
 runt, & vinculis adstrictos, in castra non sinè lu-
 dibrijs traxerunt. Exarsit iracundia Populus Ro-
 manus ob tantam contumeliam Pontifici Maximo
 sub suis oculis illatam, & extemplo correptis ensi-
 bus calones, & lixas, qui Almam Urbem introi-
 erant commeatus paraturi, cæco furore trucidavit.
 Postridie aculeis iniuriæ concitatus, in vniuersum
 exercitum irrupit, tam audaci animo, vt ea die
 aut de Vrbe Roma, aut de Germanis actum esse
 videretur. Collatis vtrinque manibus diù anceps
 fuit fortuna pugnæ. At cum Henricus in primis
 ordinibus decertans saucius, & deiectus equo, à
 Romanis, qui eius neci inhiabant, premeretur,
 Germani robur, & alacritatem remiserunt. Ille
 equidèm ab eorum gladijs nequaquam euassisset, nisi
 Otho Mediolani Comes, se certæ morti obijciens,

equum suum Regi, iam undique circumuento, tri-
 buisset. Ita ab inimicorum potestate elapsus, suo-
 rum segnitiam, ac pauorem increpauit, & eos
 monuit, ut se vel ad victoriam, vel ad mortem
 sequerentur. Tunc formidantes, & inordinati mi-
 lites, quos obiurgatio, & exemplum Regis rubo-
 re perfuderat, collectis animis, & ordine composito
 ad certamen redierunt. Verum cum Romani modò
 virgendo, modò retrahendo pedem diù hostes fa-
 tigassent, & eorum vires sudore deficere nouis-
 sent, vi, extremo virtutis nisu, geminata, illos in
 fugam coniecerunt. Non tamen insequendis pro-
 fugis, sed prædæ intenti, cum auiditatis sit glo-
 riam postponere utilitati, non complere victoriam,
 sed rapere eorum spolia conati sunt; quod improvi-
 dum consilium, ut stupentes Germani conspexerunt,
 versa facie, & resumpta audacia, iterum dimica-
 re haud dubitarunt. Tam varium euentum, & for-
 tem conflictus habuit usque ad occasum solis, quo
 declinante, & increbrescentibus tenebris diremptus
 est. Ferunt ingentem fuisse stragem, & ipsum Ti-
 berim cruore imbutum decurrisse. Henricus & do-
 lore acceptæ cladis, & metu sæcuturæ, silenti ag-
 mine inter Sabinos se recepit, undè per Latium
 rapinis desolatum, & incendijs fumans sæpissime
 irruebat. Pontifex qui impatientia obduruerat terri-
 carceris, & ærumnarum, cum inconcusso animo
 ad subeundam etiam mortem promptus esset, suo-
 rum lacrymas, & infortunium Admæ Urbis spe-
 ctans, cessit tandem peruicaciæ Henrici, indulsitque
 ut Episcopis, & Abbatibus Germanis per collatio-
 nem anuli, & baculi pastoralis, Ecclesiarum possessi-
 onem dare ex priuilegio posset. Hæc concordia
 imposuit

imposuit tot malis finem ; nam ille insula imperiali in Diui Petri ornatus , tanquam legitimo iure obtinisset , quæ violentia , & impietate extorserat , letus in Germaniam suam reuersus est . Paschalis , & Cardinales à diuturna , & crudeli custodia liberati , summo gaudio à Senatu , & Quiritibus excepti sunt ; licet alij consilium Pontificis adscribendum esse malæ temporum conditioni assererent , alij de infirma virtute illius obtrectarent . Hæc ubi audiuit Pontifex , quem iam conscientia extorti Indulti stimulabat , mandare cognitionem rei Synodo Lateranensi iudicauit , in quo fuit vnanimi decreto Patrum , & prhuilegium abrogatum , & Henricus Ecclesiæ execrationibus multatus , an: 1112. Hac Romæ habita , Paschalis duas Beneuenti , & Cæperani absoluit , purgandis moribus , & vitijs clericorum abolendis iugiter intentus . Quæ Pontificis munera dum adimpleret vigilantissimè , & veri Patris amore prodesset vniuersis , intestino iterum tumultu vexatus est ; etenim an: 1115. extincto Petro Romæ Præfecto , cum pars Romanorum in eius locum sufficere adolescentulum filium , pars Petrum Leonem bipartitis studijs niterentur , hunc Pontifex grati animi causa in Præfectura subrogauit ; sed varias inde , magnasque iniurias à seditiosis ciuibus sustinuit . Vicit tandem Petrus Leo , qui optimates amplissimis donis , & Romanæ nobilitatis Principem Prolomeum Comitem Tusculani , Ariciæ castro ad suas partes traxit . Ciuili dissensionis felix tranquillitas successit , in qua ab humana emigrante IX. Cal. Augusti pijsima Mathilde [ex genere Atestinorum Mutinæ , & Regij Ducum] , Ecclesia hæres instituta magni Dominatus , Ferrariam ad Padum
cum

cum feraci, latissimoque agro, & illum Regionis tractum, qui à Piscia amne, & à S. Quirico Ceperanum vsque, inter Apenninum, & inferum mare prolatatur, septem Ciuitates, & innumera ferè Loca complectentem adeptus est. Hoc anno Pontifex Troiæ in Apulia Concilium, & alterum in Laterano habuit, vbi rursus Henricum diris spiritualibus deuouit. Is tot aculeis censurarum prouocatus, vt vlcisceretur ignominiam, paratissimis copiis in Italiam, & Romam remeauit anno 1117, quo fortè aberat inter Apulos Paschalis, semper restituendæ clericali disciplinæ studiosissimus. Verùm quid posset in motibus suis Populus Romanus, cum satis Henricus ab experientia didicisset, non cum exasperare damnis, sed lenitate pellicere operæ pretium duxit, ac Eilia Ptolomæo Tusculanensi ex inclyta Octauia Gente in matrimonium data, sibi Magnatum animos deuinxit. Ceterùm cum de legitima Imperij possessione vereretur, quam per fraudem, & vim ascuerat, à Mauritio Archiepiscopo Bracharensi, Pontificis vices temerè obeunte, augustali corona præcinctus, in suos Septentriones redijt. Paschalis audita ab alienatione Almæ Urbis, cohortibus Guilélmî Guiscardi, quem Ducem Apuliæ dixerat stipatus, perduelles compercere, & prostratam dignitatem suam à contemptu Rebelium vindicare constituit. Quaproptèr Pillo, & Pullano castris maritimis potitus in morbum incidit lethalis naturæ, quem paruipendens Anagniam, & mox Prænestem venit, vbi cum Otatores audisset Alexij Comneni Cæsaris Constantinopolitani, & vt eum accenderent in Saracenos monuisset, initio Ianuarij in Urbem Romam repente intrauit.

Territi

Territi hoc nuncio auctores defectionis, & de salute desperantes, latebras querebant; quibus opprimendis dum constantissimo spiritu Pontifex, licet languenti corpore operam enixè daret, post biduum à curis gloriòsi Pontificatus requieuit XV. Cal. Ianuarij 1118., anno sui Pontificatus decimo octavo, mense quinto, & die quarto. Obijt apud S. Mariam Transportinam, & in Basilica Lateranenù balsamis-imbutum corpus in monumento è pretioso marmore sepultum est, dum magis ei plangore, quàm iustis populus, & clerus parentarent. Creavit decem Episcopos, quinquaginta Presbyteros, & triginta Diaconos Cardinales Romanæ Ecclesiæ: minoribus verò Ecclesijs præfecit nonaginta viros absolutæ virtutis; & munere pastoralis verè dignos. Viginti Tempa inauguravit Romæ, & præsertim illud D. Adriani, S. Mariæ in Arcola, & SS. Quatuor Coronatorù, quod postremù iam à Roberto Guiscardo Salerni Principe dirutum, à fundamentis excitauit. Paschalem omnes Patria Bledanum, alij tamèn natione Tuscum, alij Flaminium rati sunt. Plerique in erratum inciderunt, cum Bledam, vel Bleram priscam Tuscorum Urbem inter Sutrium, & Tuscaniam iacere compererint; nullius autèm aut castri, aut oppidi Flaminie, simile ferentis nomen, in Geographicis tabulis monumentum superesse. Hanc rem in obscuritate positam, duo, qui primæ sententiæ suffragantur, Auctores incautè dilucidant, & promunt. *Panvinus* vbi de Paschali meminit, his verbis eum memorat -- *Bledensis, Tuscus aliàs ex Vico Prouinciæ Flaminie Galleata* -- *Ciaconius in eius vita* -- *In Tuscia, ait, natus, aliàs Flaminia, quod Galliate Comitatus*

tatus oppidum est : [1] Idcirco reperto situ originarij loci, haud restat dubitandum, nùm Bledæ honor eius natalium debeatur. Verùm sententias Hetruscis officientes conciliare *Papebrochius* solertèr studuit. — *Dicitur inquit, Prouinciæ Flaminiae, cum Tuscia suburbicaria, in qua Bleda est, ad sinistrum viæ Flaminiae iaceat.* Vtrum autèm germana, an præpostera interpretatio fuerit, cum rerum ordinem perturbet, cui libet æquo animo eum perpendenti facillimè innotescet; Sic enim sequeretur, vt omnia Vmbriæ, & Piceni loca, quæ Viam Flaminiam sinistrorsùm spectant, demi Regionibus suis, & tribui alienæ possent. Ceterùm compertissimum est Gallectam citrà Apenninos, non vltra considerare, à qua pauca superstites, nec in veteribus ruinis tumulatæ Bledæ Domus quatuor mille passuum absunt, & eius Præturæ adhuc supponuntur. Viget intèr habitatores loci fama paternæ Paschalis ædis, & in Cœnobio Flumanæ, quod ille in primordijs religiosæ vitæ incoluit, regularis domicilij. Iacent vestigia castrì propè Rondinariam montem, quod à meridie torrenti Valbonæ, ab occasu solis Bedeso fluuio alluebatur, vnde Bledæ, vel Bedæ denominationem sumpsit. His idèd liquet Scriptores ignotum, & paulò minùs quàm extinctum post euerisionem suam Oppiduli in Flaminia nomen, & econtrà antiquæ Ciuitatis in Hetruria claritatem decepisse. Quod tandèm in rerum natura extiterit Cisapenninum Castrum, non solùm rudera ædifi-

(1) *Honupb. Panuinius in Epit. Vit. Pontif. pag. 80.* — *Alphonsus Ciaconius in Vit. Pontific., & Card. tom. 1. pag. 889.*

ciorum

ciorum probant, sed obſignatæ tabulæ, quæ in Archiuo Eremitæ Camaldulenſis reſtant, Vgolini de Planeto, Clermontis, & Boccaccini (1). Nec prætereà deſunt probatiſſimi nominis Auctores Paſchalem Flaminium appellantes, inter quos *Iacobus Philippus Bergomenſis* (2), *Bartholomæus Platina in Viſis* [3], & *Io: Baptiſta Cauallerius in Imaginibus Pontificum* [4], *Raphaël Volaterranus in Antropologia* (5), *Marcus Antonius Sabellicus in Aeneadibus* [6], *Tracagnotta in Hiſtor. mund.* (7), *Poſſeuinus in Appar. Sacr. tom. 3., Index Propillæ Bolland. part. 1., & Epitome Chronic. impreſſa Venetijs per Io: Antonium, & fratres de Sabinio, ſumptu, & requiſit. D. Melchiorris Seſſæ. Anno Domini 1533.* Cum deniquè Heroum ortus, non Caſtris, & Vicis originarijs, ſed Ciuitatibus, quæ illis dant iura, adſcribi conſueſcant, ſicut Eugenius III. Piſis, editus in Montemagno, Pius II. Senis, in Corſignano, Xyſtus IV., & Iulius II. Sauonæ, in Albitiola, & Pius V. Alexandria, in Buſcho; ita etiam Paſchalis II. Foroliuio, tunc Bledæ imperitanti, abſque vllius iniuria tribuetur. Verùm enim verò, præter ſuprà recensita, multa

(1) *Ex rogitu Vgolini de Planeto 2. Iunij anno 1264. - Ex rogitu Clermontis 14. Martij 1267. - Ex rogitu Boccaccini 28. April. 1287.*

(2) *in Supplem. ad annum 1100.*

(3) *in Vita Paſchal: pag. 143.*

[4] *pag. 162.*

(5) *lib. 22. pag. 253.*

[6] *Aenead. 9. tom. 2. lib. 4. [7] part. 2. lib. 12.*

optimus Pontifex reliquit sui Regiminis æterna monumenta ; ac multas, easque persanctas, & utiles edidit Constitutiones, quarum tres adhuc supersunt, impressæ in *Bullario Laertij Cherubini* [8] . Itaque nil mirum fuerit si quondam apud omnes illius sæculi homines ardentissimum sui desiderium reliquerit ; nunc autem sanctissimi, fortissimi, integerrimique Pontificis nomen obtineat apud Scriptores ; & si Foroliuenses inter maxima Patriæ ornamenta Paschalem recenseant, ac Conciuem vndequæque Illustræm sibi ab alijs eripi non sinant .

DE S. R. E. CARDINALIBVS.

CAP. V.

STEPHANVS NARDINVS.

Nlustres Parentes STEPHANVS fortitissimus est, Nardinum, & Iuliam Hastam ; fratrem, Christophorum celeberrimæ memoriæ Ducem ; sororem Gesuminam, Nicolao in ampla familia Comitum Marsciani nuptam . Hic cum à cælo animo, & innata fortitudine ad querendum splendorem nominis incitaretur, militarem in iuuentute gloriam meruit, & in virilitate sacram . Sub Francisco Sfortia non absque laude direxit turmas, sed relicto deinde armorum studio, rursus omnem operam in artibus literarijs collocavit, quas floridioribus annis intermiserat, & acerrimo

(8) *Tom. prim. pag. 15. & 16.*

ingenio

Ingenio amiffum tempus mira felicitate reparavit. Satis instructus Oratoria, Poëfi, & Iurisprudencia, Præfulare palliolum suscepit, inter Referendarios, Prothonotarios, & Camerae Clericos adnumeratus. Præter disciplinas, quæ industria, & labore mentis comparantur, Stephanum aded exornabant circumfpecta prudentia, incomparabilis comitas, & immensus amor temperantiæ, clementiæ, ac æquitatis, vt ipsum Calliftus III. Flaminia, & Pius II., olim in priuata fortuna socius, Piceno præferent, cum iucundiffimam fore populis eius administrationem iudicauerint. A Pio in Germaniam Apoftolicus Nuncius, & an: 1461. Archiepifcopus Mediolanenfis dictus est, ad quam sublimem, inter cæteras Italiæ sedem, tum Caroli Patruī, ac Decefforis meritis, tum proprijs confendit. Tantam apud Paulum II. exiftimationem obtinuit, quantam apud Pium obtinuerat. Illum ſiquidem Paulus Neapolitana Legatione ad Ferdinandum Regem, & Regimine Almæ Urbis inſigniuī, vt Quiritum vota fortunaret: & fanè nihil deſiderari viſum eſt publicæ felicitati, cum optimum Reſtorem incorruptæ Iuſtitie, & opportuna feueritatis dotes velut ad latus confidentes decorarent, tam in cognofcendis cauſis, quam in ſceleribus mulſandis; quæ optatiſſimam eius moderaminis recordationem Populo Romano reddiderunt. Egregia ſubindè monumenta poſteris reliquit, inter quæ erectas à fundamentis eedes, adhuc recentium Gubernatorum Romæ domicilium. Xyſtus IV. deniquè pro tantis in Eccleſiam meritis ei dignam mercedem relaturus, in altera Cardinalium promotione habita Nonis Maij an: 1473.,

ipsum purpura & titulis S. Hadriani , ac mòx S. Mariæ Transtiberim, Abbatia SS. Constantij, & Viſtoris Salutiensis Diœcesis, ac tandèm Legationibus Piceni, Arimini, & Auenionis auxit. Ariminensem præcipuè ingressus est intèr lætissimos obuiam prodeuntis multitudinis clamores, & splendidos viarum apparatus, Roberto Malatesta Pontificij exercitus Imperatore vita. functo an: 1482., vbi cum in Prætorium perrexisset, Pandulphum, & Troilum ex pellice Roberti natos, fiduciariorum S. Sedis instituit, ac ad sanguinis iura deletis maculis natalium reuocauit. Hæc, & alia munera ingenti præstantia exercuit, & sacros Sacerdotiorum redditus, quibus incrementum domesticis opibus impertiri potuisset, in ornandis Templis, & alendis pauperibus impendit. Bona quinetiam Nofocomio Lateranensi largitus est quamplurima: & insupèr, cum vir æquè sapientissimus ac expertissimus probè nosset, vtiliorem esse cæteris, qui multos efficeret idoneos administrandæ reipublicæ, quàm qui ipse rectè gubernaret, in suis nouissimis tabulis, confectis die 4. Octobris anni 1684. (1) Collegium, deindè post eius mortem, anno videlicèt 1488. erectum, (2) & absolutum, fundauit, dotauitque, & Constitutiones, ad mores, & disciplinam degendorum inibi Scholasticorum accommodatas edidit. Nominauit. præterea, & creauit

(1) per Acta Tiberij de Bartolis, & Antonij de Alberijs insolidum rogat.

(2) Ex Camill. Fanucc. de Oper. pijs Vrbs, tradit Flau. Cherubin. in Compend. Bullar., ad Constit. 25. S. Pij V., Schol. 1.

in Guber-

in Governatores eiusdem Collegij, nobiles viros Custodes pro tempore pij Hospitalis Imaginis S. Salvatoris ad Sancta Sanctorum de Vrbe. Ius verò Alumnos eligendi adiudicauit partim Successoribus in Archiepiscopatu, partim Nardinæ Familiæ [1] ; qua tandem deficiente, Paulus V. Pontifex Max. sanciuit, (2) vt tres loci ad eam nouissima Stephani voluntate pertinentes, impostèrùm Ciuibus Foroliuij traderentur. Ecclesiam sibi concreditam solertèr custodiuit, & vnice adamauit ; illam nimirum argenteis vasis, pretiosis aulæis, & infula auro gemmisque contexta ornatorem fecit. Ædes duas potius condidit quàm restituit ; alteram, quæ ab Archiepiscopis inhabitatur, alteram, quæ spiritali Foro inseruit, vtramque in via S. Pauli collabentem. Extrà Ticinensem Portam construxit voluptatis domum, vbi defessi Præsules animum à curis ministerij relaxarent : Nequè præcipua in his ædificijs fuit eius sollicitudo, sed maior in expolienda Cleri disciplina. Litanias triduanas adinuenit, & laudabilem Supplicationum vsum, olim à D. Lazaro Archiepiscopo Mediolanensi repertum, & postea antiquatum, renouauit. Cum verò in hominibus natura inserat quemdam familiaris gloriæ amorem, Nardinam stirpem emptione Oppidorum Carboniani, & Iulianelli in

(1) *Ex Constit. S. Pij V., incipien. Accepimus, in Bullar. Cberubin., inter illas d. Pontificis, 25. in ordine.*

[2] *Ex Indulto, seu Breui Apostolico, dat. Romæ 22. Nouembr. 1605. impresso in calce Statuti Forol. pag. 241.*

latino

latino agro amplificauit . Tandem Cardinalatus anno vndecimo, Archiepiscopatus vigesimo tertio, XI. Calendas Nouembris an: 1484. à vita migravit , inter populorum , & pauperum , quorum Pater extiterat , ploratus . [1] In Vaticano solemnibus Iustis elatus , & sepultus est cum hac Inscriptione .

D. O. M.

STEPHANO NARDINO PATRIA FOROLI-
VIENSI — TIT. S. MARIE TRANSTIBERIM
PRESBYTERO CARDINALI — ARCHIEPI-
SCOPO MEDIOLANI, LEGATO AVENIO-
NIS — OBIIT ANNO SAL. MCCCCLXXXIV—
— XI. CAL. NOVEMBRIS.

Hæc Gens Nardina elarioribus Flaminie æqui-
paranda , Malateſtis Arimini , ac Sfortijs Medio-
lani affinis , à Nardo Heroe Gallo originem Fo-
rolluij traxit , anno ſecundo , quo Carolus Magnus
imperauit (2) . Ab Auctore in primordijs appelli-
tationem Nardæ , & poſterioribus æuis à vulgo
Nardine accepit . Non tamèn in Stephano , &
Criſtophoro extincta eſt , ſed in iſtius filijs Tiberio
legitimi coniugij , Archiepiſcopo Sipontino , &

(1) Pius II. in Commentarijs . — Card. Papienſis in
Epiſtolis . — Ioan. Ripamontius in Hiſt. Eccl. Medio-
lan. — Ceſar Clementinus in Hiſt. Arimin. part. 2. —
Alphonſ. Ciaconius in Vit. Cardin. tom. 3. p. 48. —
Eudox. Locatellus in Vit. S. Ioan. Gualberti pag.
283. — Io. Ioseph Vaglianus in Summ. Vit. Archie-
piſc. Mediol. pag. 321.

(2) Petrus Banarius in Chron. Italia tom. 1.
pag. 128.

Petro

Petro Paulo notho. Is nimia libidine dominij captus, Surianum militibus præsidij trucidatis occupavit; sed corripientibus Oppidanis arma, in fugam actus est. Hac defectionis nota inustus, bonorum iacturam Latij; & Elaminæ subijt, vbi etiam castro auiditionis fruebatur, quod Pontifex Francisco ab Auria Liguri, certam vim auri persolvente, beneficario iure dedit. [1]. Ità qui aliena affectant, propria sepe amittunt.

CHRISTOPHORVS NVMMAVS..

Mortuus est CHRISTOPHORVS NVMMAVS, Pini filius, clarissima è stirpe, quam Germanus Dynasta Foroliuij propagauit anno secundo Caroli Magni, ab inita Imperatoris dignitate. (2) Hæc per antea cæla secula opibus ferè immensis, dominij Linarij, & Cinestri, Viris belli, & pacis artibus, ornatis, ac clientelis tam validis emicuit, vt facillè in patria Gibellinæ factionis principatum sibi ascuerit. Christophorus non ad eorum imitationem, qui splendidi palàm curis inanem gloriàm quæritant, sed ad certum perfectionis institutum aspirans, in claustris Minorum Obseruantie, suam obstrinxit voluntatem Deo. Bononiæ, ingenitam facundiam perfecit oratoria facultate; mòx in Gallias transmisit, vbi græuiora vtriusque Philosophiæ naturalis, & diuinæ Audia excoluit, & altissima cognitione absoluit, vt

[1] *Ex Chronica Romana Anonymi MS. pag. 129.*

(2) *Petrus Bauariensis in Chron. Ital. tom. 1. pag. 126. ex Ioanne Sellino de notabilior. Mundi.*

K

laurea

laurea Parisijs decorari, & ad Præceptoris sedem
 offerri meruerit. Accesserunt literarum ornamentis,
 rara admodum prudentia, & integritas, quæ om-
 nium amorem, & plausus traxerunt. Rex ipse
 Franciscus, eo theologo in trutinanda bellorum
 iustitia, Vxor Claudia eo ministro in expianda con-
 scientia uti voluerunt. Inter Cenobitas etiã velut
 communis parens habebatur, quod præclarum no-
 men licet nondum gradibus gestis sibi peperisset, sa-
 pientia, sanctimonia, & affabilitate comparauit.
 Anno demum 1512. ad munera Commissarij, 1514.
 Vicarij Cismontani, 1517. Ministri Generalis dele-
 ctus fuit. Optabat Leo X. Seraphicam familiam sub
 Reformationis zelo dissidentem copulare; ut fruc-
 tibus mutæ charitatis, & vnanimitatis sub pru-
 denti Christophori imperio frueretur. At Pon-
 tificis decretum antiquauit, & concordiam ab
 Alberto Pio Carporum Principe doctissimo viro
 procuratam, Turcarum bellum interrupit, quod ad
 maiora Leonis mentem aduocauit (1). Cùm au-
 tèm iste Numaium, iam ab an: 1515. officio de-
 coratum Nunciij, & Apostolici Commissarij supèr
 ædificium Vaticani Templi, summa beneuolentia
 respiceret, & familiari consortio dignaretur, nec
 parum profuturum Romanæ Ecclesiæ eius operam,
 ac consilium iudicaret, Christianissimo Rege lau-
 dandum propositum fouente, Cal. Iulij an: 1517.
 Presbyterum Cardinalem S. Bartholomæi in Insula,
 & deindè S. Mariæ in Araceli renunciauit. Tam
 sublimem gradum diu Christophorus heroico hu-

(1) *Petrus Rodulphus in Hist. Seraphica lib. 2.
 pag. 195.*

manarum

manarum dignitatum contemptu renuit, nec prius ascendit, quam à Pontificijs mandatis, omnes constantiæ, & humilitatis sensus superantibus, ad obedientiam coactus fuerit (1). Non tamèn se statim regulari Imperio exaucloravit, quod permittente Leone exereuit vsque ad comitia Lugduni indicta an: 1718., nec Commissarij D. Petri præfectura, eidè vsque ad exitum vitæ amplissimis privilegijs prorogata. Proptereà suæ Gentis memor, natis ex illa, ac nascituris, qui Societati Corporis Christi in D. Mercurialis dedissent nomen, apostolica auctoritate indulgit, vt confessarios oligerent, quos ex utroque Clero mallerent. His potestatem fecit, vt illos semèl expiare à quibuscumque peccatis, etiam Casuum in Bulla Censuræ Domini reseruatorum, exceptis quinque; Vota, in alia pia opera immutare, præterquam emissa in Regularibus familijs, & solemne castitatis, possent. Singulis autèm sacri Censuræ Socijs ex agnatione suâ, vt in quadragesima, in vigilijs ab Ecclesia præscriptis, carnibus, & lacti-cinijs vesci; in Paschate Eucharisticum panem suscipere à quouis presbytero, & vbiicumque locorum; Altare portatile instar Magnatum, & Prælatorum in proprijs ædibus erigere, & ibi Sacrificia audire etiàm interdicti tempore valerent, dummodo spiritualis animaduersionis Auctores non fuerint; & si intereà diem obiissent christiana pompa in auitis sepulchris tumulari, diplomate, perpetuum

[1] *Alphons. Ciaconius in Vit. Cardin. tom. 3. pag. 394. - Ferdinand. Vghel. in Ital. Sacr. tom. 1. pag. 331., tom. 6. pag. 506. - Morery in Magn. Dictionar. histor., in verbo Numai.*

robur habituro, concessit, ac sanciuit [1]. Tres Christophorus Ecclesias sibi conceditas, sanctè, & gloriosè rexit, Iferniensem intèr Samnites, Alatrinam in Latio, ac Regiensem in Gallia Cisalpina. Cum verò ad tantum, & triplex onus expauesceret, & de imbecillitate virium suarum vereretur, primam Antonio fratris filio commendauit, in quo nouerat constantiam, zelum, & alias optimi Pastoris dotes. Nèc minus illis, quàm Romanæ profuit, cui in arduis muneribus, & potissimùm in Legatione Galliarum prudenter inseruiuit; nam cum Leo cuperet Francorum Regem, militari gloriæ inhiantem, ad pacem cum Christianis Principibus sancendam flectere, & ad infidelium perniciem, & cladem incitare, difficilem prouinciam Numaio imposuit, qui & potentia sermonis, & regia amicitia tantæ rei opportunus videbatur. Extant typis monita Christianissimo Regi facta, exametris deindè versibus elucubrata, quæ æterna erunt eius poeticæ præstantiæ testimonia. Extincto Leone, cum Patres Conscripti, merita Collegarum trutinarent, in Christophorum suffragia conuertere, virtutem admirantes, destinabant, nisi Deus occulto flamine eorum mentes ergà Hadrianum VI. impulisset. Hadriano successit Clemens VII., quo sedente Sancta Vrbs polluta, & crudeliter direpta est. Nam dùm Germani in omne scelus palantes furerent, & Quirites ipsi abeuntes in diuersa, aut præcipite gressu dilaberentur, aut gazam sepelirent, Christophorus nodosa podagra laborans sequi Pontificis, & Car-

(1) *Ex Priuileg. Card. Christoph. dat. Lugduni 8. Iulij an: 1518.*

dinalium

dinalium vestigia haud potuit, se se in Hadrianæ Mo-
 lis septa recipientes. Itaque à cunctis destitutus in
 potestatem inimicorum venit, qui nec purpuræ,
 nec oris maiestatem veriti, eum plerisque conuicijs
 affecerunt. In vili siquidem iumento collocatum,
 longam manibus mulcentes barbam, in castra cap-
 tium abduxerunt; dum mali homines illuderent
 captiuo, boni autem inuisum spectaculum cernen-
 tes ad miserationem mouerentur. Hæc tamen om-
 nia mira patientia, & virtute sustinuit, tanquam
 nec oculis cerneret assultus, nec auribus improp-
 ria audiret. Demùm à custodia eductus est, re-
 demptionis sponse Cæsare Herculano Foroliuensi,
 qui præclaram, & immortalem rem suscipiens,
 carceris angustias tolerare, donèc iniquum redem-
 ptionis præmium solueretur, quàm venerabilis con-
 uicijs calamitatem maluit. Christophorus nè diutiùs
 hæc scelera, & infortunia Romæ intueretur, An-
 conem petijt, vbi inuenit epistolas Francisci I.
 Galliarum; & Henrici VIII. Angliæ pijsimorum
 Regum, quibus magnanimi Athletæ orthodoxi cul-
 tus, facinus execrabantur, & scandalum, ac con-
 temptum ægerimè ferentes, eum cum sacris Col-
 legis in Narbonensem Galliam euocabant, oppor-
 tunum consilium initari, quo iniuria irrogata Deo,
 & dedecus Ecclesiæ illatum deleretur. Titulus li-
 terarum erat: *Reuerendissimo in Christo Patri, &
 Domino, Amico nostro charissimo* (1). Verùm cum
 Christophorus post tantas animi, corporisque curas,

(1) *Ex Epist. Francisci Regis dat. Parisijs 8.
 Cal. Iulij anno 1527. - Ex Epist. Henrici Regis
 dat. Vindsoræ 4. Idus Iulij an: 1527.*

K 3

requiem

requiem angoribus suis expectaret , à misera hac humo excessit XII. Cal. Martijan: 1528. (1). Anconæ elatum , mōx balsamis imbutum cadaver , & Romam comportatū , in Aracelitano Templo sepultum fuit , postquā Antonius Ifernensis Antistes Patruo optimo , & de se benemerenti , solemnī Iustorum ritu parentasset .

MARIVS THEODOLVS .

MARIVS THEODOLVS , patria Romanus , sed patre Theodolo Marchione S. Viti , & maioribus Foroliuensis . Ab Auis enim Marij Iacobe equite S. Georgij , & Felice Maldentia Cęciliani Comitissa Theodolam stirpem satam , Hieronymus Gadium Episcopus in Urbem inuexerat , magnis opibus , & affinitatibus Romanorum Principum , ac præsertim Ursinæ Gentis roboratam . Marius cum in adolescentia signa acris ingenij , & præclaræ indolis dedisset , ac immenso scientiarum amore teneretur , in studijs humanitatis , & liberalium Artium in Collegio Romano versatus est . Mox ad contemplatricem philosophiam , & moralem se contulit : omnes deinde animi vires cęsareo , ac pontificio Iuri sub Doctoribus celebris famæ adiecit . Laurea insignitus per varios Aulæ honores , & gradus ascendit .

(1) *Leander Albertus in Descript. Ital. , Reg. 14. — Hönupf. Panuinius in Epit. Rom. Pontific. — Franciscus Harold. in Epit. Annal. Min. tom. 2. pag. 872. — Franciscus Gonzaga part. 2. pag. 270.*

Primum

Primum inter Abbreviatores Parci maioris, & Camerae Clericos adscriptus, prudentissimus Vir nihil curarum praetermisit, quin incorrupta iustitia, summa moderatione, ac beniginitate in muneribus suis fungeretur: quod largius praestitit in Praefectura Annonae, cum nemini licet ex infima plebe nato accessum denegaret, & ubertatem rerum omnium, publicae felicitatis zelo procuraret. Dum communi plausu haec munia perageret, ad amplissimam dignitatem Auditoris Generalis Apostolicae Camerae promotus est, qua, & sibi suffragantibus meritis ad sacram purpuram pervenit. Cum ideo virtutes, & res gestas attentè perlustrasset Urbanus VIII. Pontifex Maximus, illum de Republica, & de Romana Ecclesia apprime benemeritum, in postrema Cardinalium creatione inter excelsos, & sacros Patres cooptavit III. Idus Quintilis an: 1643., eique Titulum Presbyteralem contulit S. Alexij in Aventino monte. Refulserunt adè in purpura Marij virtutes, ut Francorum Natio, in locum Alexandri Bichij Cardinalis, & Galliarum Protectoris, gaudia fuerit eum videre à Rege subrogatum. Hoc munus, quamdam regiae maiestatis imaginem referens, Ludouici XIII. probationem explevit, quam populorum laus consecuta est, omniumque eorum, qui eximios mores, dexteritatem, & in agendo robur tanti viri admirabantur. Sublato è viuis Urbano, cum Innocentius X. è Pamphilia Gente ad summum Sacerdotium ascendisset, & praecleara erga se Marij merita, & officia intueretur, eum Episcopum Imolensem renunciauit. At quam sperabant felicem administrationem Corneliani, quod praesidium Liuenses, parùm duraturum nacti sunt,

aeris

aeris tenuitate, illius inualidæ salutis aduersa. Et siquidem Marius profligatus, spiritualem sarcinam deposuit; & post annum ab inito Episcopatu Romano reuersus est, ubi crassiori natura latini cæli prauos corporis affectus remoueret. Verum damno magis publico, quam suo in tabem paulatim incidit, & lenta febre confectus occubuit, anno ætatis suæ vndequadragésimo, Reparationis humanæ 1650., Cardinalatus septimo, VI. Cal. Iulij (1). In Templo S. Alexij post insigne funus, sicut eius natalia, & dignitates flagitabant tumulatus est. Foroliuiani tamen tanti Conciiis nomen, & merita in Aula, & Prospectu Apostolicarum ædium, cum simulacro è marmore, vt perennitèr viuerent in mentibus posteritatis, incisa, posuerunt.

FRANCISCVS PAVLVTVS ..

F lucem hanc prodijt FRANCISCVS, Ioanæ ex Co: Calbuli, & Bernardina Maseria Parentibus vetustæ nobilitatis, IX. Cal. Augustian: 1581. Innatam docilitatem sortitus, & memoriæ vim, ijs tanto progressu, & felicitàte in literis addiscendis vsus est, vt ingenium spem daret futuræ sortis; & elegantia morum, modestia, & vrbanitate communem amorem alliceret. Adolescentia in disciplinis liberalibus traducta, Romam apud Fabritium Patrum profectus est. Erat ille Vir celebris, & eruditione facta, &

(1) *Alphons. Ciaconius in Vitis Cardinalium tom. 4. pag. 626.*

integritate

integritate vitæ , ob quas fuerat post erectam Plebanam Sedem , primus Antistes in ea collocatus . Comperta Adolescentis indole , nè inter otia , & delicias contabescens , præclaris dotibus abuteretur , prouidè curauit ; quippè sapientissimus vir ille non ignorabat , perpetuum laxitatis discrimen à domus illecebris imminere iuuentuti , nisi maturè caueatur . In Collegio Romano expletis studijs politioris eloquentiæ , Cæsari Baronio adhæsit , fama ingentis literaturæ tunc florenti , & apud Clementem VIII. Pontificem Maximum gratioso , à quo tandem ad purpuram elatus est . Ille in discipulo acumen mentis , indefessam industriam , & sacre scientiæ cognitionem cernens , illum unice dilexit , eò libentiùs , quò arctiori amicitie nexu Fabricio obstringebatur . Nèc semel amatissimum tyronem duxit ad oscula Clementis pedum , à quo post paternos amplexus benignè monitus est , ut alacriùs inchoatos labores prosequeretur , & præmium respondens meritis indè speraret . Verùm Pontifice dies suos obeunte , à sacris litteris , quas impensè coluerat , ad Iuris prudentiam acri studio se conuertit . Laurea doctorali ornatus , & in Romanæ Curie praxi satis superque instructus , forenses causas tueri cepit , eo equitatis , & sinceritatis consilio , ut illos clientes nollet , quibus defendendis dubium patrociniũ , minùsque licitum præbere oporteret . Hæc laus omnes Italiæ , quinimò longinquos Germaniæ fines peragrauit ; nam plerique in ea Principes , non modò controuersias , causasque suas propugnandas comendarunt , sed magni quoque ponderis negotia apud S. Sedem , quæ fide integra semper absoluit . Tiaras Episcopales pluries

L. reuit;

renuit, à Grégorio XV. exhibitus ; quamquam tamen pastorale onus recusans , inuidiam , & calumnias competitorum subiuit , quos timor angebat , ne si fortè Curiam diutiùs coluisset ad maiora exaltaretur . Id autèm infracto animo Franciscus pertulit , nequè cum secùs iniuriarum iniquitatem deletere posse animaduerneret , enixiùs Fori laboribus vacauit , vt gloriæ propriæ , & alieno commodo inferuiret . Vicit tandèm constantia emulationes , etenim sub Urbano VIII. anno 1626. inter Referendarios Signaturæ , & Prælatos domesticos adnumeratus , à Secretis Congregationis Concilij , & super Controuersias Iurisdictionis dictus est . His Præfectoris in longèuo Regno , alij accefferunt gradus Examinatoris Episcoporum , & Consultoris SS. Inquisitionis , & altiores proclamabantur , nisi mors Urbani ei spectatissimum dignitatis locum , & sequentibus Curiam gaudium intercepisset . Posterus Pontificatus aduersas vices , & rerum commutationem tulit ; illi siquidèm velut neglecti iacuerunt , qui in præterita administratione laboribus suis egregiè consumatis , iustissima omnium obsequia merebantur . Ità Franciscus cum inimica sorte colluctatus est , donèc regnauit Innocentius X. Hoc à viuis discedente , D. Petri Sedem occupauit Alexander VII. , qui reuocata memoria meritorum , strenuèque Francisci vitæ , vsque ad præcipitatos senectutis annos actæ , ipsum in altera Cardinalium promotione V. Idus Aprilis an. 1657. Presbyterum S. Ioannis antè Portam Latinam declarauit , & Congregationis Tridentini Concilij Præfectum : quod quidèm munus , à Secretis per annos triginta , ingenuo candore , circumspecta prudentia , & insigni doctrinæ promeruerat .

promeruerat. Hæc merces licet serò tradita tam digno viro, in Curia desudantes inenarrabili iucunditate, & Foroliuanos immensa lætitia affecit, qui externo publicæ çois parieti Francisci marmoream effigiem, cum inscriptione compegerunt. Accepto statim Pileo, pia studia posuit in instaurando titulari Templo, ob vetustatem collabente, ibique pingi iussit historiam martyrij Diui Ioannis. Cùm tandem Romanæ Ecclesiæ, & Reipublicæ Christianæ forti consilio, & opera tandiù profuisset, VII. Idus Quintilis an: 1661., quarto Cardinalatus, octogesimo primo ætatis à laboribus suis requieuit, magno Urbis, nè dicam orbis desiderio (1). Erat statura humili, sed celsò animo, facie oblonga, & gracili, oculis, & capillis nigris, qui tamen per senectam canuenerant, fronte, naso, ceterisque oris partibus in rubicunda cuti ad numeros naturæ appositis. Plerosque libros exaravit de grauissimis S. Sedis rebus, quæ velut pretiosa pignora, nam ab erudita eius mente elaborata, ab hærecibus suis afferuantur. Sub Tolo Vallicellano solutis de more parentalibus humatus est, cum hoc Epitaphio.

D. O. M.

FRANCISCO PAVELTIO EX COMITIBVS --
CALBVLI FOROLIVIENSI, ET S. R. E.
CARD. -- TIT. S. IOANNIS ANTE PORTAM
LATI:-- NAM, QVI ANNORVM XXX. SPA-

(1) *Sfortia Pallaucinus in Hist. Concil. Trident. Antonius Merenda in Controu. vol. 2. lib. 12. pag. 50. Alphons. Ciaconius in Vit. Cardinalium tom. 4. pag. 732.*

TIO A'-- SECRETIS SAC. CONGR. CONCI-
LIJ, SIMVLQVE-- SAC. CONGREG. SVPER
CONTROV. IVRISDIC. -- ET TRIBVNALIS
FIDEI CONSVLTOR QB -- INGENVITA-
TEM, DOCTRINAM, PRVDEN:-- TIAM
SEMPER AVLÆ ROMANÆ PRO:-- BATVS,
A' PRINCIPIBVS CVLTVS, A'-- SVMMIS
PONTIFICIBVS GRAVISSIMIS QVI:-- BVS-
CVMQVE NEGOTIJS ADMOTVS, ATQVE
AB -- ALEXANDRO VII. IN TESTIMONI-
VM VIR:-- TVTIS OPTIMÆ MERITÆ OR-
NATVS PVRPVRA, CVM EIVSDEM CONG.
CONC. PRÆ:-- FECTVRA, OBIJT OCTO-
GENARIO MAIOR -- DIE IX. M. IVLIJ
ANNO SAL. MDCLXI. -- CAROLVS PAV-
LVTIVS EX CO: CALBVLII, SIGNATV: --
RÆ IVSTITIÆ DECANVS -- PATRVO BE-
NEMERENTI -- P.

STEPHANVS AVGVSTINVS

Nelytæ nobilitatis Genitores habuit
STEPHANVS Bonamentem, &
Lucretiam Paulutiam ex Comitibus
Calbuli. Adolescens inter Canoni-
cos Patriæ adscriptus est, sed breui
vt studijs tribueret florentes annos,
in egregiam de se spem vocantes, petiuit Romam,
vbi crescentibus cum ætate meritis æquior merces
manebat. Ibi tota animi contentione vtroque Iuri
addictus, adeò profecit, vt fungi egregijs mu-
neribus non ingloriè potuerit. Siquidem Bononiam

missus

missus ad subeundum in ea Legatione Auditoris onus, & doctrinâ in cognoscendis causis, & prudentiâ in rebus pertractandis multum valuit; Mox Vicarius Generalis Firmanæ Ecclesiæ declaratus est, vnde recedere cogebatur Carolus Cardinalis Gualterius Archiepiscopus, & Princeps, vt morbosos affectus, quos noxius aer sanitati suæ attulerat, opportunè declinaret. Hanc administrationem Stephanus coniuncta grauitati dulcedine, & iustitia clementiæ perfecit, ad æternum omnium, vt præsertim ordinis patritij laudem, à quo cum posteris Augustinæ Prosapie in album nobilium relatus est. Exacto officio ob Caroli Cardinalis mortem, quam immaturam appellat Io: Baptista de Luca celeberrimi nominis Cardinalis, ei coniunctissimus, (1) reditum ad Almam Urbem fecit, plausus, & amores Firmanorum secum ferens, quibus velut deductus ad gradum Collateralis Capitolini ascendit an: 1661., & honestissimum sibi nomen inter Quirites comparauit. Sic ornamentis animi sui palàm factis vniuersæ Aulæ, & potissimùm Alexandro VII., virtutes Francisci Cardinalis Paulutij, in eo tanquàm renatas inspectanti, Stephanum an: 1666. Eleemosynarium, & Cubicularium intimum creauit, in quatuor Congregationibus, quæ coràm se habebantur intromisit, alijs Ædificij Vaticanæ Basilicæ, & Visitationis Apostolicæ eadem munificentia adscripsit, nec non Canonicatu D. Petri decorauit. Clemens IX. post Alexandrum Pontifex, qui in Stephano firmum, ac virile consilium,

(1) *Card. de Luca in Relat. Rom. Curie disc.*
46. num. 82.

& inexpli-

& inexplebilem amorem Iustitiæ ex familiaribus colloquijs dignouerat, illum à Secretis supplicum libellorum, Prælatum domesticum, Secretarium Lusitanicæ Congregationis, Archiepiscopum Heraclensem, & Consultorem S. Officij renuntiavit. Neque hic abrupta est virtutis euectio, etiam per obitum Clementis X. Nono successi, qui Stephanum impensè amavit: Etenim Innocentius XI. illi in Regno successor, scrutatorque meritorum optimus, eundem respexit, & ità in eius integritate sibi complacuit, vt. an: 1676. Datarium constituerit, & demùm in prima Creatione Purpuratorum Patrum an: 1681. Presbyterum Cardinalem declarauerit, eique Titulum S. Ioannis antè Portam Latinam attribuerit, quasi restauraturus Auunculi memoriam, & dignitatem. At breuis fuit Reipublicæ Christianæ vtilitas, & Ciuium lætitia, quæ foris prominuerat effugissimè inter communis gaudij significationes; nam octodecimo Cardinalatus mense, anno ætatis suæ septuagesimo, à partu Virginis 1683., XII. Cal. Martij vitam cum morte commutauit. Elatus est in S. Mariæ Vallicellanz, & propè cineres Cardinalis Paulutij tumulatus, simili pauimenti ornatu, varietate marmorum nitentis, sub Tolo Eani, cum sequenti Elogio.

D. O. M.

STEPHANO DE AVGVSTINIS PATRITIO
FOROLIVIENSI -- TIT. S. IOANNIS ANTE
PORTAM LATINAM S. R. E. PRESBYTERO
CARD. -- QVI A' FRANCISCO CARD. PAV-
LVTIO AVVNCVLO ROMAM ACCERSI-
TVS-- INTEGRITATIS, DOCTRINÆ, PRV-
DEN-

DENTIÆ, ET MODERATIONIS MAGNAM
 BREVI FAMAM ADEPTVS-- AB ALEXAN-
 DRO VII. PRIMVM, MOX AB VTROQVE
 CLEMENTE IX., ET X. INTIMIS AVLÆ MI-
 NISTRIS ADNVMERATVS -- IN PRÆCI-
 PVIS VRBIS CONGREGATIONIBVS, ET
 ARDVIS QVIBVSCVMQVE NEGOTIJS AD-
 HIBITVS-- DEMVM INNOCENTIJ XI. MV-
 NIFICENTIA DATARIVS -- AB EODEM
 PURPVRAM IVSTE ET VIGILANTER AD-
 MINISTRATĪ MVNERIS PRÆMIVM TV-
 LIT-- OBIIT XXI. MARTIJ MDCLXXXIII.
 ÆTATIS SVÆ LXX. CARD. II.-- ABBAS BO-
 NAMENTES DE AVGVSTINIS EX FRATRE
 NEPOS SS. VATICANÆ BASILICÆ CA-
 NON. -- SINGVLARIS IN SE AMORIS, ET
 BENEFICENTIÆ MEMOR POSVIT.

Cum verò Livienſium conſilia ad ſempiternam
 memoriam clariffimi, amatiffimique Ciuis respice-
 rent, Proſpectum Gottoniæ Portæ, qui Romanæ
 viæ occurrit, albis marmoribus indutum excita-
 runt, vbi ſimulacra Innocentij Pontificis, & Ste-
 phani cum inſcriptionibus ad vtrumque latus ſcul-
 ptis collocarunt. Hæc paritèr indicia vel grati,
 vel obſervantis animi Canonici edituri, ſupèr oſti-
 um maius Cathedralis, olim digniſſimo Collegæ; &
 Mathæus Fachineus Vir Camillæ Fulphiæ eius ne-
 ptis, in exteriori muro paternarum ædium, marmo-
 reas Imagines cum elogijs erexerunt. Fuit Stepha-
 nus multa corporis proceritate, vultu tereti, na-
 ſo prælongo, recedentibus oculis, ac nigris, quos
 crebra, & magna ſupercilia vallabant, colore car-
 nis albo: Barbula autèm, alæ narium, & comæ
 ingra-

ingrauescentibus annis canæ , sed à fulco nascentes illi collatam à Natura maiestatem geminabant .

FABRITIUS PAULATIVS .

Rande Patriæ , & Paulatiæ Gentis ornamentum allaturus FABRITIUS in lucem venit III. Nonas Aprilis an: 1651. , clarissimis Parentibus Cosmo ex Comitibus Calbuli , & Luciana Albicini ex Marchionibus Luderniani genitus . Nondùm adolescentiam prætergressus Romam vocatus est à patruo magno Cardinali Francisco , vbi crescente cum annis sciendi cupiditate in Collegio Romano indefessè humanioribus literis vacavit ; neque per obitum Cardinalis intermisit studia , sed altiora naturalis , & diuinæ philosophiæ , ac vtriusque iuris miralacritate perfecit . Post hæc placuit ecclesiasticam disciplinam profiteri , ad quam iamdiù institutus ab optimis moribus videbatur ; Pietas nempe , Religionis zelus , ceteræque virtutes Clerici prototypum referentes , foris adèò prominebant , vt earum audiens famam Innocentius XII. reuissimus meritorum scrutator , statim Abbatia Montis Sarcij decorauerit ; exindè verò ea omnia perpendens , quæ egregium Pastorem constituunt , Fabritium trigessimum , & quartum annum agentem ad Maceratensem , & Tolentinatam Ecclesias promouit . Consecratione more Episcoporum in Vallicellano Templo à Gaspare Cardinali Carpineo suscepta , ad sedem suam festinavit , vbi Clericorum mores iteratis edictis composuit , totamque industriam , & animum

animum in promovenda pietate impendit. Studio siquidem & opera Presbyteris Missionis Maccratam accersitis adfuit, Nosocomium inuiderum condidit, & Tolentini collabens Episcopium instauravit. Cosmum *III.* Magnum Hetruriæ Ducem, cum Lauretanam Domum inuiseret, ea qua patet erat magnificentia excepit, & elegancia obsequiorum sibi perenni benevolentia astrinxit. Orbata Præsule, & Principe Firmana Ecclesia per obitum Joannis Cardinalis Ginetti, amplissimæ Diœcesis administrationem assumpsit, illamque salubribus institutis, & diligentia pastorali perlustravit, ut morum corruptelis impensè consulere. Quæ merita Innocentius *XII.*, & velut in Fabricio superstitēs Ferdinandi fratris nuper extincti dotes dimensus, ad altiora eleuandas, Romam euocauit. Missus mox Coloniam Agrippinam Apostolicus Nuntius, ea prudentia, religione, & sapientia munus gessit, ut non modò ab obsequentibus, firmisque in Ecclesiæ Romanæ fide præconia undique audirentur, sed etiã plurimi hæretica labe inquinati, eius monitorum potentia, ac dulcedine deuincti, errorum contumaciam execrati fuerint; nec pauci Germaniæ Principes, & Sacri Imperij Electores tam raras virtutes, & irreprehensibile uivendi genus intuentes, ei plurimum amoris, & estimationis tribuerint. Legatione ad Tractum Rheni gloriôsè exacta, Sarmaticam gloriôsè fecit; extra ordinem Nuntius declaratus ad componendas civiles dissensiones; quibus intestinis Reipublicæ fluctuantis malis mirabiliter sedatis, pulcherrimum nomen Angeli pacis reportauit. Ibi, quod æternum apud futuras ætates erit, Augustum Saxonie

M

Ducem,

Ducem , à Polonis Ioanni Subiefsko immortalis recordationis Regi subrogatum , ad Catholicam Communionem venientem expiauit , & regia corona cinxit. Hic autem ingenitæ liberalitatis , & grati animi sui monumenta Pontificio Legato relicturus , cum adamantina cruce , quæ Regem decebat , & tantum Præsulem , donauit. Re tam utili vniuersæ Ecclesiæ facta , illum Pontifex ad sedem Ferrarientem interitu Dominici Cardinalis Taurusij vacuam promouit ; deindè in Italiam reducem , & iam in pectore Cardinalem reueruatum , XI. Cal. Iulij an: 1697. Presbyterum SS. Ioannis , & Pauli promulgauit (1). Pileo suscepto nouum Episcopatum adiit , quem insigni vigilantia , & zelo vsque ad exitum Innocentiani Pontificatus tenuit . Clemente siquidem an: 1700. suffecto , cui satis prospectæ fuerant Fabritij dotes , omnium animos amore , & reuerentia deuincientes , ipsum à Secretis Status , Sac. Consultæ Præsulum , & deindè post excessum ab hac mortali vita Leandri Cardinalis Coloredi , Summum Penitentiarium renouit , Primam Dignitatem per annos viginti , inter difficiles temporum conditiones incredibili omnium laude administravit , vt alij diligere suauissimam indolem , alij mirari prudentiam , æquitatem , & constantiam in sedandis turbinibus arduarum rerum cogentur . Hos in Republica laudatissimos labores consequuti fuerunt identidem priuatæ vicissitudines ; dolenda nempe trium fratrum funera , & totidem fratris filiorum immaturos omninò exitus ,

(1) *Philippus Rondenini de Basil. SS. Ioan. & Pauli cap. 15. p. 233.*

inconcusso

Inconcusso animi robore passus est, ut tot aduersis diuina consilia heroicam æquanimitatem comprobarent. Post longum Clementis regnum Collegarum suffragia in eò constiterant, & cõmunia populõrum vota illum Patrem, & Principem conclamabant, cum virtus Altissimi suffragantium mentes in Innocentium XIII. compulset, ut fortidaret tolerantia meriti, infirmis exemplum. Quamobrẽm idem Pontifex miratus virtutem, Fabricio attribuit Vicariam potestatem in Vrbe Roma, quo ab humanis recedente, Benedictus XIII. Successor, eidem adiecit, modestè detrectanti, magnum iterum onus à Secretis, cum ad vtramque Dignitatem simul suppetere vires, & experientiam iudicauerit. Rexit etiã Episcopus Cardinalis Ecclesiastres, Albanensem, Portuensem, & Ostiensem, qua supremi Orõinis Decanus, nupèr extincto Francisco Cardinali de Iudice potitur. Huic sanè locus inter Heroes dandus est, ob res eximie, strenuèque gestas, & ob ingentia, quæ venturis sæculis reliquit religiosi, & splendidissimi animi argumenta: Opes etenim sacrorum prouentuum, non in augendo familiæ luxu, sed in alienis egenis, & exornandis templis profudit. Romæ Basilicam titularem SS. Ioannis, & Pauli seruata venerandæ antiquitatis structura, illicque addita recentis elegantia forma, magnis sumptibus condècorauit. Albanensis Cathedralis Prospectum construxit, & marmorum opere omninò perfecit, demùm in Foroliuensi, Aram, medianos parietes, & pauimentum Sacelli S. Mariæ ab Igne Ciuitatis Patronæ versicolori lapide vestiuit, & Deiparæ Imaginem circumclufit sepimento greco, quod

M. 2.

super-

superliniuit auro præfians artifex , & lapillis la-
xulis discriminauit. Magnificam Missionis Domum
immensis planè expensis erexit , omnium iudicio
cuncta Flaminie ædificia superantem , vbi Sacer-
dotibus animarum saluti intentis dotem constituit ,
& celebrem bibliothecam parat studiose Iuuentu-
ti . Alias dilectissimæ Congregationis ædes vel au-
xit , vel instaurauit , cum in diuina gloria vbique
propaganda , omni conatu animi elaboreret . Foro-
liuenses , vt commune obsequium testarentur , mo-
lem ex albo marmore circa , & super ostium pu-
blici Palatij , nobilissimo , meritissimoque Ciui adhuc
viuenti exererunt , & dicarunt .

IVLIVS PIAZZA .

Ditus est in vitam IVLIVS PIAZZA
ex Comitibus Ricetti claris Parenti-
bus Francisco , & Francisca de Sauo-
rellis , Idibus Aprilis , anno 1663. Il-
li prædiues ingenium , animumque
natura indidit ultra nobilis viri for-
tunam , vt in ipsis ætatis primordijs , quid de eo
sperari posset , nosceretur . Romæ apud Camillum
patrum S. Officij Assessorem morum tyrocinia ac-
cepit ; mox eruditionem ad bonas Artes , & de-
mum cognitionem Sacrarum Literarum , ne dees-
set vllum vel docto Viro , vel digno Præsuli orna-
mentum . Quæ cum innotuissent vniuersæ Aulæ ,
ab Alexandro VIII. Abbas S. Angeli , & Belgij
Internuncius promulgatus , munus ingenti splen-
dore in difficillima tempestate exercuit , qua Bru-
xellarum Vrbs à potenti Gallorum exercitu bellicis
tormentis

tormentis impetita graue damnum subiit. Innocentius XII. summam in agendo solertiam, dexteritatem, & prudentiam admiratus, Iulium ad Cleticatum Apostolicæ Cameræ accersuit, vbi propius raræ eius virtutes patuerunt; quas Pontifex super candelabrum positurus, vt cunctis prælucere, eum Archiepiscopum Rhodiensem, & Nuntium ad Helneticos Pagos dixit. Postquàm diù in Heluetia permansisset, ibidèmq; iuribus Catholicorum sustinendis enixè studuisset, ad Coloniensem Legationem inter Vbios translatus est, vbi primum Archiepiscopatus titulum, in Nazarenum commutauit. Hic ad necessitudinem multorum Germaniarum Principum accessit, & inter ceteros Guillelmi Electoris Palatini, ac Christiani Augusti ex Ducibus Saxoniarum, postea Cardinalis, & Primatis Hungariæ. Oratoris munere ad Rhenum terminato, Polonicum inuicem apud Augustum Regem, quo egregiè functus, ad exercendum gradum à Secretis Supplicum Libellorum, Romam venit. Clemens XI., qui participem consiliorum Iulium fecerat, cum eum pertractandis negotijs aptissimum vidisset, in Aulam Austriacam legauit. Ibi Iosephi Cæsaris gratiam, quantam nemo ex Legatis Principum, adeptus est, quæ maximam Ecclesiæ vtilitatem attulit: etenim suspicionibus exortis inter Romanum Regimen, & Viennense, cum Germanorum copiæ hybernis in Flaminia, & Piceno collocatis, eas Regiones diuexarent, Iulius mirabili prudentia abalienatum Cæsaris animum leniuit. Hac turbulentia extincta, & confirmata firmiori nexu Pontificis, & Imperatoris amicitia, Germani, Augusti iussibus obtemperantes, citius quàm par erat itationi, recesserunt,

runt, & populos insuetis curis laborantes in veteri tranquillitate reliquerunt. Re tam difficili præter spem omnium sedata, Julius vsque eò Viennæ constitit, dum Ioseph à viuis abeuntem in nouissima colluctatione spiritus sacris expiationibus communiuit. Apud Carolum VI. nunc felicissimè imperantem commemoratus est, & intèr alios Oratores Regum, & Principum in Conuentu Francofordiensi solemnì ceremoniæ interfuit Cæsareæ inaugurationis. His officijs strenuè exantlatis, successit præmium Episcopatus Faentini, & Vaticanæ purpuræ, quorum alterum accepit morte Marcelli Cardinalis Duratij, alterum XIV. Idus Maij anno 1712. titulo Presbyteri Cardinalis S. Laurentij in Panisperna. Fuit ingens Patriæ lætitia duplici cardine Romanæ Ecclesiæ roborata, sed eam minò per Austriam grassantis luis minuerunt. Sospes in eo discrimine, dante Deo Julius euasit, & Romæ galero sumpto ad moderamen Ferrariensis Ducatus progressus est, paulò ante Legatus à Latere in Pontificio Consistorio declaratus. Hoc munus incomparabili humanitate, iustitia, clementia, ac liberalitate absoluit, vt populi felicitis administrationis memoriam adhuc reuerentur. Sic se gerendo, maiorum beneuolentia, & æqualium estimatione comparata, in postremis Comitij Vaticanis, ex omnibus Candidatis propior summæ in terris Dignitati visus est, vt Collegarum suffragia, vniuersis Christianorum Regum fauor, & communia spondebant vota, cum æterna Dei consilia Pontificem Maximum Benedictum XIII. voluerunt. Julius autem se ipso maior, Præuidentiam hanc ingenti corde veneratus, ad Faentinam Sedem redijt,

dijt , vbi magnis expensis ab ſolſo regiminis Epifcopium auxerat , & luſtrata Diçeſſi , Synodum tanta magnificentia celebravit , vt ſeniores parem ſe non vidiffe fateantur . Ljiuenſes tam incolyti Ciuis memoriam ad poſteros demandatæ , monumentum ex marmore ſuper faciem Senatoriæ Baſilicæ iam parant . Gens Piazza priſtam originem à Germania ducit , vt Carolus V. Cæſar ampliffima pagina teſtatur , qua Ioannem Baptiſtam Equitem , Comitemque inſtituit , illuſtrium Progenitorum Chriſtophori Copini filij , & Chriſtophori ſenioris nepotis , qui pro Rogerio Siciliæ Rege fortiter præliatus eſt ; meminit , & ſymbolum gentilitij Steſnatis ab Othonibus primo , & quarto eos ſuſcepiſſe affirmat (1) . Quare permoti Comites de Piazza in Norico florentes , ad Ditionum auitarum iura , proprijs ſtirpibus extinctis , poſteritatem Comitis Ludouici , filij fratris , Foroliuianum genus , & Vincentij equitis S. Stephani Parmenſe propagantes , tabulis obſignatis euocarunt , vt in progenies olim à communi ſtipite traductas , hæc monumenta nobilitatis deriuarent . (2)

[1] *Ex Priuilegio Cæſare Dat. Bouoniæ 22. Martij anno 1530.*

(2) *Ex autentica Declarat. Cq: Maximiliani , Franciſci , Ioseph , Guidobaldi , Polycarpi de Piazza Dat. Clangeſurtis 22. Ianij an: 1714.*

In ſupremo

N supremo Cardinalium Ordine, quo Romanæ Ecclesiæ dignitas & potentia fulcitur, alij quoque Foroliuenses remotioribus sæculis, amplissimum locum obtinere virtutum suarum commendatione meruerunt.

AZZO ORGOLIOSVS in primis iuuentutis annis maiorum exemplo bella secutus est; in virilibus multa argumenta pietatis dedit, Familie Vallumbrosane adscriptus. Sub Urbano II. traiecit in Syriam, vbi aduersus hostes Christiani cultus quiescentem quidem, at non extinctam sub monastica cuculla strenuitatem excitauit; neque ibi vllam laborum, periculorumque mercedem respexit, nisi diuinæ gloriæ propagandæ opportunitatem. Rebus præterea in Infideles præstantèr gestis, in solitudinem suam se recepit. Hanc tamèn relinquere à Paschali II. coactus est, qui Viri meritis, & auita Orgoliosi generis nobilitate, ac etiàm vrgenti De Bernardi de Vbertis Episcopi Parmensis testimonio de præclaris eius virtutibus, sæpissimè permotus, illum Presbyterum Cardinalem titulo, vel S. Balbinæ, vt *Eudoxius Locatellus*, vel S. Georgij in Velocitico, vt *Valerianus Salasus*, variè sentiunt, inaugurauit [1]. Extabant penicillo expressæ Azzonis Imagines in cœnobijs Foroliuij, & Plumanæ, rubro super galcam galero, bre-

[1] *Ex vita Azzonis in lib. Stella in Archiepiscopo S. Mercurialis, exscript. a Bernardino de Albicinis Monac. Vallumb. - Valerianus Salasus in Vir. Illust. Ord. Vallumbrosæ.*

viori.

riori veste monachali, ac euaginato ense, antequam muris emarginatis deperirent; ad pedes autem hæc verba legebantur D. AZZO ORGOLIOSVS CARDINALIS SANCTÆ ECCELESIAE.

ABBERTVS THEODOLVS ab Honorio II. Diaconus S. Theodori in Suburra renuntiatus est; at per quos gradus ascenderit ad Cardinalatus dignitatem, nemo ad posteros transmisit. Anno 1131. in tabula pontificiæ donationis ab Honorio factæ Marco Antonio Comiti Montismartis, Ornani, & Lugani in Hetruria B. Petri, vbi Cardinalium Agnomina, & Patriæ exarantur, ipse etiã subscriptus reperitur (1). Innocentium II. Honorio suffectum forti animo tutatus est ab insidijs competitoris Anacleti, sibi summum Sacerdotium asciscentis. Signauit Innocentianum Diploma Ecclesiæ Agathensi datum anno 1135.; quibus, & alijs post se relictis monumentis, à mortali vita excessit [2].

GREGORIVS THEODOLVS vir insignis sapientiæ, cum vnice iustitiam diligeret, vt grauissimis in officijs comprobauerat, ab Innocentio III. Presbyter Cardinalis S. Anastasiæ dictus est. Sub Honorio II. Iudicis munus exercuit in causa Raueninati contra Rectorem S. Saluatoris de Cupellis. Almæ Urbis; & postea Legationem Anagninæ, & Hernicorum. Sè varijs Apostolicis literis subscripsit, quarum primæ an: 1216. ad Basilicam La-

(1) *Ex tabula donationis Honorij II. sub an: 1131.*

(2) *Petrus Baccarinus in Chron. Ital. tom. 1. p. 128. - Alphonf. Ciaconius in Vitis Cardinali tom. 1. p. 967.*

N.

teranensem,

tetanensem, postremè anno 1224. ad Ecclesiam
Lucensem, & Episcopos Raynaldum Firmanum,
& Monaldum Forosemproniensem, missæ sunt.
Cum tandèm adhuc Honorius in pontificio solio
consideret, & ipse Legatione Anagnina fungere-
tur, XII. Cal. Iulij, sed quo anno incòpèrtum
est, Præfecturam, & dies terminavit. [1]

DE EPISCOPIS

CAP. VI.

FRANCISCVS CALBVLVS.

X potenti Comitum Calbulensium
stirpe FRANCISCVS. ortum traxit,
Parentibus Ioanne, & Catharina Or-
delapha, à quibus, & à fumosis ima-
ginibus maiorum, ad appetendam
militarem gloriam accensus est. Cum
autèm inter Agnatos suos, alios bellicæ artis fa-
mà, alios togatæ virtutis celebres intueretur,
vtramque consequi, & copulare constituit Bella-
tor, & Prætor. Anno 1307. per varios militiæ
gradus sibi ascensum ad Florentini exercitus impo-
rium aperuit; cui dum præset, Cardinalem Nea-
poleonem Vrînum, Pontificium Italiæ Legatum, Are-
tij repentè obsedit, & in suam potestatem procul
dubio redeçiffet, nisi oppositæ studentes sectæ
coniunctis viribus, & armis cum cessare ab in-

(1) *Baccarinus tom. 1. p. 128. - Ciacomius
tom. 2. p. 33.*

cepto

cepto coegissent. Hoc munere absoluto, honestissima officia suæ tempestatis gessit, anno 1308. ad Tarvisij præturam, & 1315. ad Patauinam accersitus. At cum se pigeret militaris, politicæque vitæ, & terrena despiciens supernis inhiaret, initiari voluit, & inter Canonicos Cardinales Rauennæ cooptari nequaquam detrectauit. Haud multò post Pastore, ac Principe Ecclesia Sarunateni orbata, cuius amplæ ditioni finitimi Dynastæ insidiabantur, Nerius Faxola in Esertranis, & Franciscus Ordolphus in Flaminia latè imperitantes, vt eorum impetus propulsarentur, Calbulensis ad hanc sedem euocatus est an: 1327., in quo multæ artes eaminiæ, militaris virtutis comites, & administræ summoperè eminebant. Erant Episcoporum dominio obnoxia, non solum Saruna, sed centum, ac vndecim montana oppidula, à pia munificentia Conradi, & Friederici Cæsarum B. Vicini Successoribus concessa. Franciscus Tiara accepta conscripsit copias, & Arces validè muniuit, nè à formidandis hostibus impeterentur, prospera fortuna confirmatus Bertrandi è Podietto in Æmia Legati, qui omnia negotia belli, non alteriùs quàm eiusdem consilijs moderabatur, ac agebat. Cum autem mutato rerum aspectu, funesti euentus felicitatem inuertissent, & magna Flaminia parte à Pontificis obsequio abalienata, sola Arx Cæsenæ in Ecclesiæ fide, licèt tumultibus Ciuium circumseptæ remaneret, Franciscus Episcopus, & Gherardus à Castronouo pari potestate Imperij, sex mille peditum, & duo equitum ducentes, ad eam ab imminente lapfu liberandam missi sunt. Verùm cum præsentaneo ferendo auxilio, nullum patere locum reperissent, spe

N. 2.

deiecti, .

deieſi, vaſtatis vbicumque agris ad Legatum redierunt. Hic tam diuerſus fortunæ vultus, quæ Principi Foroliuiano aduerſa, Ordelapham Gentem cohibuerat, tandem amica in ingentem ſuperbiam extulit. Quarè prudens, & prouidus Antiftes inferuire vicibus humanis operæ precium duxit, & Franciſco Ordelapho, quo cum, deſpecto cognationis vinculo, præualente zelo propriæ defendendæ Eccleſiæ priùs atrocitèr contenderat, reſtituere decreuit caſtra Lugarix, Teſſelli, Montis Saraceni, Reblancanæ, & Montis Caballi, nè in ſummum diſcrimen reliqua ditio veniret. His furibundo victori redditis, militaris æſtus extingui in eo viſus eſt. At cum cæca regnandi libido ſæpe mortales vrgeat ad infringendas ſanctiores conſanguinitatis leges, Ordelaphus inducias, vel pacem rupit, & caſtra Montis Abbatis, & Linarij Eccleſiæ Sarſinatenſi rapuit. Sic noui motus armorum exorti ſunt intèr auunculum, & nepotem, qui mirà conſtantià, modò Epiſcopatus iura defendit, modò impar virium iacturas tulit, donèc Ordelaphorum opes floruerunt, quibus demùm cadentibus reſumpto enſe, quæcumque amiſerat, recuperavit. Fuit ille non ſolùm Sarſinatis ſedis deſenſor acerrimus, ſed etiàm Romanæ vindex; apud Ægidium Albernotium, & Arduinum Abbatem Cluniacenſem, Pontificios Legatos, ſidus Conſiliarius, & Comiſſarius Generalis belli. Rexit etiàm ad tempus Æmilie partem, quæ Eccleſiæ obtemperabat, ſempèr in belli, & pacis rebus memorandus. Erat enim in ſèlici fortuna non immodèſtus, & in iniqua tam ſolidè virtutis, vt nec temperantia maior in continenti viro, nec firmitas animi in ſtrenuo reperiri

petiri posset . Tandem ad suum candorem reuocata Cleri disciplina , & dominio ab iniurijs Tyrannorum solertèr vindicato , Sarisnè gloriosos dies clausit anno Repar. nostræ 1360. , Episcopatus trigésimo tertio , apud posteritatem immortalis extiturus (1) . Beneficiarios dixisse compertissimum est Ioannem de Ducibus , seu de Honestis Rauennatem , ex regali genere D. Romualdi , in oppidulis Mastrij , Montis Saxi , Taibi , Piaç , Collonatæ , & Montis Spellani : Salbaticum è familia Comitum Valbonæ Foroliuensem , Castrì Acti : Maiolum ex nobilibus Montis Abietis , Caresti (2) . Humatus est in suâ Cathedrali sub hoc Epithio .

VENERANDÆ MEMORIÆ -- REVERENDISSIMI IN CHRISTO PATRIS-- DOMINI FRANCISCI EX COMITIBVS-- DE CALBULO FOROLIVIENSIS -- S. SAXENATENSIS ECCLESIAE EPISCOPI -- COMITISQVE BOBIENSIS , QUI FVIT ELECTVS -- ANNO MCCCXXVII. -- PRÆFVIT GLORIOSE HVIC CATHEDRÆ -- ANNOS XXXIII. -- DEMVM OBDORMIUIT IN DOMINO -- ANNO REDEMPTIONIS HVMANÆ -- MCCCLX. -- IN PACE QUIESCAT .

(1) Hieron. Rubeus in *Hist. Rauen. lib. 6. pag. 556.* - Scipio Claramontius in *Hist. Cæsen. lib. 13.* - Ferdin. Vgbellus in *Ital. Sacr. tom. 2., in Episc. Sarisnat. num. 26.* - Hieron. Fabrius in *Mem. sacr. Rauen. part. 1., pag. 34.*

(2) Ex *Libris antiqu. M. SS. Archiu. Ceula, sub ann: 1355. 1357. & 1359.*

PONTI-

PONTIFICVM SPLENDOR, CALVLAE GLO-
 RIA GENTIS -- FORMIDANDE ARMIS ,
 SACRA VENERANDE TIARA -- NOBILIS
 ECCLESIAE TREPIDANTIA IVRA TVERIS--
 ATQVE VSVRPANTES COMPESCIS MAR-
 TE TYRANNOS, -- FRATERNA METVEN-
 DVS OPE, NON VLLA VERERIS -- BOB-
 BIA RESTITVIS, GLADIVM TIBI CEDIT
 VTRVMQVE -- HINC TIBI PERPETVOS
 SOLVIT GENS CALVLA HONORES, --
 SAXINA ET AD MÆSTVM PLORAT VI-
 DVATA SEPVLCRVM ..

FRANCISCVS PIRANNVS.

Hic ab alijs PIRANNVS, ab alijs de-
 Piranno nuncupatus, licet in te-
 nuâ fortuna illustre nomen compara-
 uit, & altissimæ sapientiæ famâ,
 & dignitatibus, rebusque gestis ..
 Eum siquidem à prima adolescentia
 literæ non parùm delectarunt: Verùm postquàm
 Franciscanam familiam ingressus est, alacriori ani-
 mo, sè studijs eloquentiæ, ac vtriusque Philosophiæ
 dedit. Pluribus insupèr virtutibus præstitit; ete-
 nim doctrinam comitabantur inöcentia morum, rara
 pietas, & regularis obseruantia studium, quo Se-
 raphicæ Institutionis leges, elapsis annis obsoletas,
 ad pristinam custodiam, in varijs cönobijs, vbi vi-
 xerat, exemplo suo reuocavit. Eius animi imagi-
 nem, & virtutum præstantiam ad vnguem descri-
 bit celeberrimus Vir Franciscus Philadelphus in Epi-
 stola ad Ambrosium monacum; huic nempe com-
 mendat ..

commendat Ludovicum Foroliuiensem Sacræ Theologiæ Professore[m], cum quo sibi vetus necessitudo intercedebat, & cum beneuolentia, ac charitate summa consensio: afferit, eum esse egregiè doctum, nèc id, vt multi solent, sed & latinè, & græcè vetustatem plurimùm sapere, & his præterea moribus præditum, de quibus Ambrosius præclaram haberet existimationem. Quare optimum factum rebar, vt quàm amicissimi efficerentur, nam quemadmodùm in veteri Adagio est, pares cum paribus vera societate coniunguntur. Pergratum scribenti fore, si ei fauorem, consilium, ac præsidium prestaret; & si fortè Ludouicus pecunijs caruisset, sibi per litteras significaret, vt consulere eiusdem necessitati posset; cum homo tam uerecundus esset, vt mallet, vel incommodissimè indigere, quàm petere [1]: hæc Philèphus. His Idè[m] meritis castigatissimæ uitæ, profundæque doctrinæ, sibi aditum ad eas Ecclesiæ dignitates patefecit, à quibus magis abhorrebat: nam quàmuis inuitus ad Episcopatum Signientem inter Liburnos assumptus est an: 1433. iuuenis adhuc ætatis, vt abundè testatur Ambrosius Trauersarius Camalduensis Ordinis Generalis, & decus, qui secum Venetijs arctam amicitiam pepigerat, ob morum, literaturæ, & Patriæ affinitatem. Ex his, aliisque Epistolis, quas doctissimus Vir Petrus Cannetus Cremonensis, eiusdem familiæ Abbas, nõ paruo sumptu, & industria collectas, à varijs Italiæ Urbibus

(1) *Ex Epist. Philèphi ad Ambrosium Camaldulen. lib. 24. Epist. 34. Dat. Bonon. Kal. Quintil. an: 1428.*

bus

bus accersit, eas in lucem quamprimum editurus, non pauca excerpti, quibus contexere tanti herois vitam in obscuro latentem fufius potui, & res planè memoria dignas ad futuras ætates demandare. Ex quatuor earum Basilea, scriptis ad Christophorum Episcopum Ariminensem Eugenio Pont. Max. acceptissimum, constat Ludouicum cum Nicolao Germano procere anno 1435. ad Basileense Concilium Legationem pro Sigismundo Imperatore exercuisse, ibique publicè orasse multum copiosè & elegantè: colligitur præterea vehemens commendatio, vt virum hunc Sanctitatis-suz fidelem famulum, & vitæ probitate præstantem, apud Eugenium pro virili parte sustineret: æstus sibi suorum familiari colloquio contulisset, & quid ab eo flagitaret: moram in Aula Cæsaris non modò non diligere, verùm & auersari, velut inutilem, & periculis multis circumseptam: optare ab his vinculis absolui, & liberiori corde viuere, sed extricari non posse, cum iniqua rerum conditione prohiberetur; nam si iniussu Augusti ad Episcopatum perexisset iure vereri, nè in grauem illius iram ineideret, quæ perennes curas spiritui suo peperisset; hoc vnum esse in tantis angustijs remedium, vt à Pontifice Maximo acciretur: ad eius itaque validissimam intercessionem confugere, per quam se sperabat indè euasurum, & vel ad Ecclesiam suam reuersurum, vel à munificentia Pontificis commodius ad aliam promoturum, & bonæ voluntatis institutum exequi facilius posset: tandem Ludouici bonitatem extollit, à quo vberimus populis illi concreditis,

ope

ope diuina fructus oriretur [1] . Ità Pirannus Le-
gatione perfunctus , vt Sigismundo exponeret , quę
ipse obierat , & in Concilio peracta fuerant , Ba-
fileã mense Nouembri eiusdem anni digressus est ,
& Scafusam veniens , itineris socio Ambrosio Ca-
maldulensi , qui ad defendendam Pontificis aucto-
ritatem illuc accesserat , per Alfatiam , terrestri se-
mita Vlmam peruenit , inde fluuiali via Cęsareum
conspectum aditurus [2] . In Italiam deinde redux
Ambrosius , quamquàm disunctus corpore , animo
tamèn præsens nunquàm desinit , quin & apud
Episcopum Ariminensem , & Placidum Eugenij
Cubicularium eius negotia exire procuraret . Hunc
etenim ex sacra Erema scribens , obsecrabat , vt
meritissimo Viro seu ditioem Ecclesiam , seu ho-
nestum Romanę Curię munus impetraret , vnde
posset pro dignitate gradus ali , præsertim cum à
Signiensi Episcopatu ferè nihil perciperet [3] .
His incessantibus à Generali Camaldulensi stu-
dijs , Pontifex solati Ludouici vota constituit , &
eum ad Sedem Foroliuianam promouere , vt ex
Christophori Epistola innotescit , cui respondens
Ambrosius ait , reuerà illum diligere . ex animo ,
dignumque planè esse , qui à Pontifice Romano ,

(1) Ex Epist. Ambrosij lib. 3. Epist. 42. Dat. Ba-
fileę ann. 1435. , Epist. 44. Dat. 8. Idus Octobris
1435. , Epist. 45. Dat. 13. Kal. Decembris 1435. ,
Epist. 48. Dat. 8. Idus Nouemb. ann. 1435.

[2] Ex Epist. Ambrosij lib. 3. Epist. 49. Dat.
Scafusę 3. Idus Nouembris ann. 1435.

[3] Ex eisdem Epistol. lib. 4. Epist. 16. Dat.
ex S. Erema V. Cal. April. ann. 1436.

O

bonisque

bonisque omnibus diligeretur: literas nupèr ipsius legisse plenas humanitatis, & suauitèr exposulantes, cùr se destituisset, & rem suam contra promissi fidem negligisset; verùm has nebulas suspitionis, Eugenij prouidentiam, & liberalitatem dissipasse (1). Quomodò autèm promotionis origo contigerit, vt altiùs repetatur necesse est. Carebat iam quatuor ab annis Foroliuium legitimo Pastore, ac Patre; per atrocem scilicèt tumultum bacchantis populi, capto, & eiecto Thoma Episcopo Traguriensi, Ciuitatis Moderatore, accersito ad dominium Antonio Ordclapho, ac Ioanne Caffarello Antistite à seditiosè plebis manibus elapso, Guilelmus Beuilaqua Foroliuiensis, cleri, ciuiumque suffragijs in Episcopali Cathedra locatus est. Ac demùm inita pace intèr S. Sedem, & Philippum Mariam Mediolani Ducem, qui in clientelam Antonium susceperat, cum Pontifex ratam habere subdititij Præsulis electionem detrectaret, & nihilominùs indulgere Liuiensium precibus Ciuem expetentium veller, eis Ludouicum Pastorem dedit (2). Is tantùm posteriore anno 1437. XIII. Cal. Februarij in Flaminiam ad optatissimum Patrie regimen aduenit. Verùm ferè in conspectu Urbis, nec procùl à mœnibus, exinopinatò prolapsus sub resupino in leuam Mulæ latere, tibiam suppositi cruris belluæ pondus confregit. Hoc infortu-

(1) *Ex eisdem Epistol. lib. 3. Epist. 58. Dat. VI. Kal. August. ann. 1436.*

(2) *Lucas Vuadingus in Annal. Min. tom. 5. Franciscus Harold. in Epist. Annal. Min. tom. 7. pag. 7.*

nium

nium procedentis obuam cleri pompam abruptit, & effusi passim populi gaudia. Semianimis porro Antistes præ nimio dolore gemens, inter vniuersorum luctus in Episcopium deuectus est. Ibi postquam diù iacuisset, & cum primùm, ossium compage solidata, surgere è cubili potuit, concionem habuit disertissimam; eoque facundiæ robore diuinitus indito concutiebat animos, vt & admirationem excitauerit, & audientes Eugenij IV. prouidentiam in tanti Pastoris electione prædicauerint (1). Cum autem anno 1438. Ferrariense Concilium æcumenicum felix initium accepisset, vices Pontificis gerente Card. Nicolao Albergato Bononiensi, inter venerandos Patres Ludouicus, vel Aloysius Foroliuensis Episcopus cõsedit. Is IV. Idus Ianuarij post Missarum solemnia pontificalibus indumentis, & alba tiara ornatus Sanctæ Synodi mandato suggestum ascendens, Decretum vnanimi consensu firmatum alta voce perlegit: summa sanctionis erat, Basileæ concilium auctoritate Apostolica Ferrariam legitimè translatum declarari, obiuistas, & vrgentes causas acriter censura pensatas, vt impedimenta quæ obstruere potuissent vnionem Occidentalis, & Orientalis Ecclesiarum opportunè tollerentur, ac scissura quæ in Ecclesia Dei iam iminebat, euitaretur: omnia quapropter, & singula, quæ aut ibi, aut alibi à tempore translationis agi, & attentari contigisset, irrita, & cassa pronuntiarì (2). Verùm cum Prælati Conuentus

(1) Ioannes Dipintor. in Chron. Forol. M. S. p. 33.

(2) Ex Actis Concl. Florent. collectis ab Horatio Iulianiano part. 1. pag. 50.

Basilicensis in tantam superbiam, & arrogantiam peruenissent, vt penam suspensionis minitari Pont. Maximo ausi essent, nisi translationem Concilij reuocasset: Eugenius, XV. Cal. Martij in eos, Apostolicam Auctoritatem contemnentes, grauitè animaduertit: nam spiritualibus diris deuouit, & quibuscumque sacerdotijs, ac dignitatibus priuauit: quod Decretum iterùm Ludouicus Pontificis iussu, ex suggesto promulgauit (1). Dùm hæc Ferrariæ agerentur Ioannes Paleologus Bizantinus Cæsar, cum Patriarchis, & Præsulibus Ecclesiæ Græcæ Venetijs appulit, à supremo Senatu regia, qua par erat, pompa exceptus: mox Ferrariam se contulit, quam magno equitum comitatu ingressus est, prodeuntibus obuiam Cardinalibus, Prælati & Nicolao Estensi Ciuitatis Marchione, ac sub umbello auri textilis ad Pontificem perrexit, cum omni honoris significatione completentem. His actibus humanitatis expediti, cuncti in Concilium descenderunt, vbi in trutina disceptationum locarentur, quæ à Catholicæ doctrinæ dogmatibus, & tyrocinijs abhorrebant. Sex vtrinque Viri insignis sapientiæ ad Theologicum conflictum excerpti sunt: ex latinis verò Iulianus Cæsarinus Romanus Card. S. Angeli, Andreas Archiepiscopus Colossensis, Ludouicus, vel Aloysius Episcopus Foroliuensis, Fr. Ioannes à Ferraria Prouincialis Cisalpinæ Galliæ Ord. Prædicatorum, Fr. Petrus Perquerij Magister in S. Pagina Ord. Minorum, & Fr. Ioannes à S. Thoma Ord. Eremitarum [2]. In sessione

[1] *Ex eisdem Actis part. 1. pag. 62.*

(2) *Ex Actis Conc. Floren. par. 2. Collat. 2. p. 84.*
nona

nona VI. Idus Nouembris habita, *Additionem, Filioque*, non esse verè, & propriè additionem, neque esse prohibitam. Ludouicus ea virtute verborum, ac potentia rationum tutatus est, atque errata Græcorum ex sacris paginis tam clarè ostendit, vt qui lucem veritatis aspicere recusabant, in tenebris nati esse viderentur [1]. In Decima autem III. Idus eiusdem mensis celebrata *Additionem, Filioque, esse declarationem; & prohibitionem de non addendo, intelligendam esse de non addendo contraria, non autèm declaratoria*. Dum Patres audita nupèr disceptantis Ludouici eloquentià, ac doctrinæ pondere, collectis animis adertarent, ipse breuem, & luculentum sermonem habuit; quippè cum Græci pertinacitè negarent Spiritum Sanctum procedere à Patre, & à Filio, illos sapiens Antistes egregiè redarguit, sumptis argumentis ab Euangelij, Epistolis Pauli benè intellectis, & declaratis, ac ab alijs Scripturæ partibus. Hæc tam iucundà, & accomodatà concione protulit, vt lætum murmur plaudentis Confessus Aloysij silentium secutum sit (2). Ceterùm coorta per autumnum lue, quæ intèr Ferrarienses sensim grassari cõperat, Eugenius vt suæ, & quotquot Concilio intererant, incolumitati præcaueret, illud Florentiam, annuentibus Græcis, transferri decreuit IV. Idus Februarij an. 1438. [3]. Ibi festinè conuenerunt Pontifex, & Cæsar, Latini,

(1) *Ex eisdem Actis part. 2. Collat. 9. pag. 109.*

[2] *Ex Act. Concil. Florent. part. 2. collat. 10. pag. 120.*

(3) *Ex eisdem Act. part. 2. collat. 14.*

Græci-

Græcique Antifites, summâ munificentia, à piâ ac liberali Republica suscepti. Cum autem in examine quæstionum Ferrariæ inchoatarum diù Græci contendissent, sed non amplius resistere veritati possent, in sessione vigesima secunda, Præsid. Non. Iulij habita, ad pedes Romani Pontificis procubuerunt, ac simbrias vestium osculantes, eum velut Christi in terris Vicarium coluerunt [1]. In Actis Synodi Florentiæ celebrati nulla Ludouici memoria occurrit, licet *Marcus Battaglinus* Episcopus Nucerinus in Historijs Conciliorum, eum, quem Trauersarium vocat, fortè per errorem vsurpans *Ambrosij Camaldulensis* cognomentum, ibi etiam strenuè differuisse commemoret, ac scribat (2). Quod compertissimum est, non interfuit Concilij termino; nam inter Episcoporum, & Patrum subscriptiones, sua nequaquam reperitur. Vtcumque fuerit, eius nomen in æuum viuet ob gloriosam operam pro felici concordia, & vnanimitate Ecclesiæ nauatam. At postquam annos decem sapientissimè, æquè ac pijsimè Patriam rexisset, reliquum vitæ spatium, quam animarum saluti dederat, suæ dumtaxat traditurus, Episcopatu se se abdicauit, eamque sanctè perfecit. Scripsit & reliquit *Fersales sermones per totum annum*, *Commune Sanctorum*, & alia opera, vt *Gonzaga*, & *Possenus* tradunt; licet eos fallat *Lirani* cognomentum. Multi Scriptores Ludouici sapientiam

(1) *Ex eisdem Actis parti. 2. collat. 22. pag. 316.*

(2) *Marcus Battaglin. in Hist. Concil. tom. 2. pag. 408.*

celebrant,

celebrant, in quibus *Flavius Blondus* coetaneus, filium inter Heroes Foroliuianos ponit; philosophorum, & theologorum suæ ætatis principem appellat; & diem obiisse paulò antè editionem Italiæ illustratæ affirmat (1).

NICOLAUS HASTEVS.

Enitore Cecco optimate Foroliuensi natus est. Subsidijs naturæ, & suavissima indole cunctorum amorem meruit. Sublimioribus scientijs, & rerum gestarum gloria satis celebris euasit. Nequè solum in primis literarum disciplinis sedulò versatus fuit, sed in procreatrice laudandarum artium philosophia, & sacre Genesic cognitione plurimum profecit. Erat affinis Blondo Flauio Eugenij IV. à Secretis, quocum non modicum tempus degere placuit, vt notior fieret Romanæ Aulæ, & præsertim Pontifici, vnicè, & antè alios spectatæ fidei administrum Blondum diligentem. Itaque Eugenius Nicolaum familiari vsu adhibuit, quo raras dotes inspicere doctrinæ, prudentiæ, & religionis potuit Iuuenem exornantes: & in argumentum egregiæ voluntatis, qua illum munificè prosequeretur, Archidiaconum Condrocij Leodiensis Ecclesiæ, & Subdiaconum Pontificij Sacelli declarauit [1]. Iste dum Florentino Concilio interesset, & obsequijs Romanæ Ec-

(1) *Flavius Blondus in Ital. Illustrat., Reg. 6.*

(2) *Pompeus Compagnon. in Regia Piceni part. 2. lib. 7.*

clesiæ

eliesæ non ingloriè vacaret, ab Eugenio, VI. Idus Octobris an. 1440. ad Cathedras Recinetensem, & Maceratensem elatus est, non, vt nonnulli erranti calamo scripserunt, ex Galliarum Nuncio Pontifex, cui erat cordi & abundiùs remunerari Nicolai virtutes, & fortunare subditos, illi contulit vtrumque regimen Recinetensis Ciuitatis, quo & Episcopus, & vnà Rector fungeretur (1). Prima deinceps ipsius studia in augendo cultu Nazarenæ Domusà Reparatore humani generis inhabitatæ conuersa sunt, quæ ab oppositis Illyricorum oris in Italiam Angelorum ministerio transecta anno salutis 1297., & deposita in Lauretano colle celebratur. Mox in emendanda clericorum disciplina, & ornamenti Cathedralis Recineti amplificandis omnem curam, diligentiamque collocauit, nullis parcens laboribus, & expensis. Ibi Chori sedilia, Episcopalem speculam, & anaglyptici, præstantissimi operis bracteatum Aram addidit; ex argento thesam ponderis librarum septemdecim, quæ Caput exceperet S. Margaritæ; Pluiale ex serico, & auro textili pictum, discriminato circum vnionibus limbo Ecclesiæ largitus est. Extrà muros Recineti in ameno, & voluptuario situ Fanum, & Cenobium S. Mariæ de Varano Minorum Obseruantia à fundamentis excitauit, intèr Picentina conspicuum, tùm Alumnorum numero, qui theologiam facultatem profitentur, tùm Custodis priuilegio retinentis vnâ ex tribus clauibus, Gazophylacij S. Domus. In interiori Templo hæc

[1] Ex Chron. Albertina M.S. sub die 13. Aprilis. ann. 1431.

leguntur REVERENDISSIMVS PATER D. NICOLAVS DE HASTIS DE FOROLIVIO EPISCOPVS RECANATENSIS, ET MACERATENSIS FECIT FIERI ISTVM LOCVM AD LAVDEM DEI ANNO MCCCCL. His sumptibus nec exhausta, nec fessa pijsissimi Antistitis liberalitate, duodecim Altaristas instituit, qui psalmos in choro concinerent, & sacris ceremonijs interessent; quod onus, ex antiquæ consuetudinis immunitate, Canonicis non incumberebat, nisi cum Episcopus solemnia perageret. Lauretanam eadem primus omnium, quorum vigeat memoria, prædij, & agris Morlongi locupletavit [1]. Forolivi B. Marcolini corpus, quem præcipuum Tutelarem habuit, in Arcam è marmore, opus dimidiæ frontis transtulit; & Civium, æ posteriorum venerationi exposuit. Tandem pro virili diuini nominis honore propagato, & salute amatissimi gregis procurata, optimus Pastor à sancta villicatione Recineti requieuit anno Virginei Partus 1470., D. Nicolai Myrensis Episcopi, cui se dederat in clientelam, morum, & profusæ erga pauperes largitatis imitator (2). Hanc pietatem, quam in hac corporis compage inclusus gloriosis operibus ostenderat, demùm egrediens non minoribus certè con-

(1) *Balibaf. Bartolus de Sanctuar. Lauretana cap. 10. pag. 67.*

(2) *Idem. Dipintor. in Chron. M.S. Forol. pag. 93., & 297. - Vuadingus in Annal. Min. tom. 8. num. 48. - Vgbellus in Ital. Sacr. tom. 2., in Episc. Macerat. num. 17. - Forcellinus in Hist. Domus Lauret.*

P

firmavit.

firmavit. In testamentarijs oliminim tabulis, ob-
gnatis Pridie Nonas Octobris superioris anni, inter
cetera legata, illud eminet Sacerdotijs Altarista-
rum factum, octo millia aureorum, quæ Ceccus
pater quam opulentissimus, & à Michaelæ Zeno Se-
natus Principe Veneta Ciuitate cum genere suo de-
coratus, congesta in Monte Veteri seruabat. Ve
deniquè perpetuum signum religiose, & liberali
vitæ apponeret, duodecim mille scutorum (tunc
magna nummorum vis) Societati S. Lucie adscri-
psit, quæ in Monte Ianuæ ex iuribus paternis ob-
tinebat, quorum redditibus morbo laborantes sa-
nari possent, & verecundis puellis dotes erogari.
Sepultus est magno vtriusque Cleri luctu in sublimi
Cenotaphio, quod Societas beneficiorum memor
posuit, his super lapidem incisus verbis

SEPVLCRVM OLIM REVERENDISSIMI D.
NICOLAI -- EPISCOPI RECANAT., ET MA-
CER. QVOD FIERI FECIT -- FRATERNI-
TAS SANCTÆ LVCIE MCCCCLXX.

IOANNES RVFFVS THEODOLVS.

IOANNES RVFFVS THEODO-
LVS Antonij, & Violantis Numa-
iæ filius ex inclyta, & insigni stir-
pe, quam Theodolus è Comitibus
Rheni. assecla Caroli Magni Impe-
ratoris, Foroliuj domicilio suæ posteritati collo-
cato

nato olim propagauerat (1). Ineunte adolescentia maiorum similitates, quæ iuxta illius temporis infelicem conditionem, iure quasi hæreditario in nepotes descendebant, factioso spiritu profusus est; postquam verò maturioris ætatis consilio depræhendit, quàm malè florescentes annos profuderat, abiectis armis, & memoriâ ciuillium odiorum, se ad humanam, & sacram literaturam convertit. Hac properè, & prosperè potitus, cum indolis illustri dotes in tumultibus Patriæ inquinatas, probitatis laude, & doctrinæ ornamentis honestasset, annos triginta natus, salutiferæ Incarnationis 1505, à Julio II. euectus est ad Bietinoriensem sedem; nec diù post ad Archiepiscopalem Constantinam. Apud hunc Pontificem, & Leonem X. magnam de se sustinuit exultationem per suas virtutes partam; sic porro in Hispaniam Legatus, morum suauitate, & nobilitate animi, ad eum Carolum V. Cæsarem deuicit, vt ille spectatissimæ fidei, & nunquam labanti eius consilio gratiora negotia sepe concrediderit. Ipsum præterea in singularis amoris argumentum Regalis Sacelli Præfectum dixit, plurimis deinde honoribus, & muneribus Hispanicæ Nationis insigniuit, ac demùm celebri Episcopatu Gaditum decorauit. Cum verò Ioannes Ruffus repetendæ Italiæ desiderio teneretur, Gaditana tiara, permissu regnantis Caroli, Hieronymo consobriuo, quem eximij Pastoris decora commendabant, in Almam Urbem reuersus est. Nec præcerum Hispanorum cultus eius

(1) Petrus Baccarinus in Chron. Ital. tom. 1. pag. 126. ex auctorit. Ioan. Selini de Notabili Mundi.

amicitiarum certatim conquirentium, nec splendidas clientelæ, etiam literatorum, à quibus semper stipabatur, illum amouere à proposito relinquendæ Hispaniæ potuerunt; siquidem inter sapientiæ sectatores, alij studia eo patrono alacrius secuti sunt, alij libros ediderunt, & in his Nicolaus de Pax, Vitæ Raymundi Lulli scriptor, opus glorioso nomini Ioannis Ruffi inscripsit. Postquam in Italiam se contulit, Pontificatum obtinente Hadriano VI., amplissima munera peregit Thesaurarij Generalis, ac Moderatori Romæ, & à Secretis Status. Sola Cardinalatus dignitas deesse videbatur, quam importuna Hadriani mors, & inexpectata Clementis VII. indignatio ademit. Cum enim Ruffum veterum iniuriarum recordationem resumpsisse, & in hostes aduersæ sectæ, qui nupèr magnificas Theodolorum ædes in platea D. Dominici telluri equauerant, & ad capeffendam vltionem con sanguineos suos incitasse diceretur; commotus ob id Pontifex, qui extinguere, non fouere dissidia, Anticistis, & senis esse conclamabat, illi paratum munus, in tot laborum, & officiorum præmium, denegauit. Ità contigit, immodestia obtrectantium æmulatorum, vt Ruffo locus inter Patres Conscriptos demeretur. Ceterum direpta à Germanis Roma, & Clemente à militari custodia liberato, ille Caietam ad faciendas leges pacis missus est, cum tribui nequiret difficilis prouincia vlli Romæ Curie Præsuli, qui & rerum gestarum vsu, & Caroli V. gratia eum superaret. Dum tamèn Caietæ conuentu habito inter Cardinalem Capuanum, & Neapolis Proregem, de pactis diuturnam concordiam firmaturis ageretur, lethali morbo sublatus est,

anno

anno septuagesimo ætatis, salutis 1527. XVII. Cal. Augusti, post se relicta magna æquanimitatis fama (1). Fertur scilicet Cardinalem, illum ad exitum suum aduentantem monuisse, vt ditissima sacerdotia ad Agnatos transferret; sed cum, moderationis reſtitutionem, & mansura per æternitatem bona vnice respicientem, omnia in Clementis arbitrio reponere, quàm sanguinis affectibus indulgere maluisse. Extincto Ruffo, apertæ sunt tabulæ testamentariæ coràm Petro Andrea Gamba-za Brixienti, Pontificis Vicario, & Sacræ Rotæ Auditore, qui datus illi fuerat consors Legationis. Iustis in D. Francisci persolutis, pontificali pompa Caietæ humatus est: ex quo patet eorum æquiuocatio, qui Ruffum Romæ clausisse dies tradiderunt. Dùm idem immutato fortunæ aspectu, ipse debitum laboribus, meritisque suis præmium expectaret, præreptus morte, cuncta dissolui, cum vita, conspexit.

IN Venerabilem Episcoporum cætum alij præterea ex Liuiensibus cooptati sunt, qui gradu non minùs, quàm scientia, & rerum actarum claritate, Patriæ ornamentum attulerunt.

RICCIARDELLVS Raynaldi Caminatensis,

(1) *Leand. Albertus in Ital. Illustr. Reg. 13. Ferdinand. Vgbellus in Ital. Sacr. tom. 2., in Episc. Bre-
vior. — Petrus Valerianus in Carmin. impress. p. 110. —
Bolland. in Act. Sanctor. tom. vltim. die 30. Iunij. —
Ex Epist. Petri Ioan. Aleotti ad Card. Nunnati, Exe-
cutor. testament., Dat. Caietæ 24. August. an. 1527.*
& Lucre-

& Lucretiæ Borboniæ ex Marchionibus Montis flilius, suis id petentibus meritis, ab Honorio II. ann. 1225. ad Sedem Foroliuanam euectus est (1). Spirituali ditione potitùs noluit suæ Domus viribus abuti, quibus profectò libertatem opprimere potuisset, & Belmontium Genus in Principatu collocare. Itaque vt bonus pastor, & pater concines gubernauit, & sua sorte contentus, illis reliquit sempiternum miræ æquabilitatis desiderium.

RICHELMVS A' FOROLIVIO, ex Archidiacono Antistes renunciatus ann. 1255. memoriam suamquàm interituram posteris æuis demandauit; nam Episcopium in Vico Turris Florentinæ non solum erexit, sed pinnatis muris ad instar Arcis communiuit, & amenis viridarijs exornauit. In S. Crucis verò, D. Valeriani, & Sociorum veterem vnam coràm Præsulibus Flaminæ, & immensa ferè populorum frequentia, magnificè referauit, & clausit ann. 1267. [2]

PEPPVS ORDELAPHVS Archipresbyter S. Martini ann. 1303. ad Liuiensem Episcopatum accitus est, mox ad Pompilianum; parem scilicèt vixum oneri vterque Clerus poverat, atque vt oportunū bellica ætate consilium sequeretur, se in prepotentis stirpis eius tutelam concedendi (3). Veruntamen id Bonifacio VIII., & Benedicto XI. non

(1) *Iban. Petrus-Crescentius in Coron. Nobilit. Ital. part. 2. pag. 373.*

(2) *Ex rog. Friderici de Podio sub die 30. Maij ann. 1267.*

[3] *Matthæus Vecchiazan. in Hist. Pompilian. part. 1. lib. 18.*

placuit,

placuit, qui certiores facti eum Æmilie tumultus confouisse aduersus S. Sedem, electiones reprobarunt.

MARCVS A' FOROLIVIO ex Ordine Seruorum, Vir integerrimus, & sapiens, in suggestis Italiæ, & Galliarum, Orator eximius, anno præsertim 1356. inquinatam fidelium disciplinam corripuit, & instaurauit. Hæc merita vitæ sanctitati coniuncta, cum Urbanus V. ad mentem reuocasset, eum Episcopum Vuandalensem, & Michelburgensem declarauit, vbi quod verbis docuerat, exemplis comprobauit [1].

IOANNES NVMAIVS non Auorum virtutibus, sed proprijs, intèr quas prudentia, strenuitas, & iustitia præstabant, ex Abbate S. Mercurialis ad Cathedram Sarsinatensem elatus est anno 1360. ; eamque intèr tot populi sui laudes tenuit, vt decessori Francisco Calbulo non impar videretur [2]. Castra ob vicissitudines temporum amissa, fauente Gregorio XI. Mensè restituit, quorum nonnulla beneficiario iure nobilibus familijs contulit, vt defensorum numerum augetet: Fossam Cannam nempe Guidoni Comiti Mutilianensi, Montem Guidonem Francisco Tiberto Cæsenati,

(1) *Aloys. Garbius in Addit. Annal. Seruor. Centuria 2. lib. 2. pag. 312. & 316. - Ioan. Petrus Crescentius in Præsid. Rom. part. 2. lsb. 3. - Placidus Maria Bonfrizerius in Diar. Sacr. pag. 206.*

[2] *Vgbellus in Ital. Sacr. tom. 2. in Episc. Sassinat. num. 27.*

Carestum,

Carestum, & Lınarium Ioanni Lisardo [1]; quem tamen pertinaci animo obsequium denegantem, exauctorauit; oppidulis Iuliano Numao adjudicatis, cum illa paruisse ab ann. 1258. Guilermo Agnato suo minimè ignoraret [2]. Fuit tandè[m] Patrie Legatus apud Vrbanum VI.; eamque à Pontificia fide abalienatam, honestis pactionibus, & priuilegijs reportatis, tutamini pacis, & omnimode felicitati restituit.

IOANNES A' FOROLIVIO ex Familia Seruorum, cum moralis, sacraeque theologiae cognitione, ac probitate morum inter socios excelleret, Episcopus Clodiensis in Euganeis, à Gregorio XI. constitutus est anno 1373. Ostendit hunc tamen magis Dei providentia, quàm dedit Ecclesiae, nam post annos duos, XVII. Cal. Septembris à viuis excessit [3].

SCARPETTA-ORDELAPHVS Francisci Principis Foroliuiiani nothus, in quo omnes patris virtutes descenderunt, non vitia, si libido Regni seponatur. Is cum operam pontificio ieri daret in Bononiensi Academia, ex Gymnasij Rectore, non plus quàm annos viginti quinque natus, à Bonifacio IX. Patrie tiara decoratus est ann. 1391. Verùm vt na-

[1] Ex rog. Iacobi de Gayferris Forol. 29. Septembris ann. 1382. - Ex Libr. Inuestitur. in Archiuo Ceula pag. 30.

(2) Ludouicus Romanus Conf. 70. num. 1. in fine.

[3] Archang. Gsaneus in Annal. Ordin. Seru. - Platidus Marsa Bonfrizerius in Diario Sacr. pag. 570.

turali

turali solertiâ vidit abhorrentes à fratris filijs Cines, & suæ vrbanitati, suauissimisque moribus obsequentes, ad altiora eleuauit animum, ac consilia occupandæ Ditionis iniit. At incautis antea Principibus insidiæ patuerunt, qui animaduertentes se suspicioni fidem serò præbuisse, eum contrudi in ergastulum iusserunt, vbi nimie auiditatis penam luit [1].

IOANNES NVMAIVS literis præditus, si quis alius id ætatis, ex Abbate S. Mercurialis, & Scarpettæ Vicario, Successor inauguratus est ann. 1402. (2). Eius sublimes dotes Innocentius IX., & Ioannes XXIII. singulari beneuolentia respexerunt, quorum vltimus illi Vicarium munus in spiritualibus Almæ Urbis contulit. In Synodo Pisana ann. 1409. dissensiones auferre à Republica Christiana enixè contendit; & tandem Romæ occubuit in eminenti dignitate, propior vt omnes opinabantur purpuræ, quàm morti, VI. Idus Octobris, ann. 1411. In Liberiana Basilica sepultus iacet ad læuam posterioris exitus, vbi incisa supèr lapidem Imago, & Epitaphium conspiciuntur.

GVILLELMVS BEVILAQVA ex Ordine S. Augustini, re philosophica, diuina scientia, & varia literatura præstans, quibus non defuerunt dona miræ sagacitatis, & prudentiæ. His potuit ad amicitiam Georgij Ordelaphi Principis sui perue-

(1) *Vghellus in Ital. Sacr. tom. 2. in Episc. Forel. num. 30.*

[2] *Ex libro Lioncorne in Archiuo S. Mercurialis pag. 78. - Vghellus in Ital. Sacr. tom. 2. in Episc. Forel. num. 31.*

Q

nirc,

nire , qui ei grauiora ditionis suæ negotia deferebat, ac honestissima Legatione ad Costantiense Concilium , in quo certus Pontifex vniuersali Ecclesiæ parabatur [1]. Accessit Regnantis fauori , cleri , populique Foroliuensis studium , nam ann. 1433. in locum Ioannis Caffarelli Romani , Antistitis expulsi , ipse tumultuarijs suffragijs vocatus est . Cum tamen Pontifex illicitam electionem improbaret , & in eum ecclesiasticas diras minaretur , post annos quatuor , à sede discessit , & in claustris inceptam vitam terminauit .

CAROLVS NARDINVS Ioannis à Secretis Status , & Referendarij Philippi Mariæ Ducis Mediolani filius , vt inseruiret Deo , Cisterciensem familiam introiuit . Ibi cum scientiæ , & integritatis ornamenta palàm fecisset , quibus intèr monachos suos prælucebat , communi consensione Abbas S. Celsi dictus est . Hac meritorum fama Calistus III. Pont. Maximus permotus , eum ad sedem Mediolanensem , præcipuis Italiæ non secundam , eleuauit an. 1457. , in qua repugnante humilitate , inuitus annos quatuor consecit , & demùm ab humanis emigrans , bonos omnes perenni mæstitia affectit (2) .

(1) Cberubin. *Gbirardaccius in Hist. Bonon. part. 2. lib. 29. pag. 611.* - *Herrera in Alphabeto sub ann. 1404.* - *Aloys. Taurell. in Sæcul. Augustin. tom. 6. anno 1415. num. 9. , ann. 1416. num. 3. , & ann. 1432. num. 15.*

(2) *Ioannes de Dipintoribus in Chron. M.S. Forol. pag. 273.* - *Ioan. Ioseph Vaglianus in Sum. Vit. Archiepisc. Mediolan. pag. 320.*

IACO-

IACOBVS PALATINVS ex Archidiacono Patriæ Antistes creatus est vnanimi suffragatione clericorum , quam ratam habuit Pius II. an. 1463. , optimè conscius eum præclara stirpe oxortum , virtutibus intèr alios principem , & venerandum non modò ætate , sed magis moribus . In D. Francisci splendidissimo ritu inauguratus , Sedem Episcopalem à remoto , & rudis structuræ templo SS. Triadis , in frequens , & ornatus S. Crucis asportauit , vbi adhuc sita est . Tandem confectus annis , septimum agens ac septuagesimum , & meritis refertus , piè requieuit an. salut. 1470. (1).

DAVID A' FOROLIVIO Minorita præstantis scientiæ , castissimæque vitæ , à Paulo II. an. 1467. , licèt nullam laborum suorum mercedem affectaret , Episcopatum Castrensem comparauit (2). Varijs tamèn sententijs Scriptores certant : *Vuadingus* in Annalibus Minorù , qui potissimum Bibliothecæ Vaticanæ luminibus , in illis contexendis vsus est , eum à Foroliuio ; *Lucentius* autèm in Epitome Italiæ Sacræ , impressa sub an. 1704. à Fortebratio appellat.

TIBERTVS NARDINVS diù in Romana Aula vixit intèr Prothonotarios adnumeratus , mox solum Archiepiscopale Sipuntis obtinuit an. 1481. [3]. Ibi nec piè regendo populum sibi commis-

(1) *Vgbellus in Ital. Sacr. tom. 2. in Episc. Forol. num. 39.*

[2] *Lucas Vuadingus tom. 6. pag. 678. - Franc. Harold. in Epit. Annal. Min. ad an. 1467. pag. 404.*

(3) *Vgbell. in Ital. Sacr. tom. 7. in Archiepisc. Sipont. num. 37.*

sum, nec ea præstando quæ muneris sui erant; invidiorum calumnias declinare potuit, ad Innocentium VIII. deferentes, illum Ferdinando Neapolis Regi, fidem, & vestigal S. Sedi deneganti, damnanda consilia præbuisse. His criminationibus auditis, Pontifex eundem claudi in Hadriana Mole iussit an. 1489.; sic aliquandò contingit, vt Innocentia mendacijs opprimatur.

ALEXANDER NVMMAIVS, Archidiaconus Foroliuij, primam ætatem in literis egit, quæ Virum sacris vacantem decent. Hæc animi ornamenta, studio, & labore comparata, egregij mores comitabantur, incomparabilem solertiam, rectitudinem, & humanitatem redolentes. Quamobrèm Iacobo Palatino, cuius vices prudentèr obierat, intèr cleri, populique præconia successit an. 1470.; nec se indignum acceptæ dignitatis operibus suis patefecit. Apud Paulum II., & Xystum IV. in maxima fuit gratia; à quorum altero Umbriæ Prolegatus anno 1474., ac ab altero Prothonotarius, & Nuntius ad Fridericum Imperatorem renunciatus est. In Legatione Germanica tria ad exitum perduxit, quæ eius nomini immortalitatem pepererunt. Primò Coloniz Agrippinæ Societatem SS. Rosarij, nunc vbi que Terrarum inuestam, an. 1476. instituit; cui celeberrimo ritui non solum Proceres, & Presules Germaniæ, sed ipse Cæsar interessent. Secundò bellum apud Nussiam oppidum intèr Fridericum, & Carolum Burgundionum Ducem inualescens, sedatis amborum contentionibus extinxit. Tertio Pannonum, & Germanorum motus, iam in apertam dimicationem erumpentes, solertèr composuit, Cæsar, & Matthæi Coruini Hungariæ Regis animis

animis conciliatis an. 1483. (1). Romam tandem reuerfus, vt pro feliciter exantlatis rebus, & muneribus exactis purpuram referret, importuno eaitu sublatus est ann. 1485.

THOMAS HASTEVS Vir doctus, affabilis, & prudens, quæ dotes apud homines non minimum commendant. His plausus populorum, & Pontificis amorem nactus est; illis enim summa æquitate præfuit, istorum felicitatem inuariabili constantia, ac fide procuravit. Sub Xysto IV. Collector Spoliorum in Neapolitano Regno, sub Innocentio VIII. Beneuenti Rector, sub Alexandro VI. Latij, Viterbij, & Perusij, sub Iulio II. Piceni fuit. Episcopalem Patriæ Ecclesiam per obitum Alexandri Numaij viduatam, & Abbatialem Foripompilij, (exiguum sanè laboribus præmium) adeptus est. Tandem Romæ spiritum Deo, & mortalem carnem terræ restituit an. Sal. 1512., sexagesimo quarto ætatis [2]. In D. Thomæ in Parione, vbi resurrectionem expectat, ex Epitaphio colligitur hæc munera obiisse.

BARTHOLOMÆVS MORATINVS ob merita Auorum ergà S. Sedem, pro qua sæpè sanguinem, & fortunas effuderant, ex Canonico Foroliuij à Iulio II. ad Cathedram Bretinoriensem

(1) *Iacobus Card. Papien. in Epist. latin. sub ann. 1475. ad Sacramorum. - Videsiscus Raynald. in Continuât. Annal. Baron. sub an. 1483. num. 52. - Vghel. tom. 2. in Episc. Forol. num. 40.*

(2) *Leand. Albertus in Descript. Ital., Reg. 14. Vghell. tom. 2. in Episc. Forol. num. 41. - Vecchiato. in Hist. Pompil. part. 2. lib. 10.*

promotus

promotus est an. 1511. At cum requiem privatæ vitæ amaret, in paternis ædibus obire dies, quàm in Episcopatu maluit; annoque altero ab inita possessione dignitatis, Alphonso Cardinali petruccio Senensi reliquit locum (1).

ANTONIVS NVMAIVS Christophoro Patruo se se abdicante, Ifernensem Ecclesiam adiit an. 1524., quam annos duos, & quadraginta non absquæ gloria gubernavit. In tam longo administrationis intervallo multa peregit memoranda, & præsertim de nouo erexit Cathedralè templum, & reditus canonicales auxit. Tandem deposito munere ob longam, senectutem in Patria occubuit (2). Iacet in D. Hieronymi, vbi restat incisa effigies, sed à pressura pedum ferè absumpta.

PHILIPPVS HERCVLANVS ex Archipresbytero Foroliuensis Ecclesiæ ad regendam Alatrinate[m] assumptus est an. 1528. Verùm post septenniũ pastoralis officij, vt sibi extremum vitæ intervallum reseruaret, animarum regimen Cardinali Augustino Spinolæ Ianuensi commendauit.

ANTONIVS HERCVLANVS Præpositus Foroliuensis Cleri, antequàm Geruntinus, & Carriatensis Præsul. Iste quamuis Episcopus, Vmbriæ, & Piceno iura dedit, ibi Prolegatus. Siluij Passarini Cardinalis Cortonensis an. 1524., hic Armellini Medices S. R. E. Camerarij, apud quos dum aberant, stabat nudum Legati nomen, intereâ

(1) *Albert. in Descript. Ital., Reg. 14. - Vgbell. tom. 2. in Episc. Brettinor. num. 44.*

(2) *Vgbell. tom. 9. in Episc. Ifernien. Col. 705.*

verò

verò summo iure utebatur Antonius . In Picenati Legatione ad vniuersæ regionis decus , & securitatem Maceratense Propugnaculum an. 1550. à fundamentis excitauit . Deniquè æquè pro Deo , atque iustitia positus, optimus Antistes , & Rector interijt [1] .

LVDOVICVS VANNINVS DE THEODOLIS, Canonicus Regularis S. Saluatoris , in quibuscumque literarijs disciplinis ità versatus est , vt non solum vulgares , sed reconditas , & sacras scientias perfectè calluerit . Cum proptercà Paulus III. prænouisset eum ingens adiumentum Christianæ Reipublicæ allaturum fore , è claustris euocatum , priùs Scalensem Episcopum, deindè Bretinorianum , nec non Moderatorem Lauretanæ Domus renunciauit . Cui Pontificis expectationi par exitus fuit : in Tridentino siquidè Concilio plurimùm orthodoxæ veritati sacra eruditione profuit , at ex inopinatò moriens , an. 1563. bonos omnes perenni mēore confecit [2] .

HIERONYMVS THEODOLVS ex Pontificis Cameræ Clerico, & Archimandrita Messanæ, ad Gaditanam Ecclesiam vocatus est, post Ioannis Ruffi consobrini abdicationem . Ibi frequentibus pastoralis pietatis monumentis Cathedralē ædem, & alia suæ Diœcesis templa pretiosis suppellectili-

[1] *Ex Diplom. Card. Passarini, Dat. die 20. Aprilis ann. 1524. - Vgbellus tom. 9. in Episc. Carsiaten. Col. 705.*

[2] *Sfortia Pallaucinus in Hist. Concil. Tridentin. tom. 2. lib. 9. cap. 13. - Vgbellus tom. 2. in Episc. Bressinor. num. 52.*

bus ,

bus, & donis exornavit. In Patria facellum maximum D. Augustini, iam à Gentilibus suis conditum restituit, ac auxit, præscripta iam dote duorum mille scutorum. Delubrum aulae versicolori textura confectis, argenteis vasis, cruce ex auro fusili, qua cœnobitæ in supplicationibus utuntur, cœnobium verò septem libris sacre Genesim græcè, latinè, & hebraicè scriptis locupletavit. Nequè immemor auitè Generis sui gloriæ magnorum pondere coemit oppida S. Viti, Cœciliani, & Pisciani in latino agro, ne Theodolæ Rirpi iam affinitatibus Romanorum Procerum suffultæ, vllum deesset ornamentum. Demùm cum ad inuisenda limina SS. Apostolorum in Italiam rediisset an. 1579, de vita exiuit. Humatus est in S. Mariæ Populi [1].

PETRVS IOANNES ALEOTTVS scientiâ, prudentiâ, & integritate morum dignus quacunque dignitate. Fuit Romæ Custos pontificiæ suspellestilis, & thesauri Hadrianæ Molis sub Pontificum quinque regno: sed gratiosior apud Clementem VII., Paulum IV., & Iulium III. A' primo Præfectus viuendi normæ datus est Catharinæ Mediceæ, Francorum Regine: à postremo, cui Magister cubiculi inseruiuerat, Patriæ Antistes renunciatus an. 1551. Inter magnifica, & maioris præstantiæ dona Ecclesiæ suæ summâ liberalitate tradita, rari artificij thesa excellit, ab immortalis famæ Michaelæ Angelo Bonarota elaborata, quæ

(1) *Leander Albert. in Descript. Ital., Reg.*
14

forsân

forsàn à nullis Italicarum superatur (1). Mensè prouentus molendino Ripè adauxit, Collegium, & Templum Societatis Iesu anno 1557. proprijs nummis excitauit, dote partim ex domesticis bonis, partim ex sacris procuratà; & ad imbuedam pijs moribus, & eruditis disciplinis iuuentutem, celebres D. Ignatij Loiole Alumnos accersit. Sopitis Ciuium, qui tunc inuicem furebant, dissensionibus, corruptelis cleri, & laicorum emendatis, post intempestiuum Coadiutoris obitum se se abdicauit, & Leoni Ursino ex Dominis Montis Rotundi sedem reliquit [2]. Deoique in Collegio ubi transegerat grauiore annos, suis diebus finem imposuit XIII. Cal. Septembris an. 1572. Sepultus est in templo Iesus, postquam illi clerus, & populus lacrymabundi iusta persoluerunt (3).

SIMON ALEOTTUS Episcopus Lindinensis, & in Foroliuiana Ecclesia Patruī successor, à Paulo III. designatus est, sed præcoce, & immatura morte iunior, quam vota omnium ferebant, occubuit anno sue inaugurationis quartæ, Sal. 1562. & Tridenti requiescis [4].

[1] Ioan. Baptista Armeninus in lib. 1. de Præceptis Picturæ.

(2) Rota decis. 93. part. 5. recent. sub num. 21.

(3) Vghellus tom. 2. in Episc. Forok. - Ex antiquis M.SS. Societatis Iesu.

(4) Ex rogat. Spinucij Aspini Forok. die 24. Nombriis ann. 1560. - Ex Catalog. Episcopor. Concil. Tridentin. Auctore Oratio Lutio, Impress. Venet. sub anno 1586.

ANTONIUS BALDVCCIUS cum in Ordine Prædicatorum plurimà probitate, & sapientia Vir haberetur, vt eum minores colerent, maiores obseruarent, varias dignitates comparauit, licèt demissè admodùm humilitatis ingenio Præfecturas recusaret. Fuit Cisalpinæ Galliæ Prouincialis, Bononiæ Inquisitor, & Romæ Commissarius Generalis, ac tandèm Treuicanus Antistes an. 1575. Composuit Tractatus duos, alterum *De Auctoritate Romani Pontificis*, alterum *de Fide* [1] .

FABRITIUS PAVLVTIVS Foroliuij Primicerius, gradum, & patriam reliquit, vt Almam Urbem peteret, legalibus, sacrisque scientijs vacaturus. Cum autèm in ijs valdè excelleret, & nemine inferior sui temporis iudicaretur, primus Plebanus Episcopus à Clemente VIII. creatus est, post institutam eam Sedem, & Pontificius Residens apud Archiduces Austriacæ Domus Ænepontinis imperantes. Deniquè septuagenario minor sibi immortalitate typis conquisita, mortalitati cessit anno 1625. (2). Extant - *Commentarij in quatuor Euangelia, In Actus, & Epistolas Pauli, & aliorum Apostolorum, ac Apocalypsim, In Pentateuchon libros historicos, & omnes tam maiores, quam minores Propbetas. Romæ ex Typographia*

(1) *Vghellus tom. 7. in Episc. Treuican. num. 21. - Andreas Riuetta in Biblioth. Cronol. Cent. 4. pag. 134. - Ioan. Michael Plodius de Viris Illustr. Ordinis Prædic. lib. 4. pag. 2.*

(2) *Alphons. Ciacon. in Vit. Card. tom. 4. pag. 722. - Vghellus in Append. Ciuit. Plebis pag. 622. - Cobell. ad Bull. Bon. Regim. cap. 34. artic. 5. n. 1. versus finem. Guillel-*

Guillelmi Facciotti anno 1619, & 1625.

FRANCISCVS MARIA MERLINVS ijs do-
-tibus ornatus, pastoralis zeli, mansuetudinis, &
-pietatis, quæ in dignissimo Præsule desiderantur,
-haud diù Ceruientem Cathedram obtinuit; nam
-ab inclementiâ grauis Cæli absumptus post annos
-nouem vitam perfecit, & munera an. 1644. (1).

GVILLELMVS GADDIVS pari laude pru-
-dentiz, & æquitatis vtramque administrationem
-gessit. Temporalem Rector Septempedæ, Interam-
-næ, Narniæ, Reatis, Tuderti, & Arimini; ac de-
-mum spiritualem Episcopus Vigilienfis an. 1642.
-Verum cum ad Parmensem ab Odoardo Farnesio,
-suis, & maiorum meritis euocaretur, an. 1652. in-
-tempestiue decessit (2).

IACOBVS THEODOELVS ex Marchionibus S.
-Viti præsulare Palliolum assumpsit, & tulit sub
-Paulo V., & Gregorio XV. intèr Referendarios
-vtriusque Signaturæ adnumeratus. Ab Urbano VIII.
-Archiepiscopus Amalphitanus dictus est; sed non
-multò post eam Ecclesiam, in Foroliuensem sibi
-cariorem, vt Patriam Auorum, commutauit. Hic
-postquam, velut amabilis Parens, diù Foroliuianis
-præfuisset, senectâ grauis se exauctorauit, & Ro-
-mæ debitum naturæ persoluit [3].

CAMILLVS PIAZZA cum optimam viuendi
-artem prudentiam à natura suscepisset, & pro-
-fundam à studio eruditionem, an. 1657. Episco-

[1] *Vgbellus tom. 2. in Episc. Ceruient. num. 50.*

[2] *Vgbellus tom. 7. in Episc. Vigilien. num. 33.*

[3] *Vgbellus tom. 2. in Episc. Foroliuient. num. 56.*

pus Draconienſis, & Inquiſitor Generalis Neapolitani Regni creatus eſt. Si tamèn parem meritis ſortem naſtus eſſet, & diuturniorem vitam, purpura Vaticanà nequaquam caruiſſet, quam ſpectata Virtus, & glorioſi labores pollicebantur. Fuit autèm Canonicus, & Vicarius S. Lateranenſis Baſilicæ, ac Sigilli Pœnitentiariæ Cuſtos ſub Alexandro VII., Prælatuſ Domèſticuſ, & S. Officij Aſſeſſor ſub Clemente X., in quibus Præſecturis æquali reſtitutione, & ſtrenuitate laboravit.

BERNARDINVS MARCHESIVS Innocentio XI. in primis gratus, cui in grauiffimis defendendis cauſis inſeruiſſet, non ſolùm ob ſublimem cognitionem vtriuſque Iuris, ſed ob integritatis experimenta. Ab eo ad regimen Sarſinatis Eccleſiæ deſtinatus an. 1682., labefactatam cleri diſciplinam reſtituit, cathedrale templum quatuor Sacellis ære proprio conſtructis decorauit, & intèr Beneficiarios Episcopalis Menſe, Carolum Auentum, & Cæſarem Gauaſſinum Ferrarienſes, Alexandrum Ghinnum, & Nicolaum Maſinium Ceſenates, Caſtri, & Comitatus Falcini, Bonifacium Martinellum Piaulæ adnumeravit [1]. Tandèm religione ergà Deum, vigilantia paſtorali, & effuſiſſima ergà pauperes liberalitate, ſatis clarus occubuit an. 1698.

PETRVS GADDIVS grauiora ciuiliũ textuum ſtudia iucundis humanæ eruditionis iunxit; illa videlicèt non ingloriè in Sellis Iuſtitie, hæc in Academijs profeſſus eſt. Primùm Vtriuſque Signaturæ Votans, deindè Episcopuſ Spoletanuſ, &

(1) *Ex rog. Franciſci Antonij Spezza Sarſinat. ſub an. 1685. 1686. 1690. & 1695.*

Aſſiſtens

Affistens fuit folio Innocentij XII., qui cum numeribus quibuscumque aptum, illustri Tiara decoravit. Demùm acceptus cunctis Ordinibus Romane Aulæ ob ornamenta doctrinæ, & affabilitatis, diem supremum clauit an. 1713.

SIMON PAVLVVS ALEOTTVS Legem scientia consultissimus, ex Vicario Generali Foroliuensis, & postea Maceratensis Ecclesiæ, ad Cathedralam Ciuitatis Castellanzæ, & Hortæ promotus est. Cum verò immatura morte preoccupatus fuerit anno ætatis vndequadagesimo, Episcopatus sexto. Salut. 1704. pastorem zelum explere non potuit, sed ingens virtutum suarum desiderium reliquit.

FABRITIVS AVGVSTINVS ex Marchionibus Altemburgi, Patriæ Canonicatum tenuit, antequàm Romæ Vaticanum obtineret. Vir autem factus, inter Prælatos Domesticos, & Ponentes Boni Regiminis collocatus est. Sub Clemente XI. S. Domus Lauretanæ Præfectus, Clericus Camere, Viarum Præses, Prouisor Stationum Germanici exercitus, dominium Ecclesiæ peragrantis, Commissarius Generalis Pontificiorum Armorum, Archiepiscopus Amaltheæ, & Nuncius Apostolicus ad Neapolitanam Aulam designatus an. 1714. Dùm verò adesse ampliorem fortunam iam videret, nondùm senex interiit.

THOMAS TAVRELLVS summam vtriusque Juris præxim apud celeberrimum virum Anfaldum de Anfaldis Sacr. Rotæ Auditorem fecit; quam cum probatissimi mores exornarent, in Lusitaniam Abbreuiatoris gradu missus est. Illi siquidè in primis gloriosum consortium contigit Michaelis Angeli de Comitibus, postea Innocentij XIII., tunc ad Vlyssip-

ad Vlyssipponensem Aulam Apostolici Nuncij, quæ arduam prouinciam Thomæ consilio, & prudentia potissimum administravit. Clemens XI. tam benè gesti officij certior factus, cum in Italiam reuocauit, & in Assisensis Urbis regimine posuit, ut interea aditus honoribus, & præmijs panderetur, quæ virtus, & merita rerum actarum exposcebant. Hic claris dotibus animi palam factis, in sempiternum publici obsequij monumentum, cum posteris nobilissimæ Taurellæ gentis inter Patritios primi ordinis cooptatus est an. 1714. ; quo temporis cum viduata Foroliuiana Ecclesia, ob mortem dignissimi Præfulis Ioannis Rasponij Rauennatis, in luctu, & merore esset, auditâ subrogatione Thomæ, pristina iucunditati restitui statim visa est. In ceterum quoquè Assistentium Episcoporum Pontificio sollo adscriptus, & alijs significationibus honorum cumulatus, Patriam suam introiit, filij simul, & Patris aduentu gestientem, quam incomparabili humanitate, & sapientia moderatur. Cum verò. quæcumque genera controuersiarum, quæ in foro exoriri possunt, longo studio dignouerit, & prodesse sequentibus curiam exoptet, Opus *de Vijs* lucubrauit, magnæ utilitatis Reipublicæ futurum, si in lucem proferatur, nam quæ ad hanc materiem spectant, solertèr congestit, & eruditè elucidauit.

LAVRENTIUS TARTAGNVS. diu Vicarius Apostolicus Ecclesias Forosempronensem, & Ferentinatensem rexit, multâ commendatione iustitiæ, & probitatis, quæ illum ad Sedem Verulanam extulerunt an. 1714., à Ludouico Gualterio Vrbenetano, ad Tudertinam pergente, tum relictam. Interfuit

fuit Concilio Romano , quod Benedictus Pontifex , vt corrigeret laxatos cleri mores , congregauit.

ANTONIUS LAGHIUS licet Castrocarij natus , patre , & sanguine Foroliuiensis , inter Minores arctioris. Obseruantie Deo vitam vouit. Ibi zelo accensus diuini cultus , in remotissimum , & imensum Sinarum Imperium Euangelium deferre , ac propagare ausus est . Quibus meritis Clemens XI. permotus , eum Episcopum Lorimensem , & Vicarium Apostolicum in Prouincijs Xensi , & Xansi renouauit anno 1715. [1] , ubi à Populis luce sacrorum mysteriorum illustratis , infidelitatis caliginem discussit .

COSMVS TAVRELLVS peritiam legum , & præcepta dicendi Iuris ab R. P. D. de Mutis S. Rotæ Auditore , & alijs clarissimis Iuris consultis sumpsit . Laurentio Cardinali Cañonio adhefit Auditor Legationum Ferrariæ , & Bononiæ , in quibus pari æquitate , ac doctrina diremit causas . Cum autem virtuti , & laboribus præmia referentur , à Clemente XI. ad regendam Ecclesiam , & Cameracium Diocesim amplissimam electus est , & eius Solio Episcopi Assistentis dignitate decoratus anno 1719 ; vt propterea elogium à Peregrino Maserio illi , & Thomæ Fratri datum , vtrique absque assentatione conueniat , non solum naturâ , & virtute germanos extitisse , sed etiam Episcopali ministerio , ac gradu (2) . Inter Patres ad Sy-

[1] *Ex literis Apostolicis Dat. Romæ die 2. & 4. Septembris an. 1715.*

[2] *Peregr. Maserius de Legatis , & Nunci lib. 1. cap. 6. pag. 355.*

nodum

nodem Lateranensem conuocatos, ipse quoque receperetur.

CAMILLVS MERLINVS ex Marchionibus Fabiani, inter studia adoleuit, & honores Romanæ Aulæ, Canonicus S. Ioannis in Laterano, à Sacerdotio cubiculo, & Prælatus Domesticus Clementis XI. Postquam creuit ætate, & scientia inter Pœnites Boni Regiminis selectus est, & à Benedicto XIII. Secretarius Notarum Apostolicarum, Archiepiscopus Iconiensis, & Assistent Pontificali Solio declaratus. Ei nempe Templum SS. XII. Apostolorum consecranti, inter quatuor Antistites consortes solemnibus ritibus, ministravit. Cum tandem ad consilia grauissimarum rerum accersitus sub Aunculo Card. Fabritio Paulatio, vtrumque Regimen habente, (vt suo loco relatum est) ad eum batus, quæcumque agat, videatur, illi maiores dignitates Curia, & Patria portendunt.

IOANNES BAPTISTA VRSIVS cum in nobilibus exercitijs feruentes annos posuisset, vt facile princeps in his Regionibus equestrium disciplinarum crederetur, inani gloria huius Mundi vitio reiecta, inter Sacerdotes D. Philippi se recepit, vbi arctum vitæ curriculum, quod natura mortalibus circumscripsit, inter exempla pietatis traducere decreuerat. Cum verò magis ad publicum, quàm ad proprium bonum ortus esset, à Regnante Pontifice Cæsariensis Ecclesiæ moderamen accepit, cui olim ille Cardinalis præfuerat, & in numerum Assistentium Episcoporum relatus est.

ANNO 1725.

DE PRÆ-

DE PRÆLATIS

CAP. VII.

CLEMENS MERLINVS.

Itam hanc CLEMENS ingressus est anno Reparationis nostræ 1590., parentibus Christophoro, & Flaminia Rosetta, à quibus, & à domesticis exemplis optimè institutus, in ad-discenda moderatrice omnium rerum sapientia sollicitudinem suam collocauit. Florentibus annis iam eloquentiam naturali, & diuinæ philosophiæ coniunxerat, cum ad ciuilibus doctrinæ studia se contulit, maiorum vestigijs inhærens, quos in textuum interpretatione laus egregia secuta est. Diu sub Antonio Portio, Viro in æuum memorando, eam disciplinam coluit, nec vllus vel ex consortibus legalis scientiæ, vel ex sectantibus Romanum Forum vnquam repertus est, qui felix Clementis ingenium, & tenacissimam memoriam, satis præ dignitate celebrare posset. Apud Alexandrum Ludouisium, tunc Sacræ Rotæ, & tandem vniuersæ Ecclesiæ decus, Pontificem Maximum inauguratum nomine Gregorij XV., in reconditiore vtriusque Iuris cognitione enixius laborauit. Fertur Alexandrum in eruditorum cætu sæpè Clementis ornamenta memorantem, affirmare solitum, in varietate literarum illi nec quemquam parem vidisse, nec venturis forsàn ætatibus videndum. Vbi verò æquissimus virtutis Iudex Petri solium conscendit, cum sibi merita tanti olim tyronis obuersarentur,

S

cum

eum trigésimum agentem annis, pro Ferrariensi Ducatu inter Sacræ Rotæ Auditores cooptavit anno 1621. Aditus ad supremum Tribunal Romanæ Aulæ, qui Flaminijs occlusus est, Merlino præsertim patuit, ob privilegium Civitatis, parenti, & omnibus posteris concessum dum Ferrariæ dicebat iura. Haud multò post Gregorius Auditoris munus, cum splendidiore gradu Datarij copulavit, nec inanis equidem spes erat, Purpurâ decorandum Clementem fore. At mors Pontificis omnia interceptit, & inexpectatas vicissitudines inuenit: Etenim merces nulla meritorum subsequuta est in diuturno successoris Urbani Pontificatu, obstantibus in Aula æmulatorum invidia, & obrectationibus. Cum demum Clemens Sacr. Rotæ Decanus, Penitentiariæ Regens, Almæ Urbis oraculum, & decus haberetur, ab hac vita discessit, anno secundo suprâ quinquagesimum ætatis, si anni numerentur intempeliuæ, sin verò profunda comprehensio scientiarum omnium maturæ, Salutis 1642. (1). Alexander VII. Innocentio X. successus, qui se in primordijs iuventutis sub Merlino fecisse tyrocinia legum gloriabatur, cum non aliter posset gratum animum erga dulcem sapientissimi præceptoris memoriam indicare, sepulchrale elogium in Liberiana Basilica, quam ille inter Canonicos adscriptus decorauerat, incidendum lucubravit.

(1) *Augustinus Mascardus ante Tract. de Arte Histor. in Epistola.* - *Ianus Erythreus in Pinacotheca.* - *Lucas Castellin. de Inquis. Miracul. in Canoniz. SS. Martyr., in Append. de Stigm. S. Catharin. Senen. pag. 221.*

D. O. M.

**D. O. M. -- CLEMENTI MERLINO PATRI-
TIO FOROLIVIENSI -- ROMANÆ ROTÆ
DECANO -- SACRÆ PÆNITENTIARÆ
REGENTI -- GREGORIJ XV. PONTIFICIS
MAXIMI DATARIO -- VIRO VTRIVSQUE
IVRIS CONSVLTISSIMO -- INGENIO, ME-
MORIA, FACVNDIA, -- OMNIGENAQVE
ERVDITIONE ADMIRANDO -- FRVSTRA-
TIS AVLÆ VOTIS MAIORA DESTINANTI-
BVS IMMATVRE DEFVNCTO -- SI TAMEN
VEL DIVTSSIME VIVENTI -- QVICQVAM
MAIORIS GLORIÆ CONTINGERE POTV-
VISSET -- QVAM OLIM DVM ROMÆ ES-
SET AVDITOR -- PRIMA ALEXANDRI VII.
SVMMI PONTIFICIS IN ROMANO FORO
TYROCINIA -- PERPETVO, ET FAMILIA-
RI STVDIORVM CONSORTIO -- EXCE-
PISSE, ALVISSE, ET PRÆSAGIENTI ANI-
MO COLVISSE. -- NATVS ANNO MDXC.
OBIJT ANNO MDCXLII. -- PHILIPPVS CO-
MES MERLINVS -- PATRVO BENEMEREN-
TI MÆRENS POSVIT.**

Hanc inscriptionem poni in monumento versicolo-
ris marmoris sub ærea effigie Philippus Falcini Co-
mes iussit. Erat Clemens statura ingenti, cui lacer-
tosum corpus, lata fronte, cui animi amplitudo
respondebant, oculis velût sydera micantibus, na-
so crasso, rotundo mento, colore carnis albo,
barbulæ, & capillorum nigro. Reliquit Decisiones,
eius altissimæ sapientiæ nunquàm interitura testi-
monia; nam ex Auditoribus, qui antè eum Res-
ponsa Sacr. Rotæ tulerunt, nullus certè fuit,

qui lumine ingenij, puritate latinæ linguæ, & pondere doctrinæ illi præponi mereatur. Ut has Decisiones Marcellus frater, ac Iurisperitus à temporum infortunijs vindicaret, posthumas Venetijs in duos Tomos apud Turrinum euulgauit an. 1652. in folio, quorum postremum obtulit Bernardino Spadæ Cardinali amplissimo; Conciui nostro, ex Paulo Thesaurario Flaminis, ac Piceni, & Daria Albicina nato. Hæc Stirps Merlina, nunc etiã alijs ornamentis fulget; scilicet præter veterem, & recentem gloriam, ac Dynastias Vallisnucis, & Petrellæ, Castris Fabiani in Tidonis Valle, & Calbuli ad Apeninos montes in Cosmo Equite, & Perusij Priore Ordinis S. Stephani potitur.

Arias per Aulæ Romanæ Præfectoras, quibus velut gradibus ascensus ad Dignitatem Cardinalatus patet, alij Foroliuenses meritis inter se certantes, inceserunt.

IOANNES AMELIVS Foroliuij Archidiaconus, cum ob ornamenta virtutum apud Innocentium IV. claruisset, in pontificiam Aulam introductus, sinceræ fidei officijs ad eius arctam necessitudinem, & benevolentiam peruenit. Quapropter Pontifex de se benemerentem inter Clericos Cameræ descripsit, & amantissimè respexit.

GVILLELMVS DE BALETTIS multa eruditione præditus humani, & diuini Iuris, ex Patriæ Archidiacono Apostolici Sacelli Sacerdotium adeptus est. Huic dum præesset, & altæ prudentiæ, & dexteritatis dona, quibus ornabatur, satis pandidisset, à Ioanne XXII. ad regendos populos Bene-

Beneuenti, Maritimæ, & Latij, Legati potestate missus est (1).

MATTHÆVS MENGHIVS ingentem laudem eloquentiæ, & liberalitatis meruit, disertus, & splendidus Prælatus, Archidiaconus Foroliuij, Prothonotarius Apostolicus, & Abbas S. Saluatoris fuit; quod Cenobium, cum D. Romualdi tutelæ confusus, Familiam Camaldulensem vnicè obseruaret, Monasterio SS. Apollinaris, & Seueri Rauennæ, magis restituit, quàm dedit an. 1487. [2].

SINIBALDVS ORDELAPHVS Antonij Principis Foroliuiani nothus, adolescentulus moratæ vitæ, angelicæque formæ. Hunc Pius II. ob nobilitatem generis intèr Prothonotarios cooptauit an. 1458. [summus tunc Romæ gradus], ac Præfularem Carbasinam, & alia insignia accepit manu Venturæ Episcopi Britinorientis insigni ritu, ac pompa. Fuit etiàm Abbas S. Ruffilli, eam tiaram deponente Andrea Beccio: Verùm adhuc Iuuenis dolendos ceteris dies terminauit (3).

ANTONIVS LATIOSVS sacris, & theologiacis literis præsertim eruditus, nec politioris humanitatis expertus, Xysto IV. Pont. Maximo, summa familiaritate coniunctus fuit, cum mores illi simillimos haberet: quibus adductus Xystus, eum intèr Cameræ Clericos descripsit, Vaticanæ Basilicæ

[1] *Ex sexto Decretalium lib. 5. cap. 3.*

(2) *Ex rog. Andrioli de Ruffis Forol. die 30. Augusti an. 1487.*

[3] *Leo Cobellus in Chron. Forol. M. S. part. 2. pag. 113. - Matthæus Vecchiazzan. in Hist. Pompil. part. 2. lib. 15.*

Cano-

Canonicum, & Altarium constituit an. 1482. (1); ac quidem maiora destinabat, nisi mors alteri premium, alteri vitam abstulisset.

: GASPAR RAVALDINVS celebris Blondi Flavij filius, scientias omnes egregie nouit, quas solertiae, prudentiae, ac comitatis dotes sociabant. Is, ut inquit Iouius, fuit clarę vxori Marganij sanguinis Romanę iunctus [2], qua primùm, deinde patre orbatus Sacerdotijs animum addixit. Pius II., cui antè oculos erat perspecta Genitoris fides, eum inter Prothonotarios, & Camerę Clericos suscepit. Alexander VI. Legatum Cęsensę dixit, ut ciuilibus odijs debacchantes Ciues ad mutuam concordiam vel cogeret, vel alliceret. Ibi delecto militum præsidio stipatus, Bartolo Castellino Foroliuienti Duce, quę seueritate, quę clementia, intestinos tumultus sedare laborauit. Dum autem crederet in turbulentam Ciuitatem pacem inuexisse, & Almam Urbem peteret ad recipiendum munus, apud Catholicę Vicum, à Guidone Guerra Babuci Marchione, ab insidijs cum satellitibus suis exente necatus est (3).

LAVRENTIUS THEODOLVS, Hieronymo ad Gaditanam sedem eleuato, & sibi locum relinquente, Archimandrita Messanę in Sicilia fuit, Referendarius, & Abseuiator Romę. Verùm in

(1) *Franciscus Maria Torrigius in Antris Vaticanis pag. 128. & 529.*

(2) *Paulus Iouius in Elogijs.*

[3] *Ioan. de Dipsutor. in Chron. Forol. M. S. pag. 289. - Andreas Bernardus in Chron. Forol. M. S. pag. 234.*

incepto

Incepto honorum curriculo , acerbo exitu interruptus , ad maiores gradus non peruenit (1) .

MARIANVS THEODOLVS Papæ Referendarius , Abbas Turris inter Hispanos , & ad Catholicum Regem Pontificius Nuncius , in qua adhuc Aula gloriosum Ioannis Russi nomen colebatur (2) . Ceterum è vita ex inopinato raptus , spem de futuris progressibus conceptam Patriæ , & consanguineis ademit .

MARCOLINVS MONSIGNANVS veterum officiorum memoriâ Xysto V. acceptus , qui integritatem , & iustitiam , scientiæ copulatam in eo prædilexit . Fuit vtriusque Signaturæ Referendarius [3] , Sacræ Consultæ Auditor , Montis Alti , & Prouinciæ Præsidiatus Rector , sapiens , & strenuus , vnde Grassatores confinia Agrorum Asculi , & Nursiæ infesta iugiter reddentes supremâ potestate exterminauit .

PETRVS PAVLVS TAVRELLVS per varios , & illustres gradus Referendarij , Ponentis Consultæ , & Prothonotarij ex numero Participantium , ac Prolegati Viterbij ad celsiorem sortem gradiebatur , vt singularis amor Gregorij XIII. in eo misantis doctrinam , integerrimos mores , & liberalitatem satis despondebant . At intempestiuè à viuis excedens , quò meritis suis debuisset , non conscendit ;

MELCHIOR GADDIVS vir doctæ , & moratę

(1) *Ex antiquis Monumentis Theodolorum.*

(2) *Matth. Vecchiazan. in Hist. Pompil. part. 2. lib. 18.*

(3) *Ex rog. Ioan. Baptistæ de Ostauianis Not. Capitolini 26. Ianuar. an. 1608.*

vite,

vite , Tranensem Ecclesiam non absque laude gubernavit, Apostolici Vicarij Præfecturâ ; mox Romę sumptis violaceis insignibus , ornatissimi , & elegantis Prælati famâ apud omnes comparatâ , in Curia decessit .

BALTHASSAR GADDIVS intè Referendarios Signaturę adnumeratus , postquam iuvenilibus annis prudentiam , quę propria senectutis esse solet , ac incorruptam Iustitiam in dissidijs Fori probauisset , in Galliam Narbonensem missus est , vbi honestissimum munus egit ; & demùm ad Aulam Romanam redux , post noua virtutis suę experimenta , à vita migravit [1] .

PETRVS MARTYR MERLINVS legali præfata in Tribunalibus Almę Vrbs sumpta , intè Referendarios nomen dedit . Româ deindè egressus ad gubernandas Vrbes , Lauretum , Ælium , & Beneuentum rexit , sed adhuc in robusta ætate debitum , cui obnoxij mortales sunt , naturę persoluit .

ANDREAS ALBICINVS ex Marchionibus Luderiani , egregijs donis naturę ornatus , in cętum Referendariorum vtriusque Signaturę susceptus est anno 1643. Verùm cum & diuitijs suffultus , & gratiâ Principum , quę extollendę virtuti valdè profunt , spem intè omnes secururę sortis excitasset , sublato à viuis Ioanne Baptista fratre , nigram clamidem deposuit , & cum Francisca Lignana Bononicę ex Regulis Montonis nuptias elegit , vt

[1] *Ex Oration. funebr. Equ. Ioan. Gaddi , Typis Ioan. Cimattij anno 1646.*

genus

genus suum propagaret (1) .

ANDREAS MANGELLVS. Iurisconsultus in Romana Curia celebris, non minus ob doctrinam, quam ob integritatem. Hispanicę Legationis Auditor fuit, Ioanne Iacobo Pancirolo, & mōx Iulio Rospilioso Nuncij munus agentibus, vbi famam literaturę, & probitatis in Italia iam satisfatē propagatam, adhuc sibi maximam effecit. Cum enim Philippus IV. ei civilem controuersiam Aulici apud se in primis gratiosi commendasset, heroicum responsum dedit: *Inseruiam, inquit, Maiestati vestra intra limites iustitię, & honoris Dei.* Quę verba zelo equitatis, rectique animi instinctu pronuntiata, ita Catholico Regi placuerunt iudicis candorem admiranti, vt illum imposterum precipuo amore prosecutus sit. Hoc vt audiuit Innocentius X., & tanti Regis desiderium, cum inter Belgas Apostolicum Internuncium, & S. Angeli Abbatem declarauit, vbi cum fallax opinio inualuisset, quę orthodoxi cultus puritati aduersabatur, Andreas diu, multumque elaborauit, vt illam dilueret. Ipse Imperator precibus Leopoldi Archiducis Austrię permotus, virtutes Andreę diligentis, Traianum, eius fratris filium Comitem S. R. I. constituit, & splendido priuilegio auxit, quo laurea insignire scientijs quibuscumque peditos Conciues posset. Dem autem ab Alexandro VII., consonam gloriosis laboribus mercedem destinante, Romam vocaretur, antequam Bruxellis disce-

[1] Ex Orat. funebri ab Octau. Petrigiano habita, Typis Hęredum Zanę anno 1691.

T.

deret

deret è vita migravit Cal. Nouembris an. 1655. (1).

FRANCISCVS MANGELLVS in rebus agendis solers , & strenuus , post fratris obitum Abbas S. Angeli declaratus est , & violacea veste decoratus . Cum verò negotia Serenissimæ Farnesie Stirpis in Alma Vrbe procuraret an. 1660., ipse quoque vniuersæ carnis viam , nondùm senex introiuit [2] .

CAROLVS PAVLVTIVS ex Comitibus Calbuli , vir eloquentiâ , magnitudine animi , & affabilitate præclarus , quarum virtutum subsidio ad splendidiore Ecclesiæ dignitates ferebatur , nisi immatura mors omnium spei , & votis obstitisset . Fuit Abbas Vernæ , Canonicus Basilicæ Lateranensis , Papæ Referendarius , Prothonotarius Apostolicus ex numero Participantium , à Secretis , & Darius in Legatione Germanica pro felicitate Pacis . Dùm autem à Secretis munere fungeretur Congregationis Sacr. Rituum , anno vndequingagesimo suæ ætatis , humanæ Reparationis 1662. vitam cum morte commutauit (3) .

BONAMENTES AVGVSTINVS ex Marchionibus Altemburgi , magnæ expectationis Præsul , ob aciem ingenij , & decora prudentiæ , ac libe-

[1] Ioseph Vrccolus Consult. Forens. cap. 30. sub num. 13. - Ex Orat. funebri habita Forol. à Frat. Cherubino Carpens. Typis Cimat. an. 1655. - Malatest. Garuffus in Ital. Academ. pag. 132.

(2) Ioseph Vrccolus Consult. Forens. cap. 30. num. 13.

(3) Philip. Rondanius de Basl. SS. Ioan. & Pauli cap. 15. pag. 233.

ralitatis ,

salutatis, si ad canonicum pervenisset. Anno 1675. Canonicus Vaticanus extitit; sequentibus vero Signatoræ Referendarius, Prolegatus Bononiæ, Septempedæ, & Fani Rector. Cùm denique inter Pontifices Sacræ Consultæ censeretur, an. 1693. ætatis septimo supra quadragesimum, occumbens progressus suos interrupit.

IOSEPH FERDINANDVS PAVLTVIVS ex Comitibus Calbuli, veri, & perfecti Prælati typus, si quæ Virum initiatum decent, dotes prudentiæ, modestiæ, mansuetudinis, & æquitatis, in eo erudinentur. Munia non sine plausu exercuit Referendarij, Prolegati Ferrariæ, Signaturæ Iustitiæ Vocantis, Congregationis Aquarum à Secretis, Consultæ, & Immunitatis Præfulis, ac Liberiæ Basilicæ Vicarij. At cunctas re solâ meruit, quas in varijs muneribus laudes cumulauerat; nam Romam sibi à Sacro Collegio in Comitijs Vaticanis creditam inter minas grassantis luis incolumem servavit. Dùm tandem à voluptuarijs Albani locis ad Almam Urbem remearet, & equi Aurigæ fræna contemnentès, rhedam præcipiti fuga traherent, Ioseph ex ea prosiluit; sed cadens, & capite inelicem offendens, plorando casu extinctus est anno ætatis vndequingagesimo, Salutis 1695.

PEREGRINVS MASERIVS, in quo quid possit natura palàm fecit, munerum suorum prodiga. Is eolm acerrimo ingenio penetravit arcana naturalis, & diuinæ philosophiæ; clarissimus legum Interpret, & eruditione multà in Historijs extitit. Memoriam tenacem, tantamque habuit, vt sæpè felici repetitione memoraret, quæ ad verbum audierat in academijs, & suggestis. Apud Christianam.

Anam Suecorum Reginam, in eo literaturę pro-
 digium admirantem, antę alios gratiosus fuit, cum
 eximia potissimum posseos arte humanos affectus,
 quęcumque vellet, contrectaret. Hęc verò rela-
 xationis causā exercuit; cęterum grauiora legum
 studia impensissimę coluit, vt sibi, & reipublicę pro-
 deisset. In Ditione Auenionis consedit Auditor; in
 Flaminia Locuutenens ad Ciuilia, & Gubernator
 Rauennę, antequam Romę celeberrimi Iuriscôn-
 sulti nomen compararet. Ab Innocentio XII. an-
 no 1695. Canonicus S. Marię Maioris, Pręlatus
 Domesticus, Signaturę Iustitię Auditor, mox
 vtriusque Referendarius, & Votans creatus est.
 Illum Clemens XI. à Secretis Aquarum, & Con-
 finium, ac Abbreviatorem Curię renunciauit, quę
 licet in Summo Pontificatu constitutus, amicitiam
 in minori fortuna contractam, non neglexit, sed
 eam glorioso nexu confirmauit. Dum autem effect
 Signaturę Decanus, & ad altiora accederet, in-
 ualetudine correptus, in Patriam secessit, Canoni-
 cali sede Liberianę Basilicę relicta Bernardino
 eius fratris filio, luene peracris ingenij, & spe-
 cimen futurę virtutis ostendente. Itā Foroliuij eo-
 dem die, quo prodierat in lucem, ab eā demigra-
 uit; natus XVI. Cal. Ianuarij anno 1648., mor-
 tuus anno 1688. Laudatus est à Bonauentura Bar-
 berino Ferrariensī, Capuccinę Familię Prouincialit.
 Operum illius, quę extant hęc sunt, *Opus de Legatis
 à Laterē*, postea auctum, & in duos Tomos impres-
 sum *Romę Prælo Georgij Plachi: Vota variorum ge-
 nerum excusa in Tractatibus Paulutij, Palmę, &
 Balductij*; Alia in Tomo secundo notabilium, &
*Suppletionum in Banniment. General. Ditton. Ec-
 clesiastic.*

elestastic. Doctissimi Viri Francisci Antonij Bonfinsij Auditoris, & Consiliarij Regiæ Domus Medicæ (1). De iuribus Legationis Æmiliæ apud Petrum Barbosam de Præscriptione impressi. Papiæ : Duo Opuscula , alterum De Cōnugro Græcorum , alterum De Pallo Pontificali . Verùm Adnotationes ad Statutum Forolinsij, Additamenta ad Decisiones Gasparis Cardinalis Carpines , & centum ferè Cōmentarij rerum Legalium digni vt in æuum viuant , inter alios calami sui labores delitescunt .

DE ALIJS PRÆLATIS SÆCVLARIBVS ,
ET REGVLARIBVS &c.

CAP. VIII.

Ic memoria eorum repetetur , qui vel minores Romanæ Aulæ Dignitates , vel insignium Ecclesiarum Sacerdotia , vel summas Ordinum Regularium Præfecturas meruerunt.

IOANNES à Foroliuio Archipresbyter Veronensis, Conrado de Brancareschis Lucensi successus est anno 1336. ; quæ Dignitas post Episcopalem prima , cui nequaquam subest , inter alias Ecclesiarum Italiæ clarissima , seiuncta ab Episcopo Iurisdictione potitur. Hac propterea viri amplissimi,

(1) Bonfinsius in *Notabil.* , & *Supplet. ad Bannimentu Generalia Dittonis Eccles.* tom. 1. cap. 3. pag. 46. , & tom. 2. cap. 48. pag. 40. cap. 55. pag. 210. cap. 80. pag. 542.

& præ-

& præsertim Petrus Cardinalis. Columba Romanus, iam antea perfungi non dignati fuerant. Postquam verò Ioannes Foroliuensis diu munus exercuit, graui senectæ requiem quaesituros, illud Ioanni de Capitaneis reliquit anno 1355. Cum autem iunior inuerso ordine, senis exitum præcessisset, is iterum resumpsit Sacerdotium, & tenuit usque ad V. Idus Martij an. 1372., quo & ipse debitum naturæ persoluit (1).

BENVS NUMAIVS Abbas Commendatarius S. Mercurialis, Scarpettæ Odelaphi Episcopi Foroliani vices gessit anno 1394. [2]. Vir fuit valdè literatura ornatus, & præsertim Pontificij iuris scientiâ, vt inter celebres Canonum Professores sui sui censeretur.

BAIOCIVS PONTIROLVS ob elegantiam morum, & sanguinis sui claritatem, quæ à Ioanne XXIII. olim Flaminie Legato plurimi habebatur, in Aulam Pontificiam susceptus est, & inter Cubicularios Intimos adnumeratus an. 1410. Eo tamen Pontificatu se se abdicante, Nicolao Estensi Ferrariæ Marchioni accessit, qui magnam rei politicae virtutem admiratus, illum semper ad arcanis consilijs adhibuit, grauissimis Legationibus condecorauit, & vt amicum potius, quam clientem respexit (3).

LAVRENTIVS FLORENVS Abbas S. Mercurialis, raris doctrinæ, & probitatis donis honestatus,

(1) *Vghellus in Ital. Sacri tom. 5. pag. 1014.*

(2) *Ex Chron. Albertina 9. Ianuarij an. 1394.*

[3] *Ex eodem Annual. sub anno 1435. die 17. Nouembris.*

illam

illam sedem, usque ad præcipitatum senium occupavit, & octogenarius occubuit an. Salut. 1437. diu mansura apud posteros sui fama. Mattheus Blondus successor designatus est: cum autem à Sacerdotijs abhorreret, eam Tiaram renuit [1]: sed post varios annos mutato consilio, Rauennatem S. Mariæ Rotundæ accepit.

FRANCISCVS MATTHÆIVS Abbas S. Mercurialis anno 1442. (2), non solum gradu, verum etiam candore vitæ venerandus, quo velut exemplar Decessoribus suis præluxit, & eam Ecclesiam egregijs monumentis illustravit.

ANDREAS BECCIUS ad Abbatiam S. Ruppilli euectus est circa an. 1440., cui oppida Foropompilij, & Meldulæ cum finitimis Pagis tunc parebant, antequam in Basilicæ Vaticanæ potestatem deueniret. Huic postquam diu præfuisset, à Catharina Rangonia, Antonij Principis Foroliuiani Vxore, & Vgone Spilimberti Comite coactus, eam Sinibaldo Antonij notho cessit anno 1458., qua violentè abdicatus, reliquum vitæ spatium Bononiæ in luctu, & merore transegit [3].

HIERONYMVS BLVNDVS Flauij Genitoris exempla secutus, scientijs indefessam operam nauauit; quibus potitus, se ministerijs Romanæ Aulæ aptum patefecit. Constat fuisse Scriptorem Li-

[1] Ioan. Dipintor. in Chron. M. S. Forol. anno 1437.

(2) Alexand. Paduan. in Chron. M. S. Forol. ad ann. 1442.

[3] Ioan. Dipintor. in Chron. M. S. sub an. 1434., & 1458.

terarum

terarum Apostolicarum sub Calisto III., nec recentiora documenta. habentur (1).

PETRVS IOANNES BELLVS S. Ruphilli Abbas an. 1475. Is cum prædiues esset, nec minori pietate ornatuS, propè Templum S. Crucis, Canonicæ ædificium excitauit [2], sumptu librarum quadraginta trium millium (tunc magna vis pecuniæ), in quo S. Mariæ Vulneris, mirabilis Imago coleretur. Ibi adhuc pendent in conuexitate Toli eius, gentilitia Insignia Leonis ascendentis, Zonâ dextorsum secti.

PAVLVS AVGVSTINVS Raphaeli Riario Cardinali amplissimo apprimè charus, ad honorem Pontificij Cubicularij apud Xystum IV., eo Patrono promotus est anno 1480. Erat enim Raphael Pontifici proximus, quippè genitus ex sorore; quo gradu plurima. insupèr priuilegia curauit Paulo, de se multum benemerenti [3].

IULIANVS BLONDVS Hieronymi germanus, & sanguine, & literata, non se degenerem inclyto Patre ostendit. Hic Canonicatum in S. Mariæ Maioris Romæ adiuit, ei relicquente Sedem, honestissimurque gradum anno 1480. Ioan. Baptista ex inclyta Sabella Gente (4).

NICOLAVS BARTOLINVS Abbas S. Mercu-

[1] *Ex Catalog. antiquo Vir. Illustr. Frol. sub an. 1455.*

[2] *Matth. Vecchiav. in Hist. Pompil. part. 2. lib. 15. pag. 198.*

[3] *Ex Monum. Archiuij S. Augustini Frol., sub anno 1480.*

[4] *Paulus de Angelis de Basil. Liberiana pag. 43. rialis*

zialis ex Commendatarijs vltimus, Monasterium in-
tus, & foris restaurauit. Is magna dicendi vi,
magis à naturà, quàm ab arte profectà, Principum
fauorem passim nactus est. Apud Hieronymum Ri-
arium imprimis gratosus, Insulam, & Imperia si-
mill obtinuit: Cùm verò Beneuentanam Arcem Cu-
stos tueretur, eamque Alphonso Calabriae Duci,
nimia imbecillitate animi, non virum dedidisset,
amisit gratiam Imperantis, & munera, ac Abba-
tiam, quamuis inuitus, Monaci Vallumbrosani ces-
sit an. 1482. In hoc infortunio se se contulit ad
Ascanium Sfortiam, ex Ducibus Mediolani, Cardi-
nalem primum, qui eloquentissimum virum sum-
ma benignitate complexatus ad Francorum Regem
ablegavit, vbi Oratoris officium gerens occubuit
an. 1493. (1).

MATTHÆVS A' FOROLIVIO omnium scien-
tiarum cognitione, praesertim Platonicæ doctrinæ or-
natus, se in benevolentiam Xysti IV. prudentià, &
literis insinuauit; à quo Pontificius Commissarius
constitutus est anno 1484. (2).

CYPRIANVS NVMAIVS Leoni X. pergratus,
non solum ob propria virtutum merita, sed ob
antiquam amicitiam, qua Stirpes Medicea, & Nu-
maia iungebantur, fuit Scriptor Literarum Apo-
stolicarum an. 1518. (3).

[1] *Andreas Bernardus in Chron. Forol. M. S.*
pag. 115. sub anno 1487.

(2) *Marsilius Ficinus in Epistolis latinis*
lib. 7.

(3) *Ex rogat. Africani Seueroli, Archidraconi*
Fauent. 11. Aprilis an. 1518.

IOANNES THEODOLVS ex Marchionibus S. Viti ad dignitates Romane Aule aspirans, Xysti V. Sani Pontificis obsequio addictus fuit, & inter Cubicularios Honoris cooptatus. At non multo post, sepositis Ecclesiasticæ vitæ ministerijs, Lauream Carasam Neapolitanam duxit, Pauli IV. pro-nepsem, à qua Ioseph illustris Vates, & Iacobus Episcopus Forolinienfis orti sunt [1].

FRANCISCVS GADDIVS satis Aule notus, in qua consenserat, Canonicus Basilicæ Liberianæ fuit, per abdicationem Ioannis Baptistæ de Saxatellis Imolensis an. 1600., & Duadranus Abbas (2). Nemo tamèn post eum Insulam obtinuit, Abbatiz redditibus Sacello Burghesio, Pauli V. sanctione adiudicatis.

ALEXANDER MARCHESIUS Iurisprudentiæ consultissimus, in Romanà Curia rara naturæ, & artis ornamenta patefecit. Apud Amedeum Sabaudiz Ducem Internuncij Apostolici ministerium gessit an. 1602., quo, & aliorum munerum subsidio, ad maiorem fortunam euehebatur [3]. Cum deniquè ad Almam Urbem rediisset, à Clemente VIII. æquum laboribus præmium relaturus, nondùm sexagenarius vitam claudens, omnium expectationem frustratus est.

Hi sunt, qui honestiora Sacerdotia, quantum mihi innotuit, vsquè ad præsentem ætatem obie-

(1) *Ex Monumentis Theodolorum.*

[2] *Paulus de Angelis de Basil. Liberiana pag. 48.*

(3) *Ex Literis Petri Card. Aldobrandini Dat. Romæ 3. Octobris 1602.*

runt,

runt ; qui autem Regularibus Familijs præferuat nouissime attingentur .

GERHARDVS A FOROLIVIO innocentie speculum , religiosa viuendi norma , & perfectionis exemplar Monachis Habitus Camaldulensis fuit ; quas cum suspicerent virtutes Prælati Ordinis , eum in Abbate S. Michaelis Pisarum an. 1299. Generalem perpetuum dixerunt , numero Vigésimum novum post D. Romualdum . Hic precibus ad Bonifacium VIII. Pont. Maximum porrectis , qui habitum sacra Almæ Urbis loca inuisitibus proposuerat , pro se , & Cœnobitis suis , licet non petentibus Romam impetrauit . Annos non plusquam octo summâ integritate præsedit . Verùm licet non diù , sed satis Ordini suo proficuum , V. Cal. Augusti an. 1307. à viuis excessit (1) .

BENEDICTVS LANCIVS Abbas SS. Iusti , & Clementis Volaterrarum , vnanimi suffragia ferentium consensione ad summam Camaldulensium Præfecturam euectus est , ex perpetuis Generalibus Vndequadagesimus . Fuit arcto nexu amicitie coniunctus Ioanni Francisco Episcopo Aretino , qui in grati animi argumentum , Antecessorum Largitiones Sacræ Eremitæ Camaldulensi datas ampliori indulto confirmavit . Ceterum postquam duodecim annos Regulari familie præfuerat , ab emulis apud Eugenium IV. criminatus , quod mutatis moribus , Monachalis disciplina candorem inquinasset , trutinandum crimen Conuentui Brittinoriano datum est . Id autem Foroliuiani ægemine ferentes , tres No-

(1) *Augustinus Florentinus in Historiæ Camaldulen. lib. 2. pag. 223.*

biles Iurifconsultos ad Ioannem Cervantes Cardinalem S. Petri ad Vincula, Ordinis Patronum ablegarunt, Franciscum Saluolum, Petrum Pansecum, & Baptistam Hasteum, vt innocentis, & spectatissimi viri iura tuerentur. Secundum exitum res pollicebatur; sed preualente insimulationum grauitate, exauctoratus est an. 1431. (1). Ei successit celebris fame Ambrosius Trauersarius à Porticu, eruditione literarum tantà, vt Flavius Blondus inter Foroliuij ornamenta recenseret, hunc heroem latinis, & grecis scientijs præstantissimum, in oppidulo olim Patriæ suæ subiecto, prodijisse [2]. Cum tandem Benedictus de criminibus, quibus iniustus fuerat, se satis purgauisset, honoribus, & fame restitutus, Abbas S. Zenonis in Pisano agro occubuit.

BAPTISTA DE FOROLIVIO ex Ordine Seruorum, in agendis rebus prudentiam, in gestis suis pietatem, in scholasticis thesibus doctrinam comprobauit: quæ dotes non solum oculos sodalium attraxerunt, sed & Pij II. Pont. Maximi existimationem. Quamobrèm ex Prouinciali Flaminie, Nicolao Generali graui morbo laborante, Socius delectus est an. 1451. Francisci Campani Vicarij Generalis; cui, & alijs duobus Viris spectatæ virtutis pari imperio fungentibus, Ordo alternatim regebatur [3].

[1] *Ioannes Dipintor. in Chron. Forol. M. S. Rubr. 523.*

[2] *Flau. Blondus in Ital. Illustr. Reg. 6. - Augustin. Florent. in Histor. Camal. lib. 2. pag. 240.*

[3] *Aloysius Maria Garbius in Addit. ad Annal. Gianci, Cent. 3. lib. 2. pag. 508.*

Nec

Nec vltiora occurrunt Baptifæ monumenta, for-
fàn in ea dignitate extincti .

LVDOVIGVS ORLANDINVS intèr Canoni-
cos Regulares S. Saluatoris ab incunte adolescen-
tia nomen dedit . Ibi & nobilitate indolis , &
fciendarum , quas calluit ornatu , & integerrimæ
vitæ normâ , facîle omnes superauit , vt tanquàm
lumen fapientiæ , & morum à ceteris respiceretur .
Primus Fornouij Abbas fuit an. 1477. poft acce-
ptum , Pini Foroliuiani Principis permiffu , ac do-
no , Cenobium à Petro Dyrrhachino edificatum .
Quod dùm moderaretur , tantam fanctimoniz , &
prudentiæ famam apud Collegas reportauit , vt
diuturnam felicitatem vniuerfæ Congregationis cu-
raturi , ei decies contulerint fupremam Præfetu-
ram . His meritorum testimonijs à Pontifice Maxi-
mo ad Epifcopalem Patriæ fedem promotus eft :
quam tamèn ascendere miro humilitatis fenfu de-
treftauit [1] . Vixit vfque ad tempora Triden-
tini Concilij ; cui intèr venerandos Patres interfuit ,
Catholicæ Ecclefiæ operam fuam nauaturus . De-
mùm nonagenarius ab hac vita migravit .

AVRELIVS TABACINVS ex Congregatione
Vallifumbrofæ , quam bis caftigatiffimæ , & inno-
centis vitæ laude adminiftrauit , poftquàm in Ber-
gomati , Foroliuiano , alijsque Monafterijs , quos
mores haberet , quas virtutes excoleret , exemplis
fuis ostendit . Dum effet Paffiniani Abbas , in recens
Sacellum picturis , auro , & marmoribus ornatum ,
ac in Vnam porphyritis ex inferiori Templo S. Io-

[1] *Auguftinus Mantuanus in Annal. part. 4.*

annis Gualberti corpus magnificè, & insigni pompa transtulit an. 1580. (1). Cùm tandèm Monachos suos, quibus ad perfectionem regularem orationibus, inedijs, & flagris, dux, & impulsor existerat, erudiuisset, in Marathensi cenobio caduam carnem deposuit an. 1607. (2).

ANGELVS MONSIGNANVS ex Ordine Carmelitarum, illis virtuosum subsidijs confitatus, quæ ad dignitates euehant. Cùm scholasticas scientias in Lycæis docuisset, & in celebribus Italiæ soggestis conciones habuisset, vt alijs præfict dignus repertus est. Fuit in primis Prouincialis Flaminiz, deindè à Secretis, Procurator, & denique totius Ordinis Generalis Minister: qua dignitate per sexennium actà, in requiem Patriæ se se recepit, vbi anno ætatis sexagesimo nono, Reparationis nostræ 1697., Cal. Aprilis, debitum naturæ persoluit.

ANGELVS MARIA CASTELLINVS Canonicus Regularis S. Saluatoris, perspicaciâ ingenij, & subtilitate doctrinæ, præsertim sacræ, secundus paucis. Eà in Cathedris doctor, in Aula Romana theologus satis comprobata, vbi Consultor Iudicis, & Procurator Ordinis per sex annos fuit, in Comitijs tandèm omnium plausu Abbas Generalis creatus est anno 1697.: quibus muneribus præstantèr absolutis, ad suam Formosij Canoniam secessit, & in confutandis erroribus Hæreticorum,

{ 1 } *Eudoxius Loccatellus in Vita S. Ioan. Gualberti lib. 1. cap. 89.*

{ 2 } *Vincensius Semius in Cathal. Vir. Illustr. Valisumbrosa pag. 34.*

corum ,

eorum, adhuc erudito calamo elaborat. Verum ob nimiam senectutem, se ab administrationis curis abdicavit. Hoc illustre Cœnobium duo semper Abbates Foroliuiani moderantur, perpetuà, sed alternatim triennali potestate; & tunc viuunt ornatissimi Viri Saluator Hastus, & Laurus Antonius Marchesius, quæ dum alter fungitur, alter cessat.

VALERIUS SAVORELLVS ex Ordine Eremitarum B. Petri de Pisis, per. miſora officia laudabiliter contendens, ad Generalem Præfecturam progressus est anno 1703. Hanc, diu permansurum inter socios religiosæ vitæ, sui regiminis memoria, spectatâ prudentiâ, ac egregia virtute gubernauit.

IOANNES AVRELIVS CASALIVS ex Familia Vallisumbrosæ, præcipuas meruit, & comparauit Dignitates, quamuis ob humilem suarum virium opinionem, omnes recusaret. Fuit in varijs Cœnobijs Abbas, Visitator, & demum Generalis anno 1718. Apud Cosmum III. Magnum Etruriæ Ducem gratiâ inter primos valuit, ob pulcherrimas dotes probitatis, & religionis, quas in eo, optimus Princeps mirabatur, & amabat.

DE THEOLOGIS

CAP. I.

MARCUS ANTONIVS PAGANVS.

MARCUS ANTONIVS PAGANVS ignota natalia fortitus, obscuritatem sanguinis eruditione omnium disciplinarum illustravit. Superatâ adolescentiâ, Franciscanam Familiam Minorum Conventualium ingressus est, vt ibi sapientiam, ceterarum rerum fundamentum, compararet. Illi fuerunt ingenij motus ad noua excogitandum acres, ad declarandum secundos, ad memoriâ tenacissimos, vt propterea mirâ felicitate plura scientiarum genera adeptus fuerit, quamquàm breue vitæ curriculum, & ars longa videatur: Vim nempe oratoriam, & poesim excoluit; canonicas leges, & literaturam sacram didicit, ac vtriusque philosophiæ arcana penetravit; quorum theses in Lyceis Taruisij, Venetiarum, & Patauij, discussit, & docuit inauditâ subtilitate; cum non minùs tyrones illum præcepta tradentem admirarentur, quàm competitores, secum disceptari non audentes, scholasticum conflictum declinarent. Doctrinæ ornamenta, cum summâ prudentiâ, & integritate coniunctis, quibus aditum sibi ad regulares gradus aperuit. Fuit nimirum Visitator Pontificius Liguriæ, Pedemontis, Montisferrati, ac Cisalpinæ Galliæ an. 1566., Inquisitor Adriæ, & Rhodigij, Prouincialis Ianuæ, Bononiæ, Thraciæ, atque Daniæ: Bis in Comitij Gen-

Generalibus Mediolani, & Senarum affedit, vbi cum Thoma Origono, solus, ex præsentibus suffragia Pater Ordinis, honoris, & cultus gratià vocatus est. Liquet Thomam summas Præfecturas obijisse, sed de M. Antonij muneribus clariora monumenta, ob maiorum incuriam, interierunt. Non tamèn ignoratur, cum intèr Theologos Tridentini Concilij emicuisse, & coràm venerando conventu Præsulum disertissimam concionem habuisse. Cùm autèm similitudo morum alliciat, & attrahat ad amicitiam, arctum vinculum mutæ coniunctionis inuit cum Felice Peretto, tunc Collega, mox Generali Ministro, & tandèm à Vaticana purpura ad D. Petri sedem eleuato. Is statim ac conditionem, & nomen immutauit, Xystus V. appellatus, veteris sodalitiij, & amici virtutum optimè memor, eum participem suæ sortis facere decreuit. Quomobrem, vt Romam festinaret opportunè iussit, quemadmodùm fama est, vt illum proprio galero decoraret, ità restitutus Seraphico Ordini, in dignissimo Viro, & sibi vnicè iucundo decus, & Cardinalatus dignitatem. M. Antonius mandato Pontificis audito, citatum iter arripuit, sed postquàm Fulgineum peruenit, inexpectato morbo affectus, quem vitium ætatis, nam septuagenarius erat, grauiorem, & lethalem fecit, finem dedit mortali vitæ XIII. Cal. Octobris, An. Virginæ Partus 1585. (1). Ibi solutis iustis sepultus est, cum Epitaphio à Petro Rodul-

[1] Petrus Rodulphius in *Histor. Seraph.* lib. 2. pag. 271. - Ioannes Stringba lib. 3. pag. 409. - Ioannes Franchinus in *Bibliotheca* pag. 420. - *Puadringhi*, & *Superbus* in *Indic. Script. Min.*

phio, postea Episcopo Senogallensi, qui secum necessitudinem habuit nullis limitibus comprehensam, lucubrato. In Forolijano autem D. Francisci templo, Sebastianus Gherardinus lapidem muro Sacraij compactum posuit, hac honestissima Inscriptione

FR. M. ANTONIO PAGANO FOROL. VIRO
 INTEGERRIMO -- OLIM RHODIGIJ PRA-
 VITATIS HÆRETICÆ INQUISITORI -- IL-
 LVSTR. DOMORVM FRANCISCANÆ FA-
 MILIÆ, ET TOTIVS PROV. -- BONONIÆ
 PLVRIES MODERATORI, LIGVRIÆ VISI-
 TATORI APOSTOLICO, -- MOX PROVIN-
 CIALI MAGISTRO, DVM A' DVLCI PA-
 TRIÆ SINV -- AD OSCVLA PEDVM XYSTI
 V. SVI AMANTISSIMI PRO -- PERAT, FVL-
 GINEI IAM SEPTVAGENARIVS MORI-
 TVR -- DIE XX. OCTOBRIS MDLXXXV.
 FR. SEBASTIANVS -- GHERARDINVS FO-
 ROL. ALVMNVS, TANQVAM PATRI -- DE
 SE OPTIME' MERITO P.

Celebris Literati iacturam non solum scientiarum Professores, multiplicis eruditionis dona prædicantes, plorauerunt, sed ipsemet Pontifex importunum exitum commiseratus, effusis lacrymis, doloris simul, & amoris signa palam dedit. Erat Paganus staturâ parvâ, latâ admodum fronte, & cogitabunda, oculis minacibus, ac toruis, naso, ore, & mento, quæ vultus naturæ consonabant, colore cutis æneo, sincipite autem caluo, extrâ coronam alborum crinium. Docti eius calami labores typis extant, *Summa Triumphorum pro perfecta reformatione hominis interioris*, *Venetijs ex Typogra-*

*Typographia Ioannis Variscij an. 1539. : Speculum
uersi Christiani : Oratio de miseris sui temporis :
De Ordine, & Residentia Episcoporum : Tractatus
de Penitentia : Sermo Generalis in Lege Canonica,
Venetijs apud Bologninum Zulterum an. 1540. , &
1571. : Epithalamia , Trophæa , & Varia Carmina
in laudem Beatissimæ Virginis : Oratio de Reforma-
tione Ecclesiæ in Concilio Tridentino ; Volumen
de Purgatorio , & de Indulgentijs excusum est, vè
Maraccius , & Crattus locuples testimonium di-
cunt : Conscientiæ Examen pro penitentibus , post
Auctoris exitum superstes , non diù post in lucem
Ioan. Baptista Somaccius Typis suis vindicauit , Ve-
netijs an. 1587.*

Vic plerique non impares facile ex-
titissent diuinæ scientiæ cognitione ,
nisi Opera , quæ elucubrarunt ,
in pluteis peritura reliquissent .

RAYNALDVS: VVIEDVCCIVS M. SS. exara-
nit , quæ in Bibliotheca S. Iacobi Bononiæ adhuc
asseruantur , non admodum quæsitæ orationis ge-
nere , sed eruditione plurimâ Scripturarum locu-
pletata : *Tractatus de Septem Sacramentis : Ser-
mones in Dominicis Anni : Sermones super Epistolas :
Sermones ad usum Quadragesimæ : Sermones de
Festis annualibus , & contra Hæbreos .* Romæ etiã
extat Codex in insigni Bibliotheca Augusti Ghisfi
Ariciæ Principis , sub an. 1405. Arimini exscriptus
à Ioanne de Austria Familiæ Eremitanæ , cui titu-
lus *De Resurrectione mortuorum* . Hic in quatuor
X. 2 partes

partes digestus est. Prima agit de Resurrectione, & de Conditione corporum, tam cęlestium, quę terrestrium: Altera de Conditione Animę separate: Tertia de futuro Iudicio: Postrema de statu hominum post Iudicium. In his porro quęstionibus elucidandis totam vim theologicę facultatis effudit, vt nihil desiderari posse difficultibus argumentis videatur (1).

SIGISMUNDVS A° FOROLIVIO, quem nonnulli Taurellę Gentis crediderunt. Is Augustinianę Familię adscriptus, intęr alios fęlici dicendı copiā, & profundā doctrinā eminuit: quę ornamenta literarum, cum illi aditum ad familiaritatem Urbani VI. aperuisset, in summum amoris locum exceptus est. Ab eo propterea mandatum subijt, vt Clementem VII. ex Comitibus Gebennarum, Pontificis nomen vsurpantem, simul fortis, & prudens corripere, & prauos tumultus, ac sequentia indę discrimina obijciens, quorum ipse Auctor extiterat, ad sanum consilium restituendę tranquillitatis Christi Regno, & Romanę sedı reuocaret. Quod frustra tentatum est; etenim pernicacia Clementis perditę restitit salubribus Sigismundi monitis (2).

HIERONYMVS GIUNTINVS ex Ordine Minorum variā literaturā imbutus, & diuinā potissimum philosophiā, quę eum paucis secundum reddiderunt. In cathedris, & suggestis Picęni, Tuscię, & Cisalpinę Gallię magnę eloquentię, &

(1) *Ex Bibliotheca Ghibsana num. 1561.*

(2) *Ex Collectan. Eugenij Menghij sub anno 1380. M. SS.*

perpica-

perspicacitatis laudem nactus est. Cùm tandem Censuræ an. 1430. temporibus grassantis luis totus in animarum salute laboraret, pestiferi morbi vitio impetitus occubuit [1].

HIERONYMVS BVRSELLVS ex Familiâ Prædicatorum; si quisquam alius in scholasticis, sacris, & profanis disciplinis versatissimus fuit, is perfectò erat, ut preclare labores testantur. Scripsit libros *Sermonum de tempore: De Sanctis: Pro Dominis: Pro Quadragesima: Librum Orationum: & Forolivijs Annales* ab an. 1397. vsque ad an. 1433. [2].

BARTHOLOMÆVS A' FOROLIVIO, in Ordine Dominicano excoluit non solum politioris humanitatis, sed diuinæ philosophiæ disciplinas. Exaravit opusculum *De Septem artibus liberalibus: & Volumen Casuum Conscientiæ*, lucis, & æternitatis digna (3).

MARTINVS VVASTALLA, habitu Carmelita, eruditione literarum, & theologicæ doctrinæ omnibus Lycæis notus. Paulo III. sedente, Tridentino Concilio interfuit, in cætum præstantium Theologorum cœoptatus. Flaminia cœnobia Prouincialis gradu gubernavit an. 1556.; & tandem Senis, ubi metaphysicam interpretabatur, intèr tyronum, & profitentium plausus, vitæ curriculum

(1) *Ioannes Dipintor. in Chron. Forol. pag. 43.*

(2) *Ioan. Michael Plodius part. 2. lib. 4. - Ambrosius de Altamura cent. 3. pag. 207. - Andreas Riuetta cent. 3. pag. 81.*

[3] *Alphonf. Fernandez in Cathal. Scriptor. Prou. Lombard. lib. 3. n. 49. - Andreas Riuetta cent. 3. p. 77. perfecit*

perfecti, & huiusmodi mors nomen eius ab Interitu vindicabit [1].

**HIERONYMVS, ET PHILIPPVS DE SAU-
VOR ELLIS** è Familia Minorum Conuentualium, oratoriâ facultate, & vtriusque philosophiæ or-nati, quorum profectò eloquentiæ non decant lumina sententiarum, & verborum splendor. De postremo sufficit elogium doctissimi Viri Bartho-lomæi Ricci ad Ioannem Hieronymum Rauanium: Ego, inquit ille *Philippum Sauorellum Concionatorem Franciscanum, et alteram filium amo, est enim præ- te adolescens, sed prudentia, & integritate, at- que studiorum cognitione, vel natu. maximus.* Augustinus Superbus raras Iuuenis dotes admiratus, eum celebrat magnæ literaturæ, & maioris spei, si ad caniciem peruenisset. Reliquit immortales in- genij labores *Peripateticas quæstiones*: & disertis- simas *Conciones*, in quibus contentio sermonis fla- scibat mortalium animos, & mirâ virtute impel- lebat ab æterna recogitanda (2).

FRANCISCVS ROSSANVS è Societate Iesu- facundus. Orator, qui, & verbis ad audiendum iu- cundis, & sententijs ad suadendum aptis uteba- tur: Theologus etiam insignis, qui diuinarum re- rum naturam perspicacitate mentis, & incompara- bili studio inuestigabat. Is dum regeret Prouinciam

[1] *Franciscus Siftus in Oper. cui Tit. Tessa- recades Impress. Venet. an. 1564. pag. 282.*

(2) *Bartholom. Riccius in Volum. 2. Epist. la- tin. lib. 4. - Petrus Rodulphus in Histor. Sera- phic. lib. 2. pag. 269. - Idem in Concionibus pag. 135.*

Venetam, interfuit Congregationi, in qua Vincentius Caraffa Neapolitanus ad summam Praefaturam electus est an. 1645.; nec pauci ex illis, qui suffragia ferebant, in eius meritis obtutus, & desideria collocarant. Obijt Placentiæ an. 1647. [1].

HIERONYMVS MENGHIVS ex Ordine Seraphico Conuentualium, non tam canitie, quàm candore morum recolendus. Hic Prouinciarum Angliæ, & Bononiæ Moderator fuit an. 1650., longuamque ætatem in suggestis, & cathodris traductam piissimè perfecit. Intèr alia eius vitæ gesta, celebris disceptatio de Immaculata Conceptione memoranda venit. Cum enim sapientissimi Viri Romæ in publicis thesibus circa originalem Virginis labem toto conatu differerent, mirabilibus argumentis eos confutauit, ac vt silentio veneretur Diuinæ Matris priuilegium coegit (2).

FRANCISCVS SAPORETTVS ex Familia Prædicatorum theologicam facultatem professus est, Bononiensis Gymnasij Baccalaureus, & decus. Summam D. Thomæ Aquinatis feliciter ità percepit, & in tenaci memoria reposuit, vt omnia eisdem verbis redderet, tanquàm ob oculos haberet. Demùm in Almam Vrbeam accersitus an. 1661., antè senectam moriens, immortale sui desiderium sapientibus reliquit (3).

THOMAS MAZZA omni doctrinâ, & eruditione præditus, quam scriptis, & typis comprobauit,

(1) Ex Monumentis Societ. Iesu Romæ.

(2) Ioannes Franchinus in Bibliotheca pag. 91.

(3) Ex Monumentis Cœnobij S. Iacobi Forolivijs.

fuit

fuit Inquisitor Cremonæ, Vincentiæ, Liguriæ, Bononiæ, ac Commissarius Generalis Romæ. Ibi dum, multâ Ordinis sui Prædicatorum gloriâ, Catholici cultus puritatem à scelerum inquinamentis expiaret, hæresim Quietis sub velamine pietatis turpis libidinis appetitus occultentem, detexit; & extinxit. At cum par laboribus munus iam adeflet, non humanum in terris, sed ut speratur æternum, decedens lucrifecit an. 1688. Extant ex eius operibus *Vita Claudiani Poetæ, Vincentiæ, apud Iacobum Amedeum an. 1668. : Opusculum Apologeticum pro Ioanne Amio Ronchi, apud Georgium Francki an. 1675. : Historia Gothorum: Conciones de Tempore, & de Sanctis: Panegyris D. Raymundi de Pegna: & Tractatus super prohibitione mulieris ab ingressu Monasteriorum. (1).*

DE IVRISCONSULTIS.

CAP. II.

RAYNERIUS ARSENDVS.

Toga, & armis præstantes maiores habuit, Genitorem autem Petrum variâ scientiarum eruditione ornatum, cuius vestigijs inhærere proposuit, & literariam potius quàm militarem inter vitæ discrimina gloriam com-

[1] *Vincentius Maria Fontana in Theatr. Dominic. part. 3. cap. 3. pag. 566. - Andreas Ksuetta in Bibliothec. Cronologica cent. 5. pag. 195. - parare.*

parare. Itaque Iurisprudentiam amplexatus, inter consortes studiorum acri, & perenni æmulatione differere, ac in medium afferre novas, & inauditas quæstiones cepit. Cum autem Socij vim perspicacis ingenij mirarentur, & sæpius consultati, eum prouocantem ad theses declinarent, in Palestræ adagium emanauit, magis de præceptoris, quam Raynerij victoriâ præsumendum. Is diù in exilio Rauennæ fuit, cum Gens Arfenda nobilitate, & opibus præclara, Guelpham factionem sequeretur aduersus Ordelapham, quæ tunc in Patria regnabat, Ghibellinam sustinentem. Palsim eunte altissimæ doctrinæ famâ, Raynerius Romam vocatus est ad amplissimum munus Auditoris Sacri Palatii (1), quod tantâ Quiritum laude exercuit, quantâ Decessorum alter vnquam obierit, cum facilem aditum optimatibus, & plebeijs daret, controversias benignè audiret, & trutinatam acerrimè iustitiam incorruptè administraret. Quoniàm autem naturæ ingenio, potiùs ad Ius interpretandum, quàm ad dicendum in Tribunalibus Italiæ ferebatur, se se abdicare Romano Magistratu, & celebrem Matris Studiorum Bononiæ Vniuersitatem adire decreuit, à qua magnis præmijs accersitus fuerat. Ibi quamplures annos docuit, & peritissimos magisterij sodales nactus est an. 1324. Guidonem de Fulgineo, Petrum de Cernitis, Fratrem Vbertum de Cēsena, & Ceccum de Asculo Astrologiam exponentem: an. 1330. Iacobum à Beluisio, Franciscum de Liazaris, & Iacobum Butrigarium:

[1] *Guido Panzirolus de Claris Leg. Interpretibus cap. 62. pag. 182.*

anno autem 1338. inter alios Vgonem de Parma [1]. At ex multis discipulis , qui summâ con-
 spiratione amoris inclytum magistrum persecuti sunt ,
 & antisites legum euaserunt , fieri profectò non debet
 Bartolus Saxoferratenfis , Iuris lucerna , & legum
 apex nuncupatus . Is quamuis tyrocinia suscepisset
 etiàm à clarissimis Doctoribus Cyno Pistoriensis , &
 Oldrado Laudensi , supèr omnes tamèn veneratus
 est , utpotè cui se longè plùs debere fateretur ,
 Raynerium Arsendum , & tam enixè coluit , ut
 non iam ampliùs tyro , & auditor , sed doctor , atque
 aliorum præceptor , in *Questionibus* affirmet , se su-
 biicere sententiam suam specialitèr opinioni , sen-
 tentiæ , & consilio Dñi Raynerij de Foroliuio , Pa-
 tris , Domini , & Doctoris sui (his titulis eum ap-
 pellabat) , atque illius correctionem sempèr reue-
 reri (2) . Vbique gentium igitur , & iam omnium
 sermone celebrabatur Raynerij nomen , ut propte-
 reà hoc temporis Carolus Bohemiæ Rex , & Cæ-
 sar , compos eiusdem virtutum factus , illum supre-
 mum Consiliarium Aulæ Cæsareæ , & Regalis de-
 clarauerit [3] . Verùm enimuerò à Bononiensi
 Academià ad Pisanam progressus , Bartolum iam
 Bononiæ tyronem , hic habuit collegam ; imò &
 competitorem . Is nempe dùm *l. omnes populi ff.
 de Iustit. , & Iur. enodaret* , materiem Statutorum
 fusè , & luculentèr pertractauit , eamque multis

(1) Cberubin. Ghirardacc. in *Histor. Bonon. part.
 2. libr. 20. pag. 56. & libr. 21. pag. 139.*

(2) Bartolus in *Question. quest. 2. , & 14.*

(3) Marcus Mantua in *Epitome Virror. Illustr.
 pag. 167. num. 221.*

questio-

quæſtionibus, & ſeptem potiſſimum accuratè digeſ-
 ſit. Raynerius econtrà, vt erat acutiſſimus, & opi-
 nionis ſuæ amator, ac tenax, ſingulas Bartolæ ſen-
 tentias accerſiſſe, & ad vnam omnes reiecit, ac
 damnauit in *Repetitione* per eum exarata ſupèr
 memoratam l. omnes populi, quam poſtmodùm
 inferuit *Albericus de Roſate in Tractatu Statuto-
 rum*. Ob hanc Raynerij in Bartolùm nimis ſeueram
 cenſuram, *Iſon*, & poſt eum *Ioan. Paulus Lanca-
 lottus* malè crediderunt, id non doctrinæ propriæ
 tenacitate, ſed inuidiæ, & æmulationis vitio pere-
 giſſe; quod erimen in ingenuo Viro, & à cunctis
 Scriptoribus laudato ſuſpicari nefas eſt. Ceterùm
 dùm in Piſano Gymnaſio horum Illuſtrium Iuriſcon-
 ſultorum, qui de principatu contendebant, ſubli-
 mis ſcientia in omnium ore verſaretur, Raynerius
 ſexcentis aureis (enorme tunc temporis ſpendi-
 um) Paratum ad exponendum Ius ciuile voca-
 tus eſt, quo anno ibidem pontificium *Ægidius Man-
 delbertus Ctemonenſis* interpretabatur. Magnis Or-
 dinum cunctorum ſtudijs, & præſertim Carrariæ
 Stirpis, intèr Euganeos floridum Regnum obtinen-
 tis, in magiſtrali cathedra locatus, eam vſquè ad
 exitum glorioſè detinuit, tantà diſcipulorum, &
 Principum ipſorum reuerentiâ, vt illius verba tan-
 quàm ab oraculo acciperentur. Solus dumtaxat *Si-
 gnorolus de Homodeis Mediolanenſis*, olim eius ty-
 ro, de mendâ, & errore correptus, Magiſtrum
 parvipendere non dubitauit; vndè grauis intèr illos
 ſimultas prodijt; quæ in atrox tandem odium eſtua-
 uit. Cùm enim *Signorolus Conſilium* edidiſſet ſu-
 pèr Statuto Aſtenſi, quod eſt *trigeſimum ſeptimum*
 in ordine intèr eius conſilia Lugduni impreſſa, di-
 ſcipuli

scipuli sententiam iustitiæ zelo, & veritatis amore
 improbare, vt in *sexagesimo octauo*, Incipiens,
Quadam mulier nomine Blandexia, vbi auctoritatem
 senectutis, & gradus usurpans, antiqui tyronis
 opinioni illudit, vtpotè qui disputaret de lana ca-
 prina, & ascisceret verba sua, licèt à se declara-
 tionem textus in *l. Cesar de Publ. Bononiæ* du-
 dùm Auditor accepisset. Hanc idèd nimis acerbam
 castigationem egrè ferens *Signorolus*, plus sapere se-
 quàm Præceptorem putans, alterum *Consilium* ouul-
 gavit in eadem editione *vn-desseptuagesimum*, vbi
Contra, inquit, *videtur esse scriptum per D. Ray-*
nerium de Foroliuio Doctorem meum in extraordi-
narijs, qui multum coloratè, & quod verius est,
iudicè visus fuit redarguere; sed more Celsi ex-
cusantis sibi tunc Magistrum suum, vt l. debere
§. 1. ff. de Arbitr., ipsum si possem excusarem, sed
quia eius sententia est iuri contraria, sedè totali-
tèr est spernenda &c. Hæc, & alia *Signorolus*: quo-
 niàm verò *Raynerius* ex acrimoniâ responsionis
 sibi nimium remorderi visus est, irâ exarât, & li-
 beriori calamo scriptum, & Scriptorem confuta-
 uit, vt ex *Consilio ultimo Lugdunensis* editionis.
 Initium est, *In nomine &c. Ad confusionem cuiusdam*
nostri Discipuli, qui à me monitus in isto Consilio,
se, & suum errorem corrigere noluit, sed potius in
eo perseverans, in turpia verba prorupit, contra
l. quisquis C. de postulan., & calore iracundiæ du-
ctus, contra l. quod calore ff. de reg. iur. rubore
confusus, dedecus sibi adscribens, suum errorem
expressum in suo consilio renocare noluit, contra l.
Potiores &c., multiloquium, & sui cordis arrogantia
fatua fulminavit, contra præceptum Iohannis Apostoli
in sua

in sua Canonica dicentis, in multiloquio peccatum non deest, & contra l. flatuunt &c. suum etiam errorem iterando peccauit, & idem excusari non debet, nam delicti veniam crimina non semel commissa habere non debent ut l. &c., & idem suas fatuitates corrigam urbano sermone, non improbo. Et si mei discipuli cesset insania, vigeat iustitia contra eum, & per consequens in eius persona meus honor perpetuo perseueret, cum honor sit Magistro bonos habere discipulos, ut in constit. ff. in fine. Sequitur consilium in quo omnia refellit Signoroli argumenta, & subinde illa cuiusdam Permagenfis, nempe Alberici de Rosate, ut testatur Thesaurus [1]; & his verbis terminatur, Quare ego Raynerius de Forluisio &c. ordinariè legens actu in regia Vrbe Paduæ sub protectione, & tutela Inclitorum, & Magnificorum Dominorum meorum Iacobi, & Iacobini fratrum de Carraria, ad reuerentiam, & honorem Omnipotentis Dei D. N. Iesu Christi, eiusque Intemeratæ Sanctissimæ Matris Mariæ Virginis, totiusque Curie celestis, & maxime B. Nicolai mei Patroni in Curia celesti, in cuius festiuitate complere expediri prædicta ad defensionem pietatis, humanitatis, equitatis, charitatis ordinata, & affectionis naturalis, iustitiæ, & totius Iuris ciuilib; dico, & consulo &c. supplicans omnipotenti Deo, & Curie, & Sancto prædictis, quatenus informet iudicantem, & Consultorem in relicitudine veritatis. Ità quod iustitia in quæstione præsentis per ipsos obseruetur, ad quam mea intendit intentio: Raynerius

(1) Gaspar Ant. Thesaurus Quæstion. Forens. lib. 1. quæst. 94. num. 3.

rius de Forlino : Hæc verba à typis fidelitèr exscripta afferre operæ pretium duxi , ut innotescat , quantum ex feruido naturæ instinctu sæpè cæleret Raynerij sanguis , & acerrimè magistralem dignitatem tueretur ; semper siquidè contendit , ut eius opiniones , & vota , discipulorum sententijs , & ipsius Bartoli præponerentur . Fuit & lepidissimi ingenij , quemadmodum acuta , ac salibus aspersa eius dicta testantur , quæ intèr alia sunt , *Æstatis tempore remissius esse dandam operam studijs , quoniam tunc sufficet nobis viuere : Melius est silere , quàm per imperitiàm malè loqui : Si secundùm cogitationes hominum succederet eis luxuriam , multum cogitarem ego , & multi alij &c.* Tradit , & affirmat *Albericus* , quàmuis ipsum viuæ voce docentem non audierit , scripta eius legisse , ac sibi visa subtilia , vtilia , delectabilia , & realia : & in huiusmodi verba descendit , *Laus eius comparatiuè infinita est* (1). Tandè Legum Monarcha communi consensione & habitus , & nuncupatus , immortalitate ore , & calamo acquisitâ , mortalitatem exiit anno humanæ Salutis 1358. Corpori solutis iustis , intèr elogia , & totius Gymnasij lacrymas in altero ex peristylijs Minorum Conuentualium Patavij sepultus est (2). Eius cenotaphium

(1) *Albericus de Rosate in Progm. Digest. nomin. , column. penultim.*

(2) *Iason in l. omnes populi. - Ioan. Paulus Lancolottus in Vat. Bartoli pag. 15. - Ioan. Fichardus in Tractat. Vss. Recen. I. C. C. tom. 1. pag. 157. - Catelian, Cotta in Tractat. Magn. tom. 1. pag. 139. - Baptista de Gazzalupis de modo studendi in Iure.*

decorant effigies quasi anaglyficæ, & adhuc auri vestigia supersunt, quo superinductus passim est tumultus. Iacent ad caput, pedesque Simulacri cubantis, & doctorali veste induti, librorum volumina; in tabulâ autem marmorea, muro compactâ, sequentes versus leguntur.

LIVIA QVEM GENVIT RAYNERIVS ALMA
 QVIESCIT — HOC SAXO, LEGALIS APEX,
 VENERABILE LVMEN — LEGIBVS IN MVN-
 DO, IVRIS SVMMVSQVE MONARCA, — FI-
 DVM CONSILIVM DVBIJS, RATIONIS
 AMIGVS. — HOC PEREVNTE PERIT LE-
 GVM VENERANDA POTESTAS: — VIRTVS
 STRATA IACET ZELO VIDVATA PATER-
 NO. — HVC HVC VERTE OCVLOS LA-
 CRYMANS, HIC SPONTE QVERARIS --
 PLEBS STVDIOSA PATREM, QVIA VIX
 HANC PASSA RVINAM -- HEV TANTVM
 SÆCLO DAMNVN RELEVARE FVTVRO --
 COMPOS ERIS: NATVMQVE FLEAS AR-
 SENDA PROPAGO.

Erat Raynerius, vt patet ex priscis imaginibus, staturâ mediocri, exili vultu, lata fronte, luminibus concauis, ore paruo, acuto mento, colore ad album, & pallidum vergente, caluo capite, & raris, ac velût sparsis circâ aures capillis: abra-sâ incedebat barbâ, interiore veste rubea, superiore sine manicis nigra, pretiosis subfuta murium ponticorum pellibus, & penès collare duobus nodulis annexâ. Reliquit filios Arsendinum, & Friedericum Iuris consultissimos, ac coheredes eius sapientiz, & famæ. Ab Arsendino, & Catharinâ
 ex Do-

ex Dominis Boneldæ Andreas prodijt, parens Thadeæ Arfendi Generis postremæ, quæ Baiocio de Pontiolis nupit. In hac defecit Raynerij semen, sed eius inclytum, & perenne nomen in editis Operibus vigebit. Alia temporum ærumnis obnoxia peziere, alia ab infortunijs educta, typis extant. Lugduni excusa est sub an. 1523. apud Hugonem à Porta, & Antonium Vincentium, *Vtilis, & secunda Lectura Domini Raynerij de Forotuso in utroque Iure Doctoris luculentissimi super prima, & secunda parte ff. noui: Cum eiusdem Raynerij, Dyni, pluriumque aliorum Doctorum Additionibus &c. & aucta Dyni Repetitione super §. si plures &c.* In libro cui titulus, *Repetitionum, seu Commentariorum in varia Iurisconsultorum Responsa, Volumen Primum:* continet cas Repetitiones, quæ spectant ad priorem partem primi Tomi Pandectarum, editum vt supra, ad paginam sexagesimam tertiam, incipit, *Repetitio Raynerij Forotusensis in l. omnes populi ff. de Iustitia & Iure*, diuisa est in numeros centum viginti: Sequitur Tomus secundus; Repetitiones continet, quæ pertinent ad posteriorem partem primi Tomi Pandectarum: Ibi ad paginam quadragesimam quintam supra centesimam reperitur, *Repetitio Raynerij super l. admonenda ff. de Iure Iurando*: Ad paginas biscentum, & viginti octo, *Repetitio in l. quis se debere ff. de condit. caus. dat. causa non secut. Repetitio in l. si Procurator, ff. de condit. causa data, causa non secut. Repetitio in l. dedi, quæ est l. fin. de condit. causa data, causa non secut. Repetitio in l. libertas & in l. si non sortem ff. de condit. indebit. Repetitio super l. interdum ff. de conditione indebit.* Ad paginam verò biscentum vnā,

vnam, & octoginta *Repetitio super l. Auunculo ff. de condit. sine causa*: deinde *Repetitio super l. centum Capuae*, ff. de eo quod certo loco: *Repetitio super l. si post moram ff. de eo quod certo loco*: *Repetitio super l. item ille ff. de constit. pecul.*, & de-
 mum *Repetitio super l. si ut certo S. si duobus ve-
 hiculum ff. commodat*. In volumine octauo, Re-
 petitiones complectente in varias Romanorum Prin-
 cipum Constitutiones, quæ posteriori Iustiniani
 Codicis parti conueniant, à pagina quadringentesima
 trigesima tertia, usque ad trigesimalam nonam repe-
 ritur *Repetitio super l. unicam Cod. de sentent.
 que pro eo quod interest profertur*. In vetustiori edi-
 tione Tractatus Alberti Duri, Venetijs euulgati an-
 1549. ubi, *De Statute feminas excludentibus tra-
 ctatur*, extat Opusculum, in quo Raynerius opti-
 mè eam materiam commentatus est. In secundo
 Tomo Consiliorum ad causas vltimarum volunta-
 tum, collect. per Ioannem Baptistam Zilettum, &
 excusum Venetijs anno 1581., Consilium octauum
 à Raynerio exaratum super articulum *An filij
 spurij possint succedere ex testamento Patris*, legi-
 tur. Bononiæ in Collegio Hispano, M. S. tanti Do-
 ctoris asseruatur, publicæ, & priuatæ utilitati pro-
 futurum si in lucem ederetur. *Fanufius Campanus*
 eum Tractatus duos lucubrauit, alterum *de Pote-
 estate Regia*, & alterum *de Tirannide* testatur [v]h,
 qui forsàn inter varios posterarum ætatum casus
 perierunt.

(1) *Fanufius Campanus de Famil. Illustr. lib.
 5. pag. 88.*

ANTONIUS MERENDI

Triusque Iuris studiis ANTONIUS natus est Cal. Octobris an. 1578., Parentibus præcæ nobilitatis Fabricia, & Clelia Hastea, quibus placuit indere ad lauærum Salutis hoc nomen filio, vt Antonij senioris Canonici Cardinalis Rauennatis Ecclesiæ anno 1492. (1) ornatissimi Agnati memoriam renouarent. Inter alias dotes, quæ in puero egregiæ indolis emicuerunt, mirabilis mansuetudo, integritatis, & literarum insitum votum excellēbant. Fuit enim adolescentibus annis tam placidus, & ab ira alienus, vt quamquam iniurijs lacessitus, animum semper composuerit, & indignationi pepercerit; tam probus, exactissimæque vitæ, vt nec de minima re corripere mores potuerint; tantæ præterea sapientiæ in legali facultate, vt nemini suæ tempestatis postponi posse videretur. Satis imbutus Rethorica, & naturalis, ac diuinæ Philosophiæ disciplinis, quibus se præstantissimum oratorem in Academijs, & sophistam in publicis thesibus ostendit, Cæsareo, ac Pontificio Iuri nauare operam constituit. Ad id eum euocabant clara Gentilium exempla Vincentij, & Hippolyti, qui Romæ in Foro gloriosè versabantur. Isti enim quamuis Cæsennæ exorti, Foroluiano Generi originem suam referebant; nam Jacobum Atauum inter Consiliarios Cæsennates dedisse nomen an. 1475. haud ignorabant. Antonius

[1] Archang. Albertin. in Chron. M. S. Forol. sub die 14. Septembr. 1492.

practicâ

practica in Sacrae Rotae Auditorio, & summis Romanæ Curiae Tribunalibus accepta, tueri causas forenses cepit, eâ doctrinæ, & probitatis famâ, ut crescente in dies clientum numero, vix satis esset Patrocinijs posse. Audierat has laudes Magnus Etruriæ Dux Cosmus II. qui ad augendum Pisane Vniuersitatis decus, Viros doctissimos vndique aduocabat, Iuuenem etate, sed maturum scientiâ, ad munus Lectoris extraordinarij, & Pandectarum accessiuit. Hanc sedem annos quindecim multiplici eruditione non tam tenuit, quàm decorauit, ut non minus Tyrones, quàm Collegæ eius aciem ingenij, & incomparabilem humanitatem certatim admirarentur, ac laudarent. At quem putabant, disertissimè exponentem legales textus, diutiùs Pisani audire, exasperatò perdididerunt; nam Francisci Cardinalis Barberini studio, & Serenissimæ Domus Mediceæ permisso, ad Firmatum Gymnasium Antonius emigravit, præcipuam Iuris Ciuilis Cathedram à matutinis horis consoensurus. Ibi sexennio inter plausus cunctorum absoluto, ad Ticinense Magisterium progressus est, quod per longum viginti annorum intervallum obtinuit; ibique docendo, & edendo Typis Opera, suum nomen iam Italiæ vniuersæ notum, etiàm trãs Alpes amandauit. Quibus profundæ doctrinæ laudibus adducti Bononienses, eum primum Legum Interpretem, seu Gymnasij Eminentem renunciarunt. Annos octo in eodem munere consedit; à quo cum ad Patavinum magnâ Reipublicæ Venetæ expectatione vocaretur, perfecit angustum Vitæ curriculum, nunquam apud posteros defecturus, anno Redemptionis 1655.

ætatis suæ septuagesimo septimo (1). Erat Antonio lacertosum corpus, statura non admodum pro-cera, plena, & rotunda facies, ubi aperiebatur la-ta frons, mentis amplitudinem indicans, & mica-bant oculi, in quibus irradiabat magistralis digni-tas: caput autem, & mentum orebrà, & véné-randa canicie conspersum. Quasi sint ponderis, subtilitatis, & eruditionis eius doctissimi labores, si cum ceteris coætaneorum comparentur, facillimè innotescet. Extant Volumina quatuor *Controuer-siarum Iuris*, quæ libros quatuor, & viginti com-plectuntur; *Primum Venetis an. 1625. apud Hære-dem Damiani Zenarij*: *Secundum Ticini Regij, excudebat Ioannes Andreas Magrius anno 1638. Tertium eodem Impressore emerit anno 1639, cui insertus, & colligatus est De Cambio mundanali Tractatus elaboratissimus Papiæ apud Magrium an-no 1645. Volumèn verò, Quartum ab eisdem ty-pis in lucem prodijt an. 1647. Disputationis de Consilio minimè dando extrà casus regulæ ex duobus malis, iuxta opinionem specificantem probabiliter actum pro licito, si concursu opinionis specificantis ipsum probabiliter pro illicito, Pars prima cum Ap-pendicibus, Bononiæ apud H. H. de Ducajs an. 1655. in quarto: suspensa est, donèc emendetur. In hoc siquidè Tractatu promit, *Usum probabilistatum, re-ceptum eo seculo, aduersari consuetudini vniuersali, & Canonibus Sanctæ Ecclesiæ, Scripturis intellectis iuxta sensum communem, principijque naturalibus,**

(1) Antonius Bagatta in *Add. ad Platinam in Vita Innoc. X.* - Franciscus Bsrabus in *tractat. Oper. equestr. in lib. 4. Deciss., decis. 14.*

& theolo-

& theologis; & adeo motius satisfi, ut defendi nō
 possint. probabiliter; defectus. insuper. grandes demon-
 strantur doctrinarum pro eius defensione. editarum.
 Fertur Bartholomęi Mastrii. Imeldulensem, Theo-
 logorum cui sui principem, dum perstantissimum Opus
 in secundum librum Sententiarum Alexandro VII.
 obtulisset, ab eo de propria sententiā interrogatum
 in tantā scribentium varietate, & in defendenda
 probabiliori Antonij pertinaciam improbante, res-
 pondisse: Haud secus, inquit, Beatissime Pater,
 Vir iste mihi amicitia coniunctus, opinari poterat;
 cū a purissimę conscientię instinctu, quam ego
 arctissima familiaritate noui, ad probabiliozem eni-
 xē colendam, & fouendam moueatur. Hoc lucu-
 lentum de virtutibus Antonij testimonium Mastrius
 Pontifici Maximo perhibuit. *Secunda Pars de Con-
 silio: Grande Responsorum Volumen: & Quintum
 Controuersiarum Iuris, si vnquam excudentur, Fa-
 miliam, Patriam, & Typos illustrabunt.*

IN Iure ciuili, quo intē populos Iu-
 stitia, concordie mater custoditur,
 vel operibus editis, vel magisterijs
 celebres antē alios exstiterunt.

FRIDERICVS ARSENDVS ad laudem Geni-
 toris Raynerij aspirans, pro virili parte nisus est
 eam quodammodō emulari. Fuit peritissimus Anti-
 stes legum, eamque scientiam, Parentis laborum
 consors, clam excultam, ipso extincto palam do-
 cendo, & scribendo confirmauit.

ARSENDINVS ARSENDVS eximij Patris ve-
 stigia

Aigla tenuit, & Fratrem longè vicit scientiâ legum. Dùm anno 1340. Iura Patavij interpretaretur, à Francisco Carratio ad Venetum Senatam missus est, ut ab eo honestæ pacis condiciones impetraret; & ipsâ tandèm desperatâ, Bononiam petijt, salutarem opem à Pontificio Legato rogaturus. Ibi legatum Thesum dissertationem publicam habuit, & inclytum Gymnasium nunquàm interitura doctrinæ suæ famâ implevit (1). Patavij decessit, propè paternos cineres humatus, & Vxoris tumulum, vbi hæc leguntur. HIC IAGET NOBILIS, ET EGREGIA DOMINA, DOMINA CATHARINA DELLA BONELDA VXOR EXCELLENTISSIMI LEGVM DOCTORIS DOM. ARSENDINI DE ARSENDIS DE FORLIVIO.

THOMAS, ET PETRVS FOROLIVIENSES an. 1450. non solum Iuris Codices in primarijs Gymnasis Italiæ exposuerunt, sed Opera supèr Cæsareis legibus elucubrata in lucem protulerunt. Verùm enim verò cū temporum iniuriæ quandoque officiant etiam rebus immortalitate dignis, illa venturæ ætati occulerunt; & nominis, Patriæque memoriam sustulissent, nisi ipsa Baldus à latebris obliuionis eduxisset (2).

VGOLINVS VRBEVETANVS, Foroliuij Archidiaconus, & Vicarius Generalis, in pontificio iure, & re philosophica magnoperè versatus, addidit suis laudibus eam Musices peritiam, ut sacri cantus libri, eius mirabilis ingenij fetus, meritò cunctis huiusce facultatis præferantur. Maximum

(1) Panzirolus lib. 2. cap. 62. - Mantua tom. 1. pag. 160. - Gazalupus de Modo studen. in Iure pag. 35.

(2) Baldus in l. Vsufruct. Cod. de Vsufruct. m. 4. tamèn

tantam suarum virtutum præconium fait, eas profundâ modestiâ præterisse [1].

GVILLELMVS LAMBERTELLVS legum-Scientiâ, muneribus, & actis rebus clarissimus, diu Forum Cornelium tenuit, illudque ab insidijs Thadæi Manfredi, imperio inhiantis, vindicauit. Exortâ suorum dissensione inter Communitates Imolæ, quæ Riaris Genti; Lugj, Massæ, & Consilicis, quæ Atesinæ obtemperabant, ei tunc temporis Hieronymi Riaris summo Auditori, ac Mario Aratino Ioannis Galeatii Mediolani Ducis Vicario Generali, arbitria pacis, & belli credita sunt. Potuit enim Guillelmi prudentia, futuris malis occurrere, & amicitiam inter confines Principes atchiûs confirmare [2]. Anno 1500. in Cæsenati super erecto, & 1502. in Florentino Auditoris collocatus, forenses controversias non ingloriè cognouit (3). Tandem ad Patriam reuersus, quæ, prostratâ Oedelaphorum sorte, Venetis obtulisse ferebatur, à manibus populi trucidatus est; alijs interea miserentibus infelicem casum, alijs ob suspectam eius fidem crudelitatem probantibus.

ANDREAS FACHINEVS Eques, & Comes Palatii Lateranensis, in quo multa dona naturæ, &

(1) *Dipintor. in Chron. M. S. Forol. pag. 32. - Blondus in Ital. Illustr. Reg. 6. - Albert. in Descript. Ital. Reg. 14. - Ex Hadoporo Ambrosij Camaldulen. an. 1433. mense Iunio.*

(2) *Ex rogitt. Alexandri de Sellis Not. Imolen. 8. Octobris 1487.*

(3) *Ex Archiu. Reformat. Florentia 15. Aprilis an. 1503.*

artis

artis conuenienter, perspicaciam scilicet mentis, altamque doctrinam, suauissimi, & humanissimi mores comitabantur. Edocuit Ingloftadij (1), & Pifis, ibi nouem, hic annos vitæ reliquos, magno utrobique Auditorum plausu, quorum quisque certabat, ut incomparabilis Præceptoris merita prædicaret. Eum plurimi fecerunt Guillelmus Elector Bauariæ, & Cosmus II. Magnus Dux Etruriæ, ob celeberrimas Controversias Iuris. Extat *Tomus primus* continens libros decem, *Venetijs apud societatem Venetam an. 1602.* *Tomus secundus* continens librum XI. XII., & XIII. *Venetijs apud Bernardinum Iuniam anno 1710. in folio.*

ANTONIVS PORTIVS Romani fori Primas, Capitolijs Collateralis, & oraculum Almæ Urbis, quem S. Rota insignem Iurisperitum appellauit (2). Huic in Aracelano Templo lapidem sub eius effigie posuerunt Dominicus Cardinalis Gymnastus amplissimi Ordinis Decanus, & Clemons Merlinus Romanæ Rotæ Auditor; alter prisce necessitudinis, alter accepti tyrocinijs memores. Hæc in elogio perleguntur: **ILLI EST, IN QVO COMPRESSI-
HENSIONEM LEGVM OMNIVM, RESPON-
SA NVNQVAM CVNCTABVNDATA, PROM-
PTVM, ET IN NVMERATO SEMPER INGE-**

(1) *Ex Liter. patentibus Hieronymi Ratsij Camerarij Academ. Ingloftad. 6. Octobr. an. 1597. - Visian. de Iurepatron. part. 1. lib. 3. cap. 2. n. 92. & lib. 4. cap. 8. num. 13.*

[2] *Rota coram Merlin. decis. 158. num. 3. - Mercurial. Merlin. de Legitim. lib. 5. tit. 3. quæst. 8. num. 17.*

NIVM

NIUM EXPERTA, ET MIRATA EST ROMA.
 Objit Vir memorandus apud Quirites, Ciues, & potentes, consumatâ ætate annorum 75. inter legales disciplinas, anno Reparationis nostræ 1631.

PHILIPPVS FACIINEVS inçlyti nominis Iuriscultus, de quo sufficiant *Antonij Merendæ* verba ad Senatum Mediolanensem [1] : Non possum Patres Amplissimi præterire Clarissimum Antecessorem Philippum Facineum, *Andræa Controuersiarum Auctoris celeberrimi filium*, in Pisano Gymnasio manè è primo loco Ius ciuile tantâ subtilitate, facilitate, eruditione, & eloquentia exponentem, ut qui Ius nostrum, & ipsius virtutem bene nouere, unanimes sensu pronuntient, ulli Italicorum huius temporis Iuris Professorum, abque insuria non posse secundus existimari. Occubuit Pisis eruditissimus Interpres legum, nisi æmulator, affinis saltèm paternæ gloriæ.

MERCVRIALIS MERLINVS satis apud Italos, & Transalpinos clarus ob altissimam Iuris prudentiam, magis typis, quam administrationibus susceptis comprobata. Extant doctissima, & elaborata Opera, Alterum *De Legitima*, Venetijs apud heredem *Damiani Zenarij* an. 1626. : Alterum *De Fignoribus*, & *Hypothecis*, Venetijs apud Iuntas, & *Babam* an. 1639. in folio. Primum Volumen annum agens vigesimum quintum lucubrauit; secundum quinquagenarius, dissimili, sed optimo iuxta ætatem pondere, ac stylo. Fuit prius Auditor Rotæ Florentiæ, deindè Ferdinando II. Magno Etru-

(1) *Antonius Merenda in Epist. Dedic. ad Senatum Mediolan. Vol. 2. Dat. Ticini an. 1638.*

riæ Duci inferuivit Auditoris Consultæ, & istius
 Consiliatij gradibus, summâ tempè integritate, ac
 fide. Demùm ab humanis excessit. an. Salut. 1657.
 [1].

FABRITIUS PONTIROLVS ex nobilissima stirpe procreatus, quæ mutua connubia cum Ordelaphis, & Alidosijs Foroliuij, & Ianolæ Dynastis habuit. Thomas à Bonifacio IX., & Petrus à Ioanè XXIII. Nobiles Viri, & Domicelli Foroliuienses appellantur. At magis proprijs, quàm sanguinis ornamentis Fabritius nituit, tantâ sapientiâ, & subtilitate in legibus interpretandis præditus, vt sæpè Iudices flexione textuum intercepti, eius sententiam sequi cogerentur. Ad munus Auditoris Generalis Medicei dominij electus, illud domesticâ contentus famâ detrectauit; & in Patria vbi transegerat iuueniles annos, seniles clausit, natus an. 1610., obiit an. 1667. Edidit *Responsum Polycleteâ normâ absolutum*, Cesenæ ex typographia Nerij an. 1645. in quarto; & tale nomen sibi consulendo comparauit, vt à Sacra Rota insignis Iurisconsulti elogio decoreretur (2).

IOSEPH VRCEOLVS inter legum Antistites summe tempestatis claruit, graui, & eximiâ doctrinâ Operibus impressis confirmatâ. Nec solùm ingenio, sed

(1) *Venturinus Conf. 42. lib. 1. pag. 770.* - *Franciscus Ansaldo Conf. 110. in principio.* - *Iacob. de Comitibus tom. 1. Decisf. Rota Senen. tit. 2. de Clar. Iudic. Ciuit. Florentiæ.*

(2) *Rota part. 18. Recen. tom. 2. dec. 422., & part. 17 tom. 2. decisf. 529., ac cor.* - *Emer. lnn. tom. 1. decisf. 238.*

proba-

probatissimè integritate, & prudentià Magni Ducis Etruriæ patrociniùm meruit. Eum nempe Cosmus III. ex Florentino ad Capitaneorum Partis Auditorium, Conferuatoris Legum, & Abundantiæ, Auditoris-Consultæ, & intimè Consiliarij euexit, ac deniquè in filios Ioannem Senensis Rotæ Auditorem, & à Consilij Status, ac Petrum Paulum Equitem Ordinis S. Stephani, munificentiæ, & amoris sui argumenta deriuauit. Quæ extant hæc sunt *Consultationes Forenses rerum practicabilium, & iudicatarum, Bononiæ ex Typographia Iacobi Montij anno 1662.*: *Decisiones inclÿta Rotæ Florentinæ continentes materias contractuum, ultimarum voluntatum, & interpretationes Statutorum, Florentiæ, Typis Ioannis Philippi Cecchi anno 1690.*: *Tractatus de Transactionibus, Genææ sumptibus Ioannis Antonij Cramer anno 1701. in folio.* Dùm tandem felici calamo, vegetique in senio memoriâ Tractatum lucubaret *De bona, & mala fide contrahentium*, surreptus importunâ morte, à laboribus suis requieuit Foroliuij anno Virginei partus 1698., ætatis sexto suprâ septuagesimum [1]. In Sanctæ Mariæ Seruorum, coràm utroque Magistratu laudatus est, & deindè post hocæfissimum funus tumulatus [2].

[1] *Iacobus de Comitibus tom. 1. Decis. Rotæ Senensis tit. 2. de Clar. Iudic. Ciuitatis Florentinæ.*

(2) *Ex Orat. funebr., typis Iosephi Syluæ anno 1698.*

DE MEDICIS

CAP. III.

IACOBVS A TURRI.

Agnam IACOBVS reliquit sui Sa-
 mam, ingenij subtilitate, eruditis
 Operibus, & tunc ignotis documen-
 tis partam; eam scilicet sortitus fuit
 mentis amplitudinem, ut mirâ felici-
 tate ijs disciplinis potiri valuerit, ad
 quarum possessionem alij laboribus, & senectâ con-
 fecti vix perueniunt. Cum autem inter alias scien-
 tias profiteri Medicam facultatem proposuisset,
 Patavium petijt, vbi præclarum vigeat nomen in-
 signium Virorum Bartholomei Columnæ, & Iacobi
 Auogadrij. Eos siquidem præceptores habuit in
 Medicina, & Philosophia; verum intimo quodam
 naturæ lumine, & incessanti studio, socios non
 modò, sed & ipsos, à quibus eruditionis tyrocinia
 acceperat, prætergressus est. Multum etiã græ-
 co sermone polluit, per quem ad difficilis scientiæ
 oïia in Græcia florentis cognitionem, velut per
 ostium introitur. Eo nempe varia, & admodum
 proficua à Græcis scriptoribus excerpfit, quæ apud
 nostrates in tenebris delitescabant. Tandem ad Do-
 ctorem Cathedram promotus, egregiè, & disertè
 elucidavit Textus Galenici studij, ad quos audien-
 dos plerique Itali, nec pauci transalpini Tyrones
 certatim properarunt. Erat tunc Medicina in tanta
 hominum existimatione, ut medendi munus nullius
 etiam optimatis dignitatem imminuere posse vide-
 retur.

retur. Inualuit Mediceę facultatis cultus gręcorum Codicum expositione; ob quam innumeros cupido incessit noscendi Interpretem, & noua audiendi in Patauina Academia. Hic Iacobus scientias trium pręcipuorum, in quos scripsit, Medicorum, eā perspicaciā, & nitore soluit, vt omnes mirati acumen, & doctrinam docentis cogerentur. Subtilitas primūm ex quęstionibus emergit, quibus utebantur scribentes ea tempestate Medici; illasque interpretatione obscuriorum locorum, & sensuum feliciter examinauit. His disceptationibus, quę illi vis mentis esset, & quantum reconditas scientias introspiceret, satis superque intelligetur. Non eolm quisquam diu facile repertus est, in posterioribus æuis, qui in hoc pertractando genere quęstionum, aliorum quā Iacobi vestigia sequi, & imitari maluerit, cum Doctor illo maior certe nullus haberetur. Scripsit quatuor Volumina, *Primum expositionum, & quęstionum in Artem Medicinalem Galeni: Secundum in Hippocratis Aphorismos, & Galeni super eiusdem Commentarios, & Quęstiones: Tertium Quęstionum in primum Cānonem Auicennę: Excussa sunt, Venetijs in Typographia Iuntarum an. 1547. in folio: Quartum Expositionum super Capitulum de generatione Embryonis, cum Quęstionibus: Venetijs apud heredem Octauiani Scoti an. 1502. in folio, & forsān alibi in alijs typis. Tradit Vincentius Belluacensis Libellum etiam De Intensione graduum, formarum, & earum remissione, composuisse (1). Patauij docuit vtrasque scientias Aristotelicam, & Hippocraticam, donęc illum*

[1] *Vincent. Belluacensis in Specul. Histor. mortu-*

mortalitas consecuta est, eiusque documenta tanquam oracula ab ipsis Collegis colebantur. Id nimirum liquet ex Reformationibus Statutorum Almae Vniuersitatis Artistarum Patauinæ, in quibus hæc verba - *Constitutum fuit, vt in lectionibus Doctores ordinarij Theorica, non dimittant examinationem difficultatum secundum ordinem questionum Iacobi Foroluiensis* [1]. Demum cum omnes ad exitum gradiamus, iam magisterij onere, & ætatis absumptus, non vt putat *Trubemius* anno Christi 1439. sub Sigismundo Imperatore, & Henrico Gallorum Rege, verum pridè Idus Februarij anno 1413, vt constat ex Inscriptione sepulcri, à viuentibus abiit, in Typis nauquam moriturus (2). Intrà Templum Eremitanæ Familiæ post iusta, & gemitus discipulorum, in magnifico monumento, cui superstat, sedentis instar, eius Simulacrum, conditus est. Hoc Paulus Venetus illustris Philosophus erigendum curauit, cum Epitaphio, sequentibus numeris expresso.

FORLIVIUS FACET HIC IACOBVS, QVO
CLARIOR ALTER -- NON FVIT IN LATIO,
NEC GRÆCIA DOCTOR ILLO : -- ALTER
ARISTOTELES ITALIS, HIPPOCRAS FVIT
ALTER -- OLIM QVI TERRAS FAMA, NVNC
SYDERA LVSTRAT . . . QVL OBIIT ANNO

[1] *Ex Reformat. Statutorum lib. 4. cap. 18.*

(2) *Blondus in Ital. Illustr. Reg. 6. - Eremitanas in Supplem. Chron. lib. 6. - Albertus in Descrip. Ital. Reg. 14. - Vghellus in Ital. Sacr. tom. 2. in Episc. Forol. - Vnolpb. Inst. in Cronol. Medicorum.*

**DOMINI MCCCCXIII. DIE XII. FEBRU-
RIJ.** Is licet nullis careret ornamentis, favore Prin-
cipum, & literatorum obsequijs constipatus, pre-
lem nihilominus desideravit, in qua moriens supe-
resset; Cum autem Vir sapiens haud ignoraret
vnum sterilitati remedium à lege commodatum in-
ueniri, antequàm ab hominibus migraret, Francis-
cù quondã Romagnoli de Pontiolis, vel ex Sorore
natum, vel affinem, quod tamèn incompertum
est, in filium adoptauit (1). Eius tumulus pates-
cunt à Iacobi monumentum cum his Verbis

**HOC EST SEPVLCRVM FRANCISCI QUON-
DAM FAMOXISSIMI ARTIVM, ET MEDI-
CINÆ MONARCÆ MAGISTRI IACOBI
DELLA TURRE DE FOROLIVIO, ET HÆ-
REDVM SVORVM [2].** Iste ob virtutes le-
gales Patris, intèr Patritios Patauij locum an. 1430.,
& Consilicis Vicariatum meruit. Sed cum infirma
mortalium consilia nequeant consulere caducita-
ti, cui quodcumque ortum est, ex immutabili na-
turæ lege destinatur, circa annum Salut. 1600.
institum etiam Genus exaruit.

HIERONYMVS MERCVRIALIS.

Italem in lucem egressus est an. hum.
Reparationis 1530., & Parentes Io-
annem, ac Camillam Pungettam ho-
nestissimi Generis accepit. Fuit acer-
rimo ingenio, tenaci memorià, &

(1) *Archang. Albertin. in Chrō. Forol. M.S. p. 140.*

(2) *Ex Inscript. à Iacob. Salomon. Collec. p. 214. n. 9.*
naturali

naturali eloquentiâ præditus, ut à primæuâ etiam ætate de se magis aliquid portenderet, & iam tunc non minus naturâ, quàm artibus eruditus videretur. Nè tamèn iniuriam inferret indoli, grandia pollicenti, post studia politiorum literarum, ac Medicæ facultatis, in Collegio physicorum Veneto, non Patauij, ut plurimi perperam tradiderunt, an nos agens viginti quinque, Salut. 1555. Lauream obtinuit intèr læta eorum præfagia, qui spectatores aderant, & in Iuene subolescentem maturioris doctrinæ fructum prænoscebant (1). Mox sedulam Græci sermonis cognitioni dedit operam, ut reconditiora eiusdem disciplinæ arcana faciliùs ingrederetur. Satis Medicina imbutus, ad Patriam reuersus est, & in inquirendis herbarum virtutibus, & morborum vitij industriam suam collocauit. Verùm adhuc Iuuenis ad Pium IV. à Patribus Forolinensis Consilij missus, in Alma Vrbe constitit, vbi omnigenam eruditionem, & medendi præstantiam Ordinibus cunctis palàm fecit, & apud Alexandrum Farnesium Cardinalem amplissimum, ac Literarum Mæcenatem præcipuum locum meruit, quo in otio potuit doctos ingenij partus procreare [2]. Ob hæc virtutum ingentium ornamenta placuit Senatui Romano Hieronymum intèr Patricios cum sua posteritate conscribere, & ijs honoribus, ac indultis insignire, quibus orti ex Quiritum progenie perfruatur (3).

(1) Ex Priuil. Doctor. Colleg. Philosoph. Venet. Dat. 18. Aprilis. an. 1555.

[2] Tuan. ad annum. 1604.

(3) Ex rogat. Iulij Orogij. Scribæ. S. P. Q. R. 12. Calend. Ianuar. anno. 1563.

Postquam

Postquam fama eminentis doctrinæ inter Venetos aduenit Mercurialis, vita functo Antonio Fracantiano Vincentino, ad principem Medicinæ Practicæ interpretandæ Sedem Patavium vocatus est anno 1569., aucto stipendio per insequentes annos vsque ad ducatos mille, & biscentum. Eam insignem Cathedram longo octodecim annorum spatio decoravit; ad magnorum intercæ Principum, Regum, & Pontificum languores sanandos accersitus, præsertim Gregorij XIII. & XIV. ac Maximiliani II. Imperatoris, quem graui morbo fatiscentem, cum pristinæ sanitati feliciter restituisset, nummis, torque aureo, generosis equis, & Equitis, Comitisque dignitate remuneratus est. Ille etenim raris Viri dotibus permotus, cum socias sapientiæ, prudentiam, & integritatem comperisset, non solum ore coram Proceribus Augustalis Aulæ, sed præclaro Diplomate, Viennæ dato an. 1573., maiores ipsa omnium opinione prædicauit. His muneribus illustre Privilegium addidit, quo posset idoneos ad Medicinæ Baccalaureatum promouere, Scribas Tabellionatus officio vbique terrarum honestare, & nothos ad iura naturæ reuocare [1]. Dùm tanti Professoris nomen in Italia coleretur, & Europæi Reges ei certatim Archiatri gradum exhiberent, quem ipse semper singulari modestiâ detrectauit, illum Bononienses [2] ad instituendos tyrones celebris Gymnasij largiori manu, & Ciuitatis suo donò pelle-

(1) *Ex Diplom. Cæsareo, Dat. Viennæ 10. Octobris anno 1573.*

(2) *Ex Diplom. XL. Reformatore Bononiæ, Dat. 3. Ianuar. an. 1587.*

rant anno 1587. Ibi annos duodecim commemoratus, cum non minori celebritate, quam Patavij docuisset, à Ferdinando, Magno Æturiz Duce, an. 1599. Pisas conductus est liberalissimo stipendio, posterioribus annis ad duo millia aureorum aucto. In his præcipuis Italiz Academijs usque ad eò in græcorum, latinorumque cuiuscumque generis Scriptorum interpretatione versatus fuit, ut ex tot eius scriptis, nullum reperitur, in quo eius eruditio non elucescat. Ad sanè quotquot Lectiones, & Artis Gymnasticæ libros, quamvis cursim evolverint, non solum intelligunt, sed fateri compelluntur, ex illis, quasi ex perenni fonte, eruditionis flumen promanare: quippè seù perpendunt medendi rationem, seù philologiam metiuntur, inter sua, & primi etiam nominis Auditorum Opera difficilem comparationem adinveniunt (1). Verùm Hieronymus ingravescente ætate in Patriam secessit, ubi & consulendo, & scribendo omnium sanitati prodesset, & animum suum à nimijs laboribus, & studijs relaxaret. Cum autèm homines inexorabili naturæ lege ad exitum festinent, postquam per mensem asperissimo calculorum cruciatu laborasset, & à Cæsare Bartolello Episcopo Civitatis, ac à Magistratibus Iustitiæ,

(1) Iustus Lypsius *Epistol. Miscell.*, Cent. 2., *Epist.* 32. & 39. - Ioannes Craton. in *Consultation.* - Iacob. Philip. Tomassio. in *Elog. Vir. Illustr.* pag. 147. - Camill. Paleottus in *Epist. ad Latsnium* 1587., & 1583. - Sebastian. Scheffer *Introduct. in Art. Medic.* - Gusbertus de *Alchimis Impugn.* lib. 2. cap. 5. - Vghellus *Ital. Sacr.* tom. 2. in *Epist. Forol.* - Bosfard. in *Icon. Berigard.* in *Epigram.* - Manutius, & Grillus in *Epist.* & Pacis

& Patris testimonia privati, & publici meritis ac-
 cepisset, V. Idus Novembris an. 1606. ab hac vita
 migravit. Ferunt eum Medicis asseruisse duos
 in renibus lapillos gerere, vitæ meatum prohiben-
 tes, & iterum atque iterum rogasse, vt statim ac
 spiritum emisisset, id anatomica inuestigatione co-
 gnoscere. Ità resectis visceribus compertum est,
 illum nequaquam opinionem decepisse, & binos in
 renibus pregrandes calculos habere ponderis drach-
 marum octoginta. Solutis Iustis splendidissima pompâ,
 Inter pauperum, & bonorum Iustum in D.
 Mercurialis sepultus est in eleganti Sacello à se nu-
 pèr condito, & auro, marmoribus, ac picturis ado-
 pto; in quod Sancti Antistitis cineres, ab Ata ma-
 xima transferri curauerat. Eius Imago, tunc longæ
 ætatis, in tabulâ leuo parieti compactâ, sub D.
 Grati effigie pictâ est. Erat vultu graui, caluâ cer-
 uicæ, fronte ampla, oculis viuacibus, ac fuscis, na-
 so oblongo, acuto mento, & alijs ad consonantiam
 oris partibus; cute autem albâ, & rubicundo co-
 lore obductâ. Posteriori anno, & suæ morti pro-
 ximo ditissimam hæreditatem, Stirpis Mercurialis
 natu maioribus concedidit; & ea deficiente, ab
 alio Filiarum substitutarum nascituris, qui extrac-
 to per fortes nomine ad successiõnem bonorum vo-
 carentur. Axius & vinculum in supremâ volun-
 tate apposuit, vt omnes in futurum heredes nomi-
 na accipere; aut Maximiliani in munifici Impera-
 toris, aut Ioannis in Patris, aut Hieronymi in sui
 memoriam, tenerentur [1]. Ingentes siquidem

[1] *Ex rogat. Antonij Saffi 25. Octobris 1605.*

Bb 2.

opes.

opes cumulauerat, sibi à Regum, & Principum liberalitate datas, in quibus centum viginti aureorum millia, præter adamantes, lapillos pretiosos, argentea vasa, & illustrium Pictorum tabulas supputabantur; quamuis satis lautè vixisset, & magnam vim auri in ædificijs sacris, & prophanis, ac elemosynis effusè collocasset. Cum verò cum iucunda Graphices cognitio delectaret, præclaram condidit Pinacothecam, vbi præstantiorum Artificum labores laudabili studio congregauit, ad quos perlustrandos extranei Proceres hæc prætereuntes, maximà auiditate diuertebant. Ædes etiam construxit pulchras, cubicula auleis, & sericis vestiuit, vbi Optimates, & Principes, quo parerat, hospitio exciperet. Quinque genuit filios ex Francisca Bicia, & ex his maros duos, Ioannem paternis virtutibus, & vestigijs insistentem, in Academià Salmaticensi immaturè defunctum, & Maximilianum. Hoc autèm à viuentibus sublato an. 1638., sterili thalamo vxoris Franciscæ de Bardis nobilissimæ Florentinæ, postis in vna nominibus filiorum ex feminis, Camillà Andreæ Fachineo celebri Iurisconsulto, Octavià Valeriano Hasteo, & Margaritâ Hieronymo Matheio nuptis, fors hæreditatis cecidit supèr Philippum Fachineum, Andreæ Patri nequaquam degenerem, in cuius posteris, qui immodicâ bonorum parte amissâ adhuc vigent, Mercurialis Familiæ nomen perseverat. At quam Hieronymus sperabat, quantum fert caducitas humanarum rerum, immortalitatem, ab eruditis laboribus, & scriptis suis comparauit. Extant *Nometheclasmus*, seu *ratio lætandi infantes*, Patavij an. 1552. Anonymo Impressore, in octauo, seruat in Bibliotheca

libra Ioan. Baptista Morgagni: De morbis Puerorum Tractatus, Venetijs apud Iuntas an. 1583. in quatto: Epistola Græca Alexandri Tralliani de Lumbricis Versiolatna, Francofurti apud Heredes And. Vucbelij anno 1584: Censura, & Dispositio Operum Hippocratis, Francofurti apud eundem an. 1585. in octauo: Scholia in Hippocratis opera, extant cum Græcobotina Hippocratis editione à Mercuriali emendata, Venetijs apud Iuntas anno 1588. in folio: Variarum Lectionum in Medicina Scriptoris, & alijs libri sex, Venetijs apud Iuntas anno 1588. in quarto: Responsonum, & Consultationum Medicinalium Tomus Primus an. 1587. Tomus Secundus an. 1589. Venetijs apud Iulios in folio, Tomus Tertius, & Tomus Quartus an. 1597. Venetijs apud Franciscum de Franciscis in folio: De oculo sum, & aurium affectibus Prælectiones, Francofurti apud Ioannem Vucbelium an. 1591. in octauo: De Arte Gymnastica libri sex, an. 1601.: De morbis muliebribus Prælectiones, an. 1601.: De morbis cutaneis Tractatus, anno 1601.: De Decoratione liber, anno 1601.: De Pestilentia Lektionen, cum Tractatu de Maculis pestiferis, & de Hydrophobia, anno 1601.: De Venenis, & morbis venenosis Tractatus, anno 1601., Venetijs apud Iuntas, omnes in quarto: Commentarij in Hippocratis Coij: Prognostica, Prorethica de Victus Rat. in morbis acutis, & Epidemicas historias, Francofurti Typis Ioannis Saurij anno 1602. in folio: De cognoscendis, curandisque humani corporis affectibus Prælectiones, Venetijs apud Iulios anno 1603. in folio: Ratio discendi Medicinam enypaphis, extat cum Sebenkij Encbiridjo de formandis Medicisue Studijs, Argentorati apud Cour

Cour Scher an. 1607. in duodecimo. *Iacobus Gronovius* in Thesuro Antiquitatum Græcarum tradit Mercurialem lucubrasset de Potionibus, & *Edulje Antiquorum Mantissam*. Posthumæ autem sunt In omnes Hippocratis Aphorismorum libros, Prolegationes, Bononiæ an. 1619. apud Hieronymum Fabricinum in folio: In secundum librum Epid. Hippocratis, Prælectiones, Eorolusij apud Cimatos an. 1626. in folio; quæ postrema Opera post exitum Auctoris lucem aspexerunt. At Ravennæ in Bibliotheca Ordinis Camaldulensis extat ineditus Codex Hieronymi manuscriptus, continens Problemata quædam Plutarchi à greco in Latinum ab ipso conversa: Adest Appendicis loco, Constitutio Anni MDLVII. incipiens à Vere circa æquinoctium, usque ad Aprilis mensis sequentis Anni MDLVIII. cum pestis deflueret Patavij; ubi Mercurialis constitutionem dietim scripsit. Eum Scriptores omnes summis laudibus exornant: Hæc, inter alios Antonius Tessier, tradit: Medicinam tam eloquentè, quam eruditè docuit, estimationemque, & admirationem doctorum hominum innumeris præstantibus scriptis à se compositis, sibi demeruit. Sed non minus virtute, quam eruditione sua illustris fuit. Cum enim non minori sollicitudine perfectam sanitatem in animo suo stabilire satageret, quam aegris ad se confugentibus valetudinem restituere, vitam innocentia, & pietate coruscantem egit. Merita eius singularia non modo magnam celebritatem ei pepererunt, sed etiam opes immensas. Hæredibus enim reliquit centum, & viginti millia scutorum aureorum, postquam vixisset honestissimè, & splendidissimè, ac insignibus liberalitatibus Amicos affectisset, amplasque elemosinas

synas pauperibus erogasset &c. (1). Et Ianus Erythreus ait, quanam tanta est vis ingenij, quod tantum orationis flamen, quae tanta dicendi facultas, & copia, quae Hieronymus Mercurialis Foroliusensis Medici, ac Philosophi ex æquò respondent? Illud enim unicum gratis nostrae lumen, illud eximium Medicæ facultatis decus, illud maximum acumen ingenij ad rerum causas investigandas, ad Cæli conversionem, & motum, ad siderum ortus, occasus, ad spectus, compositionesque notandas, ad intimam, & reconditam omnium disciplinarum notitiam perospiciendam ritè à naturâ profectum, illud summum eruditionis culmen, atque fastigium, quis non modò laudibus efferre, verùm etiam dicendo æsequi possit? (2). His, & similibus elogijs eiusdem sæculi Scriptores vti sunt, ut sanctos, suavissimosque mores, sublimem, & incomparabilem doctrinam, & raras, imò admirandas dotes Viri clarissimi, & singularis futuris suis testarentur.

Ippocraticæ scientiæ, quæ vitia fatiscientis naturæ corriguntur, vel experientia, vel documentis, vel scriptis novum decus attulerunt.

BARTHOLOMÆVS LOMBARDINVS, non minus theoreticus, quàm praxeos eruditus, excellentes Principes à morboſis affectibus eduxit; in Italia Hieronymum Riarium Xpi IV. ex sorore natum, & Cæſarem Borgiam Flaminia Ducem; in Germa-

(1) Antonius Tessier *Elog. Vir. Erudit. Gall.*

[2] Ianus Erythreus in *Pinacotheca*.

nia verò

nià verò Fridericum III. Imperatorem : qui omnes beneficia acceptæ sanitatis honoribus , & donis remunerati sunt . His satis diues factus , in D. Blasij dotem constituit Altari S. Michaelis amplissimo prædio iugerum centum , & septuaginta (1) ; in D. Francisci scutorum mille Sacello individuae Trinitatis , quod magnis sumptibus , auro , picturis , & figulari pavimento ornatum excitavit . Tandem Vir inclytus plenus annis Deo , & naturæ concessit , octogesimo secundo ætatis , Sal. verò 1512. [2] . In monumento albi marmoris requiescit , quod illi Iugales Ioannes Monsignanus , & Ioanna filia , à quibus Saliani Comites oriuntur , posuerunt .

HALIDEVS PADVANVS , ex præcipuis Medicis tempestatis suæ , experientiâ emicuit , in Nofocomio Vitæ Bononiensi acceptâ , sed magis rudimentis Petro Foresto , magno lumini Medicinæ , datis . Occubuit XIII. Cal. Ianuarij an. 1576. , relictis ingentis famæ libris apud Italos , & Transalpinos [3] . En titulus *Curaciones , & Confilia in curandis particularibus morbis , in lucem edita per Ioannem Vuittichium Armstatensem , Lypsia apud Nicol. Nerlschsum an. 1607. in quarto : De Febris libellus , exta cum Pandectis Ioannis Georgij Schencki , Franchofurti apud Ioannem Rhodsum anno 1607. in duodocimo : Experimenta , extant cum Georgij Hieronymi Kelochij Consiliorum Medicinalium .*

(1) Ex rogat. Ioannis Michelini 5. Octobris 1511.

[2] Leander Albertus in *Descript. Ital.* , Reg. 14.

(3) Ex *Vitis Melch. Adam in Vita Petri Foresti Aldosius in Doct. Bono n. tom. 1. pag. 13.*

lium.

Vinc. Centurijs, Vlmæ apud Kuenium anno 1676. in quarto.

FRANCISCVS GADDIVS ob raram medendi artem, quam à Balthasare patre viro præstantissimo suscepit, Archiater Pauli III. diſtus eſt. Hunc, & in minori fortunâ, & in maximâ pontificatus, quantum humana remedia pollent, à mala affectione corporis protexit; quæ neceſſitudo ergâ Farnesiam Gentem, eius familiam Dynaſtiæ ornameto amplificauit.

FABRITIVS PADVANIVS in re philoſophica, & medica mentis acumen, praximque palâm comprobauit doctiſſimis libris, vel editis, vel etiâm non vulgatis- (1). Hi ſunt. *Catena Temporis: Tractatus de Morbis, in quibus præſentaneis viſi conueniunt remedijs,* editus eſt cum Brunonis Seidelij libro de *Morbis incurabilibus, Lugduni Batauorum apud Petrum Nactum an. 1662. in octauo: Tractatus duo, alter de Ventis, alter de Terremotu, Bononiæ apud Ioannem Baptiſtam Bellagambam anno 1601. in folio.*

FANCISEVS PADVANIVS non prælo rotus, ſed experienciâ remediorum celebris, qua in ſanandis languoribus Europæ Principum, mira ſelicitate uſus eſt. Inter eos Summi Pontifices, Rodolphus Cæſar, & Tranſyluanie Princeps memorantur, qui Virum raris dotibus prudentiæ, pulchritudinis, & liberalitatis decoratum magno loco honoris habuerunt. Eius imaginem excudit Ægidius Sadelerius. Scripſit *Tractatum de Numeris, in pluteis latentem.*

(1) Lipenius in *Hiſt. Strenarum Ciuil. cap. 3. n. 4. - Maſerius de Legatis, & Nunci lib. 1. cap. 74. pag. 423.*
G. c. B. LA.

BLASIVS BERNARDVS, publica Medicinæ ty-
 rocinia in Gymnasijs Cefenzæ, Ferrariæ, & Bononij
 exposuit, quæ tantam illi famam sapientiæ pepe-
 rerunt, vt amplis stipendijs accersiri apud Cosmum
 II. in Tuscia regnantem promeruerit. Fuit ei non
 solum charus ob artis Medicæ præstantiam, sed ob
 omnigenam eruditionem, qua vltra hominum fi-
 dem excellebat. Demùm Florentiæ à vita migra-
 uit, dum esset Archiater Ducalis. Domus an. 1612.,
 religione animi supremis tabulis suis confirmata.
 Hæc, præter alia, insigne legatum quindecim mil-
 le scutorum scripsit Societati Charitatis Forolij
 [1]. Labores autem eius calami desiderantur, ex-
 ceptis duobus Comentarjjs *De memora naturali,*
& artificiofa: In Quintilian 2. caput ex lib. 22.
de Orat. Institut. Ferrariæ lucubratis sub an. 1582.

HIERONYMVS PERLINVS in Almâ Vrbe
 egregiè docuit, & egregiùs scripsit (2), quem-
 admodùm testantur *Historiæ Medicæ duæ: De Mor-*
te causâ grauiditatis: De Alexiterijs, & Alexi-
pharmacis, Romæ anno 1610. apud Guillelmum
Facciottum. Hæc Opuscula in vnum congesta rur-
 sùs prodierunt *Hannouiæ apud hæredes Aubrej. an.*
1613. in quarto. Extant quoque *Declamatio aduer-*
sùs morborum contagionem, seu Præludium in Aucto-
ris tres de Contagionibus libros: Idem Prælectiones
urbane habitæ in Academia, & Cætu Medicorum,
Romæ apud Facciottum. anno 1610.

(1) *Ex rogiti. Francisci de Salicis Not. Florent.*
4. Nouembres 1612.

(2) *Ioan. Baptista Morgagnus in Dedicatoria*
Aduersarior. 6.

IOAN. BAPTISTA MORGAGNVS philosophicæ rei, anatomicæque scientiâ faciliè nostri æui princeps. Is adhuc annum ægens vigesimum quartum. Aduersaria prima tanto plausu doctorum. edidit, vt cognitione arcanae facultatis maturus antè ætatem videretur. Quarè ad primariam Anatomies Cathedralam Patauini Gymnasij à Venetis euocatus, honoribus, & præmijs liberalitèr auctus, magnam profundæ doctrinae existimationem etiâ apud remotas Academias comparauit. Romæ etiâ Patricio Ordini cum posteris suis, Venetijs Collegio Medicorum, & Lugduni intèr Batavos. Regiæ Societati Anglicanae dedit nomen, quod clarum documentis, & sempiternum typis fecit (1). Extant *Aduersaria Anatomica*, *Prima*. Bononiae anno 1706. typis Ferdinandi Pisarri, Lugduni Batavorum apud Conradum Vueshoff. anno 1714., & Patauij apud Iosephum Cominum anno 1719. *Alterâ*, & *Tertîa*. anno 1717. *Quarta*, *Quinta*, & *Sexta* anno 1719. ex *Typographia Comini* in quarto, quæ iterum Opera nupèr edidit Ioannes Arnoldus Langerat Lugduni, vt supra: *Noua Institutionum Medicarum Idea*. Patauij anno 1712. apud Iosephum Coronam in quarto: *Epistola de Lumbricis*, extat, cum *Considera-*

(1) Philip. Verbeegen. in *libr. Anatom. Corp. human. tract. 2. cap. 24.* - Ioan. Iacobus Mangetus in *Theat. Anatom. tom. 2. pag. 196. &c.* - Fridericus Ruyfchius in *Thesau. Anatom. X. pag. 48.* - Laurentius Neisterus in *Dedic. Compend. Anatom.* - Ioan. Maria Lancisus in *Disfert. de Vena sine pari pag. 84.* - Antonius Vallisnerius in *Considerat. pag. 72. &c.*

Cc. 2.

tionibus.

tionibus Vallisnerij, Patavij in Seminario an. 1710., & cum Operibus Lancisij, Genev. an. 1718. apud Perabon.: Epistola de Anatomicis Bussasij tabulis, extat cum Tabulis Lancisij, Romæ an. 1714. apud Franciscum Gonzagam, & Genevæ cum Theatro Anatomico Mangeti anno 1717. apud Cramer.: De Vita Dominici Guillelmi Commentariolum, extat cum Centuria quarta Ephemericis Academiae Norimbergensis anno 1715. apud Vuolpbangum Maschelem, & Genevæ cum operibus Guillelmi anno 1719. apud Cramer.: Observaciones Anatomico Medicae, extant cum Centuria quinta Academiae Norimbergen. an. 1717. apud Maschelem.: Epistola de Veneni genere, quo Cleopatra extincta est, extat cum Appendice ad Metallobecam Vaticanam anno 1719. typis Ioannis Mariae Saltoni: Epistola in Aur. Cornelium Celsum, & Q. Serenum Samonicum anno 1721., Patavij apud Cominum.

DE ORATORIBVS, ET HISTORICIS

CAP. IV.

BLONDVS FLAVIVS.

BLONDVS FLAVIVS Antonij filius ortus est an. 1385. ab inclytâ Raualdinorum stirpe, quæ originem, & cognomentum à Raualdino Castro olim suæ ditionis traxit [1]. Illi enim postremò imperitavit Bonifa-

[1] *Andreas Bernardus in Chron. Forol. M.S. p. 234.*
cius

elus Comitis Lamberti filius anno 1158., qui ce-
 lestia, non humana respiciens, haud solum priscam
 Maiorum sedem, sed domus, & praedia, quibus
 in Ciuitate, & Agro Foroliuij potiebatur, in sem-
 piternum pietatis suae testimonium, Anselmo Ar-
 chiepiscopo, & Raueñati Ecclesiae dono dedit.
 Hoc licet dominio carentes posterì, ex alio tradu-
 ce familiae promanantes, varijs honoribus inclarue-
 runt, & cum ipsis Ordclaphis affinitatem pepige-
 runt: nam Emma Rualdina Raynerio nata, Phi-
 lippo nupsit. Verum omnem maiorum gloriam
 Blondus Flavius superauit, non rebus belli gestis,
 vt Blasino, & Galeottus, sed literarum scientia,
 qui nouum agnomen à Blondo Auo sumptum filijs,
 ac Nepotibus reliquit. Tradiderat natura adole-
 scenti peracra ingenium, & nobilissimam indolem
 à strepitu armorum abhorrentem: quapropter eam
 secutus, Ioanni Balistario Cremonensi accessit [1],
 vt oratoriae artis praecipis imbueretur, & si fas
 esset peculiari studio vigentem tunc barbariem resti-
 tueret. Rudimentis artificiosae eloquentiae auditis,
 in Insubriam profectus est publicarum rerum causa,
 vbi reperto Ciceronis opere, Brutum videlicet
 de Claris Oratoribus, quod à typis deinde prodijt,
 magna sedulitate exscripsit, nè Magistri latinae elo-
 quentiae labor immortalitate dignus, interiret. Dum
 Mediolani moram duceret vidit, & allocutus est
 Fratrem Ioannem à Capistrano, inter Diuos poste-
 rioribus seculis adscriptum, quem Virum religio-
 sissimum, ac certè sanctum vocat (2). Vix initis

[1] *Blondus Flau. in Ital. Illustrat. Reg. 7.*

(2) *Blondus Flavius in Ital. Illustrat. Reg. 5.*
virili-

virilitatis annis, cum intestinis dissidijs, & motibus armorum premeretur, qui Patriæ requiem subvertebant, priuatæ pacis cupidus, colendis studijs imprimis opportunæ, Venetias se recepit. Ibi ocius potuit se in arctam Patricij Ordinis necessitudinem insinuare, cum alij prudentiam, alij integritatem, alij literaturam mirarentur, Eum propterea Franciscus Fuscarus Senatus Princeps, comunibus suffragijs Venetâ Ciuitate donauit, intèr Reipublicę Administratos retulit, & crescentibus in dies meritis, pingi in Aula magni Consilij à celebri pennicillo Ioannis Bellini iussit. Dum idem Flavius Veneti Regiminis felicitatem toto animi nisu procuraret, ab Eugenio IV., qui spectatissimi Viri consilium, fidem, & doctrinam in minori fortunâ longo vsu cognouerat, Cancellarius, & à Secretis dictus est. Hoc pondus intèr varias difficilis tempestatis vicem, mixtâ strenuitate sustinuit, omnium belli, & pacis, serum compos: Nec licet disiunctus corpore, vnquam animo absuit, quin amatissimæ Reipublicæ se memorem, & studiosum verbis, & gestis comprobaret. Graues etiam Legationes gessit, præsertim Venetam, & Florentinam, cum Nicolao Hæbeo Episcopo Recinetensi, Collegâ muneris, ac negotiorum, in quibus illa Dominia ad Pontificium fœdus, ac amicitiam in Philippum Mariam Ducem Mediolani illexit. Nunquam abuti præclaro gradu voluit, quo congerere ingentes opes potuisset; sed mediocri sorte contentus, veteris frugalitatis laudem, sordidæ auaritiæ illecebri præponens, ab illicitis quæstibus semper insigni abstinentiâ temperauit. Multa ab Antonio Ordelfapho perpeffus est, qui cum per Legatos Petrum Pansecum, & Petrum Baldra-

Baldracum nobiles Iuriconsultos, ad Eugenium missos, impetrare Vicariam Temporalis Imperij potestatem nequiffet, & hoc ipse referret Flauij obtreccationibus, ac simultati, non diutius comprimere furorem potuit. Quippè ubi vidit Paulam Blondi Vxorem cum liberis suis, quos velut obsides paternæ fidei-tatis Foroliuij detinebat, Amicorum opera clam euasisse, Iacobum Michelinum eius genitorem in Arce-claudi, & ad seueriora penarum genera progressus, stabilia bona publicari, ac copiosam supellestem in Prætorium deuchi mandauit [1]. Hanc Patriæ iacturam ægrius tolit quàm bonorum optimus Ciuis, vt ipse ait in Roma Instaurata *Hinc magis angimur animo, quod omnium Flamsniæ Urbium speciosissima Foruliuuij nos genuit, aluitque, & fortè nunc ab eadem in Vrbe Roma, sub Citatorum monte Flamensiam incolimus vitam* (2). Tandem sedatis procellis belli, inter alias conditiones pacis cautum est, vt Flauio, quidquid ereptum fuerat restitueretur, & imprimis Antonij gratia. Eugenio Blondus inseruiuit vsque ad pontificatus exitum; subrogatis deindè Nicolao V., Callisto III., & Pio II., pari constantiâ, virtute, ac fide, graue munus obiuit. Omne autem tempus reliquum à curis administrationis, & tantarum rerum, amoenis studijs, præsertim Antiquitatis tribuit. His idcirco nactus est montium, fluminum, & locorum vocabula inter alluiones Barbarorum amissa, & facilem ad Historias aditum posteritati referauit, vt

(1) Ioan. Dipintor. in Chron. Forol. M. S. ad an. 1434.

(2) Blondus Flau. in Roma Instaurata lib. 3.
reccen-

recentior ætas, non solum ea monumenta in tenebris sepulta, sed puritatem latinæ linguæ, se ab eius ingenio, ac diligentia accepisse fateatur. Pius ipse Pontifex tantâ illum existimatione dignatus est, ut Decades ab inclinato Imperio propria manu exscribere, & commentari voluerit; quo certè nihil gloriosius accidere eius nomini, ac famæ potuisset. Verùm Flavius iam senio, & laboribus confectus, se in postremo vitæ discrimine constitutum noscens, Sacramentis Ecclesiæ, & Pontificijs expiationibus munitus, requieuit, Pridie Nonas Iunii anno 1663. ætatis quinto supra septuagesimum [-1]. Elatus est honestissimo funere, cui in circuitum feretri, Aulæ Pontificalis familiares astiterunt, & extrâ valvas Aracclani Templi iacet sub hac Inscriptione.

BLONDO FLAVIO FOROLIVIENSI -- HISTORICO CELEBRI, MULTORVM -- PONT. ROMANOR. SECRETARIO -- FIDELISSIMO. BLONDI QVINQVE FILIJ. PATRI -- BENERENTI VNANIMES POSVERE. -- VIXIT ANN. LXXV. -- OBIIT PRID. NON. IUNIJ. -- ANNO SALVTIS CHRISTI MCCCCLXIII -- PONT. MAX. SIBI, NATISQVE FAVENTE. -- EVI NON SVM; ESTIS NON ERITIS; NEMO IMMORTALIS. -- MORIENS VT VIVERET, VIXIT VT MORITVRVS..

(1) *Bergomensis in Supplem. Chron. lib. 6. - Albertus in Descrip. Ital. Reg. 14. - Paulus Iouius in Elogijs. - Vossius de Hist. Latin. - Ignat. de Graueson. tom. 6. pag. 368. - Ephemerid. Lster. Ital., Venet. edit. tom. 12. Artsc. 2.*

Hoc

Hoc epitaphium in lapide incisum est ; in postremis autem paginis suorum Operum excusum sequens Campani elogium legitur

Hic situs est Blondus , Priami cui forma , Catonis Vita , Titi Liuij fama , decusque fuit .

*Coniuncta est sancto coniux pia Paula marito ,
Feminei sexus gloria , ut ille virum .*

Ab hac Paula lectissimâ feminâ septem filios genuit, Antonium scilicet, Gasparem, Hieronymum, Iulianum, & Franciscum mares omnes literis ornatos : Castandram, & Castoram verò feminas, quarum altera Scipioni Arcosto Ferrariensi (1), altera Nicolao Albiceo Cesenatensi, celebris Raynaldi filio, nupsit. Alij Blondum genus Romæ, alij Venetijs propagarunt. A Romano descendit Bartholomæus Vir eloquentissimus Societatis Iesu, de quo hæc Sacratius : *Dubium non est, quin cum Cicerone æqueret, & huic orationis generis, temporis nonnihil tribueret* (2). Ceterum Flauij Opera partim extant, partim desiderantur. *Tractatus de Locutione Romana, ad Leonardum Aretinum, & Historia Foroliuij*, inter solitas ætatum vices perierunt. Duo eius M. SS. extate memorantur, alterum Cantabrigiæ in Collegio S. Benedicti, alterum Oxonij in Bibliotheca Balliolensi, *de Cosmographia Italiæ*. In Oxfordiensi autem reperitur Opusculum cui titulus *Blondi Consultatio an Bellum, an Pax cum Turcis magis expediat Republicæ Venetæ*, quod quidem fuit vel eo Auctore, vel Michaelæ Angelo, vno ex poste-

[1] Ex Epitbalam. Hier. Guarini, extat in M. S. apud Franc. de Righis Nob. Cesenat. [2] Paulus Sacratius in Epist. latin., volumi 2. lib. 3. & 6.

ritate Venetijs satâ elucubraturum . In typis sunt *Italia Illustrata*, in Regiones XIV. digesta, & condita partim in Monte Scutulo, partim apud Blasianum Vicum Argentani Agri, vbi magnum, & ferax prædium cum voluptatis domo possidebat (1): *Decades ab inclinatione Romani Imperij tres.*, ab anno Christi 412., usque ad annum 1440.: *De Roma Instaurata libri tres*: *De Roma triumphante libri decem*: *De Origine, & Gestis Venetorum*: *Imperatorum Romanorum Vite*, editæ Veronæ per Boninum de Boninis an. 1481., Basileæ apud Frobenium an. 1559., Romæ, & Venetijs. Boissardus intèr Blondi labores recenset *Librum Epistolarum ad Diversos*; *Librum orationum*, & alia quamplura Opuscula eruditione referta. Sunt etiâ, qui summam laudem affectantes acri celebrium Auctorum censurâ, & Flauio inurete inculti, nec omninò veracis notam hæud dubitarunt. *Hubertus Gifanius*, Nam, inquit, præterquàm quod ferè luxulentus fuit, dum neruorum robors studet, præpinguem nimis, & obesum se reddidit, ademitque nimia corpulentia venustatem historiæ, sine qua prodesse quidè potest, delectari verò minimè: Sed hæc ille acuratâ narratione, rerumque varietate compensat: Et *Floridus Sabinus*, Nec desunt, ait, qui ab eo veritatis fidem multis in locis requirant. Si tamen sæculum in quo Blondus vixit, cultu scientiarum, & humanioris literaturæ orbatum, & veterum Historiarum inscitia, quæ intèr communes Italiæ calamitates à barbaris relicta fuerat, æquè perpendentur, omnes ingenium, doctrinam, sedulitatem Blondi prædi-

[1] *Blond. in Ital. Illustrat. Reg. 6.*

cabunt.

abunt. Eo nimirum alijs lumen exhibente, posteriorum ætatum homines res medullitus inuestigare potuerunt, que tunc in maximâ obscuritate latebant, ac politiori, & luxurianti stylo, avidas amentæ orationis aures oblectari. Verum *Boissardus* de Flauio loquens *Hama*, inquit, *multæ eruditionis Romanæ veniens propter insignem, qua pollebat doctrinam, statim omnibus innotuit, & ut illo seculo scientia rara reuaret, barbarie occupante omnes ferè Christiani Orbis Academiæ, quotiescumque ex illo ignorantia barathro emergebat aliquis cognitione bonarum disciplinarum clarior, statim excipiebatur cum plausu, & admiratione omnium. Idem accidit Blondæ &c. (1).* Hæc cum verè ita sit, cunctis liquet insulsam esse censuram rudis eloquentiæ, ea in ætate, qua vitiosa locutio infuscabat latinam linguam, nec in seuerâ trutinâ ponendos lapsus, si fortè in aliquot offenderit inter caliginem amissarum rerum; cum præsertim nullum opus, licet in doctiori æuo elaboratum, sine labe videamus. Istorum idèd iudicium reiiciendum venit vnanimi historicorum consensione, qui Flauij facundiam, eruditionem, & fidelitatem celebrant, ac reuerentur.

MARCVS ANTONIVS MAMBELLVS.

Onestâ progeniæ exortus; ac Nicolai, & Barbaræ Framontiz nobilissimæ Genitricis filius, vsque à vitæ primordijs promptissimam ingenij aciem præstulit; quam in virilitate ca-

[1] *Boissardus in Icon.*

lamo probaturus erat . Anno ætatis quarto supra vigesimum , à partu Virginis 1606. Societati Iesu adscriptus est . In ea cum bonæ Artes mirum in modum efflorescant , politioris eloquentiæ facultates toto animi studio conquisuit , & tam feliciter percepit , vt Sodalium plerosque in pangendis carminibus , & solutâ oratione contexendâ superauerit . Varijs Regularis Familiæ ministerijs functus , Superiorum iussu in Trinacriam traiecit , & circa annum Salutis 1613. *Opus Observationum ad linguam Italicam* aggressus est : Hoc tamèn futurum parum molis credebatur ; sed exundante paulatim materie , In non exiguum volumen creuit ; quod dum committere typis cogitaret , exinopinato Romam accessit , nèc multò post in Germaniam ad graues agendas amandatus , facinus iam paratum interrupit . Anno tandèm decimo , quo ab Italia excesserat , ad eam redux , transmittere in Siciliam uolisset , vt Alumnorum precibus , & votis indulgeret : verùm cum incommodis tam longæ viæ , & ingrauescentis ætatis conditione terretur , Generalis permisso Ferrariæ conqueiuit . Ibi autèm euulgauit *Observationes Particularum* titulo *Secundæ Partis* , prælo Iosephi Cinonij anno 1643. , non originario nomine , sed e mentito *Cinonij Academici Pbilergita* inscriptæ , in quem eruditum Cætum ab ineunte adolescentiâ , multis experimentis literarum datis cooptari meruerat . Quæ tamèn cum causa impulsetit , vt Secundam proferret in lucem , antè primam Partem , inuerso ordine , licèt non vna vulgi fuerit opinio , certè incomperta est . Constat ab Epistolis ad Philippum Mambellum missis , carmina intèr Siculos elaborata reliquisse . Huic nempe
 Arti ,

Arti, quæ recreare animum seuerioribus studijs festum consueuerat, non modica temporis interval-
la tribuebat; & quantæ in ea præstantiæ esset, ex
Idilio Asi comprobatur. In Bibliotheca Societatis
Panormitana *Vindicias Patriæ S. Agathæ*, sedulo,
& eruditè congeffas collocauit (1), quam velut
Tutelarem, ac Patronam, peculiari cultu, vsquè
ad exitum vitæ profecutus est. Dùm verò ineditam
priorem Partem, posteriori iam impressæ copula-
re, & ad publicam vtilitatem simul edere consti-
tuisset, naturæ debitum in Ferrariensi Collegio per-
soluit nono Calendas Octobris an. 1644. (2). Fuit
Vir, in quo temperantia, & integritas morum ad
excellentiã eminentis doctrinæ accedebant. Eius
mors propterea omnes probos, & doctos incredi-
bili mestitiã cruciauit. Superstes *Observationum li-
ber* varias iniquæ sortis vices passus est; nam post-
quam diu inter manus Auctoris, & sub oculis Ami-
corum latuisset, eo extincto diuitius à rudi, &
amatore suarum legum sæculo paruifactus iacuit.
Verùm, vt bona noscantur, licet corrupto ætatum
gustu, necesse est. Cum itaque literarum cultus
vsquè adedè neglectus suscitari, & inquinamenta Ita-
lici sermonis purgari, & dilui incepissent, Obser-
uationes in magnam doctorum Hominum existima-

(1) *Ex Serie Impress. Bibliot. Panormit. pag. 148.*

[2] *Philippus Alegarbe in Biblioth. Script. So-
ciet. Iesu pag. 579. - Daniel. Bartolus in lib. in-
scripto al Dritto, e Torto, num. 101. in Format.
præter. pag. 178. - Malatest. Garuffus in Ital.
Academ. pag. 131. - Ex Ephemerid. Liter. Venet.
tom. 1. art. 4. pag. 169.*

tionem

tionem deuenerunt. Tunc autem cuiuslibet licebat, iuxta animi motionem scribere, & arbitrarijs præceptis scribentes erudire, vt ferè nihil certè in Italica lingua inueniretur: qui communis sensus Professores nostratis loquelæ à tyrocinij Cinonij abalienauit. Demùm cum *Daniel Bartolus* è Societate Iesu, Vir literatissimus, Opus *Formationis Verborum* inter M. SS. periturum, à temporum iniurijs vindicasset, perfectio, & venustas Italæ elocutioni data est; nam solæ Particulæ carentes Verbis, tanquàm corpus informe, & exanimatum videbantur. Hoc, à uiuentibus sublato Auctore, excusum est studio atque industriâ Prælati immortalis famæ, Jacobi Giandemarie Parmensis, Foroliuij Rectoris, sub titulo *Prima Partis*, apud *Iosephum Syluam* anno 1685. cum *Observationibus clarissimæ Equitis, doctissimique Viri Alexandri de Baldracanis*. Nullum sanè Opus, quod sciam, fuit, vbi purior eloquij norma doceatur, cum in eo fusè, & egregiè rudimenta declarentur, quæ à difficillimâ materie nemò antè illum præstantius hausit. Deniquè *Observationes Particularum*, & *Formationis Verborum*, eam quam merebantur, laudem apud doctos adeptæ sunt; vt ipsa *Academia Crusæ*, quæ Italici sermonis leges promit, non semèl in celebri Vocabulario, Cinonij auctoritate vtatur. Nouissimè *Hieronymus Baruffaldus* Ferraticensis, Vir humaniori literaturâ præditus *Tractatum Particularum*, Adnotationibus octoginta adauxit, & edendum curauit *typis Bernardini de Pomatellis* an. 1709. Rursùm eo Impressore emerfit *Tractatus Verborum*, cum *Adnotationibus Baldracani* an. 1711, quâ iteratâ editione liquet Cinonij

monij labores eruditis cęcutientibus despectos, illis tandem illustratis in summam omnium opinionem devenisse, ut ad eorum auiditatem adimplendam iterum excudi oportuerint.

Ntēr eos, qui Historias, temporum, & gestarum rerum testes, doctius exararunt, & solutz orationis arte, & ornatissimā dicendi copiā præstiterunt

SEXTVS RVFFVS claro, sed presso lucubrationis genere nobilissima facta Romanorum scripsit, & in Epitomen redacta, ad posteros mandavit, glorioso nomini sacrata tunc imperantis Valentiniāni I. De Patria tamen sua non nihil dubitatur: verum à vestigijs, quę apud nos restant vetustatis, haud temere Foroliuensis iudicatur. Hic enim obijisse dies perspicuum est, ac non pauca Ruffę Gentis monumenta superesse: [1].

XANTVS VIRIATVS, nisi Patriā, quod non omninō constat, saltēm domicilio Foroliuianus. Sub clientelā Numaię Gentis vixit, ab ea magnis beneficijs summā liberalitate affectus. Foroliuij oratoriā, & poesi multos tyrones erudiuit; sed non multa supersunt eius scientię experimenta. In veteri M. S. legitur *Exercitatio de iniqua seruitute, ad Luffum Numaium*: Ad eundem *Consolatio in obitu Guillelmi Patris*: de cuius altis virtutibus, Familię splendore, & felicitate satis luculentam ora-

(1) *Fanufius Campanus de Famil. Illustr. Ital. cap. 18. pag. 34.*

tionem

tionem habet: *Gratulatio Pino Ordelapho, Urbis
Lisue Regi inclito*, ubi eius strenuitatem propè
incredibilem, iam per Italiam latè perspectam orna-
tissimis elogijs celebrat, & tradit eum post Imper-
ratorem præcipuas partes bello Brutio tenuisse, &
primo etiam conflictu cum acerrimis hostibus sum-
mà audacià dimicasse. His Oratorijs exercitatio-
nibus accedunt *Elegiaci versus*, sublimes admodum
stylo modulati, quorum alijs Xantus Foroliuum
Mariæ Virgini commendat, alijs primordia felicitatis,
ac gloriosæ militiæ Pino gratulatur (1)

ANTONIUS VRCIVS, Godrus vocitatus in lu-
cem Herberiæ venit; sed Foroliuum, qua Ciuitate
donatus fuit, velut Patriam agnouit. Ibi plures
annos palàm docuit tanto stipendio, quanto antè
eum fortasse nullus, & honestissimos, ac ingenio-
sissimos tyrones fecit; in quibus Eugenium Men-
ghum, Iuuenem non modò moratum, sed literis
egregiè imbutum. In Epistola ad ipsum data hæc
leguntur: *Contigit mihi, & illud in eadem Patriâ
tuâ, quod non sine animi dolore verbis consequi pos-
sum, & tamen in aduersis mihi lætandum magnoperè
est, quod principalis præceptor fui in ea illustri,
& antiqua domo, quæ liberalitate, & magnanimitate
sua multas ætates in Patriâ tuâ principatum
possidet, & eius adolescentis præceptor fui, cui ne-
scio quis ingenio, humanitate, acrimoniâ, vultu,
facie, liberalitate, nostra ætate conferri possit. Hunc
terris inuida fata sustulerunt, ut toti Italia notum
est, cuius dulcem memoriam in pectore habeo, & ut*

[1] Extant Xanti Lucub. apud Petrum Cannelum
Ordin. Camaldul. Monachum, & nunc Abbat. Mo-
nast. S. Saluatoris Foroliuij. suprà

suprà dixi in rebus lētis hoc pono, quod tantū Adoleſcentis fuerim ab prudentiſſimo Principe Pino Ordelapho de multis electus præceptor. Ex Patriâ demum tua, ſeu noſtra [nãm pro Foroluienſi potiùs appellor, & cognoſcor, quam pro Herberienſi] tandem Bononiã me receps, ubi & optimorum viroꝝ ſuffragio, & ſterulis meis ad lectiõnem Grammatices, & Reſtorices publicè conductus fui. Eius Opera accuratè Bononiæ impreſſa per Ioan. Antonium Platonidem an. 1502. conſtant ex Sermonibus Latinis quindecim, Epistolis decem, Sylvarum libris duobus, vno Epigramatum, alijsque, in quibus omnis generis carmina cernuntur, poetiçæ artis, & dignitatis plena, vt non ità faciliè innotefcat an illi locus inter Oratores, vel Poetas potiùs debeatur (1).

PALMERIVS AVREOLVS omnem ætatem egit in literis, & eruditione, quam etiam per remotiſſimas Orbis Terrarum Regiones ſcrutatus eſt; nãm maria traiciens Græciam, Syriam, Arabiam, & ignotas Aſiæ Prouincias peragrauit, vt populorum mores inſpiceret, & varietatem idiomatum audiret. Scripſit doctiſſimum Opus *De Incarnato Deo, in Hebræos*, quo illorum perfidiam acerbè corripuit, & errores certis argumentis confutauit.

IOANNES FRANCISCVS BERTVS ex Aureola Familia, geminum trahente Cognomen, & à loco originis, & à Progenitore. Is in artibus, quæ ad humanitatem pertinent magnoperè verſatus eſt, & in Academiâ Romanâ latinâ, & Græcas diſci-

(1). *Ex Ephemerid. Literator. Ital. tom. 13. artiç. 10. pag. 303.*

plinas coluit. Illà autèm diè, qua in Gymnasium descendit, lauream coronam accepturus, sibi cognomentum Codri imposuit, vt eo se contemptorem opum, & solius sapientiæ æstimatorem declararet. Diù vacauit studijs eloquentiæ sub Pomponio Læto, viro disertissimo, & facili sux tempestatibus principe; deindè accessit ad celebres patronos, ac Mæcenates literarum; Pandulphum Malatestam Arimini, & Ioannem Gonzagam Mantuæ Regulos, qui eum in numerum chariorum affectarum retulerunt. Ab altero bis Orator in Gallias ad Christianissimum Regem missus est, & sæpè in Germaniam ad Maximilianum Cæsarem; apud quem reliquit magnam prudentiæ, & eruditionis famam, ac secum gradus Equitis, Comitisque cum Augustalli gratià reportauit. In Italiam reuersus Aulam Sfortianam introiuit, à Maximiliano Mediolani Duce honoribus artæ familiaritatis, & supremi Consiliarij decoratus; Verùm cum Aularum strepitus odisset, vbi aut modicum, aut nullum liberalibus studijs reliquum tempus est, Rauennam migrare constituit, cum ex Rauennati, & clarissimæ stirpis matre Valeria Spreta prodijset, vt Rhetorica facultate nobiles adolescentes erudiret. Ibi dùm Tulliana penè eloquentià frequenti Auditorio rudimenta vtriusque linguæ daret, anginà correptus, antè senium occubuit, anno ætatis quadragesimo octauo, Salutis 1516. Ab Antonio Monnetulo præfunere laudatus est; eiusque miram eloquentiam Orationes, licèt perpaucæ, superstites testantur (1).

[1] Hieron. Rubens in *Histor. Rauenn. lib. 9. pag. 684.*

HIERO-

HIERONYMVS MASERIVS facundus Rhetor, Philosophus perspicax, nec Astronomicæ scientiæ ignarus. His facultatibus incessantè studuit, sed magis oratoriæ, quam Venetijs ingenti plausu professus est [1]. Ibi antè Aldum Manutium, & alios latinæ linguæ restitutores castigatiora edidit *Marci Tullij Ciceronis Opera, Partitiones Oratorias: Oratorem ad Brutum: & Topicam, Typis Ioannis Baptistæ Sessa an. 1505, in octavo.* Cum autem perspecta esset eius fides, potentia sermonis, & in agendis rebus dexteritas Patrio Ordini, ad Regem Hungariæ legatus est; quod munus raro alienigenis conferri solitum, illi peperit incrementum dignitatis.

DE POETIS

CAP. V.

GNEVS CORNELIVS GALLVS.

Itam eo anno ingressus est **GNEVS CORNELIVS GALLVS**, quo doctissimus Terentius Varro excessit (2), non ex obscurâ stirpe, ut nonnulli crediderunt, Asinij Pollionis filius, sed ex celebri, clarissimaque per Orbem

(1) *Leander Albertus in Descrip. Ital. Reg. 14. ad verbum Forol. - Malatest. Garuffus in Ital. Academ.*

(2) *Petrus Crinitus in Vita Gnei Cornel. Galli.*

Ee 2

terrarum,

terarum , & in Romana Republica Corneliorum Gente, in primordijs Fori à Liuiio Salinatore huc inuecta , vt lapidum rudera, ac vestigia testantur . Ei prodiga natura fuit in tribuendis animi , corporisque dotibus , quippe nec oris formà , nec dignitate aspectus , nec robustà membrorum compage vlli cessit ; Ingenio autem tam acri, corde tam strenuo , & inuictò extitit, vt neque belli, neque tandem literarum rebus alteri postponendus videretur. Prima eius studia Oratoriæ, & Poeseos fuerunt, quæ Romæ pro rostris magnà vi eloquentiæ declamans, & in doctorum cœtu sublimi carminum concentu modulans, satis comprobauit . His Populo Romano innotuit , & deinde Octauiano Cæsari Literatorum amantiſſimo , apud quem summum gratiæ fastigium occupauit, vt potius amici loco , quàm clientis haberetur . Ità Gn. Cornelius fauore Cæsaris elatus , cum ingentia spectaret , & ad ea toto animi studio contenderet , vetus Patriæ infortunium à Syllanis euerſæ reparare cogitauit . Quamobrèm felicitate sortis fretus, Augusti conspectum adiit, & Liuiæ Drusillæ eius coniugis subsidio, quæ ex sòbole Conditoris Fori ortum trahere , & claritatem natalium fatebatur , Ciuum suorum ærumnis præsentaneum remedium rogaturus: Nec sanè potuit primi precibus, & alteriùs impulsibus repugnare Cæsar , sed vtrique indulgens fanciuit statim , vt quæ circa erant, castra Liuiæ, Merloniæ, & Castelli, ab imis sedibus deleta , Foro cum incolis suis iungerentur (1) .

(1) *Leander Albertus in Descrip. Ital. Reg. 14.*
Franciscus Scottus in Itinerar. part. 1. pag. 259.
Alexand. Paduan. in Chron. Forol. M.S. pag. 2.
 Id nego-

Id negotij Clodii Prætori creditum est, qui ædificijs illorum solo æquatis, cæmentisque, ac lateribus apud Forum vectis, novas Domos elegantiarum ordine excitavit intèr fluminis ripas, bicipiti ad orientem, & occidentem solem alveo profluentis. Delegit Gallus amœnum trans amnem situm, vbi diuitias profunderet, Octavianii gratia, & largitate cumulas, ac inaudita propemodùm magnificentiâ erexit eodem, quæ illius ætatis, & subsequentiũ portentum esset. Erat siquidẽ sinus tam grandis, tam pulchræ, vastæque molis, & tot ornamentis insignita, vt non optimatis, sed regis domicilium videretur. Per mediam Turrim patebat aditus, celsitudine sua maiestatem prospectus adaugentem, à cuius fastigio non modò suppositus ager, verùm etiã Adriacum pelagus conspicille cernebantur. Ingressi occurrebat Atrium columnis marmoreis suffultum, & Imagines Virorum illustrium in circuitum xyli collocatæ, & à præstantium artificum scalpris incisæ, mortalium gressus, & oculos remorabantur. At longè maiora in aulis, & cubiculis artis prodigia latebant: testudines, & laquearia mauratis tignis, & opere anaglyphico elaboratis, Cæsarum, & Heroum Romanorum effigies, pugnae, ac triumpho raro artificio insculpti, & parietibus compacti, adèd curiosæ inuestigationi, ac voluptati gratum, & diuturnum argumentum exhibebant, vt nec oculus iucundiori spectaculo allici, nec mens excogitare splendidiorem ædem possent. Fama magnifici ædificij extremos Italiæ fines præterlapsa est; vnde plerique magnates confluerunt, vt mirarentur structuram domus tanta luxurie consurgentis & eorum

rum peritiam, qui vel in ære, vel marmore Icones expresserant, & pretiosos lapides à remotis fodinis terrarum Orbis, regijs planè expensis accersitos (1). Quas autèm Gn. Cornelius laudes, & excellentià literarum, & animi liberalitate retulerat, non parum imminuit seminarum amoribus. Intèr alias deperijt Cytheridem P. Volumnij libertam, ceteras eius ætatis, & pulchritudine, & illecebris superantem. At leuis admodùm, & inconstans mulier, eius consortij pertæsa, & aspernata fidem, M. Antonium in Gallias pergentem secuta est. Iàm graue vulnus amantis cor transfodit, qui propterea in altissimum merorem concidit, cum modò veneris stimulis agigaretur, modò contumelià infidæ pellicis fureret. Eum Virgilius, à quo vnice amatus est, his carminibus solatur:

Extremum hunc Aretusa mihi concede laborem:

*Pauca meo Gallo, sed quæ legat ipsa Lycoris,
Carmina sunt dicenda, neget quis carmina Gallo?*
(2) Cum tandem sui compos factus, amoris, & odij incitamenta repulisset, bello vacare proposuit, & gloriam, cui in nimiam libidinem effusus nonnihil offecerat, arma fortitèr tractans aduersùs hostes Populi Romani, reparare. His satis, superque instructus, in M. Antonium Ægyptum occupantem progressus est, vbi alacriùs certaret, cum ex alterà parte Octauiani beneficia, ex alterà præclaræ vltionis occasio obuersaretur. Paratà, atque ornata classe, & in æquor eductà, ad littora inimicorum fauentibus ventis appulit, in quibus exposità copiarum

(1) Ex Chron. Forol. M.S. Eugenij Menghij p. 15.

[2] Virgilius Maro in Ecloga X.

fronte,

fronte, eius ductui ab Octaviano concredita, primò quatuor legiones Cyrenem, & Zeugitanam Regionem protegentes circumuenit: mox ad alia festinans Paretonium in Lybia ad ditionem compulit: terciò hostes ad Actium collatis signis felici Marte vsus profligauit; & nouissimè apud Pharum, antequàm animos, & vires colligerent deleuit [1]. Ibi cornua exercitus coniunxit, & Augusti phalanges incremento suarum validiores fecit, quibus omninò prostratus M. Antonius, de victorià, salute, & vità desperaret. Is ferè metu exanimatus in Alexandriam præceps se recepit, quod vnum superesse perfugium ærumnis suis videbatur: sed cum fortunà, & armis Populi Romani obseptus nullam fugæ viam, & incolumitati comperiret, desperationi cessit. Cum hac ægritudine animi confligens, nè infortunia huiusmodi delectabile spectaculum Augusto fierent, gladium arripuit, & sibi consciiuit mortem. Cleopatra Ægypti Regina exemplum viri sequi voluisset; sed cum feminei sexus imbecillitate teneretur, minùs formidolosum necis genus amplexata, veneni potione vsa est [2]. His extinctis amplum, floridissimumque Regnum in obsequium Augusti venit, qui Galli virtutem Ægyptiaco bello comprobata debitis præmijs affecturus, eum vel Proconsulis, vel Prætoris dignitate ad vniuersæ Regionis moderamen euexit. Gn. Cornelius Regno in Prouinciæ formam redacto, cum clementèr audientes mandata, & asperè, detrectantes Romanum Imperium acciperet, pœnam æquo rigidiorè

[1] *Eutropius libro 7.*

[2] *L. Florus in Epit. lib. 133.*

exercuit;

exercuit ; vt enim terrorem incuteret reliquis , & nutantes in fide confirmaret, Thebas à fundamentis euerit . Hæc erat Vrbs prægrandis , & teste *Tacito* , septingenta , & amplius millia incolarum recensebat (1). Humi exæquatis ædibus , ac monumentis , quæ eam clarissimam , & celebrem reddebant , simulacra , & conchas marmoreas in Italiam transtulit , in quibus illæ pyramides ponuntur , quæ Romæ in Plateis Lateranensi , Vaticana , & S. Mariæ Populi consurgunt . Verùm cum sors instabilis , & fugax , sæpè ab excelsè in imum homines contrudat , nè semèl inuidia felicitati insidietur , Gallus ab æmulis apud Augustum criminatus , quod inexplibili rapacitate , vt opibus Thebanis ditaretur , tantam Urbem deleuisset , & omnem Ægyptiacam nationem à Romanorum cultu abalienasset , ab Octauiani amore ruit in odium sempiternum . Sunt tamèn , qui secùs sentiunt , eum videlicèt in paratissimo , & opiparè instructo conuiuio temulentia calentem , in Octavianum conceptæ defectio- nis consilia palàm fecisse , vt inuere videtur *Ouidius* dùm concinit *Non fuit opprobrio celebrasse Lycorida Gallo : Sed linguam nimio non tenuisse me- ro* [2] : Ceterùm vtra fuerit eius calamitatis origo , in custodiam positus , in quæstionem vocatus , & Senatui damnandus datus est . Quod cum Vir inuidus , & sapiens iniquè ferret , & pristinæ conditionis , & dignitatis meminisset ; nè turpi , & indecorà morte afficeretur , pectus mucrone traiciens , generoso , & laudando apud ethnicos contemptu-

[1] *Tacitus libro 2.*

(2) *Ouidius Nasa de Tristibus lib. 2.*

vitz,

vite, se se interemit, anno ætatis suæ quadragesimo-
 tertio. Euphacionem à græca lingua in latinam
 transtulit, & quemadmodum *Ludovicus Viues* ait,
Feliciter e græco latinum fecit, magis argumen-
tum, & figuram translationis secutus, quam ver-
ba, ut tam suum fecerit, quam Virgilius Æncida,
ac Bucolica, in quibus Theocritum, & Homerum
æmulatus est [1]: Scripsit *Elegiarum libros qua-*
tuor de Cytheride, quibus amatoriam artem do-
 cuit, & varios amantium affectus excitavit; vt tra-
 dit *Ovidius*: *Quis potuit lecto durus discedere Gallo?*
 [2] Vnus dumtaxat libellus extat, Amstelodami,
 & Venetijs editus, qui tamen spurius iudicatur,
 nec eum Auctorem, sed Maximianum quemdam ha-
 buisse. Gn. Cornelius celeberrimus, doctissimisque suæ
 tempestatis viris vsus est familiarissimè: In primis
 Q. Cæcilio Grammatico, cuius necessitudo ei tan-
 tum nocuit, vt inter grauiora crimina ab inimicis
 suis poneretur [3]. Fuit et Maroni coniunctissi-
 mus, conspiratione animi, & simili studiorum cul-
 tu, qui illum non solum laudauit, sed etiam diui-
 ni Vatis titulo dignatus est: *Nec te peniteat pecoris,*
diuine poeta (4). Iste postremum Georgicorum li-
 brum in Galli præconia effusus lucubrauerat; sed ius-
 su Augusti, & partium simultate, in Aristæi com-
 mentum immutauit. Tibullum quoque, & Propertium
 plurimam consuetudine, & amicitiam nouit; qui-
 bus nisi carminum suauitate excelluit, saltè exqui-

[1] *Ludovicus Viues ad Eclogam Virgilianam VI.*

[2] *Ovidius de Remedio Amoris lib. 2.*

[3] *Suetonius de Illüstr. Grammaticis num. 19.*

(4) *Virgilius in Ecloga VI., & X.*

stà Græcorum imitatione, sententiarum pondere, & gratà verborum copià præstitit. Hi Gn. Cornelij euentus, in quibus si vitæ felicitas cum exitus infortunio comparatur, quot vices humanam modò efferant, modò premant sortem, ex rerum inconstantià intelligetur. Reliquum est iura, quæ de tanti Vatis Patria in dubium reuocantur, trutinare. *Flavius Blondus* in *Italia Illustrata*, *Videmus*, inquit, *Eusebium de Temporibus dicere Gallum Poetam, cuius sepè Virgilius, & Horatius meminerunt fuisse Forolusensem* (1): At contrà eum insurgit *Istus Gregorius Gyraldus* in *Historia Poetarum*, vbi sic habetur *Gn. Cornelius Gallus, ut Eusebius ait Forolusensis, quamvis amore, ut puto, Patriæ Blondus Forolusensem facit* [2]. Verùm Gyraldus à veritate oberrat, quæ facilè se per se ipsam defendit, nam non ut ille credit Flavius primus omnium fuit, qui Gallum Liuiensem scripsit. *Franciscus Petrarca*, qui non paucos, sed centum ferè antè annos vixit; in libro *de Remedijs vtriusque fortunæ*, eundem Vatem Foroliuiensem appellauit, cuius libri emendatissimam impressionem vidi, Basileæ factam apud Henricum Petrum sub anno 1554. (3). Ceterùm nõ excusa dumtaxat Opera Gallû Liuiensem perhibent, sed M. SS. Eusebij Cæsariensis Episcopi à prisicis, & castigatis Scribis exarata, quæ adhuc in Bibliothecis Pontificia Romæ, & Regia Parisijs

(1) *Blondus in Ital. Illustr. Reg. 8.*

(2) *Gyraldus in Histor. Poet. Dial. 4.*

(3) *Francis. Petrarca de Remed. vtriusque fortunæ, Basl. impress. per Henricum Petrum sub an. 1554.*

extant,

extant, vt in *Vindicijs eius Patria* celeberrimus Vir *Peregrinus Maserius* indefessâ inuestigatione compererat, priusquàm doctum Opus, cuius titulus legitur in *Supplemento Historico Foroluij*, deperiret (1). At mihi non opus fuit longinqua monumenta percunctari, cum proximiora conspiceret, & inuenire potuerim, quæ iurium nostrorum luculentissimum testimonium dicunt. Cæsena in Bibliotheca à Dominico Malatesta immortalis famæ Principe instituta, & ratis M. SS. locupletata viget Eusebij codex, omnibus mendis accuratissimè expurgatus; in quo hæc verba: *Cornelius Gallus Foroluiens. poeta, à quo primum Ægyptum rectam supradiximus, XLIII. ætatis suæ Anno propria se manu interfecit* (2). Extat et Ferrariæ in Familiæ Seraphicæ Bibliotheca Chronicon optimum incerti Auctoris, nupèr repertum ab erudito Viro Ioanne Hyacintho Sbaralia Ordinis Conuentualium, Foroluiensi, rerum historicarum studiosissimo, quod ab Orbis Terrarum initio vsque ad annum Christi 1324. breui rerum memoriâ dignarum expositione festinat. Ibi sub anno Romæ DCCXXV. hæc leguntur *Cornelius Gallus Foroluiensis Poeta, qui prior rexit Ægyptum, XLIII. anno ætatis suæ se ipsum interemit* (3): Itèm in ora paginæ repetitur *Cornelius Gallus Foroluiensis*. His idè antiquis docu-

(1) *Sigism. Marches. in Supplem. Histor. Forol. lib. 1. pag. 34.*

(2) *Ex Biblioth. Seraphic. Cæsena pag. 63. front. 2. intèr M. SS.*

(3) *Ex Biblioth. Seraph. Minor. Conuentual. Ferraria.*

mentis liquet. *Gyraldi* opinionem parvipendendam, nec de incorrupta *Blondi* fide, (qui summà modestià de Patria sua locutus est) vnquam suspicandum. Si verò Auctorum suffragia conquiruntur, Foroliuio fauent *Iacobus Philippus Bergomensis*, cuius vetustiores editiones extant Brixie anno 1485. per Boninum de Boninis, ac Venetijs an. 1490. per Bernardum Riccium, *Leander Albertus*, *Ambrosius Calepinus*, *Franciscus Sansouinus*, *Carolus Stephanus*, *Franciscus Scottus*, *Iulius Cæsar de Solis*, *Ferdinandus Vgbellus* (1), & alij, qui Ciuitatis Flaminie, non Regionis in angulo Italie sitæ meminerunt. Præter eos *Quintianus Brixienfis*, *Fanufus Campanus*, *Petrus Crinitus*, *Ioannes Tracagnotta*, *Laurentius Beyerlinck*, *Ioannes Rauifus* cognomento *Textor*, *Vincentius Belluacensis*, *Astulphus*, *Mengoccius*, *Torsanus*, *Mancinellus*, *Vecchiazzanus* (2), & plerique alij, vnanimi senten-

(1) *Bergomen. sub an. Mundi 5183. lib. 7.* - *Leand. Albertus Reg. 14.* - *Calepinus ad ltt. F.* - *Sansouinus in traduc. Bergomen., typis Altobelli Salicati, Venet. pag. 205.* - *Stephanus in Diction. Histor. Geograf.* - *Scottus in Itinerario.* - *De solis in Cosmographia.* - *Vgbellus in Ital. Sac. tom. 2.*

[2] *Quintianus epig. 1. cap. 10.* - *Campanus lib. 5. pag. 83.* - *Crinitus lib. 3. cap. 42.* - *Tracagnotta lib. 41. cap. 170.* - *Beyerlinck. in M. Theat. ad ltt. P.* - *Rauifus part. 2. ad Caput. Poet., Lugdun. impress. 1560.* & *Venetijs 1566.* - *Belluacensis in speculo.* - *Astulphus in addit. ad Laertium.* - *Mengoccius in Colloquijs.* - *Torsanus in Orationibus.* - *Mancinellus in Comment. Virgil.* - *Vecchiazzan. part. 1. lib. 1. titi*

tià Forohulensem Gallum appellantes. Haud tamèn inficiat codices Eusebianos à typis prodijisse, vitiatum nomen Patriæ Galli deferentes, nè non *Criniti*, *Stephani*, & aliorum Scriptorum nonnulla exempla: Verùm id inscitæ Typographorum tribuendum est, qui syllabarum *li* & *iu* discrimen, & variam significationem ignorantes, & in lapsum forsàn incautè concidentes, aditum huic controverfiæ aperuerunt. Id quidèm constat ex Dictionario Historico, Geographico, Poetico, Vrsellis edito an. 1601. apud Cornelium Sutorium. Ibi enim ad literam C, Cornelius Gallus Forohullensis legitur: ad literam verò F, vbi Forohuij Ciuitas Æmiliæ memoratur eam, fuisse Galli poetæ natalibus nobilitatam, vnde ex primà litera excusoris error, ex altera sensus scribentis innotescit. At licèt Carni fructum ex equiuocatione capiant, & Gn. Cornelium ex natione sua simulare contendant, in ingentem scopulum illident; nam etsi per suppositum Forohullensis censeretur, cum tamen duo Fora Iulij sint, alterum, vt Plinius testatur in Narbonensi Prouincia, quod non deletis antiqui nominis vestigijs Freinlium appellatur, alterum Carnorum, siuè Iapidum iuxtà Alpes Iulias (1), nunquàm potius Italum, quàm Gallum certis argumentis comprobarent.

(1) *Plinius libr. 3. cap. 4. - Ptolomeus libr. 3. cap. 4.*

P. FAUSTVS ANDRELINVS.

Cie præstantis ingenij, & eruditione, magis quàm ortus claritate conspicuus, nomen suum usquè ad extremos terrarum fines propagauit. Romam profectus, vt ibi scientias profiteretur, bonis artibus impensè studuit, sed impensius Poesi, ad quam insito per naturam amore ferebatur. Hanc feliciter emensus, in Archigymnasio Poetarum coronà donatus est, qua suscepta coràm Populo Romano, disertissimisque Viris, subito percitus æstro Natalem diem Almæ Urbis cecinit ea carminum excellentiâ, & facilitate, vt omnes qui eum audiebant, licèt vigesimum secundum non excederet annum, prodijisse Vatem antiquis comparandum conclamarent. Hæc iuuentutis primordia Romæ habuit tunc temporis, quæ Literæ in Italia ab æuo Gothorum absoletæ resumere formam, dignitatemque suam videbantur. Eas Faustus in Galliam, quasi nouum semen post barbarorum infectionem felicissimè inuexit. Nèc diù latuit Parisijs extranei Professoris nomen, cum ars benedicendi exigua nimium, & pangendorum carminum nulla apud Gallos reliqua foret; vt qui primam se callere opinabantur, & alteram prorsus ignorabant, ab inaudita eloquentiâ, atque dulcedine ignoti Vatis raperentur. Eorum præconijs consipatus Faustus, honestissimum locum in Academiâ nactus est, & facilè ad ipsam Regis Ludouici XII. necessitudinem peruenit, apud quem memoria Ansal-di eius strenuissimè Gentilis, qui sub D. Ludouico IX. in Syria dimicauerat, nondùm euanescere potuerat.

tuerat. Nèc solùm à Rege stipendium meruit, sed paulò post suffragatione Aulicorum, à ipsa Anna, Armoricæ Ducis filia, & Ludouici Vxore donatus est, vndè Poetæ regij, & reginei cognomentum sumpsit. Apertis poeticæ, & etiam sphericæ palestris, ab extremis Franciæ, & Germaniæ oris Auditores confluxerunt, vt reconditarum facultatum præcepta audirent, & in suas Regiones certatim deferrent. His Faustus moratà vità, & exemplo præluxit, nam pius in primis fuit, & vniuersum ferè peculium in pauperes mirà liberalitate effudit; cum autèm floridioribus annis varias mulierum fraudes, & pericula expertus esset, iuuentutem hortari consuevit, vt sèdas meretrices tanquàm sordidas latrinas euitarent. Rex Ludouicus per sepe curis regnandi defessus, Fausti carminibus, secum per hortos voluptatis, & pinacothecam spatiantis, lætabatur, quæ sermonis nitore, & sententiarum pondere animos, & aures implebant suauissimè. Cum autèm Reges ex ingenià munificentia soleant augere Professores Artium eximios, vt ad laudandos labores alacriùs incitent, præmonentque ad æmulationem ceteros, Ludouicus frequenti Procerum, & Parisiensis populi concursu Faustum laureà coronà manibus suis redimiuit. Quibus illecebris honorum Vir doctissimus obstrictus, intèr rudimenta omnigenæ literaturæ, & præsertim poeseos traduxit vitam. Indoctos Vates, & Oratores suæ ætatis non semèl contemnebat, cum multi essent ambientes nomen poetæ, & non merentes, ex suggestu dictare solitus hoc monostichon *Carmina merdosa tergere digna nates*. Fuit tranquillitatis amans, quæ alumna sapientiæ, & literarum

rarum amica est, & tandem docens, & scribens à vita migravit, vt nunquam apud Gallos, & eruditos Viros inoreretur (1). Quo tamen anno diem obierit non constat. Liqueat triginta, & amplius annos, Poeseos in celebri Vniuersitate docuisse, vt ipse *Erasmus Roterodamensis* damnatæ recordationis in *Mensa Syracusana* tradit: *At his sanè temporibus priscam illam frugalitatis laudem sibi vindicarunt; quemadmodum & Græci ad pristinam illam temulentia gloriâ postliminio redierunt. Vnde Faustus Andrelinus Foroliuensis Poeta non solum laureatus, verùm etiã Regius, atque etiã si Dijs placeat Regineus, vetus congerro meus, qui plusquàm triginta iam annos in celeberrima Parisiorum Academia poeticen docet, in carmine, quod de Pauimento Parisiensis inscripsit, adagionem in Anglos deriuauit (2). Extant Publ. Fausti Amorum Libri quatuor ab Eminentissimum Franciæ Cancellarium Guiljelmum de Rupeforti, Venetijs per Bernardinum Venetum de Vstalibus an. 1501. Hecatodisticon cum Ioannis Mauri Constantiani Enarrationibus, ad præstantissimum Virum Ioannem Ruseum generalem Quæstorem regium promeritissimum, Lugduni apud Theobaldum Paganum an. 1544. Viget etiã libellus in octauo penès Iosephum Mercadama Equitem Hierosolymitanum, abique editionis monumento.*

[1] *Leander Albertus Reg. 14. - Ex Chron. Albertina M.S. pag. 130. - Hieron. Mengocius tract. 25. - Vgbellus. in Ital. Sacr. tom. 2. in Episc. Forol. - Bayle in Diction. Hist. Crit. in lingua gallica.*

(2) *Erasmi Adagia à Paulo Manutiso edita, in Mensa Syracusana, column. 728.*

cui

causatus P. Fausti Andrelini &c. Poema sanctissimum, ac elegantissimum de moralibus, & intellectualibus virtutibus, ad Reuerendissimum D. Robertum Brissonetum Archiepiscopum Remensem, & Eminentissimum Franciæ Cancellarium, ac ad Clarissimum Petrum Coasdam primum Præsidentem Parisiensem. Incipit.

*Non semper gracili modulandum est carmen auenæ
Secretos inter saltus, sylvasque latentes,
Quæ nulla humano contrita est orbita gressu.*

In Epistolâ ad postremum Patronum datâ, quæ antè Epicos versus occurrit, Auctor ait; cum mirum in modum sequente tum febre, tum cancro discruciatetur, ad leniendam efferam illam rabiem, non tam poeticum, quàm philosophicum carmen excogitasse, in quo quidè m morales, intellectualesque virtutes delibavit: Peripateticos hac in re potissimum sequendos censuisse, quod illi non è quatuor tantum, vt Stoici, sed è duodecim fontibus omne honestum, decorumque deriuari contenderunt. Maiorem autem laborem accessisse, cum præsertim moralia ista, quæ appellant dogmata, à venusto profus carmine aliena, & habeantur, & sint. An verò alia Opera à Fausto elaborata, pastoralis generis, & elegiaci, ac etiam solutæ orationis, concredita typis viuant, mihi incompertum est: Quod tamèn ea præstantèr condiderit, quod ad tantam existimationis famam in traesalpinis Regnis conscenderit, quantam nemo antè affectus est, ex Epistola Ioannis Cordigeri Alemani; Sacræ Theologiæ Professoris ad Parisiensem Vniuersitatem, excusa post librum Amorum, satis innotescit: en eius te-

nor: Philippus Macedonia Rex dicere solitus erat, se fortunæ gratias agere, quod Alexandro filio suo sub Aristotele philosophorum principe erudiri contigisset: nostris quoque temporibus meritò gloriari potest vestra Vniuersitas Parisiensis, quod Faustum Andrelinum Forolsuiensem nacta est. Is enim. cum omnium disciplinarum studiosissimus sit, solus fuit, ut aliorum pace dixerim, qui Galliam ex sciuina saturam, ex incultâ tersam, ex siccâ viridem, ex barbarâ latinam fecit. Quandoquidē non solum oratoriam, & poeticam facultatem, sed etiā sphericam ipsam tantā omnium admiratione professus est, ut quid dicant alij, profectò habeant nihil, & artem ac leporem carminis hoc in Regno antea prorsus incogniti, ita patefecit, ut omnes solum Faustum in quouis carminis genere imitari studeant, & integras illius sententias, ac versus sæpè numero pro suis accipiant: Nèc id profectò iniuria factum est, cum Faustus talis sit poeta, ut ab eo, ceu fonte pereunt, Vatum Pierijs (ut de Homero scribit Ouidius) origentur aquis. Sed nè illi blandiri videar, què penitus ab omni ambitione alienus est, facilè indicat liber iste, ob quem Romæ publicâ laureâ donatus est, etsi nondum secundum, & vigesimum annum agebat; indicat & regium illud Opusculam in hac præcipua vestra Vniuersitate, non sine magno, & frequenti Auditorio interpretatum. Idcirco sicut Vrbs Parisia, ita & Italia Liuiam ipsam impressit, nè tam diuino carmine careret. Ad hæc, tres alios Elegiarum libros, quam emendatissimos breuit, ut inquit, emissurus est, quos ego vidi, dum mihi priuata lectione Liuium, & Suetonium enodaret. Sed quamuis hæc poemata iuuentis calore fluxa, cum antiquis mea sententiâ

*potentiâ certare possint, nunquam tamèn diem illum
 videre posse arbitror, quo in lucem veniant illius
 Eclogæ novem, duo Epistolârûm moralium libri,
 Epigrammaton iidem duo; totius linguæ latinæ Re-
 pertorium, & diuinum Opus illud, quod de Vera
 Religione inscribitur; quæ quidè̃m omnia (si fata
 permiserint) ut ad finem usque perducant, non so-
 lum latinæ linguæ, sed etiam Christianæ Religioni
 emolumentum, & decus sempiternum pariet. Ex
 multis in præsentiarum paucula libauimus, non ut
 hæc ignoraretis, sed ut & vobis meritis illum laudi-
 bus accessisse, & me ergà præceptorem gratum fuisse
 intelligatur. Refert Ioannes Garesius Faustî ora-
 tionem ad Christum in Sacramento (1). Pomponius
 Letus, & Baribolomeus Megalurius in Epistola antè
 librum Amorum edita, cum Principem Poetarum
 suæ ætatis vocant, & quidè̃m si metimur virtutum
 merita, hæc fanè̃ præponderarent coætaneorum
 laudi, latinam linguam, & bonas artes inuexisse
 in floridissimum Galliarum Regnum, & poeticam
 coronam ab ipsa Christianissimi Regis manu retu-
 lisse. Stirps Andrelina in Nicolao Equite Hieroso-
 lymitano extincta est an. 1522. (2). Erat illi gen-
 titium Insigne Zona aurea in cælesti campo, licèt
 alij volucres duas, alij tres stellas, totidemque
 montes viridis coloris addidissent. Postremi Stem-
 matis cum astris, & montibus-Zonæ annexis, adhuc
 vestigia restant in Sacello maiori S. Mariæ in La-*

(1) Ioan. Garesius in Oper. de Præsenti Corp. Christi in Euchar. class. 2. pag. 400.

[2] Coronellus in Bibliothec. Vniuers. tom. 3. column. 612. ex Mugnos.

terano, nunc Sclauoniæ, picti usque à seculo Fausti senioris, qui illi Ecclesiæ præerat, sed decoloratis adedò pigmentis, vt vix appareant.

Rtem hanc præclarissimam Poeticæ, quæ quidem certis constat præceptionibus, sed magis ingenito nature aflu, mentisque viribus inualefcit, intèr primos professa sunt

CECCVS RVBEVS, qui & legalem Scientiam apprime calluit, vt reipublicæ prodesset, & ad animi relaxationem optimos Poetas imitari studuit. Celeberrimum indè nomen assecutus est; eum propterea Franciscus Petrarca, Vatum illius ætatis, facillè princeps, amore præcipuo coluit (1). Neque solum ornamentis literarum claruit, verùm etiã politicæ virtutis, qua aditum in aulam adinuenit Francisci Ordelaphi Foroliuij, & Cæsena Reguli, honestissimo à Secretis gradù.

NERIVS MORANDVS Cecchi coætaneus, & eorumdem studiorum consors, quem tamèn & doctrina, & strenuitas fauenti fortunæ accedentes, multò magis extulerunt. Fuit enim bellator eximius, iuris peritissimus, & Poeta argutus; quibus meritis ad munus amplissimum à Secretis status Caroli IV. Cæsaris ascendit. Sicut Petrarca comes scientiã pangendi versùs, ita mutua beneuolentiæ, & charitatis exitit; quemadmodùm ex Epistolis Francisci liquet. In decima libri XII. hæc leguntur.

[1] *Blondus in Ital. Illustr. Reg. 6. - Albertus in Descript. Ital. Reg. 14.*

*Sepè te monni nè corpus tuum necessarijs satis attri-
sum., atterendumque laboribus., superuacaneſs pre-
meres., nè ingensum ad literas natum ad arma con-
uerteres., vbi., & periculi ampliùs., & minùs delecta-
tionis., aut gloriæ est.; quamvis vt verùm tibi præ-
contum non subtraham., vix norim cui magis hæc
etate conueniat., illud Catoni ſeni à Tito Luſio tri-
butum., cui ſcilicèt verſatile ingensum ſic paritèr
ad omnia fuit., vt natum ad id vnum diceret., quod-
cumquè ageret &c. (1). Hoc ſanè elogium à tanto,
ac tali viro factum., Neij memoriam immortalẽ
reddet.*

IACOBVS ALLEGRETTVS quamquàm ſe plu-
ribus ſciõtijs dederit., Poeticæ., Phyſicæ., & Aſtro-
nomicæ., in ijs tamèn pari excellentiã eſloruit. Amiſ-
ſam in Flaminia numerorum artem reperiit., Ga-
lenicam facultatem per Italiam præſtantèr exer-
cuit., & ætanos motus ſyderum egregiè inueſtiga-
uit. His nempè de inſtructa nece Sinibaldum Or-
delaphum præmonuit.; & vitæ ſuæ., Ariminum
profugiens., cauit. In Patriã Academiam erexit an.
1370., non diù poſt ſine duce collapsam.; bonas
enim artes., & ameniſſimæ poeſis ſtudium., ſecum
euocauit. Intèr Ariminenſes ſuum diem obiit., cum
proſequire non ſolùm lacrymis., ſed eruditis ne-
rijſ diſcipulorum cõtu. Reliquit *Bucolicum carmen*
summæ perfectionis., vt poſt Virgilianum cunctis de
paſtoralium genere præferendum eſſe videatur.
Hoc tamèn amiſſum in alluionibus elapſæ ætatis

(1) *Petrarca in Epist. Famil. lib. 3. Epist. 10., &
In Epist. varijs Epist. 14. - Blondus Reg. 6. - Al-
bertus Reg. 14.*

vehemen-

vehementèr pertimesco , cum nequè illum nancisci potuerim in Collectione triginta octo Bucolicorum Vatum , Basileæ impressa per Ioannem Oporinum an. 1546. , nequè in ditionibus Europæ bibliothecis , nequè apud clarissimos Viros , Apostolum Caroli VI. inuidiissimi Cæsaris Historicum , & Poëtam , ac Petrum Castarinum de Zénis Venetos ; omnigena eruditione per Orbem Terrarum notos . Reperijt etiàm Iacobus Gna. Cornelij Galli Endecasyllabos , & accuratè exscripsit , nè celebri Concilijs sui labores interirent (1) .

GUIDO PEPPVS , cognomento Stella , rei philosophicæ , & medicæ vacauit , ac linguas Hebraicam , & Græcam calluit , quæ tamèn grauiora studia iucundis Poëtices interrupit . Fuit Iannotto de Calogrossis magnis officijs amicitie iunctus , quem suauitate cantus certè vicit . In Codice Isoldiano quamplura vigent laude , & admiratione digna , si numeris astricta verba , ab ortographiæ vitio , & barbarie sermonis purgarentur . Reliquit M. S. Historiarum , & præsertim Patriæ , quæ intèr solitas temporum vices perierunt (2) .

ANTONIUS LERRVS literis , & poësi studuit , quæ temporibus ijs inanis omninò labor à plerisque putabatur . Vixit circà an. 1450. , & cecinit haud inornato stylo , & iuxtà ætatem cello ; vt post Au-

(1) Petrus Rauennas in Chron. M. S. - Lucius Bellantius Tuscb. - Vgbel. in Ital. Sacra. tom. 2. in Epist. Forol.

(2) Albertus Reg. 14. - Ioan. Maria Crescimbenius in Commentar. supr. Histor. vulgaris , seu Ital. Poësis volum. 2. part. 2. lib. 3.

gustinum

gustium Vrbinatem à barbarie quadam ceterorum abhorrentem, & Petrarcaë vestigijs propius insistentem, nemini secundus habeatur. A Fragmentis, quæ in Codice Isoldiano sunt, quantum intèr alios excellat, innotescet [1].

NICOLAUS AVGVSTINVS, cuilibet Vatum æui sui coequandus, ob felicem rythmorum copiam, qua magnum honoris, & dignitatis locum in Aula Francisci II. Mediolani Ducis occupauit. Extincto enim Matthæo Boiardo Scandiani Comite, qui mirà Italici concentus arte Orlandi amores concinebat, dignus intèr omnes habitus est, vt tanti Poetæ illustrem musam sequeretur. Tres ille libros lucubrauit; et tribus iste seriem carminis perfecit. Extant, Venetijs apud Cominum à Trino Montisferati an. 1565. in quarto [2].

LIVIUS SVRDVS ostendit se natum potius quam factum ad poesim; in qua tam præstans fuit, vt alij mentis aciem admirarentur, alij sublimes sensus imitari certarent. Eum Torquatus Tassus Vir immortalis famæ, constantis animi conspiratione dilexit, & magnis præconijs celebravit. At eius metrici labores, qui in æuum viuere promeruissent, intèr improbas temporum vices deperditi desiderantur.

(1) *Idem Crescimbenius volum. 2. part. 2. lib. 3. pag. 152.*

[2] *Idem Crescimbenius volum. 4. lib. 1. pag. 60.*

DE ASTRONOMIS.

CAP. VI.

GUIDO BONATTI.

Hic non solum Italiae, sed vniuerso
 Occidenti notus, altissima sapientia,
 ac Astrorum cognitione-omnes, qui
 ea potiri contenderunt, procul du-
 bio superauit. Studijs contemplatri-
 cis philosophiae, & sublimis mathe-
 leos, acie perspicacissimae mentis illustrata, se se
 ad arcanam scientiam vertit, quae tunc ingenti mor-
 talium industria, velut in tenebris lumen quereba-
 tur. Hanc reconditam & iudiciariam Artem sub-
 tilitate ingenij melius introspectit, ac multorum sy-
 derum influxus, ad illam aetatem vsque aded in-
 compertos nouit; quibus cum ab aeterno modera-
 tore datum sit, in sublunari orbe futuros euentus
 praemonstrare, ijs influxibus, & virtute, qua in
 humanis rebus agere nata sunt, saepe venturos ca-
 sus, & miranda diuinauit. Varia ex vetustis Anna-
 libus memoriae prodita sunt, quae tanti Viri, &
 Praeceptoris excellentiam in sydereca facultate do-
 cebunt. Erant Foroliuij factiones duae, altera Ghi-
 bellinorum, Guelphorum altera in mutuas cedens
 perenni odio debacchantes. Eas ut Guido zelator
 pacis, & communis boni exterminaret, propitium
 stellarum aspectum ciuibus ostendit, si vnus ex
 utraque secta lapidem in nouis menium fundamen-
 tis, quae tunc construebantur, iaceret; nam te-
 pescens extemplo furentium animorum aestu, si-
 multatum

multatum memoria perijisset. Probato hinc inde consilio, selecti sunt, qui id muneris adimplerent. Verum dum Guido accessum astri contempleretur, & commentarij eius nutum expectarent, signo dato, Ghibellinus proiecit lapidem, sed Guelphus iam libratum ictum versute recinuit. Cognitâ datâ fidei infractione Bonattus excanduit, & perturbato-rem publicæ quietis, his execrationibus deuouit; Te Deus, ait, perdat, & Guelphos tuos, quod futuræ discordiæ semen, & ingentium malorum reliquisti. Hæc sanè fatidica fuerunt verba, quippè depressis Guelphorum viribus in intestinis bellis, diu Ghibellini regnum Ciuitatis tenuerunt [1].

Ioannes Gamuesur Gallus refert Guidonis præfagium, ob quod Henrici Cæsaris vita ab insidijs vindicata est. Ille etenim solebat Astronomorum turbâ obseptus, plus æquo fidem dictis eorû præbere, nè solum imperandi leges, sed custodiendi corporis salutem à lætis, & tristibus astrorum indicijs quæritare, vel bellum aggredi, vel inire pacem vellet. Hæc quotannis inuestigarentur, iusserat à peritissimis sydereæ facultatis Viris, quorum consilio, ac præmonitione malos influxus euitare, & consulere sanitati posset. Annuis successibus diligenti censurâ examinatis, omnes in vnanimem sententiam descenderunt, eo anno Augustum calidi generis febres subiturum, à qua tamen abhorruit Bonattus, tunc in Academia Bononiensi Imperatoris stipendia mrens. Is autem figurâ Henrici natalium introspectâ, & Aduentu Martis, ad quartam Domum Cæli, qui venenatæ potionis minas portendebat, Cæsarem

[1] *Benuen. Imolen. in Exposit. Comed. Dant. cap. 202*

consciūm sui vaticinij fecit, & vt sibi caueret opportunè admonuit. Ille qui semper pluris habuerat Guidonis scientiam, quàm aliorum, hospitij magistro in mandatis dedit, vt accuratissimè statim exploraret motus omnes aulam sequentium, si fortè quis clandestina colloquia misceret, neuè vt parandarum dapum proditorio prætextu aditus in popinam pateret. Breui hæc indicia rem ferè manifestam detulerunt, duobus in notam suspectæ fidei collapsis, qui propterea in carcerem coniecti sunt: sed cum renuerent fateri crimen, & tormenta magnà animi pertinacià sustinerent, à Magistro sicut vtriusque confessione solertè intercepti, quippè detectum scelus iam putabant, alter alteri seorsum flagitium proditiōis retulit. Ità facinoris machinatio deprehensa est, quànè decus Augustalis curiæ deturparetur, Henricus imperauit, vt fontes occulto supplicio luerent pēnam infidelitatis. Hęc Ganiuesus [1]. Alia Bonattus sub benefico syderum influxu, vel diuturnam, stabilemque pacem, vel felices victorias pollicente, mirabiliter operatus est. Quibus, & alijs rebus astrorum cognitione peractis, magnum sibi nomen peperit, vt à cunctis ordinibus impensè coleretur. Ipse Simon Mastagueria, qui studijs inconditæ plebis constipatus Patriam fēda tyrannide premebat, & in optimates superbè bacchabatur, nunquàm Bonattum tangere ausus fuit. Is verò tandē fessus popularis arrogantiæ, Patritiorum animos crexit, & Rempubli-
cam ab impotenti iugo liberatam, in pristinam

(1) *Ex Libr. Ioannis Ganiuesi edit. Lugduni an. 1559. cus. iiii. Amic. Medicorū, differ. 3. cap. 2. p. 204. dignitatem*

dignitatem vindicauit (1) . Guido , si quis alius Patriam amauit , eamque vt à cladibus , & rapinis tueretur , figuras lapideas , & lateritias sub cęlestibus signis commentatus est , ac vel in abditis locis tumulauit , vel ædium parietibus compegit , nè illis extantibus Foroliuium ea subiret damna , quę iniqui martis vicissitudines sequuntur . Fuit arctissimis amicitię vinculis deuinctus Guidoni Eseretrano , summo Reipublicę Foroliuiensis Duci , qui Bonatti sapientię tantum deferebat , vt nec moueret castra , nec pugnas confereret , nisi prius sodalis oraculum , cęlorum aspectum percunctantis , accepisset . Eo nimirum res omnes dirigente , varias , & celebres palmas inuictus Eseretranus reportauit , in quibus potissimum memoranda venit Gallorum clades , iam à Bonatto Ciuibus suis premonstrata , si opportunę stellarum fauore vtentes , occasionem nequaquam contempsissent . Et quidem in ipso Capricorni ingressu , quod felix sydus huic Ciuitati dominatur , Euienses impetu in Gallos facto , alios palantes per vias , & domos , alios mero , somnoque sepultos , cum & ipsę mulieres , senesque acriter pro libertate preliarentur , terribili occidione deleuerunt . Ioannes Epa summus Pontificij exercitus Ductor , cecidit , & secum flos exercitus furore populi seruitutem detrectantis trucidatus . Quamplures etiã Euiensium in dimicatione perierunt , & Bonattus haud leue vulnus passus est . Cum autem tota Ciuitas resperfa sanguine , & passim constrata cęforum corporibus , atrox spectaculum viuentibus

(1) *Guido Bonattus in Oper. Astronom. tract. 5. conf. 141.*

præberet, B. Jacobi de Salomnijs Veneti, qui tunc vitæ sanctimoniam Foroliuim illustrabat, monitis, cadauera non modò sepulturæ mandata sunt, sed in medio foro Sacellum erectum est, in quo eorum Animæ sacrificijs expiarentur. Ibi ad vtrumque latus monumentis clarissimæ victoriæ incisis, Guido in culmine tecti Leonem, & Crucem collocauit, sub fausto stellæ aspectu, perenne Patriæ præsidium despondentis. Post multas verò ætates, Francorum copijs Liuianam Ditionem peragrantibus, vt Caroli VIII. Galliæ Regis fortunam tuerentur, cum præcipui Ductores Foroliuim introissent, & fortè ex epitaphijs in marmorea tabella sculptis, præscam suorum cladem didicissent, feruentes ira superbè conclamarunt, se ad vlciscendam nationis suæ iniuriam redituros. Quo metu plerisque angente, prudentum consilio, & Catharinæ Sfortiæ assensu, Monaci Vallisumbrosæ III. Non. Ianuarij an. 1495. amotis Leone, ac Cruce, diruere Sacelli muros inceperunt, non sine tamèn plebis mæstitia, ac seditione; quæ in figuris ibi à Bonatto constitutis fidem futuræ securitatis reposuerat. Hoc igitur tumultu inspecto, Abbas D. Mercurialis iussit, vt omnia in pristinum restituerentur; quod tamèn populo non satis placuit, de interrupto stellarum omine adhuc suspicanti (1). Huic nisi similis, haud dispar admodum euentus sub an. 1429. contigerat in S. Crucis; cum enim Templi murus ad ruinam accedens, inuersis fulcimentis corruisset, Caput lateritium bouis à Guidone conditum, & propitiante Astro

[1] *Leo Cobellus in Chron. Forol. M.S. part. 3. pag. 257.*

parieti

parieti compactum inter cęmenta fractum est. In-
gens per urbem meror fuit, non solum in rudi
multitudine, sed etiam in nobilibus, Baptista Pal-
meggiano, & Ioanne Serguido plorantibus amif-
sum tutamen Ciuitatis. Cui quidem inani obserua-
tioni, plus tribuebant omnes fidei, cum Fauentiam
ab Anglis, & Cęsenam à Brittonibus fuisse
vastatas reminiscerentur; Foroliuium autem inter illas
medium, mirè à bellorum damnis euasisse [1]. At
quoniam certa futurarum rerum scientia est con-
ditoris naturę Dei, & homines venturos casus ex
secundis causis, quibus terrestria subduntur, dum-
taxat coniectantur, interdum iudicaria Ars Gui-
donem fefellit. Labet euentum lepidum referre
inter cętera, quibus vtrò parcimus. Spatiabantur
in foro palam fabulantes Bonattus, & Feretranus,
cum in calatho colonus selectissima pyra deferens,
rusticum quidem, sed non impar obsequentis mu-
nus obtulit; deinde festinantis in morem postula-
uit, vt sibi liceret statim domum suam reuerti.
Ecquid ea festinatione properaret sciscitanti Duci,
respondit, vt imminentem imbrem euitaret, quem
afellus suus tēr concussis auribus certò premon-
strauerat. Serenus tūm ether erat, nulli deseui-
bant venti, nullęque, aut translucidę tantum nubes
extabant. Subrisit propterea Feretranus, quęritans
subindè quid de agresti omine sentiret Bonattus?
Ille astronomicis legibus confusus, quę inferioris
poli vicissitudines ostendunt, haud dubitauit affir-
mare, nihil eo die de aeris instabilitate dubitan-
dum. At vix excessit rusticus, atrox ventorum prę-

[1] *Ioannes Dipintor in Chron. Forol. M.S. p. 40.*
lium

lium coortum est, increbruerunt nubes, à quibus interfulgura, & tonitrua effusissimus imber præcipitavit. Iocofum hinc murmur in populo excitatum est, afferuerunt quippè magis quandoque credendum naturalium rerum augurijs, quàm Astronomorum sapientiæ (1). Ergò se illud sepiùs discipline huiusmodi fallacijs noscens, intùs animi religione percussus, ne de æternitate perielitaretur, veriùs ad immensa cælorum spatia mentem omninò deuouit. Meliorem idè temporis vsuram facturum, intèr Miores Seraphicæ Familiz penitentis, & regularis vitæ, socio Guidone Feretrano, qui fuerat in sæculo consors, dies suos terminare constituit. Ambo igitur conspecti sunt, rara argumenta Christianæ perfectionis edere, ostiatim collectum panem insigni spretu propriæ nobilitatis baiulare. Cum tandem floridos, & robustos annos in inanibus studijs absumpsisset, uilibus seniles clausit (2). Obijt Anconæ an. Dñi 1300., & reliquit *Opus Guidi Bonnatti de Foroluisio, continens decem Tractatus Astronomiæ, Augustæ Vuindelicorum an. 1491.* Cætera, quæ scripsit, partim Lutetiæ Parisiorum, ubi syde-

(1) *Ex Annal. Forol. M.S. Anonymi.*

(2) *Flau. Blondus in Ital. Illustr. Reg. 6. - Bergomensis lib. 13. an. Christ. 1252. - Fanus. Campanus de Famil. Illustr. lib. 5. pag. 86. - Platina in Vit. Martini 4. - Rubeus in Histor. Rauen. lib. 6. pag. 461. - Nicol. Leon. Thomæus in Epit. Chron. Mundi pag. 53. - Harold. Epit. Annal. Min. tom. 2. pag. 442. - Vghel. tom. 2. in Epist. Forol., & alij - Alexand. Tassonus in lib. cui tit. Pensièri diuersi lib. 10. cap. 24.*

ream

ream Artem docuit, Romæ apud Roncionam Domum, in qua mulier Bonatti sanguinis postrema nupsit; & partim Cæsennæ apud Carolum de Lapis, Linarij Comitem, & Senatorem Almæ Urbis seruabantur. Condidit etiam *Tractatum de Projectione Partium*: & *Historiam celebris Gallorum cladis*, vt memoriæ mandarunt *Andreas Tiraquelus* [1], & *Leo Cobellus*. His Operibus, præsertim arduam, reconditamque disciplinam summo nitore, & facilitate declarauit. Tam eminentem Mathematicos, & Astronomicæ scientiæ professorem, *Elias Capreolus Brixianum*, *Berlingerus*, & *Pocciantius Florentinum*, Patriæ amori nimum deferentes, affirmarunt. Primus cum nullum comitem, ac sequacem habeat, à cunctis reprobatur, & præsertim *Leandri Alberti* auctoritate (2). Alij ab ipso Guidonis calamo, qui se Foroliuensem in Operibus inscribit, confutantur. Rem aded implicatam *Pocciantius* videns, solerti commento aseruit, Bonattum ob intestinas simultates Florentiâ eiectum, Foroliuij domicilium posuisse, tanto in Etruscos succensum odio, vt negatâ Patriâ, imposterùm Foroliuensis appellari voluerit. Huius probabilitatis fuce decepti *Lucas Vuadingus*, & forsàn alij *Pocciantium* secuti sunt. Verùm enimuerò omnes satis intelligent, non posse fidem Guidoni de se affirmanti denegari, nisi certissima ex aduerso argumenta exhibeantur, quæ cum in medium asserri nequeant, vt hæc sententia reijciatur, necesse est. Ipsi *Christophorus Landinus*, & *Alexander Velutellus* Florentini in

[1] *Ex relat. Vuadingh. tom. 2. pag. 149. column. 2.*

[2] *Leander Albertus in Descript. Ital. Reg. 14. interpreta-*

interpretatione inclyti conciuis Dantis; Guïdonem Foroliuïensem fassi sunt (1). Quæ licet veritatem abundè declararent, fileri non debet, Bonattum Genus etiàm antè Guidonis etatem Foroliuïj vïgisse, vt ex documentis Archiuïj S. Mercurialis liquet. Ibi scilicèt leguntur tabulæ obsignatæ à Rambertino Ioannis Bonatti de Foroliuio sub an. 1237. supèrs insigni concordia intèr Henricum Liuiensem Episcopum, & Benedictum Abbatem Flumanæ, quibus alter Abbatiali cénobio dedit Plebem S. Laurentij in Nuceto, ac Sacerdotia S. Ioannis in Vulpinara, S. Christophori, Marsignani, Lauastæ, & Casfigariæ; altèr verò Episcopali Ecclesiæ Templum S. Petri in Arcu, cum finitimis edifiçijs, ac prædijs (2). Præter hunc Scribam (non erat scilicèt munus eo tempore minùs honestum) alij & occurrunt, Martinus qu: Zauli sub an. 1195., Andreas sub an. 1239., ac Bonacursius sub an. 1244. [3], ex eadem Bonatta Gente Foroliuiana, à qua venit in lucem nostre æternæ recordationis Guido.

(1) Christophorus Landinus, & Alexander Vatelletus in *Exposit. Comed. Dantis Aliger. cant. 20. Inferni*, impress. Venetijs per Francisc. Marcolinum an. 1544.

(2) Ex *Instrum. dictæ Transact. rog. à Rambert. Bonatto 3. Maij an. 1237.*

(3) *Enunciat. in Instr. Vgolini de Baldolis in lib. Angue pag. 26. 43., & 463. Archiu. S. Mercurialis.*

DE

DE PICTORIBVS

CAP. VII.

MARCVS MELOCIVS DE AMBROSIJS .

MELOCIVS recentis quamvis familiae natus, sibi penicillo diuitas, & gradus, etiam extra limites suae conditionis excedentes comparauit. Parcant, qui celeberrimum Pictorem, Melosium cognominarunt; Leonis siquidem Cobelli contemporanei testimonio liquet, eum ex Ambrosia stirpe prodixisse (1), licet à ple-riusque Melocius, fortè à Parentis nomine appelletur. Dedit Melocio artis tyrocinia Balthassar Carrarius nò ignotus Pictor seculi sui adhuc sub Gothica ruditate, & inscitia laborantis, quam tantus Tyro, deinceps emulatus ceterorum, ad primam dignitatem politiori ratione reuocare constituit. Quamobrem digressus Patria, vt tabulas clarioris famae à communibus æromnis, velut ab alluione superstites inquireret, Romam tandem profectus est, vbi incomparabili studio, & industria à singulis eorum excerptis, quae cognouit ad imitandum digniora, quaeque magis rerum naturam, & mores referebant. Post multa virtutis experimenta iam celebris, fauente Hieronymo Riario Foroliujs principe, ex Blanca Roborea nato, inter Aulicos Pontificis connumeratus, Xysti IV. amorem, & stipendia meruit.

(1). *Leo Cobellus in Chron. Forol. M. S. part. 3. pag. 252.*

Duo potissimum Opera summo plausu excepta fuerunt (1). Xysti scilicet Imago in Vaticana Bibliotheca, sella à familiaribus deuecti, ac in Templo SS. XII. Apostolorum Reparatoris Ascensio: Qui sadè insignis labor antequam Basilica vetus auctiori ædificio consurgeret, aduersante iniuriâ temporum, penè vndequaquè defecerat. Eleuabatur iam in candenti nubium orbe, diuina circumfusis luce Saluator: plerique circum comitabantur: superni Spiritus, à quorum vultibus illius gaudia visionis prominebant: deorsum procul Apostoli mixtum lætitiæ merorem immotis oculis indicabant. Opus istud nouis tunc forsàn optice præceptionibus ab solutum, nè omni ex parte sub euerfione veteris ædificij perderetur, Clemens XI: antiquitatis calor eximius cauit, cum pariete diligenter secato, & aëribus concluso, Christi triumphantis imaginem in plano scalarum Quirinalis Palatii muris compingi, & ad perpetuam res, & clarissimi Pictoris memoriam hanc inscriptione decorati.

OPVS MELOTIJ FOROLIVTENSIS QVI
SVMMOS FORNICES -- PINGENDI ARTEM
MIRIS OPTICÆ LEGIBVS -- VEL PRIMVS --
INVENIT VEL ILLUSTRAVIT EX APSTI-
DE VETERIS TEMPLI -- SANCTORVM XII
APOSTOLORVM HVIC TRANSLATVM -- AN-
NO SALVTIS MDCCXI.

(1) *Volaterranas in Antrópologia Pictor. sup
temporis. - Georgius Vasarius in Vita Benozzi
pag. 314. - Philippus Titus in Pictur. Roma pag.
286*

Hanc verò Artē decipiēdi oculos, primū à gre-
 cis Pictoribus repertā, & post barbararum Gēn-
 tium ipudationē cum reliquis scientijs demersā,
 sciētissimus ipse iterū suscitauit; multa nempe in
 vmbri, & opacitatē, vidit, quæ aliorum cog-
 nitioni, & oculis latebant; & ita potuit res equas
 simulare, quæ aut in fornicibus, aut speculis men-
 sura, & æqualitate verè carentes extabant. At mi-
 randa Opera partim verustas abstulit, partim vices
 temporum deleuerunt. In Patria nihilominus ser-
 uatur in S. Mariæ Carmelitarum, in Sacello Nob.
 Ostolorum Familiæ, quod ingredientibus ad leuam
 occurrit, Tabula D. Antonium Abbatē, & alias
 Diuorum effigies representans. In Domo autē
 Nob. Becciorum stirpis, Principes Apostolici Collegij
 Petrus, & Paulus præstantè expressi conspiciuntur.
 Super ostium veteris pharmacopolij, non procul à
 majosi Foro, Aromatarij Imago picta est, tundentis
 piper, tali corporis, & brachiorum nisu, vt nequē
 labor ferream vibrantis clauam, neque similitudo
 rerum fingi perfectius lineamentis possit. Verū hec
 pictura æternitate digna, iniurijs omnibus iambrium,
 & brumæ sensim deficiens perit. At opus in quo
 laudatissimus Pictor experimento perfectiori opti-
 cam professus est, infortunio celeriori obnoxium
 fuit; quippè vi summā ingenij, & artificiosis lumi-
 nibus, ac vmbri humilem Tolum in Choro D. Io-
 annis Baptiste aded eleuatū simulauit, vt exteriùs
 cernentes exiguam nimium ædem, interiùs demum
 decepti graphices portentis de eadem dubitarent.
 Hoc tamē Fano in potestatem Capuccinorum Or-
 dinis veniente, cum cœnobitæ angustiam loci fasti-
 dirent, & inestimabile pretium operis, & fortè

auctorem ignorarent, anno 1651. improvido consilio sub demolitione Templi miraculum artis euerterunt (1). Liquec Ambrosium varias, & longinquas Regiones peragrasse, vt ex celebrioribus Tabulis, quidquid perfecti nouisset delibaret, & eorum præstantiam imitatione consequeretur. Tandem eximie peritus in Patriam reuersus, ibidem Riariorum Principum Pocillator, matura, sed florenti adhuc ætate annorum sex, & quinquaginta, Virginei partus 1492. VI. Idus Nouembris curriculum vitæ compleuit. In SS. Triadis requiescit sub hoc Epitaphio.

D. S. -- MELOCIJ FOROLIVIENSIS -- PICTORIS EXIMIJ -- OSSA -- VIX. A. LVI. M. V. -- OB. AN.....

Cætera quæ desunt, sepulcralis lapidis fracturâ perierunt. Adhuc tamen extat in ora marmoris insculptum Stemma leonis in sinistro pede stantis: additum deindè supèr Familiæ Insignia cernitur Symbolum Solis. Antonius ex fratre Melocij natus, ob merita præstantis Patruj, & fauorem Regnantis Domus ab exigua fortuna egressus, non solum equestri baltheo, sed Imolæ Commenda, & Regimine exornatus, honorificè admodum decessit.

[1] *Franciscus Scanellus in Microcosmo Picturae pag. 121.*

FRANCISCVS

FRANCISCVS MINCIOCHVS.

Enitorem Sebastianum habuit, non obscuri nominis Pictorem, & Annalium Patriæ Scriptorem. Is cum à paterno exemplo, simulque naturæ ad exercendam Graphicen incitaretur, apud Ioannem Licinium Portonensem primas rerum, & figurarum designationes ducere, deinde sub eodem præceptore pigmentis imagines perficere cepit. Ea autem accessit difficili studio industria, vt breui in inventis, & terneritudine rerum exprimenda præstans factus, vel non mediocritèr hac arte instructis magnoperè placeret, neque imitationem eiusdem dedignarentur; cum fortè ea ætate fuerit nemo, qui ad nativam speciem res præstantius traduceret. Non pauca tanti Pictoris Opera supersunt. In S. Crucis, Aram exornat Nob. Chelinæ stirpis Tabula D. Pauli divinitus instituentis Episcopos, qui in libris ab Angelorum manibus elegantissimè porrectis, Magistri præcepta exarant. In D. Francisci, & in Sacellis Nobb. Familiarum Menghiæ, Saxiæ, & Bricciolæ tres occurrunt. Quæ ad dexteram Ostio majori adhæret, D. Ioannem Euangelistam exprimit, venerando senè Hectori Menghio; Templi, & Cenobij Conditori, DD. Dominicum, & Franciscum, qui Ecclesiam Dei collabentem suffulciunt, indicantem. Altera Depositionem Christi à Cruce, cum lacrymantibus Marijs, & SS. Genitrice in collum prolapsa exanimati Filij, in quarum squalenti aspectu mæstitia, & luctus mirificè animos commouent. Ad lævam opposita Pictura ostendit
Orientis

Orientis Reges infanti Deo munera exhibentes, quem etiã Foroliuj Principes Catharina Rangopia mater, & Pinus Ordelaphus in genua procumbentes adorant. In SS. Triadis duæ extant Tabulæ: Prima, & amplior olim Altaris maximi, D. Mercurialem, & plurium Sanctorum imagines representat, vbi alij ex beatis Spiritibus Æternò Patri obsequuntur, alij laureolas capitibus Martyrum superuolantes pollicentur: Minor altera in arã Noh. Settorum Gentis, Deiparam supèr nubes à cœtu Sraphim gestatam, quæ DD. Franciscum, & Hieronymum gaudia supernæ felicitatis docet. Neque Pictorum cultores adire remotum, vulgò Crata Faum, Urbis menibus conterminum pigebit, vs eximios ibidèm labores perpendant. Ibi tamè pensabitur mærore voluptas: Quippè prospectus Aræ tabulam exhibet Deiparæ, tanto Magistro parem; non ætatis edacitate, & madore consumptam: quæ verò picturæ medianos parietes, & testudinem præclare decorabant, emarginato passim cémento ceciderunt. In apside autèm remanent vestigia Dei Patris, cui Angelorum glæbus eo, quo par est obsequio famulatur. Sub arcus facie, supèr Altare terminantis, Natalia Saluatoris expressa sunt, vbi & Infantis Dei, & Sanctorum Parentum vultus intèr tenebras noctis splendores beatos iaculantur. Ad læuam Sacelli patet Mariæ Assumptio, sed quæ dextrorsum cernebantur albarij velamento obducta perierunt. In posteriori Peristyllo Min. Obseruantia duo prospectus oculos prætereuntium cient. In altero D. Hieronymi, saxo tundentis pectus, Imago conspicitur, quæ abscisso pariete, & asseribus excepto, nunc Sacellum ægotantium prospectat.

spectat. In altero DD. Franciscus, & Dominicus
 se se in delensu Salarum Apostolicæ ædis comple-
 ctuntur, ea tantui, sanctique amoris expressione,
 pulcherrima specularum varietate, ac præsertim si-
 millima pauperis, & Hispadi forma, vt eas emi-
 nus videntes de veritate rerum ambigere possint.
 Hæc in Templis, & Cenobijs, in priuatis autem
 & publicis domicilijs non minus admiranda. In Pu-
 blico Representantiũ Palatio Franciscus Aulas Nym-
 pharum, & Angelorum picturis suis insigniuit. Ibi for-
 nicem, & circa muros Camænas nouem pinxit. Hic, &
 inter tigna inaurati saquearis quatuor Amnes Pa-
 radisum irrigantes, & prope arborem fatalem tre-
 mulos, & metu ferè exanimos primos humani Ge-
 neris Parentes, qui ab horto voluptatis minaci Che-
 rubim gladio depelluntur. Tam viuide in istis simu-
 latus est pauentium animbrum habitus vt nullo sa-
 ne ære conatu mellis imitari queat. Alia Micio-
 chis Foroliuij elaborauit, & foris, & alibi haud
 pauca. Fauentia in templo Ordinis Hierosolymitani
 ad sepulcrum Equitis Babba Castillione effigies ex
 laminibus, & vmbtis, quæ celeberrimi Viri Nic-
 ronými Trauissij picturas æmulantur. Laureti in Ba-
 silica S. Domus, & in Sacello diuini Panis vdo lecto-
 ribus pluiam Mannæ, & Sacrificium Melchisedech
 ex arillis, & vua, quæ tanti Sacramenti myste-
 rion præfigurant. In æde S. Annæ à dextera Na-
 tiuitatem, à leua Almæ Virginis Sponsalia expressit
 Urbini in Ducali Palatio, & in Venetiarum Tem-
 plis clara artis suæ testimonia fututis ætatibus re-
 liquit. Demum vniuersæ Italiæ notissimus ab humanis
 excessit anno ætatis secundo supra septuagesimum.
 Reparationis nostræ 1574. Vulgò senex S. Ber-
 nardi

nardi nuncupabatur, quod. Domus eius ad laevam
 latus Templi sub eo titulo sita. esset [1]. Ex filiis
 qui in Patris studio remanserunt Petrus Paulus emi-
 cuit, Pictoribus paucis temporis sui postponendus.
 Francisci Imaginem Mercurialis Marinus typis græcis
 deprompsit an. 1585. Erat ille, quoad corpus,
 rotundo vultu, lata fronte, sincipiti caluo, ocu-
 lis profundis, ac nigris, naso aquilino, ac pal-
 lenti cute, quo verò ad præstantiam artis, tantus,
 ut ex illis, qui castigare vetera, & nova afferre ad
 perfectam naturæ imitationem potuerunt, neminè
 post Titianum Veccelium, & Raphaelem Sanctium,
 absque aliorum iniuriâ secundus habeatur.

Ntèr Italos restitutâ, postquam ob-
 soluerat, pingendi Arte, hanc lau-
 dabiliter admodum professi sunt

GVILLELMVS ORGANVS Giotti non igno-
 tus tyro, qui ræde aliorum ingenium exacuit, &
 Picturam, cum omnibus scientiis, & artibus à po-
 pulorum barbarie deturpatam, expurgavit: Circa
 annum 1300. Reparationis nostræ vixit. (2). Su-
 pererant Forolinij in prisco Choro D. Dominicæ
 eius accepta satis commenta, quæ solite tempesta-
 tum vices abstulerunt.

[1.] *Franciscus Scavellus in Microscopio Picturæ*
 lib. 1. pag. 104., lib. 2. pag. 259.

[2.] *Georgius Vasarius lib. 1. pag. 13. in Vita*
Giotti.

PAX

PAX BOMBACIVS inter Pictores Architector celebris profectio nominis locandus est. Xisto IV. Pont. Max. inseruiuit: D. Sebastiani sacra eedes, & S. Mariæ vulgò à vulnere, quæ hisce temporibus in vnum Templi corpus cum Cathedrali consurgit, Architectonicæ præstantiam laudati Artificis comprobant. Imagines porrò phrygio opere elaborabat, sibi que acus mirè pro pennicillo stabat.

MARCUS PALMEGGIANVS ex nobili natus, & antiqua stirpe, amœnum picturæ studium non spe lucri, sed illecebra voluptatis coluit. In cunctis penè Foroliuij Templis Diuorum Tabulas perfecit, præsertim in S. Crucis, vbi Saluator semet Apostolis suis sub Eucharistiæ Sacramento comedendum tradit. In D. Hieronymi pinxit facella nobilium Gentium Aconciæ, & Gaddiæ à summo fornice ad imum solum cum historijs, quæ exornant parietes medianos: Cottignolæ in Fano Minorum Obseruantie tabellam parvam, sed ingentis pretij, in qua obruncatum Præcursoris caput mæstum pallorem mortis ad vnguem imitatur. Obijt longeuus post annum Salutis 1500., fuitque in prospectibus, & flexibus vestium exprimendis longè antè alios suæ ætatis præstans [1].

LIVIVS AGRESTVS feraciâ ingenij, & excellenti manus facilitate admirandus. In S. Crucis adhuc iuuenis apsidem, & parietes Sacelli Sacramento erecti, historico labore decorauit. In eadibus Nobb. Familiarum Taurellæ, Iulij Cæsaris gesta, Vrsellæ Poetarum varia cõmentata expressit. In Aula

[1] *Franciscus Scanellus in Microcosf. Pictur. lib. 2. pag. 223.*

verò Senatorij Consilij, Feroliuensium triumphum post cladem Bononiensî exercitui irrogatam : Ravenne in Delubro Sancti Spiritus vndecim Archiepiscopus cœlestis Columbe portento electos : Romę in Aula Regum, & veteri Palatio Vaticani maritimum prælium, & alia dilutis coloribus perfecit : In Templo D. Catharinę de Funarijs nuncupato, eiusdem Virginis martyrium : In S. Spiritus in Saxia tres Altarium Tabulas, vbi Christus mortuus, Augustissima Trinitas, & Deiparę Assumptio, cum alijs circa medianos parietes mysterijs, & prodigijs inspicuntur. His operibus ad tantam peruenit famam, vt à Cardinali Augustę Vindelicorum in Germaniam duci meruerit. Ibi maturâ etate intèr eximios labores peractâ, ad Almam Urbem redijt, in qua dies suos clausit. Nouum genus pingendi inuenit super telas argenti textilis, quę vim quamdam pigmentis superaddunt ; septemque historijs Thalamum Philippi II. Hispaniarum Regis in celeberrima Excurialis Basilica exornauit. Fuit peregrinis inuentis ea etate præcellens, & prælijs vdo tectorio simulatis post Polidorum princeps. (1).

PETRVS PAVLVS MINCIOCHIVS sub rudimentis Francisci Patris rariores picturę leges imitari studuit, atquę contendit. Eum tamèn nisi equauit præstantia, numero pictarum rerum saltèm vicat : felicissimus certè fuit ad inueniendum, ad exponendum velocissimus. Operuit totum laqueare Templi Societatis Iesu Imaginibus, sacrisque histo-

(1) *Vasarius part. 3. vol. 2. pag. 217. - Scanelus lib. 2. pag. 189. - Titus pag. 2. 23. 76. 163. 389. 407. 412.*

is, & in altero Minorum Observantiae Perystilio triginta sex arcuum facies Seraphici Patris miraculis laudabiliter implevit. His, & alijs Tabulis, quibus Patriam locupletavit, studiosis dedit plurima imitationis exempla, & argumenta felicitis admodum recordationis.

IOANNES FRANCISCUS MUTILIANA hanc iucundissimam disciplinam professus est circa decimum sextum seculum Incarnationis Christi. At quantum ingenio, artificioque valeret, satis, superque constat ex nonnullis fornicibus exterioris ambulaculi Minorum Observantium Familiae, ubi D. Hieronymi miracula egregie, & praestanter exhibentur. Longè verò ceteris antecellunt quatuor historiae in D. Ioannis Decollati ad leenam introitus expressae, & naturali analogia, & arte, ut inter celebres picturae in Vrbe nostrâ inuisantur frequentissime.

IOSEPH GALLEPINVS apud Bartholomaeum Gennarium Picturae vacavit tantâ strenui magistrî imitatione, ut illo haud minor euasurus speraretur, nisi immaturâ preoccupatus morte à viuis abiisset. Id satis evincunt duo Tabulae; altera, quae est in Templo Monialium D. Catharinae, Sponsalia cum Iesu mox futuræ martyris ostendit; altera, quae in Fano Capuccinarum, S. Elisabeth Lusitaniae Reginae supernam gloriam, regali conculcatâ, meditantis, repraesentat.

CAROLVS CIGNANVS Bononiensis natalibus, sed domicilio Foroliuensis, in qua ciuitate conuenit, & collocatâ, ac relicta stirpe occubuit. Sub Francisco Albano eam Artem ex cognitionibus remam, & animaduersione percepit, ut picturis ma-

turà ætate, & scientià, confectis, nullum perfectionis genus desideretur. Ex multis Tabulis, quæ in diuturno vitæ interuallo pinxit, magis celebrantur, Florentiæ in Ducali æde Venus inter Amores, Geniosque, in quorum aspectibus omnium Gratiarum species elucescit: Isnaelis historia, Ioanni Subiescko Poloniæ Regi: Tres Tabulæ Christianissimo Regi Ludouico XIV., Depositi scilicet Saluatoris à Cruce, Christus sub Oloris imagine, & Sponsalia D. Catharinæ: Iupiter à capra lactatus in antris Montis Idæ, & D. Ioannes Baptista in Erempenitentiam agens Guillelmo Palatino Rheni, ita numeris omnibus absolute, vt ille Princeps mirandus in ora tabulæ inscribi voluerit *Opus præcipui Pictoris Mundi*. Pinxit quoque Electori Bavarie sacram Familiam, vbi Deus Pater Deo filio porrigit, velut sceptrum, crucem: Oppauiz Duci, ebrium Silenum cum illudentibus circum Nymphis; & Comiti Kaunitio, Parentes humani Generis propè arborem mortis, eà membrorum elegantia, ac pulchritudine, vt nil præterea virili dignitati, ac muliebri formæ desiderari posse videatur. Hæc, & alia in Transalpinis Regnis, nec in Italia minoris excellentiæ, potissimum Bononiæ, ac Foroliuij elaborauit; quæ tamèn omnia longè præstat celeberrimus in Cathedrali S. Mariæ ab Igne Tulus, vbi extremam vim Artis collocauit. Hic enim Maria ad Cælum assumpta, obuijs Angelorum choris, ab Augustissima Triade astrorum Coronà redimitur, dum Sancti veteris, & noui Testamenti eidem velut Reginæ venerabundi occurrunt, & varias coronas vouent: Abraham pro Patriarchis oleaginam; Dauid pro Prophetis lauream, Melchisedech

deh ex ariftis , & vna ; Stephanus pro martyribus palmarum ; Ioseph pro Virginibus liliorum ; Michael Archangelus pro nouem Cęlestium Spirituum Legionibus igneam ; vt tandē , quod in Cor hominis nunquā ascendit , meliūs simulari sensuum nostrorum imbecillitati nequeat . Tām dignus Vir , à Principibus Equitis , Comitisque titulo honestatus , & à Liuentibus intèr Nobiles , non vltrā tamē eius vitę curriculum exceptus est . Tandē vltima senectā confectus , nonagesimo tertio ætatis , salutis 1719. interijt , duobus relictis liberis , Felice Graphics scientiā eximio , & Philippo Archipresbytero Cathedralis Parmę .

PHILIPPVS PASQUALIVS intèr Caroli Cignani alumnos fortè princeps , à quo miram teneritudinem , & colorum viuacitatem didicit . Pinxit in Rauennati Metropolitanā Tolum ; In voluptuariā æde Rasponiæ Gentis pulcherrimam Pinacothecam . Foroliuij autē in sacris , & prophanis domibus non pauca , à quibus plurimam laudem meritò retulit . At quę in Templis Monialium S. Mariæ à Ripa , & Ordinis Camaldulensis vigent , ceterorum eius operum perfectiones colligunt . In Tabularum alterà D. Romualdus Camaldulenses inter saltus , fremente Dęmone , Cęli bona perpendit ; In altera SS. Dei Mater Diuam Elisabeth inuisit , & superno palām amore complectitur , vt nec in lineamentis , nec in natura rerum exprimenda homo concipere meliora posset , & manus ministra mentis efformare .

ANDRÆAS FELIX BONDVS primis sanè pictoribus quī nostri comparandus , nisi malè affectus , & nunquā recuperata valetudine ab opere cessare

cessare coactus esset. Etenim acie ingenij, & alacri promptitudine pennicilli excellens tot opera, & profectò miranda elaboravit, quos alij viz in longæ vitæ spatio perfecissent. Domus nobilium non solum eruditæ historiæ, & amœnis fabulis ornauit, sed multas etiã Flaminis, & Piceni Vrbes. Foroliuij tabulæ, quæ magis celebrantur Tempia insigniunt Sanctimonialium Capuccinarum D. Francisci Assisensis, Ordinis Carmelitani D. Andree Corsini, Congregationis Oratorij Christi à ligno pendentis, & Minimorum in Ara Nob. Familiz de Saxis D. Francisci de Paula, Iuuenem excellentium suscitantis, in quibus quantam vim habeat Ars imitatrix naturæ, & idea rerum simulatrix mirè compertum est.

DE VARIJS LITERATIS

CAP. VIII.

Llis & locus debite, ac iustæ laudis dandus est, qui in studijs literarum, quamquàm inferiori sanè famâ prosperiterunt: & primùm antiquis Prætoribus ob excellentiam, & nobilitatem gradus, qui olim summo iure in Populis ad legum normam in æquitate, & concordia continentis, utebantur.

LAVRVS CARDANVS non Prætor, ea nondùm tunc temporis institutâ dignitate, sed Cremonæ Rector anno Sal. hum. 251. claro perfunctus Magistratu, vbi filios Liniũ, & Anchisem genuerat, in Patriam secessit, ac gædes firmissimis turribus

bus munitas excitavit. Verùm intèr eum , & Guidonem Cogeriam Optimates Urbis exorta atroci similitate , diuisis Populi , & Nobilium animis , implacabili odio per annos ferè biscentum contendunt , ipsis domuum parietibus cruore respersis , ac sedatis ; non enim debacchantium Cinium æstus prius obtepuit , quàm Radagaisus in Italiam irruerit cum immensa penè Gothorum multitudine , ut illam dirè seruitute manciparet [1] .

SPINUCCIUS ASPINVS Fidentinam Prætoriam cum laude exercuit an. 1202. (2) . Hæc vetustissima , & illustris Propago à præcipuis Ducibus Nationis Gothorum sata , Castrorum Dynastiæ præfulsit in Ariminensi Agro , beneficiaria Rauennatis Ecclesiæ , qua primùm Aspinus , & deindè filij Guillelmus , & Liberius potiti sunt an. 1224. (3) De Spinuccio autèm præter hæc nulla vigent monumenta .

SVPERBVS ORGOLIOSVS , qui suauissimos mores , ac humanos habuit , nèc nomini , nèc cogomento respondentes , Forolimianam adiit an. 1202. , & tanto plausu absoluit , ut Populus ab eodimissa prætoris dignitatis insignia , in Agnatum conferre iudicauerit .

ORGOLIOSVS DE ORGOLIOSIS Superbo successit , & munus , post varios annos communibus

[1] *Ex Chron. Antiquiss. exscript. ab Eugenio Mengio ad an. 251. Sal.*

(2) *Idem ad ann. 1202.*

(3) *Vbaldu Branchius in Chron. Arimini. Script. sub an. 1430. - Hieronym. Rab. in Hist. Rauenn. lib. 6. pag. 392.*

suffra-

suffragijs, & votis reuocatus anno 1214. administravit familiari potentia suffultus, & Antecessoris meritis, quæ cum ad togatum imperium extulerunt.

RAYNALDVS CAMINATENSIS ex Belmontio Genere Liuium Regimen adiuit an. 1237. Cum verò nimis polleret opibus, quæ interdum officium libertati [nam præter Caminatas auitæ Ditionis sedem, Meldulæ, Pondo, Glaceolo, Brizichellæ cum tota Anemonis Valle dominabatur] tyrannidem Patriæ, Regni concupiscentiâ victus affectauit. Has ubi nouit populus insidias, correptis armis præpotentem Ciuem à Præturâ eliminauit, & usquè ad domesticam munitionem infestatus, statim adoriri decreuerat, nisi prudentum consilia tumultuarium assultum cohibuissent: Cùm autem in suppositam planiciem populabundi hostes perpèrè excurrerent, tandem Caminatensem Arcem, Cines acerrimè impetitam, & captam solo æquarunt. Ità Raynaldus prisco domicilio orbatus, Ariminum sese recepit, ubi Guido ex se, & Ioanne Malatesta ortus, in specula Episcopali confidebat, ac intèr Ariminenses inclytam, & generosam posteritatem propagauit. Fratres sortitus est Goufredum magnæ integritatis Præfulem, & Bononiæ Legatum an. 1265., ac Draconem prò Carolo Neapolis Rege vniuersi equitatus Præfectum, Montis Sardi, Montis Pilosi, Alexani, ac aliorum oppidorum Principem, Honestæ ex Comitibus Calduli Foroliuiensis Virum; alterum togâ, alterum sago memorandos (1).

[1] *Io. Petrus Crescentius in Corona Nobilit. Italiquæ part. 2. pag. 273. - Petrus Belmontius in Genesi Familia sua pag. 51.*

THEOBALDVS

THEOBALDVS ORDELAPHVS Faentinam Præturam bis accepit, & gessit: primò nempe an. 1241., quo ea Ciuitas à Friderici Imperatoris copijs viſa, aduerſæ fortunæ ceſſit, & in clientelam Foroliuienſis populi Cæſaream ſequentis venit; deindè an. 1274. ab Accariſia Sectâ Manfredę inſenſâ, accitus, & in conſpicio officio collocatus, repente viam vniuerſæ carnis introiuit (1).

THEODORICVS ORDELAPHVS ad Cæſenam electus an. 1275. (2). Tunc Cæſena viribus Liuianis circumſepta, & iacturâ validæ Rouerſani Arcis territa, illis reſiſtere non diutiùs potuit, quin Foroliuij potentiæ, nouis, & magnis dominijs incrementis florenti obtemperaret. Fuit Theodoricus & Senator prouidus, & Ductor fortiffimus, cui nec in anfractibus rerum conſilium deſuit, nec in bellis gerendis prudens calliditas.

ORGOLIOSVS DE ORGOLIOSIS Theodoricus ſocius in Cæſenati Magiſtratu, quem æquabat virtute poliſicâ, ac militari. Ab hac ſummam præſertim laudem retulit: verùm ſeſciorè exactos in togatis, & bellicis officijs dies, inſauſto conſiſtu terminauit. Etenim dum Guelphæ factionis ſtudijs fultus, & Gilberti Sentilli pro Roberto Neapolis Rege Flaminie Comitibus tutela fretus, vna cum Marchefio fratre germano, Patrię imperaret, ab armis Ordelaſorum, & Calbulenſium ex inopinatò adortus, poſtquàm virili ſanè conſtantiâ reſi-

(1) *Iul. Cæſar Tonduccius in Hiſtor. Fauent. part. 2. pag. 280.*

(2) *Scypio Claramontius in Hiſt. Cæſen. lib. 9. pag. 339.*

tiſſet, cadens in vulnere, amiſit Regnum, & vitam
an. 1315.

PAGANINVS DE ORGOLIOSIS Auorum
inſiſtens exemplis, Romanæ Eccleſiæ partes mirā
virtute defendit; quamobrēm in odium ciuium,
ac bonorum omnium publicationem incidit. At eum,
peruicaciā depoſitā reſiſcentes, ad Martini IV.
clementiam Foroliuēſes confugerent, ipſe non
ſolū veteribus diuitijs reſtitutus, ſed in Prætoriā
Sellā locatus eſt an. 1284. Quippè Martinus in eius
potiſſimū fidelitate, ac vigilantia, ſpem conti-
nendæ in officio ſerocis Ciuitatis repoſuerat.

ORDELAPHVS DE ORDELAPHIS Fauent-
inum regimen non ingloriè peregit anno 1297. [1],
eo temporis, quo vniuerſa Flaminia motibus ar-
morum eſtuabat, & priuſquā Bandinus Mutiliang
Comes poſteriorē anni ſemeſtrem adminiſtratione
clauderet. Hic Vir inſignis & pace, & bello ma-
gnoperè valuit, æquè reſtus Iudex, atque dux
inuidus, quibus in muneribus diū clarus occubuit.

LAMBERTVCCIVS ORGOLIOSVS ad Fo-
roliuij Præturam euectus anno 1301. Hic annus diū
memorandus fuit, ob tabulas ſederis intèr Bononien-
ſes, Liuienſes, Fauentinos, Cornelianos, Piſtorienſes,
& Exulos Albæ factionis, corā Lambertuccio, &
Collegā Fauentiæ firmatas, quod ad propulſandos
bellicos apparatus Azzonis Ferrariæ Marchionis,
Duce Salinguerra Tarello conſtatū eſt.

FRANCISCVS ORDELAPHVS conſors benè
geſtæ rei, & prætoriæ dignitatis Foroliuium egre-
giè adminiſtrauit, & nomen ſuum apud futuras eta-

(1) *Tonduccine in Hiſt. Fauent., & Indic. Prætor.*
tes lon-

tes longeuum, & inclytum reliquit. Erant in eo literæ cum peritiâ armorum, quibus æquè acceptus euaserat Populis, & bellatoribus, vel illis præflet, vel istis imperaret.

PETRVS ORGOLIOSVS primâ florente ætate se legali disciplinæ, & togatis ministerijs dedit, vt moderari Vrbes, & peruenire ad clarissimos Magistratus posset. Intèr hos gradus transiit vitam, & in Senensî Præturâ consedit. an. 1313. (1). Tandem varijs Præfecturis non-ingloriè perfunctus, requieuit.

NICOLAVS EX COMITIBVS CALVLI fuis, & nobilissimæ stirpis ornamentis Patauina meruit an. 1313. Non tamèn expleuit annos in munijs pacis, sed in exercitijs belli, ad quæ secreta vi generosi sanguinis vocabatur; & ita militari gloriâ onustus ab hac vita migravit.

RAMBERTINVS ORGOLIOSVS sedato sermore iuuentutis intèr motus Patriæ, & Familiæ, quibus modò vltioni, & modò laudi inhians, acris studio vacauit, ad togæ officia, atque scientias conuersus, æstu seditosi animi interruptus, Prætor Senas gubernauit an. 1315. (2).

IOANNES ORDELAPHVS Francisci filius consensu, & decreto Patris, qui nos solum Foroliuij, sed Cæsenæ regnabat, Cæsenatem sellam ascendit an. 1335. (3), tunc ab armorum exercitatione

[1] *Thomasius part. 2. pag. 188.*

(2) *Ex libro M. S. Bicherna 3. n. 110. pag. 123. in Archiu. Senarum.*

[3] *Claramontius in Histor. Cæsen. lib. 13. pag. 555.*

feriatus, quibus plus temporis dare consueverat, quam doctrinæ, quasi ob oculos haberet exempla, & fumosas imagines fortium progenitorum. Ex Thaddæa de Malatestis Principum Ariminensium duos mares suscepit, Ceccum, & Pinum, feminas totidem, Elisabeth, & Isabellam Francisco Foliniano Domicello Regiensi iunctam.

GUIDO ORGOLIOSVS delapsis suæ Gentis rebus, iniquæ fortunæ casus honestis, & claris officijs sustinere, ac reparare nisus est; dum alij Agnatorum suorum extorres, & Ordolphis iniuri, à quibus expulsi fuerant, inter arma subsidium communibus familiæ ærumnis quærerent. Guido in Euganeis Taruisinam Præturam gessit an. 1326. (1).

FRANCISCVS è stirpe CALBVLA, prudentiâ, scientiaque ornatus, quibus moderatores Urbium in dicendâ Iustitiâ, & tranquillitate fouendâ vtuntur, ob priscas similtates Bononiensis cum Foroluziano populo, Bononiæ Præturam comparauit an. 1366. Hoc, & alijs Magistratibus exactis, cum Patriâ exularet, Florentiæ reliquos dies traduxit, & clausit an. 1382., æterno ciuibus suæ abalienationis, & Florentinis, apud quos benignum hospitium inuenerat, grati animi testimonio dato; nam testamentarijs tabulis Cisapenninam Calbulensis Familiæ Ditionem amicæ Reipublicæ reliquit (2): In ea siquidem numerabantur castra Particetæ, Montis Cerri, Vrsarolæ, S. Donini, Calbuli, Bufsolani, Monsignani, Arcis S. Cassiani in Castatico,

(1) *Bonifatius in Histor. Taruis.*

(2) *Ex rogat. Angels de Caurianis Not. Floren.*
27. *Augusti* an. 1382.

Montis

Montis belli, Petræ Appiæ, S. Cassiani in Apennino, Montis S. Petri, & Salti Flumanæ, quod dominium per subalpinos montes longè, latèque extendebatur, & à meridie Foroliuicensem agrum quasi obsepiebat.

FRANCISCVS ORDELAPHVS non Maiorum vestigia sectatus, qui bellicam sitientes gloriâ, in præliis fortitè certantes consenuerunt, sed togatam amans vitam, iam satis imbutus artibus, quæ ad dirimendas Fori controuersias requiruntur, Præturas exerceuit, & in his Cremonensem an. 1366., quo Barnabas Vicecomes Dominator Insubriæ Genuam inuasit [1].

ANTONIVS ARSENDVS post direptam, & nefariè cruentatam à Britonum exercitu Cæsenam, à Cardinali Gebennensi Pontificio Legato in Præturâ collocatus, quemadmodum Venturius Benzonius Cremensis in Præfectura anno 1377. [2], eam adhuc fumantem ciuili sanguine, & vastationis memoriâ inhorrescentem, miti, & sapienti administratione solari contendit, ac studuit.

LVDOVICVS A' FOROLIVIO, sed ex qua Domo natus ignoratur, cum ad regimina Ciuitatum, & legum scientiâ, & alijs dotibus aptus haberetur, Senarum Prætor renunciatus est an. 1377. Verùm eam dignitatem adire non potuit, paulò priùs, quàm insignia magistratus acciperet, à vita sublatus [3].

(1) Ludouicus Cautellius in *Annal. Cremon.* pag. 135.

(2) Claramontius in *Hist. Cæsen. lib. 14.* pag. 661.

[3] Ex *Chronica Senensi M. S. Angeli de Tura.*

IOANNES HASTEVS varijs officijs candida fide, ac virtute perfunctus. pro Cecco, & Pino Foroliuij Principibus, ad regendam, & in obsequio continendam montanam Ditionem Sarunæ, & Opidorum Comitatus Bobij, prætorio gradu, ac nomine amandatus an. 1398. [1], eam qua pollebat doctrinà, & integritate, summo etiam iure imperij administravit.

GBERARDVS HASTEVS bonis artibus ornatus, siquis alius Civium, sed præsertim sacra Decretalium facultate, in qua plurimos etiàm alienigenarum superabat, Maceratensem Præturam gessit an. 1413. [2] multos antè annos, quàm Nicolaus frater ad Episcopatum acciretur.

ANDREAS MORATINVS ob claritatem virtutum suarum, & sanguinis, ad præclaram Senarum Sellam electus an. 1420. (3), effuso obiit in populo sub Umbellà exceptus, & ad Prætorium deductus, magnà, vt tunc moris erat, pompâ Magistratum adiuit, nec minori exitus felicitate perfecit.

PETRVS PAVLVS HASTEVS satis cognitus scientià, ac fide Philippæ Mariæ Mediolani Duci, Foroliuianam obtinuit an. 1425. [4], eà se se abdicante Francisco ab Auria Ligure ob metum graf-

(1) *Ex rogis. Dominici de Florentiola Not. Sarunat. 5. Aprilis an. 1398.*

(2) *Pompeius Campagnon. in Regia Piceni part. 1. lib. 6.*

[3] *Ex libro Biberua n. 295. pag. 32.*

[4] *Archang. Albertinus in Chron. Forol. M. S. ad an. 1425.*

antis

fantis luis, quæ modico tempore ad quatuor mille hominum capita deleuit, & ipsum Theobaldum Ordolphum puellum abstulit, sub patrocínio tanti, ac præpotentis Principis regnantem.

IOANNES ALEOTTUS, cui nullum genus doctrinæ defuit, nec prudentiam, nec in agendis rebus solertiam natura denegauit, domi, forisque munera, & Præturas exercuit: Anno 1423. Pisarensem non absque laude absoluit: ad Patriam autem reuersus, & ab Antonio Foroliuij Regulo Vicaria potestate decoratus an. 1433., eam quoque inter Ciuium præconia compleuit (1).

BARTHOLOMÆVS MANFREVS Vallis Nucis Comes, ex Dynastarum Faentinorum stirpe, antiquitus in Proauis hac Ciuitate donatus, cuius Domus cum nobilibus familijs Palatina, Angelerià, Beccià, Augustinà, & alijs connubia contraxit vicissim. Foroliuium an. 1411., deinde Auximum an. 1429. Prætor gubernauit [2].

RAYNERIVS MORATINVS peritissimus in utroque iure Doctor, dignus repertus est, vt populis præflet. Primùm à Dominico Capranicà Romano, Flaminie Præfide, Moderator Imolæ creatus an. 1427.; deinde postquam non diu Cornelianis dedisset iura, relinquens Paulo Latioso administrationem, ad alia migravit, & an. 1433. munus Perusinum obtinuit (3).

(1) Ioan. Dipinter. in Chron. Forol. M. S. ad an. 1433.

(2) Aloys. Martorellus in Mem. Historic. Anni, in Indic. Prætorum.

(3) Dipinter. in Chron. M. S. ad an. 1433. & 1441.
IACO-

IACOBVS ROSETTVS rogæ sequens officia, quæ scientiam legum, & veram viuendi normam prudentiam exigebant, anno 1435, Patriæ Præturam vnanimi ciuium consensu iniuit (1); quamquàm exteri solùm, tanquàm à nexibus affinitatum, & suspitione factionis immunes ad Iustitiam administrandam eligi consueverint.

BAPTISTA TAVRELLVS, quem politica virtus extulit super multos ætatis suæ, diù in Aula Sfortianà apud Franciscum Piceni Marchionem, Cremonæ Dominum, & S. R. E. Confalonarium versatus est. Anno autèm 1442., quo Principis sui negotia inter Picentes procurabat, eius permisso Auximanam Præturam obiit, reliquos autèm dies inpertractandis magni momenti rebus, varias peragrans Mundi Regiones collocavit; vt liquet testimonio Francisci Diplomatum, quibus Nobilis Viri, Domesticique fidissimi elogio decoratur (2).

IOANNES VRCEOLVS ab intimis consilijs Cecchi Ordelaphi Foroliuensis Reguli, qui in illis sempèr præstare nouit fidem ergà se inconcusam. Nèc minùs doctrinà valuit Ciuilis Iuris, quàm prudentià, Florentiæ potissimùm, vbi Prætoris clarissimum gradum impleuit an. 1466. (3).

LVDOVICVS PAVLVTVS secutus est li-

(1) *Matthæus Vecchiazza. in Histor. Pompil. part. 2. lib. 10. pag. 109.*

(2) *Ex Diplom. Francisci Sfortia, Dat. Sanguineti. 20. Ianuar. an. 1442. - Martorellus in Mem. Historic. Auxini, in Indic. Prætor.*

(3) *Ex Libr. Capricarno, in Archiu. S. Mercurial. lib. 2. pag. 70.*

téras , præsertim legales , quibus populorum mores , pacis , & iustitiæ rudimentis imbuuntur. Varios Magistratus Atestini dominij obiuit , Iustinianeos Codices in Ferrariensi Gymnasio interpretatus est , & Forocornelianam Præturam rexit an. 1474; quibus virtutum , & rerum gestarum meritis aded gratiosus fuit apud Herculem Ferrariæ , Mutinæ , & Regij Ducem , vt ab eo quatuor Aquilarum insigne donatus sit , in sempiternum beneuolentiæ , & existimationis monumentum , hac honorariâ paginâ : *Cum nobis perspecta sit fides , & integritas , quam generosa Paulutiorum Familia ergâ nos , & Illustrem Domum nostram semper habuit inuiolabiliter , vnicèque seruauit : Cum mirificè diligamus virtutem Clarissimi Iurisconsulti D. Ludouici filij Spectabilis Viri Hieronymi de Paulutijs , qui post iustè , & prudenter , etiâ in ipsâ adolescentiâ administratos Ditionis Magistratus nostræ , per sex annos continuos , iura publicè Ordinariæ excellentèr in hoc nostro Ferrariensi Gymnasio docuit : Propterea vt ipsi , & eius Domus de nobis optimè merita , maximoperè afficiamur , & inter præcipuos , charosque Amicos nostros habeamus necesse est : Cum optimi Principis officium esse non ignoremus præclarâ ingenia semper extollere , fauere , opem ferre , diligere , & amare , vt eorum exemplo homines ad benè , beatèque viuendum alliciantur , & clari euadant . Huius amoris nostrî signa aliqua ex parte ostendere cupientes , motu proprio , ex certâ scientiâ , & de plenitudine potestatis , qua publicè fungimur , Nobilibus Viris Hieronymo , Cecco , & Simonis fratribus , & filijs olim Spectatissimi Viri*

M m.

Paulutij

Paulus de Paulijs de Foroliuio Romanus (1) : Tres Ludouico fratres extiterunt . Ille progeniem suam Ferrariæ reliquit ; Franciscus , & Antonius suis pauore Rauennam , & Venetias migrantes , ibi Genus transtulerunt ; & à postremi semine superiori ætate descendit eruditissimus Vir Antonius Sac. Rom. Rotæ Auditor ; Foroliuianam autem stirpem Paulutius natus primus propagauit .

IOANNES A' SELLIS inter eximios Iurisperitos , prudentes Consiliarios , & Legatos temporis sui recensendus , ea munera non ingloriè perfecit , Aulam Principum suorum sequutus , à qua interdum recessit , vt Auximanà Præturà an. 1482. , Vrbinati , & alijs fungeretur (2) .

MASIVS MALDENTIVS post incessantem operam legali disciplinæ datam , varia Regimina aggressus est , in quibus Recinetum Prætor gubernauit . Hoc munus tantò populi , cui præerat , obsequio expleuit , vt circumscriptum à statutarijs legibus sex mensium imperium , in annum prorogatum obtinuerit (3) .

GEORGIUS THEODOLVS in studijs civilis Iuris , & togatis officijs omnem ferè vitam collocauit . At quamuis ætate viridis , prudentià maturus , ad Præturas Pisarensem , & Typhernatem

[1] *Ex Priuileg. Ducal. Dat. Ferraria 12. Iulij an. 1477. - Alexand. Paduanus in Chron. Forol. M. S. sub an. 1274.*

[2] *Vecchiazzan. in Hist. Pompil. part. 2. lib. 15. - Martorellus in Mem. Histor. Auximi , in Ind. Prætor.*

[3] *Angelita in Histor. Recineta .*

electus

electus est. His multà iustitiæ, & comitatis laude exactis, dum ad Firmanam iuicaretur, in auitis ædibus, citiùs quàm par erat, occubuit. Iacet in D. Augustini vbi intèr sepulchrales versus, hi leguntur *Patriæ spes magna Georgj, Et Theodolæe gloria certa Domus.* [1].

SIMON ALEOTTVS æquè doctus, ac solers fortunæ vices sequutus est, dum ista faueret Riazæ stirpi, Octauiano fidissimus; dum extolleret Borgiam, Cæsari nouo Flaminie Duci inseruiens. Ab hoc Imolæ Prætor renunciatus anno 1500., & doctrinam, & solertiam laudabili administratione comprobauit.

IOANNES ANTONIVS BECCIUS re politica, & literariâ ornatus, Regimen Fauentinum accepit an. 1502. (2), non Prætoris, sed Vicarij Ducalis potestate, quod recens Magistratus nomen, Cæsar Borgia, nobilissimis adolescentulis Astorgio, & Euangelista à celsa Manfredorum familia cretis, è medio sublatis, Fauentis instituit. Verùm haud multò post corrueute eius Regno, nequitèr, & iniustè parto, penitus defecit.

Præter hos, multi ad conspicuum Præturæ munus elati sunt: sed quoniàm inferiùs, & sparsim afferrentur, proptereà ad Viros, qui reconditoria diuinæ philosophiæ arcana feliciùs penetrarunt gradimur.

PETRVS VITALIVS intèr Minores Observantiæ emicuit, & sublimi sacrarum Literarum cogi-

(1) Ex Epitaphio in D. Augustini.

[2] Tonduccius in Hist. Fauent., in Ind. Prætor.

tionem, & integritate vitæ, quæ illi ad regularem gradum aditum fecerunt, & ad Eugenij IV. gratiam. Compertis à tanto Iudice ob diuturnam consuetudinem virtutibus, Viro benemerenti contulit Commissariatus auctoritatem an. 1437., qua notissimus vbiicumque locorum, plenus & meritis, & honoribus obiit.

IOSEPH CORTESONNIUS habitu Societatis Iesu indutus, perfectâ viuendi normâ, & Theologicâ penitus facultate singularem D. Ignatij beneuolentiam nactus est. Cùm autem disciplinâ Germanici Collegij ab eodem egregijs institutis firmatâ, incrementum inuidendæ famæ peperisset, tandem Romæ decessit an. 1556. (1).

PAVLVS RAFFAINVS Prædicatorum familiam, cui nomen dedit, sanctimoniâ morum, & literarijs ornamentis decorauit, quamuis semper ea præterege, & nihil omninò de eorum honoribus laborare niteretur. Nullâ tamèn valuit Christianæ perfectionis arte Præfecturas declinare, quin Prouincialis Cisalpinæ Galliæ præficeretur. At gradum, à quo refugere nequaquàm potuit, magnis humilitatis exemplis insigniuit; Amplos siquidem eius Regionis fines pedestri itinere metitus est an. 1605., quo specimine virtutis non minores modò, sed sui pares erudiuit (2).

HONORIUS CARPANTERIVS ex Ordine Minorum, scientijs scholasticis excellens, & oratoriâ facultate modicè quidèm cultus, Bononiæ cum

(1) Ex Mem. M. S. Collegij Germanici Alimæ Urbis.

[2] Ex Monum. Ordinis Prædicatorum M. SS. plausu

plausu utramque philosophiam enodavit, ac in præcipuis Italiæ Urbibus conciones habuit, potius feruore zeli, quàm dicendi arte potentes. Extant *Conciones Quadragesima, & Dominicarum, Foroliniij Typis Francisci Sursani an. 1611.*

ANTONIVS MERLINVS Dominicanus, cum & perspicaciâ ingenij, & incessanti Theologiæ studio ad magnam rerum diuinarum cognitionem peruenisset, cui velut comites singularis prudentia, aliæque dotes addebantur, Urbano VIII. charus imprimis extitit. Hic enim grauem Virum, potentem consilio, & probitate spectabilem, in arduis Christianæ Reipublicæ negotijs adhibuit, quibus ingens laborantem laus consecuta est (1).

AVGVSTINVS SAPORETTVS idem & ille institutum regularis vitæ professus est, quam in scholasticis thesibus exactam, & in celebribus Gymnasijs comprobata[m] vsquè ad exitum non ingloriè traduxit. Cum autèm eius nomen ità inualuisset, vt vndiquè prædicaretur, ac Baccalaureus Ferrariensis Lycæi renunciatus, ibi sacram philosophiam interpretari properaret, inexpectatâ morte præventus, laborum præmia, vt piè creditur in sempiterna requie tulit (2).

ANGELVS SVRIANVS in Claustris Minorum Obseruantia[m] enixè Theologicis disciplinis operam impendit, quas ea præstantia didicit, vt rari admodum sustinere possent competitorem. Docuit, & Theses habuit, doctrinam emulante Bartholomæo

(1) *Ex Monum. M. SS. Ord. Prædicat.*

(2) *Ex M. S. Cœnobij S. Iacobi Forol. sub an. 1661.*

Mastrio

Maffrio, immortalis famæ Theologo; cum quò non semel eruditè disseruit, stupentibus quot quot videbant, audiebantque huiusmodi Virorum acre certamen. Fuit & Oratoriz Artis cultor in celebri Patriæ Academia, vbi etiàm Bibliothecam probatissimis libris locupletatam comparauit an. 1665. Tandem in Prouinciali Ministerio decessit (1).

FABIVS CEMORINVS ex eadem Familiâ Regulari, vtramque Theologiam explicauit, & caluit potissimum moralem, vt typis testatus est. Extant *Apodixis Casuum in Ecclesia Foroliuensi reseruatorum*, apud Ioannem Felicem Dandum, Forolsuij an. 1715. : et *Mantissa Moralis Casuum in Religionibus reseruabilium*, pariter Foroliuij apud Paulum Syluam an. 1719., quorum Operum, primum viuente Auctore prodiiit in lucem, alterum posthumum emerfit.

ELISEVS MONSIGNANVS ex Ordine Carmelitarum honestis gradibus egregiè perfunctus Prouincialis Flaminiz, à Secretis, & Ordinis totius Commissarij. Fuit et Procurator Generalis in Romanà Aulà per duodecim annorum curriculum, quo meruit, nisi adeptus est supremam Præfecturam. Collegit, & edidit *Bullarium Carmelitanum in duos Tomos*, Romæ an. 1715., typis Georgij Placbi.

Iuris Ciuillis Textus non absque nominis claritate profecti sunt, vel eos in Gymnasijs Doctores exponerent, vel Iudices in Tribunalibus controuersias cognoscerent, vel ipsas celebres Patroni in Foro tuerentur

(1) *Malatest. Garuffus in Ital. Academ. pag. 132.*
FRAN-

FRANCISCVS DE RAMPONIBVS sapiens Reipublicæ Cæſenatis Iudex tantâ Legum doctrinâ ornatus, quantâ oportebat in ſuſtinendo eo magiſtratu. Coràm illo lectum, nec ab originali ſuo diſſonare repertum eſt Exemplum Bullæ glorioſæ memoriæ Clementis V., qua ille Pontifex Maximus in Vienneniſi Concilio Templarem Militiam extinxit, & præcipuam bonorum partem Hieroſolymitanæ adiudicauit. Ità Franciſcus pro Tribunali ſedens decreuit, vt impoſterùm pagina fideli calamo tranſcripta, ipſius Diplomatis robur obtineret [1].

NICOLAUS A' FOROLIVIO, quem charum in primis reddiderunt Azzoni Eſteni, pro Rom. Eccleſia Piceni Marchioni, raræ ſapientiæ, & incorruptæ æquitatis ornamenta. His enim dotibus reliquit apud Populos, quorum cauſas diremerat, ingens ſui Magiſtratus deſiderium (2).

IOANNES DE SIGISMUNDIS Iuris Antiſtes clariffimus, & inſignis doctrinæ experimentis, & officijs, rebusque geſtis, in eorum cętu fuit, qui municipales tulerunt leges in veteribus Statutis Patriæ exaratas an. 1364., poſtquàm ab ærumnoſa Franciſci Ordelaſphi ſeruitute eduſta ad placidum S. Sedis Regnum ſub Ægidij Albornotij Legatione peruenit.

IACOBVS MORATINVS domi foriſque, legali gloria eluxit; nam cum ab anno 1350. in Bono-

[1] *Ex rogis. Petri de Aquarola, Donati Aguffelli, & Guſdonis de Monleone Not. Cæſen. inſolid. 12. Martij an. 1313.*

[2] *Compagnonus in Regia Piceni part. 1. lib. 2. nienſi*

diensi Academiâ Iustinianos Codices frequenti Auditorio declarasset, non modicam laudem in præscribenda iustè, & benè viuendi Ciuibus suis nomina & ipse reportauit.

FRANCISCVS A' FOROLIVIO, cuius cognomentum nostræ ætati superiorum temporum vices abstulerunt. Is non vulgaris scientiæ famâ, ab originarij soli limitibus egressâ, & per exteras Ciuitates clamante, Iacobo Moratino Collegâ, & Socio ad floridum Bononiæ Gymnasium accitus est an. 1350., vbi legum textus præstantè enodauit (1).

BARTHOLOMÆVS DE BALDIS eximius Iuris Pontificij Doctor, Canonicus Cardinalis S. Rauenensis Ecclesiæ, ac Vicarius Generalis Petrochini Archiepiscopi Rauenensæ, ac Flaminie Rectoris, dum in munere obeundo summâ cum laude se gereret, ortâ intè Lucium Calliensem, Cæsæ Præsulem, & Cæsenaense Capitulum, cuius tum Dicitio ab Episcopali separabatur, controuersâ; causa in gradu appellationis ad Metropolitanam Sedem deuoluta, à Bartholomæo per definitiuam sententiam decisa est. Is enim habitâ Iurium æquabili ratione, præualente consilio celeberrimi viri Minij de Azzoguidis, in quibus Archiepiscopatus, eam Lucij fauore pronunciauit an. 1638. (2).

ANTONIVS FRAMONTIVS vtriusque Iuris, sed potissimum Pontificij, consultus Foroliuij floruit

(1) *Cberubin. Gbirardac. in Histor. Bonon. part. 2. lib. 23.*

[2] *Ex rogis. Fontanerij de Palma Notar. & Scribe Archiepiscopali. 15. Ianuar. 1368.*

summâ

summâ apud omnes existimatione an. 1460. (1). Eum Thomas Hastens Vicarium Generalem constituit, & Liuiensis Ecclesiæ, cuius erat Episcopus, & Pompilianæ, cuius Abbas; in qua dignitate velut communis Parens, & Cleri decus occubuit.

MANFREDVS MALDENTIVS, quem scientiâ eximium, & famâ celebrem illius æui tabulæ non solum testantur, in quibus clarissimus, & famosissimus inscribatur; sed & officia in Tribunalibus gloriosè exacta (2). Eum propterea summo loco habuit Hercules Estensis Dux Ferrariæ, & Consiliarium Iustitiæ constituit; nam ab optimâ fide, & integritate proficisci eius consilia cognouit, & vidit.

PEREGRINVS LATIOSVS legum doctrinâ conspicuus, quam, honestis muneribus etiâ foris perfunctus, comprobauit. Patriæ Orator ad Clementem VII. cum patritijs Visis Andrea Bonutio Comite, & Iurisconsulto egregio, Valeriano Vrsellio, & Petro Herculano missus, Collegium Doctorum nupèr institutum à Bernardo Rubeo Parmensi, Episcopo Taruisino, & Flaminie Rectore, intèr alias preces, vt ratum haberet literis pontificijs impetrauit [3].

(1) Ex Lib. Capricorno, in Archiu. S. Mercatorialis lib. 2. pag. 131.

[2] Ex rog. Euangelistæ Massæ Not. Ferrar. 23. Nouembr. an. 1473. - Ex rog. Simonis Rampini Not. Forol. 23. Decembris anno 1473.

[3] Ex Diplom. Clement. VII. Dat. Romæ 23. Februarij an. 1524. - Aloys. Martorel. in Mem. Histor. Auxim.

ALEXANDER MONSIGNANVS Iuris æquæ ac naturę prudentiâ conspicuus, in dicendo elegans, in consulendo grauis, & in iudicando incorruptus fuit. Diù Vicarius Generalis Foroliuiensem Ecclesiam rexit, ea laude, quæ par fuerat expectationi. *A Marcianefio* in Responsis, nobilissimus Iurisconsultus nuncupatur (1): Præter hæc nulla meritorum eius monumenta supersunt.

ANTONIVS TAVRELLVS præclarus Antistes legum, ad quem velut ad oraculum clientes in Forensibus Causis, seu consilium, seu patrocinium petiti certatim confluebant. At in robore ætatis, quem diuissimè Ciues Patriæ profuturum sperabant, & optabant, immatura mors rapuit an. Sal. 1570. In D. Francisci obdormit sub elogio super lapidem sepulchralem inciso.

SEBASTIANVS COLTRARIVS, cui non vulgaris scientia, & probitas singularis fuit, sed parua indulgentia fortunæ; nam ad eos gradus peruenire non potuit, quos rerum gestarum merita, & Pij IV. amor pollicebantur; huius nempe Auditor extiterat in Perusina administratione: verùm antequàm ille eleuaretur ad solium, ipse importunà morte præreptus est an. 1552.

BAPTISTA MARCIANESIUS Iurisperitus, typis notus, ad Gregorij XIII. obsequium legum cognitione progressus est. Eum propterea Pontifex clementè respexit, & valdè amauit. Extat nomini Pontificio inscriptum *Volumen Primum Responsorum, siuè Consiliorum, Venetijs apud Marcum*

[1] *Baptista Marcianefius in libr. Respons., conf. 12. pag. 35. - Cephal. Conf. 477.*

Amado-

Amadorum [an. 1573.: *Interpretationem* autem iam sub calamo degentem, ad *Motum proprium Pij IV. supèr non admittendis Appellationibus in Causis Fisci*, morte preoccupatus non perfecit (1).

GVILLELMVS GADDIVS, quem Diuo Carolo Borromæo, & integritas vitæ, & præstantia doctrinæ antè multos acceptum reddiderunt. Eum Sanctus Cardinalis, & Archiepiscopus Auditorem constituit, & Adiutorem voluit in expoliendâ Mediolanensis Cleri disciplinâ, & pristino nitore restituendâ: quibus in ministerijs, probatam satis virtutem, ac fidem tantus Retributor insigni Modestitæ Præpositura profecutus est (2).

IOSEPH ROSETTVS, cui peracutum ingenium natura tribuit, sublimem scientiam indefessum studium, magnam nominis celebritatem Iustitiæ amor, & nobilitas gestarum rerum. Diù in varijs Tribunalibus assedit, præsertim Bononiensi, meruitque Procurator Forensis dici Francorum Regis Caroli IX., intèr quem, & Ioannem Franciscum Balnei Marchionem lis vertebat. Tantus enim Rex raro moderationis exemplo, quod sæculi Potentibus reliquit, opprimere competitorem noluit, nec civilis controuersiæ cognitionem ad Delegatum Pontificium commissam declinare an. 1563. (3).

FRANCISCVS MERLINVS acre, vastumque ingenium intèr legales codices exercuit. Eminen-

(1) *Iacobus Menochius Conf. 28. & Conf. 187.*

[2] *Ex Orat. funebri Guillelmi Episcopi Vigiliensis.*

[3] *Ex rogat. Liuij Merendæ 17. Iulij an. 1563.*

tem doctrinam tum Iudex in Urbibus Italiae palam fecit, tum Doctor typis confirmavit. Exstant *Decisiones Lucanæ* non peritura illius argumenta apud doctos, & posteros.

CRISTOPHORVS MERLINVS fratre non minor excellentiâ legum, & pluribus Iurisconsultis ætatis illius maior. Cum autem strenuè scribendo, & rectè iudicando tamquam Iustitiæ Patronus, & Pater haberetur, ac in Ferrariensi Auditorio consideret, viam vniuersæ carnis ingressus est. Eius iacturam *Claudius Achillinus* celeberrimus Vates cunctis dolendam, italicis Rhythmis deploravit (1).

ANTONIUS DENTIVS ex quinque Viris princeps, qui Statuta antiqua Ciuitatis Foroliuij aucta, & castigata iuxta temporum vices, & mores populi, typis crediderunt an. 1615. In hoc enim insignis vtriusque Iuris scientia, summa prudentia, aliæque virtutes emicabant, quæ cum gratum Ciuibus, & Patriæ opportunum imprimis reddidere. Fuit siquidem Legatus ad Paulum V. an. 1605. cum Nicolao Marcianese (2), foris inclytus, domi memorandus.

ABSALON SAVORELLVS ex Reformatorebus Statutorum alter. Is in tuendis Fori controuersijs iampridem demonstrauerat quàm solidæ doctrinæ esset, & in officijs persèpè actis, quantæ integritatis; itaque dignus habitus est, vt ad id muneris communi consensione eligeretur.

PETRVS PAVLVS AVGVSTINVS tertius

(1) *Claudius Achillinus in Rhythmis Ital.*

(2) *Ex Diplom. Apostol. Dat. Romæ 10. Nouemb. an. 1605.*

Docto-

Doctorum fuit. In eo graue consilium , legumque excellens cognitio , & præcipuè municipalium emicabant ; quandoquidem ex M. SS. Codicibus Statutarijs , quorum multa adhuc vigent , in oris paginarum vnus vidi *Adnotationes* æquè aptissimæ ac profundæ doctrinæ . Varias Præfecturas non solum in Patria , sed extrâ etiam gessit , & demùm senectâ grauis , nisi confectus , occubuit .

OCTAVIANVS ASPINVS quartus præstantium Iuriconsultorum ; Eum enim satis probauerant Ciues fortitè patrocinia sustinentem , Ciuitates iustè , & sapientè sententias ferentem , omnes , qui in ambiguis causis ipsam consuluerunt , pro veritate scribentem . Qua existimatione , nomini suo partâ , præclarè vixit , & publicum , priuatumque bonum procurauit .

BERNARDINVS ALBICINVS vltimus Reformatorum , sed nemini secundus scientiâ vtriusque Iuris . Post enixè nauatam legali disciplinæ operam , & Lauream in Bononiensi Vniuersitate reportatam , tantum assiduo studio profecit , ac acerrimo ingenio , vt breui Legum Antistes , & euaserit , & appellatus fuerit . Aduocatus , diremit Causarum inuolucra , suisque viribus , & auctoritate , sæpe in publicis , ac priuatis rebus lapsa erexit , fatigata reparauit . Prætor autèm , & Iudex , intèr vtramque litigantium personam medius , puzs habuit manus , & non declinauit ad dexteram , nequè ad sinistram . Multarum *Iuris Allegationum* , quas felici calamo exarauit pro veritate scribens , siue pro cliente , adhuc superest Codex apud M. Antonium Albicinum I. C. ex Bernardino Iuniore Francisci filio Pronepotem , referentem profectò Proaui

Proavi speciem ; quemadmodum et Liberulus Animaduerſionum, lucubratus poſt Reformationem Statuti, vbi difficilia, & obſcuriora loca egregiè elucidantur. Extat itè impreſſa Rauennæ ſub an. 1617. apud Typographos Camerales *Differtatio ſupèr validitate Statuti Foroliuienſis Reformati, ac ſupèr interpretatione Rub. 32. lib. 5. An Filij fratrum vocentur in ſtirpes, an in capita ad Amittè hereditatem.* Ex quibus ſanè, tanquàm ex vngue leonem diiudicare quicumque poterit, ſiue recta inſpiciatur diſpoſitio rerum, ac elocutio, claritas, & elegantia ; ſiue pondus, ac vis rationum, quantum ſcientiæ præſtaret. *Mercurialis Merlinus* in opere *de Legitima* (1) coætaneum hunc ſuum laudat, & clariffimi, ac integerrimi iudicij Doctorem appellat ; quod quidè Elogium cum iuſtum eſt, atque condignum, tum illius memoriæ honeſtum, atque decorum, vt à probatiſſimo Viro pronun- ciatum. At eius facultates non intrà ampliffimos fines legalis ſcientiæ conſtiterunt, ac in experi- tià negociorum, & artium Pacis : Mixturà qua- dam vtili, ac iucundà in humaniores etiàm Literas, & Poëſim ſe ſe effuderunt, vt propterea in celebri Philargitarum Academia quamhonorificè fuerit adſcriptus. Ex multis quoquè Sapientiſſimis Ciui- bus, ipſe Orator excerptus fuit vnà cum Maximi- liano Mercuriali ad Gregorium XV. Pontificem Max., apud quem munus ſuum impleuit multiplici bono Patriæ, & laude ſui. Tandè nonagenario maior an. 1679. menſe Octobri ex hac vita migra-

[1] *Mercurialis Merlin. de legitim. lib. 5. tit. 3. queſt. 8. n. 7. & in ſue.*

ult,

uit, Senex memorandus, ac natus vtilitati huius Urbis, cui profuit scientiâ, opere, consilio, integritate, quin etiâ diu mansuro duodecim præsidio liberorum, intèr quos sileri non debet Hieronymus humanæ, & diuinæ Philosophiæ Doctor, ac vtriusque Iuris, Canonicus Cathedralis, & Claudij Ciccolini tunc Foroluiensis Episcopi Vicarius Generalis.

HIERONYMVS ARTVSINVS non intrâ musos Patriæ doctrinam occuluit, sed spatio latiore dignam in Romano Foro exercuit. Ibi munere Aduocationis summâ laude perfunctus, & magnam famæ claritatem consecutus, intèr Patritios Capitolinos, relatus est an. 1604. cum Antonij fratris filijs Cambio Equite SS. Mauritij, & Lazari, ac Francisco Canonico S. Mariæ in Via lata Almæ Urbis, nec non posteris omnibus vetustissimæ Artusinae Stirpis.

FABRITIUS MATTHÆIVS tanto ingenij robore præditus, legumque scientiâ visus fuit, vt Ius Ciuile in claris Vniuersitatibus Italiæ declarantem omnes audierint iucundissimè: quibus ille studijs illustrato satis nomine, sanguinis nobilitatem experiri constituit, & Diui Stephani Militiam introire (1). At iam probatâ authenticis tabulis maiorum gloriâ, dum sola Equestris Consilij suffragatio expectaretur, intempestiuâ morte raptus est.

LAVRENTIVS VRSELLVS in Alma Vrbe multos suæ vitæ dies in protegendis causis collo-

(1) *Ex Process. Nobilit. in Falsia Process. in Archiu. Episcop. Forol.*

cavit,

cavit, & in congerendo ingentis molis opere, quod sibi non modicum afferret laudis, & vacantibus Foro utilitatis. Inscriptum est. *Examen Apum, sive Conclusioum Legalium*, quæ ingeniosè delibatas fuerunt ex floribus Decisionum Rotalium totius Orbis, *Romæ ex Typographia Andrea Pbai an. 1632. & 1634.* Tomus Primus, Secundus, & Tertius [1]. Reliqui verò quinque Tomi, quos diù multùmque insudans parauerat addere, in otio Patriæ, perierunt, in qua & studijs, & vitæ metam quæsiuit, non paucis inuidendam.

IOSEPH, & IULIANVS MERENDI, quibus cum docti, & celebris Patruî exempla præluxissent, seduliozem vtrique Iuri operam dederunt, & proprijs, & illius meritis Doctores sedes in Bononiensî Gymnasio adepti sunt, vbi varios per annos legales Codices exposuerunt.

ANTONIUS MARIA MANGELLVS dùm in Ravennati Curia Aduocationis munus exerceret, typis protulit. *Refugium Causidicum, sive Repertorium aureum* ad omnes Sac. Rotæ Decisiones, quæ ab an. 1381. vsque ad euulgationis tempus collectæ, & impressæ fuerunt, *Bononiæ an. 1699. apud Petrum Mariam de Montibus*. Præter Legum cognitionem Poesim coluit. In *Marino* Adonidis amores ad Venerem nimis excitantes immutabat, præscriptum Poema omni labe purgatum iterùm in lucem emissurus, nisi Operis exitum eius mors præuenisset.

[1] *Aubert. Mires de Scriptor. Eccles. sec. 17. n. 219. - Hieronym. Ghilliu. in Theat. Vxor. Literator. pag. 295.*

BARTHO-

BARTHOLOMÆVS CASTELLINVS accuratè congeffit, & in lucem emisit non absque sui nominis laude, & aliorum utilitate. *Observationes Legales ad Bannimentum Legationis Æmiliæ: Forolinij an. 1702. apud Josephum Sylvam.* Viuit Fabritius eius frater in Alma Vrbe Canonicus Liberianæ Basilicæ, Lactantij Vaiani ornatissimi Viri abdicatione, quæ Sororis Filio non parvæ expectationis in Capitulo Patriarchali locum dedit.

IACOBVS BALDVCCIUS non modò floridam, sed etatem omaem in legalibus studijs, disciplinisque impendit, quæ illi incrementum graduum, & famæ pepererunt. Comprobata palàm in Tribunalibus Italiæ doctrinà, à Francisco Farnese accitus, Consiliarius Ducalis, & Parmæ Gubernator dictus est. Dum verò præter excusa, alia pararet typis, & nomini suo æterna monumenta, ad Auditoratum Fiscalem Senarum electus, Vir in criminalibus, æquè ac civilibus versatissimus, repente morbo sublatus est (1). Impressa volumina inscribuntur *Iosephi Ramonij Consiliorum libri, cum Observationibus Balduccij, Parmæ apud Franciscum de Rosatis an. 1695.* Hi sunt in tres Tomos distributi. In quarto continentur *Decisiones Rotæ Romanæ, aliarumque Tribunalium selectæ ad materiam Consiliorum Ramonij, & Observationum.* In quinto tandem *Rotæ Cuslis, & Criminalis Reipublicæ Iannensis, & in Supremo Farnesæ. Domus Consilio Decisiones. Parmæ Typis Pauli. Montis an. 1703.* Germani doctrinam æmulatur Ludouicus,

(1) *Bonfinius ad Bannimen. Gen. Stat. Eccles. cap. 24. n. 47., & cap. 80. n. 35.*

naturalis Philosophiæ Doctus, & posteriori literatû-
rà præditus, quod sanè testantur eius secundæ men-
tis passim laudati Partus.

MARCUS ANTONIVS PAVLVTVS pro-
fundâ legum cognitione emicuit, indefesso studio,
& patrocinijs difficilium Causarum comparatâ (1).
Fuit enim Aduocatus non solum inter præcipuos
Flaminie, sed etiam ætatis nostræ; comitate mo-
rum, incorruptâ Iustitiâ, & alijs animi ornamen-
tis clarissimus. Ad eum ferè omnes Ciues in Foro
dissidia habentes aut suscepturi consiliû, aut ad
eius arbitrium controuersias delatui confluxerant.
Diù munus Iudicis exercuit in Episcopali Curia pro
Ioanne Raspono Foroliuensi Antistite, & Thoma
Tarello eius Successore in Spiritualibus Vicarius
Generalis; quem Thomam, sicut & Cosmum Tau-
rellum fratrem, Camertium Bræfulem, acris inge-
nij Auditores, se instituisse legalibus disciplinis glo-
riabatur. Scripsit *Dissertationes legales, materias
vtriusque Iuris in Foro ad normam recentissimarum
Rom. Rotæ Decisionum iudicatas, complectentes*.
Prodiit *Tomus primus Lucæ an. 1707. Tomus se-
cundus in duas partes an. 1712. ex Typographia
Leonardi Venturini. Tertius licet posthumus elapsis
annis extincto Auctore, ipsius Impressoris sumptibus
quamprimûm orietur.*

Intè illos, qui vel Philosophiæ arcana interiorius
peruasent, vel Medicam facultatem præstantius
professi sunt, iustis carere laudibus non debent

IULIANVS NVMAIVS Linarij, & Cinestri

[1] *Perez, Maserius de Legat. & Nunc. lib. 1.
cap. 6. pag. 355.*

Comes,

Comes, non minus scientiâ, quàm splendore Generis emicuit. Ad difficilia corporum vitia curanda vocatus Principes, & Optimates felicissimè restituit sanitati, & præferim Ægidium Cardinalem Albornoium, Pontificium in Italia Legatum, & Petrochinum Archiepiscopum Rauennatensem, ac Emiliæ Rectorem [1] ; à quorùm primo gentilitiis insignibus donatus est, Zonæ ceruleæ in campo flauo, quæ adhuc posteritas extollit. Ceterùm Dynastia in Andream filium, & deindè in Ioannem ex filio nepotem [2] præteritis sæculis defecit. Ità Iulianus intèr studia Medicæ facultatis, licèt sepè civilibus bellis interrupta, vitam clausit an. 1382.

IOANNES, & THOMAS DE NYMAIJS, qui literis Medicis egregiè instructi felicissimas curationes ceteris tùm imperuias consequabantur, seu statim certo præfagio ineuitabilis exitus pronunciabant. Qua medendi præstantiâ aded clarum nomen adepti sunt, vt alter celebris per Orbem terrarum famæ proclamaretur ; alter viua librorum Arca appellaretur ; quæ, & alia elogia elegiacis versibus expressa in Epitaphijs legebantur, antequàm deleterentur pedum pressurâ [3]. Propè decimum quartum sæculum humanæ Reparationis floruerunt ; affines sanguine, coeui ætate, pares doctrinâ.

CAPVT. A. TVRRI seu germanus, seu con-

(1) Hieron. Rubens in Histor. Rauenn. lib. 6. pag. 583.

(2) Ex rogat. Ioannis de Lapis 29. Septemb. 1382., & 9. Iunij an. 1383.

(3) Archangel. Albertin. in Chron. M. S. Forol. pag 11.

sanguineus Jacobi, immortalis memoriæ Viri, quæ Medicæ, Philosophicæque rei contemplatione æmulari proposuit. Eo siquidem extincto lumine, ut cadentis familiæ splendorem renouaret, ad exponendam Hippocraticam Scientiam Bononiam petijt, inter præcipuos Interpretes florentis Gymnasij adnumeratus an. 1416. [1].

BARTHOLOMÆVS PANSECCVS eam in Medica disciplina praxim comparauit, ut post innumera sanitatum experimenta, ex plurimis, præstantissimisque Viris ab Antonio Ordelapho delectus fuerit Archiater an. 1503. At non diuturnam illi dedit Aula fortunam, luctu Principis hæud multo post mortui desolata, extrâ quam vixit, & in summâ omnium existimatione occubuit.

PETRVS GVARINVS Philosophiam omnium laudandarum Artium genitricem secutus est, quam cum penitissimâ, assiduâque inuestigatione cognouisset, confutare etiâ celebris *Gualterij Burlesij* Angli opiniones studuit. Nemo eruditorum non eius scripta terebat avidissimè, quæ contrariæ sententiæ propugnator *Tiberius de Bazalerijs* redarguit, & damnat in *Questione de Predicatione reali ad mentem Aristotelis, & Commentatoris Auerrois*, impressa sub an. 1496. [2].

PETRVS ANTONIVS PADVANIVS inter illius æui Medicos certè clarissimus: Fuit quippè Pater, & Præceptor Angeli, & Halidei, à qui-

(1) *Cherubin. Ghirardac. in Hist. Bonon. tom. 2. lib. 29. pag. 610.*

(2) *Ex Opusculo Tiberij de Bazalerijs, Bonon. Impress. an. 1496. expens. Benedicti Hæctoris.*

bus novum Patriæ decus, & Familiæ nomen tum medendo, tum scribendo partum est.

BALTHASSAR GADDIVS Physicus eloquentissimus plerosque tunc in medica scientia vicit; quod quidem frequens egrotantium turba, & concursus undique remedia malis affectibus querentium probabat. Migravit è vita anno ætatis vndequingagesimo, Salutis humanæ 1544., & in D. Hieronymi, ubi cineres conquiescunt, ad latus gentilitij Sacelli compadus lapis ipsius memoriam sempiternam reddet.

BERNARDINVS BIASETTVS, in quo pari gradu Theorica, & Praxis eminebant, ad exponendas Medicæ facultatis leges Bononiam vocatus est an. 1567. (1); ubi utramque & Doctor, & Medicus mente, & opere implevit.

CÆSAR ROSETTVS non solum in Patria, sed per varias, & claras Vrbes, in quibus Medicinam fecit, quantum Ars posset abundè ostendit; & raræ virtutis, ac probatissimæ experientiæ laudem nactus est. Cum tandem opes meliori, quam domestico vsui congestas in operibus Religionem redolentibus erogasset, & Sacellum in S. Mariæ de Populo circum Picuris, auroque exornatum erexisset, Obijt an. 1620.; sed ibi vivit in effigie, & sepulchrali elogio eius fama.

IOANNES MORATINVS præstitit quidem multis coevis Medicis sermonis pondere in Consultationibus, in Curationibus verò remediorum oportunitate [2]; quæ vis ingenij, & scientiæ am-

(1) *Alidosius in Doctor. Bonon. ad an. 1567.*

[2] *Hieron. Mengotius in Colloq. 26. pag. 213, plitudo*

plitudo eum Venetijs profitemem cunctis Ordinibus gratum, & Patricio Inprimis effecerunt. Plerosque propterea ibi annos vixit, Genus posuit, & dies clausit, magno virtutum suarum apud Venetos, & Ciues relicto desiderio.

VINCENTIVS MATTHÆIVS varijs scientiarum ornamentis præditus, Philosophiæ præsertim naturalis, in Patauino Gymnasio progressu sanè non penitendo Tyrones erudiuit. Et siquidem ob præminentias factas rectas, firmatas, ac totius Ordinis amplitudinem auctam, pro Syndici munere generosè peracto Vniuersitas Artistarum benègestæ rei memoriam incidit in marmore anno 1638. (1).

BARTHOLOMÆVS MORATINVS eam in Medicâ disciplinâ Praxim, & inuestigatione, & exercitio nactus est, vt qui illâ felicis potiretur, fortè vix esset alter. Videricum ex Comitibus Carpinei Cardinalem amplissimum ab incurabili languore, aliosque sumos, & principes Viros à morbo- sis vitijs liberavit: Quamobrem celebris æquè, ac opulentus decessit anno 1657., dignus profectò nomine nunquàm perituro.

In texenda, & ornanda oratione locupletè, & in tradendis ad futuras ætates bellorum, & rerum humanarum vicibus, quibus vel Patria, vel Flamma agitæ sunt, non obscuro memorantur.

PETRVS DENTIVS, qui quamquàm his temporibus vixerit, quibus mixtio Barbarorum optimas disciplinas in Italia sedauerat, ea fuit positio.

(1) *Iacob. Philipp. Thomassinus in Gymnas. Patauino. pag. 475.*

Literatura imbutus, ut ad sustinendam excolti sermonis facultatem in Bononiensi Vniuersitate, sicut celebris Grammaticus conductus fuit anno 1385. (1).

PETRVS ARSENDVS Rayoerij legum Monarchæ Pater, non rudi, ut ea ferebat ætas, Italico Idionate Æneadis Virgilianæ Commentaria dedit; nos parùm profutura in ijs temporum tenebris. Hæc membranis tradita, & ligneis tabellis adoperta, in Bibliotheca Iosephi Merendæ Equitis Hierosolymitani asseruantur.

IACOBVS MORATINVS Scriptor temporis sui non temendus, Foroliuij Annales ab an. 1058. vsque ad annum 1473. posteritati demandauit, & res memoria dignas latino sermone accuratè scripsit; sed decimum tertium à Salutifera Internatione sæculum ingressus, ad Bononiensium euentus diuiduenteos constitit (2). Labor iste quamprimum emerget in magno opere Historiarum Italix inditarum, quæ Mediolani, in ænum laudanda industria Viri omniæna eruditione præstantis, Ludouici Antonij de Muratorijs, excuduntur.

LEO COBELLVS tractandarum Fidium apprimè scitus, potuerat hoc solo nomine famam meruisse; nisi literarum scientia in eo locum obtinuisset. Id satis euincunt Patriæ Annales, quos non impolitè quiddè, si tempora metimur, collegit. Ab exordio Ciuitatis initium ducit, & vsque ad

(1) Cherub. Gbirardæ, in Hist. Bonon. tom. 2. lib. 25. pag. 398.

(2) Extat apud Comit. Brandolin. de Brandolinis.

annum 1498. progreditur ; nisi quod perumpitus cursus rerum, laceratis interdum paginis, quas fortè soluto ad nimiam libertatem calamo, Zetatorum non nemo, seù magis inuidorum abstulit.

PAVLVS GVARINVS non philosophiâ solùm, sed etiã humanioribus literis, quæ tunc negligebantur, & latina oratione perpolitus. Scripsit Patriæ successus ab an. 1375., vsque ad annum 1473., qui apud me in hediis paginis; & *Fragmentis Philosophicis* utilitati Lycæorum, qui apud posteros suos asseruantur (1). Verùm non contentus scientiarum gloriâ, bellicam quoque conquist, cum Hieronymo Albicino Collegâ muneris, Vallorum Præfectus in obsidione Rualdinæ Astis an. 1503.

LVFFVS NUMAIVS inter Oratores collocandus, cum ijs Artibus, quæ sunt doctissimo Viro dignè præfulgeret. Fuit Principum Foroliuensium, Pini Ordelaphi à Secretis, & Scriba primarius; Hieronymi Riarij Consultor fidissimus; Xisti IV. Pont. Max. ad Venetum Senatam Legatus clarissimus; virtutibus tùm suis, tùm Familiæ potentia, quam respiciebant Ciues, & Exteri, Patriæ præsidium, & decus. Obijt splendidissimus Eques, & Comes an. 1508., & in S. Mariæ Seruorum in marmoreo monumento iacet.

ANDREAS BERNARDVS Bononiæ natus, & Forolinij Ciuis, vbi vixit, liberos genuit, & clausit supremum diem; quæ in hac Vrbe temporibus suis contigerat, vernaculæ linguæ Histo-

(1) *Leand. Albert. in. Descrip. Ital. Reg. 147. Malatest. Garuffus in Ital. Academ. pag. 131.*

ris ad posteritatem prolixè demandavit. Poesi etiã latinã emicuit, & in præstantiæ significationem laureã coronã, sicut Vatem præcipuum decebat, ex Senatus Consulto donatus fuit, manu Antonij Chelini nobilis Iurisperiti, & Vexilliferi Iustitiæ anno 1505. (1). Iulius II. Bononiam pergens, hominem iam fama cognitum, ad se accersivit; Voluntati Sæcessum ætatis suæ Xisto IV. gloriôsæ memoriæ inscriptum benignè accepit, varijsque benevolentiæ argumentis ipsum decoravit. In sacra Æde Canonice sepultus iacet, sub Epitaphio numeris adstricto, quod sibi met ipsi vivens posuit.

FRANCISCUS TAVRELLVS floridiorem ætatem egit in scientiarum varietate, sed super omnes disciplinas oratoriam facultatem coluit. Hunc studiorum confors M. Antonius Flaminus Vir eloquentia celebris, si quis alius, ut viam Romanæ Curie tentaret hortatus est, honesto præmiorum incitamento. Ille verò domesticâ requie contentus in sinu Patriæ feriare maluit, quàm spe honorum fatigari. Duos genuit, & reliquit filios, Titum splendidissimum Equitem, & Lucie Medices Florentinæ Virum, ac Petrum Paulum sapientissimum Præfulem (2).

CHRISTOPHORVS EBVCIVS FVNDVS in oratoria disciplina, quam forsàn Ravennæ professus est, versatus, ac perpolitus, multa habuit eruditionis lumina, & adiumenta doctrinæ. Publicè

(1) *Ex rogat. Guillelmi Prugnoli Not. Forol. sub an. 1505.*

(2) *M. Anton. Flamin. in Endecasyllabis ad F. Torellum.*

ornavit in fopere Nicolai Ferretti Raennatis, Viri omnigenis scientijs, & operibus relictis clarissimi, Ioannis Petri Episcopi Lauelli, & Iulij illustrium Literatorum Patris, quem omni conatu eloquentiæ celebravit an. 1538, Hanc mihi Orationem, ab infortunio ætatem superstitem, Hektor Bucius Nobilis Cæsenas communicavit (1).

FRANCISCVS MARCOLINVS non mediocri cognitione instructus studijs cultioris eloquentiæ, collegit *Epistolas ad Petrum Aretinum missas*, & Venetijs in lucem epulgavit an. 1552. (2), quæ celebrem eius diligentiam, & eruditionem reddiderunt.

ANGELVS CORTONESIVS promptum ad lîteras ingenium habuit, ad sales acre, & lepidum, vt *Cornucopia* sua testatus est. Hæc quibus typis excusa fuerit, non constat mihi, licet eam *Saba Castilionus* Eques Hierosolymitanus, & Commendator Fauentiæ in suis *Memorijs* recensierit, & laudauerit (3).

CHRISTOPHORVS CÆCVS, varia quæ ad Historiarum scientiam, & Geographiam spectant, accuratè congescit (4): *Annalia Regionis Hetruriae*, edita Florentiæ an. 1572.: *Eugæcorum, & Caræniæ*, Venetijs apud Petrum de Francisca an. 1574.: *Cisalpina Gallia intra, & oltrâ Padum*, cum ori-

(1) *Exat Oratio apud Francisc. de Rigbis Nob. Cæsem.*

(2) *Iulius de Nigris in Histor. Scriptor. Florent. pag. 134.*

(3) *Eq. Saba Castilion. in Mem. 124. pag. 83.*

(4) *Langlet de Modo studen. Historiæ pag. 280.*

gine Ciuitatum, & Castrorum, Venetijs per Philomnesem, & Clidanum fratres Philiponos: Alia autem Aprutij, quæ in lucem prodijisse affirmat in Præfatione dictorum Annalium Hetrurię, incomperta sunt. Excudit quoque Primum, & Secundum Æneidos librum, interprete Alexandro Guarnello, alterum Venetijs apud Dominicum de Francis an. 1569. : alterum Urbini an. 1577.

FABIVS OLIVA Orator perpolitus, & omni laude dignus, non inornato genere sermonis scripsit Vitã Catharię Sfortiæ, vltimo loco Vxoris Ioannis Medices Florentini Proceris, & Legati apud excellentiam Riariam Domum, à quorum thalamo Forolinij ortus est Ioannes iunior, Italicæ Militiæ Restitutor, & decus, ad Mincium flumen gloriose extinctus, & felix Cosmi I. Magni Hetruriæ Ducis Pater.

ARCHANGELVS ALBERTINVS rerum antiquarum studiosissimus, latinã linguã vsus est, in demandandis ad posteros Præbendarum primordijs; & italicã, in Ephemeride ab ortu Ciuitatis lucubrandã, vbi bellorum casus, & illustriam Virorum seriem congeffit [1]. Fuit Prothonotarius Apostolicus, Archidiaconus Patriæ, & sex Episcoporum Vicarius Generalis.

ANTONIVS NUMAIVS, cui non defuit diferta Oratio, verborum floribus, & sententiarum luminibus conspersa [2]. Ex varijs Operibus elaboratis alia in tenebris reliquit, alia typis euulgauit. *Iusti Lypsij Politię, & Doctrinæ moralis*

[1] Extant apud Francisc. Albertinum.

[2] Malatest. Garuf. in Ital. Academ. pag. 132.

libri sex à Latino in italicum Idioma versi, Romæ an. 1607., apud Guillelmum Facciottum in quarto. Extant præterea nonnullæ Historiæ ex latinis Authoribus desumptæ.

ANTONIVS RONDONIVS eloquentiæ leges non solum docuit, verum etiam huic tyrocinio vacantibus impressas, declaravit (1). Extat *Artificium texenda Orationis in genere demonstratio, Foroliviæ an. 1629. apud Cimattios in quarto. Latet autem in pluteis meis B. Peregrini Latiosi Vita ab eius calamo ornatè descripta, titulo, Peregrini iter habentis ad Cælum.*

ALEXANDER PADVANIVS Historicus, & Philosophus vtramque scientiam à limine non modò vidit, sed incessanti studio ad interiora penetrans, profundè nouit. Varia scripsit; ac illo extincto sepulta iacent: *Annales à Patria condita usque ad annum 1636. inter monumenta Brandolinæ Gentis asseruantur (2): Cosmographia Terrarum Orbis: & Commentarij ad Geographiam Plinianam desiderantur.*

FRANCISCVS SCANELLVS licèt Medicinam faceret, perpetuò Graphices studio detentus est. In hac facultate cum plurium tabularum perfectiones inspexisset, *Microcosmon Picturæ edidit, Cæsenæ Typis Nerij in quarto. Fratrem habuit Bernardinum Canonicum Cardinalem, & Vicarium Generalem Rauennatis Ecclesiæ.*

ALEXANDER BALDRACANVS Eques S.

(1) *Garuf. pag. 132. in Ital. Academ.*

(2) *Ferdinand. Vgbellus in Ital. Sacr. Tom. 2. in Epist. Forol.*

Stephani,

Stephani, qui nullo genere humanæ, & diuinæ eruditionis caruit: Varias scilicet callebat linguas; magna vi dicendi præstabat; in Poesi paucis admodum cedebat; naturalem, & moralem philosophiam possidebat; vt non his tantum ornamentis tinctus leuiter, sed plenè, penitusque imbutus communi consensione sit habitus. Obijt Cæsaraugustæ apud Laurentium Columnam Aragoniæ Proregem, morum Præfectus M. Antonij filij Palliani Ducis (1). Intèr præstantes eius ingenij partus solæ *Observationes* vigent, quæ ad celebre Opus *Formationis Verborum Cimonij* accedunt.

PAVLVS BONOLVS in studijs politioris humanitatis versatus est, nec Italiæ Poesis expertus fuit, vt sæpè in Academijs comprobauit. Patriam suam impensè amauit, eique prodesse ex animo contendit. Non enim prius acquieuit, & ab incessanti labore abstinuit, quàm eucta à tenebrosa Antiquitate eius initia, incrementa, & vices, nec non præclara Conciuium gesta, quæ in M. SS. Annalibus, & in domesticis pluteis vel latebant, vel miserè interibant, quasi alter Pater ad vitam renouauerit. Inscriptæ sunt *Historiæ Foroliuij, Typis Cimattiorum anno 1661. in quarto* (2).

SIGISMVNDVS MARCHESIUS Miles S. Stephani, se *Vtrique Minervæ* dedit, vt, quod Emblemata Gentilitij Insignis edocebat, intèr literas, & arma sequeretur. Robur nempe ætatis in hostes Christiani nominis impendit; nam & in maritimis pugnis, & in Cretensi ope, non ex postremis fuit,

(1) *Malatest. Garuff. in Ital. Academ. pag. 133.*

(2) *Idem in Ital. Academ. pag. 132.*

qui

qui laudem reportarent. Pisis etiã in supremo Ordinis Consiglio per nouennium affedit. Ingravescentibus autem annis studia intermissa resumpsit, & humanioribus disciplinis, ac præsertim historicis vacauit. Academiam Philergitarum iam obsoletam restituit primus literati cætus Princeps [1]. Senio tandem proximus *Supplementum ad Historiam Foroliuensem* scripsit ingenti Volumine, ibi res memoriã digniores complexus. Extat apud Iosephum Syluam an. 1678. in folio. Eum Octauus Boldonius Episcopus Theanensis, Vir eruditissimus sequenti Elogio dignatus est: *Hæc nobis, inquit, distantibus commodum attulit Sigismundus Marchesius (Patritius Foroliuensis, & Eques militia S. Stephani, Iuuenis moribus elegantissimis, literisque instructissimus, Antiquitatis verò studiosus inter primos) accersitum à Patria monumentum vetustum &c. (2)*. Placuit Filijs paterna velligia sequi, & in album Equestris Ordinis describi: Andreas natus, & ingenio maior, nobilissima indole à Natura donatus, omnigenam eruditionem, & Scholasticas Theses professus est, ac liberales facultates præstantèr calluit: nihil tamèn reliquit typis, immaturè defunctus. Ego verò licèt ob mentis tarditatem ijs vndique minor sim, Genitoris tamèn exemplis incitatus, in historica cognitione temporum teste, veritatis luce, magistra vetustatis, studium, & oblectamentum meum collocaui.

FABRITIVS MONSIGNANVS Saliani Comes,

(1) *Garuffus in Ital. Academ. pag. 115.*

(2) *Octau. Boldonius de Venust. Elogij lib. 5. pag. 626.*

& Liuien-

Et Litienſis Academiæ præſidium, & lumen, quam vivens ſulcit æquè ac illuſtrat, alia ſolutæ Orationis, alia Italico metro elocubrata publicæ luci, & eruditioni dedit. In Experimentis Philergitarum primis an. 1699. impreſſis, quatuor *Lectiones ſuper Poeticam Ariſtotelis*, doctis Animadverſionibus traduntur: In poſtremis, quæ ex *Typographia Pauli Sylve* prodierunt anno 1714., *Viginti quatuor Poetica imitatione, & ſui Veriſimilis*, quas *Lectionibus quatuor de purioribus ſupra Italicam linguam vocibus, & formis* cumulavit [1]. Expectat nunc tandem ab eiuſdem nitidiſſimo calamo Cuium, & exteriorum Pietas Vitam B. Peregrini Latioſi in Sanctorum numero 6. Cal. Ianuar. ann. 1726. à Benedicto XIII. ſolemni cærimonia relati, dum præſens Opus cuderetur.

PHILIPPVS RICEPVTVS è Societate Ieſu ingentis ſudoris Opus aggreſſus eſt; nam *Illiricum Sacrum* quatuor in Partes, digeſtas in plura Volumina; vt in *Proſpectu Hiſtoriæ* Patavij excuſo ab aano 1719. iam ſponſondit, quamprimùm exponet ob oculos Literatorum, vt ſperatur.

Tandem huic Capiti ſinem faſturus, eos recenſebo, qui ad poeticam gloriam adſpirantes, iucundiſſimam Artem exercere, & quæ Italica, quæ Latina Muſa modulari præſtanſiùs contenderunt.

C. CLODIVS PAVLINVS in tenebris ſuperſtitioſi cultus natus, Facultati Poæſeos vacavit, tam acri, ac perenni ſtudio, vt sæpè inſomnes noctes pangendo verſus duceret. Sic literis ad-

[1] *Creſcimben. in Comment. Vulgar, Poef. vol. 5. libr. 3. pag. 99.*

dictus,

dictus, vitæ curriculum, & studiorum breui perfecit, ahtë quintum ætatis lustrum, vt lapis tumuli testatur, in quo ille hospitium à Patre Dite in stygijs ædibus implorat.

FERRANS DE SACERDOTIBVS Vates laureatus [qua tunc Coronà non mediocris ingenij Visi, sed præstantes in Arte dumtaxat donabantur, vt his insignibus honoris à vulgari Poetarum turba inter noscerentur] anno 1455. in Patrià florebat, & foris, circumeunte famà, colebatur (1).

PETRVS GARAOTTVS duobus titulis laudandus, & Philosophi, & Poetæ, quas disciplinas assiduo studio professus est; alteram acutissimi Scoti doctrinæ sequax, alteram laudator, vt præfertim in libro *Elenchorum* non inornatis modulis ostendit (2).

BALTHASSAR MASERIVS explicationi naturalium rerum multum temporis, opereque concessit, nèe minimum Poësi, relaxationis causa cedit, in vtraque præstans admodum. Inter latinos versus *Antonij Visdomini* eius Epitaphium reperitur, vbi & hi leguntur: *Pierio quo non in carmina doctior alter: In Logica quo non doctior alter erat* (3).

[1] *Ex Catbal. antiq. Vir. Illust. Forol. sub an. 1455.*

[2] *Ex Physica Guillel. Ochamr., edit. à Marco Alexandreo an. 1494. - Ex Libr. Elenchor. Scoti, edit. ab Oliuerio de Gauntis an. 1499.*

[3] *Anton. Maria Visdomin. in Miscell. Carmin., Impress. Bonon. sub an. 1494. ad pag. 34.*

BERNARD-

BERNARDVS BEVILAQVA maiorem credidit nancisci laudem ex dissimili, & coniuncto Historiæ, & Poesis studio [1]; quarum Artium ista commentis fucata, & numeris astricta est, illa veritati innixa liberioribus verbis vitur, & fuit. In his disciplinis varios eadit Partus, qui tamen eius obitum secuti sunt.

IOANNES ANTONIVS GABANIVS Pœta, & excellens Citharædus, ambas Artes, ad summam voluptatem coniunxit; & potissimum aded valuit in Conuentuum lenocinio, vt postquam Europæ Reges peritissimi Professoris famam acceperunt, ipsum certatim ingentibus præmijs aduocarunt, vt fidium harmoniam, ac felicitatem eruditæ mentis audirent. Floruit circà decimumquintum sæculum Reparationis nostræ [2].

DOMINICVS BOLDRINVS astrictâ numeris, & solutâ oratione præstans, Poeseos Arte, & cultiori eloquentiâ, temporis sui Iuuentutem erudiuit. Fuit amicitia coniunctus Iulio Bado Cæsariensi eximio Physico, ac Vati, intèr quos frequens carminum, & epistolarum consortium fuit. Extat adhuc *Faunuli Auscula* Commentum hexametris versibus elucubratum, & Aloysio Guicciardino Florentino Optimati, ac Patrono suo inscriptum aa. 1538.; *Ode* præterea, & *Elegia* ad Budum.

CHRISTOPHORVS SVRDVS tam celeri ingenio, & tenaci memoriâ exitit, vt sæpè argu-

(1) Garuf. in Ital. Academ. pag. 131.

[2] Archang. Albertin. in Chron. Forol. Ms. S.

mentum: sibi ab adstantibus propositum in Italicos rhythmos effunderet, quasi illud diuturno labore partum, & digestum, non subito inflammatus cæstro cecinisset (1).

IOSEPH THEODOLVS Vallinfridæ Comes ad emendatricem vitæ Poeticam accessit, quæ torpere animum non sinit, & illum literarijs ornamentis tergit, ac illustrat. Sibi enim placuit, magis quàm teneros, humilesque cactus, altum Poematis genus, & magnis motibus concitatum, Tragedias lucubrare, quarum variae extant, & in his *Demetrius Moscus, Gescne* excusus apud *Nerium an. 1651: Eriminda, Bononia* apud *Heredes Ducis an. 1648.* (2).

IVLIANVS BECCIVS non solum argutissimæ mentis indole inter Poetas connumeratus, sed etiã disertus Orator habitus est; Quod sæpè in Philargitarum Academia metricis, & solutis lucubrationibus palàm probavit. Primi generis extant *Simulacrum belli, seu varij Rhythmorum Cantus, Bononia typis Jacobi Montis an. 1645.* Secundi autem, *Triumphans Ignis, typis Cismattiorum anno 1637.* [3].

PETRVS BABACCIVS non demulcere aures prophanis versibus, ut alij solent, studuit, sed proponere argumenta Iuventuti, quæ meliori Poësis vsu sequerentur. Impressi sunt *Epigrammaton libri quatuor de Sanctis Forolsuij apud Cismattios an. 1638.*

ISIDORVS MORATINVS Cassinensis Familæ

[1] *Traian. Boccalinus in Narrat. Parnassi, Cent. 2. pag. 80.*

(2) *Garuff. in Ital. Academ. pag. 132.*

(3) *Idem pag. 132.*

Abbas Latinas Musas , quas à primordio adolescentiæ nouerat , indissolubili uelut amicitiae nexu usque ad obitum amauit: Editum est *Opus Miscellaneum*, Placentiæ in Ducali Typographia Ioannis Bazachij an. 1667., & Venetijs D. Benedicci Vita: In Cæsenati autem Monasterio S. Mariæ Montis , Argenti Ioannis Barclaij in Epicum carmen uersa delitescit .

HIERONYMVS PLACENTINVS Poetis latine sequax, celeberrimum *Opus Torquati Tassi Hierusalem liberatæ à sua Infidelium seruitute* ab Italica origine in Hexametros Latinos transtulit. Extat *Forolisij apud Iosephum Syluam* anno 1673.

DOMINICVS ALLEGRIVS diu uixit: Anconæ, ibique varia cecinit Italico metro , quæ ne se ab humanis migrante , perirent , Typographo Francisco de Seraphinis dedit imprimenda an. 1674.

OCTAVIANVS PETRIGNANVS, cui tribuenda est laus egregij Poetæ , & Oratoris: Id excusi labores satis probant (1). In literarijs Experimentis Philergitarum Primis , *Centum Francisci Petrarce cantus* eadem Rhythmorum terminatione à profano sensu ad moralem reuocati , *prælo Iosephi Syluæ* anno 1673.: *Vita Venerabilis Viri Fabritij Hasles*, typis Iosephi Dandæ.

anno 1674.: *Orationes funebres* , &

Lectiones Academicæ , quæ publicam lucem me-

ruerunt .

(1) *Crescimben. in Comment. Vulgar. Poes.*
vol. 5. lib. 1. pag. 22.

DE BERENGARIO REGE, ET CÆSARE

CAP. I.

BERENGARIUS, & nomine, & cognomento, à limitibus priuatæ fortunæ, quos illi Natura præscripsisse videbatur, aded virtutum subsidijs erupit, vt vix maiora cupere, ac ad altiora conscendere mortalis posset. Fuit Foroliuensis Patriæ, Longobardus Generis. Cum enim ea Natio, nimum crescente sobole, ab antiquis sedibus in Italiam, nouum Regnum vi, & armis conditura demigrasset, Berengaria Domus in hac Regione prolatata est. Neque hic in tenui potentiâ stetit Castrorum dominatrix Belflorij, Podij, Culmani, Castillonis, & Latini, in quibus Berengarius, (sicut tunc consueuerant Optimates) primordia disciplinæ puer accepit. Postquam in eodem cum annis adoleuit gloriæ militaris votum, cepit. ingentia animo versate, & vt ad sortem foris perueniret, quam domi non licebat, stipendia in castris Caroli Francorum Regis meruit. Nec exantlati labores in varijs expeditionibus, & prælijs, nec salutaria consilia in summâ rerum difficultate præstita, illi absque magnâ mercede contigerunt; Siquidem per honestos militiæ gradus ad splendoras Præfecturas euectus est; Regis præterea intima consuetudo penè Principem fecerat, vel antequàm Foroliuensi Ducatu foret à Carolo insignitus, grato quidem animo Viri merita respiciente. Berengarius ab hoc sublimis conditionis statu, ingens famæ incrementum sumpsit, & in tantâ Itatorum celebritate

celebritate floruit, ut diuitijs secundus nemini, strenuitate primus haberetur. Cum tandem anno 888. Carolus Crassus ex lenta ægitudine obiisset, Populorum animi diuisi sunt, quorum alij ad Berengarium, alij ad Guidonem Spoleti Ducem, tanquam præcipuos Nationis Dynastas respexerunt. Prævalentibus ergo Cisalpinae Galliæ studijs, Papiam ingressus, ab Anselmo Archiepiscopo Mediolanensi fuit tum ferrea corona decoratus (1), cum Guido ad Gallicum Regnum aspirans inter populares tumultus Oddoni sceptrum cessit inuitus. Hac spe frustratus in Umbriam iterum rediens, militum delectus habuit, & in Berengarium Italiæ solum occupantem acies direxit. Apud Trebiam annem collatis manibus, post atrox, & anceps prælium victus Berengarius inter Cenomanos recessit, ubi collectis, & infauratis copijs rursus experiri sortem statuit: sed insistente ad tergum Guidone, iterumque fusus, Italiam, & Regnum reliquit. Cui in aduersa fortunâ profugo Arnulphus Germaniæ Rex adfuit: Siquidem anno 891. Senobaldo notho prouinciam dedit, ut primum Regem in suam Sedem reponeret; quod quidem frustra tentatum, quamquam validissimo exercitu rem egerit, persistentibus in Guidonis fide Populis (2). Berengarius viribus, non animo destitutus Arnulphum precibus expugnauit, ut in Italiam præsens descenderet. Nequè defuit dolosus fauor; etenim anno 893. per saltus Tridentinos irruens in Galliam, omnia terrore compleuit, & Clientem Regem suæ sedi resti-

[1] *Carolus Sigonius de Regno Ital. lib. 6.*

[2] *Luitprandus de Gestis Longobard. lib. 6. cap. 7.*
tuit :

tuit : non tamen quò vota , & consilia direxerat , peruenire potuit , quippè nouis in sua Ditione motibus accitus , in Germaniam contendit . Verumtamen haud cessit à prauo corde , quod intermisit : cum scilicèt posterioribus annis Formosus Pontifex à Romanis angeretur , qui teterrimum tunc Schisma confouebant , & subsidium laborantibus Ecclesiæ rebus flagitaret . Itaque an. 896. formidandis copijs Italiam intrauit , Romam vi , & armis edomuit , ac Sergianà sectà dissipatà , à Pontificia manu Cæsaream insulam suscepit . At ecce in Arnulpho tumor , & diù meditata crudelitas , quæ nec à sacris , nec à profanis temperans , vbique crassata est . Dùm Tusciam peragraret , Berengarium ipsum excecere per summam perficiam cogitauit , vt eo oppresso faciliùs Italià potiretur . Ille detectis Tyranni insidijs , Veronam se citus recepit , vt ibi suæ consuleret incolumitati . Exasperati hæc sequitæ Populi , & potissimum Papienses , in Germanos paulò post aduenientes irruerunt , & magna ex parte trucidarunt . Expauit Arnulphus audità clade , & longè peiora timens clam abire constituit , nè ab insurgentibus ad eius excidium Populis intercluderetur . Quod vt intellexit Guido , tumultuarijs copijs fugientem insectatus est ; sed ad Tarum flumen , seu præcipiti labore viæ , seu estu animi ultionem appetentis , ex vomitu sanguinis interiit (1) . Arnulpho discedente , Guidone extincto , Berengarius miro Italorum consensu recepit Regnum , & auxiliarijs viribus insurrexit . Sed quæ humanarum rerum vices ! Nouis tumultibus Ita-

(1) *Luitprandus lib. 1. cap. 10.*

Ita concessa est. Porro non desuerunt Principes, qui fortunam Regnantis egrè intuerentur, nequè inter istos Adelbertus Ephoredi Marchio soceri suam conflare dubitavit; nam Ludouicum Provinciæ Narbonensis Comitem, & Bosonis Regis filium ad repetenda maiorem iura, fucato Nationis desiderio illexit. Is an. 899. magno apparatu belli in Italiam descendit. Occurrit ad radices Alpium validioribus copijs Berengarius, & in angustis locis hostem circumuenit; cui tamèn innato clementiæ motu veniam dedit, contentus iuramenti nexu, se non amplius in Italiam, vim facturum. At Ludouicus monitis consiliatorum fatigatus, fregit, & neglexit fidem, vinculo sacramenti roboratam: Alpes præterea transgressus obuium Berengarium felici pugna fudit, sed non penitus deiecit, ut euntibus in præcepis rebus, & deserentibus eius obsequium Italis, leui negotio potuisset. Verùm quàm imprudenti consilio usus sit, infelix euentus docuit; nam si Competitorem, antequàm colligeret animum, & vires, insectatus esset, futura mala, quæ ab hac velut origine deinceps emanarunt, sapienter reparasset. Ille autèm tanquàm omnia beatæ securitatis præsidio vallata intueretur, regiam sedem Ticini collocauit, & Romam citatis itineribus profectus, à Pontifice Maximo Cæsaris salutationem, & tiam extoruit (1). Interea Berengarius Ludouici insani non parum gauisus est, & ut res suas à supremis ærumnis vindicaret, milites incessanter descendit, Arces com-

(1) Cæsar Baronius in *Annal. Eccles. ad an. 900.*

meatibus,

mentibus, & copijs egregiè communiòit, ut à fortè Ludouicus in se reuersus, & tarditatis penitentia tactus in eum arma, impetusque conuerteret, illos sustinere, & propulsare posset. Verùm Ludouicus Augustali titulo, & Insubriæ Regno contentus, in ea conquisit, & inter amena Regionis delicias laxato in voluptates corpore, quidquid virtutis, & firmitatis habuerat, spiritus sensim amisit, & in torpore, ac mollitie contabuit. Sic Italiæ Regnum in duas partes diuisum obtinebant, Ludouicus in Galliâ Cisalpinâ, Berengarius in Carniâ, & Euganeorum tractu. Is grauioribus curis feriat, cum Patriæ amore, qui nunquam in animis bonorum Civium obtepefcit, confligaret, ut eam inuiferet in Flaminiam diuertit anno 903. Tunc Foroliuium legibus suis utebatur, non tamèn citrà insidias, & metum Bononiensis Populi, qui vniuersa ferè Æmilia sui iuris factâ, iniquo animo ferebat, vnam Ciuitatem eius potentiam aspernari, & vel imperium, vel sedus repediare. Hæc simultatis causa, & atrocium bellorum incitantum fuit. Dùm itaque astuantes irâ Bononienses ad vlciscendam iniuriam contemptus se pararent, & econtrâ Foroliuienses prius fundere sanguinem, vtriusque ipsas, quam pati lastram libertatis cogitarent, inexpectato aduentu Berengarij confirmantur. Eum propterea Senatus supplex adijt, [erat Princeps Severus Marinellus] illius consilium, operam, & opem in hoc periclitanti statu rerum implorauit, & nè militare imperium dedignaretur obtestatus est. Rex laudatâ virtutis Conciliium, eos nos solum bono animo esse monuit, sed tam vehementem concionem habuit, ut omnes

ut omnes non priuatum commodum, sed solam
 Patriæ salutem intuentes, aurum, & argentum in
 publicum ærarium certatim comportauerint, ipsæ-
 que Matronæ monilia, totumque muliebrem mun-
 dum communi incolumitati offerre non renuerint.
 Ingenti sic nummorum copiâ conflatâ, locuples sti-
 pendium indictum est, quod multi etiâ exterorum
 meruerunt: & his aduentitijs, & nostratibus Copijs
 Berengarius attentè perlustratis, decem millia ve-
 teranorum militum inuenit. Postquàm verò per ex-
 ploratores nouit adesse hostem, iam à Fauentinis
 terminis in Liuiensem Agrum vexilla, & pedes in-
 ferentem, non diutiùs cohibere potuit alacritatem
 Ciuium expetentium pugnam, quin aduentanti ob-
 ulam progredesetur, & instructis ordinibus, non
 modò excipere, sed illum adoriri festinasset. Signo
 dimicationis dato, apud S. Mariam Nouam concur-
 sum est pari utrinquè ferociâ, atque impetu; cum
 Bononienses iniuria repudiati obsequij, nostros au-
 tèm zelus tutandæ libertatis laceffiret. Isti enim præ
 oculis habentes discrimen Patriæ, & suorum sor-
 tem, cum non ignorarent, illos conditionem ta-
 lem subituros, qualem aut victi, aut victores effe-
 cissent, ingenti constantiâ vim sustinuerunt, sum-
 moque nisu nudatis ensibus in hostem irruerunt.
 Diù in ancipiti victoria stetit, quæ ad Bononico-
 sum partes inclinare videbatur, sauciato per te-
 lum Imperatore, & perturbatis Foroliuiensium co-
 pijs. At non despondit animum viso sanguine Dux
 inuidissimus, sed exemplo, & verbis pauidos ere-
 xit, discurrens equo, ubi præsens periculum cie-
 bat, prælium integravit, hostiles acies strenuè dis-
 iccit, & in apertam, effusamque fugam vertit.

R. r.

Potitus

Positus castris, & impedimentis ad Patriam reuertens est, triumphali deuectus curru, inter acclamationes, & festiuos prodeuntium obuiam Ciuium apparatus. Nèc diù post Cesenà, quæ Bononiensium vel fidem, vel amicitiam sequebatur, Forolinensium tutelæ, & administrationi restituta, Præfecturâ belli se se abdicauit, grauioribus Regni sui curis accersitus (1). Cum autem ei Senatus pro summo beneficio tantas referre grates non posset, quantas debuisset, vt tamèn nonnulla grati animi officia persolueret, spectatæ virtutis cohortes Berengario dedit, quibus opportunè in propulsandis Huius vteretur. Hæc bellicosa Natio ab extremis finibus Paludis Meothidis egressa, peragrata Germaniâ in transpadanam Galliam irruerat, vbi nèc sacris, nèc diuinis parcens, eam Regionem incendijs, rapinis, & cædibus miserè euertebat. Ludouicus, qui in turbulenta tempestate non gloriæ suæ velificari, & Populorum securitati curabat, sed Veneri tantùm, & desidiæ vacare, Hunnos omnia damnis, & terrore complentes, adoriri non ausus est. Quod vt animaduertit Berengarius, & Populos effeminati Regis sanitiem, & motes odisse, eam prouinciam ingenti robore, ac constantiâ suscepit. Verùm cum Barbari inter arma nati, non ruere ad prælium, sed bacchari viderentur, ac contemptores vulnerum, & mortis conferre manus, prudens, & sagax Berengarius primo conflictu improspere commisso, non esse virium suarum intelligens multitudinem penè immensam coercere,

(1) *Sebastian. Minchiochius in Chron. M.S. Forol. pag. 10.* - *Alexânder Paduanus in eisdem pag. 17. Ianio-*

sciori; uti consilio constituit, & eam non ferro,
 sed auro superare, Tutior quidem, & incruenta
 victoria fuit, quippe avidissima pecuniæ Gens, num-
 morum splendore excecata, & victa statim præ-
 das, sarcinaeque collegit, ac ad auitas sedes re-
 uersa est. Sic liberata ab Hunnorum furore Italia,
 Berengarius undique à Populis prædicabatur, fa-
 tentibus illi deberi solum, quod Ludouicus imme-
 ritò tenebat. Vniuersorum obsequia, & studia au-
 xerunt, plura Religionis, & liberalitatis argumen-
 ta, publicis enim, & priuatis calamitatibus con-
 suluit; Temples, vel suppellectili dispoliata, vel
 ouersa restituit, & Sacris vasis pie decorauit (1).
 At quantum eius mores iustitiam, pietatem, &
 munificentiam redolentes Itali deprecabant, tan-
 tandem Ludouici sordes, inertiam, & auaritiam
 inuiti patiebantur. Quæ quidem Populorum studia,
 priusquam ergà se refrigescerent, Berengarius ex-
 periri sortem cautius duxit, si res iuxta votum con-
 tingeret, Competitorem deturbare. Ludouicus
 presentis discriminis obseruatione expergestus,
 quantas potuit contraxit copias, & in fatalem
 hostem castra mouit. Vtræque acies propè Vero-
 nam digladiatæ sunt, sed impari sanè dimicandi
 ratione, cum alter fiducia plenus ad victoriam pro-
 ficisci, alter, quem malè gesti Regni conscientia
 angebat ad cladem trahi, viderentur: Ità Ludou-
 uici cohortes vix primum incursum passæ sunt, nam
 vertentes terga, & huc, & illuc euadentes, ut
 incolumitatem dumtaxat suam quærent, desti-

(1) *Baronius in Annal. Ecclesiastic. sub an. 993.*

tulerunt Regem serò inconstitæ , & desidiôsæ vitæ penitentem , qui demùm circumuentus milite ad Victoris conspectum deductus est . Rex comperto priorem clementiam sibi obfuisse nimium , nullis adstringi conditionibus prudens voluit , nè fideret amplius tam sedè periuro , cui foret ingerenda iterùm per seditiosos regnandi mala cupiditas . Ergò in penam turpissimæ defectionis à priori federe , multauit oculis victum , vt sic pacifico imperio Italiam regeret , quæ tamen nouis motibus inuidorum mòx concitata est . Hi siquidèm Rodolpho Burgundionum Regi Italiam Regnum obtulerunt , optatissimum fore Populis eius aduentum affirmantes , vt à compedibus iniuste seruitutis dissoluerentur . Hæc spes Rodolphum cepit . Verùm Berengarius opus esse ducens ignem extinguere , antequàm inualescens in incendium erumperet , inimicum ab Apenninis descendentem , aduersùs ancipitem fortunam paratissimus occurrit , & signis colatis profligauit : quo infortunio ille territus in Burgundiam suam superatis iterùm Alpium iugis reuersus est . Ea curâ solutus Berengarius Christianæ Reipublicæ profuit : Cùm verò præsentaneam opem laboranti Ecclesiæ in Infideles , qui vsquè ad Lyrim fluuium omnia depopulabantur , attulisset , à Ioanne X. sæpè expeditum , sed nunquàm acceptum Cæsareæ Insulæ ornamentum reportauit an. 915. [1]. In tam sublimi dignitate collocatus Patriam decorare constituit insignibus donis , nè apud posteros memoria excideret pietatis , & munificentie suæ ergà charissimam Parentem , qua nihil homini potest

[1] *Baronius in Annal. Eccles. ad ann. 915.*
esse

esse dulcius, nihil iucundius; mœnia scilicet, quæ ad Orientem solem Urbem sæpiebant, ære suo edificauit, & regias Ludouici vestes, ac vexilla octo in Veronensi conflictu capta, ei largitus est. Verùm hic Trophæa Senatorum Aulæ pendentia seruata sunt, donèc Martinus IV. Foroliuium in suam redegit potestatem. Tunc enim muros eius iussu milites à fundamentis deleuerunt, & bellicâ licentiâ signa, & paludamentum victi Regis rapuerunt. Brat-iocifum in marmore supèr apsidem Gothicæ Portæ perennis beneficii monumentum:

DIVS BERENGARIVS IMP. AVG. — MOENIA, VALLVMQ. FOROLIVIO PATRIÆ — PIENTISSIMVS DEDIT ANNO IMP. III.

Huiusmodi lapidem transtulit pennicillo clari nominis Pictor Liuius de Agrestis, cum in Aulâ consulari magnificè admodum tunc restauratâ, plura Berengarij facinora vidisset iniuriâ temporis pænè perijisse; vbi antiquæ manus labores dignatus est, noua claritate colorum, & umbrarum recessu, vetustatis æmulator excitare. Ergo Berengarius tot rebus egregiè peractis, parto, & firmato Regno, cum iam sibi ad beatè viuendum diuturna securitas appareret, nefariâ coniuratione oppressus est. Solebat antequàm Cælum inalbesceret, nullis custodiibus stipatus adire Templum, vt preces ad Deum funderet, eumque propitium in Populorum regimine haberet. Flamberos ingrati animi, & crudelitatis notam impiè aspernatus, Ducor Coniuratorum fuit, & occultis insidijs incautum Imperatorem irruit, in eius pectore sicam inuexit, & ad

& ad pedes delectum repetitis idibus peremit .
 Hoc tristes , & lugendæ mortis genus , pius simul ,
 & iustus Cæsar obiuit anno Regni sui trigesimo
 sexto , Reparationis humanæ 923 . (1) . At quàm
 execrandum flagitium fuerit , ipsæ innocentis cruo-
 nis maculæ testatæ sunt , in lapide super quem
 ille cadens effauit spiritum impressæ , quæ nulla lo-
 tionis curâ posterioribus annis abstergi unquam po-
 tuerunt . Varia Scriptorum sententia est , circa eius
 legitimi Imperij tempus , quod alij ad octo annos
 proferunt , intra quadrisimum alij circumscribunt .
 Ab Uxore Berta Bauarica Gislam tantum procrea-
 uit , Adelberto , Ephorediæ Marchioni in matri-
 monium collocatam , ex quo Berengarium II. Ita-
 liæ Regem enixa est . Erant illi frons lata , nasus
 oblongus , graues oculi dignitatem Imperatoriam
 referentes , prolixa concinnsè barba , capilli bre-
 ues , & ad cutem crispati , ut ex numismate penes
 Ioannem Palatium liquet . (2) . Hæc Berengarij
 vita , hic exitus . Reliquum esset huius Patriæ iura ,
 quæ à Carnis reijciuntur , trutinare . Ne tamèn vi-
 dear ingenito ergà Patriam , amori nimium indulge-
 re , rem exteris cognoscendam relinquo . Lubet tan-
 tummodò in medium proferre , non temporibus no-
 stris eam de ortu Berengarij opinionem Foroliuij
 prodijisse , cum adhuc Berengariæ Gentis monu-
 menta in antiquitatis caligine illucescant . Leo Ce-
 bellus , qui Annalia conscripsit circa annum 1450 .

(1) Luitprand. lib. 2. cap. 2. — Carolus Sigonius
 de Regn. Ital. lib. 6. ad an. 923.

(2) Ioannes Palatius in Aquila Saxonica
 pag. 78.

refere

refert Ingentia Liucensis Reipublice per maximam
 Flaminiae partem incrementa, eam à potentibus Fa-
 milijs Berengaria, Orgoliola, Brandula, & Cal-
 bulcasi regebat (1). Nèc Tibertij, Tullij, & Lo-
 lij de Berengarijs nomina, & gesta perierunt. Pri-
 mus enim filiam Allorio ab Affia Ordelaforum
 Auctori connubio iunxit [2]; Alter in communi
 letitia capta à Fidelibus Hierosolymæ ligneam Ar-
 cem in maiori Foro erectam, ciuilium cohortium
 Duxor superauit an. 1099; Tertius Bonifacio, &
 Philippo de Tornellis Optimatibus Foroliuianis
 filias nuptui concessit an. 1341. Patebat in D. Mec-
 curialis tumulus, in quo cineres huiusce Stirpis ser-
 uabantur depositæ, & in lapide Sepulchrati hæc
 verba legebantur: *Semina Berengariorum*: Erat
 etiã ibi scalpro impressum Epitaphium *Limiatie*
de Berengarijs, & fusili arte gentilitium stemma
 Bertæ similiter de Berengarijs tribus obliquis Zonis
 discriminatum in sacratio cernebatur. At quamuis
 in tenebris vetustæ ætatis versetur, ab his quæ
 euaserunt à temporis edacitate documentis constat,
 quantum recentissimus Scriptor hallucinetur, qui
 asserere non dubitauit nupèr Foroliuianes Beren-
 garij simulacrum in prospectu occidentalis Portæ
 posuisse, vt hoc commentum prætereuntibus im-
 ponerent. Tandem Scriptores exteros addam, qui
 nostras partes suffulciunt, & tuentur. *Fattus de*
Vberis, Florentinus Vates, Berengarium Liuiensem

(1) *Leo Cobellus in Chron. Forol. M. S. part. 1.*
pag. 55.

[2] *Sebast. Minciochius in Chron. Forol. M. S.*
pag. 12. - Alexand. Paduan. in eisdem pag. 57.

his

his rythmis modulatur : *Poi Berengario Forlivese venne , At quale poss. in testa la Corona : Quattre anni poi la governò , e ritenne : Prode fu. in armi , e de altri mestieri : Altrui se guerra , e molta ne sostenne . (1)* . Idem paritèr sentiunt. *Cherubinus Gbirardaccius , Dominicus Mellinus* referente *Francisco de Rosieres , Ferdinandus Vgbellus , Mattheus Vecchiazanus , Ioannes Ioseph Vaglsanus (2)* , & alij , quibus testimonijs compertissimum est , nèc nostris diebus Berengasiorum nomen in lucem emerisse , nèc me dicta Conciuium , quorum auctoritatem prætermittam , eo ingenio , atque arte confuisse , vt in Patriâ. meâ. Regis , & Cæsaris ortum fabularer .

Am gloriosum Regem subsequenter Proreges , & Senatores Almæ Urbis , quorum dignitas olim regalem præpè contingere putabatur . Ipsi nimirum Reges Castellæ Henricus , Neapolis Carolus , & Robertus , Cypri Vgo , Ludouicus Boius Imperator , & alij plerique nihil supremæ conditioni detrudere amplissimum Magistratum iudicantes , summis eum studijs affectarunt .

NARDINVS DE NARDINIS illustres belli

(1) *Fatius de Vbertis in Dißamundo cap. 220*

[2] *Gbirardac. in Indic. Hist. Bonon. ad lit. F. - Mellinus in gestis Comitiss. Matheldis. - Vgbel. in Ital. Sacr. Tom. 2. in Episc. Forol. - Vecchiazanus in Hist. Pompil. part. 1. lib. 7. - Vaglsan. in Vitis Archiep. Mediol. pag. 187.*

gradus

gradus consecutus est, strenuente tramite virtute, & comitante fortuna, quarum præsidio sub Roberto Rege obtinuit vniuersum Neapolitani Regni moderamen; id egregè quiddam parentibus, quos ingenio, strenuitate, & prudentiâ vicit. Hoc regimen quàm sapienter obierit, fauente admodum Rege, cuius felicitatem semper incomparabili solertiâ quæsierat, diuturnum administrati muneris exercitium satis probat. Per septem nempe annos præfuisse Apulis compertissimum est, usque ad annum 1317. [1]; an verò in tam sublimi dignitate occupatus vitâ defecerit, hætenus in tenebris ventustatis delituit.

ANDREAS GURIOLVS Bursi filius sub varijs Principibus militarem vitam fecit. Cohortis grauis armaturæ Præfectus, primùm Romanæ Ecclesiæ fidam operam contulit, deindè Venetæ Reipublicæ, & tandem Vladislao Apulorum Regi, qui videns fortem Virum cæteris Ducibus consilio, animi magnitudine, & constantiâ præcellere, Exercitui præfecit vniuerso, & demùm in Vicariâ potestate constituit an. 1412. (2). Quot autem annos gesserit supremas vices, & vbi diem suum clausit non constat. Ei superstes Guriolus filius, cum ad Patriam, à qua Genitor cum optimatibus Guelphorum eliminatus exulabat, reuerti prohiberetur, Cæsaris in exilio decessit postremus Guriolus.

(1) Léo Cobellus in Chron. Forol. M. S. part. 1. pag. 57.

[2] Idem part. 1. pag. 1. - Alexan. Paduan. in Chron. Forol. M. S. ad an. 1412.

Auripis (1) .

HECTOR BARTOLINVS, in quo & legalis scientia, & cinguli equestris decus, suite nobilitati incrementum dabant. Varijs togæ muneribus egregiè perfunctus, Bononiensem Præturam gessit an. 1455. ; unde iam per omnium ora clarissimus, ad summam Capitolij Dignitatem euectus est [2], quam inter ceteras in Italia conspicuam, nihil fraudatâ Quiritum expectatione compleuit.

GECCVS MALDENTIVS domi, forsque haud vulgarem gloriam nactus est, seu in publicis officijs gerendis Patriæ felicitati studeret, seu sub galæa fortiter decertans insudaret. Intentior tamen in eo fuit literarum amor, quàm militiæ; Togatus siquidè Præfecturas obiit, & antè decimum quintum sæculum in Senatoria Sellâ collocatus, iura Romanis dixit. Sunt qui ferant in eodem gradu Maldentem consedisse sub anno 1406., & eius Stemma Capitolij muris confectum, sæculi superioris initio dumtaxat perijisse (3), quod tamen cum non viderim certis documentis roboratum, nec approbo, nec refello.

SIGISMUNDVS HERCVLANVS in maximis occupationibus nunquam intermisit scientiarum studia, quibus, & prudentiâ simul magistratû rerum, optime paratum regendo se reddidit. Fuit enī

[1] *Andreas Bernardus in Annal. Forol. M. S. pag. 135.*

(2) *Ex Cathal. antiq. Viror. Illustr. Forol. sub an. 1455.*

(3) *Ex Liter. paten. Commun. Forol., Dat. 19. Iulij 1655., manu Horatii Marsianij.*

Florentiæ

Florentie Iudex, **Persiae Praetor** an. 1483., & insuper **Senator Almae Urbis** (1); quibus, aliisque officiis apud **Cinas**, & **exteros egregium nomen collegit**.

LVDOVICVS VRSIVS tanquam ad **scientias**, & **arma natus**, **Ciuiti Iuri**, & **rei militari studuit**, **pacis**, & **belli Praefecturas obiturus**. **Solemni pompa Equitis Dignitate à Pino Ordelapho insignitus**; eum in **Hetruria pro Florentina Republica summo Imperio dimicantem secutus est**; quo deinde **molestia aegritudine correpto**, **Vicaria potestate in Ferdinandum Neapolis Regem copias etruscas duxit** an. 1477. **Verum extincto Pino**, se ad **Toga munera** convertens, **Romae Senatorium adeptus est**; **Matthaeo Tuscano Mediolanensi subrogatus** an. 1481.; quod tanta **aegritate**, & **temperantia exercuit**, ut illum **Pontifex bienniali Magistratu dignum reputauerit** [2]. In **Patriam reuersus**, ubi & **opibus**, & **patrocinijs eminebat**; cum **funestae coniurationi** ab **Andrea Patre in Hieronymum Riarium instructae**, **consilium praebuisset**, licet **bonis omnibus mulctatus**, **constantè infortanium tulit**, & apud **Camertes in Praetura**, ut **Sapientem decet**; **humanarum vicissitudinum contemptor occubuit** anno 1497. (3).

(1) *Ex rogat. Spinuzij Aspini 13. Maij anno 1483. - Archang. Albertus. in Chron. M. S. Forol. pag. 432.*

(2) *Ioan. Maria Crescimben. de Statu S. Maris in Cosmedin lib. 3. pag. 152.*

(3) *Andreas Bernard. in Annal. Forol. M. S. pag. 136. - Albertinus pag. 432.*

PINVS NUMAIVS vtriusque Iuris, sed præfertim Pontificij, cum illustrium Maiorum exempla sequi proposuisset, in celeberrimis officijs Iustitiæ, Romæ Senator, Mantuæ Prætor an. 1505. (1), & alibi subintendendo Iudex virtutem, ac optimas animi sui dotes fecit clarissimas, quæ sicut meruerunt Urbium earum beneuolentiæ, ita non citò lapsuram egregiæ administrationis memoriam apud illas reliquerunt.

IOANNES MORATINVS legum scientiam cum bellicæ Artis peritiâ coniunxit. Pro S. Sede Gentilium suorum vestigijs insistens, forti, & inuiso corde primùm dimicauit, mox à Iulio II. ad Capitolinam Dignitatem euocatus an. 1506. (2) in Polidori Tiberti Cæsenatis locum, prudenti regimine Quirites fortunauit. Tandem in Bononiæ Præturâ Vir toti Italiæ notissimus ob munera, & rerum gestarum famam à viuis excessit an. 1511.

DE EXERCITIVM IMPERATORIBVS

CAP. II.

FVLCHERIVS CALBVLVS

Nclytum Patrem Ioannem habuit, Petræ Appiæ, Arci Elmicis, aliisque montanis locis imperantem, quæ quidem Ditio vires augebat Calbullenſium Familiæ, nulli, quæ tùm

[1] *Alex. Paduanus in Chron. sub an. 1505. - Albertinus pag. 432.*

[2] *Crescimbenius lib. 3. p. 154. - Albertin. p. 432. in Pa-*

in Patriâ floreret, nobilitate secundæ. Vocatus naturæ ingenio ad belli pariter, & pacis munera obeunda, vtrisque egregiè perfundus, magnam nominis celebritatem comparauit. Mediolani, Florentiæ, & Mutinæ Præteras, ac bis Bononiensem Præfecturam obiit [1], quarum altera ius inter Cines dicebatur, altera militaris Imperij regimen exercebatur. At non minimum interuallum vitæ in simultatibus contriuit, & in diffidijs Guelphæ sectæ confouendis, vt Ghibellinæ præualescentes vires vel conficeret, vel saltèm infirmaret; qua tacitus domini prurigine, cui præsens obstabat Orgoliosa Gentis fortuna, suoapte victus voto, aduersus eam pepigit fœdus, cum Ordelaphis, illosque licèt iamdiù aduersarios vocauit in sodalitijs fortem, quam suorum armis tentare potuisset. Ergò simul vtraque Gens coactis clientibus, & socijs, paratissimas copias decem mille peditum, & equitum quingentorum conscripserunt, quibus repente in Regnantes irruere. Præerant agmini primo Paulucius cum Fulcherio fratres; succedebant cum cohortibus suis Robertus Glaceoli Comes, & Sinibaldus Ordelaphus, quem deindè sequebantur Raynerius, & Ioannes Calbuli; quartum exercitus ordinem implebant Zappëttinus, & Ceccus à Petrà acutà, ac Antonius Ordelaphus; medianam verò aciem Ceccus Ordelaphæ Familiæ primas, ac columen moderabatur. Ità procedentes Vibem aggressi sunt an. 1315., frustra populantibus Mar-

[1] *Cherub. Gherardac. in Hist. Bonon. part. 1. lib. 1. pag. 163. & lib. 12. pag. 167., part. 2. lib. 19. pag. 3., & lib. 20. pag. 57., & 61.*
chesio

chésio Orgolioso , & Ferratino Malatesta infractis
 animis impetum inimicorum , & occupatis vijs , in
 Foro maximo summâ contestatione vtrinque dimi-
 catum est . Victis demùm intus Competitoribus ,
 partim abactis , partim interfectis , cessit Ciuitas
 nouis iamdiù affectantibus Dominis . Cum verò
 nunquam fida sit in Regno societas , Ceccus Or-
 delaphus propriæ securitati , magis quàm gloriæ
 respiciens , Fulcherium nihil de consorte domini
 suspicantem deturbauit . Deceptionis huiusmodi
 querebat vltionem Calbolus , nisi vigilantia cau-
 tum Dominatorem focisset , quam vt vicissim elu-
 deret , opportunum tempus , & rerum vicissitu-
 dines morabatur . Anno igitur 1321. delecto mili-
 tum habito , congregatisque fœderatorum subsidijs ,
 fiducia plenus ad Eoroliuij mœnia vires , & arma
 contulit . Ceccus autem , qui incredibili penè sa-
 gacitate futura prænouerat , intestinè motibus so-
 lertissimè cauit , Ciues modicæ fidei detrusit , &
 ita Patriam muniuit , vt Fulcherius clientum ope
 destitutus , omni spe victoriæ positâ , in Picenum
 abierit , vbi magni populorum tumultus , passim
 arma canentibus tubis æstugabant . Tunc enim Au-
 ximates , Recinetenses , & Firmani obduratis in
 seditione animis , obsequium Marchionis , qui pro
 Romana Ecclesia vniuersæ Regioni præerat , au-
 dacter recusabant . Is audito Fulcherij aduentu ,
 quem ingens belli peritia commendabat , ad sti-
 pondia , & imperium Pontificiorum accersuit , vt
 perduelles ad obedientiam , Sacramenti lege firma-
 tam , armorum viribus reuocaret . Cum verò nec
 minis , nec terrore concussi in proposito perseue-
 rarent , Fulcherius eduxit in aciem copias an. 1322.

& sub

& sub Auximo montani situs asperitate, sed magis
 Ciuium pertinaciâ firmo castra posuit. Hoc post-
 quam diù, & militaribus dolis, & apertis impressio-
 nibus labefactasset, summo tandem conatu facto, per
 valla, per muros in Urbem peruasit, quam interfectis
 Actoribus tumultus, direptione, flammisque ab-
 sumpsit. Nihil minuit Recinetensium audaciam in-
 fortunium amici Populi, quo minus defectionis con-
 siliium seruarent: in eos propterea Fulcherius au-
 das prædæ cohortes impulit, Ciuitatem obsedit,
 incessanti assultu fatigauit, & tandem victor ex-
 pugnavit, nec modicâ factâ cæde vastauit vndi-
 que incendijs. Interea Firmani funesta exempla ob-
 oculos habentes, nè in supremum discrimen ad-
 ducerentur, per Caduceatorem veniam errati fla-
 gitantes, deditionem nullis pactis circumscriptam
 percusserunt [1]. Itâ Picentibus sedatis, depo-
 sitoque Imperio, Fulcherius in Flaminiam rediit,
 cum Ordelaphis inducias sub pacis nomine fa-
 uerit, & stimulis gloriæ concitatus eam in alijs
 bellis conquisiuit. Multos post annos Franciscus
 Ordelaphus Cecchi successor, & frater, licet ex
 Honestina Fulcherij sorore natus, cum vetus odi-
 um in Calbulenses, neglectis legibus consanguini-
 tatis enutritet, ac illos delere moliretur, an. 1339.
 oppidum Calbulum eorum Ditionis munimentum,
 omnibus artibus, ac nisu adortus est. Verùm cum
 inaccessam Arcem optimè Fulcherius militibus præ-
 fidiarijs firmauisset, & validam opem à Flaminia
 Dynastis impetrasset, præsertim à Thaddæo Peppulo

(1.) *Leo Cobellus in Chron. Ford. M. S. part. 1.*
 pag. 57.

Bononi en-

Bononiensium Principe, eam à manibus furibundi-
 hostis vindicauit. Sic Iacobo Thadei filio inter mon-
 tium angustias Ordelaphensem aciem profligante,
 & Fulcherio mirà virtute, & constantià impetus
 hostiles retuadente, præstantissima munitione serua-
 ta est, in qua ipse tandem palmis, & annis ple-
 nus dies clausit. Fuit illi morum grauitas, ab oris,
 & oculorum seueritate spirans, quam *Villanus*,
 & *Bonafiguus* à squitiæ profectam crediderunt, for-
 sã excidia rebellium Piceni Ciuitatum metientes.
 Tradit *Martorellus* Fulcherium Auximates in Vr-
 bani V. fidem redegisse. an. 1360. [1], quod si
 Fulcherio, non hulo certè, sed iuniori (huius eniã
 nominis plerique inter Calabenses recensentur) tri-
 buendam esse opinor.

FRANCISCVS ORDELAPHVS

LX potenti Ordelaphorum familiã, Ge-
 nitoribus Sinibaldo, & Honestina
 Calbulã ad humanarum rerum vicif-
 situdines præcipuè visus est nasci.
 Primes florentis ætatis annos militiã
 concessit; maturiores amplitudo Di-
 tionis illustravit, quæ Ciuibus metuendus, & exte-
 ris euasit; postremos verò multæ, & graues ca-
 lamitates inuoluerunt. Eius æui Scriptores, &
 posteri non sanè definiunt vtrũ virtutes, an
 damnandi mores excefferint: fuit scilicet adco-
 strenuus, constans, & prouidus, vt nec illi in cet-

(1) *Aloys. Martorellus, in Memor. Historic. Au-
 ximi lib. 3. cap. 4. pag. 158.*

taminibus

omnibus robur, nec inconcussus in periculis ani-
 mus, nec in aduersis rebus consilium vaquam de-
 fecerint. Profusa porro erga milites eius liberati-
 tas exitit, quorum laboribus mercedem non tan-
 tum auro persoluit, sed mansuris diuturnius bene-
 ficijs repperdit; contra verò præcipitis iræ fuit,
 pertinacis, seuique animi, nec non effrenis vel
 pet nefas libidinis, quamquam Ecclesiæ iura pro-
 hiberent. Belli disciplinâ à Cecco fratre institutus
 est an. 1337: cum Fauentini Dominio Lugi, Or-
 delaphæ Domui obtemperantis, inhiarent. Fran-
 ciscus vt inimicorum consilia frustraretur, & præ-
 sens discrimen militari dexteritate caueret, infesta
 signa in Agrum hostilem impulit. Sic atrox, &
 omnium opinione crudelius inter confines populos
 bellum offeruit, quos fœderatę Ciuitates ex Tu-
 scia, & Cisalpina Gallia, iuxta singularum vires,
 & studia subsidiarijs cohortibus roborarunt. Per
 biennium acriter certatum est, quo Franciscus in-
 teruallo varijs casibus pugnarum, & velitationum
 eruditus, perfectam bellandi Artem, tum ab ex-
 perientiâ magistrâ rerum, tum ab alacri admodum
 indole suscepit. Quanta fuerit eius in hac faculta-
 te peritia patuit præcipuè, cum Foroliuium arma
 Pontificis obsiderent anno 1331.; Cecco enim fra-
 tre à viuis excedente, ipse Patriæ defensionem
 ea virtute, & fortitudine sumpsit, vt obsessores,
 qui antea victoriam impressionibus suis consili certò
 sperabant, ob Successoris Principis providentiam,
 & inuictum animum de soluendâ iam obsidione co-
 gitarent. Ille verò cum nouisset non suarum virum-
 esse diutius obstare longè validiori potentia, con-
 sultuit inferuire tempori, & in his honestissimæ de-
 ditionis

T e

ditionis

dicionis legibus, Forumpompiliis, ubi dominaretur se recepit. Tum Bertrandus à Podietto Pontificius Legatus, Æmilia suæ potestatis facta, ad res novas animum nimis alta volentem eleuauit, & copias in Raynaldum Estensem Ferrariæ Marchionem conuertit. Raynaldus antequam obsideretur, suos milites, & subsidiarios in Bertrandum eduxit, & feliciter commisso prælio prostrigauit. Intèr captiuos Duces, exaustotati Flaminie Reguli numerabantur, quos non sub rigida custodia Victor habuit, sed benignè exceptos liberalitèr dimisit, ut potiri veteribus dominijs niterentur. Franciscus, cui acerba regni iactura torquebat animum, euentus huiusce opportunitatem arripuit, & paratas in plaustro seño graui latebras ingressus, primo mane per inclinatum pontem Portarum vigiles decepit. Mox à dolis erumpens, elato ense, audacique clamore ad arma Clientes, & Ciues excitauit in Pontificiorum excidium; nequè frustra vox Principis audita populo, qui prorumpens domibus passim in excubias fecit impetum, & præsidio partim trucidato, partim abacto, ei rursus fidem iureiurando pollicitus est. Similis omninò commutatio rerum Cesenæ contigit, ubi Rambertus Glaceoli Comes Præturam, Ordelaphus Præfecturam adierunt. Is verò benè Socio callidior solus in Regno esse machinabatur, passim diffeminans Rambertum affectare Dicionem, & opprimendæ libertatis consilia moliri, Populum ad seditionem vocauit. Tum Plebs incondita fidem adhibuit, furensque Rambertum à Magistratu, & Vrbe eliminauit; sed cum se tutam, & extrà discrimen seruitutis iudicaret, duriora vincula subiisse

hunc nouit & Franciscus eorum competitoro detru-
 so, qui solus obistere potuisset, superbe impera-
 re cepit, & eos omnes precesore formidine,
 quibus animus rebellandi superfuisset. Sic partum
 dominium armis latius protulit; prestantissimam
 nempe Rouersani Arcem, Brittonorium situ vali-
 dum, montana Ramberti castra, Dyadulam, Cai-
 strocarium, Meldulam, aliaque leuioris nominis
 oppida subegit, ac demum in Feretsana Regione
 inaccessam S. Leonis Arcem, à Francisco Petrela-
 no erogata pecunià coemit. Hanc potentiam in vi,
 & bello positam colebant subditi, timebant ex-
 tert, & consues Reguli obseruabant; cum præ-
 fertim ille magnas affinitates pepigisset, clientelas
 contraxisset, regisque patrocinijs communitam red-
 didisset. Anno siquidem 1347. Ludovicum Panno-
 niæ Regem ingenti exercitu ad uiscendam An-
 drea fratris necem in Neapolitanum Regnum pro-
 perantem, non solùm Foroliuij, & Cefenæ selecto
 equitatu, & regali decore obuius excepit, sed
 breui in Apuliam secutus est. Ibì rebus bene, ac
 feliciter gessit, sicut confors victoriarum fuit, ita
 congruam laboribus suis mercedem gloriæ repor-
 tauit: Qua Pannonici Regis, & Ludouici Boij
 Cesarum nomen vsurpantis tutelà confirmatus, nec
 iubentem Pontificem audiuit, nec diras Ecclesiæ
 minitantem unquam pertimuit. Cum autem pæren-
 ni pace, & securitate potiri in omnibus crederet,
 fatali bello circumuentus est, quod illi supremas
 calamitates attulit. Etenim Innocentius VI. à pri-
 mordijs sui Pontificatus constituit, vel Tyrannos
 Romanæ Ecclesiæ oppida occupantes pellere, vel
 saltèm cohibere, vt imposterum seruantes fidem,

& eius mandata venerantes debitum vestigal per-
 soluerent. Difficilis provincia Cardinali Aegidio Al-
 berno Hispano commissa est, qui licet sacris mu-
 neribus vacaret, tantà in re militari laude orna-
 batur, ut nulli peritissimo Imperatori posthaben-
 dus esse videretur. Is classe copijs, & commenti-
 bus instructa, secundum cursum tenens, ex Gallia
 Narbonensi anno 1352. ad litora Tyrthoni maris
 appulit, cohortes in Patrimonio D. Petri expo-
 suit, & euaginato ense, Vmbriae, & Piceni Dy-
 nastas aut eiecit, aut ad obsequium reuocauit.
 Mox bellum in Flaminiam transtulit, ubi Polen-
 tanos, Alidosios, ac demùm Manfredos portorio
 praescripto, & imminutà potestate vestigales fe-
 cit. Solus Franciscus Ordelaphus, quamquam So-
 cijs, & Patronis destitutus in sua pertinaciâ obdu-
 ruit, paratus de vita prius, quàm de Regno pe-
 riclitari. Ei nempe Carolus IV. Cæsar, quem Pi-
 sis commorantem adire contendit, opem, & ac-
 cessum denegauerat, ceterique Regionis Principes
 futuris malis opportunè consulentes, ab eius ami-
 citiâ discesserant, & Innocentio Pont. Maximo fi-
 delitatis sacramentum dixerunt. Verùm ut Aegi-
 dius inspexit virtutem, & duritiem hominis, cum
 reo, feuesitate posthabita, lenitè agere constituit,
 nec inhonestis conditionibus, atque etiã oblato
 summo exercitus imperio, animum superbum de-
 linire, & à suscipiendi belli sententiâ deijcere satius
 iudicauit. Ceterùm cum illecebras, & misas ina-
 nes esse comperisset, eius peruicaciæ, & crudeli-
 tatis Pont. Maximum certiozem fecit, qui Fran-
 ciscum de heresi suspectum opinatus, Ecclesiasti-
 cis diris deuouit, & eternæ vitæ præmia propo-
 suit.

fuit Fidelibus ijs , qui signo Crucis armati aduersus illum stipendia meruissent . Tandem Crucifigntorum Dacem renunciauit Ludouicum Hungaria Regem , vt tanti apparatus famâ pertinacem Tyrannum expugnaret . At ille magis obduratus execrationes contemnere , & incolentes Romanæ Ecclesiæ auctoritatem debacchari non cessauit . Quibus Ægidius inspectis , à vaginâ gladium eduxit , & anno 1357. partem copiarum in Cęsenatē agrum impulit ., vt ibi insensæ discurrerent , tumultus miscerent ., & cuncta depopularentur . Commoti damnis Ciues , qui iam crudele oderant Francisci dominium , se vindicare à seruitute decreuerunt , & reclusis vltro portis , excipere prædabundos hostes . Quod postquam animaduertit Martia Francisci coniux , strenuissima heroina , & sexus feminei prodigium , in Muratam (sic exterior ambitus Arcis vocabatur) cum præsidarijs militibus recessit , ad subeundos quoscumque casus , & mortem ipsam oppetendam prompta . Legatus accepto per nuncios felicitis rei euentu , statim cum reliquo exercitu Cęsenam conuolauit , vt Arcem cogeret ad deditiōem . In Pontificijs castris centum , & octoginta equitum turmę censebantur , & numerosus peditatus : Ordolphus autem in præsidijs collocauerat equitum quatuor millia , & nonaginta cohortes peditum , partim ex subditis constatę , partim auxiliares , partim mercede conductę . Cùm intereā prævalentem numerum inimicorum dignouisset , nec in patentibus campis periclitari fortunam pugnæ absque notâ temeritatis posse , munitionibus , & castris egregiè communitis , castris ab incerto præliorum exitu ,
& vim

& vim vi repellere nisus est. Verùm haud diù
 pòst Cefenati Arce summo conatu à Pontificijs im-
 petità, oculo cuniculorum opere prostratis val-
 lis, & recentibus etiam septis, atque aggeribus,
 quos Martia prouida, & generosa custos impres-
 sionibus hostium opposuerat, euerfis, cum maxima
 turris in meditullio ædificata, tota palis innixa
 tremeret, & ruinam minitaretur, Ægidius ad fle-
 scendam inuictæ mulieris constantiam, Ioanni Vbal-
 dino Surinanz Comiti, qui sub Ecclesiæ vexillis
 dimicabat, in mandatis dedit, vt filiam adiret,
 & denunciato mortis proximæ periculo eam ad
 sanius consilium reuocaret. At neque preces, ne-
 que lacrymæ Genitoris Martiam à proposito de-
 torserunt; quin audiens afferentem, se nunquam
 dedituram Arcem, nisi Vir suus id imperasset,
 virtutem admiratus, & certæ compatiens neci,
 ad Legatum lacrymabundus redijt. Quod fatale
 consilium cum milites Propugnaculum tuentes im-
 probarent, tumultu facto conclamarunt, se nolle
 vitas toties gloriosis pugnis, & magnis discrimi-
 nibus oblatas, turpiter sub laterum congerie ter-
 minare. Hac seditione inspectà, Martia sententiam
 immutauit, & deditionem pepigit, ea præsertim
 lege, vt defensores quò uellent, cum sarcinis,
 rebusque suis illesi demigrarent; ipsa uero cum
 liberis, & nepotibus captiua remaneret. Verùm
 cum Ordelauphus infortunia pati, & aduersis re-
 sistere fortis esse prædicaret, non despondit ani-
 mum, sed potius meliora sperans in pertinaciâ
 confirmauit. Legatus Cefenâ captâ, in Brittino-
 rium castra mouit, quod sub Galeotti Malatestæ
 auspicijs feliciter subegit in conspectum magnæ Socie-
 tatis,

tatis, ad Ronchum flumen intentato subsidio confidentis. Nouerat, si quisquam, sagax Ægidius Franciscum in feroci phalange spem suam potuisse, ut propterea simili tuitionis fiducia caderet, grandi auri, argentique pondere erogato, venales copias ab Ecclesiastica Ditione amouit. Funesta conditio rerum, quæ prostrare humanam constantiam potuisset, nihil Ordelaphi inconcussum pectus infirmavit in suis ærumnis percalescens; nam cum ipsa desperatione consistari constituit, nisi temporis vires salutarem opem attulissent. At primum caritas glisceret; quantum potuit annonæ copiam in Urbem inuexit, reliquas Arces validius muniuit, & Cives seum Regnum detrectantes, pauore mortis in fide continuit. Vbi Carilla nouit Francisci peruicaciam, Foroliuium, ducto in coronam murorum exercitu, in quo pedites viginti millia, & equitum duo millia numerabantur, latè clausit, ac illud premere vehementer cepit, damnis agrum afficere, & impressionibus Urbem agitare. Dum verò mala obsessorum auerentur, & vel nulla, vel modica subsidij spes populo in angustijs laboranti superesset, Albornotius ab Innocentio Pont. Max. in Galliam Narbonensem intempestiuè vocatus est. Eo ab Italia migrante Arduines Abbas Cluniacensis imperium exercitus, & oppugnationis sumpsit. Ordelaphus Ægidij discessu audito summoperè exultauit, ac minimè ignarus novum Ducem, bellicæ rei scientiâ modicè peritum, non esse cum veterano comparandum, intumuit. Itaque crebris pontibus portarum inclinatis erumpebat, & velitationibus militari artificio instructis, plerosque inimicorum perimebat, & nemine

& nemine ex suis desiderato , in Ciuitatem recedebat . Quibus detrimentis Legatus terrefactus , ablatis tabernaculis , ad Ronchum flumen castrametatus est , & fossis , vallisque castra circumsepsit . Cum verò Pontifex , quem enormitas sumptuum angebat , belli diuturnitatem Arduini inertia tribueret , & Ægidij strenuitatis meminisset , vt infirmas Francisci vires penitus deleret , cum in Æquiliam remisit . Anno igitur 1358. ad finem properante , in tentoria venit , sed à premenda Vrbe hœmis accessione retardatus est ; vias tamèn ubique infedit , vt inopiam comœatus aueret , & Ciuem iam diù inclementiam Principis agrè ferentes , famis etiam aspectu ad defectionem tentaret . At Franciscus res in supremo discrimine versantes non deseruit , sed vnum remedium labenti , & prope desperatæ Ditioni videns , magnam Societatem , licèt in summâ difficultate pecuniæ , ad stipendia denud accersuit , mixtamque in priuatis domibus , cum mulieribus , & pueris rapacem militiam collocauit . Hæc iniuria non solum omnes ab eius amore , & reuerentiâ disiunxit , sed ad furorem acuit ; quod cum prudens Ægidius resciuisset , nec sanum esse existimaret certam victoriam incertæ diuinationis fortunæ concedere , septem , & quadraginta millibus ducatorum auri dinumeratis , subsidiariam phalangem à Flaminia amouit . Interea Castrocarium , Meldula , Auxolum , Petra Appia , & alia castra mœnibus præcincta ad pontificiam fidem redierunt ; nequè propterea vices huiusmodi , & calamitates , furentem audaciâ Franciscum inflexerunt . Mor tamen Ioanne Aulegio suadente , Prædic nonas Iulij an. 1359. Patriæ dominium

minum perditè suo merore confectus dimisit. *Ioannes Guesfus* belli *Ægidiani* scriptor, Epistolam commendatitiam *Barnabæ Vicecomitis* refert, qua *Insubriæ* Princeps Legatum obsecrabat, nè præclarissimæ Stirpis Virum, non aliâ labe, quam tyrannidis notâ sedatum, pateretur turpem inopiâ vitam traducere à Progenitorum dignitate abhorrentem [1]. Quibus *Barnabæ* officijs *Ægidius* ad lenitatem adductus, elementèr ea uti victoriâ constituit, & per decennium *Fonpompilij*, & *Castrocarij* *Vestigalem Franciscum* declaravit, ut eo subsidio lapsè *Ordelaphorum* fortunæ consuleret. Ità porro *Carillæ* placuit Ciuitatis aménitas undique turribus refertæ, ut eam *Sedem* *Italicæ* Legationis fecerit; ibi deindè *Palatium* ingens, ac magnificum construxit, *Forum* lapidibus construit, & perutiles leges à suo nomine *Ægidianas* appellatas, quæ adhuc florent, promulgauit. At non multò post vniuersæ Regionis tranquillitas turbata est; nam cum *Aulegius* ex *Bononiæ* Rectore sibi superbè dominium asciuisset, & ab armis *Barnabois* peteretur, diù resistere desperans, eam *Vrbem* in *Firmanam* computare non reuuit, ut procùl à viribus, ac minis præpotentis hostis imperaret. Hanc contumeliam sibi ducens ab *Ægidio* irrogatam *Vicecomes* vlcisci contendit: In *Bononiam* nempe formidando exercitu vim fecit, & *Franciscum Ordelaphum*, & *Ioannem Manfredum*, qui ad prisca ditiones aspirabant, ut per *Æmiliam* turbas concitarent, prouocauit. His hor-

[1] *Ioannes Guesfus de Septuaginta in Compendio Belli Ital. lib. 2.*

tamentis Ordclaphus porrexit aures, cum vetus Regnum deperiret; dolos instituit, & clientes ad rem iuandam spe melioris fortune accersijt. At statim ac Patriam adortus est, insidiæ Pontificijs Ducibus, qui Ciuium omnes motus obseruabant, ita patuerunt, vt malè adspirantis Francisci exierit incassum assultus, & opus habuerit se Forum pompilium refugere. Ductores praesidij consilio inuito, vt maiora mala caerent, quæ prodire ex tumultu poterant, illius Auctorem, ad suscipiendam oppugnationem imparatum, obsederunt. Cum autem sagax Ordclaphus videret se expertem virum, & bellicæ apparatus, nec aditum, sùt salutem, aut fugæ superesse, simulauit tentati facinoris penitentiam, & se in obsidem fidelitatis, Pompilianam Ciuitatem in Pontificijs manibus depositurum, donec æstus Bononiensis expeditionis quiescisset. Firmatis concordie pactis, ad signanda stabulas Anconem, vbi tunc Egidius supplementa militum habebat, progressus est. Quæ cognita ab Legato indolis instabilitate, noua semper molientis, non solum percussas conditiones Pacis repudiavit, sed eum in carcerem coniecit, & mortis metu adegit, vt quibuscumque iuribus Ditionis abdicatis, apud Clodiam Venetorum exularet. Annuuit per vim legibus ijs Franciscus, vt à custodia elaberetur; at vix in libertatem positus, spem eius decepit, non inhonèrum periculum ducens, cum ille publicam fidem neglexisset. Quapropter citato itinere ad Bernabouem propè Bononiam castramentantem se se contulit, qui officiorum præcæ amicitia non oblitus, cum ingenti benignitate excepit,

& exer-

Exercitus sui Imperatorem dixit (1). Nèc de-
 fuit eius expectationi Vir peritissimus militaris rei,
 ac tunc liquidè. Ciuitatem clausit; acrius impetijt,
 & intercluso. Aquæ ductu frumentarias molas agen-
 te, metuendam famem inter obsessos inuoxit, vt
 iam omnes salutem laborantibus rebus desperarent.
 Hanc animorum ægritudinem, quæ ciuium corda
 premebat; inexpectatum subsidium hilarauit; etenim
 Galcottus Malatesta, Petrus Nicolaus Farnesius,
 alijque Ecclesie Ductores, per medios ferè hostes no-
 cturnis tenebris protecti, in Urbem peruaserunt,
 & salutarem opem prostratis omnino rebus attulerunt.
 17. Cal. Iulij. an. 1364. Sic merore in leti-
 tiam verso, & Populi audaciâ confirmatâ, postri-
 diè eductis, & in suas acies redactis copijs, con-
 gredi apertò Marte statutum est. In planicie D.
 Rophilli collatis signis, & post atrocem pugnam
 fufis Infantibus, ac profligatis; Bononia tandè
 ab imminentibus malis liberata est. Tunc fortè
 Franciscus aberat, ab exercitu digressus cum
 Equitum veteranorum turâ, vt Lugum oppidum,
 si in illud fortè hostes inuassent, tueretur. In-
 faustæ cladis nuncium magno cordis dolore acce-
 pit; at cum infortunijs colluctari solitus, nouas
 seditiones miscere, & aggredi Foroliuum cogi-
 tauit. Rem tamèn prudens meditatus; expectan-
 dam temporis opportunitatem duxit, & interim
 Venetijs declinandas inique fortunæ vices. Dùm
 autèm illuc graderetur, apud Clodium morbo
 correptus; vitam tot casus prosperos, & aduersos

(1.) *Bernardinus Corius in Histor. Mediol. l. 3. c. 3.*

alternantem terminavit [1]. Erat disciplinæ militaris admodum studiosus, ut ipsa pacis tempora in ludicris bellis collocaret. At per otium componere venenum acutissimi generis consueverat, quod super prunas effusum, ex vi pestiferæ naturæ, per nares ad cor descendens, repentinam adstantibus necem inferebat (2). Fuit illi statura mediocritas, sed lacertosa, frons cogitabunda, & severi vultus lineamenti discriminata, quam cutis ignea obducebat, animi ad iram proclivis index, capilli, & barba nigra. Bireto, & vestibus nigri coloris utebatur, baltheo præcinctis, cui enses, & crumenam aptare consueverat, ut secum vitæ, & præmij instrumenta gestaret, pallio usque ad genua fluente; quemadmodum eius Imago in meis ædibus asseruata ostendit. Sociam habuit, non solam thalami, sed strenuitatis Martiam Ybaldinam, quæ tres mares, feminas duas enixa est, Ioannem, Ludouicum, & Sinibaldum, Honestam Gentili Moliano Firmi Principi, & alteram cuius nomen comperire non potui, Comiti Castribarci apud Tridentum nuptas. Ab Amica autem honesti Generis Scarpettam Episcopum Foroliuia-

(1) *Matthæus Villanus in Chron. lib. 1. cap. 53. & 77. lib. 7. cap. 64. - Bergomen. in Supplem. Chron. lib. 13. ad an. 1337. - Leand. Albert. Reg. 14. - Hieron. Rubens in Hist. Raen. lib. 6. pag. 549. & 568. - Vlderic. Raynaldus in Continu. Annal. Ecclesiast. ad an. 1355. 1357. & 1359. - Scipio Claramont. in Histor. Cesenæ lib. 12. 13. & 14.*

[2] *Nicol. Nicolius Medic. Florent. Colloqu. 4. tract. 3.*

num procreavit. Cum tandèm Insubres an. 1363. ad Soleriam Mutinensis agri rursùs commissio prælio, non minorem primà cladem à pontificijs retulissent, Barnabas pacem, quam magnà pertinacià recusabat, interprete Petro Cypri Rege sanxit. In ea presertim cautum est, ut Foroliulum, cum iam Franciscus ab humanis excessisset, eius filijs redderetur. Ità ex fœderis lege, Sinibaldus natu maior Patris solium ascendit, cuius cineres hùc ab Euganeis deuectos, in D. Francisci apud Auorum ossa, solemnè pompà persolutis lustris inhumavit.

IOANNES ORDELAPHVS

Enerosi Parentibus in lucem venit, Ludouico, & Catharinà Malatestà, Principis Ariminensis filia, in quo Francisci Ani solertia, strenuitas, & munificentia velut renatæ emicuerunt. B' bellis Flaminie vel adolescens militiæ rerum apprime peritus euasit, cuius præmatura virtus statim excelluit in Clodiensi obsidione à Francisco Carrario, & à Ligurum copijs instituta anno 1379. ; & iam tùm fuit compertum quantus Ductor à primis periculis exurgeret. Paratissima scilicèt indoles, & experientia bellorum, in quibus deindè maturiores annos transegit cupidissime, parem optimis Ducibus eius ætatis reddiderunt. Et profectò in illo Virtutes omnes eluxerè, quæ in summo Imperatore desiderantur; nam nec vnquam ei defuit solers ad res magnas ingenium, nequè in conspectu malorum

malorum, fortitudo, nequè in prosperis modera-
tio. An. 1381. iam satis ubique celebris, Prætor,
Præfectus, & Defensor Populi Senensis creatus est;
at cum diù post abdita Senatorum odia, in apertam
discordiam erupissent, Ioannes, se se prætorio mu-
nere abdicavit. Mox pristinum vitæ genus resu-
mens. (nam eius animus ad immortalæ gloriæ
nitebatur) Legioni Rosæ nomen dedit. Non ta-
mèn diù sub huiusmodi militiæ signis dimicavit;
transiit siquidèm ad Patavij Principes, & Mediolani
Duces, apud quos diutius commoratus est bellicis
Præfecturis insignitus, ibique de se per omnem
Italiam præclarissimum nomen excitavit. Dùm in
graviſſimis bellis ageret, non ditiora stipendia, sed
incrementa honoris quærens, anno 1386. à Simi-
baldo Patre ad Dominij consortium, vocatus est.
Ei tamèn Regnum perfidia Patruclium interclusit,
quos ditionis libido ad omne facinus aggredien-
dum impulerat. Etenim Simibaldum in obscuram
custodiam posuerunt, nè sodalitiùm imperij fe-
rentes, opportunè munirà, Civitate, Ioannis ex-
pectationem, & votum deceperunt. Qui postquam
vidit, eos consanguinitatis leges protrivisse, ami-
corum studia confouit, demum, forsque insidias in-
struxit, & auxilijs Conradi Landi, & Astorgij Man-
fredi Patriam subigere in iniuriæ vindictam exstua-
vit. Verùm ea fuit Cecchi, & Pini providentia,
qui de iacturâ Principatus, & vitæ verebantur,
vt nocte, dieque civium conventus specularentur.
Hæc salubri cautione domestica molimenta
detererunt, & capitali penâ à fontibus exactâ,
arcany seditionis ignem extinxerunt. Re præter
spem exeunte, Ioannes inoffensum potem retulit,
& sub-

& subsidiarijs agminibus dimissis, Antonium Scaligerum Veronæ Principem, qui à prævalentibus armis Ioannis Galeatii Mediolani Ducis præmebatur. an. 1387., summâ belli administratione donatus, vindicare constituit. Cum verò Scaligerorum Regnum iam ad extremam ruinam properaret, Osdelaphus, licet omni solertiâ, & virtute componere ordines perturbatos niteretur, & formidolosos exemplo, & verbis inflammare, cessit demùm victus, & in captiuitatem venit. Sed quoniam spectata virtus in hoste deuicta, quam sæpe de victore triumphat, Vitæcomæ fortissimum Ductorem humanissimè acceptum equitatus Chiliarcham renunciauit. Quibus deindè concessis viribus potestatem fecit, vt auitam Ditionem recuperaret; tunc enim à viuis sublato Patro, seu carceris angore, seu venenati potus dolo, Patruales dominium obtinebant. Quamobrèm & turmis suis, & Ioannis Vbaldini, exulumque subsidijs ad Ciuitatem aduentauit, illam autè vi apertâ, aut stratagemate ingressurus. Cum verò prouidi Regnantes hos nisus inanes reddidissent, nouum ab euentu consilium cepit, & castris Bulgariz, Polentiz, Casalboni, & Cullianelli de iuribus Rauennatis Mensæ feliciter subactis, dum Caminatum Arcem oppugnaret, insurgente inter eum, & Vbaldinum graui dissensione, iterùm felicitas exitus desperata est. Hinc tum à Foroliuensi expeditione, tum etiàm à signis Mediolanensium discessit, & apud Carolum, & Pandolphum de Malatestis, quos & amicitia, & affinitate attingebat, stipendia mereri decreuit. Mox Romanæ Ecclesiæ, & Vladislao Apuliæ Regi Arrenuè inseruiuit, Ioannis de Treccijs non

non sanguine, sed militari fide frater, & indubitabilis ad quamlibet fortunam comes. Tandem diu, sed frustra optatum Regni consortium, ad quod à Pieno accersitus fuerat, gustare viz potuit; nam, ut in humanis sepe contingit, Patriam ingressus inter gaudia, clamoresque Ciuium, morbosa corporis affectione confectus, haud multo post inter eorundem luctum. peruenit ad exitum an. 1399. (1). Erat Ioannes membrorum staturà ingenti, & apposita ad dignitatem, obeso corpore, albo, & formoso vultu, à quo rari, & velut sparsi per mentum pili prodire cernebantur. Hæc exterior species: interiorè autem sagacitas, temperantia, magnanimitas, doctrina, & summus amor gloriæ decorabant: nisi tamen has animi laudes nonnihil obtenebraffet ceterorum contemptus, & nimia regnandi per omnes modos cupido. Ab vxore ex Regulis Corrigij natà, nullos suscepit mares, feminam verò Catharinam, Bartholomæo Fregosio, apud Ligures claritate, opibus, & potentia florenti, nuptam, quæ enixa est Ludouicum Reipublicæ Ianuensis Ducem.

(1) *Flavius Blondus in Ital. Illustr. Reg. 6. -
Leander Albertus in Descript. Ital. Reg. 14. -
Hieron. Rubens in Histor. Rauen. lib. 6. pag. 593. -
Archang. Albertinus, Alexander Paduanus, &
alii in Chron. Farel. M. SS.*

BROLIAS

BROLIAS BRANDOLINVS

El Brandolini H. hulus nominis, vel Guidonis filius, vt variè opinantur, qui rem in obscuro latentem posteritati tradiderunt. Ab ineunte adolescentiâ militaris gloriæ metum cum ipso sanguine à maioribus inditum, vt foueret altius, & exereret, Brandolinum H. seu patruelam, seu fratrem enixè emulari contendit. Statim igitur sub inuisissimo, & æternæ recordationis Duce Alberico Vestrio Cuij, & Barbiani Comite, in Gentes morum immanitate barbaras, quæ pulcherrimam Italiam cædibus, & rapinis deturpabant, robur suum palàm fecit. Deinde pro Carolo Malatesta meruit, antequàm diutius armorum decus, & potentiam Principum suorum Cecchi, & Pini de Ordelaphis bellator augeret, & aded constans in susceptâ defensione fuit, vt Arimini, & Foroliuij dominia ab hostilibus damnis vindicauerit. Porro cum an. 1395. Ordelaphi, & Polentani delectus haberent, vt Azoni Atesino epitularentur, qui Nicolaum fratrem à Ferrariensi dominio detrudere moliebatur, is verò à Republicâ Florentinâ in clientelam susceptus fuisset, in federatos pugnaturus Chunradus Altemburgi Comes Alpes superauit. Magna sollicitudo ex metu imminentis belli orta est. Itâ Cecchi, & Pini prospicientes infortunia, quæ sæpè ab incerto Martis exitu contingunt, Arces munire, & copias augere veteranorum supplementis satagerunt; cum præsertim inimicos transmisisse Apenninorum iuga intellexissent, Castrocariæq; munitioni,

Xx

quam

quam ab Urbano V., sed iuxta alios à Bonifacio IX. non exiguo auri pondere coemerant, iugiter inhiantes. Hæc provincia tuendi Partiam, & Odelaphorum Regnam Broliæ, & Brandolino commissa est, qui insidias apud Aureolum castrum posuerunt, à quibus extemplo prodeuntes, Chunradi equitatum inopinato impetu in fugam coniecerunt, & inter captiuos, & venilla victis hostibus crepta, ouantium instar Foroliuum redierunt. Vicecomitem Domui Broliæ diuturnam virtutem, fidemque contulit, quæ publicas Ioannis Galeatii laudes exegerunt, cum velut prototypum Ducibus suis proponentis. In rebus gloriosis gestis Alexandria à Gallicis armis defensa, collocatur. Illam enim Urbem acerrimè impetitam, non modò ab oppugnatione liberavit, sed profligatis ordinibus Gallorum, quibus Ioannes Comes Armeniaci imperabat, Ductorem ipsum ad sua castra captiuum duxit. Hæc merita, summa in bellis imperia, & arctam Vicecomitis benevolentiam Broliæ pepererunt. Ab ijs nempe in Tusciam legatus est, iurè penè regis potestatis, vt cuncta pacis, militiæque negotia, tanquam verus Princeps gubernaret. Tunc Senenses in Ioannis Galeatii dominatum venerant, cui nihil deerat, præterquam nomen Regis; nam & ditionum amplitudine, & exercituum potentia, Regibus ipsis æquari posse videbatur. Huic tamèn repugnare, licèt eius viribus, & dominijs circumsepta Florentina Respublica ausa est. Id cum Vicecomes iniquè pateretur, eam & bellico apparatu, & Ductoris famà terrere constituit, vt deterioris fortunæ metu, consilium in melius immutaret. Verùm quia in animis Civium dulcis libertatis

Libertatis amor sic hereditat, ut ab illis nullo modo diuelli posset, vtraque pars ad tuitionem, & offensam se parabat. Interea Bonifacius IX. in Perusinum Populum iratus, quod ordine Nobilitatem turbato, sibi dominium temerè asciscisset, Broliam ad illum subigendum euocauit, ratus eo Duce plebeios ausus cohibere, & Civitatem Pontificia dista non audientem, cogere ad veteris obsequij fidem. Itaque Brandolinus insignibus Imperij acceptis, & exercitu lustrato an. 1398. castra mouit, & in Assisensib. agro metatus est, ut inde perduelles prius terrore, quam armis, profligaret. At postquam nouit irritas cecidisse minas, Bratio Montomensib. & exulum secta stipatus, usque ad Portas Perusiae, omnia euertens discursit, ut eandem inopia fatigaret. His malis Perusina Plebs vexata, cum secus nequiret Ecclesiasticum iugum, & optimatum regressum declinare, se se in tutelam Ioannis Galeatii tradidit; cui sane opportunum officium contigit, ut clarissimam Urbem sibi compararet, & Pontificis expectationem, & Broliæ conatus præueniret. Hac Regni Insubrici propagatione Florentini magis expauescunt, periclitantem libertatem intuentes. Vnum saluti præsidium reperiebant in spectati Ducis prouidentia. Quamobrem Senatus consulto habito decennis Armorum Præfectura Broliæ collata est, qui Bonifacij Pontificis iussione, amicæ Reipublicæ discrimen, velut proprium cernentis, oblatum Imperium nequaquam detrectauit. Dùm autem in conspectum omnem Florentini reposuerant, inuicem de publicâ securitate gratulantes, posteriori bellici muneris anno, lætitia omnino in ludum conuersa est.

Etentem Brolias correptos lue, que tunc per Etruriam grassabatur, apud Empolum è vita migravit anno Christi 1400. (1). Florentiam delatus, & elatus est inter cunctorum lacrymas in S. Mariæ Floris militari pompâ. Inlytum, strenuumque Heroem laudat Pius II. Pont. Maximus in Commentarijs egregij, & magis Ducis titulo, referens Broliam secretioribus militiæ legibus Sfortiam Attendolum Cottignolanum informasse, antiquis etiã præclarioribus Ducibus peritiã, & strenuitate comparandum; quo quidẽ nihil Viro gloriosius contingere tunc potuit, cum Sfortia inter maximos Imperatores numeretur, qui Italicæ militiæ decus attuleriot. Broliam reliquisse Franciscam filiam, Monacho Triultio Proceri Mediolanensi nuptam certissimum est; sed nequẽ de Vxore, nequẽ de maribus, si quos fortẽ genuit, vllum in caliginis illius ætatis monumentum illucescit.

MOSTARDA DE STRATA.

Mostarda, vel de Stratâ, vel de Perelijs, vt alij sentiunt, optimas doctes fortitus est, non solum ad sui nominis, ac familiæ, sed Patriæ ipsius ornamentum. Eximiè validum corpus illi dedit natura, & ad militiæ labores aptissimum, grauem oris habitum, & con-

(1) Blond. Flavius in Ital. Illust. Reg. 6. - Pius II. in Comment. lib. 3. pag. 70. - Io: Antonius Campanus in Vita Brattij lib. 1. - Archang. Allertiu. in Chron. Forol. M. S. ad an. 1395.

gliosum

filiosum vehementer ad cauenda pericula ingenium. Sub Ioanne Aucuto, & Alberico Vestrio celeberrimis Ducibus, militaris rei studiosissimus, belli gerendi leges professus est audissimè; deinde verò à primo abalienatus tanto Albericum amore persecutus est, quanto Ioannem odio, ac similtate. Cum enim hi Præceptores dissimili ratione certarent, & Angelus effreni auaritiâ ductus, Vrbes, agrosque diriperet, nec à cædibus ipsis temperaret; Italus econtra ad gloriam aspirans, iniquè ferret Italicæ nationis contemptum, quam olim fuisse dominatricem Terrarum Orbis recordabatur, eam vindicare ab hac contumeliâ proposuerat. Mostarda Alberico adhæsit, qui Legioni sub titulo S. Georgij conscriptæ, studio instaurandæ militaris artis, iampridem in Italiâ deperditæ, cum pluribus alijs fortissimis Viris nomen dedit. Celebre illud Institutum militantes sacramenti religione ligabat, vt Gentes barbaras Italiam subuertentes insectarentur, nequè prius modum bello faceret, quàm hostes communis boni delensissent. Mostarda virtute quidem, & animo eximius, nihil ab aduersà sorte refugiens, & quæcumque despiciens pericula in varijs, atrocibusque prælijs gloriosè confixit; præsertim anno 1378. in celebri ad Martinum pugna. Ibi cum Albericus Urbani VI. veri Pontificis causam tueretur, & Britones Clementis subditij Partoris partes sustinerent, congressu facto, in quo Mostarda Armigerorum Ecclesiæ ordinibus imperabat, cruenta clades barbaris irrogata est. Nec semel victores Itali, quadraginta milibus equitum exterorum partim fuis, partim cæsis, qui latè peragrantes omnia igne, & ferro vastabant,

vastabant, hanc publicæ tranquillitatis pestem tandem extinxerunt. At laus liberatæ Italiæ à scriptura, & damnis efferarum Gentium, quæ vnanimè Scriptorum consensione Alberico tribuitur, absquè iniuriâ etiâ Mostardæ denegari nequit, tanti operis adjutori, ac socio. Dùm autem an. 1393. in præsidio Picenè consideret, ad inferendas supplicias Brittonianæ Arci, quæ Pini Ordalaphi viuebat, à Pontificijs accessus est. Ariminum profectus, vbi subsidia contraxit, posthabita Principis sui reuerentiâ, in quem arma moturus erat, prævalentibus auitis ergà S. Sedem studijs, & fide, auxiliares copias in munitionem introduxit. Quod ut audiuit Pinus, peritissimi Ductoris consiliû, & Pontificis minas declinaturus, ab oppugnatione cessit. Post Brittoniæ expeditionem Mostarda ad Bononiensium stipendia transiit, & inter varios bellorum motus, cum inexplebili auiditate gloriam queritaret, strenuè, fortitèrque dimicauit. Etenim an. 1397. à Bonifacio IX. Imperator exercitus Romanæ Ecclesiæ dictus, Asculum obsedit, impetu, & arte fatigauit, & eo deniquè potitus, ad obedientiam ciues detrectantes compulit. Nè tamen ad pristinam instabilitatem redeuntes, rursus ab obsequio deficerent, in auctores seditionis, secessionibus penis animaduertit. Hoc nuncio Pontifex valdè gauisus est, & laudatissimos Mostardæ labores, præmijs honestæ ditionis affecit, quæ castra inuicti filij Ludouicus, & Ioannes post exitum Patris tenuerunt. At seû vir fortis maiora concupisceret, seû de mercede quereretur, non diù post à veteri constantiâ deflexit. Magno siquidè intèr Picentes tumultu concitato, Asculum, Staf-
 solum,

Tosum, Montem Filiarum Optrabi, Montem Fanum, Offancam, Montem Luponum, & Castrum Ficardum à Pontificià fide subtraxit, & omnia prædis, incendijs, & necibus replevit. Hæc in Bonifacij paginà enarrantur, ubi ille quamvis rictâ perduellionis inquinatos, eo titulo honestatur, quo à Summis Pontificibus non Optimates, sed celsi dumtaxat Reguli insignuntur *Nobilis Vir Mostarda de Strata Domicellus Forolusensis, & nonnullarum Gentium Armigerarum Capitaneus* (1). Non multò tamèn post penitentiâ ratus intrinsicè ad clementiam Pontificis confugit, cui novis impostorùm argumentis emendatorum se collapsam fidem promisit. Bonifacius, crimen confitenti, veniam dedit, nec rursus concedere belli administrationem dubitavit. Cum itaque anno 1400. Ioannes Galeatus Mediolani Dux Perusiam suo dominatui adiunxisset, Pontifex Bratij tunc exulis incitamento, qui opportunum tempus recuperandæ Urbis demonstrabat, potentem exercitum conscripsit sub Ductoribus præclari nominis Mostardà de Strata, Paulo Ursino, & Carrariæ Comite (2). Ab his ea Ciuitas vexata est, nec diù resistentes Vici, & Castra Perusini agri, in Pontificis Maximi potestatem devenerunt. Concidit obsessis animus, cum præfens iam esset caritas cunstarum rerum, nullumque refugium futuris malis nanciscentes, inique

[1] *Aloysius Martorellus in Mem. Histor. Aulicæ lib. 3. cap. 10.*

[2] *Io: Antonius Campanus in Vita Bratij lib. 1. Pompeius Pellinus in Scholijs Traduct. Italic. Viæ Bratij libr. 1. pag. 7.*

pacis condiciones pertulerunt. Hic Bratius Mo-
 stardam nouit præstantissimum Ducem, qualem fa-
 ma prædicabat; cumque conciliet amicitiam vir-
 tutis opinio, & magnum nomen, amabili quodam
 illigatus nexu, & fortitudinis, & militaris vitæ,
 eam conspirationem voluntatis summis semper of-
 ficijs coluit. Innocentius VII. Bonifacij Successor
 inter alias sui Pontificatus curas non postremam
 collocauit Assisij recuperationem, naturâ situs, &
 artis industriâ egregiè communiti. Quapropter
 equites non plûs quàm mille, sed multas peditum
 cohortes Mostardæ ducendas dedit, vt eà qua pol-
 lebat scientiâ, rei difficultatem superaret. Ille
 igitur castris in conspectu Arcis positus, quâ im-
 pressionibus, quâ dolis eam diuexauit, & demùm
 superato pertinaci defensorum robore subegit. an.
 1404. Postero anno ab Umbriâ in Tusciam progres-
 sus est; Paulo Ursino copias, & consilia coniun-
 xit; & Ioanne Columna apud Pratum profligato,
 ac fractis Columnensis factionis, & Vladislai Apu-
 lorum Regis viribus, quæ Innocentium opprime-
 bant, Romam victor introiuit. Hæc tunc civilibus
 procellis commota agitabatur; cum enim Ludo-
 nicus Melioratus Firmi Princeps, & Pontificis ex
 fratre filius, in duodecim Proceres Romanæ no-
 bilitatis capitis penâ animaduertisset, tumultuarie
 voces debacchantis populi per vias, & fora ob-
 streperunt. Quibus perterritus Innocentius ex-
 cessit ipse ab Alma Vrbe, & Viterbium se recepit,
 ibi permanens, donè seditiosus furentium ani-
 morum ætus refriguisset. Interea Bratius, qui ma-
 gnitudine mentis ad ingentia erigebatur, haud ne-
 gligendam præclaram occasionem putans, Romam
 festina-

festinavit. Occurrit venienti ad Pontem Miliarium Mostarda, qui multum officere, ac prodesse eius molimentis poterat, & priscam amicitiam novæ fœderis lege roboravit. Consilia isthæc adversus eum evertit; etenim à Paulo Urfino, qui amorem in similitudinem verterat, postridiè in instructis insidijs Mostarda necatus est (1). Timuit propterea Bratius instabilitatem Fortune, & à Latio recedens, non eam provocandam iudicavit. Obstanti Vni mortem in ingenti mestitia populus Romanus fuit, quemadmodum & milites, qui in publicis, privatisque pugnis eius insuperabilem virtutem viderant, & sæpè vulnerum cicatrices restitutas contempserant, immemorem vitæ, & solam gloriam anhelantem. Ipse Pontifex acerbum, & infaustum strenui Ductoris obitum commiseratus, eum efferendum in Vaticanam Basilicam mandavit, & imperatoris Iustis, prout decebat, sepeliendum. Erat Mostarda exigua facie, angustâ fronte, quam non obliquæ, sed rectæ rugæ intersecabant; magnis, & micantibus oculis, naso exili, ore mediocri, à quo labrum inferius prominebat, barbâ brevi, & retorta, ut ex naturali effigie comperitur. In militari disciplinâ Livienis heros iste auxit nonnulla; plura etiâ in mollior immutavit; galeam nempe, thoracem, ocreas, clypeum, & reliqua vestimenta belli, quibus tunc ho-

[1] Flavius Blondus in Itali Illustr. Reg. 6. - Jacob. Philippus Bergomen. lib. 6. - Paulus Iovius in Elog. Viri Illustr. - Franciscus Marinus Torriggus in Sacra. Antris pag. 601. - Pompeius Compagnonus in Regis Piceni pag. 264.

mines protegebantur corio confectis, fortea excogitavit. His inventis posterior ætas (in qua ab experientiâ semper acuntur ingenia) nihil abstulit, præterquam pondus, nè militum vires nimio sudore minuerentur, & tolerandis laboribus redderentur infirmæ.

FRANCISCVS GAMBARALDVS

FX Comitibus S. Martini, ab adolescentiâ, vt Parentibus obsequeretur, habilis ad Sacerdotia fieri permisit. Cùm verò ad belli studium propenderet magis, Clericorum insigne deposuit, ipsque laboribus omninò se addixit. Non tamèn apud milites clericalis titulus, iam in cognomentum versus obsoleuit, nam & Presbyter, & Comes vocatus est. Militiæ præcepta sumpsit sub disciplinâ fortissimorum Ducum, quorum imitari virtutem contendit, & illius fructus, laudem, & gloriam comparare. Hoc militari studio tantus evasit Dux, quantus ad imperia, quæ gesturus erat, exigebatur. Diù sub Philippo Maria Mediolani Duce, & diutius sub Ludouico III. Hungariæ, Hierusalem, & Siciliæ Rege varijs muneribus, ac Præfecturis non ingloriè perfunctus, robustiores annos inter bella traxit. Eum enim longa exercitatio armorum, & ancipites pugnarum calus, adedò versatum, & fortem, in vtraque fortunâ reddiderunt, vt nequè in faustis moderatione, nequè vnquam in aduersis rebus fortitudine caruerit. Licuit sibi permittente Rege Foroliuium reuerti an. 1433., vt ibi coniugem

gem faceret Thomæ quæ Nonij Coltrarii genitam : quibus quidem nuptijs magnifico luxu celebratis , festinauit , antequàm ver appeteret , ad Regem [1]. Opportunus eius aduentus fuit ; exorto siquidem belli motu circum oppida Roset , Boliti , Nuccriæ , & Chorinti , Ludouicus valido copiarum apparatu facto , summum Francisco imperium commendauit . Quæ verò initia bellam fortitum sit , quos progressus , quem exitum , nihil memoriæ perditum est . Id sanè comperitur , eum viriles annos inter militiæ curas transegisse ; ingrauescentes autèm in paternæ domus requie . Cum igitur ad S. Martini Vicam , stirpis suæ Dynastiam , secessisset , vbi reliquias senectutis ageret , bellicis , & senatorijs officijs expeditus , Florentini , qui citrà Apenninos latè Castrocariùm vsquè dominabantur , populabundi in Foroliuensem Agrum irruerunt . Non pertulit Franciscus contumeliam , etenim Colonis ad eam viciscendam excitatis , tumultuarijs copijs Tuscos infectatus , non modò prædam abstulit , sed alios fudit , alios captiuos fecit , plerosque in Castro Belfloris ex fugà receptos circumsepsit . At non diù post Etrusci vt ignominiam extinguerent , ac detrimentum repararent , accersitis copijs , quæ Cisapenninam Reipublicæ Ditionem tuebantur , in Liuiensem planiciem iræ , & minarum pleni descenderunt , Culmanum subegerunt , & in præsidiarias Antonij Ordelaphi cohortes , in Pagorum custodiâ collocatas , vim fecerunt . Dum autèm istæ inopinato impetu percussæ se in fugam coniecissent , &

(1) Ioannes Dipintor. in Chron. Erol. M. S. Rubr. 643.

rum incolæ de propriâ, pecudum, & supellecti-
lis incolumitate metuentes, à caelis pauidi, ac pro-
strati ad Ciuitatem domigrarent, Franciscus eo
strepitu excitatus, prius epse, quàm vestibus cor-
ruptis, seminudus è cubili prosiluit. Tum verbis,
& auctoritate fugientes remoratus, Agrestes in or-
dinem redegit, & vt sustinerent discrimina, spe pro-
ximæ opis erexit animos. At metu preoccupati,
non modò congressum, sed nè aspectum quidè
hostium ferre valuerunt. Fortissimus tamèn Duxor,
quamquàm ab armatis destitutus, maluit preclaram
oppetere mortem, quàm turpem fugam eligere;
etenim licet agrè pedibus hærens, quos nec ti-
bialibus, nec calceis munitos hærens, viæ saxa vul-
nerauerunt, Tuscos in se ruentes incredibili virtu-
te excepit, & retudit. Cùm autèm iunxus gladio
pedetentim referret gressum, socium Andreæ Corsi
Comestabilis Florentinorum, cum in suam pote-
statem redigere nitentem, toto collecto spiritu,
post acerrimam collustationem, extorto felici au-
su à dexterâ ense, hostem lethali vulnere deiecit.
Dimicauit egregiè vsquè ad inclinatum solem; in
quo conflictu vulneratus vndiquè, deficientibus
qui mederentur, ferrentque opem, effuso penitus
sanguine Franciscus occubuit. Laniatus cura, &
femur postridiè repperus est, effusique ab Vrbe
Ciues, corpus fortissimi Ducis ad tumulum profes-
cuti sunt, militari pompâ elatum [1] .

(1) *Leander Albertus in Descript. Ital., Reg.*
14. - Dipintor. in Chron. Forol. M. S. ad an. 1441. -
Alexander Paduanus in Chron. Forol. sub an. 1434,
& 1441.

ITALIA-

ITALIANVS ARMVTIVS.

Talianus ex Plebe Quinti Fordiuiensis Agri, Mutium Parentem habuit, Virum opulentum, sed limitibus rusticæ conditionis circumscriptum. Cum sublimem spiritum sortitus esset, ac plerosque ab humili emergentes forte ad magnas dignitates, ac splendorem gradus peruenisse meminisset, eorum exemplis conformari, & persequi virtutes incepit. Vigeat tunc ubique locorum Sfortiæ Attendoli Cottignolani nomen amplissimum, qui ob miram rei militaris experientiam, ac relatas ab hostibus victorias penè ad laudem veterum Imperatorum pertingere videbatur. Tantum Ducem adiuit Armvtius, ac se Flaminium professus, rogauit, vt sub illo liceret militiam sequi. Admiratus Sfortiæ Iuuenis alacritatem, ac robustas vires ad quoscumque labores perferendos aptas, vt bono animo esset, & ingenia speraret monuit, ac illi honestum inter Cataphractos suos locum dedit. Breui institutus rudimentis belli, cum in periculis, & conflictibus, robore simul, & expertâ dexteritate ceteros vinceret, ad munera promotus est Centurionis, Primipili, & Tribuni. Nèc solum Sfortiæ, sed etiàm Francisco eius filio peracceptus fuit, cum illius consilia plena prudentiæ, & fidelitatis inuenissent. Eâ scilicèt, crescente amore, qui à similitudine virtutis, & morum generatur, in arduis expeditionibus non semel partem cœpiarum ducendam crediderunt. Dùm igitur an. 1435. in Nicolaum Fortebratium implacabilem Rom: Ecclesiæ hostem signa inferret, milites

milites tantæ hostis accessu pauidos, & prostratos non modò erexit, & propositâ Iustitiæ causâ, ad dimicationem acuit, verâ etiam Franciscum Picentium Marchionem, infortunijs vbiqûe obseptum, in spem optimam induxit: resnendi Dominiij. Cum verò prudentis sit futuris malis prouidere, nè subeundi belli prouinciam temeritati committeret, primùm constituit Alexandro Francisci fratri in summis asperitatibus rerum, & angustijs temporis opitulari, deindè in vnum recipere dispersas vires, vt validiori acie sustinere impetum hostilem posset. Quod vt ingenitâ solertiâ Fortebratius nouit, aut impedire copiarum coniunctionem, aut saltèm retardare satius iudicauit, & ciuitatis itineribus progressus ad Montem Floris, Armutium affecutus est. At affuetus vincere priusquam confligeret, nimium virtuti militum, & fortunæ fretus, haud dubitauit, licet in arctis, abruptisque locis, Hostes adoriri, quos putabat non solum impressionem, sed nè aspectum quidèm suum laturos. Italianus autèm, quamquam numero inferior, nil despondit animum, & accomodatâ temporì conuersione, commilitonum animos tanti hostis assultum metuentes, felici prælij fiducia impleuit; statimque audato ense antè omnes, quasi ad certam victoriam procedens, virtutem suorum accendit ad prælium. Collatis utrinquè signis, cum Armutiansi terribili impetu ab hostibus excepti obtepuissent, & confusis ordinibus inclinare ad fugam viderentur, eos & imperio, & exemplo Italianus restituit, ac disturrens quò præsens periculum vrgebat, digestis, & glomeratis agminibus pugnam integrauit. Sors hæc enus amica Bratio, tunc cum dereliquit. Suis enim

enim demum fuis, & vententibus terga, dum per angustum callem inter palantes, & inordinatas copias, propriæ incolumitati consuleret, ruente in semitam nemorosam equo, eudere nequaquam potuit. Quippè cum sub pondere armorum, & inter cespitem impedimenta se restituere à lapsu frustra niteretur, & indecoram captiuitatem pati recusaret, honestam mortem preponens turpi vite, à strenuo bellatore Christophoro Taurello, dum secum iurgijs, armisque contendebat, lethali ter confossus est. Eo prostrato, alij capti, alij sui fune, currus qui in Bratianis castris erant ad suos iterum deuenerunt, & Leo Sfortia ab Affisienſi Arce ductus, ubi vel seruitutem, vel necem expectabat, in libertatem vindicatus est. Fortebratio extincto, in Piceno Italianus non minori laude certauit, & veterum Heroum gloriam affectans, ubi à Camertibus oblatam eorum Ciuitatis ditionem, raro moderationis exemplo detrectauit. Nèc diu post sequente inter Pontificem Maximum, & Mediolani Ducem bello, ad Insubres accessit, Nicolai Piccinini summi Ductoris pollicitationibus illectus, qui ab Aruntij opera, & consilio magnum emolumentum sperans, eum & amplioribus stipendijs, & trium Castrorum Tortonenſis agri dono, à Pontificijs ad Mediolanensium signa abduxit. Sic anno 1438. inter Cenomanos sub Brixia progressus, quam Insubres atroci oppugnatione petebant, varia fortuna dimicauit: Primò enim inſeſſis vijs trium mille peditum, & sexcentum equitum præsidio, per quas & auxilia militum, & commeatus in obſeſſam Vrbem importari potuiſſent, à Paride Lodronij Comite exinopinatò circumuentus, suorum fugam

fugam cohibere nequirit, qui metu percussus, & audire imperia, & reverti ad stationes neglexerunt. Hæc Italianus damna meliori euentu reparavit; etenim dum equitibus, peditibusque suis vim in hostes, saltum Fieni custodientes, intulisset, partem militum necavit, partem cum Ducibus, & annonâ cepit. Qua re valdè elatus Madernum, Penetras, & Forbular occupare contendit, nè illæ subsidia Brisiam veherentur. Dum autem Petrus Zenus Venetæ classis legatus in Benaco lacu, & Petrus Auogadius validis copijs obsisterent, eiusq; conatus propulsarent, apud Madernum collatis manibus, Armutium profligarunt, qui fugâ elapsus, Salodium se recepit, & Nicolaus Guerrierius, Antonius Triuultius, Gherardus Tertius, aliique Duces, vel in potestatem inimicorum demerunt, vel obtruncati ceciderunt (1). Hanc cladem, non minùs funesta consecuta est: Anno scilicèt 1440. exercitus vterque ad Olei fluminis ripas prælium commisit, quod Venetis secundum, Mediolanensibus infantum contigit; destitutis nempe signis passim delabentes, nullum aditum aut salutem, aut fugæ repererunt, vt propterea Italianus nocturnis tenebris prætectus, per medios hostes, Cremam euaserit. Hæc tristis rerum aduersarum series animum Philippi Mariz Vicecomitis, cum non casui, sed vel incuriæ, vel infidelitati Ducum tribuentis, non parùm à benevolentia Armutij abalienauit. Nèc reuocatus ad lenitatem fuit Princeps Italiani protestationibus, se nihil muneris suo defuisse

(1) Ludouicus Cautellius in *Annal.* pag. 180.
181.

conclâ-

conclamantis, ac oppida Buschi, & Fregaroli in Alexandrino Agro pro stipendijs, & mercede laborum flagitantis. His precibus parum acquieuit Vicecomes; ipsam tamen ab Insubria in Picenum Vltro misit, equitibus mille, ac quingentis, ac selectis peditibus tercentum, ut in Franciscum Sfortiam, prius ad Generi gradum euectum, tunc vero ob mentis inconstantiam habitum hostis loco, feliciter præliaretur. Cessit Italianus temporis, & Philippo Mariæ obtempesauit; At dum in Pontificijs castris degeret, criminatione æmulorum oneratus, quod cum Iacobo Vainà Equitatus Tribuno conuolare ad hostilem exercitum pararet, Aloysij Cardinalis Patauini Pontificis Legati iussu, cui Vicecomes incitamentum dederat, ambo sub firmâ custodia detenti sunt. Mox in seueram criminis questionem positi, quamquam illius confessionem nulla vis tormentorum extorserit, insontes (ut referunt) apud Roccham Contrariam capitis penam luerunt an. 1446. Is Italiani fuit exitus, cuius vitam abstulit miserè securis Carnificis, quam delere nunquam potuerunt enses inimicorum. Ab Vxore Helenâ Tomacellâ Neapolitanâ, Andree Piceni Marchionis, & Agnetis Triaciæ ex Principibus Fulginatum natâ, nulla soboles remansit. Itaque Armuntium Genus à Ioanne eius germano, ob insignem prudentiam Caput hominis appellato, propagatum est. Cùm autem ingeperent mores non tam à sanguine, quam à maiorum exemplis addiscantur, Italiani strenuitas etiâ in fraternam posteritatem deriuasse visa est. Cæterum quamuis in dubium vocari huius viri Patria non debuerit, *Palladius Olivæ*, cum prodijse ex oppido S. Viti, & ex Familiâ

Zz.

Lyntheriâ.

Lyntheria scribit [1] . At similitudo nominum, qua non rari Scriptores, allucinati sunt, satis revelatur ab Inscriptione Sæpulchrali in S. Mariæ Seruorum Ferrariæ ipsa, Vitaliani Lyntherij Clementis VII. Castrorum Præfeci, Furlani nuncupati, & Vitaliani Senioris ex fratre nepotis (2) . Ex ea nimirum liquet duos, & dissimiles prorsus Viros extitisse, alterum Italianum Foroliuionsem, alterum Vitalianum Foroiulionsem . An verò postremus, qui, celebris Italianus falsò à nonnullis iudicatur, ex Foro Iulio, an ex oppido Sabionetæ ortum trahat, vt. variè *Oliua*, & *Guarinus* sentiunt, cum mea non interfit, alijs relinquam cognoscendum . *Andreas Bernardus* Bononiensis, qui Patria cedens, Foroliuij sedem collocauit, & propè coætaneus fuit Italiano, viditque Antonellum ex Ioanne eius fratre natum, Armutiam Gentem originem duxisse è Plebe Quinti, Foroliuiensis Agri, affirmat (3) Rusticam conditionem, ac initium, *Albertus*, *Scottus*, & alij Scriptores memoriæ posterorum demandarunt, licèt ex reute Pompiliensis soli, cui conterminum est, eam falsò indicarent (4) . *Rubeus* tamèn in sententiam Pompilianis fauentem cadit; tradit eam Armutiam stirpem Forumpom-

(1] *Palladius*, *Oliua* in *Hist. Foroiul. part. 2. lib. 1.*

(2] *M. Antonius Guarinus* in *Ferrar. Sac. lib. 2. pag. 50.*

(3] *Andreas Bernardus* in *Chron. Forol. M. S. pag. 70. sub an. 1484.*

(4] *Leander Albertus* in *Descript. Ital. Reg. 14. Francf. Scottus* in *Itinerario part. 1. pag. 161. pilium*

gillum coluisse, antequam à Card. Ægidio Alber-
 notio deleteretur; mox in Plebem Quinti Foroliu-
 ensis Ditionis secessisse, & tandem oppido postero-
 ribus suis restituto, in priscum domicilium rediisse.
 Quæ opinio etsi nonnihil aliorum Auctorum sen-
 sui aduersatur, tamèn Foroliuensium iura elimi-
 nat. Ceterum cogitaneo Scriptori, & extero ma-
 gis quàm sequentium ætatum credendum est, in-
 quibus caligo præteritarum rerum infuscat huma-
 nam fidem. *Volaterranus* etiàm, *Textor*, *Panusi-
 nus*, *Sansouinus*, *Ammiratus*, *Salusus*, & po-
 tissimum *Guicciardinus*, & *Iouius* posteros Armu-
 tiæ, vel Zampeschæ propaginis ita non obscure
 Foroliuenses vocant (1), vt ineptum esse vi-
 deatur, in re tam certâ, & grauissimorum Aucto-
 rum testimonijs comprobata, ancipiti animo estuare.

BRANDOLINVS DE BRANDOLINIS

Arma natus est an. 1365. ex Gui-
 done Patre, tertius huius nominis in
 hac familia. Magnam rei bellicæ
 peritiã sub Bratio Montonenſi ac-
 cepit, cui tantã fidei constantiã ad-
 hæſit, vt vnus Ducis illius fortu-
 nam ſequi voluerit, prætereã neminis. Iſſius mu-
 tuæ amicitie nexus ita Brandoliniũ ab amicitia
 Sfortiæ Cotignolani amouit, vt aduersũ illum, li-
 cèt Broliæ Tyronem æternum odium exercuerit.
 Apud Bratium belli præceptionibus imbutus, per-

[1] *Guicciardinus in Hiſt. lib. 9. 10. 13. Iouius
 in Hiſtor. ſus Temporis lib. 4. 12.*

venit ad gradus quàm honestissimos : nempe fuit
 inconcusso in periculis corde , provido in arduis re-
 bus consilio , & invidiâ quibuscumque in euentibus
 virtute . Anno 1417. cum in expeditione Almaz Vr-
 bis sedatus est , & Hadrianam molem validè , &
 incessantè impetitam , in supremas angustias posuit ,
 vt iam pereulis terrore defensoribus ad deditionem
 propè cogerentur . At improvisa lues , quæ obsi-
 dentium plerosque inuasit , & extinxit funestissimè ,
 Bratij felices exitus inuertit ; nam ille statim taber-
 naculis ablatis , in Umbriam cum suis cohortibus
 recessit . Ibi Assisium difficultate situs , & munitio-
 nibus protectum , Bratius , & Brandolinus adorti
 sunt ; sub quo castrametantos , per sollicitos nun-
 cios audierunt , Sfortiam cum selectissimo equi-
 tatu (orant undecim equitum millia) in eos mox
 pugnaturam . Bratius non expectandum desidiosè
 hostes decernens , in Viterbiensem Agrum festi-
 nantibus occurrit , & acie statim instructâ , belli-
 cum cecinit . Dum clangentibus tubis utrinquè præ-
 lium misceretur , Brandolinus in primis ordinibus
 decertans secundus nemini strenuitate , cum Sfortiâ
 congressus est . Atrocious certamen reddidit consli-
 stantium seu laudis cupiditas , seu vetus odium ,
 seu utrumque , dispari motu animorum . Tandem
 præceps ensium collisio Sfortiæ fatalior quidem
 contigit ; quippè non levi vulnere petitus vidit
 Brandolinum eodem calore pugne inter confertos
 hostes ruentem ; quibus circumseptus , postquam diù
 vibratos in se mucrones declinasset , quâ potuit
 humana virtus , demùm fessus , at non inglorius in
 captiuitatem venit . Quæ certè captiuitas dolenda
 admodum Bratianiis euenit , sed non diù dolor
 confecit

confecit animos : etenim victus Duxor fortissimus coram Sfortia deductus , certæ morti , vt credebatur , paratissimus , memor scilicet antiquæ hostilitatis , secus quam crediderat factum vidit ; quippè cum Victor victoris notam vellet effugere , & clementiæ laudem affectaret , non modò non illis victo , sed eius fortitudinem in conspectu exercitus summis præconijs celebravit . *Haud me pudet ,* inquit , *Commistiones infortunij mei ; etenim nec à vili , nec à gregario milite sauciatus fui , sed à strenno , nobilissimoque Duce ; eius propterea exemplum antè oculos vestros constituo , vt impigrè imitemini , si per virtutis gradus peruenire ad nominis immortalitatem exoptatis .* Post laudes huiusmodi , Brandolinum à militari custodia iussit educi , qui lætior de reditu ad summum Ducem , quam de Vita , tantam in suis castris exultationem commouit , quantus antea mæror vultus militum , iacturam deplorantium , sedauerat . Haud multò post in Guidonem Feretranum , & in Pontificios castramouit ; sed hos armorum streptus initum sedus cum Martino V. extinxit . Itaque Bratianæ copiæ in Flaminiam progressæ sunt , vt inde detrusa Bentiolorum stirpe , quæ Bononiensibus dominabatur , eam Civitatem ad S. Sedis obsequium reuocaret . Peractis Umbriæ , & Æmilie bellis , Bratius ab Alphonso Neapolis Rege , & Ioanna coniugibus , ad amplissimum Imperatoris , & Magni Comestabilis ministerium accersitus , in Apuliam contendit , omnium rerum , & consiliorum consorte Brandolino . Cum verò Ioannam ex inconstantia , & levitate femineæ naturæ duxisse Virum peniteret , atque cum exauctorare , & contrudere in carcerem

cerem machinaretur; Bratio regis sapienti partes, perduellionis iudicium intendit. Iste irā, odioque concitatus Amiternum adortus est: In quibus, & superioribus etiā præliis intèr veteres competitores Sfortiam, & Bratium commissis, Brandolinus illud virtutis suæ specimen ostendit, ut sæpè ipsa hostibus stupori esset. Deniquè Bratio ex graui vulnere obeunte anno 1424, eam ipse iacturam usquè ad lacrymas doluit. His Iustis fido, ac indissolubili Amico perfolutis, apud alios Principes militarem gloriam, quæ laborum, periculorumque merces est sempiterna, obtinuit. In primis pro Philippo Maria Mediolani Duce, deindè pro Republica Venetā certauit, Erasmi Narniensis eorum Imperatoris consors, intèr quos artæ amicitie memoria restaurata est. Qua sic recenti nexu vicissim renouatā ad eam firmitatem creuit, ut nullo vquam inuidiæ, & æmulationis malo potuerit labefactari. Ambo enim tanquàm Duces, ambo milites, alter alterius obibant munera, nullo discrimine Imperij, & obedientiæ detrimento. Quam fidem hinc indè datam, & acceptam Tiberti, & Romagnolæ, vtriusque nationum, nuptiæ inconcussam reddiderunt. Hæc virtutum adiutrix benouolentia fortissimis Ducibus à naturā concessa, oculos in se conuertit vniuersū Senatus, qui vnanimis voluntate, & rebus gerendis XII. Cal. Martij an. 1437. Comitès Vallis Marini, & Soleghetti in Cenetensū Agro renunciauit. Verùm ea castra Tiberti posteris nequaquam paruerunt: ex testamento Patris, quod Rolandus de Asolo obsignauit sub an. 1456. Ille enim iuribus Ditionis abdicatus est, cum iussus Reipublicæ parùm reueritus, ad Insobrium stipendia perrexiisset.

perrexisset. Tandem celebris Ductor precipitata ætate, & sub galea confecta, in Dynastia requieuit (1), duobus liberis relicto, à primâ; nempè Vxore ex Dominis de Tella, Tiberto VIII., & à Lippa Aldofia Ioannis filia ex Principibus Foricornelij, Cecco: Totidem ex Amica suscepit Semideam, & Hectorem Venetæ cohortis Ducem; qui inter arma prodijt in lucem, vitam traduxit; & clausit.

TIBERTVS BRANDOLINVS

IN hac stirpe octauus, Brandolini ex primâ Vxore Dominorum de Tella natus anno 1414., non solum aucto, paternoq; virtutis imitator, sed & æmulus laudis cunctos ex maioribus prætergressus est nominis gloria, & rerum gestarum celebritate. In illo siquidem mira rei militaris peritia emicuit, quam multæ stipabant dotes, prudentia, solertia, magnanimitas, fortitudo, & quotquot in eximio Imperatore requiruntur. Sub Patris tyrocinio in Castris Venetis accepit militiæ præceptiones, quibus præstantissimè se imbutum, & excellentissimis Ducibus parem, cum primùm pro Florentinis certabat, palàm fecit. Mox Philippi Mariæ Vicecomitis vexilla se-

(1) Ioannes Dipintorzius Chron. M. S. Forok. sub an. 1434. - Simonetta in Histor. Mediol. lib. 1. - Sansouin. in Famil. Illustr. Ital. pag. 208. - Hieron. Heusinger in Tabulis Genealogicis tom. 4. - Io. Baptista Contarenius in Histor. Venet. lib. 14. & 15.

cutus

cutus est, cui tam spectata fide, & inconcussa
 strenuitate inseruiſſe, ut ab illo in Familiam Duca-
 lum inferi, Generalis Præſecti gradu decorari, &
 Ditionibus Arquati, Caſtrinoui, & Saliceti augeri
 meruerit. At Philippo Maria à viuentibus ablato,
 ipſe ad ſigna D. Marci redijt anno 1448., quibus
 Michael Attendolus Cotignolanus præerat, &
 apud Carracam, vnius Tiberti conſilio, nil niſi op-
 portunitatem clara, & glorioſa tentandi conqui-
 rentis, Veneti manus cum Sfortjanis contulerunt.
 Verùm impar pugnantium numerus non diù reſiſte-
 re præualentibus hoſtium copijs potuit: quamobrem
 Veneti fuſi, ac proſtigati, magnam, & memoran-
 dam cladem ſubierunt, licèt Tibertus ad quodcum-
 que diſcrimen promptus, ut ſe ſe à notâ audacis
 conſilij vindicaret, omnia militis, & Ducis mu-
 nia præſtitiffet. Duo enim millia curruum, &
 octo millia peditum deſiderata ſunt, præter multa
 Cremonenſis, & Bergomatis Agrorum loca, quæ
 Viſtorum imperio paruerunt. Dùm autem an. 1453.
 Patris exempla, & iuſſa ſubſecutus, Venetorum
 ſtipendia promereret, equitum mille, totidemque
 peditum Præſectus, in Commilitonum inuidiam
 repente offendit. Quam cum nec extingui, nec
 pati poſſet, ad Franciſcum Sfortiam tunc Medio-
 lani Ducem, copijs mature ſe contulit. Ex qua
 quidèm defeſione abalienatus Patens, perenni odio
 exarſit in Filium, à quo nequè ceſſauit moriens,
 quemadmodum nouiſſimis tabulis teſtatus eſt; nam
 Valliſmarini, & Solighetti Dynaſtiam Cecco mi-
 nori natu, & in Reipublicæ obſequio permanenti
 adiudicauit. Tibertus tamèn paternà ſimultate hæud
 fractus, humanas viciffitudines, aduerſamque tunc
 fortunam

fortunam vincere constituit præclaris rebus . Itaque ad Ludouicum Gonzagham Mantuæ Marchionem , ab armis Caroli fratris , quem Venetorum fœdus roborabat , diuexatum , salutari subsidio missus est . Copiâ pugnandi datâ , cum infensâ acies concurrissent , non solum ipso competitorem vicit , sed & Ditione , qua potitus fuerat , deturbauit . Atrox deindè prælium cum Venetis ad Goitum commisit . Ibi videns ancipitem confictus sortem , seque ab hoste plurimo circumueniri , arte frustrandum discrimen illud censuit . Igitur modò vrgendo , modò referendo pedem , protraxit pugnam vsquè in Francisci Sfortiæ aduentum , quem per celeres nuncios incertæ fortunæ admonuerat . Ille statim præhò fuit . periclitantibus Tiberti copijs , quæ accessione regentium instauratæ , in fessas Iacobi Picinini vim fecerunt , & iam vndiquè fatigatas in exitialem fugam compulerunt . Ex victoriæ fructu Goitum subegit , & quatuor millibus equitum Gallorum auctus , quibus Renatus Andegauenis imperabat , alia Cremonensis Agri oppida recepit , alia Brixiani per vim comparauit . Quæ inuidi cordis argumenta cum in magnâ difficultate rerum Franciscus inspexisset , & acre , promptumque ingenium , omnesque militaris scientiæ dolos esset admiratus , vt mercedem rependeret meritis , & adderet ceteris gloriæ stimulos , Tibertum summum exercituum suorum Ducem renunciauit . In hac amplissimâ dignitate constitutus , cum illi Sfortia arbitria pacis , & belli credidisset , percussit fœdera , inducias sanxit , expeditiones ad exitum perduxit , quæ in præpotenti , nisi maximo Italiæ Dominatu , in dies contigerunt : Ianuam ipsam ad Sfortianæ propaginis obedientiam .

Aaa.

obedi-

obedientiam reuocauit; nam cum Galli eam occupantes meminissent Tiberti virtutis, in Cisalpina Gallia iam probata, assaultum declinantes, pedem retulerunt. At quam sit mutabilis vitæ ratio, quam inconstans fortuna, ex erumnis, quibus in apice felicitatis suæ Tibertus iactatus est, satis superque liquet. Euulgatâ scilicet passim Francisci Ducis morte, Agricolaë Placentini Agri seditiosos motus ediderunt, & incredibili audaciâ debacchantes, noua miscere, & agere moliti sunt. Ab hoc tumultu inuidi ansam lacerandi Tiberti nomen acceperunt; nam iniquis oculis eius magnitudinem cernentes, ipsum rebellionis notâ calumniati sunt. Cum autem credulitatem facile pariat Regni motus, Franciscus ijs insimulationibus non solum aures præbuit, sed & dedit suspicioni locum. Iussit propterea vt eo nomine inustus Tibertus in carcerem contruderetur. Hæc fallax opinio magis irrepsit in mentem Sfortiæ, postquam intellexit illum in Flaminiam festinare, quemadmodum rebatur, vt eius iram declinaret; cum reuera à nuptijs, inter Leonellum filium, & Camillam Piam ex Dominis Carporum ineundis, ad Patrias ædes acciretur. Statimac Principis iussum emanauit, momento eodem profectionis Tibertus interceptus est, ac sub firmâ custodia in Arcem Portæ Vercellinæ ductus, vbi in seueram quæstionem inflicti criminis postulatus fuit. Ibidem è vitâ migrasse compertum est, non quiddam (vt vulgare publicæ inuidorum colloquia) quod sibi mortem conficiuerit lychni manubio, sed vt sapientum communis opinio extitit, Cecchi Simonetæ supremi Administri, & antiqui hostis crudeli molimine; qui tamèn demùm penam eo scelere,

scelere, alijsque pluribus dignam decollatione luit. Franciscus impensè doluit Tiberti morte, cum strenuissimum Virum non damnare, sed clementer restituere libertati statuisset. Obijt Vir. præstantissimus. IV. Cal. Maij, an. ætatis suæ quadragesimo octavo, Sal. 1462. (1), si metimur dona naturæ, & ornamenta artis, heroibus præcis coequandus. Duas Vxores duxit, alteram Polixenam Erasmi Narnicæ Venetorum Imperatoris filiam (2), quæ illi Sigismundum, & Leonellum, ac Jacobam Ioanni Francisco Pallavicino in matrimonium datam, peperit, alteram Corneliam Manfredam ex Principibus Faentinis, quæ tanquam sterilis nullos filios enixa est.

PINVS ORDELAPHVS.

Antonij, & Catharinæ Rangoniæ ex Comitibus Spilimberti filius, VI. Cal. Martij an. 1436. ab alio maternè egressus est. Duodennis successit in Regnum Patris, quod tamen Cecco fratri administrandum omninò concedidit, vt Regiminis curis expeditus, cuncta animi studia in militari disciplinà addiscendà col-

[1] Ex *Annal. Forol. Anonymi*, sub an. 1462. - *Ioannes Simoneta in Sfortiade*. - *Sabellicus*, *Tracagnotta*, *Brianus &c.* - *Io: Baptista Contarenius in Hist. Veneta lib. 16.* - *Franciscus Sansouinus in Famil. Illustr. pag. 210.*

(2) Ex *rogiti. Ioannis Resti*, *Not. Forol. sub an. 1433.*

Aaa 2

locaret.

locaret. Prima tyrocinia in bello Bratio accepta sub Iacobo Picinino memoria immortalis Duce, ubi superato Trucoto amae, multis Castris, & Oppidis potitus est, & ea semper constantia, ac alacritate dimicauit, ut non tyro, sed spectatae virtutis Ductor in ipsis militiae primordiis videretur. Cum autem praecipuum post Imperatorem locum meruisset, & iam per totam Italiam strenuitatis laude celeberrimus, & omnino bellicis praeciputionibus instructus, biconio ferè elapso ad Patnam rediit an. 1462. At non diuturna fides Regni est: Hac enim acerbam in cordibus fratrum similitatem genuit, quam ut Pinus absentia sua extingueret, vel saltè in temperaret, in Galliam Cisalpinam cum selectis equitum turmis, sub Bartholomaeo Colleonio, Summo Venetorum Duce, in Mediolanenses arma adhibiturus festinauit. Cum verò rognandi cupiditas ad negligendos extraneos gloriae fructus impelleret, & fatius duceret vtiliores domi querendos, anno posteriore Foroliuinum reuersus est. Ibi Ceccus in lentam aegritudinem conciderat, & magis conquirendae sanitati, quam regendae Vbi vacare cogebatur. Ex aduentu Pinii succreuit inter Germanos ad Regnum aemulatio, nec defuerunt coniurantium hortamenta, quae Principem incitarent ad scelus. Cessit tandem iniquis consilijs Pinus, praesertim cum à memoria infidae dominijs societatis angeretur; & postquam diu motibus internis obstitisset, ad internecionem fratris consensit an. 1466. Sunt tamèn qui Ceccum è medio ablatum non ferro scribant, sed adhibito veneno peremptum. Eam flagitij labem ut Pinus ritu quodam amoris deleret, solemnem ad magnificen-
tiam

clara pompa iuxta Fratri perfoluit. Næc multò post
 Barbare Manfredæ mors, quæ itè à viro caeca-
 ta politicè de causis tracebatur, Astorgium Patrem
 Fauentia Principem, in Pinum prouocauit. Ille si-
 quidè, & tumultus constare, & Pontificem Ma-
 ximum laceſſire non deſiſſit, vt fratricidam abige-
 ret, & perempti Cecchi filios in dominio ſubroga-
 ret. Sedauit verò procellas huiusmodi opportunus
 Astorgij exitus, poſt quem vbiquè ſeditiones quie-
 uerunt, & Pinus ipſe ad meliorem frugem reuerſus
 eſt; nempe mores egregios reſumpſit, & generoſæ
 vitæ rationem, glorioſis deinceps rebus inſtituit.
 Anno igitur 1469. Cum Paulus II. Roberto Ma-
 ſateſæ atrox bellum intuliſſet, & Pinus ſebdian-
 rijs Venetorum agminibus præſeſſet, apud Coltem
 Vergianum improſperè commiſſo prælio, præua-
 lentibus ſederatis, non exigua Pontificio exercitui
 clades illata eſt. Hæud tamèn Ordelaſphus ſibi, &
 Eccleſiæ deſuit, ſed munia inuiſi Ducis expleuit.
 Dùm autèm Eccleſiaſtici mutato fortunæ aſpectu,
 ſe in deſenſione, ab offeſſa temperantes, conti-
 nerent; Pinus Venetis copijs Caminatenſem Ara-
 cem, iam à Belmontia ſtirpe reſtitutam, & peren-
 nibus ferè damnis Liuianum Agrum diuexantem ob-
 ſedit, expugnauit, & penitùs proſtratis vallis, ac mu-
 ris æquauit ſolo. Quieſcentibus deindè in Æmilia ar-
 mis, Pinus exercere clementiam, quam popula-
 rem ſciebat eſſe, & Religionem in Deum conſti-
 tuit, vt fraternæ cedis labem omninò abſtergeret.
 Itaque Patriâ extorres ad domos, & bona cle-
 menti edicto reuocauit, Tempſa, & Cenobia pro-
 fuſa liberalitate alicubi crexit, a ſibi reſtaurauit,
 poſſiſſimum D. Hieronymi, & S. Mariæ ad Ripam,
 vbi

vbi centum Virgines sacro velo initiantur . Tam-
 claris gestis rebus , eam de se opinionem peperit ,
 vt æquè strenuus ac pius , vno omnium ore præ-
 dicaretur . Quas ob laudes à Francisco Sfortia po-
 tentissimo Mediolani Duce anno 1471 . Generalis
 Præfectus , & Conservator Insubricæ Ditionis in
 inferiori Flaminia dictus est . His temporibus flo-
 rentis pacis ad ornandam , & muniendam Patriam
 animum adiecit ; etenim proprias ædes vetustate
 collabentes non modò restituit , sed magnificè au-
 lis , cubiculisque auxit , ac eorum laquearia super-
 inducto auro decoravit . Porticum deinde pulcher-
 rimum , nouà tunc arte , distinctis innixam lateritijs
 columnis addidit , quæ ab præstantiam operis sum-
 mam habet dignitatem . Castra Sadurani , Elmicis
 & Petræ Appiæ aut menijs præcinxit , aut firmio-
 ribus vallis roboravit , & præsertim Oppidum For-
 xi Pompilij . Omnium verò ædificiorum sumptus , &
 amplitudinem excedit . Arx Raualdina aptissimis
 fossis , intus , & foris aggeribus , turribus , septis ,
 propugnaculis egregiè vallata , vt tunc intèr vali-
 diores Italiæ numeraretur . Alia , quæ vel à funda-
 mentis extruere , vel reconcinnare cogitabat , nouis
 & magnis distractus bellorum curis prætermisit .
 Quapropter an . 1474 . Imperator exercitus Roma-
 næ Ecclesiæ renunciatus , aduersùs Nicolæum Vi-
 tellium , Typhernum vsurpantem , cohortibus , &
 turmis Ioannis Gonzaghæ , Ioannis Francisci ex
 Comitibus Guidis , Antonelli Zampefchi , & alio-
 rum nominis illustri Ducum , Ciuitatem , vi , & ar-
 te fatigatam ad obsequium Pontificis redire compu-
 lit . Hoc bello exacto , non se se exauctorauit Pi-
 nus , sed retinuit insuper ad insequentes annos sibi
 colla-

collatam potestatem. Verùm exortà intèr Ferdinandum Neapolis Regem, & Rempublicam Florentinam diffensione, quæ in durissimum erupit bellam, Ordelapho suprema copiartum Etruriæ Præfectura collata est. At non multò post cum Xystus federe regio adstrictus, suas illius viribus vires coniunxisset, Pinus ea, qua prosequabatur S. Sedem reuerentià percitus, à militari Imperio refugit, nè maculà inobsequentis, aut perduellis notaretur. Placuit ità Pontifici hoc fidelitatis argumentum, vt illi, nisi imperatoria insignia, quibus Hieronymum Riarium fororis filium deco-
rauerat, sanè auctoritatem largitus sit; Huic tamèn in mandatis dedit, vt prudens, & strenuam Pini consilium in quibuscumque rebus, & coleret, & sequeretur. Dum autèm secundus nomine, sed potestate primus Imperator in Respublicas Venetam, & Florentinam, ac Mediolani Ducem preliaretur, vigilijs, & laboribus, qui militarem vitam comitantur, infirmatus, in quartanam incidit. Ea modò augente, modò suos æstus remittente, in Patriam recedere, & ab armis ferriari coactus est. Ibi spes salutis cum mortis pauore confligebat, intèr quem Pinus stellarum omen ab Astronomis suis inquisiuit. Hi Principis importunitate fessi, cui malos syderum influxus occuluerant, eorum tandèm minas præmonstrarunt, imò fatalem diem aduentare. Inhorruit præfatio Ordelaphus, vt tamèn mætores cordis intimos leniret lætis spectaculis, & relaxationibus iucundis, solemnes choreas indixit, ad quas agendas, celebrioris formæ, & agilitate præstantes Ciuitatis fæminas accersijt. Cùm iam venisset funesta dies, nè sentiret aded languidas, & confectas.

confectas vires, vt sibi timendum de proximo interitu videretur, fabulis diuinationibus Astronomorum illudebat. Verùm postquam inclinato sole, tenebræ accesserunt, violentâ feбри rursùm impetitus, mediâ nocte à viuis emigravit. IV. Idus Februariarum. Salutis 1480., quinto suprâ quadragesimum ætatis suę (1). Fuit cunctis dotibus ornatus, quę iustum, munificam, & clementem Principem, solertem, prouidum, & inuictum bellatorem decent. Ceterùm tam pulchra animi ornamenta, interdùm notâ crudelitatis inquinauit, cum vel libidine acquirendi Regni, vel suspitione amittendi cruciaretur. Tres Vxores habuit Barbaram, & Saphiriam de Manfredis, alteram Astorgij Fauentiæ, alteram Thadęi Imolę Regulorum filias, ac demùm Constantiam de Pichis, Ioanne Francisco Comite. Mirandulano natam. Ibi autem thalami nullam legitimam prolem attulerunt. Ex inhonestis amoribus exorti sunt Sinibaldus, Lucretia, & Catharina. Masculus in Ditionibus successit ex Testamento Patris, à quo in clientelam relictus fuit Xysti Pontificis, & Ferdinandi Regis (2). Ex feminis maior natu Andalao Griffonio Bononiensi, minor Ioanni Thomasolo Foroliuiano Optimatibus nupsere. Elatus est Pinus in D. Hieronymi, non militaribus insignibus, non bysso, & purpurâ, sed humili, & lancâ Minorum Obseruantię veste, vt

(1) *Iacob. Philippi Bergomen. in Supplém. Chron. lib. 15. ad an. 1480. - Heron. Rubeus in Hist. Raven. lib. 7.*

[2] *Ex rogat. Thomæ Palmeggiani. 9. Februar. an. 1480.*

ipse

ipse in periodo lethalis morbi iusserat, prosequen-
tibus funus non absque merore, & lacrymis Sena-
zu, ac populo. iacet antè Aram maximam sub
rubro lapide, in quo hæc carmina leguntur

TERTIVS ARMORVM, PAGIS QVOQVE
GLORIA PINVS — ORDELAPHVS, PER
QVEM NOMINA SANGVIS HABET: --
POSTQVAM ARCEM, MVROSQVE DE-
DIT TIBI LIVIA, SEDEM -- HANC SIBI
DELEGIT. LVSTRA NOVENA SIBI.

Nec diuturnum Sinibaldi Regnum extitit, inter-
pueriles ætatis limites extincti. Constantia Pini re-
lictæ, thesaurum, & familiares apparatus secum
asportavit. In eo numerabantur centum triginta
ducatorum millia, præter tercentum viginti cur-
rus supellestilis. Hæc faciliè deprehendimus quan-
tis opibus, & splendore familiaris rei circumflue-
ret ea Domus, ijs maximè temporibus, quibus nisi-
zerum affluentia, certè non vivendi luxurià vince-
bamur.

ANTONELLVS ZAMPESCHVS

Antonellus Ioanne natus ex Plebe
Quinti, Foroliuensis Agri, cui Caput
hominis cognomentum fuit; qua ve-
rò matre, ut ab humili genere pro-
cedenti; non est memoriæ proditum.
A Patris prudentiâ non fuit dege-
ner, nequè à strenuitate Patruï, apud quem tra-
duxit primordia adolescentiæ inter bellorum pe-
tentes motus, illis velut stimulis ad immortalis

Bbb

gloria

gloriæ cursum concitatus . Postquam Italianus Tu-
 spectæ fidei notâ inustus, indignum præclaræ vitæ
 exitum subiuit, Antonellus à bellicâ custodiâ, in
 quam contrusus fuerat, elapsus, præstantissimos
 Duces secutus est, vt militarem artem, quæ non
 solum præceptis, sed plurimum experientiâ con-
 tinetur, perficeret. Rebus propterea gloriosè gestis,
 Magnifici titulum, qui non domestico splendore,
 non potentiâ Ditionum, sed propriâ dumtaxat vir-
 tute acquirebatur, vt Laurentius Medices senior,
 & Fridericus Dux Vrbinatum fecerant, in flore
 ætatis meruit. Quamobrèm in dies celebrior & ha-
 bitus, & factus, cùm equitatu præflet Anuersi
 Anguillaræ Comitum, summum imperium Pontificij
 Exercitus gerentis, eo robore, & constantiâ di-
 micauit, vt illi maxima victoriæ pars, absquè in-
 iuriâ negari non potuerit: cumque infirmato per vul-
 nus cruce, quod rude Vulgus appellare solet Zampam,
 claudicaret, Zampeschus vocabatur, quod deinceps
 infortunio sibi partum cognomentum, obsoleto fami-
 liari, deriuauit in posteros. Ipse Anuersus Impera-
 tor inuicti Iuuenis virtutem admiratus, nè de in-
 grato animo culparetur, illi Cassandram filiam sa-
 cro connubij nexu copulauit. Strenuam etiâ ope-
 ram nauauit Sigismundo Malatestæ in Fanestri bel-
 lo, ad Vicariam Præfecturam accersitus. Cum au-
 tèm ille an. 1465. Pij II. armis premeretur, ten-
 tandam pugnæ fortunam duxit. Sic copijs Eccle-
 siæ, prælij opportunitate oblatâ, vtrinquè manus
 Pontificij, & Malatestiani contulerunt, ac ipsi pri-
 marij Duces Petrus Paulus Nardinus, ac Anto-
 nellus singulari certamine congressi sunt. Tandem
 ordinibus Ecclesiasticorum fuis, & Petro Paulo,
 ense

ante Competitoris interfectio , oppugnantium vis ,
 & ardor obtepuerit, nec Senogallia repudiare Victo-
 ris iugum ausa est . Pontifex de iactura certior, de-
 lectus habuit, exercitum restituit, & sub Friderico
 Urbini Duce , nouum impetum in hostem fecit .
 Processit obuiam aduentantibus Pontificijs Sigi-
 smundus , ac ad Cesanum flumen denuò confixit ,
 sed dissimili admodum euentu sortis ; etenim post
 diurnos pugnae labores funestam cladem repor-
 tauit . Infausta igitur vicissitudines illum confictum
 consecuta sunt : siquidem Vicariatus Fani inimico-
 rum depredationi patuit ; multa Ariminensis , &
 Cesenatis Agrorum castra , in S. Sedis dominium
 deuenerunt , & ipse Malatesta ingentibus malis cir-
 cumseptus , Ariminum se se recepit . Interea Zam-
 peschus partim spe munerum illectus , partim spi-
 ritualium penarum minis territus , ad Ecclesiae ve-
 xilla migrauerat , & aduersus Malatestam conuer-
 tere virtutem , & omnem operam , ac debitam
 Pontifici fidem voluit . Subactis interim in Flami-
 nià Monteuicelo , Cusereulo , Vallisoppio , Ciui-
 tellà , & Meldulà , ad oppugnandum Fanum For-
 tunæ , adhuc in obsequio Sigismundi perseverans
 festinavit . Quæ merita vt Pontifex metitus est , nè
 illum absque retributione relinqueret , quatuor
 castris in Æmia donauit , S. Mauro , Giouedià ,
 Tombà , & Talamello an. 1462 . Leges quales-
 cumque fuerint , quibus Malatesta diurno bello
 fatigatus tandem se obstrinxit , inducias potius ,
 quam pacem afferre visæ sunt . Eo siquidem à vi-
 uis abeunte an. 1468 , cum Robertus Sigismundi
 filius , fractis conditionibus cum Ecclesia Romanâ
 inicitis , sibi Ariminense Dominium ascuisset , à

Paulo II. Pij successore impetratus fuit, sub militari Neapolionis Ursini ductu. Laboranti Regulo, subsidio venerunt copiae Ferdinandi Neapolitani Regis, & aliorum Italiae Principum, quibus ille confirmatus, periclitari dimicationis exitum nequaquam dubitavit, & collatis ad Collem Vergianum infestis signis, Pontificios profligavit. Ex oppugnato oppugnator factus, propè Arcem S. Archangeli castrametatus est, eamque & arte, & impressionibus superare studuit. Verùm illud fuit Zampeschi robur munitionem defendentis, ut Robertus desperata provincia, multis suorum desideratis, referre pedem coactus sit. Confecto Ariminensi bello, non minori virtute in Typhernati dimicavit adversus Nicolaum Vitellium; & tandem in Etrusco, anno 1478., quod Ferdinandus Rex, Reipublicae Florentinae insensus suscitavit. Cum verò Xystus IV. ad regium sedus accessisset, & Pinus Ordolphus, nec multò post Robertus Malatesta, Beneficarij S. Sedis, nè in anathematis penas inciderent, & Ditionum iacturam paterentur, copiarum imperium reiecerent, Antonellus omne discrimen subiturus, illud haud recusavit. Quod ut intellexit Pontifex, in eum tanquam perduellionis reum vtroque gladio animaduertit; quippè à Fidelium communione eliminavit, & Castris, Hieronymo Riario adiudicatis, abdicavit. Demùm sedatis tot tempestatibus bellorum effulsit letissima Pax, tum inter Pontificem & Regem, tum inter Florentinos, & Federatos: Hinc indignatio Xysti refriguit, qui Zampescum diris expiatum, honoribus, & bonis restitutum, in gratiam recepit. Verùm Antonellus non diù optata tranquillitate gauisus est, nam paulò post

post ab inconstanti terrarum requie excessit. Ei Cassandra Vxor Brunorium, pellex Hestorem, & Meleagrum pepererunt, qui paternæ gloriæ amulatores, nati, atquè enutriti in castris, extiterunt.

IN amplissimo Imperatorum cœtu, quibus summa belligerendi potestas concedi solet, non tam ob eminentiam principis in re militari dignitatis, quam ob gestorum magnitudinem, & gloriam celebris famæ apud posteritatem extitere

VVALPHRIDVS RAYNERIVS ex fratre Paschalis II. natus, cum bellicosum spiritum, & à Sacerdotijs abhorrentem enutrit, à Patruo Confalonarius, vt vocant, Romanæ Ecclesiæ dictus est. Illi autem in difficili Pontificatu, ac inter magnos motos laborante, Astorum regimen commissum fuit, & præsidium Almæ Urbis anno præsertim 1108., quo Paschalis in Apuliam diuertit, vt clericalis disciplinæ corruptelas expiaret (1). At gesta, quæ ei maiorem nominis celebritatem pepererunt, caligine antiquitatis offunduntur.

ALLORIVS II. DE ORDELAPHIS cum dotibus illis eluceret, quæ optimum Ductorem ornant, ex Reipublicæ Foroliuensis Principe anno 1273., ad militare Imperium aduersus Bononienfes euectus est. Isti enim prævalentes & potentiâ virium, & amplitudine Ditionis, vniuersæ ferè Flaminie iura dabant, & Foroliuium detrectans iugum, formidando exercitu, etiã ex fœderatis

[1] *Bartholem. Platina in Vita Paschal. II.*
populis

populis coacto, subigere affectabant. His conatibus occurrit Allorius, prout charitas Patriæ exigebat, & instructis aciebus, aduentantes hostes ad Cassiranum, ea arte, & virtute inuasit, vt de illis fuis, & in fugam actis, claram victoriam reportauerit (1).

ALIOTTVS DE PEPPIVS, Vir siquis alius suæ tempestatis fortis, summus Dux Lambertaciæ Factionis fuit, in Hieremeam Bononiæ imperitantem. Is Faentinæ militiæ, Liuentium subsidijs, & Tigrini Comitis Mutilianæ constipatus, ad Plancaldolum, Castrum Maynardi Pagani, progressus est, vbi hostiles copię oppugnationi intentæ confidebant: quæ tamèn nihil moratæ conspectum auxiliariis exercitus, correptæ formidine declinauerunt certamen, & relictis tabernaculis, omnia impedimenta cesserunt, arreptà fugà an. 1276. (2) Aliottus in Annalibus Patriæ nobilis, prudens, magnificus, & potens appellatur (3), quorum præstantiam titulorum, quotquot veteris æui temperantiam metientur satis noscent.

GVIDO BRANDOLINVS cognomento Bontempus, quem rei militaris scientia, adiutrice fortunà ad supremam conditionem eleuauit. Diù siquidèm pro Mediolani Principibus copiarum Imperium tenuit, quibus cum illustres victorias ma-

[1] Leo Cobellus in Chron. Eorol. M. S. part. 1. pag. 13.

(2) Iulius Cæsar Tondac. in Histore Faen. part. 2. pag. 308.

(3) Cobellus in Chron. Eorol. M. S. part. 1. pag. 25.

gnà felicitate peperisset, Alexandriae, & Nonariz dominium in mercedem exantlatę militię adeptus est an. 1263. Düm verò eas Ciuitates ab insidijs, & impressionibus Turrianę Gentis propugnaret, & proprijs rebus egregiè præcauisse federe Venetorum iudicaret, in odium Ianuensium incidit, qui suam amicitiam neglexisse iniquè admodum ferebant. Sic æstuantibus vtrinquè animis ad armamentum est. Cum autem Guido in primo conflictu Victoreuassisset, & in altero ordines turbatos restituere, nihil arduum esse virtuti, & strenuitati putans, niteretur, generosam oppetit mortem, quę Brandolinę stirpis Regnum interceptit [1].

GUIDO COMES MONTIS FERETRI, Gallasi filius : Hicquamuis latà intèr Feretrinos Ditione frueretur, Foroliuium elegit in Patriam, & tanquam filius amauit, renunciatus propterea omnium consensione Populi Præfatus. Illi porrò incrementa Dominijs felicibus pugnis non semel procurauit, & præsertim Martini IV. exercitum, Ioannis Epę imperijs parentem memorandà clade affecit anno 1282. [2]. At restitutis Pontificijs copijs, cum Foroliuium ad S. Sedis fidem rediisset, & posterioribus annis Guido omnes Flaminie clientes amississet, ab Honorio IV. in gratiam susceptus est, sed in Pedemontem amandatus, nè tumultus

(1) *Francis. Sanfouin. in Famil. Illustr. Ital. pag. 207.*

(2) *Ioannes Villanus in Chron. lib. 7. cap. 81. - Iacob. Malaspina in Hist. Florent. cap. 225. pag. 364. - Vlderic. Raynald. in Contin. Annal. Baronij ad an. 1282. 1286. 1296.*

Æmiliz

Æmiliæ confoueret . Nèc diù post Pisanorum stipendia meruit , quibus primùm vt Imperator , deindè vt Princeps imperauit . Verùm cum eius non modò menti , sed penè oculis obuersione dirarum contemptus , in quas inciderat , sanguinolentæ clades , & damna , quæ Ecclesiæ intulerat , iam senio ingrauescens , humilem Minorum Observantium vestem Anconæ induit an. 1297. , vbi inter exempla pietatis reliquum vitæ spatium terminauit , quatuor relictis filiis in seculo , hæredibus familiaris gloriæ , Chunrado , Hugona , Bonconte , & Friderico .

SCARPETTA III. DE ORDELAPHIS Theobaldi filius , cuiuslibet maiorum par , inter arma nominis celebritatem conquisiuit . Patriæ iam à Guelforum viribus oppressæ non solum proprijs , & Ghibellinorum copijs præsidè fuit , sed eam inimicis profligatis à seruitute vindicauit an. 1296. : Illum , & federati Flaminie Populi , & Canis Scaliger Veronæ Princeps constituerunt Ducem subsidiarij exercitus sex mille peditum , & octingentorum equitum , vt Albæ Factioni Florentiæ eiecæ succurreret an. 1301. Scarpetta superatis Aponninarum iugis , & exulibus coniunctus , suburbio , & podio Montis Politiani positus est , cuius Arcem obsidione cingens totum subigere Mugellanum tractum , atque ipsam Florentiam confidebat . At de spe , quam conceperat deiectus fuit , cum inimici in eum audacèr erupissent , & Bononiensium , ac sociorum vires , Ferrariæ Marchionis bellicum apparatus formidantes , silenti agmine citrà Alpes rediissent . Quamobrèm Scarpetta in medio rerum destitutus in Æmiliam se recepit , illamque non semèl intestinis

in tumultibus concussit, quos ut sedaret Robertus Rex Neapolis, ac Prouinciae Comes, & Ordelapham Stirpem ad conseruendam pacem alliceret, eum Magni Architrucini dignitate decorauit. Fuit Scarpetta à Secretis celebris Poeta Dantes, qui demum apud Polentanos Rauennae occubuit, an. 1321.

RAMBERTVCCIUS ORGOLIOSVS Ataus suis militari virtute praeluxit, & illustrium gestorum famam. In Bononiensi Praefectura an. 1312. inter alia, quae memoriae digniora praestitit, Guillelmum Caualcabouem Cremona eliminatum, ad suum Principatum restituit. Etenim subsidiarijs cohortibus vi facta, in Urbem peruasit, & post atrox, & diuturnum praelium victis Galeatio Vicecomite, & Manfredo Passauicino, qui ad Forum armatis eopijs obsistebant, eam prouinciam gloriose perfecit. Posteriore anno summum Imperium à Bononiensi Republica in Mutinenses sumpsit, qui variis Agri castra ad defectionem incitauerant. Collectis ex Flaminia, & etiam Patauio auxilijs, ac quatuor milibus peditum veteranorum roboratis, in Oppidanos obsequium repudiantes progressus est; & ad augendum terrorem tradens ea loca direptioni, Montem Secchianum primo inuasit. Castrum illud non diu vim sustinuit, sed istis deditiois legibus, à defectione rediit in fidem. Durior tamen Cengiani oppugnatio fuit; nam postquam multos dies hostiles acies victoriae inhiantes, frustra submunitione confedissent, asperitate aduentantis hyemis coactae, Bononiam recesserunt (1). Ramber-

(1) *Cherub. Gherardac. in Histor. Bonon. lib. 17. pag. 558; & 572.*

tuccius autem reliquum vitæ spatium in bellis sue ætatis egit, ut pulsum propinquis annis à dominatu Patriæ Orgoliosum Genus, armorum exercitio ab iniurijs iniquæ fortis vindicaret.

TIBERTVS VI. DE BRANDOLINIS, Guidonis filius, inter Ductores illius ætatis ita claruit bellicæ virtutis laude, ut ad Mediolanensium Armorum Præfecturam an. 1372. fuerit euocatus. Uxorem habuit Ioannam Ordelapham ex Principibus Foroliuij natam; quo sublimi connubio, eum propria, & Antecessorum fortitudo dignum reddiderunt. In Tabulis testamentarijs sic inscribitur: *Nobilis, & Egregius Vir Tibertus qu: Guidonis de Brandolis de Bagnacuallo, Habitator Foroliuij* (1), ubi iam senectute gravis diem obijt supremum an. 1397. Duo ab illustri thalamo filij prodierunt, Brandolinus IV., & Guido V., qui paternis vestigijs insistentes, æmulari Genitorem contenderunt. Extat Tiberti effigies equo insidentis in D. Francisci Balneocaballi (2).

BRANDOLINVS DE BRANDOLINIS Tiberti filius, quartus hoc nomine, in Brandolinæ stirpe. Editus est Tiberiaci, claro inferioris Flaminie Oppido, ubi hæc Gens vetus domicilium habuit, & adhuc seruat, tanquam secessum, & deliciarum locum. Proauorum vestigijs inherens, & Patris exemplum secutus, militari disciplinæ se tradidit, quam deinde sub auspicijs Pini Ordelaphi semper coluit. Diu pro Ioanne Galeatio Medio-

(1) *Ex rogist. Petri Bennenuti, Not. Forol. an. 1397.*

(2) *Sanseverin. in Famil. Illustr. Ital. pag. 208. lant*

Ante Duce strenuè, fortiterque Summus copiarum Præfectus dimicavit; Veronam scilicet ab Antonij Scaligeri Domino exceptam comparavit: Pluribus insuper inconcusse fidei argumentis clarus, in tot laborum; & virtutis præmium Gemelli Dynastiâ donatus est. Gloriosam præterea operam impendit S. Sedi, & demùm plenior meritis, quàm annis, Tarvisi, decessit: 15. Cal. Nouembrii an. 1396. Iacet in D. Francisci, ubi in sepulchrali monumento Gemellarum Comes, & Capitaneus Romanæ Ecclesiæ nuncupatur (1).

CECCVS III. DE ORDELAPHIS, Ioanne ex Principibus Forolivi, & Thadæa de Malatestis natus, eam rei militaris peritiam adeptus est, vt in maxima Reipublicæ Venetorum calamitate ad armorum Imperiam euehi meruerit an. 1379. Tunc enim Ligures, & Franciscus Carrarius Patavij Princeps, formidandis armis subactâ Clodiâ, Dominatrici Adriatici maris: Urbis, à seruitutis nomine abhorrenti, extrema vsquè ad excidium minabantur. Hanc tamèn gloriam à Cecco acquisitam foris, & in tanto Venetorum discrimine, domi maculavit, nam in ergastulum contruso Siabaldo Patruo, ubi non diù post occubuit, Regnum cum Pina fratre sibi ascivit an. 1385. Eo Sarfina, & multis montanis Locis aucto, se totum ad inertiam, temulentiam, & lasciviam convertit; quæ vitia illi odium Civium peperere, & maturarunt mortem. Cum itaque Ceccus in lethiferum morbum incidisset, & iam prostratâ vitali facultate ad exitum accederet, vulgato eius obitu Populus præ-

[1] *Sansonius in Famil. Illustr. pag. 208.*

torianis militibus discedis, ac fugatis, in Palatium mox bacchantis irruit, & ultimos anhelitus recipiantem; à cubile per scalas crudeliter raptavit: inter quæ tormenta, & ludibria infelix Princeps spiritum efflauit. Ei Catharina Gonzagha, Feltrini Regij Lepidi dominantis filia nullam progeniem edidit; Pellex autem Antonium, Equitem prius Rhodiensem, & tandem dimissa Cruce, per varias fortune vices in Patris sede collocatum.

PINVS II. DE ORDELAPHIS Cecchi germanus, & natu minor, sed æqualis & Principatus iure, & ducendi arte. Anno 1400. à Bononiensibus Senatu summum exercitus imperium adeptus est in Astorgium Manfredum Fauentis Principem, qui Solaroli Arcem ab eius obedientia ereptam usurpabat. Nihil sanè defuit Pinus & amici Senatus expectationi, & strenuitati suæ; nam & munitionem validissimam, & Fauentiam ipsam, sedè depopulatis Agris, arctè obsessas, in magnas angustias posuit, ut actum iam esse de Manfredæ Gentis Regno videretur. Cum verò Ioannes Bentiuolus suffragiis Populi stipatus, ad solium ascendisset, nē recens, & nondum satis firmatum Dominium nutaret, pacem Astorgio petenti dedit [1]. His Pinus bellicis curis expeditus, dum in regenda sapienter Patriam totus erat, veterno oppressus è vita migrauit inter lacrymas militum, & subditorum. Ex Venantiâ Brancaconiâ Vxore, & Nicolai Dynastæ filiâ nullos liberos reliquit.

[1] Gberardaccius in *Histor. Bonon. part. 2. lib. 28. pag. 512.* - Tonduccus in *Histor. Fauent. part. 3. pag. 452.*

PETRVS

PETRVS PAVLVS NARDINVS, quem non modò stirpis obsequium, & fides de Romana Sede benemerentis, verùm etiàm gestarum rerum claritas Pio II. Pont. Maximo impensè commendarunt. Iste Virum bellicà scientià, & disciplinà perfectè instructum, & iam præcipuis honoribus militiæ decoratum, in Faesuri expeditione, copiarum Ecclesiæ Imperatorem renunciavit. an. 1460. At Nardinus infaustus, & fatales in primo conflictu vices passus est; nam cum infesta signa in Sigismundum Malatestam intulisset, & Pontificios ordines dilapsos restituere nequiret, honestius ducens pugnando tortiter mori, quàm fugiendo turpiter seruari, utroque exercitu stupente occubuit.

HIERONYMVS RIARIVS Saonæ, ex nobilissimà familià natus, Genitricem Blancham Roborem, Xysti IV. sororem sortitus est. Plures annos Foroliuij Regnum tenuit, vbi & nonnullos suscepit filios. Militare Imperium pro Romanà Ecclesià exercuit in Ferdinandum Neapolitanum Regem, non exiguo sui nominis incremento, & glorià. Fuit humanitate, munificentia, prudentia, & fortitudine siquis alius id temporis celebris [1]. Hanc rei bellicæ supremam Præfecturam, non solum sedente Auunculo, sed & Innocentio VIII. obiuit. Verùm post felix octo annorum curriculum, quo Foroliuicisibus dominatus est, in funestà coniuratione à Cecco Andree Deddi, cognomento Vrsi, præpotentis Ciuis, filio instructa, sicà traiectus in vulnere occubuit an. 1488. Ex Catharina

[1] *Bergomensis in Supplem. Chronic. lib. 15. sub anno Christi 1474.*

Sfortia

Sfortia Galeatii Maris Mediolani Ducis, quæ illum auxerat. Imolensi Ditione dotali iure accepta, genuit: Octavianum, alterum suæ Gentis Principem, & **Isotta Bentiuolæ**, Ioannis Bononiæ Dominatoris, Virum; **Cæsarem** Patriarcham Alexandrinum, & **Archiepiscopum** Pisarum; **Ioannem**, **Liuium**, **Galeatium** & **Sfortiam** militari scientiæ potissimum inhiantes; **Franciscum** Episcopum **Lucanum**; & **Blancham**, **Astorgio** **Manfredo** **Faentino** **Regulo**, matrimoniali nexu copulatam: Ex illegitimis autem amplexibus **Scipionem**. Hanc illustrem Sobolem **Dogenardus** **Riarius** **Scotus**, inuictissimus Dux tot Othonis I. in Liguria propagauit, à qua posterioribus sæculis emerit **Desiderius Riarius**, sub **Paschali II.** Presb. Cardinalis **S. Praxedis** (1), antequam limites priuatae conditionis supergressa, inter **Flaminios** ad sublimem efferretur.

NANNES MORATINVS, in quo mira comitas fuit, singularis erga Patriam amor, & incossum robur. In rebus belli, pacisque præstitit; Principibus quibus paruit, & tandem Romanæ Sedi verè fidus. **Antonij II.**, & postea **Ludouici de Ordelaphis** copias duxit: summus earum Præfectus, & **Raualdinam** Arcem adhuc in obsequio **Cæsaris Borgiæ** permanentem oppugnauit. At prostratis **Ordelaphorum** viribus, quorum postremum sapienter monuit, vt iniquæ temporum fortunæ deseruiret, clauis Ciuitatis **Ioanni Archiepiscopo Ragusino**, & **Iulij II.** Legato obtulit: an. 1504.

(1) Ex *Chronica Ianuæ* **M. S. Corelli** - Ex *Apostillis Francisci Card. Boncompagni* in libro *Famulij Campani de Famuli Illustr. Ital. cap. 15.*

In his

In his Pontificij Regiminis primordijs, flagrante simultate inter suam, & Numaiam stirpes, quibus tota Ciuitas herebat, ex priuatis odijs innumere ferè calamitates ortæ sunt. Nannes Patriæ amantissimus, postquam victo naturæ instinctu, mutuis cædibus inimicorum iniurias vltus esset, intestinæ paci locum dedit, in qua licet instabili tranquillitate à vitâ discessit.

BRVNORIVS II. DE ZAMPESCHIS, Antonelli, & Lucretiæ de Comitibus Domicellæ Romanæ filius paratam indolem militiæ tribuit, magis splendidam gloriæ mercedem, quàm fluxas opes quærens, vt Auorum merita, & bellicos gradus exæquaret. Pro Paulo IV., & Pio V. Pontificibus Maximis, Republicâ Venetâ, Amedeo Sabaudiz, Guidone Vbaldo Urbini, & Hercule Ferrariæ Ducibus gloriosè certauit: Annoque 1567. duobus millibus peditum, & biscentum Cataphractis in Hugonottas Galliæ, vbi clarissimum torquem S. Michaelis à Christianissimo Francorum Rege in strenuitatis argumentum, & præmium reportauit. An. 1570. Senatus Veneti stipendia meruit, primùm equestris Tribunus in Illirico, & Episo, deindè Generalis Foroiuliensîs Proinciæ in qua menia Vtini, & aliarum Arcium instaurauit: Custos præterea Metamaucensîs Portus, cum de ipsâ Venetiarum Vrbe aduentantibus Turcis timeretur. Suspicionem belli extinctâ, summus Armorum Præfectus ab Urbinati Duce creatus est in perduellem Ciuitatem, quam & vi, & prudentiâ ad præstandam legitimo Principi obedientiam adduxit. Domum Cretensî Regno præfuit, Ducis, vt aiunt, nomine; sed non diù amplissimum Magistratum gessit, aduersante salutî

saluti illius celsi naturà . Ut autem penè redactus ad
 tabem se restitueret , in saluberrimam Ditionem Fo-
 ropompilij secessit , ac sequente in dies morbo , 3. No-
 nas Nouembrii 1578. etate iuuenis , sed bellicà pe-
 ritia senex obiit , annum agens trigésimum septi-
 mum (1) . Ei Coniux Baptistina Sabella , ex Prin-
 cipibus Albani , Heroïna Romana , in D. Rophili
 monumentum posuit , cum simulacro è marmo-
 re equo insidente . Cum verò sterilis thalamus nul-
 lam prolem attulisset , Zampescha stirps defecit ,
 & Foropompilij oppidum , & S. Mauri , ac Gio-
 uediæ castra ad veterem S. Sedis fidem rediere .

DE COPIARVM DVCTORIBVS .

CAPVT III.

BRVNORVS ZAMPESCHVS

Enitus magnifico Patre Antonello ,
 matre Cassandra nobilissimæ stirpis
 ex Comitibus Anguillaræ , nouum
 suæ Domui decus allaturus in lu-
 cem venit anno 1465 . Non addide-
 runt quidè stimulus ad gloriàm
 Proauorum Imagines ; quippè Italianus Patrus
 huius nobilitatis initium fuit : ipse verò inter arma
 natus , quasi cum lacte spiritus ad militiam fuisse
 set , ab ineunte adolescentiâ feroces equos ascen-

(1) *Nicolaus Brigantius in Panegyri. Patavij
 Impress. sub an. 1605. - Matthæus Vecchiazzani
 in Histor. Rompl. part: 2. lib: 21.*

debat ,

illectam . Anno 1510. Fusignanum in deditionem
 sumpsit , quamvis exitu minus felici ; etenim ab
 eisdem turpiter proditus , à quibus accitus fuerat ,
 enormem iacturam reportavit (1) . Mox Iulium
 ad obsidionem Arcis Mirandulæ pergentem secutus
 est an. 1511. , summâ Castrorum Magistrî Præstura,
 quam tantâ laude absoluit , vt Pontifex fateti
 cogereetur optimi euentus fructum referendum in
 primis Brunorij prouidentie , & strenuitati . Itaque
 vt tot præclara erga se , & S. Sedem officia re-
 muneraretur , bonemerentem Ducem Oppido
 S. Archangeli donauit , quod in amœnissimo Colle
 Ariminensis Agri locatus est . Extincto Iulio impe-
 rium cohortium Prætorianarum Leonis X. retinuit ;
 & Laurentij Medices , cui Pontifex exauctorato
 Francisco Maria Roboreo ob necem Francisci Car-
 dinalis Aldosij , Rauennæ sub Pontificijs oculis
 patratam , Ducatum Urbini adiudicauerat , pha-
 langas , & turmas duxit . Eum propterea armis ubi-
 que fatigauit ; Pisaurum infestis signis , & impres-
 sionibus vexauit , Maioli , & penè inexpugnabilem
 S. Leonis Arcem expugnauit . In his , alijsque bel-
 lis plerique ab eo Optimates bellicæ Artis docu-
 mentis imbuti sunt , vt eius vexilla lectari , & ius-
 sis parere , tanquam gregarij , biscentum Dynastæ
 nequaquam erubuerint ; quæ res tantam illius no-
 mini celebritatem attulit , vt clarissimis suæ , &
 superioris ætatis Ducibus hoc gloriæ emolumentum
 minimè contigisse iudicetur . Sic postquam sexa-
 ginta expleuisset annos inter arma , conficius , &

(1) *Sebastian. Manciochus in Chron. Forol. M. S.*
ad an. 1509. 1510.

palmas

palmas debitum naturæ persoluit an. 1525. A Lau-
 zà Pignattà pulcherrimà Rauennatum feminarum
 Matronà , ac præ generis nobilitate consorte di-
 gnissimà , Antonellum vniigenitum , Baptistam , &
 Claudiam feminas genuit ; quarum prima Hierony-
 mo Basso Rauennæ , altera in primis nuptijs Iu-
 liano Hasteo , in secundis verò Sigismundo Bran-
 dolino Foroliuij Proceribus tradita est . Militari ho-
 nore , & solemnî funere humatus fuit in Oppido
 S. Archangeli . Cùm autem Antonellus filius an.
 1535. paternam Ditionem in Foropompilium præ-
 stantèr munitum , & Patriæ suæ proximius com-
 mutasset , in D. Ruphilli cineres Parentis , & ossa
 comportauit , quæ in Mansoleo albi mæmoris cum
 Effigie militaribus indumentis adoperta , & dormi-
 entis insâr recubante , iacent . Ità inscriptum la-
 pidi Epitaphium inuenitur :

BRVNORVM ZAMPESCVM FORDPVEIEN-
 SEM -- BELLICIS ARTIBVS INSIGNEM IV-
 LIO . II. AC -- LEONI . X. PONTIFICIBVS
 MAX. CARVM ANTE -- DIEM VITA FVN-
 CTVM ANTONELLVS FILIVS SAN -- CTO-
 RVN MAVRI ET ARCANGELI OPPIDO-
 RVN PRIN -- CEPS CLARISS. DECORA-
 VIT. VIXIT ANNOS . LX. OBIIT . MDXXV.
 OCT. KL. DEC.

In hoc Epitaphio Verbum

FORLIVIENSEM in FORDPVEIENSEM imu-
 tatum , Corruptoris infelicem ausum , & crimen
 futuris ætatibus ostendet ; Patet siquidè ex quar-
 ta litera , quam L fuisse testantur adhuc hactè non

Ddd 2

penitus

penitus excisæ ; & sublatae confisum fuisse O. Quintam antea I in P. dolose conuersam , & inter sextam , & octauam , licet spatij æqualitas versutis locum denegaret , L brevioris mensuræ impressum , dolum accusat , & oculos ipsos de veritate testes habet. Verùm enim verò non diù insedandum est in querendâ Zampeschæ Gentis Patriâ , quam grauissimi Auctores satis probant , & obsignatæ Scribarum tabulæ. In Consilij magni instauratione , à Iulio II. anno 1508. Foroliuij per Ioannem Archiepiscopum Ragusinum , & Pontificium Legatum ordinatâ reperitur Brunorus ; quod sanè omnem discutit vmbram dubietatis , cum in Patriciorum Album non alienigenæ , sed originarij tantùm Ciues describerentur (1) . Erant eius ædes finitimæ Domui Herculanae familæ , & in D. Mercurialis extabat lapis gentilitij sepulchri cum stemmate impresso , ensium videlicet , & astri. Quæ licet ita sint , *Mattheus Vecchiazzanus* impotenti ergâ Patriam amore victus , Brunorum Foropompiliensem asserere , & omnem Zampeschi Generis posteritatem hæud dubitauit . Hæc sententiâ , vt infirmis rationibus ionixa , euerti sanè facili negotio , & certis documentis posset , sed solo Pompiliensis Ciuis *Nicolas Brigantij* è Familla Seruorum-testimonio prosternatur , qui Zampescham stirpem Foroliuianam affirmauit . In Oratione ad Patres Liuienses habitâ , quæ à typis Patauinis egressa est an. 1606. hæc , & alia de Zampeschis memorauit . In Apparatu : *Si fortè in meis naturalibus Dominis commemo-*

[1] *Ex rogat. Ioannis Portij 17. Martij anno 1508.*

randis.

vanidit ; inquit Patria vestra finem proflire tam
 visper auderitis ; ignoscatis oro ; nam amor Patria,
 Dominorumque memoria id effecit , omnia tamen in
 vestra cedunt Civitatis honorem ; Zampeschi siqui-
 dem Liusenses fuere. In Oratione : Brunorus Zam-
 pestus Patricius vester , rebus in bello millies pra-
 clarè gestis , à Summo Pontifice Forampompilij ade-
 ptus est , alijs Ditionibus auctus . Inferius vbi
 de Brunoro II. loquitur : Heu Pompilium infelix
 tanto Principe sine successore priuatum , & tibi com-
 parior à Liuisia illustrissimo Ciue . interitu tam glo-
 riosa Profapia penitus iam tandem orbata (1). Is
 Brunorus secundus nomine , Antonelli filius , & Bru-
 norij senioris nepos semet Liuanum factus est in
 Epistolis ad Magistratum Nonaginta Paciferorum
 Foroliuij missis , quæ in illius Collegij Tabulario
 tanquam perpetui certæ rei testes vigent , & su-
 perfunt . Sic corruptoris impudentia satis confuta-
 tur , qui non modò antiqua M. SS. , superiunctis Li-
 teris , & fabulosis Scholijs in orà paginarum appe-
 sitis vitiauit , sed nec ipsi marmoribus pepercit .

ANTONIUS NUMMIUS

Ogæ muneribus Bartholomeo patri,
 Viro præstantissimo antecelluit , bel-
 lica verò virtute maiorum nemini
 concessit . Natus anno 1470. cum
 virtutibus per bepeficam naturam
 inditis adoleuit , quas decorare belli,

(1) Ex Panegy. Forol. , Auctore Nicolao Bri-
 ganiso , Impress. Patanijs an. 1606.

& pacis

& pacis artibus contendit. Junior cepit cum iniqua fortunâ colluctari; ægrè tamèn ferens ab illis premi, quos antea depresserat, & in civilibus prælijs victor perterruerat. Verùm vt hæc infortunia declinaret, apud æui sui Mæcenatē Ioannem Gonzagam Mantuæ Principem secessit, qui postquàm nouit illustris animi ornamenta, illum à Secretis, ab intimis Consilijs, & Domus Præfectum declarauit (1). Erat Antonius non parùm instructus humanâ eruditione, cui omne tempus dabat, quod sibi politicis, bellicisque curis reliquum esset. Bis Oratoris munus in Aulâ Germanicâ Maximiliani, & semel in Gallicâ Francisci I. obiuit, magnâ utrobique splendidissimæ vitæ, & dexteritatis laude: Indè in Italiam reuersus est, non modò stipatus Cæsareâ, & regali gratiâ, sed & magnificis donis honestatus. Itineris comitem habuit Christophorum Cardinalem consobrinum suum, ad pedes Leonis X. properantem post Lugduni Comitiam, in quibus Præfecturam Seraphicæ Familiæ deposuerat. Pontifex memor prisce intèr Medicæ, & Numaiam Gentes amicitiz, Antonium perhumanitè excepit, & varijs amoris argumentis insigniuit. Cum autèm traxisse dies, non solum in officijs pacis, verùm etiàm belli minimè ignoraret, & in martialibus ludis accepisse sub excellentium Ducum disciplinâ, præsertim Friderici Gonzagæ, rei militaris scientiam, eum Gentium Armorum, & Taxarum Commissarium Generalem renunciauit.

[1] *Ex Epistola Ioannis Gonzagæ ad Fridericum fratrem, S. R. E. Imperatorem, Dat. Mediolani 8. Nouemb. 1515.*

Nèc

Nec Successores Pontifices Maximi Hadrianus VI., & Clemens VII. illi minuerunt gradus, sed postremo honores auxit, & spectatissimæ virtutis Virum ad Summi Collateralis dignitatem, tanquam ad latus supremi Ducis collocatum eleuauit (1). Per id temporis Pontifex, & Veneti simul percussio federe, Franciscum Sfortiam in Arce Mediolani acriter obsessum, ab angustijs liberare, & Carolo V. Italicum Regnum affectanti, coniunctis viribus obuiam ire nisi sunt. In hoc bello, quod ingentibus malis viam aperuit, tantam Antonius exercuit auctoritatem, vt ferè nihil eo vel inconsulto, vel reprobante, Clementis iussu gereretur. Verùm hæc potentia in illum inuidorum odia exauit, & necem eius maturauit; etenim licet belli muneribus intentus, nihil tamèn vrbauitatis officijs oblitus, cum ad inuisendum pergeret nobilem Conciuem Hermolaum Beccium tormento bellico sauciatus, dum Ecclesiæ stipendia merebat, erumpente ab insidijs ignoto milite leuis armaturæ, impio sanè ausu clauà ferreà percussus, penè exanimis ab ephippo corruit, nequidquam ferentibus opem affectis, qui demùm Cremam deuexerunt, si forte spes esset salutis curaturi. Iuit inter federatos exercitus fama sceleris, quem ingens motus militum, Ducemque secutus est. Grassatoris nomen diris deuonebant, & infortunio Viri summoperè dolentes, fortitudinem, prudentiam, ceterasque virtutes amantissimi celebrabant. Cum interea nihil

(1) *Ex Epistola Cardin. Armellini Medices, Camerarij ad Nob. Antonium Numaium, Dat. Roma 30. Iulij 1525.*

valerent

valerent remedia, ut exundans abriū lethali cruo-
sisteretur, breui occubuit, gloriosiore quidē di-
gnus exitu, anno ætatis quinquagesimo sexto, Re-
parationis nostræ 1526. Cadaver aromatibus im-
butum in Patriam translatum est, ubi petasis
Iustis militari pompâ, in D. Francisci sepulturæ
traditum requiescit. Eratbat marmoreum monu-
mentum ad lævum parietem maioris Aræ, sed
postremò Patres Ordinis dexteram ingredientibus
Templum humiliori loco posuerunt, ubi hoc Epi-
taphium legitur :

D. M. S.

ANTONIO NYMAIO VIRO OMNIB. VIR-
TVTIS ORNAMENTIS -- ABUNDANTISSI-
MO QUI QVVM IN CASTRIS ECCLESIA-
STICIS -- EQVESTREM QVÆSTVRAM SVB
TRIBVS PON. MAX. -- LEONE X. HA-
DRIANO VI., ET CLEMENTE VII. SVM-
MA -- CVM LAVDE GESSISSET, AD ME-
DIOLANVM INOPINATA -- MORTE ERE-
PTO, VXOR., ET SIMON FILIVS LVGEN-
TES -- P. VIXIT ANN. LVI. M... D... OB. AN-
NO A CHRISTI -- NATIVITATE MDXXVI.
KAL. SEPTEMB.

Fuit illi Vxor Clara, ex veteri Flōrenâ Gente,
filius autē Simon, eius virtutum hæres, &
post Franciscum Guicciardinum etiā Quæstorij
dignitatis...

CÆSAR

CÆSAR MERCVLANVS

Nèr illustrium maiorum imagines ortus est, parentibus Ludouico, & Burghina Beccia; cui claras dotes natura indidit robustum corpus ad perterendos militiæ labores, strenuum, & ingentem animum ad quæcumque audenda. In extraneis bellis adoleuit, Augustissimi Caroli V. Imperatoris auspicia secutus, & inuicti Ducis Ferdinandi Arconi signa. A postremo non solum præceptiones militiæ sumpsit, sed & illi, & socijs palàm fecit, se nihil intolerandum putare, quod ad consequendam gloriam deduceret. Postquam in Iuene Ferdinandus nouit strenuitatem, & belli scientiam, eum peditum, equitumque Ductorem renunciauit, vt alijs, & imperio, & exemplo præluceret. Belli fortunam varia, & quam ab inopinatò quandoque fauet! In celebri apud Ticinum pugna intèr Austriacum, Valesiumque exercitus commissa, Cæsari contigit, vt Franciscum Galliarum Regem animaduerteteret, se in aperta discrimina conijcientè, & intèr densas hostium copias equo cursitantem: nè propterea tam insignis victoria à manibus excideret, totis viribus contendit. Plerique fortes Viri ad illam adspirantes, incredibili, non quidè reprobanda tum audacia, Regi circumsteterunt, & potissimum primus omnium Cæsar, qui militis, & Ducis munia præstantèr sustinebat. Sortis igitur opportunitatem secutus, intèr cæteros aggressores per arma, per enses, penetrauit, & equum hastâ transuerberans, Regem ad solum cadentem apprehendit.

E e e

hendit.

hendit. Nè tamèn in dubium reuocari posset, quàm ex tot affectantibus eam laudem, primus meruisset, abtulit regium calcar, & aurei Centonis frustum, vt secum testes glorioſi facinoris deferret (1). Capto Rege, Francorum copie profligatæ sunt, à corde in externos etiàm sensus exundante Imperatoris lætitià, qui magnos à felici victorià fructus, sibi, Regniſque suis pollicebatur. Vt autèm fortissimi Bellatoris facinus grati animi iudicio quopiam Carolus comprobaret, quippè in memorando apud futuras ætates prælio octo hastas perfregerat, dùm Lacippone in Hispanijs degeret, non solùm honestissimis elogijs, sed equestris dignitatis insignibus coràm Christianissimo Rege, & Aulæ Proceribus ornauit, vt ex honoraria pagina sequentis tenoris innotescit. *Carolus &c. Multa ad Imperialis, ac Regiæ dignitatis culmen pertinere dignoscimus, sed illud inprimis, vt quemlibet, prout eius merita exposcunt, premijs, & honoribus afficiat. Cum dignitas, & tituli cumulatiùs illis soleant exhiberi, qui claris Natalibus orti, clarissimis virtutibus entescunt: quo fit, vt animaduertentes qua fronte, qua strenuitate, & fidelitate, animoque indefesso Magnificus Cæsar Herculanus, Armiger fidelis noster dilectus in conflictu, qui dudùm fuit intèr felicem exercitum nostrum, quem tenuimus in Lombardia secùs Ciuitatem Papsæ, contrà exercitum Serenissimi Regis Francorum, vnà cum alijs talitèr certauit, quod non solùm exercitus prædictus*

(1) Mambrinus Rosens in *Hist. Mundi part. 3. lib. 2. pag. 54.* - Ioannes Tracagnotta *part. 3. Historsar. pag. 55.*

Regis

Regis Francorum debellatus fuit, verùm enim verò
personæ dicti Regis Francorum, aliorumque Prin-
cipum, Ducum, & militum illi famulantium capta,
ad nosque deuectæ fuere, de prædictis, & alijs pro-
feruitio nostro diuersimodè per dictum Cæsarem Her-
culanum factis certiorati oretenùs per Illustrè Car-
rolum de la Noi Ducem, & Capitaneum nostrum
Generalem, & Sanctissimæ Ligæ in Italia, vt pro
meritorum suorum cumulo, aliquod testimonium
nostri de se iudicij circumferat, cuius incitamento
posthæc promptioris studio operam suam nobis exhor-
beat, illum dignitate infra scripta decorare decre-
uimus. Præmissis itaque moti respectibus, die sub-
scripto in præfatorum Serenissimi Regis Francorum,
& Illustris Comitis Nassau nostri magni Camerarij,
D. Caroli de la Noi nostri in præfato Regno cite-
rioris Sicilia Viceregis, Locumtenentis, ac Capi-
tanei Generalis, D. Laurentij de Goruoiij nostræ Do-
mus Magni Magistri, & aliorum præsentia, præfatum
Cæsarem Herculanum ense nostro, vt moris est, &
per nos fieri consuetum tangendo, Equitem auratum
armauimus, & fecimus, militarique cingulo deco-
rauimus, & insigniuimus &c. Illi præterea Carolus,
& toti Herculanæ stirpi attribuit nouum gentilitium
stemma, alternis coloribus aureo, & cæruleo distin-
ctum, ac à Zona rubri coloris, quæ ab ore Aquilæ
prodiret, obliquè intersecatum. Ibi duo alba
ignitabula, & in medio coronam auream; Porro
circà scutum in linea purpurea octo lanceas grauis
armaturæ collocauit, ad denotandum, vt inquit,
quòd se tam strenuè habuit dictus Cæsar Herculanus,
quòd octo Lancearum prædictarum hastas in hostes
contrarij exercitus virilitèr fragat, ac rupit,
Ecc 2 quemadmo-

quemadmodum *Pictoris ingenio in presenti Privilegio figurata, & picta melius conantur: Volentes præfata Insignia esse prædicto Cæsare Herculano, & suis Successoribus munus sempiternum* (1). Cum verò laudata virtus crescat, & in nobilioribus animis gloria virtutis vberrius sit alimentum, Cæsar eo præmio confirmatus aggredi cepit maiora. Quapropter merens Austriacæ stipendia, Urbem Neapolim à fœderatis oppugnatam, summa fide defendit; quæ virtus profundis in eo fixa radicibus, nunquam labefactata est. Ut propterea Imperator benemerito Cæsari æquiorum rependeret mercedem, Philiberto de Chialon Præregi Neapolitano iussit, ut eum Comardæ, & Arancæ Amiternensis Agri castris, Aquilanorum defectione ad regiam Camera spectantibus, Dynastam institueret. Extant concessionis tabulæ sub an. 1533., quibus illa, etiã filijs, & posteris adiudicantur, cum omnibus (sunt earundem tabularum verba) fortalicijs, casalielis, prædijs, oliuetis, nemoribus, & molenadinis intrâ ditionis fines collocatis (2). Fuerat & paulò antè Cæsar, viam vniuersæ carnis ingrediente Pyrro Caraffa Comite Buxenti, intèr quinquaginta Regni Continuos (sic enĩ appellantur) cooptatus [3]. Cùm autèm ad Patriam consanguineos suos inuisurus diuertisset, impiâ coniuratione perditorum

(1) *Ex Privil. Cæsareo, Dat. Granatæ die 3. Octobris an. 1526.*

(2) *Ex rog. Sebastiani Comorij, Not. Neapol. 20. Decembris an. 1533.*

(3) *Ex Epistola Cæsaris Pignatelli, Dat. 1. Augusti an. 1533.*

hominum

hominum interceptus est. Hæc tunc Ciuitas intestinis odijs, quæ non tacitis discordijs continebantur, sed in optimi cuiuscumque Ciuis fortunæ, & vitæ erumpebant, instar procellosi maris æstuabat. Intèr hos fluctus suo nimium confidens robori, ac virtuti Cæsar, cum Scipione Angelerio, nullo ad latus ex famulis adstante, per Urbem spatiabatur. At repente à factiosorum cætu [quatuordecim numerabantur] qui in insidijs latebant, circumuentus, cum secum pugnare gladijs non auderent, eum hastis trajicere, proditorum notam contemnentem, nisi sunt. Cæsar inconcussio animo, & mortem clarissimæ vitæ dignam obiturus, euaginato ense furentium inimicorum arma mirâ constantiâ sustinuit, & pedetentim recedens, se se in ædes Antonij Herculani à præsentis periculo subduxit. Ibi cum deposito gladio, expers suspitionis requie frueretur, ab improbis satellitibus perfractâ ianuâ impetitus est, & truculentè interfectus. Statimæ rumor increbuit per Ciuitatem tantæ proditionis, & ad aures peruenit Baccij Valorij Florentini, Flaminie Præsidis, qui nupèr cum tercentum peditibus Foroliuium introiuerat, ut sæ caueret incolumitati, Rauennam festinantèr redijt (1). Accidit incomparabilis herois mors VI. Idus Septembris, anno Reparationis nostræ 1534, eius ætatis trigésimo quinto, cunctis plorantibus iacturam, & exitus profectò funesti miserentibus. Ferunt ad scelus impulsisse aduersæ factionis ciues, & impotentiam ferinæ vltionis, cui inhiabant, & suspicionem nimig

(1) *Ex Chron. M. S. Forol. Sebastiani Mincichij ad. an. 1534.*

auctori-

auctoritatis , quam Cęsar , & rebus gestis , & affinitatibus inclytarum stirpium comparauerat : Timebatur ab illis nempe tũm. ob clientelas foceri Francisci ex Comitibus Carpinei , tũm strenuę Naldorum Gentis , in qua eius Amita Mattheo illustris famę Ductori nupserat . Elatus est in Da Hieronymi , more militari , & post luctum bonorum omnium , qui periisse Patrię ornamentum prædicabant , sepulturę datus , vbi sub Imagine leguntur sequentia :

D. O. M.

CÆSARI HERCVLANO FOROLIVIEN. GE-
NERE -- NOBILI SED PROPRIJS VIRTU-
TIBVS NOBILIO -- RI , QVI SVB FELICIS-
SIMI ROMANOR; IMPE -- RATORIS CA-
ROLI V. AVSPICIJS , AB ADOLE -- SCEN-
TIA INVICTISSIMO DVCE FERDINAN-
DO -- ARCONO , MVLTA PRÆCLARÆ
REI -- MILITARIS OPERA NAVAVIT ,
A' QVO -- EQVESTRI ORDINE ORNA-
TVS , PEDITVM -- EQVITVMQ; DVCTOR
CREATVS DVOB. OPPIDIS -- ARAGNA ,
ET CAMARDA IN AMITERNEN. A -- GRO
HONESTATVS POST V. ET XXX. AN: --
TANDEM IN PATRIOS REVERSVS LARES
DVM FLVC -- TVANTIS PATRIÆ DVBIJS
IN REBVS , PVBLICÆ SA -- LVTI OMNI-
VM CIVIVM , SVORVMQVE INCOLVMI-
TATI -- CONSVLIT , OPITVLATVRQ; HEV'
IMPIETAS PLVS -- QVAM BARBARA ,
POST TOT BELLORVM DISCRIMINA --
POST TOT FORIS PARTOS HONORES
A' SCE -- LERATIS SICARIJS NEFARISQ;
CRASSA-

CRASSATORI -- BVS TANQVAM AGNVS
INNOCENS CONFODITVR TRV-- CVLEN-
TISSIME' GRAVI OMNIVM BONORVM
MOERO-- RE. RELICTA CONIVX, OR-
BATI FRATRES-- MOESTI GENTILES PO-
SVERE. VIX: ANN: XXXV. -- RAPITVR
ANN: SAL: DOM: MDXXXIII.

Æmilia de Carpineo post Viri interitum enixa est
femina, cui in magnanimi Patris memoriam Cę-
sarinae nomen ad Sacrum Fontem indidit. Ei Dy-
nastiam Petrus de Toletto Prorex Neapolis, pater-
næ virtutis, & meritorum conscius, beneficiario
iure adiudicavit an. 1547. (1), quam illa primò
in Taurinum Genus è Ciuitate S. Sepulchri Hier-
onymi Vxor (2); demùm in Matthæiam Familiam
Foroliuiensem Fabritio secundis nuptijs copulata
inuenit. Non tamèn in hac muliere defecit nobi-
lissimæ familiæ Posteritas, sed ex Petro Cęsaris fra-
tre longà Nepotum serie, in Cęsarem iuniorem
Equitem S. Stephani viuentem promanauit.

POMPEIVS MATTHÆIVS

X nobilissima familià natus, quę
citrà commentum à Matthęijs Ro-
manis iactat originem, XIX. Cal. Ia-
nuarij anno 1556. Genitorem Fran-
ciscum sortitus est primarium Virum.

(1) Ex Inuestit. Don Petri de Toletto, sub die
14. Octobris an. 1547.

[2] Ex rogat. Angeli, Not. Sepulchriani sub 7.
Decembris an. 1563.

Celebres

Celebres suæ ætatis Duces exequavit, nisi belli Præfecturis, saltèm scientiâ, & militari laude, longæ vitæ interuallo, & claris experimentis comparatâ. Vix præmaturum ad martialem gloriam impetum cohibere potuit, vsquè ad ineuentem adolescentiam; siquidèm decimum, & quartum annum agens Christianorum classem ascendit, & ad Echinadas eo spirituum igne in communem hostem dimicavit, vt vel tùm pericula, & mortem contemnerè assueverit, videritque admirantes de se veteranos. Hęc primordia militiæ haud dispare successus consecuti sunt. Sub vexillis Philippi II. Hispaniarum Regis gloriosos sustinuit labores in Pedemonte, & Lusitaniâ, vbi velut in bellicis ludis optimè institutus, Artem, qua oppugnari, & defendi Arces, conseri, & sustineri pugnæ, ac tutiori victoriæ normâ circumueniri solent inimicorum ordines, percepit. In Hungariam deindè profectus est, immortalitatis cupidus, quam quidèm mereri potissimùm sperabat, si sanguinem pro Christi lege profudisset. Commendatione Hispani Regis aduæctus, statim à Rodulpho Imperatore ad Equitum Præfecturam promotus est; quod quidèm munus illicò non modò commilitonibus, sed & summo Duci virtutem eius gloriosè comprobauit. Hęc vt accepit Cæsar, ei præstantissimam Comitiæ munitionem, in angulo Insulæ Schutæ erectam, & egregijs septis vallatam credidit, quæ ingens Regionis spatium à Thracum rapinis, & damnis prætegebat. Pompeius futuris periculis occurrens, & hostiles minas anteuertens, nouis aggregibus difficultatem oppugnationis auxit, commæatus sedulò congescit, & accomodatâ concione prædarios milites

milites spe nunquam interituri nominis confirmavit, quam vel morituri pro Christiana Republica, vel superstites a tuitione retulissent. Expleto vix apparatu, Turcae infestis signis propugnaculum adorti sunt, & de more tentantes assaultum, & ferino vultu perstreptentes, superare mentia, & inconditis clamoribus terrere defensorum constantiam nitentur. Isti excepere Infidelium impetum, alios a muris precipites egerunt, alios atroci praelio trucidarunt, ut propterea barbari desperata expugnatione, non absque dedecore recesserint. Postquam Rodolphus optatissimum audiuit nuncium, ad se strenuum servatae Arcis Praefectum euocavit, in conspectu Ducum magnis praconijs exornavit, & aureo Torque ingentis ponderis, nec non celsiore gradu, ac auctoritate remuneratus est. Tandem inducijs inter Austriacam, Ottomanamque Domos obfignatis, Romanae Ecclesiae stipendia meruit, in Flaminia Prouisor, in Piceno Tribunus, ac Castrorum summus Magister. Ne tamen in S. Sedis militia feriretur, Pontificis Maximi permisso ad Venetam accessit. Ibi praecipuis muneribus perfunctus est, Prouisoris Generalis Arcium quarumcumque inter Cenomanos, Euganeos, & Carnos; Tormentorum bellicorum Praefecti, sub Ferrante Rubeo Parmensi, Marchione S. Secundi, in Illyrico, & Epiro; & denique post eum Legati: Haec enim imperia annos quindecim summa fide, & strenuitate exercuit, semper pro viribus amplificandae Venetorum fortunae intentus, ut ex Patentibus Literis Reipublicae Serenissimorum Ducum Joannis Cornelij, Antonij Prioli, & Francisci

Eritij (1) : Com autem vixisset usque ad extremam senectutem vegeti mente in fatiscenti corpore , & vniuersus Senatus consilij robur , specimina fidelitatis , & rei militaris scientiam ob oculos haberet , meritissimo viro ad exitum vitæ , officia , & honores prorogauit . Ità annis sex , & octoginta laudabiliter inter bella traductis , requieuit VI. Idus Martij anno 1642. In D. Leonardi magnificè clatus est , & sepultus , hoc sempiterno munerum , & virtutum suarum monumento :

FRVSTRA TEGIT LAPIS -- QVEM FAMA
 SVPERBIENS VENERANDVM EXHIBET
 ORBI. -- POMPEIVS MATTHÆIVS -- FO-
 ROLIVIENSIS , ET ROMANVS PATRICI-
 VS -- PRÆTER FVNERA VERE POMPEI-
 VS -- AB EMPYRIO DOCET HIC. -- PV-
 GNAVIT IN IYVENTÆ VESTIBVLO AD
 ECHINADAS:-- LVSITANVS EIVS VEXIL-
 LA SVSPEXIT , AC SABAVDVVS ; -- IN PAN-
 NONIA COMARIAM RODVLPHO SECVN-
 DO IMPERATORI -- A TVRCARVM SER-
 VAVIT ASSVLTIBVS ; -- FLAMINIA TAN-
 TVM AGNOVIT PROVISOREM -- TRIBV-
 NVS IN PICENO , ET CASTRORVM SV-
 PREMVS EXTITIT PRÆFECTVS -- TAN-
 DEM -- IN SINV VENETÆ REIPVBLICÆ
 TORMENTORVM BELLICORVM LEGA-

(1) *Ex Prsuil. Ioan. Cornelij , Dat. 13. Aprilis an. 1600. - Ex Prsuil. Antonij Prsoli , Dat. 8. Nouembres , & 8. Iunij 1601. - Ex Prsuil. Francisci Erstij , Dat. 14. Aprilis an. 1610.*

TVS --

**TVS -- OCTOGESIMVM SEXTVM EXPLE-
VIT ANNVVM, ET MVNERA, -- INTER
GENTILES, INTER OTIA, INTER ARMA,
INTER ARAS -- ILLUSTRIS, PROVIDVS,
INVICTVS, IMMORTALIS -- ANNO DO-
MINI MDCXLII. DIE X. MARTIJ.**

Eius Vxor Hippolyta Numaiæ, ex amplissimo, & paris nobilitatis Genere enixa est filios Prosperum, Petrum, Hippolytum, & Vincentium, vestigijs gloriosi Genitoris insistentes; quorum postremus in Arcis Anphi Præfecturâ occubuit.

Te eorum memoria repetenda est, qui Ciuitatum Præfecturas, summum bellici imperij apud Italiæ Populos munus deferentes, obierunt, magnâque sui nominis celebritate sancti sunt.

ALLORIVS AFFIÆ, inter Germanos Regulus, cum inter Italiæ motus honoris, & opum honestè stipendia quæreret, sortem Livianis præstitit in Bononienfes operam an. 903. Quamobrèm Publici Consilij Patres gratos se præbuerunt, impositâ ipsi Ciuitatis Præfecturâ, in quo Magistratu filiam Tiberij Berengarij in vxorem duxit, Castorum Podij, Culmani, & Latini heredem. Ab hoc coniugio prodiesunt Sinibaldus, Philippus, & Scarpetta. Verùm tanta in Allorio regnandi libido fuit, vt per tumultum libertatem opprimere moliretur. Secus verò quàm sperauerat, euenit, nam populari impetu depulsus, Venetijs exul dies suos terminauit. Vt propterea Philippus nata minor odia

inimicorum declinaret, inuersà *Ordelafo* voce, quæ retrogradis literis *Faledro* sonat, nobilissimum Genus edidit, à quo Serenissimi Venetiarum Principes *Ordelafo*, *Vitalis*, & *Marinus* orti sunt. *Sinibaldus* autem, & *Scarpetta* sedatis Ciuium animis, ad Patriam, & bona reuocati, magnanimæ *Ordelaphorum* Stirpi, nouo ex copulatione nominum *Allorij*, & de *Affia* parto cognomento, initium dederunt [1].

SCARPETTA II. DE ORDELAPHIS forsàn *Sinibaldi* filius in militari Officio, quod *Auus* occupauerat, collocatus est: Illud tamèn dissimili ratione tenuit, cum ille superbè Regnum affectasset, iste communi felicitati, ex animo prodesset. Anno 1042. *Forumpompilium* dirutum à *Longobardis* instaurauit, & *Aquaquietam* flumen, identidèm intumescens ex magnis imbris aquis, extrà ripas effusum, & *Foroliuium* obruens, in *Montoni* alueum traduxit, relicto ad *Incolarum* commodum, & oportunitatem aqueductu. Quibus, & alijs rebus, non solùm claram, sed æternam sui regiminis recordationem fecit.

SIGISMUNDVS BRANDOLINVS cupidus martialis gloriæ, in Orientem sub *Gottifredo Bullioneo* progressus est an. 1095. Ibi dum intèr celebres *Christiani* exercitus *Athletas*, periculorum, mortisque oblitus, in *Infideles* præliaretur, ad singulare certamen prouocatus, cum *Arabo* Principe conflixit. Postquàm diù anceps stetisset pugna,

(1) *Alexand. Paduanus in Chron. Forol. M. S. pag. 18.* - *Francisc. Sansouinus in Famil. Illustr. Ital. pag. 28.*

Sigismun-

Sigismundus in hostem irruens utraq; manus cupide iniecit, & post maximos utrinque nisus prostravit, interfecit, & spolia reportavit. Cum autem in eius clypeo novem Scorpiones expressos invenisset, eos in felicitis dimicationis monumentum, gentilitijs insignibus superaddidit (1). Hæc inclyta Brandolinorum Gens, à Brando extincti iam Brandenburgensis Generis, qui Fanateum Herulorum Ducem in Italiam secutus est an. 450., exorta memoratur (2). Ab Auctore Brandæ, mox Brandolæ, & tandem Brandolinæ cognomentum, sensim florentibus eam appellationem posteris, accepit.

RICCIARDELLVS BELMONTIVS Dominus Castrinoui, virtute politicâ, & militari non modò laudandus, sed clarioribus ætatis illius comparandus. Anno 1221. Foroliuij Præfectus omnium suffragijs declaratus, Patriæ multum profuit, ad ipsius consilium grauiora semper negocia deferenti. In varijs expeditionibus robur manus, & mentis palàm fecit; eo præsertim anno, quo Liuienses sedere Ariminensibus coniuncti, arma in communes hostes impulerunt (3).

RAMBOTTINVS DE RAMBOTTINIS Germanus origine, ab Auo eiusdem nominis Barone,

[1] *Andreas Clauenna in Histor. Brandolina. - De Nigris in Bello Sacr. pag. 128.*

(2) *Hieronymus Heninges in Tabulis Genealogicis tom. 4. - Francis. Sansouinus in Famil. Illustr. Ital. pag. 206.*

[3] *Petrus Belmontius in Genesi Famil. suæ pag. 182. - Io: Petrus Crescentius in Corona Nobil. Ital. part. 2. pag. 386.*

& Po-

& Pocillatore Eriderici Æneobardi. Siquidem Avus, domicilio Foroliuij posito, vitam clauit in ædibus, quæ sunt ad latus septentrionale Fori. Nepos. Præfecturam aggressus est anno 1233., quo Eridericus II. Foroliuianos priuilegijs auxit Aquilæ Imperialis, eandem pecuniæ, & purpureæ Senatorum vestis. A. Gratiola de Herculanis mares genuit Eridericum, & Martinum bellatores egregios, ac Seraphinam Ricciardello Domino Castrinoui nuptam. Cum tandem Martinus Francisci filius anno 1378. in odium regnantium Ordelaphorum incidisset, à Patria migravit, & inter Ariminenses posteritatem suam propagauit (1).

SVPERBVS. II. DE. ORGOEIOSIS, vt ea ferebant tempora, exercendæ militiæ se se dedit. Postquam domi, forisque strenuitatem suam cognitam fecit, Præfecturam Fauentia obtinuit anno 1241., quo Fridericus Cæsar eam Ciuitatem, obdurato ad supremum malorum animo, armis suis obsistentem, septimo oppugnationis mense subegit, ac domouit.

RAYNALDVS. EX GENTE CALBVLA, S. Sediti fidissimus, & disciplinâ etiã belli pluribus sui præstantior, à Martino IV. Foroliuiensium Armorum regimine tum ornatus fuit an. 1284., cum primùm pertinax in defendendâ libertate Populus iura cessit Pontifici. Constitutus in ea dignitate nutantes, & seditiosos in fide continuit.

PINVS DE ORDELAPHIS. scientiâ militari celebris, dum Præfecturâ Liuiensi fungeretur

(1) *Belmontius in Genes. Famil. Belmontiæ pag. 183.*

anno

anno 1306. sibi à Brittoniensibus oblatam ditionem adiuit, qui Calbulensium potentiam auersantes, maluerunt huic tanquam mitiori Domino parere. Tandem inita cum hostibus intestinis pace, à quibus Pinus Bulgaricæ Castrum dono accepit, ibi ad relaxationem animi, voluptatis eodem crexit, & Foroliuij publicæ magnificentiæ cultor, senatoriam Domum splendidus excoltauit.

LUCIUS VALBONÆ COMES Vir strenuus, sed instabili erga Patriam amore; nam ad partes Reipublicæ Florentinæ accessit, & Ciuitellam, Galcatham, Planetum, & alia montana loca à Ciuium obsequio, & fide abalienauit. Verùm cum non diù post, commisso inter vtrumque Populum conflictu, Tusci vertentes terga, & profligati, Apenninorum iuga transmiserunt, Lucius aduersè fortis vices pertulit. Dùm autem bonis, & Ditionibus multatus, in perduellionis penam apud Bononienses exularet, qui priscas cum Foroliuianis similtates exercebant, ad Bononiæ Præfecturam, præcipuum tunc munus elatus est anno 1310. (1). Hæc generosa, & potens Valbonæ Comitum Propago, Foroliuiensium fiduciaria, plerisque castris imperauit. Ex illà nempè Leoncinus Monti Nicolao, Riufalso, Ripetrosæ, Puteis Lastæ, & Rondinatæ an. 1334.; Malatestinus Monti Saxo, Taibo, Piaizæ, Collonatæ, & Monti Spellano anno 1351. dominati sunt; quæ postrema antè eum oppidula Ioanni de Honestis Rauennæ op-

(1) Cberubin. Gbirardaccius in Hist. Bononi part. 1. lib. 16.

timati

timati paruerunt (1).

MARCHESIUS DE ORGOLIOSIS clarissimæ familiæ decus, S. Martini, Collinæ, Belfloris, & Meldulæ Dynastiam habuit. Militari, & politicâ virtute emicuit, ac Præfecti, & Prætoris munera in varijs Ciuitatibus gloriosè obiuit, præsertim Florentiæ. Fuit Guelphæ factionis Ductor, & columen, cuius viribus, & Gilberti Sentilli-Flaminii Rectoris auctoritate fretus, Patriæ dominium sibi asciuit an. 1313. In summâ dignitate non se velut Principem, sed tanquàm Patrem communem gessit; verùm duo tantùm post annos, à Stirpibus Ordelapha, & Calbulensi acerrimè impetitus, postquàm mirâ constantiâ, & robore, cum Ferratino Malatesta, irruentibus vndiquè inimicis restitisset, coactus fuit illis cedere, & Fauentiam apud Manfredos vel amicos, vel consanguineos recessit, vbi merore animi confectus occubuit. Graues de eo Scriptores meminerunt [2], & in tabulis antiquis modò Marchesius, modò Marchesinus appellatur. Adeletam genuit, Hostasio Polentano Rauennæ Principi, florentibus rebus Gentis suæ copulatam (3); Mares autèm Moldum, Caratum, & Nicolaum, qui diù procellis aduersæ fortis agitati, sub inuolucro noui cogno-

(1) *Ex Actis in Archiuis Ceula, sub annis 1334, & 1351.*

[2] *Dantes in Purgatorio, Cant. 24. - Benuenutus Imolen., Alex. Velutellus, alijsque Expofitores Comediæ Dantis.*

[3] *Hieronym. Rubens in Hiftor. Rauen. lib. 6. pag. 564.*

menti,

menti, ut Bonolus, alique sentiunt, posteritatem reliquerunt.

RAYNERIVS. III. BX. COMITIBVS CALBVLII, S. Cassiani, Castrinoui, & aliorum, que ad Apenninos accedebant, locorum Princeps, magnam celebritatem acquisiuit, potius fortitudine in varijs bellis comprobata, quam erga Patriam dilectione, ac fide. Cum infensis enim Populis non semel federatus, Florentinorum, & Bononien- sium partes souis. Cum tandem dominium impo- tentèr affectaret, & Orgoliosæ Stirpis amplitudi- nem agrè intueretur, tumultuario exercitu decem mille peditum, & quingentorum Equitum For- lium improspere tentauit. Ceterum posteriore an- no 1315. Ordelaphis ad cuiuscumque fortunæ con- sortium euocatis, renouato felicius impetu, Com- petitores à solio deturbauit. At in atroci dimica- tione cadens, gustare non potuit victoriæ fructum. Eum honorificentissimis ornat præconijs *Dantes* (1), Vir ceteroquàm in laudando parcus, & honorem, ac decus Familiæ Calbulensis appellat.

SINIBALDVS. II. DE ORDELAPHIS Vir fortis, sed tumultuum amator, quibus Domus eius inter ciuiles motus ad Patriæ ditionem elata est. An. 1310. Bartholomæo Accarisio Fauentinos Ci- ues ad seditionem excitanti, subsidio fuit, eamque Ciuitatem à Romanæ Sedis obedientiâ subtraxit. Maiora etiàm in animo latebant, nam Calbulensi Profapix iunctus, Orgolioso Generi aduersatus est an. 1315., quo exterminato, contentus honore nominis, regendæ Præfecturæ pondus Cecco filio.

(1) *Dantes in Purgatorio, cant. 14.*

commendavit. Tandem cum vixisset ad summam senectutem, egregie munito Principatu, in seculo iam felix ab hac vita discessit an. 1337.

CECCVS DE ORDELAPHIS Sinibaldi filius, strenuitate par cuilibet maiorum, prudentia vero, & sagacitate longè maior, inter publicos, & intestinos motus, iuueniles annos præstantissimè fecit. Tandem de Regno abactis Orgoliosis, & Patria cum Calbulis per vim potitus anno 1315., solertèr Socios dominij pepulit, nè ab illis pelleretur. Patre senectute confecto, regere Ciuitatem cepit, Perpetui Præfeti nomine contentus. Vt recens Imperium, nè satis tutum confirmaret, diù in Didacum à Ratta, Flaminie Procomitem confixit, & Rontam Cæsenatis Agri munitionem, quam strenuus Vir Taffolinus de Saffis Foroliuicnsis expuluebatur, expugnauit; & sic vim inferendo, & assultus secundis armis retundendo, pacem visus est extorquere feliciùs. Verùm dùm an. 1331. à Bertrando de Podietto Pontificio Legato, ad vniuersæ Regionis recuperationem aspirante, acriter, & arde præmeretur, ac ad inflammandos Ciues equo sedens discurreret, eo in præceps cadente, lethalitèr sauciatus occubuit. Ità fortis Princeps desinere debuit, vt vel moriens, imperanti similis, vità cederet.

PAVLVTIVS EX COMITIBVS CALBVLII, Fulcherij filius, à cuius virtute, ac fide ergà Romanam Ecclesiam non degenerauit. Varias enim Arces inuidià constantià tutatus est; & præsertim Meldulam à Francisci Ordelaphi violentis, & turentibus armis. Fuit Senarum Prætor, & tandem anno 1344. Florentinæ Reipublicæ Præfatus, Defensor

sesor Artium, & Conseruator Pacis. Ab hoc Paulutium Genus, ac Framontium, vt sanguinis consortium satis vna, eadèmq; insignia testantur, profectum esse nequaquam dubitatur.

LVDOVICVS ORDELAPHVS ex Francisco natus, militare baltheum accepit à Ludouico Pannonie Rege, priusquam victorias Patris, nouis dominijs incrementis fortunaret: Brittanorum nempe, Castrum nouum, Fontanam frigidam, Cuserculum, Glaceolum, Duadulam, & alia montana loca, suæ, & paternæ potestatis fecit. Gentilem Molianum, Firmi Principem, & Leuisum suum subsidario equitatu liberauit; nam ex Arce, quam silenti agmine introierat, eruptione in Milites Pontificios facta, eos à Ciuitate, iam occupatâ, deturbauit. Cum tandè felix prælium aduersus copias Rom. Ecclesiæ commisisset, in Cæsenati Prætura occubuit an. 1356., à Catharina Malatesta, ex Principibus Asiminensium, genitis Ioanne, & Theobaldo.

SINIBÆDVVS ORDELAPHVS Ludouici frater, Aurorum vestigia, & gloriâ secutus est. Dùm Barnabæ Vicecomitis præflet turmis, Insulbrum acie ad Soleriam profigatâ, in potestatem inimicorum venit, à qua tandè eductus fuit, inter vtrosque sancitâ pace. Anno 1376. Guelpham pellente Ghibellinorum sectâ, Patriâ dominari cepit, quam ab Anglorum, Britonumque seuitie, in finitimas Vrbes debacchantium, incolumem seruauit. Non modò Astorgium Manfredum, inaspice ductum Cæsenatis Dominijs, commisso prælio inuertit, sed quod humanam fidem ferè excedit, Aloysium Andegauensem, cum quinquaginta milibus

Ggg 2:

libus

libus armatorum Forolinum ad orientem, unde virtute reiecit (1). Forumpompilium ab Ægldio Albornorio deletum, Flumanam, Belforem, & Caminatas vel restituit, vel communiuit. At demum à fratris filijs perpetuis tenebris, carcerisque damnatus, annum sui dominatus decimum infauite clausit 1386. ; Vir siquis alius, pius, eloquens, sobrius, & fortis. Ex Paula Blanca de Malateis, Pandulphi Principis Pisaurensis filia, nullum proletem reliquit.

IOANNES DE TRECIJS, sic forsàn nuncupatus, quod comam in nodos victam ferrè consuesceret, nè illi corporis motu exagitata, in prælijs esset impedimento. Adèd præstitit disciplina belli, vt præterea nemo maior haberetur. Pro S. Sede, & Vladislao Apulorum Rege fortiter arma contrestauit, vt aiunt, Fortunæ Ductor, Foannis de Ordelaphis non sanguine, sed militari sacramento frater, & successuum quorumcumque comes. Rex propterea æquam laboribus, meritisque solutus mercedem, ambos insigni Dynastia inter Salentinus decorauit an. 1412. (2).

HENRICVS DE TRECIJS, quæ celebrem militaris Virtus reddidisset, si sortis iniquæ vices eidem non modicè offecissent. Dùm enim Rhodigium ab obsidione vindicare tumultuario Venetorum delectu niteretur, & contemnens pericula, &

(1) Hieron. Rubens in Hist. Raen. lib. 6. pag. 589.

(2) Leo Capellus in Chron. Forol. M. S. part. 1. pag. 1. - Orlandus Malanoltus in Hist. Senen. lib. 3. pag. 3.

multitu-

prostititum inimicorum spe gloriæ, infestis signis
in illos irrueret, profligatus est. an. 1404. (1).

THADDÆVS MARCHESIUS virtute belli,
ac singulari fide ad militares gradus, & Philippi
Mariæ Mediolani Ducis gratiam elevatus, nomen
clarum adeptus est. Ab eo inter Tribunos equitum
descriptus, res peregit memoriam, & celebritate di-
gnas: Anno præsertim 1443. Neapolis Regem
propè Sanctam Fortunæ confidentem, subsidio mis-
sus Franciscæ Sfortiæ, cum Guidone Rangonio,
& Tiberto Brandolino expeditionis socijs, colligere
territoria, & referre pedem compulsi (2): In qui-
bus, & alijs bellis transegit vitam militaris gloriæ
plenam.

GEORGIUS ORDELAPHVS, Theobaldi no-
tus, à studijs maiorum tantum non absuit, quan-
tum dominij cupiditate flagrauit; Patriam igitur
armatis copijs sæpè inuasit, nec eam prius sui iu-
ris fecit, quàm an. 1410., unà cum Antonio Cecchi
fillo. Haud tamèn diù Collegam sustinuit, quem
in custodiam posuit artissimam: Forolium ab ar-
mis Bratij Montonenis magno robore animi de-
fendit: Martino V. Pont. Max. in œcumenico
Constantiæ Concilio per Oratorem suum suffraga-
tus est, quem postea in Italiam redeuntem, ea qua
par erat pompà excepit, & tanquàm fiducarius
coluit. Tandèm cruciatu articularis morbi extinctus
an. 1422., reliquit Theobaldum filium, sub Vxoris

(1) M. Antonius Guarinus in Comp. Hist. lib. 3.
pag. 93.

[2] Ioan. Dipinter. in Chron. Forol. M. S.
pag. 230.

tutelà

tutelâ Lucretiæ Alidesiæ, Ludouici Principis Forocorneliani natæ, non diu post à senio luis, Regno, vitæque priuatum.

CHRISTOPHORVS TAVRELEVS Vir fortis, & animosus, qui in magnis periculis se morti non semel obtulit, & sub Alexandro Sfortia meruit. Celebris famæ Ducem Nicolaum Fortebratium, ab equo in angustum callem lapsum, & turpis deditiois notam recusantem, strenuè sauciuit, & vicit, in memorandâ ad Collem Floris pugnâ anno 1435. quæ victoria illi peperit æternum nomen; & Romanam Ecclesiam à tanti hostis metu vindicauit (1).

SCARAMVCCIA DE FOROLIVIO fuit inter Duces Reipublicæ Venetæ strenuitate secundus paucis, quam rerum gestarum laude in varijs bellis satis comprobavit: & quidè magnum emolumentum gloriæ nactus est, cum Brixiam arctè ab Insularibus copijs impetitâ, supplementis, quæ in Bergomati Agro cogebantur, mirâ solertia ingressus an. 1438. itâ supremis malis moderari potuit, vt Nicolaus Piccininus, desperatâ prouincia eam oppugnationem destituerit (2).

ANTONIVS ORDELAPHVS illegitimus Cecchi filius, adhuc adolescens Hierosolymitanæ militiæ baltheum suscepit, & Compendis Patriæ, ac Regij Lepidi auctus est. Eâ tamèn, licèt solemnibus obstrictus votis, se abdicauit Bonifacij IX. auctoritate. Verùm Patre inter ludibria tumultuan-

(1). Landinus lib. 3. pag. 48.

(2). Martheus Vecchiuzzan. in Hist. Põmpil. part. 2. lib. 11.

ais populi enecato , in carcerem confusus , & de-
 inde à Ciuitate eliminatus , diù inter arma , & do-
 mesticas curas exulauit. Anno demùm 1411. auitum
 Regnum cum Georgio Theobaldi filio inuit ; quod
 iste tamèn malè tutum veritus , Socium instabili hu-
 manæ felicitatis documento in Arce clausit. Anno
 1424. à teterimà eduçus custodia , Philippo Ma-
 riæ Mediolani Duci adhefit : Tandèm Ciuium stu-
 dio , quos veteris odij penituit , ad dominium ac-
 citus est anno 1433. At in nouas calamitates in-
 cidit, multorum Principum Coniuratione : eum quo-
 què à legibus pacis declinantem , Franciscus Sfor-
 tia Pontificio exercitu oppugnauit , & ipsi Ciues ,
 mutato animorum sensu , reliquerunt an. 1436.
 Ille autèm Insuèbrum subsidijs fretus , recuperauit
 Ditionem , & copias Eugenij IV. in Foroliuium
 vim facientes fudit. Tandèm inter perpetuas ferè
 vices transactà vità , moriens an. 1448. ab illis ac-
 quieuit : Ex Catharinà Rangonià , Gherardi Comi-
 tis Spilimberti filia , Ceccum , Pinum , & Lucre-
 tiam genuit , quæ Iacobum Marfilium Bononiæ
 optimatem in virum duxit .

LVDOVICVS DE STRATA à virtute Patris
 non degenerauit, cuius hæres tam Dynastiæ , tam
 strenuitatis extitit. Cùm in Piceno ianatham forti-
 tudinem experiretur , tam latè per Italiam patuit
 in ducendis copijs eius virtutis fama , vt à Senen-
 sium Republicà (1) ad armorum Imperium accer-
 tus fuerit an. 1435. , & in ea dignitate Idibus
 Februarij insequentis anni ab hac vita migrauerit .
 Communi propterèà consensu apud Minoritas Im-

(1) *Ex libro Confessor. Senar. pag. 33.*

peratorijs

peratorijs Iustis elatus est. Hæc, & alia per Epistolas mihi significavit nobilis æquè ac eruditus vir Vbertus de Benuolentibus Senensis, de quo meminisse hoc loci, sit honoris ergo, & in grati animi argumentum.

IOANNES DE STRATA, Ludouici germanus, & sanguine, & militari scientiâ, sub inclyti Genitoris Mustardæ documentis, & exemplis, mercedem gloriæ, quam bellici labores exposcunt, acquisiuit. Diù in Italicis bellis fortis equitum Ductor stipendia fecit, præsertim pro Eugenio IV., qui eius fidei, & præstantiæ grandissimas expeditiones commendauit.

TITVS TAVRELLVS, siquis alius militari, & politicâ virtute præstiter, qua illi in Aulis amplissimorum Principum, & Regum illustres honorum gradus patuere. Eum intèr alios Alphonsus Aragonum, & vtriusque Siciliæ Rex in paginâ honorariâ Nobilis Viri titulo insigniuit, in cætum Familiarium suorum retulit, & claris exemptionibus per vasta Regnorum spatia decorauit [1]. Nèc minùs gratiosus fuit apud Franciscum Sfortiam Piceni Marchionem, & S. R. E. Confalonarium, à quo procurandæ pecuniæ, & exigendis vedigalibus ærario suo debitis, à Tudertinis, & cæteris Umbriæ Populis Imperio suo obtemperantibus Præfectus datus est (2). Illum prætercâ Franciscus delegauit Cremonæ Vicarium, vt ibi querimonias subdi-

[1] *Ex Diplomate Regio, Dat. Caietæ 14. Decembris an. 1438.*

[2] *Ex Diplom. Franc. Sfortiæ, Dat. Venetijs. 30. Decembris 1441.*

torum acciperet, Urbis, & Oppidorum Cremonensis Domini Consilia congregaret, & omnium, cuiuscumque essent dignitatis, errata cognosceret [1]. Postquam verò ad Insubriæ, & Liguriæ Regnum Sfortia conscendit, Titum Vallis Fellinæ supremæ auctoritatis Capitaneum constituit anno 1444, ut non modò stipendia merentibus, sed gregarijs in ea Regione copijs iuberet (2). In his, alijsque prouincijs obeundis, quantà rectitudine, prudentiâ, & strenuitate se gesserit, vnâ cum Francisco eius filio, modò pacis, modò belli muneribus vacante, ex Indultis Sfortianis satis liquet (3).

CECCVS BRANDOLINVS, Comitum Vallis Marini Parens, in vitalem lucem Foroliuij emerisit anno 1434, ex Brandolino, & Lippa Alidosia Principum Fori Cornelij, quem ad Sacras lymphas Antonius Ordellaphus suscepit, & Cecchi sui Genitoris nomine initiavit. In Auroram vestigijs insistens, martialem disciplinam tenuit in Venetis ferè sempèr castris, extrâ Fanestres bellum, in quo Sigismundi Malatestæ labefactas iam res fulciuit. Mox in Peloponnesum aduersùs Turcas euocatus, selectos pedites ere proprio conscripsit; Arginæ, & Corinthiæ Oppugnationi affuit: cum tandèm in Infideles confertis manibus, ad nominis immortalitatem

(1) Ex Diplom. Francisci, Dat. sub die 24 Martij an. 1443.

(2) Ex Diplom. Ducal., Dat. Mediolani 7. Septembris an. 1444.

(3) Ex Diplom. Franc. Sfortia, Dat. Cremonæ 20. Martij 1448. - Ex Diplom. eiusdem, Dat. Mediolani 23. Nouemb. 1456.

adspiraret, postquam plerisque eorum trucidasset, fortiter pro Republica Veneta, & Christiana decessit (1). Eius Vxor Philippa Dressina tres filios Guidonem, Hectorem & Ioannem, Comites Vallis Marini enixa est.

CHRISTOPHORVS NARDINVS Iulianelli, & Carboniani Dominus, quemadmodum Petrus Paulus frater, bellicam gloriam conquisit, & in Pontificij equitatus Præfecturâ inclytum nomen reportauit. Militaris porro scientia, Generis amplitudini, ac splendori coniuncta, tantam illi peperit auctoritatem, vt nuptijs Contessinæ Malatestæ, Sigismundi Arimini, Fanique Principis, & Polixenæ Sfortiæ ex Ducibus Mediolani, dignus habitus sit an. 1474. [2].

SIGISMUNDVS BRANDOLINVS illustrium Auidum scientiam professus est, sub Venetis, & Insularibus vexillis Pro-Sfortiadum felicitate diu, & strenuè insudauit fortis copiarum Ductor. Cum autem exantlati labores ob oculos Bonæ Sabaudicæ, Ioannis Galeatij Mediolani Ducis relictæ obuersarentur, ab ea Calpiniani Comitatu donatus est an. 1475.; quod ingentis momenti præmium collatum filio, satis testatur innocentiam Tiberti Patris, olim suspectæ fidei, mox criminatum. Eius thalamum Antonia Bonciuola, Hannibale Regulo Bononiensi nata, dedorsalt.

SEBASTIANVS ROMANELLVS inter tene-

[1] *M. Anton. Sabellicus de Rebus Venetalib. 80. Francisc. Sansouera in Famil. Illustr. Itali. pag. 211.*

[2] *Cæsar Clementinus in Hist. Artium. part. 2., in Mem. Roberti Nouel.*

bras ignota stirpis emerfit in lucem, quas tamèn factis, æternæ recordationis dignis illustravit. Sub Prospero Columna in ministerijs militis, Centurionis, & Ducis versatus est, quæ pari alacritate, & constantiâ exercuit, seu alijs subesser, seu alijs imperaret. Ipse etiã poterat Itale militiæ dignitatem à Gallorum contemptu vindicare; nam dùm Ferdinandi Neapolis Regis signa sequeretur, apud Cannas vtraque Natione insimul rixante, & pro celebritate nominis primum occupare locum contendente, æstuantibus animis, res propè erat, vt cruento prelio dirimeretur, nisi prudentum consilio ad paucorum virtutem fuisset redacta. Tredecim omninò, ex fortioribus hinc inde excerpti in arenam conflictus processere, cunctorum spem ferentes, dùm spectatores exercitus pro castris assiderent. Intèr Italos Romanellus censebatur, & fama spectata strenuitatis emicabat. Auditus est vtrinquè fragor ensium, & atrox vicissim cupido vincendi effesbuit, diùque fors anceps stetit; sed acriùs vrgentibus Italis Gallos vicerunt (1). Sebastianus ad suos, festiuis vocibus clamantes, victor cum Socijs reuersus est, quorum tres habuit Collegas in Ditione Galtri Zancati, pro meritis belli comparatâ.

HECTOR: ZAMPESCHVS Natalium labem (erat Antonelli nothus) delere curavit militari gloriâ. Fuit nempe Gentium Armorum Duxor Innocentij VIII.; & aliorum Principum stipendia accepit. In Ferdinandum Neapolitanum Regem ea virtute pro R. Ecclesiâ decertavit, vt cum

(1) *Villos in Vita Caroli V. Imperat.*

fratribus beneficiarius institui paternæ ditionis promeruerit. Dùm tandem à S. Mauri dominio illos eliminare niteretur, eorum odio circumuentus, ipsi non improbantibus facinus, peremptus est.

PAVLVS BECOLVS, in quo par scientia martialis disciplinæ, & incorrupta fides ergà Riarios extitit. Sub Hieronymo primùm, deindè sub Octauiano eius filio Gubernator Generalis Armorum dictus est. Is ad pacationem cum illis venerat vi obsignatarum tabularum, se alimenta, & stipendia præfidiarijs copijs traditurum, quæ Fora Liuij, & Cornelij tuebantur: sed hanc fideiussionem demùm Octavianus antiquauit an. 1492. (1).

MELEAGER ZAMPESCHVS ortu spurius, sed nemine maiorum strenuitatis ornamento minor, assensum fraternæ neci datum clarissimis factis emendauit. In xui sui expeditionibus emicuit turmarum Rom. Ecclesiæ Præfectus, nè non Cataphractorum Christianissimi Galliarum Regis. Apud Venetos militiam faciens, honestissimo gradu Generalis leuis armaturæ an. 1509. in Iulium II. Pont. Maximum, licèt naturalem Principem certauit. Demùm ad Brixiam captus, deindè dimissus, cum ob merita gestarum rerum vniversi equitatus ductum retulisset, minimè dubitabatur, quin breui ad summum Imperatoris munus ascensurus esset, nisi in Vicentino prælio, intèr fortissimos Duces strenuè confligens periisset anno 1513. [2].

(1) Ex Diplom. Hieronymi Riarij 2. Octobris 1487. - Ex Diplom. Cathar. Sfortisæ, Dat. 23. Ianuar. 1492. - Ex rogat. Spenucij Aspini 27. Ianuar. 1492.

(2) Paulus Iouius in Hist. sus temporis lib. 4. & 12. - Franciscus Guicciardinus in Hist. Ital. lib. 10.

ANTO-

ANTONIUS II. DE ORDELAPHIS, Cecchi filius, à Pini Patrui insidijs, & apud Auunculum Galeottum Manfredum, & in Apuliz bellis, ubi fortem operam nauauit se subduxit. Pino vità fun-
do an. 1480., à Ciuibus ad Principatum accersitus, Foroliuio potitus est, & cunctis castris Agri: at dum Raualdinam Arcem, quæ in Sinibaldi fide seruabatur, oppugnaret, accedente cum Pontificijs copijs Friderico Vrbinatum Duce, fortunæ, ac tempori inserviuit. Sæpè Florentinis, & Venetis subsidium ferentibus, repetere auitam Ditionem nisus est; sed semper infauso euentu. Tandem per obitum Alexandri VI., Borgianæ tyrannide labefacta an. 1503., summis omnium studijs euocatus, & exceptus, vt fert instabilis rerum humanarum ordo, haud multò post inter communes lacrymas decessit.

LVDOVICVS ORDELAPHVS, ex illegitimis amoribus progeneratus, in Apulià cum Antonio II. fratre, & in Insubrià pro Venetis, selectis equitum turmis dimicauit; quibus, & sua, & illius iura à Borgianis viribus defendit. Ei intempestiuè obuenti, in dominatu suffectus est; Cum autem ita infirmas haberet vires, vt Pontificiæ potentæ obuiam ire nequiret, Raennam secedens, amisit Regnum, & paulò post vitam, postremus inclytæ, & bellicose Gentis Princeps.

HIERONYMVS NUMAIVS bellicam transegit vitam in castris Cæsareis, & Pontificijs. Fuit splendidissimus eques, & tantæ dignitatis, vt per Priuilegium quàm amplissimum sibi licerët in equestrem ordinem admittere, quotquot vellet

nobi-

nobiles (1) : Dum tandem sub Austriacis vexillis , & Sciaræ Columnæ imperio mille veteranos pedites duceret , & ad Camertium subsidium festinaret , in oppido Amandolæ læthali morbo deprehensus , postquam diù egrotationis vehementiæ resistisset , ad postremum cessit an. 1526.

TIBERTVS BRANDOLINVS Sigismundi filius , belli gradibus , & rerum claritate illoxit : Ioannis Gonzaghe , Mantuæ Marchionis turmas duxit : Francisci Mariæ Urbini Ducis , cui Laurentius Medicus Ducatum eripuerat , vices strenuè , & sapienter gessit ; Faenum oppugnauit ; Perusiam , & Anconam bellicis vestigialibus obnoxias fecit ; & in Ariminensi Agro cum Ecclesiasticis confisit . Francisko Maria in Ducali sede restituto , & Federatorum Italiæ Imperatore renunciato , ille , & Malatesta Bakenius quatuor milibus equitum Laudam impetentes , subegerunt . Tandem Carolum V. in Germaniam subsecutus , intèr supremi Consilij Administratos , & Barones relatus est (2) . Obijt an. 1531. plenior gloria , quam annis . Vxores habuit Iuniperam ex Comitibus Balnei , Ursulam Cassiranam Parmensem , Lausan Caracciam , & demùm Iuliam à Cornu Rauennatem , ac reliquit masculum vnum Io: Franciscum , & Margaritam nuptol datam Io: Baptiste Vaino Imolensè .

ANTONELLVS II. ZAMPESCHVS , ex Brunoso natus , S. Archangeli , & Foropompilij Prin-

(1) *Ex rogit. Apbricani Severellè, Archidiacon. Faentin. 11. Aprilis 1518.*

(2) *Francisco Sansouous in Famil. Illust. Ital. pag. 212.*

ceps .

ceps, Is in expeditionibus maritimis, terrestribusque parem laudem nactus est, & Pontificiæ Classis Trierarcus an. 1525., ac in Tusciâ Petri Aloysij Farnesij Cataphractorum Protribunus. Ex primo thalamo Lucretiæ Liuianæ, Bartholomej Venetorum Imperatoris filie, Cleopattam dumtaxat genuit, Iacobo Malatestæ Comiti Montis Cognutij innotam, cum dotalibus matroni iuris castris Montis Iani, & Ronchosfrigidi; ex altero Lucretiæ de Comitibus Domjcellæ Romanæ, Bruoorium matrem, & quinque feminas; quarum Hippolita Fabijum Tibertum Cæsenatem ex Dominis Montis Gaidonis, & deinde Equitem Iulum de Pantaleonis Imolensem, Viros habuit: alia ex ijs in Numaiâ Domo Foroliuij locata fuit, quod quidem copulata vtriusque Familiæ insignia, insculpta simul in antiqua Numaiorum æde, satis probant.

CAROLVS LATIOSVS tum literis, tum Armis præstans, in quibus pacis, bellique disciplinæ dies suos gloriôsè collocavit. Dùm tandem Mantuæ Chilarchæ munus exerceret, æquè militibus, civibusque acceptus, cursum vitæ perfecit. In templo Seruorum humatus est, ubi vetus pavimentum, sub Gemutij Insignibus incisa in lapide hæc carmina oculis prætereuntium, exhibebat.

FORLIVIJ NATVS, NOSTRÆ GRATIS-
MVS VRBI -- CAROLVS, HOC TVMVLO,
STIRPS LATIOSA, IACET:-- SI QVÆRIS PRO-
AVOS, SVNT SANCTI, SVNTQVE BEATI:--
SVNT DOCTI, ET FORTES MARTIA AD
ARMA VIRI.

MATTHÆVS ALEOTTVS Simonis, & Ar-
gu-
finæ

finæ de Artufinis Ravenhatis filius, Mâiores habuit Ciurij Regulos, quorum primum Io: Franciscum sub anno 1456, postremum Bernardinum an. 1511. existisse compertissimum est (1). Vir fuit inclytus prudentiâ, ac strenuitate in ministerijs togæ, ac belli. Catharinam Medicem titulo Præfecti morum ad thalamum Henrici II. Francorum Regis duxit; à quo in illustrem benè gestis muneris mercedem inter Equites S. Michaelis [tunc magnæ in Europa existimationis] cooptatus est (2). Varijs Pontificibus Maximis militarem operam navavit, & potissimum Julio III. Generalis Castorum Magister in Mirandulana, & Parmensù expugnationibus; ubi venit in præsens vitæ discrimen (3). Pro Paulo IV. Arcis Ostiensis Custos, latini maris litora defendit: ac tandem clarus politicâ, bellicâque laude occubuit, filijs post se relictis Bernardino Equite S. Georgij, Simone Episcopo Lindinensi, & Foroliuij electo; ac Artufinâ, Antonio de Dentibus in matrimonium traditâ.

BELLVS DE BELLIS inulatus suæ ætatis Ductor, qui ad cum immortalem gloriam niteretur, non solum gradibus, sed & rebus gestis eam comparare studuit. Fuit Reipublicæ Venetæ, Caroli VI Imperatoris, & aliorum Principum Tribunus, & Summus Magister belli. Sub Julio III. militiæ la-

[1] *Cæsar Clementinus in Histor. Ariminen?* part. 2. lib. 19. - *Ex rogat. Iacobi qu: Antonij, Not. Sarsinat. 3. Ianuar. an. 1511.*

[2] *Petrus Belmontius in Genesi Famil. Belmont. pag. 30.*

(3) *Guazzius in Chronicis sub an. 1552.*

bore

bones ea merces consecuta est, vt in Alma Vrbe Præfecturam Arcis S. Angeli meruerit, tunc celeberrimis Ducibus concedi solitam, alijsque insuper honoribus, & Ecclesiarum emolumentis fuerit cumulatus. Obijt anno 1562., filiabus bonorum, & gloriæ hæredibus relictis, Barbarâ scilicet, quæ Fabritio Taurello, & iterum Equiti Bernardino Paulutio; Lucretiâ, quæ Vgolimo de Vgolinis; & Francisçâ, quæ Marino Virceolo, primarijs Ciui- bus nupsit.

COSMVS HASTEVS pro Republicâ Venetâ militiam aggressus est tam forti animo, vt omne diferimen contemneret, nihil difficile, & intolerandum putans; quod officere hostibus Christiani cultus posset. Equestri baltheo propterea donatus est, & ad clarissimos gradus promotus, etiâ Locumtenentis Generalis in Cypri Regno Famaugustanz Vrbs. Cum autem hæc anno 1570. Selimi Ik. iussu, à seuo Mustafa summis conatibus obsessa, sub barbaro eius iugo concidisset, furibundus victor, vt cruori, & Manibus Thracum parentaret, ruptis iam obsignatis ditionis pactis, in præcipuos Duces crudeliter animadvertit. Marcum Antonium Bragadenum Legatum excoriauit, Hieronymum Martinenghum, Astorem Balleonium, Hasteum, & alios truculenter enecauit (1). Hanc igitur mortem sustinens constantèr Cosmus illatam in odium Christianæ legis, apud Deum meruit, & perennem famam in æuum omne comparauit.

AGHINVLPHVS SBRVGHVS strenuus Ductor,

(1) *Mambrinus Rosius part. 3. lib. 14. pag. 236. Cesar Ripa in Iconologia, ubi de Romandiola.*

generosus Eques, & splendidus Comes; quibus non solum titulis emicuit, sed & Indulto Scribas creare, nothorum labem abstergere, & laurea insignire, quos idoneos in literarijs disciplinis competitorum (1). Hic sub Pontificijs, & Austriacis vexillis militarem laudem meruit, ad quam summis studijs adspirabat. Intèr alia virtutis suæ experimenta, illud inprimis celebrandum est, quod in Creualcori defensione præstitit. Cum enim Iulius III. Parmam obsidere instituisse, cuius Dux Octavius Farnesius se in clientelam Gallorum dederat, Galli verò oppugnationem prohibitori, ad oppidum in finibus Bononiensis Agri situm, copias admouissent, Aghinulphus ad loci præsidium decretus, aggere tantum, & fossâ muniti, hostium assaultus eâ constantiâ propulsauit, vt desperatâ provinciâ, non sinè cruore, ac iacturâ recesserint an. 1551. (2). Postquàm verò maximam dierum partem in bellis eius temporis traduxisset, eos omnium merore in Patriâ perfecit an 1573., utroque Magistratu, ac Populo optimi Ciuis corpus ad tumulum, & Iusta prosequente.

SIMON NYMAIVS Antonij filius, à quo altissimam prudentiam, & rerum cognitionem sumpsit, illi sæpè ex aspectu præsentium futuros euentus præmonstrantem. Annos vndeuginti natus ad Quæsturam Pontificij Equitatus promotus est (3). Dùm

(1) Ex *Diplom. Apostol.*, 8. Iulij an. 1535.

(2) Hieron. Rubens in *Hist. Rauen. lib. 9.*
pag. 710.

(3) Ex *Epistola Cardin. Armellini Medices, Camerarij, Dat. Romæ 3. Septemb. an. 1526.*

Patriæ

Patriæ Legationem ageret apud **Paulum III. Pont. Max.**, magno sui nominis splendore, ab ipsius manibus solenni ritu equestris balthæi decus accepit. Anno 1542. in Subalpinis bellis sub **Pyrro Stipiciano**, celebri suæ ætatis viro dimicavit; quibus meritis ad gratiam **Maximiliani Imperatoris** ascendit. Ab eo siquidem cum liberis ex **Cornelia de Dentibus** vxore procreatis, inter Familiæres Augustalis Aulæ relatus est (1). At quamquam politicis, & militaribus distentus curis, non nihil temporis concessit literis, præsertim historiarum, in quibus erat ultra hominum fidem eruditus. Forolivi tandem requieuit an. 1586, & Domus quietis in D. Francisci patet sub inscriptione ad ostium sepulchri in eisa.

SEBASTIANVS VRSELLVS Eques S. Stephani, ex bellicosi spiritus ingenio, & instituto Militaris Ordinis, in hostes Christiani nominis certavit. Triennio in Pyratas super triremibus Hetruscis actio, cum diuitijs afflueret, quadringentos pedites ex proprio conscripsit, & pro Republica Venetâ diu meruit. Hi verò labores, & sumptus mercedem tulerunt non solum pergrata Senatus encomia, sed an. 1615. Gubernator Armorum **Grabuffæ**, mox **Arcium Cretæ**, & Canteq. in Cretensi Regione, & demum totius Regni Locumtenens dictus est. Hanc martialem dignitatem per annum, nec ultra tenuit, morboris affectibus, ex vigiliarum tolerantia contractis confectus, quibus Sal. anno 1618. antè senium interijt.

NICOLAVS PERLINVS disciplinâ Matheseos

(1) Ex M. S. antiquo Familie Numaiæ.

egregiè instructus, quæ scientiâ est militati: vitæ maximè opportuna, primùm inter Belgas, deinde inter Pannonos stipendia fecit. Hac scientiâ, strenuitati iunctâ, ad eminentes gradus Chiliarchæ, & Generalis copiarum Instructoris feliciter peruenit. Dùm tandem in Hungariâ Iauarini Arcem non satis communitam, & comæatuum caritate laborantem, Turcis post diurnam defensionem dedidisset, in discrimen venit amittendæ gloriæ, quam in elapsis bellis cumulauerat. Etenim cum Arcehiæ Comite Præsidiij Præfecto, suspectæ fidei notâ criminatus, quamuis in quæstionem abducti magnam innocentæ opinionem reliquissent, ambo obruncati sunt.

IO: BAPTISTA THEODOLVS in Belgio, vult in Iudo Armorum institutus, vbi perpetuus ferè mars flagrabat, Arcem percepit militis, & Ducis. Ei vicariam operam impendit in militari Tribunatu Vincentius Vergerius, Vir æquè fortis, ac laudandus. Hanc Theodolus scientiam pro Romana Ecclesia, & Odoardo Farnesio non minùs strenuè, quàm fidelitèr exercuit, Chiliarcha, & Custos Ducalis Stirpis anno 1635, dùm ille copijs Gallorum stipatus Insubriam adortus est. Tandem vitâ inter curas militiæ exactâ, in Patriam secessit, vbi debitum naturæ persoluit, ex Flaminiâ Chellinâ, Theodolâ, & Mariâ filiabus genitis, quarum altera Christophorum Aspinum, altera Iacobum Pasium Faentinum nobilissimos Viros habuerunt.

IOSEPH VRSELLIVS non domi, sed foris virtutem suam eximie perspectam fecit. Sex annos pro Venetis in Turcas, decem pro Christianissimo Rege

Rege Ludouico XIV. gloriose certauit, sepe paucis secundus in assultibus Belgicarum Arcium. Eum tamen Innocentius XII. accersuit ad requiem, & inter Prætorianos Duces cooptauit; quam cum ille egrè perferret, nouam occasionem acquirendæ laudis nactus est. Copijs igitur Pontificiæ classis præpositus, eas in Peloponnesum exposuit, & in expugnationibus Nicopolis, Leucadis, Methonis, & Corinthi meruit manu, ac consilio, sed ex letifero morbo in castris occubuit an. 1686.

ALOYSIUS PAVLVTIVS ex Comitibus Cæbuli, Ioannis Patruï vestigia secuturus, qui in prælio Neoburgensi pro Deo, & pro Cæsare fortiter cadens obierat, in Pannoniam profectus est. Ibi postquam in Thraces operam suam præstitisset, & in Pedemontanis bellis noua militaris Artis experimenta didicisset, ab Innocentio XII. Armorum Piceni administrationem retulit. Clemens XI. fluctuante Italia, ob interitum Caroli II. Hispaniarum Regis, vt S. Sedis Ditionem ab exterarum Gentium damnis vindicaret, delectus habuit, & pari, ac supremo imperio Instructores Generales copiarum Ecclesiæ Aloysium, & Franciscum Mariam de Maximis Romanum renunciauit an. 1700. Nèc tantùm hanc prouinciam Paulutius sustinuit, sed etiàm Parmæ, & Placentiæ Vrbes à Francisco Farnesio ad earum præsidium expetitus, egregiè defendit, cui se gratum ille Princeps præbuit, & præclarum officium Marchionatu Fabiani affectus est. Demùm vitio lentæ egritudinis affectus in robore ætatis, annos septem, & quadraginta natus, diuinæ Incarnationis 1705, in Patriâ decessit. Iacet in D. Hieronymi, vbi magnificum monumentum

mentum Fabritius Cardinalis, & Ioannes fratres
posuere.

DE DVCIBVS, ET CHILIARCHIS.

CAP. IV.

Vic libro, & operi, finem, terminumque constituent minoris imperij Duces, quorum tantum virtutes attingam, non merita gestarum rerum dimensurus.

BERNARDINVS DE COMITIBVS strenuus copiarum Ductor, quas Patria, beneficij non immemor seruata libertatis, Berengario Regi subsidio dedit anno 903, vt illis Hunnos Galliam Cisalpinam desolantes, nec sacris, nec humanis parentes coerceret [1].

TIBERTVS BRANDOLINVS arcano naturae instinctu militarem gloriam conquisiuit modò sub Pontificijs, modò sub Mediolanensium signis. Fuit celebris victoriæ confors, quam fœderati Italiæ Populi in Friderici Imperatoris phalanges retulerunt. Eum & Foroliuiani ordinibus suis præfecere vt Bononiensibus tunc amicis, quos Mutinenses graui bello premebant opitularentur: & in felici conflictu an. 1249, quo Bononienses Entium Sardinæ Regem captiuum abduxerunt, ipse etiam magna operatus est. Tandem ad stipendia Vicecomitum progressus, aduersus Turrianos dominium affectantes, Othonem vidit in Principatu confirmatum.

[1] *Ex Chron. Ferol. M. S. Alexandri Paduan. ad an. 903.*

ANSAL-

ANSALDVS ANDRELINVS bellicam disciplinam coluit in castris Diui Ludouici IX. Francorum Regis (1). Eum in Ægyptum cum classe traicientem magnâ alacritate secutus est an. 1249., vt Saracenos præfigaret; adderetque incrementum Christiano cultui. Et sanè nihil esse arduum virtuti putans, inter fortiores experiri semper ingentia contendit.

IOANNES ORGOLIOSVS inter Duces Foroliuiani exercitus, qui in Bononienses vel excidium, vel seruitutem Vrbi minitantes strenuè præliati sunt anno 1273., paucis imperio, & nemini virtute secundus extitit. In latera quippè inimicorum tanto ausu, ac constantiâ inuasit., vt non minor laus vindicatæ ab imminente iugo Ciuitatis iure meritò ei debeat (2).

FRANCISCVS CALBVLVS, Ioanni par non solum Præfecturâ, sed etiam celebritate rerum., cum ob oculos haberet magis fortunam publicam, quàm suam, se quibuscumque periculis pro Patriâ obtulit, & inconcusso animo in illius hostes dimicauit.

PETRVS DE CLARICIS rei militaris peritissimus, ob præstantiam Artis., & ob nobilitatem stirpis, quæ antè Belmontium Genus Caminatensium Castro dominata est., acies Populi Foroliuensis duxit, & cum Socijs muneris., & gloriæ Foroliuium à Bononiensium minis tutatus est.

[1] *Coronellus in Bibliot. Vniuer. Tom. 3., colum. 612.*

(2) *Leo Cobellus in Chron. Forol. M.S. part. 1. pag. 12.*

**SUPERBUCCIUS EX DOMINIS BONEL-
DÆ** se belli studiis dedit, ut generosæ; splendide-
que familiæ decus propagaret. His enim satis su-
pèrque instructus, dum pro Civibus Cohortium
veteranarum Ductor esset, in Pontificias copias
Martini IV. magnam hominum, pecudumque præ-
dam à Foroliviensi Agro Faentiam abducentes,
vi facta, non eas tantum fudit, sed recuperatis &
captivis, & spolijs, Castrum Voltræ ad Liucensis
Reipublicæ obsequium compulit an. 1282.

CYPRIANVS NAVARRA miles strenuus, &
Dux præclarus, ut inter cetera testatur militare
funus, quo elatus est Faentia, ubi diem obiit su-
premuo anno 1323. Eum nempe ad tumulum so-
ciabant alij discordibus tympanis, alij confarcinato
supèr præcipuum ex equis vexillo lugubribus pha-
leris incedentem, bellicum ritum sequebantur.

VGVTIO VRSELLIVS ob virtutem domi-
risque cognitam Vicecapitaneus Populi Bononiensis
diu meruit an. 1332. Erat munus Vicarium Præ-
fecturæ (tunc magnæ excellentiæ gradus), quo
per id temporis Alamannus Opicius Lucensis fun-
gebatur [1]. Dùm autem Vgutio martialem age-
bat vitam, togatam exercebat eius confanguineus
Tancredus, Francisci de Ursinis Domicelli Roma-
ni, & Faentia Præfecti Assessor.

MASIVS HASTEVS diu inter bella suæ æta-
tis versatus est. Postquam verò in præfidijs valida-
rum Arcium Bazani, & Ansilini Bononiensis Agri, spe-
cimina fidei, & strenuitatis Ioanni XXIII. præfi-

(1) *Ex rog. Bucini de Gozzadini, Not.
Bonon. 10. Iunii an. 1332.*

esset,

stiter, easque ab hostibus egregiè defendisset, Mo-
sentino Feliceti de Iuribus Pontificæ Cameræ, Iu-
liano Gondo Camerario Ciuitatis Foroliuij in pos-
sessionem illum inducente, remuneratus est anno
1410. (1). Varia tandèm oppida intèr Brutios
pro Romanâ Ecclesiâ, ingenti tùm stipendio sep-
tingentorum super duo millia scutorum, gubernauit (2).

GVIDO FOROLIVIENSIS intèr Venetæ Rei-
publicæ Ductores non postremus, de quo tamèn
ferè præter nomen nil habemus. Is enim ab An-
gelo Pergulano, peragrata Flaminia, & Mutinensî
Agro, in Mantuanum properante, vt armenta
abigeret, & prædam, interceptus est, dùm ad
statiua graderetur an. 1426. (3).

IOANNES HASTEVS equestrem habitum Or-
dinis Hierosolymitani à Marco Antonio de Caccia-
nemicis Faentino accepit, & postèris annis Pa-
triæ Commendâ auctus est. Belli, pacisque artibus
emicuit, quibus gratiosior apud Eugenium IV. fuit,
non solùm eius mèrita, sed Nicolai fratris inprî-
mis respicientem. Quamobrèm cum Masio patru-
le ad clarum Regimen Ciuitellæ, & confinium Lo-
corum intèr Brusios promotus est, non circumscri-
ptâ, sed summâ etiàm gladij potestate an. 1431. [4].

(1) *Ex rog. Benedicti de Fulcis, Not. Forol.*
4. Septemb. an. 1410.

(2) *Ex Chron. Albertina M. S., sub die 12.*
April. an. 1438.

(3) *Ludovicus Caustellius in Annal. Cremon. p. 160.*

[4] *Ioan. Dipintor. in Chron. Forol. M. S. pag. 93.*
Ex lib. Olmo in Archivio S. Mercurial. pag. 97.

LEONELLVS BRANDOLINVS magnanimi Tiberti filius, à cuius perenni, contestataque virtute nunquam degeneravit. Mediolanensium, & Venetorum stipendia meruit, biscentum Hætiliphærorum Ductor, non absque sui nominis ornamento, ac laude. Fuit enim subsidio missus Sigismundo Malatestæ, qui in bello Fanestri à Pontificijs armis premebatur an. 1461., & deniquè in Peloponnesum, ubi in Spartæ expugnatione multa pericula strenuitatis edidit (1). Vxorem habuit Camillam Piam ex Dominis Carporum .

CORBICEVS DE CORBICEIS rebus belli, pacisque clarus, Riarijs Principibus Foroliuij inseruijt spectatâ virtute, ac fide incomparabili, intèr præcipuos Consiliarios Status. His animi ornamentis accessere opes, & clientelæ aded præualidæ, vt Petrus Medices, Arbitr Florentinæ Reipublicæ, & Laurentij Ducis Urbini Parens cum in amicitiam susceperit, & sæpè in arduis negotijs adhibuerit. Liquet etiâ illum per epistolas rogasse, vt saltèm mille, & quingentos pedites veteranæ strenuitatis ex sequacibus suis tumultuario delectu cogeret, & quanta festinatione posset, transmissis Alpium iugis, exercitui Calabriæ Ducis copularet an. 1494. (2). At tantæ existimationis Vir ab insidijs inimicorum cauere non potuit, in quas miserè offendens, necatus est Nonis Februarij anno 1499. Celebre Corbiceorum Genus, Alto-

(1) *Francisc. Sansouinus in Famil. Illustr. Ital. pag. 112.*

(2) *Ex Epist. Petri Medices ad Corbiceum, Dat. Florentiæ 6. Septembris an. 1494.*

uitæ ,

nitz & Squarcialupæ Stirpium confors, quod præter alia antiquæ nobilitatis argumenta, Donatum an. 1190. Patriarcham Hierosolymitanum edidisse gloriatur [1], Florentiâ Castrocarium à Ioanne Commissario Duadulæ (honestissimæ Præfecturæ nomen) sub an. 1455. delatum est. Is duobus auctus filijs, Petro Philippo Comestabili Campiliæ, & Corbico, non degenerem posteritatem in Æmilia reliquit, Foroliuij nunc vigentem, quemadmodum ex authenticis documentis constat, coràm supremo Magistratu Florentiæ trutinatis an. 1629. (2).

BALTHASSAR MORATINVS Eques, Comes, & fortis Ductor, cui ergà Romanam Ecclesiam, & Cæsarem Borgiam robur, strenuitas, & fides non defuit. Ab hoc Commissarius belli renunciatus, Sarsinæ, Meldulæ, & montanæ Ditionis possessionem adiit, comteatus diligentèr conquisiuit, & delectus copiarum habuit. Patriæ etiàm Orator extitit apud Iulium II. Pont. Max., Ioanne Antonio Bicio, Bernardino Xelio, & Ioanne Saxo Collegis Legationis, postquàm Forolinium inuisum iugum Borgianæ seruitutis repulit, & ad S. Sedis obsequium conuersus est an. 1504. (3).

GHERARDVS MARCOBELLVS stirpi suæ [nunc Angeleria appellatur] ornamentum attulit

[1] Recordan. Malaspina in Histor. Floren. pag. 45.

(2) Ex Processu, à Vincent. de Marchescbis signat. 8. Matij an. 1626.

(3) Ex Diplom. Apostol., Dat. Rome Cal. Iulij an. 1504. - Cæsar Clementinus in Hist. Arimin. part. 2. lib. 10. pag. 586.

artis bellicæ præstantiâ, quæ tùm illi, tùm Nicolo fratri pro Alphonso Neapolis Rege dimicantibus, celebritatem nominis adauxit an. 1494. (1). Primus etiã sub vexillis Ecclesiæ Cataphractorum Tribunus fuit, & sæpè in arduis, incertisque pugnis quantum manu, & consilio valeret, palàm fecit.

CHRISTOPHORVS A' TVRRI ad tractanda arma ab amatore bellorum sæculo accersitus, inter Duces equitum Cæsaris Borgiæ descriptus est. Cum autèm Pandolphus Malatesta auctum dominium feliciter recuperasset, ille Cæsaris iussu Regno vniuersæ Flaminie inhiantis, Ariminensem Agrum infestis armis cursitavit, & prædam hominum, pecudumque abegit an. 1503., nè præter hæc alia de eodem restant monumenta.

ANDREAS MORATINVS eam firmitatem animi, quam domi in priuatis dissidijs ostenderat, foris gloriosius in bellis comprobauit. Borgiana stipendia accepit honestà Cataphractorum Præfecturà, cui tùm Principi, tùm Romanæ Ecclesiæ, strenuam operam præbuit, & fidam.

SEBASTIANVS MORATINVS Eques, ac Comes primarius vitam traduxit partim in Aula Ordelaphorum, partim in Pontificijs castris. Apud Antonium Regulum Foroliuiensem Pocillatoris munus gessit, & pro Iulio II. fortiter certauit equitum, peditumque ductor. Cum verò Pontifex Mutinam in suam potestatem redegisset, ei Ciuitatis, & Arcis præsidia concedidit an. 1510. Demùm in

[1] *Andreas Bernardus in Chron. Forol. M. S. pag. 272. - Leander Albertus in Descript. Ital. Reg. 14.*

finu Patrię occubuit , & in D. Hieronymi requie-
scit sub lapide , quem amplissimo Socero Ludou-
icus Albertinus , Pontificius Dux in Gallos , posuit .

NICOLAUS HECTOREVS diù intestinum odi-
um enutrit , at non expleuit vnquam , à Patria
depulsus vnà cum fratribus Iulio , Hectore , & Io-
anne . Meliorem itaque , & gloriosam vitę vsu-
ram facturus , se militari scientię dedit , eo pro-
gressu virtutis , vt illum Bartholomeus Liuianus Ve-
neti exercitus Imperator inprimis amauerit , cha-
rumque habuerit . Dùm in Patauino bello merebat,
incertò an per occultam , an publicam simultatem,
certè honoris cupiditate ductus ad singulare cer-
tamen Nicolaum Bonamicum Rauennatem Virum
fortissimum , & inuictum prouocauit . Ibi inspe-
ctante utroque exercitu campum ingressus , post-
quam ambo atrox , & diutinum prælium commi-
sissent , Hectoreus non tanquam ignauus victus est
anno 1515 . (1) , gloriam augens Victori , non si-
bi dedecus inconcusso corde dimicanti .

GASPAR LANCEVS celebris fuit suę tempe-
statis Ductor . Is , quę intèr atroces pugnas , & di-
scrimina rerum , pericula euitauit , intèr funesta
Patrię dissidia offendit . Etenim dùm Psalmodię ,
& sacris , Ecclesię ritibus intererat , à debacchan-
tibus Guelphis , nèc diuino cultui parcentibus ,
necatus est an. 1512 .

IVLIANVS BECCIUS cum belli studio tene-
retur , apud Fridericum Gonzagam Mantuę Mar-
chionem iastitutiones militię prosecutus est . His

(1) Hieron. Rubens in *Histor. Raucn. lib. 9.*
pag. 683.

latis eruditus non contemnendos gradus, & famam egregij Ducis comparauit. Inseruijt & Romanæ Sedi spectatâ virtute, ac fide; nam Leonelli Pij, ex Comitibus Carporum, Æmiliæ Præsidis, permisso, veteranos pedites descripsit, vt iisdem Ecclesiæ iura tueretur (1).

ANDREAS SERVGHVS militari peritiâ memorandus, quemadmodum in Corcyre defensione (2) re probauit veriùs, quàm possimus censere: reliquis deindè factis immortalitatem nominis affectus est; quippè cum Heretici in Germania furetes, & propagare cędibus, & armis sectam suam contententes, aduersus Catholicorum acies concurrissent, Andreas gloriosè pro Deo, & Orthodoxâ Republicâ decessit an. 1556. [3].

HIERONYMVS ASPINVS terrâ, marique bellicam laudem conquisiuit. Etenim pro Pio V. Pont. Max. in celebri Echinadarum pugnâ cum inimicis Christiani nominis inuidè certauit: mox Austriacæ Domus vexilla secutus, postquàm illi multa & strenuitatis, & fidei argumenta præstitisset, dignam laborum, periculorumque mercedem, ad Præfecturam insignis Arcis Mediolani euectus, reportauit.

GEORGIUS THEODOLVS vt mereret stipendia, sed magis clarum nomen in Belgium perrexit an. 1557., pro Philippo II. Hispaniarum Rege sanguinem, & vitam profusus. Imitatores vir-

(1) *Ex Diplom. Friderici Gonzaghe 19. Iulij 1524. - Ex Diplom. Leonelli Pij 30. Nouemb. 1529.*

[2] *Marcus Guazzius in Hist. Recent. pag. 176.*

[3] *Natalis de Comitibus lib. 1.*

tutis,

tutis, & exempli Vincentius Castellinus, Hieronymus, & Alexander de Paulutis generosi concines extiterunt [1]. At cum in pertinaci, & diuturno bello Georgius emereret, & inter fortiores poneretur, Tribunus militum renunciatus fuit.

CÆSAR THEODOLVS claritate sanguinis authenticis tabulis, & documentis comprobata, coram Hieronymo Auogadio Venetiarum Receptore, inter Equites Melitenses descriptus est anno 1569. (2). Cum autem inuictum animum, & robustam manum sæpè in Infideles gloriosè exercuisset, post decennium naualis militiæ occumbens, victoriarum curriculum Messanæ perfecit.

IACOBVS ALBICINVS Senator, & miles non minùs togà, quàm armis valuit, tanquàm ad ea natus, vtriusque sanguinis hereditario quodam iure. A Thoma enim Patre præstantissimo Viro maturum consilium, ac spectatam prudentiam, ab Auo materno Babone Naldo celebri Venetorum Tribuno fortitudinem accepisse visus est. Feruidiores annos in varijs expeditionibus, & bellis egit; quibus tandèm sedatis, ad obsequia Rom. Ecclesiæ Stationarius Duxtor venit. Sub Paulo V. ob egregiè nauatam in Ferrariensì Præsidio operam an. 1606. Maior turmarum Instruitor creatus est, deindè Chiliarcha, & tandèm honestioribus stipendijs auctus, præsertim an. 1613. At præpropèra nimis mors eum à viuis eripuit anno ætatis 43.

(1) *Ex Mem. M. S. Hieronymi Aspini sub an. 1557.*

[2] *Ex rog. Victoris de Maphæis Cancellarij Prioratus Venetiar. 30. Martij an. 1569.*

magno

magno Patriæ, & Consanguineorum maiora sperantium desiderio (1).

THOMAS SERVGHVS cum sibi proposuisset exempla maiorum ad imitandum, bellicam vitam professus est. Pedites, & Cathaphrastos sub Casali S. Evasij ductavit, Romanæ Ecclesiæ subsidia apud Sibinicum exposuit, eamque Arcem, vulnerato Præfesto, à terribili Turcarum assultu defendit. Fuit & Tribunus inter Sabinos, Gubernator Armorum Auenionis in Gallia, & Bononiæ Lanceatorum Chiliarcha, ubi postquam multas dies cum sequissimo morbo colluctatus esset, illi demùm cedens antè senium occubuit anno 1656.

HIERONYMVS AVGVSTINVS seueriorem belli disciplinam in expeditionibus Cisalpinæ Gallie accepit. Exorto inter Urbanum VIII., & Egedzatos Italiæ Principes dissidio, ac inualecente hostium metu, Instructoris maioris gradu Rauennam, & Agrum tutatus est. Mox Ductor Fauentinorum extitit, Alderani Cardinalis Cyboi Flaminie Legati auctoritate: Tandem an. 1642. Populo Foroliuensi præfuit, dum Odoardus Farnesius Germanico equitatu vim facere in Patriam minitabatur. Nequè hæc illi munera probè, fidèque gesta sine mercede contigerunt; at cum ad Præfecturam Ferrariensium Armorum vocaretur, dies suos clausit.

HORATIVS MANGELLVS milititiæ studia prosecutus est, quæ illi benevolentiam excelssæ Farnesie stirpis attulerunt. Ab illà nempe Chiliarcha

[1] *Eugenius Gamurrinus in Histor. Genealog. Tom. 3. pag. 214., & 219. - Ex Memor. Genealogic. M. SS. Famil. Albicina.*

peditum

peditum declaratus fuit. Ipsum & Clemens VIII. inter adolescentiæ suos constitutum, Equitem, Comitemque Lateranensem renunciauerat an. 1599. cum nobilibus Adolescentulis Ioanne, & Ludouico de Framontibus, Angelo Saxio, Rodulpho, Fabritio, & Bonamente de Augustinis, Ioanne Baptista Bruno, Ioanne Corbiceo, Francisco Florenno, Galeotto, & Checco de Ursijs, Liuio Zaulo, Ioanne Baptista Marchesio, Ludouico Aspino, Hieronymo Ursellio, Peregrino Maserio, Scipione Salimbenio, Bartholomeo, Thoma, & Iulio de Castellinis, Fabritio Gnocco, Iacobo Paulutio, & Guidone Merlino, qui Pontifici Maximo, Ferrariâ in fidem acceptâ, Romam reuertenti, obuiam torquibus exornati prodierunt, illumque obsequijs huiusmodi, & cultu splendidissimo deuixerunt (1).

PETRVS VALERIVS primam ætatem bellicę disciplinę inter Belgas dedit, qua sedulo institutus, ducendis copijs, & tuendis Arcibus scientissimus euasit. Pro Urbano VIII. in Piceno meruit Armorum Præfecturam, mox Citerne Custodiam, illi à Thaddęo Barberino Pontificio Imperatore concreditam, quam ab impressionibus Tuscorum egregie, & fortiter defendit. Ei denique exantlati laboris præmium, amplioribus stipendijs, & Sabine Tribunatu solutum est an. 1644. [2].

(1) *Ex Diplom. Apostol., Dat. Forol. 12. Cal. Quintilis an. 1599.*

(2) *Ex Diplom. Thaddęi Barberini, Dat. 29. Maij an. 1640., 4. Octobris 1643., & 3. Martij 1644.*

NICOLAUS MALDENTIUS fortis peditum, equitumque Ductor, primùm pro Urbano VIII. Pont. Maximo, deindè pro Christianissimo Francorum Rege. In varijs Munitioibus Belgij superandis, potissimùm Doncherche an. 1647. meruit non solùm maiorum Ducum laudes, sed ipsius Reginz elogium pro impubere Rege Gallias moderantis, à qua regias ex auro effigies in præmium virtutis, & argumentum gloriæ reportavit. Fuit Nicolaus Ferrantis S. Nicandri, & Sinitij in Brutijs Dynastæ, ex Hippolyto fratre nepos, quæ Optida iam in Maldentiam Stirpem inuekerat ab an. 1589. Anna Scriua Octauiani Coniux (1.).

IOANNES SERUGHVS nihil etsi arduum, ac vndiquè periculis constitum declinavit, vt militari scientiâ potiretur. Sub signis Christianissimi Regis Ludouici XIV. miles, Dux, & Primipilus, sæpè vitam ipsam despiciens, in expugnationibus Arcium Belgicarum semper inter primos repertus est. Verùm ab Innocentio XII. in Præfecturà Centumcellensù collocatus, postquàm seniles annos bellicis curis expertes traduxisset, circa initium sæculi, ab hac vita migravit. Romæ in S. Mariæ in Equitio requiescit.

[1] Ex rogat. Caroli Antonij Pandulphi, Not. Aquilani, 30. Septembris anno. 1589.

FINIS

Reli-

Eliguum est, ut quæ sæpe occurrunt Scribentibus æquivocationes, veritatis gratiâ diluantur; quæ autem intempestivè fuerunt comperta, seu veriùs, seu clariùs Appendicis instar afferantur.

In pag. 24. Lib. 1. addendum est B. PEREGRINUM LATIOSVM in alterà ex tribus Canonizationibus, solemnè ritu celebratà die 27. Decembris an. 1726. à Benedicto XIII. Pont. Max., in Sanctissimum Albo cum Socijs Cælestis Patriæ, Ioanè à Cruce, & Francisco Solano, fuisse descriptum; ac Omnipotentem Deum, ad augendam in terris Serui sui gloriam, ea ipsa die, qua Foroliuij prima exultantis Ciuitatis obsequia glorificato Cui soluebantur, noua Signa demonstrasse, vt scribit *Comes Fabritius Monsignanus in Vita*, nouissimè typis Ioannis Felicis Dandi emissa *part. 2. cap. 15. pag. 214.*

In pag. 73. lib. 1. CHRISTOPHORVS NYMAIUS, per æquivocationem Pini filius appellatus, (cum ea Stirps in varios traduces diuisa plures eiusdem tunc nominis Viros numeraret) Francisci scribendus est, vt liquet ex *Chronica Albertina sub die 5. Decembris an. 1517.*

In pag. 92. lib. 1. addendum est FABRITIVM PAVLVTVM 3. Idus Iunij an. 1726. magno Almæ Urbis merore interiisse. Post iusta pijs ceremonijs Ecclesiæ à Benedicto XIII., cuius Vicarius erat, persoluta, sepultus est in familiari Sacello in D. Marcelli, à se magnificè excitato, & versicolori marmorum ornatu superinduto.

In pag. 95. lib. 1. addendum est IVLIVM PIAZZAM 9. Cal. Maij an. 1726. Fauentiæ in
LII 2 Episco-

Episcopo, deceptis maiora sperantium votis, dictam suam obiisse.

In pag. 103. Lib. I. & sequen. castiganda sunt ea, quæ de LUDOVICO PIRANNO ab Itinerario Ambrosij Camaldulensis excerpta memorantur; nam apud *Vuadingum in Annalibus Minorum, Tom. 5. pag. 232.* ex Regeſto Pontificio comperij, non illi, sed esse Ioanni Antecessori Episcopo Signenſi tribuenda. Hanc inter Liburnos Eccleſiam Ludouicus dumtaxat adiit an. 1436., Ioanne ad Aconitam Cathedram translato, vt liquet ex Diplomate Eugenij IV., Dat. 4. Idus Augusti, an. sui Pontificatus VI., quam decem menses, nec ultra tenuit, ad Patriæ Episcopatum accersitus. Ita Piranno relinquenda est gloria; Renuè in Ferrariensi, & Florentino Concilio se gessisse, cetera autem veritati restituenda.

In pag. 136. Lib. I. addendum est, CAMILLVM MERLINVM, in Paulutiam Stirpem ex nouissima Voluntate Auunculi sui Fabritij Cardinalis adoptatum, à Benedicto XIII. vtriusque merita intuente, Apostolicum Nuncium extra Ordinem, apud Augustum Sarmatiæ Regem, fuisse declaratum, fausto quidem apud omnes præfatio, maiora expectantes.

In pag. 149. Lib. I. addendum est PEREGRINVM MASERIVM præter allata Opera edidisse. *Discursum elaboratissimum de Honorarijs Iudicum, & Causidicorum &c. Rauennæ ex typographia Camerali an. 1682.* Itèm *Discursum alterum, Foroliuij typis Caroli Antonij Zumpæ an. 1684.* Famigeratam præterea *Ranennaten. Iurisdictionis, qua sustinentur Iura Legationis Æmiliæ in cognoscendis causis in*

ss in prima instantia contra Ecclesiasticos coram Eminentiss. Legato, Foroliuj typis Zampæ an. 1683. Augustin. Fontana in Bibliot. Legal. part. 1. Col. 634.

In pag. 209. Lib. II. addendum est nuptias SCIPIONIS AREOSTI, ET CASSANDRÆ BLONDÆ insigni pompâ fuisse celebratas, & coram magnanimo Ferrariæ Marchione disertam Orationem habuisse Hieronymum Guatinum, virum eloquentiâ præstantem, qua & miram Blondi Flauij doctrinam, & raras Scipionis dotes, ac Arcostæ Familiæ claritatem dignis elogijs honestauit. *Ex Orat. M. S. apud Franciscum de Righis Cæsenat.*

In pag. 247. Lib. II. castigandus est locus, vbi LANDINVS, ET VELVTELLVS indiscriminatim Florentini referuntur: etenim VELVTELLVS, vt ipsemet asserit *in Commentario Dantis cant. 24. Purgator. & cant. 16. Paradisi*, Lucensis reuera est.

In Cap. VII. Lib. II. addendus est IOANNES GIARDINVS præstantissimus Delineator, & Pontificius Fusor, cui ob affinitatem Artis, Graphicæ imitantis, inter Pictores locum dabo. Hic simulacris, & rebus ad naturæ harmoniam expressis, & celebris, & diues factus est Romæ, vbi tantis annis domicilium fixerat. Ex Operibus tum integræ, tum dimidiatæ eminentiæ confectis, Baptistæ Vaticanæ Basilicæ, Cenotaphium ibidem Christianæ Suecorum Reginae, ac Ornamentum S. Mariæ ab Igne Foroliuj magis prædicantur. Emisit præterea in lucem Variorum Ideas, pertinentium præsertim ad sacros vsus; quæ plurima felici ingenio excogitata, ac delineata duobus Voluminibus complexus est, Romæ incidente Maximiliano Ioseph Limpac. anno 1716.

In Cap.

In Cap. VIII. Lib. II. addendus est **GASPAR MAZZONIVS** cognitione legum, & Poeseos excellens, sicut in prima facultate variz testantur *Decisiones Lucana, Responsa & Vota impressa in allegationibus Hieronymi Palma Nepeis*: in altera verò *Garuffus in Italia Academ. pag. 133.*

Item addendus est **BERNARDINVS AVGVSTINVS** vtriusque Iuris scientia Consultissimus, quemadmodum multis Iustitiæ Præfectoris comprobavit. Scripsit, & edidit *Tractatum de Præscriptionibus, Lucae an. 1668. in fol. Fontana in Bibliot. Legal. part. 1. Cal. 6.*

Item non omittendus est **VINCENTIVS PEDRELLIVS** ex Congregatione Oratorij, Vir omnigenis scientijs, & præsertim sacris eminentèr eruditus, qui inter mira Christianæ perfectionis exempla & vixit, & decessit 19. Cal. Februarij anno 1727. *Ex Orat. funeb. habita ab Andrea Rogolono in D. Philippi, quo die Parentalia. Sacerdotes Discipuli gratissimè peregerunt.*

In Cap. II. Lib. III. addendus est **HECTOR CHALLONESIVS** magnus equitum Venetorum Dux an. 1111., natalibus Venetus, sed origine Foroliviensis, in quo nobilis hæc Propago defecit, superioribus iam ævis inter Patricias Venetiarum descripta. Erat eius Gentilitium Insigne quadrifariam discriminatum, Clypeo alternatim viridi, & flavo, quod Zona rubri coloris recta intersectabat, ut liquet ex Veneto Annalium Codice apud me extante, in quo nobilium illius Reipublicæ Stirpium initia, & suis expressa coloribus affabrè Stemmata depromuntur. *Anonym. in Chron. Antiq., ad lit. C.*

In Cap.

In Cap. ultimo Lib. III. addendus est PARCI-
 TANVS DE PARCITANIS Eques primarius, &
 strenuus, qui exul Arimino Foroliuium se recepit,
 vbi Catharinam Ludouico de Forzatè Pata-
 uino optimati, ex Mario, & Giliola
 Gonzagha, sorore Ludouici Mantuæ
 Marchionis orto, nuptam, procrea-
 uit. *Ex Chron. Patavin. M.S. Ioannis*
qu: Guillelmi de Vngarellis
ad annum 1340.

Ex pluri-

& plurimis, quæ in dies amittuntur, Antiquitatis monumentis, nonnulla in lucem aliquandò emergunt. Id factum non contigit, dum Vitæ Virorum Illustrium excaderentur; Siquidem egregij Viri Camilli Castellini è Societate Iesu industriâ, ac sedulitate, in Alma Vrbe repertæ sunt Tabulæ Concordiæ, ac Pacis intèr Urbanum VI. Pont. Max., & Commune, ac Populum Foroliuensem in itæ, quas ut solent Ciues optimi, charitate permotus ergà Patriam, à solitis humanarum rerum infortunijs subduxit, & nobis custodiendas intèr reliquias vetustatis dedit. In amplissimæ Membranzæ sinu gratiosæ reconciliationis tenor, qua S. Sedes cum rebell. Ciuitate pacisci non renuit, fusim exaratur. Ab illâ satis liquet potentia Populi, varijs Urbibus, Terris, & Castris latè per planiciem, & montes imperantis; eiusdem & ferox animus, qui Pontificias vires, & auctoritatem contemnere, nè solùm Rectores, & Legatos deturbare, sed aperto bello tueri suam libertatem ausus. Creuit præterea licentia militaris, vt seditiosi mos erat sæculi, nihil fore inhonestum putans, quod suis rebus profuturum (nequè hoc impietati, sed indulgenti fortunæ, & malæ temporum conditioni tribuendum) iudicaret. Censuras propterea, & spirituales diras non exhorruit; Sacerdotia quæcumque, etiam Antistitum Clericis suis attribuit, ac fœdera in Romanam Ecclesiam, præsertim cum Mediolani Principibus, ac Florentinâ Republicâ percussit. In orâ demùm membranzæ legitur Procuræ documentum, vbi de varijs Patritij Ordinis Familijs memoria occurrit,

quæ

que adhuc in claris nepotibus vigent, ac perennant. Verum cum Scriba nimis prolixo, & redundanti stylo passionem inuicem sanctitas, & Ciuibus ad obsequium redeuntibus, ex pontificia liberalitate nequaquam denegatas, exposuerit; ne Lectorum oculos longa narratione fatigemus, earum capita artius, sed fide, & iisdem omnino verbis referentur. Tabulis initium est

IN nomine Sanctæ, & Indiuiduæ Trinitatis &c. & ad Omnipotentis Dei gloriam &c. & ad reuerentiam, & honorem Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Urbani Diu. prouid. Papæ VI. Noverint Vniuersi hoc Instrumentum publicum inspecturi quod anno à Natiuitate D. N. Iesu Christi millesimo trecentesimo septuagesimo nono, Indiæ. secunda, die vigesima Mensis Februarij Pontificatus prædicti D. N. D. Urbani anno primo, coram eiusdem D. N. Papæ Sanctitate Romæ apud S. Mariam in Transtiberim, in Palatio in quo idem D. N. Papa residebat, & residet de presenti, presentibus ibidem, & assistentibus Reuerendiss. in Christo PP. & DD. DD. Fr. Thoma tit. SS. Nerij, & Archilleij, Ioanne tit. S. Sabinæ, Neapoleo tit. S. Clementis, & Pampulpho tit. S. Potentianæ, S. R. E. Presbiteris Cardinalibus, Galio tit. S. Agatæ, & Ludouico tit. S. Mariæ nouæ S. R. E. Diac. Cardinalibus. In presentia mei Notarij, & Testium infracriptorum, ad hæc specialiter vocatorum, et rogatorum humiles, & deuoti d. D. N. Papæ & S. R. E. filij, videlicet Reuerendus in Christo Pater D. Ioannes de Nomaijs de Forliuio, Dei, & Apostolice Sedis gratia Episcopus Sassen, & No-

(M m m

bilis

bilis Vir Ioannes de Ordelaſſis de Forliuio, Procuratores Nobilis militis D. Synibaldi de Ordelaſſis de Forliuio, nec non Ambaſciatores, Syndici, & Procuratores Hominum, Vniuerſitatis, Communis, & Populi dictæ Ciuitatis Forliuij ſpecialia, & ſufficientia mandata habentes &c. humiliter, & deuotè ſupplicarunt Sanctiſſimo in Chriſto Patri, & D. N. D. Urbano diuina prouidentia Papæ VI., quatenus idem Sanctiſſimus D. N. tam nomine ſuo, quàm etiam Succellorū ſuorum, & vice, & nomine Romanæ Eccleſiæ dignetur admittere, & recipere eodem ſupplicantes ad tractandum, ordinandum, & confirmandum Pacem, et Concordiam inter ipſum D. N. Papam, & Sanctam Romanam Eccleſiam, ex parte vna, & dictos D. Synibaldum, Commune, Populum, Homines, & Vniuerſitates dictæ Ciuitatis Forliuij, & aliorum Caſtrorum, Terrarum, & Locorum infraſcriptorum &c. ex altera parte, de, & ſuper omnibus, & ſingulis diſcordijs, & diſſenſionibus, controuerſijs, guerris, iniurijs, damnis &c., & etiàm quibuſcumque rebellionibus &c. & tractatibus commiſſis, maximè contra fel. record. D. Papam Gregorium XI., & quoscumque alios Romanos Pontifices &c. per prædictos D. Synibaldum, Commune, & Populum, & Vniuerſitatem Ciuitatis Forliuij &c. etiàm de, & ſuper omnibus criminibus, delictis, & quaſi delictis &c. vſque in præſentem diem præſentis futuræ Pacis commiſſis, & perpetratis &c. directè vel indirectè. Qua ſupplicatione audita, & intellecta Sanctiſſimus D. N. Papa de conſilio prælatorum DD. Cardinalium eodem Syndicos, & Procuratores nominibus, modo, & forma, quibus ſupra, more pij, & benigni patris,

patris, dulciter, clementer, & benignè eisdem &c.
 admisit, & recepit ad tractatum, & ordinationem
 prædictam, & eandem præfatus D. N. Papa pro se,
 & S. R. E., & Successoribus suis ex parte vna, &
 prædicti Syndici, & Procuratores, & Ambascia-
 tores &c. ex altera, de, et super omnibus, & sin-
 gulis supradictis, & infra scriptis conuenerunt. In-
 primis namque post prædicta prædicti Sindici, &
 Procuratores nominibus supradictis genu flexo exi-
 stentes coram præfato D. N. confessi fuerunt, &
 recognouerunt dictis nominibus dictum D. Synibal-
 dum, Communia, Populos, & Ancianos, cete-
 rosque Officiales dicti Ciuitatum, Castrorum, Ter-
 rarum, & Locorum supradicti & infra scripti &c. gra-
 uiter deliquisse contra præfatam Rom. Ecclesiam,
 & contra se. rec. D. Gregorium Papam XI. &
 contra præfatum Dominum nostrum, eorum veros,
 & naturales Dominos, & contra Legatos &c., &
 contra Prouincias, Terras, Ciuitates, Castra, &
 Territoria Rom. Ecclesie subiectas, & subiecta,
 & eos, & ea multipliciter offendisse &c., & se
 ab eiusdem Rom. Ecclesie obedientia indebitè sub-
 traxisse, & nonnullas Terras, Castra, & alia lo-
 ca ipsius Ecclesie violentè occupasse, ligas, &
 confederationes cum rebellibus, hostibus, & ini-
 micis Ecclesie supradictæ iniisse &c., nec non Ec-
 clesiasticam libertatem violasse &c., sententias, &
 processus præfati DD. Gregorij Papæ XI., & Vr-
 bani VI., & Officialium suorum, & dictæ Ecclesie
 temerè contempnisse &c. De quibus omnibus, &
 singulis præfati Procuratores, & Syndici nomi-
 nibus, quibus supra flexis genibus veniam &c. petie-
 runt. Et præfatus Sanctissimus D. N. Papa Vrba-

M m m. 2.

nus VI.

nus VI. more p̄i Patris volens misericordit̄er age-
 re cum eisdem , ipsos restituit , & admisit ad gra-
 tiam suam , & indulgit & remisit eisdem omnes iniu-
 rias , offensas , interesse , damna , excessus &c. It̄em
 prefati Syndici , & Procuratores dd. Nominibus
 genuflexi existentes coram d. D. N. Papa confessi
 fuerunt , & publicè recognouerunt dictam Ciuita-
 tem Forliuij , eiusque Comitatum , Territorium , &
 Districtum , & Locum Forumpompilij , & alia Lo-
 ca , & Castra infra scripta &c. cum omni pleno do-
 minio , vtili , & directo &c. ad predictum D. N.
 Papam , & Pr̄decessores suos Romanos Pontifi-
 ces & Rom. Ecclesiam plenè pertinuisse , & per-
 tinere &c. Item dicti Ambasciatores , Syndici , &
 Procuratores nominibus supradictis , in manibus dicti
 D. N. Papæ stipulantis , & recipientis vt supra &c.
 ad Sancta Dei Euangelia corporalit̄er tactis Scrip-
 turis in animas dictorum Constituentium &c. iura-
 runt , & solemnit̄er promiserunt , quod ab hac hora
 in antea dictus D. Synibaldus , & Ioannes , ac
 Communitates , Vniuersitates , & Officiales , &
 singulares Personæ Ciuitatum &c. erunt perpetuò
 fideles , reuerentes , obediētes , subiecti , & de-
 uoti tam in temporalibus , quàm in spiritualibus
 B. Petro Apostolorum Principi , & S. R. E. ac
 Sanctissimo in Christo Patri , & D. N. D. Urbano
 diuina prouidentia Papæ Sexto , eiusque Successo-
 ribus canonicè intransibus &c. & quod nunquam
 erunt verbo , facto , consilio , vel consensu , directè ,
 vel indirectè , per se vel alium , seu alios , publicè ,
 vel occultè , seu quouis modo contra Romanam
 Ecclesiam &c. sed semper erunt adiutores ad con-
 seruandum , retinendum , defendendum , & recu-
 perandum

perandum Ciuitates ; Castra, & Villas, Rocchas, Bastias, Terras, Fortalitia, & omnia alia iura S. R. E. &c. Item promiserunt præfati Syndici, & Procuratores dictis nominibus dicto D. N. Pape stipulanti, & recipienti nominibus quibus supra, quod præfati Nobiles Synibaldus, & Ioannes, & singularum Personæ Ciuitatum, Vniuersitatum, Terrarum, & Locorum supra, & infra scriptorum per se vel eorum Sindicos ad hoc ab eisdem habentes sufficiens, & speciale mandatum ratificabunt, ac de nouo in manibus Commissarij super hoc deputandi infra duos menses proximè futuros à die presentis contractus pacis firmandæ computandos in animas ipsorum constituentium præstabunt simile iuramentum, & omnia, & singula, vt infra ratificabunt &c. Item promiserunt præfati Procuratores, & Syndici supradictis nominibus præfato D. Urbano Papæ VI. stipulanti, & recipienti vt supra, quod præfatus D. Synibaldus, & Ioannes, ac Populus, ac Commune dictæ Ciuitatis Forliuij, Foropompilij, & Saffen, & aliorum Castrorum, Terrarum, ac Locorum per ipsos, vel quemlibet ipsorum, vel alium super præmissis potestatem habentes ab ipsis Communitatibus, & Vniuersitatibus contra officium Inquisitionis hæreticæ prauitatis, seu contra Ecclesiasticam libertatem tollent, & cassabunt infra duos menses &c. Item præfati Syndici, & Procuratores dd. Nominibus promiserunt præfato D. N. Urbano VI. stipulanti, & recipienti vt supra, & pro omnibus quorum interest, quod bona immobilia Ecclesiarum, & aliorum piorum locorum, ac Monasteriorum, & Ecclesiasticarū personarum vndecumque ablata, & occupata

cupata per eos, quorum nominibus intendunt, restituent illis, quibus ablata fuerunt &c. Item præfati Syndici, et Procuratores promiserunt dd. nominibus d. D. N. Papæ stipulanti, & recipienti vt supra, quod omnes, & singulos Exititios occasione Rom. Ecclesiæ, ac Exbannitos, & expulsos de Forlino, & Terra Foropompilij, & de alijs Terris, & locis &c. per prædictum D. Synibaldum teneantur reintrodúcere, & permittere liberè intrare in Ciuitatibus, Terris, Locis, Comitatibus, & Districtibus, nec non eos rebannire, & restituere, & reintegrare ad beneficia, officia, & honores &c., & ad omnia eorum bona mobilia, & immobilia &c. Item præfati Ambasciatores &c. deuotè supplicarunt eidem SS. D. N. Urbano VI., quatenus dignetur auctoritate Apostolica de speciali gratia, omnes processus, banna, & sententias excommunicationis, suspensionis, et interdicti, et depositionis, iurium, vel honorum priuationis &c. usque in præsentem diem formatas, datas, et latas tam à iure, quàm ab homine, Ecclesiastico, vel seculari &c. contrà olim bon. mem. Dominum Franciscum de Ordelaassis eiusdem D. Synibaldi Patrem, seu eius Antecessores, vel eorum bona, iurisdictionem, et iura, aut contrà ipsum D. Synibaldum, vel eius Fratres, et Nepotes, Ciues, incolas, et terrigenas Ciuitatis Forliuij, et Terrarum Foropompilij, et Sassen &c. tollere, abolere, cassare, et annullare &c. et præfatus Sanctissimus D. noster prædicta concessit, ac restituit, reintegravit ac fecit in omnibus, et per omnia sicut supra petitum &c. Item supplicarunt vt supra quod D. Synibaldus, Ioannes, et Nepotes, aut Comæune, seu Commu-

Communia supradicta &c. non debeant, vel possint aliquo modo molestari, aut cogi ad soluendum, et tradendum, seu restituendum aliqua bona mobilia &c. quæ tempore rebellionis factæ per Comune Forliuij in supradicta Ciuitate Forliuij &c. remansissent, etiamsi illa bona ad Ecclesiam Romanam &c. spectassent, aut etiam ad soluendum, reddendum, seu restituendum, aliquos fructus, redditus &c. homagia, regalia, datia, vel gabellas &c. ex nunc absoluti sint, et esse intelligantur, et liberi, et immunes &c., et præfatus Sanctissimus Dominus noster concessit prædicta saluo iure tertij agentis &c. Item supplicarunt vt supra quod eidem D. Synibaldo concedatur Vicariatus Forliuij, eiusque Comitatus, et Districtus &c. similiter Foropompilij, Sassen, Aureoli, et omnium aliarum Terrarum, quas de presenti detinet d. D. Synibaldus, vel eius Nepotes pro ipsius persona, et pro tempore duodecim annorum, et ipso cedente, vel decedente pro altero ex Neponibus, ex ijs qui de presenti existunt cum eo, videlicet Ceccho, Pino, Ioanne, et Theobaldo, vsque ad complementum dd. duodecim annorum, cum omnimoda iurisdictione largè sumpta, et cum mero, et mixto imperio, et gladij potestate, sic etiam cum potestate omnes obuentus, fructus, redditus, et proventus dd. Locorum, regalia, datia, gabellas &c. ad manus suas capiendi, et reducendi, et de ipsis prout maluerint disponendi &c., et præfatus Sanctissimus D. Noster concessit Vicariatum prædictum in forma prædicta, vsque ad terminum duodecim annorum inchoandorum à die Datæ præsentis contractus, ipsis Nobilibus Synibaldo, & Nepo-

& Nepotibus persistentibus, & continuantibus in obedientia, & fidelitate d. D. Nostri, et S. Rom. Ecclesiæ &c. Hoc etiã actio quod prædicti soluant, & soluere teneantur anno quolibet pro Censu, & Canone, prout in sequenti articulo continetur. Item præfati Ambasciatores, Syndici, & Procuratores dd. Nominibus solemniter promiserunt d. Dño N. Papæ stipulanti vt supra annuatim, & anno quolibet dicti Regiminis supra concessi eidem D. Synibaldo Militi in festo Apostolorum Petri, & Pauli &c. dare, et realiter soluere &c. pro Censu, et Canone dd. Ciuitatum, Comitatum, et Districtuum &c. videlicet in primis quatuor annis d. regiminis mille florenos auri pro quolibet anno, et in reliquis octo annis duo milia Florenorum auri pro quolibet anno, boni auri, et puri ad pondus Camere Apostolicæ soluend. eidem D. N. Papæ &c. Item supplicarunt præfati Procuratores & Syndici, quod idem D. Noster concederet, & licitum esset eidem D. Synibaldo, & Nepotibus suis, quod possint, & licitum sit eisdem &c. de presenti facere, et fieri facere Arces seu Rocchas, Fortilitia, et Castra quæcumque &c., & D. Noster concessit quod in loco vbi alias fuit Ciuitas Forompilij possit fieri Fortilitium sine muro, ita tamen quod possit custodiri, et defendi &c. Item supplicarunt quod omnes Clerici, et Personæ Ecclesiasticæ superscriptæ, et etiam Gubernatores Hospitalium etiam si dicti Clerici in Pontificali, vel alia quacumque perfulgeant dignitate degentes in Forliuio, Forompilio, & eorum Diocesi, seu Diocesi, Brettinoriense, et Sassen, & omnibus alijs Terris subscriptis per ipsos de presenti rentis,

entis, & eorum Territorijs vblemque sint posita dicta Beneficia &c. Prælatutz, Dignitates, etiamſi fuerint Pontificales &c. et illa liberè, pacificè, et quietè teneant, et possideant sicut antè, etiamſi illa alteri forent per quemcumque collata &c. Et dictus D. noster concessit prædictam restitutionem fieri in plena, generali, et meliori forma, qua fieri possit, sine præiudicio tertij. Item supplicarunt quod idem D. N. Papa concedat eisdem dd. nominibus, vt nullus contractus, vel distractus, testamenta &c. possint impugnari prætextu alicuius Rebellionis &c. Et Dominus N. concessit. Item supplicarunt eisdem concedi per præfatum D. Papam, quod nullus subditus, Ciuis, vel Terrigena Forliuien, vel alterius ex Locis supradiſtis, & eisdem D. Synibaldo et Nepotibus concessis &c. possint in primis causis, vel appellatione in temporalibus tam Civilibus, quàm Criminalibus, præterquam in crimine læsæ maiestatis, et hæresis &c. extrà Vicariatum ad alias Curias trahi, quàm Terrarum superscriptarum &c. Et dictus D. Noster concessit prædicta in præmissis causis, in quibus vigore præsentis contractus competit, seu competit iurisdictione illis quibus præfatus Vicariatus conceditur &c. Item supplicarunt eidem D. Nostro per eum concedi, et mandari quod Officiales Ecclesiæ qui pro tempore præerunt in Prouincia Romandiolæ teneantur, et debeant Statuta quæcumque facta, vel fienda in locis prædictis, vel altero ipsorum approbare, et firmare, dum tamèn illa non existant contra libertatem Ecclesiæ &c. Et præfatus D. N. concessit, dum tamèn aliàs sint rationabilia, et ritè facta. Item conuenerunt ad inuicem dictæ Partes, quod.

N n n

quod durante tempore Ligæ inite , quod durat
 vsquè ad sexdecim menses proximè futuros inter Do-
 minum Bernabouem , et Florentinos , ipse D. Sy-
 nibaldus , et Nepotes non teneantur , nèc possint
 aliquo modo adstringi ad faciendum aliquam guer-
 ram aut ad inferendum aliquod dampnum , vel in-
 iuriam dictis D. Bernaboui , et Florentinis , vel
 alicui eorum Colligato &c. Post verò lapsum dicti
 temporis facere intendit omnia qualiacumque sicut
 subditus , et fidelissimus Ecclesiæ Romanæ Vassal-
 lus . Item supplicarunt eidem D. Nostro eis , &
 dictis nominibus concedi per præfatum D. N. Pa-
 pam quod si quæ Reppressaliæ fuissent concessæ à
 tempore Millelumi CCCLXXVI. vsque in præsen-
 tem diem contrà dictum Populum , et Commune
 Ciuitatis Forliuij , vel contrà Communitates alio-
 rum Locorum &c. ex nunc sint nullius valoris , vel
 momenti &c. et præfatus D. N. Papa concessit pro
 tempore præterito . Quæ omnia , et singula præfa-
 tus D. N. Papa vice , et nomine quibus supra ex
 vna parte , & dicti Procuratores , et Syndici dd.
 nominibus Parte ex altera solemnè stipulatione
 hinc inde interueniente conuenerunt , et promise-
 runt inuiolabiliter , perpetuò , purè , et bona fide
 &c. attendere , et obseruare &c. et in nullo con-
 trafacere &c. sub pœna viginti millium Floreno-
 rum boni auri , et iusti ponderis , attendenti , &
 obseruanti &c. applicanda , & effectualitèr per-
 soluenda per contrafacien. , vel non obseruantem ,
 dictis Partibus presentibus , et iplas pœnas hinc inde
 stipulantibus , commitenda totiens , quotiens contra-
 factum fuerit &c. Vbi verò præfati Nobiles , Com-
 munitates , seu Populus Ciuitatis Forliuij rebel-
 larent

larent eidem D. Nostro , scilicet Rom. Ecclesie , & in
 rebellionem persisterent dictus D. Noster Papa ordi-
 nauit , declarauit , & voluit prefatos Nobiles , ac
 Ciuitatem , Populum , & Commune Forliuij , et ali-
 as Terras , et Loca predicta , et singulas personas
 eorundem ex tunc reuincidisse ipso facto in senten-
 tias , et penas in dictis processibus contentas &c.
 Pro quibus omnibus , et singulis firmiter obseruan-
 dis , et attendendis , obligarunt dictę Partes , qui-
 bus supra nominibus bona mobilia , et immobilia
 presentia , et futura illorum pro quibus agunt , &
 contrahunt vbique sita , et posita . Acta fuerunt
 hæc Romę apud Sanctam Mariam in Transtiberim
 in Palatio Apostolico in Camera paramentorum
 eiusdem Palatii in presentia prefati Sanctissimi in
 Christo Patris , et D. Nostri D. Urbani Papę Sexti ,
 et prefatorum DD. Cardinalium ibidem Assistentium ,
 & Reverendorum in Christo Patrum Dominorum
 Roberti de Stratton Prothonotarij , Nicolai de
 Cremona Auditoris Contradictarum Domini nostri
 Papę , Fratris Simonis Episcopi Cathanien , Tho-
 mę electi Lucerini , Bartholomei Francisci Corre-
 ctoris Literarum Apostolicarum , ac Magnifico-
 rum Virorum Petri Comite de Anguillaria , Ray-
 mundi de Ursinis , ac Ven. & Discretorum Viro-
 rum Dominorum Anthonij de Torrecontibus , An-
 selmi de Mediolano , Ioannis de Serra de Ianua
 legum Doctorum in Romana Curia Aduocatorum ,
 Iacobi Textoris , Iacobi Dardani , Magistri Testę
 Crestij Clericorum , & Not. Camere Domini
 nostri Papę , & Baldi Domini Vallirani de Forli-
 uio Notarij , Testium ad hæc vocatorum specialiter ,
 & rogatorum &c.

Nnn 2

Ego

Ego Iacobus Textoris Clericus Camere Domini Papæ auctoritate Apostolica Notarius Subplicationi, Confessioni, Recognitioni Iuramentorum, Præstationi fidelitatis &c. et omnibus alijs, et singulis superscriptis dùm agerentur inter Dominum N. Papam, & præfatos Syndicos, et Procuratores præfens sui &c. et requisitus fui per Partes de ipsis conficere vnum publicum Instrumentum &c.

Tenor dicti Sindicat. & Procure de quo supra fit mentio &c. In nomine Domini Amen. Anno Natiuitatis eiusdem 1378. Indiæ. prima die 25. mensis Octobris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, et D. Nostri Urbani diuina prouidentia Papæ Sexti. Nouerint vniuersi, et singuli hoc præfens publicum Instrumentum inspecturi, quod in præfentia mei Notarij, & Testium infrascriptorum conuocato, coadunato, & in sufficienti numero congregato Consilio Officialium, & Consiliariorum Ciuitatis Forliuij, Comitatus, & Districtus in Logia noua Palatij, vbi consueuerunt congregari ad sonum campanæ, vocemque Preconis vt moris est, & consuetudinis, præfente ibidem Nobile, & potente Viro Domino Synibaldo de Ordelaffis, & Discretis Viris Ser Beninchasa de Pungettis, Ser Iacobo Ser Cechini Ser Antonio Ser Marcolini Ser Palmezano de Palmezanis, Martino Rocchi, Francisco Portij, Ser Guidone Philippini, Caro de Nomaijs, Magistro Marcho fratris Amanati, Federico de Balduccijs, & Almerico Vgonis Garatoni Antianijs, & Sapientibus Viris Domino Iacobo de Moratinis, Magistro Iuliano de Nomaijs Domino Ioanne de Glandolino, Ser Petro de Raffanellis, Ser Nerio Ser Ghirardini de Cultrarijs,

Cultrarijs , Ser Saffino de Saffis , Camillo de Mal-
 dentibus , & Ser Cichino de Marfis , Oſto Conſilij
 ſecreti d. Ciuitatis , & Communis Forliuij , nec non
 Conſilio , & hominibus Conſilij Ducentorum Ciuita-
 tis prælibatæ , ipſe D. Synibaldus de conſenſu dd.
 Antianorum , & Conſiliariorum , nec non dicti etiã
 Conſiliarij , & homines Conſilij prædictæ Ciuitatis
 de conſenſu , & voluntate dicti Conſilij &c. ha-
 bita primò ſc per eos ſuper infraſcripta diligenti,
 & ſolemni deliberatione , & demùm intèr dd. Do-
 minum Synibaldum , & D.D. Antianos Conſilia-
 rios dicti Conſilij factò , et miſſo diligenti , & ſo-
 lemni examine factò pro generali commodo , &
 quiete dictæ Ciuitatis , non reuocando dicti Com-
 munitatis Syndicos , & Procuratores , ſed potiùs con-
 firmando &c. fecerunt , conſtituerunt , & ordina-
 runt &c. Prudentes , et circumſpectos Viros , et
 legitimos Ambaxiatores , Syndicos , et Procura-
 tores &c. Reuerendum in Chriſto Patrem , et
 Dñum Dñum Ioannem de Nomaijs Dei gratia Epi-
 ſcopum Saffen. , et Nob. Virum Ioannem Ordelaſ-
 tum de Forliuio abſentes tanquàm præſentes ad
 infraſcriptam Pacem tractandum , et faciendum Am-
 baxiatores dicti Communis , et quemlibet eorum
 in ſolidum , ità quod non ſit melior conditio oc-
 cupantis , ſed quod vnus eorum incepit alter pro-
 ſequi valeat , et eorum et dictæ Ciuitatis Forliuij ,
 & Communis , et Populi , hominum , et Vniuer-
 ſitatis Ciuitatis prædictæ , cuiusque Comitatus , for-
 ciæ , Territorij , et Diſtrictus veros et legitimos
 Procuratores &c. ad præſentandum Sanctiſſimo in
 Chriſto Patri et Domino Urbano Diuina prouidentia
 Papæ VI. cum omni reuerentia , & debita re-
 comendatione

comendatione supplicationes , postulationes , & Capitula pro parte dicti Communis , & Populi pro pace , et concordia tractanda , ordinanda , & firmanda inter præfatum D. Nostrum Papam , & Sanctam Romanam Ecclesiam &c. ex parte vna , & dictum Commune , & Populum Ciuitatis Forliuij tam pro eis , quàm etiam pro Terris , Vniuersitatibus , Comitatus , & Districibus per ipsos Ambaxiatores , & Syndicos declarandis &c. ex altera parte &c. *Reliqua omittuntur , cum in Superiori Instrumento referantur .* Datum Forliuij in Logia prædicta presentibus Testibus Ioanne Andriutij , Ioanne , & Iacobo Math. Bartholi , Ser Fratre de Guittifredis , Paulino Peppi , Ser Iohanne de Montesijs , Tomasio Magistri Pauli de Salagis , Camillo Martini Rocchi , Ser Iacobo Ser Cichini , & pluribus alijs Testibus ad prædicta habitis , & rogatis &c.

Ego Iacobus Textoris Clericus Camere Dñi Papæ autoritate Apostolica Not. &c. vnà cum Testibus , & Notarijs &c. rogatus fui &c. in Prothocollo meo posui , & in hanc publicam formam redegì &c.

Ego Baldus filius olim Domini Valeriani de Baldonibus de Forliuio Imperiali auctoritate Notarius , & Iudex Ordinarius &c.

PROTESTATIO

PROTESTATIO AVCTORIS

QUæ per glor: record: Vrbanum VIII. Pont. Maximum circa Elogia, scù Vitas Hominum Sanctimonie famà defunctorum sancita sunt, confirmata, & declarata sub annis 1625., 1631., & 1634., Auctor, ea qua par est obedientià se ad vnguem seruare, & omnia in his Vitis Virorum Illustrium expressa, non secus quàm historica fide memorasse, in Operis calce iterùm protestatur.

INDEX

INDEX

A

- A** *B Auria. Franciscus* pag. 73. *Franciscus* 270.
Accariffj. Bartholomęus 417.
Albertini. Archangelus 299. *Ludouicus* 445.
Albergati. Nicolaus 107.
Albices. Nicolaus 209.
Albicini. Ioannes Baptista 53. & 54. *Luciana* 88.
Daria 140. *Andreas. Ioannes Baptista* 144. *Bernardinus. Franciscus. Bernardinus. M. Antonius* 285. *Hieronymus* 287. *Hieronymus* 296. *Iacobus* 447.
Albornotij. Egidius 332.
Alcotti. Petrus Ioannes 128. *Simon* 129. 432. *Simon Paulus* 133. *Ioannes* 271. *Simon* 275. *Matthęus* 431. *Bernardinus I. Ioannes Franciscus. Bernardinus II. Artusina* 432.
Alicorni. Lauinia 49.
Alidosij. Lippa 367. 425. *Franciscus* 394. *Luce-
 tia* 424.
Allegretti. Iacobus 237.
Allegrij. Dominicus 307.
Agresti. Lius 257.
Amanni. B. Marcolinus 24. & seqq.
Ambrosij. M. Melocius 249. & seqq. *Antonius* 252.
Amelij. Ioannes 140.
Andrelini. P. Faustus 220. & seqq. *Ansaldus* 230. 439. *Nicolaus* 235. *Faustus* 236.
Angelus à Foroliuso 50.
Ansaldi. Ansaldus 133.

000

Angelarij

- Angelerij. Olim Marcobelli 271. Scipio 405. Gberatus 443. Nicolaus 444.*
Anguillaria Comites. Anuersus . Cassandra 378. & 392. Petrus 467.
S. Antonius Pataunus 35. Primam concionem habes Foroliuij 36. Eius miracula in Liuienss Agro peracta , ibi.
Aquaquieta flumen in Montonum deriuatur 412.
Aspini . Flora 19. Spinuccius . Aspinus . Guillelmus . Liberius 263. Octavianus 285. Christophorus 436. Hieronymus 446. Ludouicus 449.
Areosts. Scipio 209. 453.
Arsendi. Raynerius 168. & seqq. Arsendinus 175. 181. Fridericus 175. 181. Antonius 269. Petrus 295.
Artusini . Hieronymus . Antonius . Cambius . Franciscus 287. Artusina 432.
Arx Raualdina à quo instaurata, & aucta 374.
A Sellis . Ioannes 274.
A Turri. Iacobus 188. & seqq. Caput 291. Christophorus 444.
Auenti . Carolus 132.
Aureoli . Palmerius 217.
Augustini. 271. Tiberius 52. Stephanus 84. & seqq. Bonamentes 84. Fabritius 133. Bonamentes 146. Paulus 152. Nicolaus 239. Petrus Paulus 284. Hieronymus 448. Rodulphus . Fabritius Bonamentes 449. Bernardinus 454.
Augustus Rex Poloniae coronatur à Fabritio Paulutio 89.
Azzoguidi . Minus 280.

Babaccij

B

- Babaccij. Petrus* 306.
Balduccij. Antonius 130. *Iacobus. Ludouicus* 189.
Federicus 468.
Baldi. Bartholomęus 286.
Baldracani. Petrus 207. *Alexander* 212. 300.
Baletti. Guillelmus 140.
Balleonij. Astor 433.
Baptista de Foroliuso 156.
Barberini. Franciscus 179. *Thaddeus* 449.
Bardi. Francisca 196.
Bartoli. Daniek 214.
Bartolini. Nicolaus 152. *Hector* 322.
Baruffaldi. Hieronymus 212.
Bassi. Hieronymus 395.
Basilias à Foroliuso 51.
Bartholomęus à Foroliuso 165.
Beccij 271. *Andreas* 141. 151. *Ioannes Antonius*
 275. *Iulianus* 307. *Hermolaus* 399. *Burghina*
 401. *Paulus* 428. *Iulianus* 445.
Belmontij. Ricciardellus 117. *Raynaldus. Guido.*
Goufredus. Draco. 267. *Ricciardellus* 413.
Belli. Petrus. Ioannes 152. *Bellus.* 432. *Barbara.*
Lucretia. Francisca 433.
Bentinoli. Isotta 390. *Antonia* 426.
Benuolientes. Vbertus 424.
Berengarij. Berengarius Rex Italiae, & Imperator
 308., & seqq. *Controuerſa eius Patrię* 318. *Tibe-*
rius 319. 411. *Tullius. Lelius. Limiata. Berta* 319.
Bernardi. Blasius. 202. *Andreas* 296.
Berti. Ioannes Franciscus 217.
Beuslaque. Guillelmus 106. 121. *Bernardus* 305.
 O. O. O. 2. *Biaſetti.*

- Biafetti. Bernardinus* 293.
Bischij. Alexander 79.
Biscij. Ioannes Antonius 443.
Bleda, Flaminia Castrum propè Galeatam, nunc dirutum 66.
Blonds. Matthæus. Hieronymus 151. 209. *Julianus* 152. 209. *Flautus* 204. & seqq. *Antonius* 204.
Bonsfacius. Emma. Blasino. Galeottus. Blondus 205. *Antonius. Gaspar. Franciscus. Cassandra* 209. 453. *Castora. Bartholomæus. Michael Angelus* 209. *Olim Ranaldini à Castro, cui dominabantur* 204. & seq.
Boldonij. Octavianus 302.
Boldrini. Dominicus 305.
Bonamicci. Nicolaus 445.
Bonatti. Guido 240. & seqq. *Iura eius Patriæ eidentèr probantur* 247. *Rambertinus. Ioannes. Martinus. Andreas. Bonacursus* 248.
Boiardi. Matthæus 239.
Boneldæ. Catharina 176. *Superbuccius* 440.
Bondi. Andreas Felix 261.
Bonoli. Paulus 301.
Bonutij. Andreas 281.
Bombacij. Pax 257.
Borbontij. Lucretia 118.
Bragadenti. M. Antonius 433.
Brandolini. Brolias 345. & seqq. *Guido* 345. *Brandolinus* 346. 363. & seqq. *Francisca* 348. *Semidea. Hector.* 366. *Tibertus VIII.* 367. & seqq. *Sigismundus. Leonellus* 371. 442. *Iacoba* 371. *Guido* 382. *Tibertus VI.* 386. *Brandolinus IV. Guido V.* 386. *Sigismundus* 395. 426. *Sig-*

smundus

- Innidus* 412. *Ceccus* 366. 425. *Guido*. *Hector*.
Ioannes 426. *Tibertus*. *Ioannes Franciscus*. *Mar-*
gbarita 430. *Tibertus* 438. *Vndè originem du-*
cerint 413.
Branchareschi. *Conradus* 149.
Brancaleonij. *Venantia* 388.
Brisonetti. *Robertus* 233.
Bruni. *Ioannes Baptista* 449.
Bucci. *Hector* 298.
Budi. *Iulius* 305.
Burselli. *Hieronymus* 165.

C

- Caccianemici*. *M. Antonius* 441.
Caffarelli. *Ioannes* 106.
Calbuli. *Franciscus* 98. & seqq. *Ioannes* 98. *Ho-*
nesta 264. *Nicolaus* 267. *Franciscus* 268. *Ful-*
cherius 324. & seqq. *Ioannes*. *Paulucius* 325.
 418. *Raynerius* 325. 417. *Raynaldus* 414. *Fran-*
ciscus 439.
Canneti. *Petrus* 103.
Cantelmi. *Iacobus* 52.
Capitanei. *Ioannes* 150.
Capranicenses. *Dominicus* 8. 271.
Caraffe. *Laura* 154. *Phyrrus* 404.
Cardani. *Laurus*. *Liuis*. *Ancheses* 262.
Carpanterij. *Honorius* 276.
Carpinei. *Gaspar* 88. *Vladericus* 294. *Franciscus*
 406. *Æmslia* 407.
Carracioli. *Innicus* 52.
Casaliij. *Ioannes Aurelius* 159.
Casonij. *Laurentius* 135.

Castellini.

- Castellini.** Bartholus 142. Angelus Marsia 158.
 Bartholomæus. Fabritius 289. Bartholomæus.
 Thomas. Iulius 449. Camillus 456.
Castillionei. Sabba 355. 298.
Cassirani. Ursula 430.
Ceci. Christophorus 298.
Cemorini. Fabius 278.
Cesarini. Iulianus 108.
Challonesij. Hector 454.
Chellini. Antonius 297. Elamina 436.
Ciccolini. Claudius 287.
Cignani. Carolus 259. Felix. Philippus 260.
Clarici. Petrus. 439.
Cobelli. Leo 295.
Coltrarij. Sebastianus 282. Thomas. Nerius 355.
 468. Gherardinus 468.
Columna. Petrus. 57. Petrus 150. Bartholomæus
 188. Laurentius. M. Antonius 301. Ioannes 352.
 Sciarra 430.
Collegium Doctorum Forolinij quædam institutum 281.
Coloredi. Leander 90.
Comites Forolivienses. Bernardinus 438.
Comites Gudi. Guido Guerra 142. Ioannes Fran-
 ciscus 283. Io. Franciscus 374. Iunipera 430.
Comites Montis Martis. M. Antonius 99.
Comites Romani. Lucretia 391. 431.
Consilium Generale Forolivijs, quo res olim conuoca-
 retur 468. Quot essent Consularij Ciuitatis 469.
Consilium Secretum antiquitus etiam erat Forolivijs
 469. Octo Viris dumtaxat constabat, ibi.
Constitutiones Ægidianæ primùm Forolivijs promul-
 gate 337.
Corbices 35. Ioseph 36. Corbiceus 442. Donatus.
 Ioannes.

- Ioannes . Petrus Philippus 443. Ioannes 449.*
Vnde originem duxerint 443.
Cornei . Iulia 430.
Corfi . Stephanus 59. Andreas 356.
Cortesonni . Ioseph 276.
Cortonesij . Angelus 298.
Cyboi . Alderanus 448.

D

- Dantes Poeta insignis Forolinum incolit 385.*
Daud à Forolinio 123.
De Luca . Ioannes Baptista 85.
De Strata . Mostarda 348., & seqq. Ludonicus 350.
423. Ioannes 350. 424.
De Iudice . Franciscus 91.
Dentes . Antonius 284. 432. Petrus 294. Cornelius
435.
Dressini . Philippa 426.
Duces , vel Honesti 101. 415.

E

- Episcopatus Forolinij olim in temporalibus variis*
locis , & castra possidebat 7.

F

- Fachinei : Matthæus 87. Andreas 183. 195. Phi-*
lippus 185.
Faledri . Ordellaffus . Vitalis . Marinus 412. Vnde
originem duxerint, ibi.
Farnesij . Alexander 192. Antonius 180. Petrus
Nicolaus 339. Petrus Aloysius 431.
Feretrani .

- Feretrani. Guido* 243. 246. 383. *Chunradus. Rod-
go. Boncontes. Fridericus* 384.
Ferretti. Nicolaus 298. *Petrus. Iulius, ibi.*
Florensi. Petruccius 28. *Laurentius* 150. *Clara* 400.
Franciscus 449.
Foliani. Franciscus 268.
Fontana. Ioannes 23.
Foresti. Petrus 200.
Foroliuum à quibus, & quandò edificatum 1. *A
Sylla dirutum* 2. *Ab Augusto restitutum, &
auctum, ibi. A Friderico II. privilegijs insigni-
tum* 3. *Eius memorabiles victoria* 4., & 5. *Si-
tus* 6. *Populi numerus* 7.
Forumpopilium quandò, & à quo instauratum
 412.
Forzatè. Ludouicus. Murinus 455.
Framontij. Barbara 211. *Antonius* 280. *Ioannes.*
Ludouicus 449. *Vndè originem traxerint* 419.
Franciscus à Foroliuis 280.
Francisci. Alexander 42.
Fregosij. Bartholomæus. Ludouicus 344.
Fulpij. Camilla 87.
Fundi. Christophorus Ebucius 296.

G

- Gabamini. Ioannes Antonius* 305.
Gaddi. Guillelmus 131. *Petrus* 132. *Melchior.* 143.
Balthassar 144. *Franciscus* 154. *Franciscus* 201.
Guillelmus 283. *Balthassar* 293.
Gallepini. Ioseph 259.
*Gallus. Gn. Cornelius Poeta insignis, & Praconsul
Ægypti* 219. & *seqq. Lusitensem fuisse latè
offenditur*

- offenditur* 226.
Gambare. Petrus Andreas 117.
Gambaraldi. Franciscus 354. & *seqq.*
Garaotti. Petrus 304.
Garatoni. Almericus. Hugo 468.
Gauassini. Cefar 132.
Gherardus à Foroluiso 155.
Gherardini. Sebastianus 162.
Ghini. Alexander 132.
Giardus. Ioannes 453.
Ginetti. Ioannes 89.
Giandemarie. Iacobus 214.
Giuntini. Hieronymus 164.
Gnocebi. Fabritius 449.
Gondi. Iulianus 441.
Gonzaghe. Catharina 388. *Giliola* 455.
SS. Gratus, & Marcellus Leuita Foroluisenses 8.
 & *seqq.*
Griffonij. Andalus 376.
Gualterij. Carolus 85. *Ludouicus* 134.
Guarini. Petrus 292. *Paulus* 296.
Guerreri. Nicolaus 360.
Guicciardini. Aloysius 305. *Franciscus* 400.
Guido Foroluisensis 441.
Gurioli. Andreas. Bursus. Guriolus 321.

H

- Hastei. Nicolaus* 28. 111. & *seqq.* 206. 441. *Cec-*
cus 111. 114. *Fabritius* 52. *Iulia* 68. *Thomas*
 125. 281. *Baptista* 156. *Saluator* 159. *Clelia* 178.
Valerianus 196. *Ioannes. Gherardus* 270. *Pe-*
trus Paulus 270. *Iulianus* 395. *Cosmus* 433.
 P P P *Mafius*

Mafius 440. Ioannes 447.
 Hectorei. Nicolaus. Iulius. Hector. Ioannes 445.
 Herculani. Cæsar 77. 401. & seqq. Antonius 126.
 Petrus 281. Sigismundus 322. Ludovicus 401.
 Antonius 405. Cæsarina. Petrus. Cæsar. 407.
 Gratiola 414.
 Honesti. Vide Duces.

I

Instrumentum Concordia, & Pacis inter Urbanum VI., & Communitatem Foroliviij 457. *Pactiones mutua stipulatione firmata, ibi, & seqq.*
Instrumentum Procura Communitatis Foroliviij, quo facultas Legatis tribuitur de agenda, & sancienda pace 468. & seqq.
 Ioannes à Forolivio 50.
 Ioannes à Forolivio 120.
 Ioannes à Forolivio 149.

L

Laghi. Antonius 135.
 Lambertelli. Guillelmus 183.
 Lancei. Benedictus 155. Gaspar 445.
 Lapi. Carolus 247.
 Latiosi. B. Peregrinus 19. & seqq. *Inter Sanctos* relatus 451. Berengarius 19. Antonius 141. Paulus 271. Peregrinus 281. Carolus 431.
 Lauredani. Andreas 31.
 Leri. Antonius 239.
 Lignani. Francisca 144.
 Lisardi. Ioannes 120.

Liviani.

Esiani. *Lucretia*. *Bartholomęus* 431.
Ludouifij. *Alexander*, postea *Gregorius XV.* 137.
Lombardini. *Bartholomęus* 199. *Ioanna* 200.
Ludouicus à Foroluisio 269.
Lytberij. *Vitalianus senior*. *Vitalianus iunior* 362.

M

Macaluffi. *Iulianus* 51.
Mambelli. *M. Antonius* 211. & seqq. *Nicolaus*
 211. *Philippus* 212.
Mangelli. *Andreas* 145. *Franciscus* 146. *Traianus*
 145. *Antonius Maria* 288. *Horatius* 448.
Manfredi. *Bartholomęus* 271. *Cornelia* 371. *Bar-*
bara. *Saphiria* 376.
Malatesta. *Ioanna* 264. *Thaddeus* 268. 387. *Ferra-*
tinus 326. *Galeottus* 339. *Catharina* 341. 419.
Paula Blanca 420. *Contessina* 426.
Maldentij. *Felix* 78. *Mafius* 274. *Manfredus* 281.
Cecus. *Maldens* 322. *Nicolaus*. *Ferrans*. *Hip-*
polytus. *Octavianus* 450. *Camillus* 469.
Marchesij. *Thomas* 51. *Bernardinus* 132. *Alexander*
 154. *Laurus Antonius* 159. *Sigismundus* 301. *An-*
dreas. *Georgius* 302. *Thaddeus* 421. *Ioannes*
Baptista 449.
Marcianesij. *Baptista* 282. *Nicolaus* 284.
Marcus à Foroluisio 119.
Marinelli. *Senerus* 312.
Marsiani. *Nicolaus* 68.
Marsij. *Cicchinus* 469.
Marsilij. *Iacobus* 423.
Martinelli. *Bonifacius* 132.
Martnenghi. *Hieronymus* 433.
Masertij. *Bernardina* 80. *Peregrinus* 135. 147.
 148.

148. 452. *Bernardinus* 148. *Hieronymus* 219.
Balthasar 304. *Peregrinus* 449.
Mafini. *Nicolaus* 132.
Mastrisj. *Bartbolomeus* 181. 278.
Mathildis Comitissa relinquit Ferrariam, & Pa-
rismonium Rom. Ecclesiae, sedente Paschali II. 63.
Matthaeij. *Franciscus* 151. *Hieronymus* 196. *Fabri-*
tius 287. *Vincentius* 294. *Fabritius* 407. *Pom-*
peius 407. & seqq. *Franciscus* 407. *Prosperus*.
Petrus. *Hippolytus*. *Vincentius* 411.
Matthaeus à Forolivio 153.
Maximi. *Franciscus Marsa* 437.
Mazzej. *Thomas* 167.
Mazzonij. *Gaspar* 454.
Medicci. *Ioannes* 299. *Ioannes II. Cosmus I. Lau-*
rentius Senior 378. 442. *Laurentius iunior* 393.
Catharina 432. *Petrus* 442. *Cosmus III.* 89. 159.
 187. *Cosmus II.* 179. 184. 202. *Ferdinandus II.* 185.
Meuzhij. *Matthaeus* 141. *Hieronymus* 167. *Eugenius*
 216. *Hector* 253.
Mercuriales. *Hieronymus* 191. & seqq. *Ioannes* 196.
Maximilianus. *Camilla*. *Octavia*. *Margarita*
 161.
Merenda. *Antonius* 178. & seqq. *Fabritius*. *An-*
tonius. *Vincentius*. *Hippolytus*. *Iacobus* 178. *Io-*
seph. *Iulianus* 288. *Ioseph* 295.
Merlini. *Franciscus Marsa* 131. *Camillus* 136.
 452. *Clemens* 137. & seqq. *Philippus* 139. *Mar-*
cellus. *Cosmus* 140. *Petrus Martyr* 144. *Mer-*
curialis 185. *Antonius* 277. *Franciscus* 283.
Christophorus 284. *Guido* 449.
Michilini. *Iacobus* 207. *Paula* 209.
Mincocchij. *Franciscus* 253. & seqq. *Petrus Pau-*
lus

- Ius* 256. 258.
Missiroli. *Ioannes Baptista* 23.
Modestus à Forolinio 50.
Moliani. *Gentilis* 340.
Monfignani. *Marcolinus* 143. *Angelus* 158. *Ioannes*
 200. *Eliseus* 278. *Alexander* 282. *Fabritius* 302.
Montonus, & Ronchus flumina undè scateant. 6.
Morandi. *Nerius* 136.
Moratini. *Bartholomæus* 125. *Andreas* 270. *Rayne-*
rius 271. *Iacobus* 279. 468. *Ioannes* 293. *Bartho-*
lomæus 294. *Ifidorus* 306. *Ioannes* 324. *Nannes*
 390. *Balibassar* 443. *Andreas*. *Sebastianus* 444.
Morgagni. *Ioannes Baptista* 203.
Mutisiana. *Ioannes Franciscus* 259.

N

- Naldi**. *Dionysius* 393. *Matthæus* 406. *Babo* 447.
Nardini. *Stephanus* 68. & seqq. *Nardinus*. *Gesu-*
mina. *Christophorus* 68. 72. 122. 426. *Tiberius*
 72. 123. *Petrus Paulus* 73. 378. 389. *Ioannes*
 122. *Nardinus* 320. *Eorum origo* 72.
Nicolaus à Forolinio 279.
Nauarra. *Cyprianus* 440.
Numai. *Christophorus* 73. & seqq. 398. 451. *An-*
tonius 78. 126. *Violantes* 114. *Ioannes* 119. *Io-*
annes II. 121. *Alexander* 124. *Benus* 150. *Cy-*
prianus 153. *Iulianus* 290. 468. *Andreas*. *Ioan-*
nes 290. *Ioannes*. *Thomas* 291. *Luffus* 295. *An-*
tonius 299. *Pinus* 324. *Antonius* 297. & seqq.
Bartholomæus 297. *Simon* 410. 434. *Hippolyta*
 411. *Hseronymus* 429. *Franciscus* 451. *Carus* 468.
Vndè originem duxerint 73.

Ofta-

- Octauij. Ptolomeus 63. 64.*
Oliua. Fabius 299.
Organi. Guillelmus 256.
Ordelaphi. Eonarda 48. Catharina 98. Peppus
118. Scarpetta 120. Sinibaldus 141. Theobaldus.
Theodoricus 265. Ordelaphus 266. Francisca 269.
Sinibaldus. Antonius. Ceccus 325. 328. Francis-
cus 325. & seqq. Ludonicus. Sinibaldus. Ho-
nestina. Scarpetta 340. Ioannes 340. 341. & seqq.
Catharina 344. Pinus 371. 423. & seqq. Sinibal-
mus. Lucretia. Catharina 376. Allorius II. 381.
Ceccus III. 387. Antonius 388. Pinus II. 388.
Allorius I. Sinibaldus I. Philippus. Scarpetta I.
411. Scarpetta II. 412. Pinus 414. Sinibaldus II.
417. Ceccus I. 418. Ludouicus 429. Ioannes. Theo-
baldus. Sinibaldus 419. Georgius. Theobaldus
421. Antonius I. 424. Ceccus. Lucretia 423.
Antonius II. 429. Eorum origo 412.
Orgoliosi. Azzo 96. 97. Superbus. Orgoliosus 263.
Orgoliosus. H. 265. Paganinus. Lambertuccius
266. Petrus. Rambertinus 267. Guido 268. Mar-
chesius 326. 416. Orgoliosus 326. Rambertuccius
385. Superbus II. 414. Adeleta. Males. Cara-
rus. Nicolaus 416. Ioannes 439.
Orlandini. Ludouicus 157.
Opicij. Alemannus 440.

P

- Paduanij. Halideus 200. 296. Fabritius 201. Fran-*
ciscus 201. Petrus Antonius. Angelus 292.
Alexander

- Alexander* 300.
Pagani. M. Antonius 160. & seqq. *Maynardus* 382.
Palatini 271. *Iacobus* 122.
Palmeggiani. Marcus 257. *Palmesanus* 468.
Pallauscini. Ioannes 371. *Manfredus* 385.
Pancroki. Ioannes Iacobus 145.
Pansecchi. Petrus 156. 206. *Bartholomeus* 292.
Pantaleones. Iulius 431.
Pasij. Iacobus 436.
Pasqualij. Philippus 261.
Parciani. Parcitanus. Catharina 455.
Paulini. C. Clodius 303.
Paulitij. Hieronymus 44. & seqq. *Franciscus* 84.
 & seqq. *Ioannes. Fabritius* 80. 130. *Lucretia* 84.
Fabritius 88. & seqq. 451. *Cosmus* 88. *Carolus*
 146. *Ioseph Ferdinandus* 147. *Ludouicus* 272.
Hieronymus. Ceccus. Simon. Paulitius 273.
M. Antonius 290. *Bernardinus* 433. *Aloysius.*
Ioannes 437. *Iacobus* 449. *Vnde originem duxerint* 419.
Podrelli. Vincentius 454.
Peppi. Guido 238. *Aliottus* 382.
Peppuli. Ioannes 327.
Peretti. Felix, postea Sixtus V. 161.
Perlino. Hieronymus 202. 435.
Petrignani. Octavianus 307.
Philippini. Guido 468.
Piazza. Iulius 92. & seqq. 451. *Franciscus* 92.
Ioannes Baptista. Christophorus. Copinus. Ludouicus.
Vincentius 95. *Camillus* 131. *Eorum origo* 95.
Pichi. Constantia 376.
Picinni. Iacobus 372.

Pignatta.

- Pignatta . Laura* 395.
Piranni . Ludouicus 102. & *seqq.* 452.
Pij . Albertus 74. *Camilla* 370. 442.
Placentini . Hieronymus 307.
Polentani . Hostafius 416.
Pontiroli . Batocius 150. 176. *Fabritius . Thomas .*
Petrus 186. *Franciscus . Romagnolus* 191.
Portij . Antonius 184. *Franciscus* 468.
Pungetti . Benincasa 468.

R

- Rafaino . Paulus* 276.
Raffanelli . Petrus 468.
Rambottini . Rambottinus 413. *Fridericus . Marti-*
nus . Seraphina . Martinus II . Franciscus 414.
Rampones . Franciscus 279.
Rangonij . Catharina 151. 371. 423. *Hugo* 151.
Guido 421.
Rasponij . Ioannes 134. 290.
Raynerij . Paschalis II . Pont . Max . Foroliuensis
55 . & seqq . Iura eius Patrie , & Prouincia la-
te probantur 65. *Crescentius* 55. *Vualfridus* 59.
381 .
Respublica Foroliuensis , quos olim terminos Ditio-
ni sua posuisset 3.
Riarij . Raphael 152. *Hieronymus* 380. 389. *Offa-*
uanus . Cefar . Ioannes . Luuius . Galeatus . Sfor-
ria . Franciscus . Blanca . Dogenardus . Deside-
rius 39. *Eorum origo* 161.
Riceputi . Philippus 303.
Richelmus à Foroliso 118.
Rodulphi . Petrus 161.

Romanelli .

Romanelli. Sebastianus 426.
Rofessi. Flaminia 137. *Iacobus* 272. *Ioseph* 283.
Cesar 293.
Rospogliosi. Iulius 145.
Roffani. Franciscus 166.
Ruber. Ceccus 236. *Bernardus* 281. *Ferrans* 409.
Raualdini. Gaspar 142. Vide *Blondi*.

S

Sacerdotes. Ferrans 304.
Saffi. Taffolinus 418.
Salimbemj. Scipio 449.
Salomonij. B. Iacobus 43. 424.
Saluoli. Franciscus 156.
Saporetti. Franciscus 167. *Augustinus* 277.
Sauorelli. Francisca 92. *Valerianus* 159. *Hieronymus*. *Philippus* 166. *Abfalon* 284.
Saxi. Ioannes 443. *Angelus* 446. *Sassinus* 469.
Saxatelli. Ioannes Baptista 154. *Ioannes* 393.
Sbaralea. Ioannes Hyacinthus 227.
Scauelli. Franciscus. Bernardinus 300.
Scaramuccia. de. Foroluisio 422.
Scriusj. Anna 450.
Serugbi, olim Xelij. Agbinulphus 433. *Bernardinus* 443. *Andreas* 446. *Thomas* 448. *Ioannes* 450.
Serra. Ioannes 467.
Sigismundi. Ioannes 279.
Solombrini. B. Nicolaus 32. & seqq *Linus* 34.
Sfortia. Ascianus 153. *Catharina* 299. 389. *Polixena* 426.
Spade. Bernardinus 140.
Spreti. Camillus 23. *Valeria* 218.

Surdi. *Liuius* 239. *Christophorus* 305.
Suriani. *Angelus* 277.

T

Tabacini. *Aurelius* 157.
Tartagni. *Laurentius* 134.
Taurelli. *Titus* 17. *Hieronymus* 38., & seqq. *Thomas* 38. *Thomas* II. 133. 290. *Cosmus* 135. 290.
Petrus Paulus 143. 297. *Sigismundus* 164. *Salinguerra* 266. *Baptista* 272. *Antonius* 282.
Franciscus 297. *Titus* II. 297. *Christophorus*
 359. 422. *Titus* I. *Franciscus* L. 424. *Fabritius*
 433.
Taurini. *Hieronymus* 407.
Taurusij. *Dominicus* 90.
Terdocij. *Catharina* 38.
Tertij. *Gherardus* 360.
Theodoli. *Marius* 78. & seqq. *Theodolus*. *Iacobus*.
Hieronymus 78. 127. *Albertus* 97. *Gregorius* 97.
 98. *Ioannes Ruffus* 114. & seqq. *Antonius* 114.
Iacobus 131. 154. *Laurentius* 142. *Marianus*
 143. *Ioannes* 154. *Georgius* 274. *Ioseph* 306. *Io-*
annes Baptista. *Theodula*. *Maria* 436. *Geor-*
gius 445. *Cesar* 447. Undè originem duxerint
 114.
Thomas, & *Petrus à Foroliuio* 182.
Thomasoli. *Ioannes* 376.
Tiberis. *Franciscus* 119. *Polidorus* 324. *Fabius* 434.
Tomacelli. *Helena*. *Andreas* 361.
Tornelli. *B. Bonauentura* 29. & seqq. *Opizo* 29.
Bonifacius. *Philippus* 319.
Torrecontes. *Antonius* 467.

Trauer-

Traversarij. Ambrosius 103. 156.
Treccij. Ioannes 343. 420. *Henricus* 420.
Trincij. Agnes 361.
Triultij. Monachus 348. *Antonius* 360.
Tuscans. Matthæus 323.

V

Valbonæ Comites. Salbaticus 101. *Lucius. Leon-*
cius. Malatestinus 415.
S. Valerianus Eques, & miles 11. & seqq.
Vaians. Lactantius 289.
Vains. Iacobus 361. *Ioannes Baptista* 430.
Valerij. Samuel 49. *Petrus* 449.
Valorij. Baccius 405.
Vamini. Ludouicus 127.
Vbaldini. Martia 334. *Ioannes* 343.
Vestigal quale, & quantum Ordclaphi. soluerend
Bontificio Arario sub Urbano. Vli. 464.
Vergerij. Vincentius 436.
Vestimenta militaria ex ferro à quo ad usum reuocata
 354.
Vestrij. Albericus 345. 349.
Vgolini. Vgolinus 433.
Vicecomites. Galeatus 385.
Viriati. Xantus 215.
Vitalij. Petrus 275.
Vrbeuetani. Vgolinus 182.
Vrcei. Antonius, cognomento Codrus 216.
Vrceoli. Ioseph 186. *Ioannes. Petrus. Paulus* 187.
Ioannes I. 272. *Martinus* 433.
Vrselli. Franciscus 41. & seqq. *Antonius. Guido I.*
41. Guido II. 42. *Laurentius* 287. *Valerianus* 281.
Sebastianus 435. *Ioseph* 436. *Vgutio.*

Q99 2

Tancre

Tancredus 440. *Hieronymus* 449.
Vrsij. *Ioannes Baptista* 136. *Ludouicus*. *Andreas*
 323. 389. *Ceccus* 389. *Galeottus*. *Ceccus* 449.
Vrsini. *Neapoleo* 98. *Leo* 129. *Paulus* 351. 353.
Neapoleo 380. *Virginus*. *Ioannes Iordanus*. *Ca-*
rolus 393. *Franciscus* 440. *Raymundus* 467.
Vuastalla. *Martinus* 165.
Vuildncij. *Raynaldus* 163.

Z

Zampeschi, *olim Armatij*. *Isaliannus* 357. & *seqq.*
Controuersia eius Patria 161. *Matus* 357. *Ioan-*
nes 361. 378. *Antonellus* 374. 377. & *seqq.*
 395. *Brunorius I.* 381. 392. & *seqq.* *Hector*
 381. 427. *Meleager* 381. 428. *Brunorius II.*
 392. *Liuiensis euidensr probatur* 395. *Antonel-*
lus II. 430. *Baptista*. *Claudia* 395. *Cleopatra*.
Hippolyta 431. *Eorum origo* 357.
Zauls. *Liusus* 449.
Zeni. *Apostolus*. *Petrus Catharinus* 238. *Petrus*
 360.

Cum propè

Cum propè inevitabiles Typographorum errores
occurrere consueſcant, hic maioris momenti
corrigendos, minoris autèm relinquendos
benigni Lectoris tolerantia, ac
correctioni exiſtimauimus.

<i>Pagina</i>	<i>Linca</i>	<i>Errata</i>	<i>Corrige</i>
4.	3.	Dictionis	Regionis
7.	31.	Friderici II.	Friderici I.
11.	10.	Martij	Aprilis
24.	2.	Nouembris	Decembris
37.	20.	magis	magnis
43.	7.	Octobris	Nouembris
44.	31.	1725.	1625.
45.	9.	Martij	Aprilis
48.	6.	Martij	Aprilis
48.	26.	Nigris	Vegris
54.	2.	nunc	modò
63.	31.	Auguſti	Septembris
64.	12.	clericali	clericalis
65.	6.	Ianuarij	Februarij
65.	8.	Transportinam	Transpontinam
68.	10.	vndequaque	vndequaque
74.	25.	profuturum	profuturam
78.	2.	Martij	Aprilis
80.	9.	Iulij	Auguſti
86.	21	Martij	Aprilis
88.	22.	Innocentius XII.	Innocentius XI.
90.	12.	Iulij	Auguſti
90.	16.	proſpectæ	perſpectæ
90	28.	conſequuti	conſequutæ
94.	13.	XIV.	IV.

<i>Pagina</i>	<i>Linea</i>	<i>Errata.</i>	<i>Corrige</i>
97.	23.	Honorio II.	Honorio III.
103.	24.	Camalduensis	Camaldulensis:
104.	15.	contulisset	contulisse.
106.	15.	Ac	At
109.	13.	adretarent	adstarent
112.	14.	celebatur	celebatur
115.	27.	tiara	tiara tradita
116.	18.	& ad capeffendā	ad capeffendam.
117.	2.	Augusti	Septembris
121.	12.	IX.	VII.
122.	2.	honestissima Le-	honestissima infi-
		gatione	gniuit Legatione.
123.	22.	Tibertus	Tiberius
129.	14.	Septembris	Octobris.
139.	13.	ROMÆ	ROTÆ
148.	26.	1618.	1718.
151.	11.	Decefforibus	Succefforibus:
156.	25.	cui	à quo
161.	27.	Octobris	Nouembris
164.	14.	aperuiffet	aperuiffent
166.	20.	ab	ad
205.	20.	reffitueret.	remoueret
212.	24.	Cinonij	Cironij
214.	3.	certē	certi
221.	12.	infigita	infigitæ
222.	11.	lām	Tām
226.	28.	Reg. 8.	Reg. 6.
229.	30.	cap. 4.	cap. 1.
230.	18.	abfolutę	abfolutę
232.	31.	edita	caffigata, & ab
			Aldo edita
239.	11.	Otlandi	Rolandī

<i>Pagina</i>	<i>Linea</i>	<i>Errata</i>	<i>Corrige</i>
240.	2.	diuitas	diuitias
240.	10.	iudiciariam	fallacem
249.	3.	etiã extrã limi- tes	etiã limites
250.	20.	hanc	hac
264.	21.	Ioanne	Ioanna
273.	9.	insigne	insigni
274.	28.	1274.	1474.
280.	25.	1638.	1368.
288.	27.	præscriptum	proscriptum
289.	8.	quæ	qui
291.	17.	ineuitabilis	ineuitabiles
298.	1.	ornauit	orauit
303.	14.	numero	numerum
306.	26.	sequerentur	sequeretur
307.	23.	prophano	profano
321.	13.	delitiuit	delituit
324.	2.	Ponsificij, cum	Pontificij consul- tus, cum
325.	21.	Robertuus	Robertus
326.	14.	delecto	delectu
326.	21.	posita	deposita
327.	6.	Astoribus	Austoribus
342.	4.	diù	non diù
349.	8.	Angelus	Anglus
360.	22.	delabentes	dilabentes
382.	10.	Faentine militie	Faentina militia
384.	11.	Hugona	Hugone
388.	28.	Nicolai	Nicolai Castri Du- rantis
394.	13.	locatus	locatum
404.	14.	Comardæ	Camardæ

Pagina Linea Errata Corrige

409.	2.	quam	quod
414.	21.	domouit	domuit
415.	9.	splendidus	splendidus
416.	12.	duo	duos
435.	23.	sed	nam
443.	23.	conuersus	conuersum
456.	22.	ausus	ausus est

**Supereſt dilucidandum Catharinam Mediceam, in
pag. 432. Francorum Reginam appellatam,
tunc nondum regiam Dignitatem induiſſe,
adhuc regnante Franciſco I., Henrici
Aurelianenſis Ducis eius Viri Patre;
ne hiftoricæ veritatis lumina
obumbrentur.**

**Impriſatur Appendix, & Inſtrumentum &c.
Thomas Epicoꝗus Foroliuieſis.**

**Impriſatur Appendix, & Inſtrumentum &c.
F. Iulius Vincentius Mancinus Firminus &c.
Vicarius S. Officij Foroliuij.**

